॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಖುದ್ದಕನಿಕಾಯೇ

ನೇತ್ತಿವಿಭಾವಿನೀ

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾ

ಯಜಿತಬ್ಬಂ ಯಜಿತ್ವಾನ, ನಮಿತಬ್ಬಂ ನಮಾಮಹಂ।
ಯಜನಾದ್ಯಾನುಭಾವೇನ, ಅನ್ತರಾಯೇ ಜಹಂ ಸದಾ॥

ಯೇನ ಯಾ ರಚಿತಾ ನೇತ್ತಿ, ಯೇನ ಸಾ ಅನುಮೋದಿತಾ।
ಯೇಹಿ ಸಂವಣ್ಣನಾ ಕತಾ, ತೇಸಾನುಭಾವನಿಸ್ಸಿತೋ॥

ಕಿಞ್ಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಸರಿತ್ವಾನ, ಲೀನಾಲೀನಾನುಸನ್ಧಾದಿಂ।
ಕರಿಸ್ಸಂ ಜಿನಸುತ್ತಾನಂ, ಹಿತಂ ನೇತ್ತಿವಿಭಾವನಂ॥

ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಗುಣೋ **ಮಹಾಧಮ್ಮರಾಜ**ವ್ಹಯೋ ಭವೇ।
ಅಚ್ಛರಿಯೋ ಅಬ್ಭುತೋ ಯೋ, ಬೋಧಿಸಮ್ಭಾರಪೂರಣೋ॥

ನಾನಾರಟ್ಠಿಸ್ಸರಿಸ್ಸರೋ, ಸೇಟ್ಠೋ ಸಾಸನಪಗ್ಗಹೋ।
ಪಾಸಂಸರಾಜಪಾಸಂಸೋ, ನರಾಚಿನ್ತೇಯ್ಯಚಿನ್ತಕೋ॥

ಚಿನ್ತಿತಕಾರಕೋ ರಾಜಾ, ಸಿರಟ್ಠಿಮಾಲಪಾಲಕೋ।
ಅಜೇಯ್ಯಜೇಯ್ಯಕೋ ಮಹಾಚೇತ್ಯಾದಿಕಾರಕೋ ಸದಾ॥

ಅಸ್ಸಾಮಚ್ಚೇನ ಬ್ಯತ್ತೇನ, ಜಿನಚಕ್ಕಹಿತತ್ಥಿನಾ।
ಅನನ್ತಸುತಿನಾಮೇನ, ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಅಭಿಯಾಚಿತೋ॥

ಕಾಮಂ ಸಂವಣ್ಣನಾ ಕತಾ, ಥೇರಾಸಭೇಹಿ ಗಮ್ಭೀರಾ।
ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ ತು ಜಾನಿತುಂ, ಜಿನಪುತ್ತೇಹಿ ದುಕ್ಕರಾ॥

ತಸ್ಮಾ ಯಾಚಿತಾನುರೂಪೇನ, ಕರಿಸ್ಸಂ ಸಾದರಂ ಸುಣ।
ಸಿಸ್ಸಸಿಕ್ಖನಯಾನುಗಂ, ಯೋತ್ತಂ ನೇತ್ತಿವಿಭಾವನನ್ತಿ॥

೧. ಸಙ್ಗಹವಾರಅತ್ಥವಿಭಾವನಾ

ತತ್ಥ ಯಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಙ್ಗಹಸ್ಸ ನವಙ್ಗಸ್ಸ ಸತ್ಥುಸಾಸನವರಸ್ಸ ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಂ ಯಂ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಂ ಕಾತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಸ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯಂ ವಿಸಯಭೂತಂ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸಹಿತಂ, ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಂ ಏವ ವಾ ಸಲೋಕಪಾಲೇನ ತಿಲೋಕೇನ ಸದಾ ಪೂಜೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಚೇವ ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಚ ನರುತ್ತಮಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ ಸಾಸನವರಂ ವಿದೂಹೇವ ಞಾತಬ್ಬಂ। ಏತಂ ಸಾಸನವರಂ ತಾವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ತಂಜನಕೇನ, ತಂವಿಜಾನಕವಿದೂಹಿ ಚ ನಿಯಮೇತುಂ, ರತನತ್ತಯಗುಣಪರಿದೀಪನಞ್ಚ ಕಾತುಂ -

"ಯಂ ಲೋಕೋ ಪೂಜಯತೇ, ಸಲೋಕಪಾಲೋ ಸದಾ ನಮಸ್ಸತಿ ಚ।
ತಸ್ಸೇತ ಸಾಸನವರಂ, ವಿದೂಹಿ ಞೇಯ್ಯಂ ನರವರಸ್ಸಾ"ತಿ॥ - ಪಠಮಗಾಥಮಾಹ।

ಇಮಾಯ ಹಿ ಪಠಮಗಾಥಾಯ **"ಏತಂ ಸಾಸನವರಂ ಞೇಯ್ಯ"**ನ್ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ಏಕನ್ತತೋ ಕರಣವಿಸೇಸಭಾವೇನ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಏತೇನೇವ ವಿಸೇಸಕರಣೇನ ಏಕನ್ತಾಧಿಪ್ಪೇತನೇತ್ತಿವಿಸಯಸಾಸನವರಸ್ಸ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾ। ಏಕನ್ತಾಧಿಪ್ಪೇತಸಾಸನವರಮೇವ ನೇತ್ತಿಸಂವಣ್ಣನಾಯ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬತ್ತಾ ವಿಸಯಂ ತೇನೇವ ವಕ್ಖತಿ **ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೋ** -

"ಏತಂ ಇದಾನಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಹಾರನಯಪಟ್ಠಾನವಿಚಾರಣವಿಸಯಭೂತಂ ಸಾಸನಂ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣತಾದಿಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ವರಂ ಅಗ್ಗಂ ಉತ್ತಮಂ ನಿಪುಣಞಾಣಗೋಚರತಾಯ ಪಣ್ಡಿತವೇದನೀಯಮೇವಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸಙ್ಗಹವಾರವಣ್ಣನಾ) ಚ,

"ಏತಂ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ 'ಸಾಸನವರ'ನ್ತಿ ಪದೇನ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಯಂ ಪಠಮಂ, ತಂ ಇತರೇಸಂ ಅಧಿಗಮೂಪಾಯೋತಿ ಸಬ್ಬಸಾಸನಮೂಲಭೂತಂ, ಅತ್ತನೋ ಪಕರಣಸ್ಸ ಚ ವಿಸಯಭೂತಂ ಪರಿಯತ್ತಿಸಾಸನಮೇವಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸಙ್ಗಹವಾರವಣ್ಣನಾ) ಚ,

"ಇದಾನಿ ಯಂ ವುತ್ತಂ 'ಸಾಸನವರಂ ವಿದೂಹಿ ಞೇಯ್ಯ'ನ್ತಿ, ತತ್ಥ ನೇತ್ತಿಸಂವಣ್ಣನಾಯ ವಿಸಯಭೂತಂ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಮೇವ ಪಕಾರನ್ತರೇನ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತು"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸಙ್ಗಹವಾರವಣ್ಣನಾ) ಚ।

ತತ್ಥ ಪರಿಯತ್ತಿಸಾಸನಸ್ಸಾಪಿ ಮೂಲಂ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸಬ್ಬಸಾಸನಮೂಲಭೂತ"**ನ್ತಿ। ಏತೇನ ಕಮ್ಮಸಾಧನೇನಪಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥೇ ಸಿದ್ಧೇ ನಾನಾವಿಧಸಾಧಕವಚನಂ ನಾನಾವಾದಾನಂ ಅನೋಕಾಸಕರಣತ್ಥಾಯ ಕತಂ। ಸ್ವಾಕ್ಖಾತತಾದಿಧಮ್ಮಗುಣಾ ಪನ ಸಾಸನಸ್ಸ ವಿಸೇಸದೇಸಕನರವರಸದ್ದೇನ ವಾ ಪರಿದೀಪಕತ್ಥಭಾವೇನ ವಾ ದೀಪಿತಾ ಅವಿನಾಭಾವತೋ। ಸಾಸನವರಸ್ಸ ಪನ ಜನಕಸಮ್ಬನ್ಧಿಪೇಕ್ಖತ್ತಾ **"ನರವರಸ್ಸಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಚ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲೋ ಸಾಸನವರಜನಕೋ ವಾಚಕತ್ಥಸಮ್ಬನ್ಧಿಭಾವೇನ ವುತ್ತೋ। ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಮಹಾಕರುಣಾಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾದಿಗುಣವಿಸೇಸಾ ಪನ ಜನಕಸಮ್ಬನ್ಧಿಭೂತಸ್ಸ ನರಸ್ಸ ವಿಸೇಸಕೇನವರಸದ್ದೇನ ವಾ ಪರಿದೀಪಕತ್ಥಭಾವೇನ ವಾ ದೀಪಿತೋ।

ಕಿಂ ನು ಸೋ ಸಾಸನವರಜನಕೋ ನರವರೋ ಪರಮತ್ಥೋವ, ಉದಾಹು ಪೂಜನೀಯೋ ಚೇವ ನಮಸ್ಸನೀಯೋ ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಯಂ ಲೋಕೋ...ಪೇ॰... ನಮಸ್ಸತಿ ಚಾ"**ತಿ, ತೇನ ಸಾಸನವರಜನಕೋ ನರವರೋ ಪರಮತ್ಥೋವ ನ ಹೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ಸಲೋಕಪಾಲೇನ ಲೋಕೇನ ಸದಾ ಸಬ್ಬಕಾಲೇಸು ಪೂಜನೀಯೋ ಚೇವ ನಮಸ್ಸನೀಯೋ ಚಾತಿ ವಿಸೇಸಿತೋ ಥೋಮಿತೋತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಪೂಜನನಮಸ್ಸನಚೇತನಾವಾಚಕೇನ ವಾ ಪೂಜನನಮಸ್ಸನಸದ್ದೇನ ಫಲೂಪಚಾರತ್ಥೋ ಪುಞ್ಞಮಹತ್ತಸಙ್ಖಾತೋ ಪೂಜನೀಯಭಾವೋ ಚೇವ ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣಪದಟ್ಠಾನಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾದಿಗುಣಸಙ್ಖಾತೋ ನಮಸ್ಸನೀಯಭಾವೋ ಚ ದೀಪಕತ್ಥಭಾವೇನ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ದೀಪಿತೋ। ತೇನಾಹ **ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೋ** "ಭಗವತೋ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ

ಪೂಜನೀಯವನ್ದನೀಯಭಾವೋ, ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲಭಾವೋ ಚ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಗುಣವಿಸಿಟ್ಠತಂ ದೀಪೇತೀ"ತಿಆದಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸಙ್ಗಹವಾರವಣ್ಣನಾ)।

ತಾದಿಸಸ್ಸ ನರವರಸ್ಸ ತಾದಿಸಂ ಸಾಸನವರಂ ಕಿಂ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ **"ವಿದೂಹೀ"**ತಿ। ತೇನ ತಿಪಿಟಕಧರಾ ಅರಿಯಭೂತಾ ಪಣ್ಡಿತಾ ವಾಚಕತ್ಥಭಾವೇನ ಗಹಿತಾ, ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನತಾದಿಸಙ್ಘಗುಣಾ ಪನ ವನ್ದಧಾತುವಚನೇನ ವಾ ದೀಪಕತ್ಥಭಾವೇನ ವಾ ದೀಪಿತಾತಿ। ಏವಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ದೀಪಿತೇ ರತನತ್ತಯಗುಣೇ ಸನ್ಧಾಯ "ಏವಂ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ಸಾತಿಸಯಂ ರತನತ್ತಯಗುಣಪರಿದೀಪನಂ ಕತ್ವಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸಙ್ಗಹವಾರವಣ್ಣನಾ) ವಕ್ಖತಿ, ನ ಗಾಥಾಯ ನಿರವಸೇಸತ್ಥೇ। ತತ್ಥ **ಏವ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಸಾಸನವರದಸ್ಸನಭೂತಾಯ ಪಠಮಗಾಥಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಪರೇ ಪನಾಚರಿಯಾ "ಇಮಾಯ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ಏಕನ್ತತೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾನಾಧಿಪ್ಪೇತವಚನಾನಿ ಚೇವ ವಾಚಕತ್ಥದೀಪಕತ್ಥವಿಸೇಸಾನಿ ಚ ಸುಟ್ಠು ಅವಿಚಾರೇತ್ವಾ 'ಏವಂ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ಸಾತಿಸಯಂ ರತನತ್ತಯಗುಣಪರಿದೀಪನಂ ಕತ್ವಾ'ತಿ ವಚನಚ್ಛಾಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಾತಿಸಯಂ ರತನತ್ತಯಗುಣಪರಿದೀಪನಂ ಕಾತುಂ 'ಯಂ ಲೋಕೋತ್ಯಾದಿಮಾಹಾ'ತಿ ಚ ಸಾತಿಸಯರತನತ್ತಯಗುಣೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ 'ಯಂ ಲೋಕೋತ್ಯಾದಿಮಾಹಾ'ತಿ" ಚ ವದನ್ತಿ। ತೇಸಂ ವಾದೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ನಕ್ಖಮತಿ। ಕಾರಣಂ ಪನ ಮಯಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಾನುಸಾರೇನ ಞಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಯಂ ಪದಾನುಕ್ಕಮಾನುರೂಪಾನುಸನ್ಧ್ಯತ್ಥೋ।

ಅಥ ವಾ ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಜಮ್ಬುವನಸಣ್ಡೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸಿಸ್ಸಾನಂ ಹಿತಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ, ಅತ್ತನೋ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಪಸಂಸಿತೋ, ಮಹಾಕಚ್ಚಾಯನೋ ಸತ್ಥರಾ ಅನುಮೋದಿತಂ ಸಾಸನಾಯತ್ತಂ ನವಙ್ಗಸ್ಸತ್ಥವಣ್ಣನಂ ಸೋಳಸಹಾರಾದಿಅನೇಕತ್ಥವಿಧಂ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಂ ಆರಭನ್ತೋ, **"ಯಂ ಲೋಕೋ"**ತ್ಯಾದಿಮಾಹ। ಯದಿ ಏವಂ ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಭೂತಂ ಸೋಳಸಹಾರಾತ್ಯಾದಿಕಂ ಆರಭಿತಬ್ಬಂ, ತಂ ಅನಾರಭಿತ್ವಾ ಕಸ್ಮಾ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣತೋ ಬಹಿಭೂತಂ "ಯಂ ಲೋಕೋ"ತ್ಯಾದಿಕಂ ಆರಭಿತಬ್ಬಂ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಅಮ್ಬಂ ಪುಟ್ಠೋ ಲಬುಜಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯ, ಲಬುಜಂ ಪುಟ್ಠೋ ಅಮ್ಬಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಮಾರಭನ್ತೋ ಅಞ್ಞಂ ಆರಭತೀತಿ? ತಥಾಪಿ ಯಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಸಾಸನವರಸ್ಸ ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಂ ಯಂ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಂ ಕಾತುಕಾಮೋ ಯಸ್ಸ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಸ್ಸ ವಿಸಯಭೂತಂ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸಹಿತಂ, ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಂ ಏವ ವಾ ತಂ ಸಾಸನವರಂ ತಾವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ತಂಜನಕೇನ, ತಂವಿಜಾನಕವಿದೂಹಿ ಚ ನಿಯಮೇತುಂ, ರತನತ್ತಯಗುಣಪರಿದೀಪನಞ್ಚ ಕಾತುಂ **"ಯಂ ಲೋಕೋ"**ತ್ಯಾದಿಮಾಹ। ಅಯಂ ಲೀನನ್ತರಚೋದನಾಸಹಿತೋ ಅನುಸನ್ಧ್ಯತ್ಥೋ।

"ಯಂ ಲೋಕೋ ಪೂಜಯತೇ, ಸಲೋಕಪಾಲೋ ಸದಾ ನಮಸ್ಸತಿ ಚ।
ತಸ್ಸೇತ ಸಾಸನವರಂ, ವಿದೂಹಿ ಞೇಯ್ಯಂ ನರವರಸ್ಸಾ"ತಿ॥ -

ನಿಗ್ಗಹಿತಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ರಚಿತಾ ಗಾಥಾ ಅರಿಯಾಸಾಮಞ್ಞಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮ್ಪನ್ನಾ। ಕಥಂ? ಪುಬ್ಬಡ್ಢೇ ತಿಂಸ ಮತ್ತಾ, ಅಪರಡ್ಢೇ ಸತ್ತವೀಸ ಮತ್ತಾ। ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಾ ಸತ್ತಪಞ್ಞಾಸ ಮತ್ತಾವ ಭವನ್ತಿ। ಅಕ್ಖರಾನಂ ಪನ ಇಮಿಸ್ಸಂ ಗಾಥಾಯಂ ಸತ್ತತಿಂಸ। ತೇಸು ಗರುಕ್ಖರಾ ವೀಸತಿ, ಲಹುಕ್ಖರಾ ಸತ್ತರಸ ಭವನ್ತಿ। "ತಸ್ಸೇತಂ ಸಾಸನವರ"ನ್ತಿ ಪನ ಸಾನುನಾಸಿಕಂ ವಿರುಜ್ಝತಿ।

ತತ್ಥ ನಿದ್ದೇಸತ್ಥೋ ಅಟ್ಠಕಥಾನುಸಾರೇನ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬೋ। **ಸಲೋಕಪಾಲೋ** ಸಬ್ಬೋ ಸತ್ತಲೋಕೋ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾದಿಅನೇಕಗುಣಾನುಸ್ಸರಣೇನ ವಾ ಪೂಜೇತಬ್ಬಪೂಜನೇನ ವಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಪೂಜನೇನ ವಾ **ಸದಾ** ಸಬ್ಬಕಾಲೇಸು ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ **ಯಂ** ನರವರಂ **ಪೂಜಯತೇ** ಚೇವ **ನಮಸ್ಸತಿ ಚ, ತಸ್ಸ** ಪೂಜೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಚೇವ ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಚ ಸತ್ಥುನೋ **ನರವರಸ್ಸ** ತಿಲೋಕಗ್ಗಸ್ಸ ಮಯಾ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸಹಿತಂ, ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಂ ಏವ ವಾ **ವಿದೂಹೇವ ಞೇಯ್ಯಂ** ಞಾತಬ್ಬಂ। ನಿಪುಣಞಾಣಗೋಚರಂ **ಏತಂ** ಮಯಾ ಬುದ್ಧಿಯಂ ಠಪಿತಂ **ಸಾಸನವರಂ** ಮಯಾ ಆರಭಿತಬ್ಬಸ್ಸ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಸ್ಸ ವಿಸಯನ್ತಿ ಪಠಮಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ

ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಾಭೂತಂ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಂ ಅಹಂ ಆರಭಿಸ್ಸಾಮಿ, ತಂ ತುಮ್ಹೇ ಸಾಧವೋ ಸುಣಾಥ ಮನಸಿ ಕರೋಥಾತಿ ಸಮುದಾಯಯೋಜನಾ, ಅವಯವಯೋಜನಾಪಿ ಕಾತಬ್ಬಾ।

ಕಥಂ? **"ಸಲೋಕಪಾಲೋ ಲೋಕೋ"**ತಿ ವಿಸೇಸನವಿಸೇಸಿತಬ್ಬಭಾವೇನ ಯೋಜನಾ। ಲೋಕಪಾಲೋ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸೋ ಲೋಕೋ ಚ ನ ಹೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ಲೋಕಪಾಲಸಹಿತೋ ಲೋಕೋತಿ ವಿಸೇಸೇತಿ। **"ಲೋಕೋ ಪೂಜಯತೇ ಚೇವ ನಮಸ್ಸತಿ ಚಾ"**ತಿ ಕತ್ತುಕಾರಕಆಖ್ಯಾತಕಿರಿಯಾಭಾವೇನ ಯೋಜನಾ "ಯೋ ಕರೋತಿ, ಸ ಕತ್ತಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಯೋ ಲೋಕೋ ಕಾರಕೋ, ಸೋ ಕತ್ತಾ ಹೋತು। ಯೋ ಲೋಕೋ ಪೂಜಯತೇ ಚೇವ ನಮಸ್ಸತಿ ಚ, ಕಥಂ ಸೋ ಕತ್ತಾತಿ? "ಯೋ ಕರೋತಿ, ಸ ಕತ್ತಾ"ತಿ ಸುತ್ತಸ್ಸ "ಯೋ ಕರೋತಿ ಕಿರಿಯಂ ನಿಪ್ಫಾದೇತಿ, ಸೋ ಕಿರಿಯಾನಿಪ್ಫಾದಕೋ ಕತ್ತಾ"ತಿ ಅತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ ಸಯನಭುಞ್ಜನಾದಿಸಬ್ಬಕಿರಿಯಾನಿಪ್ಫಾದಕೋ ಕತ್ತಾಯೇವ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಚ ಲೋಕೋ ಪೂಜನನಮಸ್ಸನಕಿರಿಯಾನಿಪ್ಫಾದಕೋಯೇವಾತಿ। ಕಥಂ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಕಿರಿಯಾನಿಪ್ಫಾದಕೋತಿ? **"ಲೋಕೋ"**ತಿ ಸತ್ತಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಾಯಪಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ ಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತಮಾನೋ ಹದಯವತ್ಥುನಿಸ್ಸಿತೋ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ, ಸೋ ಯಥಾರಹಂ ಹೇತಾಧಿಪತಿಸಹಜಾತಾದಿಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ ನಿಪ್ಫಾದಕೋ ಭವೇ। ಏವಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಕತ್ತುಕಾರಕಭಾವೋ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬೋತಿ ಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಭಾವೇನ ಯೋಜನಾ। ಏಸ ನಯೋ ತೀಸು ಪಿಟಕೇಸುಪಿ ಏವರೂಪೇಸು ಠಾನೇಸು।

"ಯಂ ನರವರಂ ಪೂಜಯತೇ ಚೇವ ನಮಸ್ಸತಿ ಚಾ"ತಿ ಕಮ್ಮಕಾರಕಆಖ್ಯಾತಕಿರಿಯಾಭಾವೇನ ಯೋಜನಾ "ಯಂ ಕರೋತಿ, ತಂ ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಯಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಹೋತು। ಯಂ ಪೂಜಯತಿ ಚೇವ ನಮಸ್ಸತಿ ಚ, ಕಥಂ ತಂ ಕಮ್ಮನ್ತಿ? "ಯಂ ಕರೋತಿ, ತಂ ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಸುತ್ತಸ್ಸ "ಯಂ ಕರೋತಿ ಕಿರಿಯಾಯ ಸಮ್ಬಜ್ಝತಿ, ಕಿರಿಯಾಯ ಸಮ್ಬಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಅತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ ಕರಣವಾಚಕವಚನೀಯಾದಿಸಬ್ಬಕಿರಿಯಾಯ ಸಮ್ಬಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ ಕಮ್ಮಂ ಹೋತ್ವೇವ। ಅಯಞ್ಚ ನರವರೋ ಪೂಜನನಮಸ್ಸನಕಿರಿಯಾಯ ವಾಚಕವಚನೀಯಭಾವೇನ ಸಮ್ಬಜ್ಝಿತಬ್ಬೋಯೇವಾತಿ। ಕಥಂ ಅಯಂ ನರವರೋ ವಚನೀಯೋತಿ? ಪೂಜನನಮಸ್ಸನಚೇತನಾಯ ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ನರವರೋ ವಚನೀಯೋ, ಚೇತನಾ ವಾಚಕಾ, ಏವಂ ವಾಚಕವಚಿತಬ್ಬಭಾವೋ ಹೋತ್ವೇವ। **"ಯಂ ನರವರ"**ನ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಾಯಪಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ ಸನ್ತಾನವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನೋ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಗುಣಸಹಿತೋ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕೋ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ, ಚೇತನಾ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಾತಿ ಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಭಾವೇನ ಯೋಜನಾ। ಏಸ ನಯೋ ತೀಸು ಪಿಟಕೇಸು ಏವರೂಪೇಸು ಠಾನೇಸು।

"ತಸ್ಸ ನರವರಸ್ಸಾ"ತಿ ವಿಸೇಸನವಿಸೇಸಿತಬ್ಬಭಾವೇನ ಯೋಜನಾ। ನರವರೋ ನಾಮ ನಿಮನ್ತಿತಬ್ಬಾದಿಕೋ ನ ಹೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ಪೂಜೇತಬ್ಬೋ ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬೋ ಏವಾತಿ ವಿಸೇಸೇತಿ। ತಸ್ಸ ಪೂಜೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಚೇವ ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಚ ನರವರಸ್ಸ ಸಾಸನವರನ್ತಿ ಜಞ್ಞಜನಕಭಾವೇನ ಯೋಜನಾ। ಸಾಸನವರಂ ನಾಮ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕಬುದ್ಧರಾಜರಾಜಾದೀನಂ ಸಾಸನವರಂ ನ ಹೋತಿ, ಪೂಜೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಚೇವ ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಚ ನರವರಸ್ಸ ತಿಲೋಕಸ್ಸೇವ ಸಾಸನವರನ್ತಿ ನಿಯಮೇತಿ।

"ವಿದೂಹಿ ಞೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಕತ್ತುಕಾರಕಕಿತಕಿರಿಯಾಭಾವೇನ ಯೋಜನಾ। ಕತ್ತುಭಾವೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋವ। **"ವಿದೂಹೀ"**ತಿ ಸತ್ತಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಾಯಪಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ ಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತಮಾನೋ ಸಾಸನವರೇ ಸಮ್ಮೋಹಧಂಸಕಞಾಣಸಹಿತೋ ಹದಯವತ್ಥುನಿಸ್ಸಿತೋ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಯಥಾರಹಂ ಹೇತಾಧಿಪತಿಸಹಜಾತಾದಿಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ ನಿಪ್ಫಾದಕೋ ಭವೇ। ಞಾ-ಇತಿಧಾತುಯಾ ಅತ್ಥಭೂತಂ ಞಾಣಂ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಂ ನಿಪ್ಫಾದೇಯ್ಯಂ ಭವೇ, ಏವಂ ಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಭಾವೇನ ಯೋಜನಾ।

“**ಇಚ್ಛಿತಂ ಸಾಸನವರ**”ನ್ತಿ ವಿಸೇಸನವಿಸೇಸ್ಯಭಾವೇನ ಯೋಜನಾ। ಸಾಸನವರಂ ನಾಮ ನ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಇಚ್ಛಿತಂ, ಅಥ ಖೋ ವಿದೂಹೇವ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಞಾಣೇನ ಇಚ್ಛಿತಂ ಸಾಸನವರನ್ತಿ ವಿಸೇಸೇತಿ।

“**ಏತಂ ಸಾಸನವರ**”ನ್ತಿ ವಿಸೇಸನವಿಸೇಸ್ಯಭಾವೇನ ಯೋಜನಾ। ಸಾಸನವರಂ ನಾಮ ಮಯಾ ಬುದ್ಧಿಯಂ ಅಟ್ಠಪಿತಂ ಅಪ್ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ, ಮಯಾ ಇದಾನಿ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಸ್ಸ ವಿಸಯಭಾವೇನ ಬುದ್ಧಿಯಂ ವಿಪರಿವತ್ತಮಾನಂ ಠಪೇತಬ್ಬಂ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಂ ಸಾಸನವರನ್ತಿ ವಿಸೇಸೇತಿ। ಏತಂ ಸಾಸನವರಂ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಸ್ಸ ವಿಸಯನ್ತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ “ಏತಂ ಇದಾನಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಹಾರನಯಪಟ್ಠಾನವಿಚಾರಣವಿಸಯಭೂತಂ ಸಾಸನ”ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸಙ್ಗಹವಾರವಣ್ಣನಾ)। ಇಚ್ಚೇವಂ ನೇತ್ತಿಯಾ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಯೋಜನತ್ಥೋ ಸಮತ್ತೋ।

ತತ್ಥ **ಯ**ನ್ತಿ ಅನಿಯಮನರವರಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ ವಾಚಕಂ ಪಯೋಗವನ್ತಸಬ್ಬನಾಮಂ। ಅನಿಯಮೋ ಚ ಪೂಜನನಮಸ್ಸನಕಿರಿಯಾಯ ಅನಿಯಮಿತತ್ತಾ ವುತ್ತೋ, ನ ನರವರತೋ ಅಞ್ಞಸತ್ತಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಾನಿಯತೇಸುಪಿ ತೀಸು ಪಿಟಕೇಸು। ಲೋಕಿಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪುಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಾನಿ, ತಬ್ಬಿಪಾಕೋ ಚಾತಿ **ಲೋಕೋ**।ಏತ್ಥ ಸತ್ತನಿಕಾಯೇ ಪುಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಾನಿ ಲೋಕಿಯನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ, ತಬ್ಬಿಪಾಕೋ ಚ ಲೋಕಿಯತಿ ಪವತ್ತತಿ, ಇತಿ ಸತ್ತನಿಕಾಯಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಾನಂ, ತಬ್ಬಿಪಾಕಸ್ಸ ಚ ಪವತ್ತನಸ್ಸ ಆಧಾರಭಾವತೋ “ಏತ್ಥಾ”ತಿಪದೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ ಸತ್ತನಿಕಾಯೋ **ಲೋಕೋ**ನಾಮ। **ಪೂಜಯತೇ**ತಿ ವಿಗ್ಗಹವಿರಹಿತಂ ಆಖ್ಯಾತಪದಂ, ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಪೂಜನಂ ಕರೋತಿ।

ಲೋಕಂ ಪಾಲೇನ್ತೀತಿ **ಲೋಕಪಾಲಾ,** ಪುಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಾನಞ್ಚೇವ ತಬ್ಬಿಪಾಕಸ್ಸ ಚ ಪವತ್ತನಾಧಾರತ್ತಾ ಲೋಕಾ ಚ। ಕೇ ತೇ? ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ, ಇನ್ದಯಮವರುಣಕುವೇರಾ ವಾ, ಖತ್ತಿಯಚತುಮಹಾರಾಜಸಕ್ಕಸುಯಾಮಸನ್ತುಸಿತಸುನಿಮ್ಮಿತಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತಿಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ವಾ। ಪಾಲನಞ್ಚೇತ್ಥ ಇಸ್ಸರಿಯಾಧಿಪಚ್ಚೇನ ತಂತಂಸತ್ತಲೋಕಸ್ಸ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಿಹೇಸನನಿವಾರಣಾದಿಆಣಾಪವತ್ತಾಪನಯಸಪರಿವಾರಟ್ಠಾನನ್ತರಾದಿನಿಯ್ಯಾದನಾ, ಸಹ ಲೋಕಪಾಲೇಹಿ ಯೋ ವತ್ತತೀತಿ **ಸಲೋಕಪಾಲೋ**। ಅಥ ವಾ ಯೇ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಾ ಲೋಕಂ ಪಾಲೇನ್ತಿ, ಇತಿ ಪಾಲನತೋ ತೇ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಾ **ಲೋಕಪಾಲಾ**। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ “ದ್ವೇಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸುಕ್ಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಲೋಕಂ ಪಾಲೇನ್ತೀ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೨.೯; ಇತಿವು॰ ೪೨)। ಲೋಕಪಾಲೇಹಿ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಲೋಕೋ **ಸಲೋಕಪಾಲೋ** ನಾಮ। ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹಿ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಲೋಕೋ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸದಾ ಸಬ್ಬಕಾಲೇಸು ಪೂಜಯತಿ ಚೇವ ನಮಸ್ಸತಿ ಚ ಪಾಪಹಿರಿಜಿಗುಚ್ಛನತೋ, ಧಮ್ಮಚ್ಛನ್ದವನ್ತತಾಯ ಚ।

ಅಞ್ಞೇ ಪನ ಪೂಜೇನ್ತಾ ನಮಸ್ಸನ್ತಾಪಿ ಕದಾಚಿಯೇವ ಪೂಜೇನ್ತಿ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, ನ ಸಬ್ಬದಾತಿ। **ಸದಾ**ತಿ ಪೂಜನನಮಸ್ಸನಕಾಲವಾಚಕವಿಗ್ಗಹವಿರಹಿತಂ ವಿಕಪ್ಪನಾಮಂ, ಸಬ್ಬನಾಮಂ ವಾ। **ನಮಸ್ಸತೀ**ತಿ ವಿಗ್ಗಹವಿರಹಿತಂ ಆಖ್ಯಾತಪದಂ, ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ನಮಸ್ಸನಂ ಕರೋತಿ। **ತಸ್ಸೇತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ನಿಯಮವಾಚಕಂ ಪಯೋಗವನ್ತಸಬ್ಬನಾಮಂ ವಿಗ್ಗಹವಿರಹಿತಮೇವ। ನಿಯಮೋ ಚ ಪೂಜನನಮಸ್ಸನಕಿರಿಯಾಯ ವಿಸೇಸಿತೋ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಪೂಜನನಮಸ್ಸನಕಿರಿಯಾಯ ನಿಯಮಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಪೂಜೇತಬ್ಬಸ್ಸ ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬಸ್ಸ ನರವರಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಯುತ್ತೋವ। ಸೇಸನಿಯಮೇಸು ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಏತ**ನ್ತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಹಾರನಯಪಟ್ಠಾನವಿಚಾರಣವಿಸಯಭೂತಸ್ಸ ಸಾಸನವರಪರಾಮಸನಂ ಪಯೋಗವನ್ತಸಬ್ಬನಾಮಂ ವಿಗ್ಗಹವಿರಹಿತಂ।

ಸಾಸತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಸಾಸನಂ,** ಏತೇನ ನವವಿಧಸುತ್ತನ್ತೇನ, ನವವಿಧಸುತ್ತನ್ತಸಹಿತೇನ ವಾ ವರೇನ ಸಬ್ಬೇನ ಸಮತ್ಥೇ ವೇನೇಯ್ಯೇ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಪರಮತ್ಥೇಹಿ ತಿವಿಧಯಾನಮುಖೇನ ಯಥಾರಹಂ ಸತ್ತೇ ಸಾಸತಿ ಅನುಸಾಸತಿ ವಿನೇತಿ। ಇತಿ ಸಾಸನಾನುಸಾಸನಕಿರಿಯಾನುಸಾರೇನ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತಾನಂ ಜಾನನಪಟಿಪಜ್ಜನಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಕಾರಣಕರಣತ್ತಾ “ಏತೇನಾ”ತಿ ಪದೇನ

ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ ನವವಿಧಸುತ್ತನ್ತಂ, ನವವಿಧಸುತ್ತನ್ತಸಹಿತಂ ವಾ ವರಂ ಸಬ್ಬಂ **ಸಾಸನಂ** ನಾಮ। ನವವಿಧಸುತ್ತನ್ತದೇಸನಾಯ ಹಿ ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ಜಾನನಂ ಪುರಿಮಜಾನನೇನ ಪಚ್ಛಿಮಜಾನನಂ, ಜಾನನೇನ ಪಟಿಪಜ್ಜನೇನ ಪಚ್ಛಿಮಪಟಿಪಜ್ಜನೇನ ಅಧಿಗಮೋ, ಪುರಿಮಾಧಿಗಮೇನ ಪಚ್ಛಿಮಾಧಿಗಮೋ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸದ್ಧಾ ಸೀಲಂ ಸುತಂ ಚಾಗೋ ಪಞ್ಞಾ ಸದ್ಧಾಯ ಸೀಲಸ್ಸ ಸುತಸ್ಸ ಚಾಗಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಯಾ"ತಿ (ಪಟ್ಠಾ॰ ೧.೧.೪೨೩) ಚ "ಪಠಮಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಪಠಮಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸಾ"ತ್ಯಾದಿ (ಪಟ್ಠಾ॰ ೧.೧.೪೨೩) ಚ। **ಸಾಸಧಾತುಯಾ** ದೇಸನಾಸದ್ದೋ ಚ ತಂಜನಕೋ ದೇಸನಾಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಚ ಮುಖ್ಯತ್ಥೋ, ತಂಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಾ ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ಅತ್ಥಜಾನನಪಟಿಪಜ್ಜನಅಧಿಗಮನಾದಿ ಕಾರಣೂಪಚಾರತ್ಥೋ, "ಏತೇನಾ"ತಿ ಪದೇನ ವುತ್ತಾಯ ಸಾಸನಭೂತಾಯ ನಾಮಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಕರಣಸತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಸತ್ತಿ ಫಲೂಪಚಾರತ್ಥೋ। ಇತಿ-ಸದ್ದೋಪಿ ತಮೇವ ನಾಮಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಸತ್ತಿಂ ಹೇತುಭಾವೇನ ಪರಾಮಸತಿ, ತಸ್ಸಾ ಸತ್ತಿಯಾ ಆಧಾರಭೂತಾ ನಾಮಪಞ್ಞತ್ತಿ ಯು-ಪಚ್ಚಯತ್ಥೋ। ಏಸೇವ ನಯೋ ತೀಸು ಪಿಟಕೇಸು ಏವರೂಪೇಸು ಠಾನೇಸು।

ಏಕನ್ತನಿಯ್ಯಾನಟ್ಠೇನ, ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಗುಣತಾಯ ಚ ಉತ್ತಮಟ್ಠೇನ **ವರಂ** ಉತ್ತಮಂ, ಪರಿಯತ್ತಿಸಾಸನಮ್ಹಿ ಫಲನಿಯ್ಯಾದನತೋ, ಮಗ್ಗನಿಯ್ಯಾನಹೇತುಭಾವತೋ ಚ ನಿಯ್ಯಾನಟ್ಠೇನ, ಸಾವಕಾದೀಹಿ ಅಜನಿಯತ್ತಾ ಅಸಾಧಾರಣಟ್ಠೇನ ಚ ಉತ್ತಮಟ್ಠೇನ **ವರಂ,** ವರಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವಾ **ವರಂ**। ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಸಾಸನಸ್ಸ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಅಭಿಪತ್ಥಿತಸಮಿದ್ಧಿಹೇತುತಾಯ ವರಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಪತ್ಥೇತಬ್ಬತ್ತಾ **ಸಾಸನವರಂ** ನಾಮ, ಯಥಾವುತ್ತಟ್ಠೇನ ವಾ ಸಾಸನಞ್ಚ ತಂ ವರಞ್ಚಾತಿ **ಸಾಸನವರಂ**। **ಚ**-ಸದ್ದೇನ ಸತ್ತಿಭೇದಂ, **ತಂ**-ಸದ್ದೇನ ಅತ್ಥಾಭೇದಂ ದೇಸ್ಸೇತಿ।

ವಿದನ್ತೀತಿ **ವಿದೂ**। ಯೇ ಪಣ್ಡಿತಾ ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಕಮ್ಮಕಮ್ಮಫಲಾನಿ, ಕುಸಲಾದಿಭೇದೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ ವಿದನ್ತಿ, ಇತಿ ವಿದನತೋ ತೇ ಪಣ್ಡಿತಾ **ವಿದೂ** ನಾಮ, ತೇಹಿ। ಞಾತಬ್ಬನ್ತಿ **ಞೇಯ್ಯಂ**। ಞಾ-ಧಾತುಯಾ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಆರಮ್ಮಣಿಕಂ ಞಾಣಂ ವುತ್ತಂ, ಠಾನೂಪಚಾರತೋ ಸಾಸನವರಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ಇತಿ-ಸದ್ದೇನ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ಪರಾಮಸಿತೋ। ತಸ್ಸ ಇತಿ-ಸದ್ದೇನ ಪರಾಮಸಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಭಾವಸ್ಸ ಆಧಾರಂ ಸಾಸನವರಂ ಣ್ಯ-ಪಚ್ಚಯತ್ಥೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಞಾಣಂ ಅರಹತೀತಿ ವಾ **ಞೇಯ್ಯಂ,** ವಿದೂನಂ ಞಾಣಂ ಜಾನನಂ ಆರಮ್ಮಣಭಾವೇನ ಅರಹತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಯೇ ತದ್ಧಿತಪದಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ನರತಿ ನೇತೀತಿ **ನರೋ**। ಯೋ ಪುರಿಸೋ ಅತ್ತಾನಂ ಇತ್ಥೀನಂ ಉಚ್ಚಟ್ಠಾನಂ ನರತಿ ನೇತಿ, ಇತಿ ನರನತೋ ನಯನತೋ ಸೋ ಪುರಿಸೋ **ನರೋ** ನಾಮ। ಸೋ ಹಿ ಪುತ್ತಭೂತೋಪಿ ಮಾತುಯಾ ಪಿತುಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠತಿ, ಕನಿಟ್ಠಭಾತುಭೂತೋಪಿ ಜೇಟ್ಠಭಗಿನೀನಂ ಪಿತುಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠತಿ। ಅಥ ವಾ ನರಿತಬ್ಬೋ ನೇತಬ್ಬೋತಿ **ನರೋ**। ಸೋ ಹಿ ಜಾತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಧಾರೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನ ಹೋತಿ, ತಾವ ಪರೇಹಿ ನೇತಬ್ಬೋ, ನ ತಥಾ ಅಞ್ಞೋ ತಿರಚ್ಛಾನಾದಿಕೋತಿ। ಏತ್ಥ ಪನ ಸತ್ಥುವಿಸಯತಾಯ ನರತಿ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತೇತಿ **ನರೋ**ತಿ ಅತ್ಥೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಸತ್ಥಾ ಹಿ ಸತ್ತೇ ಅಪಾಯಾದಿತೋ ಸುಗತಿಂ ವಾ ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಂ ವಾ ನೇತೀತಿ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾದಿಅನೇಕಗುಣಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ವರೋ** ಉತ್ತಮೋ, ವರಿತಬ್ಬೋ ಪತ್ಥೇತಬ್ಬೋತಿ ವಾ **ವರೋ,** ತಿಲೋಕಗ್ಗೋ। ಪಕತಿಯಾ ಉಚ್ಚಟ್ಠಾನಟ್ಠೋ **ನರೋ** ಗುಣುತ್ತಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ **ವರೋ,** ನರೋ ಚ ಸೋ ವರೋ ಚಾತಿ **ನರವರೋ**। ಚ-ತ-ಸದ್ದಾನಂ ಅತ್ಥಭೇದೋ ವುತ್ತೋವ, ವಿಸೇಸನಪರಪದಸಮಾಸೋಯಂ। ಯೇನ ವುತ್ತಂ "ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸಙ್ಗಹವಾರವಣ್ಣನಾ)। ಅಞ್ಞೇ ಪನ "ನರಾನಂ, ನರೇಸು ವಾ ವರೋತಿ ನರವರೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ವಚನಂ "ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸಙ್ಗಹವಾರವಣ್ಣನಾ) ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನೇನ ವಿರುಜ್ಝತಿ ಮಞ್ಞೇ। ತಸ್ಸ ನರವರಸ್ಸಾತಿ। ಇಚ್ಚೇವಂ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಸ್ಸ ಆದಿಗಾಥಾಯ ಸಮಾಸೇನ ಚ ವಚನತ್ಥೋ ಸಮತ್ತೋ।

ಸರೂಪತ್ಥೋ ಯೋಜನತ್ಥವಚನತ್ಥಾನುಸಾರೇನ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬೋ। ತಥಾಪಿ ವಿಸುಂ ಸುಟ್ಠು ಜಾನನತ್ಥಾಯ ಪುನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। **"ಯ"**ನ್ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾದಿಅನೇಕಗುಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಲೋಕಪಾಲೇನ ಲೋಕೇನ ಪೂಜೇತಬ್ಬೋ ಚೇವ ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬೋ ಚ ಸಾಸನವರದೇಸಕೋ ತಿಲೋಕಗ್ಗೋ ಸರೂಪತ್ಥೋ। **"ಲೋಕೋ"**ತಿ ಪದಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಲೋಕಪಾಲಸಹಿತೋ ಸದ್ಧಾಚಾಗಾದಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಬ್ಬಸತ್ತಲೋಕೋ ಸರೂಪತ್ಥೋ। ಲೋಕಸದ್ದೋ ಏಕವಚನಯುತ್ತೋಪಿ ಜಾತಿಸದ್ದತ್ತಾ ನಿರವಸೇಸತೋ ಸತ್ತೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಯಥಾ "ಮಹಾಜನೋ"ತಿ। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಲೋಕಸದ್ದೋ "ಲೋಕವಿದೂ"ತ್ಯಾದೀಸು ಸಙ್ಖಾರಭಾಜನೇಸುಪಿ ಪವತ್ತೋ, ಪೂಜನನಮಸ್ಸನಕಿರಿಯಾಸಾಧನತ್ತಾ ಪನ ಸತ್ತಲೋಕೇವ ವಾಚಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತೋತಿ। ತೇನಾಹ "ಪೂಜನಕಿರಿಯಾಯೋಗ್ಯಭೂತತಾವಸೇನಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸಙ್ಗಹವಾರವಣ್ಣನಾ)।

ಪೂಜಯತೇತಿ ಏತ್ಥ ಪೂಜನಕಿರಿಯಾಯ ಮುಖ್ಯತೋ ಪೂಜನಸಙ್ಖಾತೋ ಪೂಜೇನ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಸರೂಪತ್ಥೋ, ಫಲೂಪಚಾರೇನ ತಂಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಪಕತೂಪನಿಸ್ಸಯಭೂತಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಸಬ್ಬೇ ಬುದ್ಧಗುಣಾ ಸರೂಪತ್ಥಾ। **ತೇ**-ವಿಭತ್ತಿಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಪೂಜನಕಿರಿಯಾಸಾಧಕೋ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಲೋಕೋ ಚ ಸರೂಪತ್ಥೋ, ಏವಂ ಸತಿ ಅತ್ಥಭೇದಾಭಾವತೋ ದ್ವೀಸು ವಾಚಕೇಸು ಏಕೋವ ವಾಚಕೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಕಸ್ಮಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ದ್ವೇ ವಾಚಕಾ ವುತ್ತಾತಿ? ನಾಯಂ ದೋಸೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಾಚಕಾನಂ ಸಾಮಞ್ಞವಿಸೇಸವಾಚಕತ್ತಾ। ಲೋಕಸದ್ದೋ ಹಿ ಪೂಜನಕಿರಿಯಾಸಾಧಕೋ, ಅಞ್ಞಕಿರಿಯಾಸಾಧಕೋ ಚ ವದತೀತಿ ಸಾಮಞ್ಞವಾಚಕೋ ಚ ಹೋತಿ। ಪೂಜಯತೇ-ಸದ್ದೋ ಲೋಕಪೂಜನಇತ್ಥಿಪೂಜನಪುರಿಸಪೂಜನತಿರಚ್ಛಾನಪೂಜನಾದಿಕಿರಿಯಾಸಾಧಕಞ್ಚ ವದತೀತಿ ಸಾಮಞ್ಞವಾಚಕೋ । ತಸ್ಮಾ ಪೂಜಯತೇ-ಸದ್ದೋ ಲೋಕಸದ್ದಸ್ಸ ಸರೂಪತ್ಥೋ, ಪೂಜನಕಿರಿಯಾಸಾಧಕೋ ಚ ನ ಅಞ್ಞಕಿರಿಯಾಸಾಧಕೋತಿ ನಿಯಮೇತಿ। ಲೋಕಸದ್ದೋ ಚ ಪೂಜಯತೇಸದ್ದಸ್ಸ ಸರೂಪತ್ಥೋ ಪೂಜನಕಿರಿಯಾಸಾಧಕೋ। ಲೋಕೋ ಪನ ಪೂಜನಕಿರಿಯಾಸಾಧಕೋ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸತಿರಚ್ಛಾನಾದಿಕೋತಿ ನಿಯಮೇತಿ। ತೀಸು ಪಿಟಕೇಸು ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ಏವರೂಪೇಸು ಠಾನೇಸು ಏಸೇವ ನಯೋ।

"ಸಲೋಕಪಾಲೋ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಸೇಟ್ಠಲೋಕಪಾಲಸಹಗತೋ, ಪೂಜನನಮಸ್ಸನಕಿರಿಯಾಸಾಧಕೋ ಚ ಸತ್ತನಿಕಾಯೋ ಸರೂಪತ್ಥೋ। **"ಸದಾ"**ತಿ ಪದಸ್ಸ ರತ್ತಿದಿವಸಕಾಲೋ ಅತೀತಭಗವತೋ ಧರಮಾನಕಾಲೋ ತತೋ ಪರಕಾಲೋ ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಯಾವ ಸಾಸನನ್ತರಧಾನಾ ಕಾಲೋ ತತೋ ಪರಕಾಲೋ ಸರೂಪತ್ಥೋ। ಸೋ ಪನ ಅನಾಗತಬುದ್ಧುಪ್ಪಜ್ಜನಕಾಲೋ ಅತೀತಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಇದಾನಿ ಪೂಜಯನ್ತಿ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ ವಿಯ ಪೂಜಯಿಸ್ಸತಿ ಚೇವ ನಮಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ ಚ। **ನಮಸ್ಸತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ನಮಸ್ಸನಕಿರಿಯಾಯ ಮುಖ್ಯತೋ ನಮಸ್ಸನಸಙ್ಖಾತೋ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಸರೂಪತ್ಥೋ, ಫಲೂಪಚಾರೇನ ತಂಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಪಕತೂಪನಿಸ್ಸಯಭೂತಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಸಬ್ಬೇ ಬುದ್ಧಗುಣಾ ಸರೂಪತ್ಥೋ। **ತಿ**-ವಿಭತ್ತಿಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ನಮಸ್ಸನಕಿರಿಯಾಸಾಧಕೋ ಯಥಾವುತ್ತಸತ್ತನಿಕಾಯೋ ಲೋಕೋ ಚ ಸರೂಪತ್ಥೋ, ಅತ್ಥಭೇದಾಭಾವೇಪಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಾಚಕಾನಂ ಪವತ್ತಭಾವೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋವ। **"ಚಾ"**ತಿ ಪದಸ್ಸ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪೂಜೇನ್ತೋಪಿ ನ ನಮಸ್ಸತಿ, ನಮಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ನ ಪೂಜೇತಿ ಚ, ಅಯಂ ಪನ ಸತ್ತನಿಕಾಯೋ ಲೋಕೋ ಪೂಜಯತಿ ಚೇವ ನಮಸ್ಸತಿ ಚಾತಿ ಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥೋ ಸರೂಪತ್ಥೋ।

ತಸ್ಸಾತಿ ಏತ್ಥ ತಂ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾದಿಅನೇಕಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪೂಜೇತಬ್ಬೋ ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬೋ ತಿಲೋಕಗ್ಗೋ ಸತ್ಥಾ ಸರೂಪತ್ಥೋ, ಛಟ್ಠೀವಿಭತ್ತಿಯಾ ಜನಕಸ್ಸ ನರವರಸ್ಸ ಜಞ್ಞೇನ ಸಾಸನವರೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಪಧಾನಸರೂಪತ್ಥೋ, ಜಞ್ಞಸಾಸನವರಸ್ಸ ಜನಕೇನ ನರವರೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಅಪಧಾನಸರೂಪತ್ಥೋ। ತೀಸು ಪಿಟಕೇಸು ಏವರೂಪೇಸು ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

"ಏತ"ನ್ತಿ ಪದಸ್ಸ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಹಾರನಯಪಟ್ಠಾನವಿಚಾರಣವಿಸಯಭೂತಂ ಸಾಸನಂ ಸರೂಪತ್ಥೋ। **"ಸಾಸನವರ"**ನ್ತಿ ಪದಸ್ಸಾಪಿ ತಮೇವ ಸರೂಪತ್ಥೋ, ಏತಂ ಸಾಸನವರಂ ಪರಿಯತ್ತಿಪಟಿಪತ್ತಿಪಟಿವೇಧಭೇದೇನ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ಪರಿಯತ್ತಿಸಾಸನಮೇವ ಸಬ್ಬಸಾಸನಮೂಲಭೂತತ್ತಾ, ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಸ್ಸ ವಿಸಯಭೂತತ್ತಾ ಚ ವಿಸೇಸತೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ ತಸ್ಸ

ಮೂಲಭೂತಭಾವತೋ ವಿನಯಸಂವಣ್ಣನಾದೀಸು ಬಹೂಪಕಾರೇನ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ವದನ್ತೋಪಿ ಅಞ್ಞಂ ರಚಿತಬ್ಬಂ ರಚಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥೋವ ಹುತ್ವಾ ವದತೀತಿ ಗಹಿತಬ್ಬೋ ವದೇಯ್ಯ।

ತಂ ಪನ ಪರಿಯತ್ತಿಸಾಸನಂ ವಿಮುತ್ತಿರಸವಸೇನ ಏಕವಿಧಂ, ಧಮ್ಮವಿನಯವಸೇನ ದುವಿಧಂ, ವಿನಯಪಿಟಕಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕವಸೇನ ತಿವಿಧಂ , ಆಣಾದೇಸನಾವೋಹಾರದೇಸನಾಪರಮತ್ಥದೇಸನಾವಸೇನ ತಿವಿಧಂ, ಯಥಾಪರಾಧಸಾಸನಾಯಥಾನುಲೋಮಸಾಸನಾಯಥಾಧಮ್ಮಸಾಸನಾಭೇದೇನಪಿ ತಿವಿಧಂ, ಸಂವರಾಸಂವರಕಥಾದಿಟ್ಠಿವಿನಿವೇಠನಕಥಾನಾಮರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದಕಥಾಭೇದೇನಪಿ ತಿವಿಧಂ। ಏತ್ಥ ಚ ದೇಸನಾ ದೇಸಕಾಧೀನಾ, ಸಾಸನಂ ಸಾಸಿತಬ್ಬಾಯತ್ತಂ, ಕಥಾ ಕಥೇತಬ್ಬತ್ಥಾಪೇಕ್ಖಾತಿ ವಿಸೇಸೋ। ದೀಘನಿಕಾಯೋ, ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೋ, ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯೋ, ಅಙ್ಗುತ್ತರನಿಕಾಯೋ, ಖುದ್ದಕನಿಕಾಯೋತಿ ನಿಕಾಯಭೇದೇನ ಪನ ಪಞ್ಚವಿಧಂ; ಸುತ್ತಗೇಯ್ಯವೇಯ್ಯಾಕರಣಗಾಥಾಉದಾನಇತಿವುತ್ತಕಜಾತಕಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮವೇದಲ್ಲಭೇದೇನ ಪನ ನವವಿಧಂ; ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಭೇದೇನ ಪನ ಚತುರಾಸೀತಿಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಸಹಸ್ಸವಿಧಂ; "ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯವಾಸನಾಭಾಗಿಯನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಾತಿ ಅಮಿಸ್ಸಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ; ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯವಾಸನಾಭಾಗಿಯಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯನಿಬ್ಬೇಧ ಭಾಗಿಯಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯವಾಸನಾಭಾಗಿಯನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಾತಿ ಮಿಸ್ಸಕದುಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ; ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯವಾಸನಾಭಾಗಿಯಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯವಾಸನಾ ಭಾಗಿಯನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಾತಿ ಮಿಸ್ಸಕತಿಕಾನಿ ದ್ವೇ; ತಣ್ಹಾಸಂಕಿಲೇಸದಿಟ್ಠಿಸಂಕಿಲೇಸದುಚ್ಚರಿತಸಂಕಿಲೇಸತಣ್ಹಾವೋದಾನಭಾಗಿಯದಿಟ್ಠಿವ-ಉದಾನಭಾಗಿಯದುಚ್ಚರಿತವೋದಾನಭಾಗಿಯಾತಿಭಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ೮೯) ಸೋಳಸನ್ನಂ ಸುತ್ತಾನಂ ಭೇದೇನ ಸೋಳಸವಿಧಂ; "ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಸತ್ತಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಞಾಣಞೇಯ್ಯ-ಞಾಣಞೇಯ್ಯದಸ್ಸನಭಾವನಾದಸ್ಸನಭಾವನಾಸಕವಚನಪರವಚನಸಕವಚನಪರವಚನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮವಿಪಾಕಕಮ್ಮವಿಪಾಕಕುಸಲ ಅಕುಸಲಕುಸಲಾಕುಸಲಅನುಞ್ಞಾತಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಅನುಞ್ಞಾತಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಥವಸ್ಸ ಭೇದೇನ ಅಟ್ಠವೀಸತಿವಿಧ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ೧೧೨) ಏವಮಾದಿಬಹುವಿಧಂ ಪರಿಯತ್ತಿಸಾಸನಂ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಸ್ಸ ವಿಸೇಸತೋ ವಿಸಯಂ। ತಸ್ಸ ವಿಸಯಭಾವೇ ಸತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಪಟಿವೇಧಸಙ್ಖಾತಂ ಸಾಸನದ್ವಯಮ್ಪಿ ತಮ್ಮೂಲಕತ್ತಾ ವಿಸಯಂ ಹೋತಿ ಪರಿಯಾಯತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

"**ವಿದೂಹೀ**"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಸಾಸನವರಸ್ಸ ಸಪರಸನ್ತಾನಪವತ್ತನಪವತ್ತಾಪನಾದಿವಸೇನ ವಿಜಾನನಸಮತ್ಥೋ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಞಾಣಾದಿಗುಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನಸೋತಾಪನ್ನಾದಿಕೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸರೂಪತ್ಥೋ। "**ಞೇಯ್ಯ**"ನ್ತಿ ಪದಸ್ಸ ತಾದಿಸೇಹಿ ವಿದೂಹಿ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಞಾಣಾದಿನಾ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬಂ ಸಾಸನವರಂ ಸರೂಪತ್ಥೋ। "**ನರವರಸ್ಸಾ**"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಏಕವಿಧಾದಿಭೇದಸ್ಸ ಸಾಸನವರಸ್ಸ ಜನಕೋ ಅನೇಕಗುಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ತಿಲೋಕಗ್ಗೋ ಸರೂಪತ್ಥೋ। ಇಚ್ಚೇವಂ ನೇತ್ತಿಯಾ ಆದಿಗಾಥಾಯ ಸರೂಪತ್ಥೋ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬೋ।

ಏವಂ ತಸ್ಸಾ ಅನುಸನ್ಧ್ಯಾದೀನಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಭಾವೇ ಸತಿಪಿ ಅಜಾನನ್ತೋ ವಿಯ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ದೋಸಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಪರಿಹಾರವಸೇನಾಪಿ ಗಮ್ಭೀರಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸ ಅನಾಕುಲಸ್ಸ ವಿಸೇಸಜಾನನಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ದೋಸಂ ರೋಪೇತ್ವಾ ಪರಿಹಾರವಸೇನ ಗಮ್ಭೀರಾಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಕಥಯಿಸ್ಸಂ। ಅಮ್ಹಾಕಾಚರಿಯ ಕಿಮತ್ಥಂ "ಯಂ ಲೋಕೋ"ತ್ಯಾದಿಮಾಹ? ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಂ ಕಾತುಂ। ಏವಂ ಸತಿ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಭೂತಂ "ಸೋಳಸಹಾರಾ ನೇತ್ತಿ"ತ್ಯಾದಿಕಂ ಏವ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಕಸ್ಮಾ ತಂ ಅವತ್ವಾ ತತೋ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣತೋ ಅಞ್ಞಂ "ಯಂ ಲೋಕೋ ಪೂಜಯತೇ"ತ್ಯಾದಿಮಾಹ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸಮುದ್ದಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಹಿಮವನ್ತಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಹಿಮವನ್ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸಮುದ್ದಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಮೇವ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಾಸನವರದಸ್ಸನಂ ಕರೋತೀತಿ? ಸಚ್ಚಂ, ತಥಾಪಿ ಯಸ್ಸ ಸಂವಣ್ಣನಂ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಂ ಕಾತುಕಾಮೋ ತಂ ಸಾಸನವರಂ ಪಠಮಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಯಂ ಲೋಕೋ"ತ್ಯಾದಿಮಾಹ। ಏವಂ ಸತಿ "ಏತಂ ಸಾಸನವರ"ನ್ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಕಸ್ಮಾ "ಯಂ ಲೋಕೋ"ತ್ಯಾದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ? ತಂ ಸಾಸನವರಂ ಜನಕೇನ

ನರವರೇನ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ಥೋಮೇತುಂ ವುತ್ತಂ। ತಥಾಪಿ "ತಸ್ಸ ನರವರಸ್ಸಾ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಕಸ್ಮಾ "ಯಂ ಲೋಕೋ"ತ್ಯಾದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ? ತಂ ಜನಕಂ ನರವರಂ ಲೋಕಪಾಲೇನ ಲೋಕಸೇಟ್ಠೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಬ್ಬೇನ ಲೋಕೇನ ಪೂಜನೀಯನಮಸ್ಸನೀಯಭಾವೇನ ಥೋಮೇತುಂ "ಯಂ ಲೋಕೋ"ತ್ಯಾದಿ ವುತ್ತಂ। ಪೂಜೇನ್ತಾಪಿ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪೂಜೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಪೂಜಯತೇ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ? ತಥಾಪಿ ಕೇಚಿ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಪೂಜಾಸಕ್ಕಾರಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಾಪಿ ತೇಸಂ ಅಪಾಕಟಗುಣತಾಯ ನಮಕ್ಕಾರಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಭಗವತೋ ಯಥಾಭೂತಅಬ್ಭುಗ್ಗತಸದ್ದತಾಯ ಪನ ಭಗವನ್ತಂ ಪೂಜೇತ್ವಾಪಿ ವನ್ದತಿಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ನಮಸ್ಸತಿ ಚಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪೂಜೇನ್ತೋ, ನಮಸ್ಸನ್ತೋ ಚ ನ ಕದಾಚಿಯೇವ, ಅಥ ಖೋ ಸಬ್ಬಕಾಲನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಸದಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಾದಿಸಸ್ಸ ನರವರಸ್ಸ ತಾದಿಸಂ ಸಾಸನವರಂ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಞಾಣಸಮ್ಪನ್ನೇಹಿ ವಿದೂಹೇವ ಸುಖುಮಞಾಣೇನೇವ ಞೇಯ್ಯನ್ತಿ ಸಾಸನವರಂ ಥೋಮೇತುಂ "ವಿದೂಹಿ ಞೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಏತ್ಥ ಚ "ಪೂಜಯತೇ, ನಮಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏತೇಹಿ ಪೂಜನನಮಸ್ಸನಕಿರಿಯಾಯ ಹೇತುಭೂತಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾದಯೋ ಅನೇಕೇ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಗುಣಾ ಪಕಾಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ ತೇ ಗುಣೇ ಆಗಮ್ಮ ಸಬ್ಬಲೋಕಸ್ಸ ಪೂಜನನಮಸ್ಸನಚೇತನಾಯ ಪವತ್ತನತೋ। ತೇಸು ಹಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಸರೂಪತೋ, ಕಿಞ್ಚಿ ಅನುಮಾನತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಾದಯೋ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿ, ಪೂಜೇನ್ತಿ, ನಮಸ್ಸನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅನುಸ್ಸರೇಥ ಸಮ್ಬುದ್ಧ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೯)। ಏಕದೇಸಗುಣಾಪಿ ಪೂಜಾರಹಾ ನಮಸ್ಸನಾರಹಾ, ಕಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಗುಣಾ ಪಕಾಸಿತಾತಿ? ಸಬ್ಬಗುಣದಸ್ಸನೇನ ಬೋಧಿಸಮ್ಭಾರಸಮ್ಭರಣಮಹಾಕರುಣಾಯೋಗಸಞ್ಜಾತಹೇತುಞಾಣಪಹಾನ-ಆನುಭಾವರೂಪಕಾಯಸಮ್ಪತ್ತಿಸಞ್ಜಾತಫಲಹಿತಜ್ಝಾಸಯಿನ್ದ್ರಿಯ- ಪಾಕಕಾಲಾಗಮನದೇಸನಾಞಾಣಸಞ್ಜಾತಸತ್ತು-ಪಕಾರಸಮ್ಪದಾವಸೇನ ಥೋಮನಾ ದಸ್ಸಿತಾ। ತೇನ ಅತ್ತಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿ, ಪರಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿ ಚ ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸೂಪಗಮನಾಪಗಮನಞ್ಚ ಲೋಕಸಮಞ್ಞಾನುಪಪವತ್ತಿ, ತದನತಿಧಾವನಞ್ಚ ಚರಣಸಮ್ಪತ್ತಿ, ವಿಜ್ಜಾಸಮ್ಪತ್ತಿ ಚ ಅತ್ತಾಧಿಪತಿತಾ, ಧಮ್ಮಾಧಿಪತಿತಾ ಚ ಲೋಕನಾಥಅತ್ತನಾಥತಾ ಚ ಪುಬ್ಬಕಾರಿಕತಞ್ಞುತಾ ಚ ಅಪರನ್ತಪತಾ, ಅನತ್ತನ್ತಪತಾ ಚ ಬುದ್ಧಕರಣಧಮ್ಮಬುದ್ಧಭಾವಸಿದ್ಧಿ ಚ ಪರತಾರಣಅತ್ತತಾರಣಞ್ಚ ಸತ್ತಾನುಗ್ಗಹಚಿತ್ತತಾ, ಧಮ್ಮವಿರತ್ತಚಿತ್ತತಾ ಚ ಪಕಾಸಿತಾ ಭವನ್ತಿ। ತೇನ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇನ ಅನುತ್ತರದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯತಾಉತ್ತಮಪೂಜನೀಯನಮಸ್ಸನೀಯಭಾವಪೂಜನನಮಸ್ಸನಕಿರಿಯಾಯ ಚ ಖೇತ್ತಙ್ಗತಭಾವಂ ಪಕಾಸೇತಿ। ತೇನ ಪೂಜನಕನಮಸ್ಸನಕಾನಂ ಯಥಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಪಯೋಜನಸಮ್ಪತ್ತಿ ಪಕಾಸಿತಾತಿ ಸಬ್ಬಗುಣಾ ಪಕಾಸಿತಾತಿ।

ಆದಿಕಲ್ಯಾಣತಾದಿಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ **ವರಂ** ಅಗ್ಗಂ ಉತ್ತಮಂ, ನಿಪುಣಞಾಣಗೋಚರತಾಯ ಪಣ್ಡಿತವೇದನೀಯಞ್ಚ, ತಸ್ಮಾ "ವರಂ ಞೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ವಚನೇಹಿ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತತಾದಯೋ ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಗುಣಾ ಪಕಾಸಿತಾ। ಅರಿಯಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧೇನ ಸಮುಗ್ಘಾತಕಿಲೇಸಸಮ್ಮೋಹಾಯೇವ ಪರಮತ್ಥತೋ ಪಣ್ಡಿತಾ ಬಾಲ್ಯಾದಿಸಮತಿಕ್ಕಮನತೋ, ತಸ್ಮಾ ಭಾವಿತಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಾ, ಸಚ್ಛಿಕತಸಾಮಞ್ಞಫಲಾ ಚ ಪುಗ್ಗಲಾ ವಿಸೇಸತೋ "ವಿದೂ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇ ಹಿ ಯಥಾವುತ್ತಸಾಸನವರಂ ಅವಿಪರೀತತೋ ಞಾತುಂ, ನೇತುಞ್ಚ ಸಪರಸನ್ತಾನೇ ಸಕ್ಕುಣನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯೇ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನತಾದಯೋ ಅನೇಕೇಹಿ ಸುತ್ತಪದೇಹಿ ಸಂವಣ್ಣಿತಾ, ತೇ ಅರಿಯಸಙ್ಘಗುಣಾಪಿ ನಿರವಸೇಸತೋ "ವಿದೂಹೀ"ತಿ ಪದೇನ ಪಕಾಸಿತಾತಿ। ಏವಂ ನೇತ್ತಿಯಾ ಪಠಮಗಾಥಾಯ "ಏತಂ ಸಾಸನವರ"ನ್ತಿ ಪದೇನ ಸಾಸನತ್ತಯಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಇತರೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಧಿಗಮೂಪಾಯಭಾವತೋ ಸಬ್ಬಸಾಸನಮೂಲಭೂತಸ್ಸ, ಅತ್ತನೋ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಸ್ಸ ಚ ವಿಸಯಭೂತಸ್ಸ ಪರಿಯತ್ತಿಸಾಸನವರಸ್ಸ ದಸ್ಸನಮುಖೇನ ಸಬ್ಬೇ ರತನತ್ತಯಗುಣಾಪಿ ಥೋಮನಾವಸೇನ ನಯತೋವ ಪಕಾಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ನಯತೋ ಹಿ ದಸ್ಸಿತಾ ಸಬ್ಬೇ ಗುಣಾ ನಿರವಸೇಸಾ ಗಹಿತಾ ಭವನ್ತಿ, ನ ಸರೂಪತೋ। ತೇನಾಹ ಭಗವನ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಞವನ್ತಾನಂ ಅಗ್ಗಭೂತೋ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋಪಿ ಬುದ್ಧಗುಣಪರಿಚ್ಛೇದನಮನುಯುತ್ತೋ "ಅಪಿಚ ಮೇ ಧಮ್ಮನ್ವಯೋ ವಿದಿತೋ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೪೬) ಭಗವತಾಪಿ –

"ಏವಂ ಅಚಿನ್ತಿಯಾ ಬುದ್ಧಾ, ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾ ಅಚಿನ್ತಿಯಾ।

ಅಚಿನ್ತಿಯೇ ಪಸನ್ನಾನಂ, ವಿಪಾಕೋ ಹೋತಿ ಅಚಿನ್ತಿಯೋ"ತಿ॥ (ಅಪ॰ ಥೇರ ೧.೧.೮೨; ನೇತ್ತಿ॰ ೬೫) -

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಗುಣಾ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಯಾವಜೀವಂ ರತನತ್ತಯಗುಣಪರಿದೀಪನೇ ಅತಿಉಸ್ಸಾಹನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಸರೂಪತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥಭಾವೋ ಪಗೇವ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ।

ಇಚ್ಚೇವಂ -

"ಯಂ ಲೋಕೋ ಪೂಜಯತೇ, ಸಲೋಕಪಾಲೋ ಸದಾ ನಮಸ್ಸತಿ ಚ।
ತಸ್ಸೇತ ಸಾಸನವರಂ, ವಿದೂಹಿ ಞೇಯ್ಯಂ ನರವರಸ್ಸಾ"ತಿ॥ -

ನಿಗ್ಗಹಿತಲೋಪವಸೇನ ವುತ್ತಾಯ ಗಾಥಾಯ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಕಥಿತೋ ಅನುಸನ್ಧ್ಯಾದಿಕೋ ಸಮತ್ತೋತಿ।

"ಯಂ ಲೋಕೋ ಪೂಜಯತೇ, ಸ ಲೋಕಪಾಲೋ ಸದಾ ನಮಸ್ಸತಿ ಚ।
ತಂ ತಸ್ಸ ಸಾಸನವರಂ, ವಿದೂಹಿ ಞೇಯ್ಯಂ ನರವರಸ್ಸಾ"ತಿ॥ -

ಗಾಥಂ ಅಪರೇ ಪಠನ್ತಿ। ತಸ್ಸಾಪಿ ಅನುಸನ್ಧ್ಯತ್ಥೋ ವುತ್ತನಯೋವ। ಯೋಜನತ್ಥೋ ಪನ ವಿಸೇಸೋ। ತತ್ಥ ಹಿ ಸಲೋಕಪಾಲೋ ಲೋಕೋ ಯಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ ನರವರಸ್ಸ **ಯಂ ಸಾಸನವರಂ** ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸಹಿತಂ, ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಂ ಏವ ವಾ ಪೂಜಯತೇ ಚೇವ ನಮಸ್ಸತಿ ಚ, **ತಸ್ಸ** ಲೋಕಪಾಲಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ **ತಂ** ಪೂಜೇತಬ್ಬಂ, ನಮಸ್ಸಿತಬ್ಬಞ್ಚ ವಿದೂಹೇವ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಂ, ಏತಂ ಸಾಸನವರಂ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಸ್ಸ ವಿಸಯನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। ಯೋಜನಾಕಾರೋಪಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೋವ।

ವಿಗ್ಗಹತ್ಥೋಪಿ ವಿಸೇಸೋ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ನಯೇ ಲೋಕಂ ಪಾಲೇನ್ತೀತಿ **ಲೋಕಪಾಲಾ,** ಯಥಾವುತ್ತಚತುಮಹಾರಾಜಾದಯೋ। ತೇಹಿ ಲೋಕಪಾಲೇಹಿ ಸಹಿತಂ ಸಬ್ಬಲೋಕಂ ಪಾಲೇತಿ ಲೋಕಗ್ಗನಾಯಕತ್ತಾತಿ **ಲೋಕಪಾಲೋ**ತಿ ಭಗವಾಪಿ ಲೋಕಪಾಲಸದ್ದೇನ ವುತ್ತೋ। ಸೋ ಹಿ **"ತಸ್ಸಾ"**ತಿ ಏತ್ಥ **ತಂ**-ಸದ್ದೇನ ಪರಾಮಸೀಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಲೋಕಪಾಲಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ ನರವರಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹಿತೋ। ಯದಿ ಏವಂ ಲೋಕಪಾಲೋ ಗುಣೀಭೂತೋ ಅಪಧಾನೋ ಪಧಾನಭೂತಂ ಲೋಕಂ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವಿನಿವತ್ತೋ, ಕಥಂ ತಂ-ಸದ್ದೇನ ಪರಾಮಸೀಯತೀತಿ? ಲೋಕವಿಸೇಸಕೋ ಸಮಾನೋಪಿ ಸಾಸನವರಾಪೇಕ್ಖತಾಯ ಜನಕಸಾಮಿಭಾವೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಿವಿಸೇಸಭೂತತ್ತಾ ಪಧಾನಭೂತೋ ವಿಯ ಪರಾಮಸೀಯತೀತಿ। ಭಗವಾ ಸಾಸನವರಸ್ಸ ಸಾಮಿಭಾವೇನ ಗಹಿತೋ। ಕಥಂ ಸಾಸನವರಸ್ಸ ಸಾಮೀ ಭಗವಾ ಸಾಸನವರಂ ಪೂಜಯತೀತಿ? ನ ಚಾಯಂ ವಿರೋಧೋ। ಬುದ್ಧಾ ಹಿ ಭಗವನ್ತೋ ಧಮ್ಮಗರುನೋ, ತೇ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಧಮ್ಮಮಪಚಯಮಾನಾವ ವಿಹರನ್ತೀತಿ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಧಮ್ಮಗರುಧಮ್ಮಾಪಚಯಮಾನಭಾವೋ "ಯಂನೂನಾಹಂ... ಪೇ॰... ತಮೇವ ಧಮ್ಮಂ ಸಕ್ಕತ್ವಾ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಮಾನೇತ್ವಾ ಪೂಜೇತ್ವಾ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೧) ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಪಾಲೋ ಭಗವಾ ಸಾಸನವರಂ ಪೂಜಯತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಸತಿ ಲೋಕಪಾಲೋ ಭಗವಾ ಸಾಸನವರಂ ಪೂಜಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಯುತ್ತೋ ಹೋತು, ಕಥಂ ಲೋಕಪಾಲೋ ಭಗವಾ ಸಾಸನವರಂ ನಮಸ್ಸತೀತಿ ಯುತ್ತೋತಿ? ಯುತ್ತೋವ "ನಮಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಗರುಕರಣೇನ ತನ್ನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರೋತಿ ಅತ್ಥಸ್ಸಾಪಿ ಲಬ್ಭನತೋ। ಭಗವಾ ಹಿ ಧಮ್ಮಗರುತಾಯ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಧಮ್ಮನಿನ್ನಪೋಣಪಬ್ಭಾರಭಾವೇನ ವಿಹರತೀತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಯೇನ ಸುದಂ ನಿಚ್ಚಕಪ್ಪಂ ವಿಹರಾಮೀ"ತಿಆದಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನ ವಾ ಸಂವಣ್ಣನಾಸು ವುತ್ತನಯೇನ ವಾ ಞಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ ನ ವಿತ್ಥಾರೀಯತಿ।

ಏವಂ ಪರಮಗಾಥಾಯ "ಸಾಸನವರ"ನ್ತಿ ಪದೇನ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ಸಾಸನಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪರಿಯತ್ತಿಸಾಸನಮೇವ ಅತ್ತನೋ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಸ್ಸ ವಿಸಯಂ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ದ್ವಾದಸ ಪದಾನಿ"**ತ್ಯಾದಿಮಾಹ। ಅಥ ವಾ ಪರಮಗಾಥಾಯ ರತನತ್ತಯಥೋಮನೇನ ಸಹ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣತಾವಿಸಯಂ ಸಾಸನವರಂ ಆಚರಿಯೇನ ದಸ್ಸಿತಂ, "ತಸ್ಸ ಸಾಸನವರಂ ಕಿಂ

ಸಬ್ಬಂಯೇವ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಸ್ಸ ವಿಸಯಂ, ಉದಾಹು ಪರಿಯತ್ತಿಸಾಸನಮೇವಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಪರಿಯತ್ತಿಸಾಸನಭೂತಂ ಸುತ್ತಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ದ್ವಾದಸ ಪದಾನಿ ಸುತ್ತ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ "ಸಾಸನವರ"ನ್ತಿ ಸಾಮಞ್ಞೇನ ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಪರಿಯತ್ತಿಸುತ್ತಮೇವ ಸಾಸನವರನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ತಂ ಪನ ಕತಿವಿಧ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ದ್ವಾದಸ ಪದಾನೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಪಭೇದೇನ ದ್ವಾದಸವಿಧನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಭೇದತೋ ದ್ವಾದಸವಿಧಮ್ಪಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಪದಅತ್ಥಪದತೋ ಪನ ದುವಿಧಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಞ್ಚ ಅತ್ಥೋ ಚಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ತಸ್ಮಿಂ ದ್ವಯೇ ಏಕಮೇವ ಸರೂಪತೋ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಸ್ಸ ವಿಸಯನ್ತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ, ಉದಾಹು ಉಭಯ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಉಭಯನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಂ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಉಭಯ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಚನವಚನೀಯಭಾವೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೇ ಯಸ್ಮಿಂ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ, ಅತ್ಥೇ ಚ "ಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ವೋಹಾರೋ ಪವತ್ತೋ, ತಂ ಉಭಯಂ ಸರೂಪತೋ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಸ್ಸ ವಿಸಯನ್ತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಕಿನ್ತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಕೋ ಅತ್ಥೋ, ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕತಮ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಛಬ್ಯಞ್ಜನಪದಛಅತ್ಥಪದಭೇದೇನ ದ್ವಾದಸವಿಧಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಪದಅತ್ಥಪದವಸೇನ ದುವಿಧಂ ಸಬ್ಬಪರಿಯತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಸುತ್ತಂ ಮಮ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಸ್ಸ ವಿಸಯಂ ಸಾಸನವರನ್ತಿ ಞಾತಬ್ಬಂ। ಸರೂಪತೋ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಅತ್ಥಪದಂ, ಬ್ಯಞ್ಜನಪದಞ್ಚ ಸರೂಪತೋ ಞಾತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಏವಂ ಪಠಮಗಾಥಾಯ "ಸಾಸನವರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಯತ್ತಿಭಾವಞ್ಚೇವ ಅತ್ಥಪದಬ್ಯಞ್ಜನಪದಭಾವೇನ ವೇದಿತಬ್ಬತ್ತಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಪವಿಚಯೂಪಾಯಂ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಂ ಪದತ್ಥವಿಭಾಗೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸೋಳಸಹಾರಾ"**ತ್ಯಾದಿಮಾಹ। ಅಥ ವಾ ದುತಿಯಗಾಥಾಯ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಸ್ಸ ವಿಸಯಂ ಸಾಸನವರಂ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಂ, "ನೇತ್ತಿ ನಾಮ ಕತಮಾ, ಕತಿವಿಧಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ನೇತ್ತಿನಾಮ ಏತ್ತಿಕಾತಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸೋಳಸಹಾರಾ"**ತ್ಯಾದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ತಸ್ಸ ಸಾಸನಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಪರಿಯೇಟ್ಠಿ ನೇತ್ತಿಸಂವಣ್ಣನಾ ಮಯಾ ಮಹಾಕಚ್ಚಾಯನೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ **ನೇತ್ತಿ** ನಾಮ ಸೋಳಸಹಾರಸಮುದಾಯಾ ಪಞ್ಚನಯಸಮುದಾಯಾ ಅಟ್ಠಾರಸಮೂಲಪದಸಮುದಾಯಾತಿ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬಾತಿ।

ತೇ ಹಾರಾದಯೋ ಕೇನಟ್ಠೇನ **ನೇತ್ತಿ** ನಾಮ? ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತೇ ಅರಿಯಧಮ್ಮಂ ನೇತೀತಿ ನೇತ್ತೀತಿ ಏವಮಾದಿ ಅತ್ಥೋ ಸಂವಣ್ಣನಾಸು (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾ) ವುತ್ತೋವ। ಇಮಾಯ ತತಿಯಗಾಥಾಯಪಿ "ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ"ತಿ ಪಾಠೋ ಸುನ್ದರೋ। "ಮಹಾಕಚ್ಚಾಯನೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ"ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ, ನ ಸುನ್ದರೋ। ಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ಮಯಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನ್ತಿ। "ಸೋಳಸಹಾರಾದಿಸಮುದಾಯಾ ನೇತ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ತೇ ಹಾರಾ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಬ್ಯಞ್ಜನವಿಚಯೋ ವಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅತ್ಥವಿಚಯೋ ವಾ, ನಯಾ ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನವಿಚಯೋ ವಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅತ್ಥವಿಚಯೋ ವಾತಿ ವಿಚಾರಣಾಯಂ ಸತಿ "ಇಮೇ ಇಮಸ್ಸ ವಿಚಯೋ"ತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಹಾರಾ ಬ್ಯಞ್ಜನವಿಚಯೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಹಾರಾ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಬ್ಯಞ್ಜನವಿಚಯೋ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಅತ್ಥವಿಚಯೋ ಸೋಳಸಹಾರಾನಂ ಮೂಲಪದನಿದ್ಧಾರಣಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಮುಖೇನೇವ ಸಂವಣ್ಣನಾಭಾವತೋ। ತಯೋ ಪನ ನಯಾ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥವಿಚಯೋ ಹೋನ್ತಿ, ತಿಣ್ಣಂ ನಯಾನಂ ಮೂಲಪದಸಙ್ಖಾತಅವಿಜ್ಜಾದಿಸಭಾವಧಮ್ಮನಿದ್ಧಾರಣಮುಖೇನೇವ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಾಭಾವತೋತಿ।

"ತಂ ಉಭಯಂ ಸುತ್ತೇ ಸಂವಣ್ಣನಾಭಾವೇನ ಕೇನಚಿ ಕತ್ಥಚಿಯೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ, ಉದಾಹು ಸಬ್ಬಥಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಯೋಜಿತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಭಾವತೋ ತಂ ಉಭಯಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸುತ್ತೇಸು ಸಬ್ಬಥಾ ಯೋಜಿತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಉಭಯಂ ಪರಿಗ್ಗಹೀತ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಹಾರಾ ಚೇವ ನಯಾ ಚ ಉಭಯಂ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥನಿದ್ಧಾರಣವಸೇನ ಪರಿತೋ ಸಮನ್ತತೋ ಗಹಿತಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಸುತ್ತೇಸು ಯೋಜಿತನ್ತಿ।

"ಹಾರಾದಿಸಮುದಾಯಭೂತಂ ನೇತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಸುತ್ತಂ ಕಥಂ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಂ ಸುತ್ತಂ ಸಂವಣ್ಣೇತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ ವುತ್ತಂ **"ವುಚ್ಚತಿ ಸುತ್ತಂ ಯಥಾಸುತ್ತ"**ನ್ತಿ। ನೇತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಸಂವಣ್ಣನಾಸುತ್ತಂ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತಾನುರೂಪಂ ಯಥಾ ಯೇನ ಯೇನ ದೇಸನಾಹಾರೇನ ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಂ, ತೇನ ತೇನ **ವುಚ್ಚತಿ** ಸಂವಣ್ಣೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ "ನೇತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ

ಸುತ್ತಂ ಕಿತ್ತಕಂ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಂ ಸುತ್ತಂ ಸಂವಣ್ಣೇತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ ವುತ್ತಂ **"ವುಚ್ಚತಿ ಸುತ್ತಂ ಯಥಾಸುತ್ತ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಯಥಾಸುತ್ತಂ** ಯಂ ಯಂ ಸುತ್ತಂ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ, ತಂ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸುತ್ತಂ ನೇತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಸುತ್ತಂ **ವುಚ್ಚತಿ** ವದತಿ ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವದಸ್ಸನವಸೇನ ಸಂವಣ್ಣೇತೀತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ನೇತ್ತಿನಯೇನ ಹಿ ಸಂವಣ್ಣೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ ನಾಮ ಸುತ್ತಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸಙ್ಗಹವಾರವಣ್ಣನಾ)।

"ಯಂ ಯಂ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಂ ಸುತ್ತಂ ನೇತ್ತಿಸಂವಣ್ಣನಾಯ ಸಂವಣ್ಣಿತಂ, ಸಾ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಾ ದೇಸನಾ ಚ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ, ಉದಾಹು ದೇಸಿತಬ್ಬಞ್ಚಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ಯಾ ಚೇವ ದೇಸನಾ"**ತ್ಯಾದಿಮಾಹ। ಯಾ ಚೇವ ದೇಸನಾ ಪಾಳಿ ಸಂವಣ್ಣಿತಾ, ಸಾ ಚ, ತಾಯ ದೇಸನಾಯ ದೇಸಿತಂ ಯಂ ಧಮ್ಮಜಾತಂ, ತಞ್ಚ ಉಭಯಂ ವಿಮುತ್ತಾಯತನದೇಸನಾಸೀಸೇನ ಪರಿಚಯಂ ಕರೋನ್ತೇಹಿ ಏಕನ್ತೇನ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಉಭಯಸ್ಸೇವ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನಪರಿಯೋಸಾನಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಹೇತುಭಾವತೋ। "ತಸ್ಸ ಉಭಯಸ್ಸ ವಿಜಾನನೇ ಸಾಧೇತಬ್ಬೇ ಸಾಧೇತಬ್ಬಸ್ಸ ವಿಜಾನನಸ್ಸ ಹೇತುಭೂತಾ ಕತಮಾ ಅನುಪುಬ್ಬೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಭಾವತೋ ವುತ್ತಂ **"ತತ್ರಾ"**ತ್ಯಾದಿ। ತತ್ಥ **ತತ್ರ** ವಿಜಾನನೇ ಸಾಧೇತಬ್ಬೇ ಸುತ್ತಾದಿನವಙ್ಗಸ್ಸ ಸಾಸನಸ್ಸ ಅತ್ಥಪರಿಯೇಸನಾ ಅತ್ಥವಿಚಾರಣಾ ಹಾರನಯಾನಂ **ಅಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬೀ** ವಿಜಾನನಸ್ಸ ಸಾಧೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಹೇತುಭೂತಾ ಅನುಪುಬ್ಬೀ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ತಸ್ಸ ಉಭಯಸ್ಸ ವಿಜಾನನೇ ಸಾಧೇತಬ್ಬೇ ಸುತ್ತಾದಿನವಙ್ಗಸ್ಸ ಸಾಸನಸ್ಸ ಅತ್ಥಪರಿಯೇಸನಾಯ ಅತ್ಥವಿಚಾರಣಾಯ ಅಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬೀ ವಿಜಾನನಸ್ಸ ಸಾಧೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಹೇತುಭೂತಾ ಅನುಪುಬ್ಬೀ ನಾಮಾತಿ। ಅಥ ವಾ ವಕ್ಖಮಾನಾಯ ಹಾರನಯಾನುಪುಬ್ಬಿಯಾ ನವವಿಧಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯೇಸನಾ ವಿಜಾನನಸ್ಸ ಹೇತುಭೂತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇನಾಕಾರೇನೇವ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ತಿಧಾ ವುತ್ತಾತಿ।

ಸಙ್ಗಹವಾರಸ್ಸ ಅತ್ಥವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಉದ್ದೇಸವಾರಅತ್ಥವಿಭಾವನಾ

೧. ಏವಂ ಸಙ್ಗಹವಾರೇನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ದಸ್ಸಿತೇ ಹಾರಾದಯೋ ಇದಾನಿ ವಿಭಾಗೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಸೋಳಸ ಹಾರಾ"**ತಿಆದಿದೇಸನಾ ಆರದ್ಧಾ । ಅಥ ವಾ ಸೋಳಸಹಾರಾದಿಸಮುದಾಯಾ ನೇತ್ತಿ ನಾಮ ಮಯಾ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾತಿ ವುತ್ತಾ, "ಕತಮೇ ತೇ ಸೋಳಸ ಹಾರಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **"ತತ್ಥ ಸೋಳಸ ಹಾರಾ"**ತ್ಯಾದಿ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಸೋಳಸಹಾರಾದೀಸು। ದೇಸನಾ ಹಾರೋ, ವಿಚಯೋ ಹಾರೋ...ಪೇ॰... ಸಾಮಾರೋಪನೋ ಹಾರೋತಿ ಇಮೇ ಸೋಳಸ ಹಾರಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ಹಾರಪದಸ್ಸ ವಚನತ್ಥೋ ಪಠಮಂ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಕೇನಟ್ಠೇನ ಹಾರಾತಿ? ಹರೀಯನ್ತಿ ಏತೇಹೀತಿ **ಹಾರಾ**। ಏತೇಹಿ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇಹಿ ಸಂವಣ್ಣಿಯೇಸು ಸುತ್ತಗೇಯ್ಯಾದೀಸು ಅಞ್ಞಾಣಸಂಸಯವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಹರೀಯನ್ತಿ, ಇತಿ ಅಞ್ಞಾಣಾದಿಹರಣಕಾರಣತ್ತಾ "ಏತೇಹೀ"ತಿ ಪದೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಾ **ಹಾರಾ** ನಾಮ, ಹರ-ಧಾತುಯಾ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ವಚೀಭೇದಸದ್ದೋ, ತಂಸಮುಟ್ಠಾಪಕೋ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಚ ಮುಖ್ಯತ್ಥೋ, ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಜಾನನಾದಿಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಕಾರಣೂಪಚಾರತ್ಥೋ, ತಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಭೂತಾನಂ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಸತ್ತಿ ಫಲೂಪಚಾರತ್ಥೋ, ಇತಿ-ಸದ್ದೇನ ಸಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಸತ್ತಿಯೇವ ಪರಾಮಸೀಯತಿ। ತಂಸತ್ತಿಸಮ್ಪನ್ನಾ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಾ ಣ-ಪಚ್ಚಯತ್ಥಾ ಹೋನ್ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಏವರೂಪೇಸು ಠಾನೇಸುಪಿ। ವಿತ್ಥಾರೋ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧) ವುತ್ತೋ ಏವ।

ಅಸಾಧಾರಣತೋ ಪನ ದೇಸೀಯತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ದೇಸನಾ**। ಏತಾಯ ಸಂವಣ್ಣನಾಯ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತತ್ಥೋ ದೇಸೀಯತಿ ಸಂವಣ್ಣೀಯತಿ ಸಂವಣ್ಣನಾನುಸಾರೇನ ಞಾಪೀಯತಿ, ಇತಿ ಞಾಪನಕಾರಣತ್ತಾ "ಏತಾಯಾ"ತಿ ಪದೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ ವಿಸೇಸಸಂವಣ್ಣನಾ **ದೇಸನಾ** ನಾಮ, ನ ಪಾಳಿದೇಸನಾ, ಪಾಳಿದೇಸನಾಯ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸಂವಣ್ಣನಾಭಾವೇನ ಸಹಚರಣತೋ ವಾ ದೇಸನಾ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಞ್ಞೇ ಹಾರಾ ದೇಸನಾಪಾಳಿಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಾಭಾವತೋ ದೇಸನಾಯ ಸಹಚಾರಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ಅಯಂ ಪನ ಹಾರೋ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಯಥಾರುತವಸೇನೇವ ವಿಞ್ಞಾಯಮಾನತ್ತಾ ಪಾಳಿದೇಸನಾಯ ಸಹ ಚರತೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತಿ, ನ ತಥಾ ಪರೇ। ನ ಹಿ ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವನಿಸ್ಸರಣಾದಿಸನ್ದಸ್ಸನಲಕ್ಖಣರಹಿತಾ ಪಾಳಿದೇಸನಾ ಅತ್ಥಿ, ಅಯಞ್ಚ ಹಾರೋ ಅಸ್ಸಾದಾದಿಸನ್ದಸ್ಸನಲಕ್ಖಣೋತಿ।

ವಿಚೆಯನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ವಿಚಯೋ**। ಏತೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ಸುತ್ತೇ ಪದಪಞ್ಹಾದಯೋ ವಿಚೆಯನ್ತಿ, ಇತಿ ವಿಚಾರಣಕಾರಣತ್ತಾ ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ವಿಚಯೋ** ನಾಮ। ಕತ್ವತ್ಥಾಧಿಕರಣತ್ಥಾಪಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತೇನ ಪದಪಞ್ಹಾದಿವಿಚಯನಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ವಿಚಯೋ ಹಾರೋ**।

ಯುತ್ತಾಯುತ್ತಿ ವಿಚಾರೀಯತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಯುತ್ತಿ**। ಏತಾಯ ವಿಸೇಸಸಂವಣ್ಣನಾಯ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಹಾರಾನಂ ಭೂಮಿಗೋಚರಾನಂ ಯುತ್ತಾಯುತ್ತಿ ವಿಚಾರೀಯತಿ, ಇತಿ ವಿಚಾರಣಕಾರಣತ್ತಾ "ಏತಾಯಾ"ತಿ ಪದೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ ವಿಸೇಸಸಂವಣ್ಣನಾ **ಯುತ್ತಿ** ನಾಮ। ಇಧ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಯುತ್ತಿಯಾ ವಿಚಾರಣಾ, ವಿಚಾರಣೀಯಭಾವೇನ ಸಹಚರಣತೋ ವಾ ಯುತ್ತಿ। ಸಬ್ಬಹಾರಾನಂ ಭೂಮಿಗೋಚರಾನಂ ಯುತ್ತಾಯುತ್ತಿವಿಚಾರಣಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಯುತ್ತಿ ಹಾರೋ**।

ಪದತಿ ಪವತ್ತೇತಿ ಫಲಂ ಏತೇನಾತಿ **ಪದಂ,** ಕಾರಣಂ। ಠನ್ತಿ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಫಲಾನಿ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯಾತಿ **ಠಾನಂ,** ಕಾರಣಂ। ಪದಞ್ಚ ತಂ ಠಾನಞ್ಚಾತಿ **ಪದಟ್ಠಾನಂ,** ಆಸನ್ನಕಾರಣಂ। ಸುತ್ತೇ ಆಗತಧಮ್ಮಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ವಿಚಾರೀಯತಿ

ಏತಾಯಾತಿ **ಪದಟ್ಠಾನಾ,** ವಿಸೇಸಸಂವಣ್ಣನಾ, ವಿಚಾರಣಲೋಪೋವ, ಸುತ್ತೇ ಆಗತಧಮ್ಮಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಾನಂ, ತೇಸಞ್ಚ ಪದಟ್ಠಾನಾನಂ ವಿಚಾರಣಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಪದಟ್ಠಾನೋ ಹಾರೋ।**

ಸುತ್ತೇ ಅವುತ್ತಾಪಿ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣಾ ಧಮ್ಮಾ ಲಕ್ಖೀಯನ್ತಿ ಏತೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನಾತಿ **ಲಕ್ಖಣೋ,** ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅವುತ್ತಾನಮ್ಪಿ ನಿದ್ಧಾರಣಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಲಕ್ಖಣೋ ಹಾರೋ।**

ಸುತ್ತೇ ದಸ್ಸಿಯಮಾನಾ ನಿಬ್ಬಚನಾದಯೋ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ವಿಯೂಹೀಯನ್ತಿ ವಿಭಾಗೇನ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇನ ವಾತಿ **ಬ್ಯೂಹೋ,** ಚತುನ್ನಂ ನಿಬ್ಬಚನಾದೀನಂ ಬ್ಯೂಹೋ **ಚತುಬ್ಯೂಹೋ।** ನಿಬ್ಬಚನಾಧಿಪ್ಪಾಯಬ್ಯಞ್ಜನಾನಞ್ಚೇವ ದೇಸನಾನಿದಾನಸ್ಸ ಚ ಪುಬ್ಬಾಪರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸನ್ದಸ್ಸನಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಚತುಬ್ಯೂಹೋ ಹಾರೋ।**

ದೇಸನಾಯ ಗಹಿತಧಮ್ಮೇನ ಸಭಾಗಾ, ವಿಸಭಾಗಾ ಚ ಧಮ್ಮಾ ಆವಟ್ಟೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇನ ವಾತಿ **ಆವಟ್ಟೋ,** ದೇಸನಾಯ ಗಹಿತಧಮ್ಮಾನಂ ಸಭಾಗವಿಸಭಾಗಧಮ್ಮವಸೇನ ಆವಟ್ಟನಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಆವಟ್ಟೋ ಹಾರೋ।**

ಅಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮೇ, ವೋದಾನಧಮ್ಮೇ ಚ ಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣತೋ, ಪದಟ್ಠಾನತೋ, ಭೂಮಿತೋ ಚ ವಿಭಜನಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ವಿಭತ್ತಿ ಹಾರೋ।**

ಸುತ್ತೇ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ ಧಮ್ಮಾ ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ಪರಿವತ್ತೀಯನ್ತಿ ಇಮಿನಾ, ಏತ್ಥ ವಾತಿ **ಪರಿವತ್ತೋ,** ಸುತ್ತೇ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಪರಿವತ್ತನಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಪರಿವತ್ತನೋ ಹಾರೋ।**

ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಸ್ಸ ಏಕಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಾಚಕಂ ವಿವಿಧಂ ವಚನಂ ಏತ್ಥ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇತಿ ವಿವಚನಂ, ವಿವಚನಮೇವ **ವೇವಚನಂ,** ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯಸದ್ದಯೋಜನಾಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ವೇವಚನೋ ಹಾರೋ।**

ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾ ಅತ್ಥಾ ಪಕಾರೇಹಿ ಞಾಪೀಯನ್ತಿ ಇಮಿನಾ, ಏತ್ಥ ವಾತಿ **ಪಞ್ಞತ್ತಿ,** ಏಕೇಕಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನೇಕಾಹಿ ಪಞ್ಞತ್ತೀಹಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಾಕಾರಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಹಾರೋ।**

ಸುತ್ತಾಗತಾ ಧಮ್ಮಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಾದೀಸು ಓತರೀಯನ್ತಿ ಅನುಪ್ಪವೇಸೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇನ ವಾತಿ **ಓತರಣೋ,** ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಾದಿಮುಖೇಹಿ ಸುತ್ತತ್ಥಸ್ಸ ಓತರಣಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಓತರಣೋ ಹಾರೋ।**

ಸುತ್ತೇ ಪದಪದತ್ಥಪಞ್ಹಾರಮ್ಭಾ ಸೋಧೀಯನ್ತಿ ಸಮಾಧೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇನ ವಾತಿ **ಸೋಧನೋ,** ಸುತ್ತೇ ಪದಪದತ್ಥಪಞ್ಹಾರಮ್ಭಾನಂ ಸೋಧನಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಸೋಧನೋ ಹಾರೋ।**

ಸಾಮಞ್ಞವಿಸೇಸಭೂತಾ ಧಮ್ಮಾ ವಿನಾ ವಿಕಪ್ಪೇನ ಅಧಿಟ್ಠೀಯನ್ತಿ ಅನುಪ್ಪವತ್ತೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇನ ವಾತಿ **ಅಧಿಟ್ಠಾನೋ,** ಸುತ್ತಾಗತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅವಿಕಪ್ಪನವಸೇನ ಸಾಮಞ್ಞವಿಸೇಸನಿದ್ಧಾರಣಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಅಧಿಟ್ಠಾನೋ ಹಾರೋ।**

ಯೋ ಹೇತು ಚೇವ ಪಚ್ಚಯೋ ಚ ಫಲಂ ಪರಿಕರೋತಿ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ, ಇತಿ ಸೋ ಹೇತು ಚೇವ ಪಚ್ಚಯೋ ಚ **ಪರಿಕ್ಖಾರೋ,** ಯೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ತಂ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಹೇತುಞ್ಚೇವ ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಆಚಿಕ್ಖತಿ, ಇತಿ ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಪರಿಕ್ಖಾರೋ** ನಾಮ। ಸುತ್ತೇ ಆಗತಧಮ್ಮಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಾರಸಙ್ಖಾತೇ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಸಂವಣ್ಣನಾಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಹಾರೋ।**

ಸುತ್ತೇ ಆಗತಧಮ್ಮಾ ಪದಟ್ಠಾನಾದಿಮುಖೇನ ಸಮಾರೋಪೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇನ ವಾತಿ **ಸಮಾರೋಪನೋ,** ಸುತ್ತೇ ಆಗತಧಮ್ಮಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನವೇವಚನಭಾವಪಹಾನಸಮಾರೋಪನವಿಚಾರಣಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಸಮಾರೋಪನೋ ಹಾರೋ।** ಭಾವಸಾಧನವಸೇನಾಪಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಚನತ್ಥೋ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ ತಸ್ಸಾಪಿ ವಸೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಸಂವಣ್ಣನಾನುಸಾರೇನ ಞಾತಬ್ಬನ್ತಿ।

“ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ದೇಸನಾ”ತ್ಯಾದಿನಾ ಹಾರಸರೂಪಂ ವುತ್ತಂ, ಕಿಮತ್ಥಂ “ತಸ್ಸಾನುಗೀತಿ”ತ್ಯಾದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ? ಅನುಗೀತಿಗಾಥಾಯ ಸುಖಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಪುನ **“ತಸ್ಸಾನುಗೀತಿ ದೇಸನಾ ವಿಚಯೋ ಯುತ್ತಿ”**ತ್ಯಾದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತಸ್ಸಾತಿ** ಹಾರುದ್ದೇಸಸ್ಸ। **ಅನುಗೀತೀತಿ** ಅನು ಪಚ್ಛಾ ಗಾಯನಗಾಥಾ। **ಪಞ್ಚದಸೋತಿ** ಪಞ್ಚದಸಮೋ। **ಸೋಳಸೋತಿ** ಸೋಳಸಮೋ। **ಅತ್ಥತೋ ಅಸಂಕಿಣ್ಣಾತಿ** ದೇಸನಾದಿಪದತ್ಥತೋ ಲಕ್ಖಣತ್ಥತೋ ಸಙ್ಕರತೋ ರಹಿತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಸೋ ಚ ನೇಸಂ ಅಸಙ್ಕರೋ ಲಕ್ಖಣನಿದ್ದೇಸೇ ಸುಪಾಕಟೋ ಹೋತೀ”ತಿ। ಸೇಸಂ ಸಂವಣ್ಣನಾನುಸಾರೇನ ಞಾತಬ್ಬನ್ತಿ। “ಕೇಚಿ ಹಾರಾ ಕೇಹಿಚಿ ಹಾರೇಹಿ ಸಂಕಿಣ್ಣಾ ವಿಯ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಕಸ್ಮಾ ಅಸಂಕಿಣ್ಣಾತಿ ಞಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **“ಏತೇಸಞ್ಚೇವಾ”**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಏತೇಸಞ್ಚೇವ ಭವತೀತಿ** ಏತೇಸಂ ಸೋಳಸನ್ನಂ ಹಾರಾನಂ ಯಥಾ ಯೇನಾಕಾರೇನ ಅಸಙ್ಕರೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಅಸಙ್ಕರಾಕಾರೇನ ಭವತಿ। ಅಯತಿ ಪವತ್ತತಿ ನಯವಿಭತ್ತೀತಿ **ಅಯಾ,** ವಿತ್ಥಾರೇನ ಅಯಾತಿ **ವಿತ್ಥಾರತಯಾ,** ತ-ಕಾರೋ ಮಿಸ್ಸಕದೋಸಾಪಗಮತ್ಥಾಯ ಆಗತೋ, ನಯವಿಭತ್ತಿವಿಸೇಸವಚನಂ। ನಯೇನ ಞಾಯೇನ ವಿಭತ್ತಿ **ನಯವಿಭತ್ತಿ,** ನ ಪಞ್ಚನಯವಿಭತ್ತಾಹಾರಾನಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಪವತ್ತಾ ಞಾಯವಿಭತ್ತಿ ತಥಾ ಅಸಙ್ಕರಾಕಾರೇನ ಭವತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅಸಂಕಿಣ್ಣಾತಿ ಞಾತಬ್ಬಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೧. ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ಸರೂಪತೋ ವುತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ವಿಞ್ಞಾತಾ, “ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ ನಯಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ ತಥಾ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸರೂಪತೋ ಉದ್ದಿಸಿತುಂ **“ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ ನಯಾ”**ತ್ಯಾದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ “ಏವಂ ಹಾರೇ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನಯೇ ಉದ್ದಿಸಿತುಂ ‘ತತ್ಥ ಕತಮೇ’ತಿಆದಿ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧) ವುತ್ತಂ। “ತತ್ಥ ನಯನ್ತಿ ಸಂಕಿಲೇಸೇ, ವೋದಾನೇ ಚ ವಿಭಾಗತೋ ಞಾಪೇನ್ತೀತಿ **ನಯಾ,** ನೀಯನ್ತಿ ವಾ ತಾನಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇಹಿ ವಾತಿ **ನಯಾ”**ತಿಆದಿನಾ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧) **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವಿತ್ಥಾರೇನ ವಚನತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। **ನೀ**-ಧಾತುಯಾ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟಾದಿನಯಾನುಸಾರೇನ ಸಂಕಿಲೇಸೇ, ವೋದಾನೇ ಚ ಆಲಮ್ಬಿತ್ವಾ ಪವತ್ತೋ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಮುಖ್ಯತ್ಥೋ, ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟಾದಿನಯಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಸತ್ತಿ ಫಲೂಪಚಾರತೋ ಗಹಿತಾ, ಇತಿ-ಸದ್ದೋ ತಂ ಫಲೂಪಚಾರತೋ ಗಹಿತಸತ್ತಿಂ ಪರಾಮಸಿ, ತಂಸತ್ತಿಸಹಿತಾ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟಾದಿನಯಾ ಅ-ಪಚ್ಚಯತ್ಥಾ।

ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾಹಿ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ, ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಹಿ ವೋದಾನಪಕ್ಖಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಮುಖೇನ ನಯನಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟೋ ನಯೋ।** ತತ್ಥ **ಚತುಸಚ್ಚನ್ತಿ** ತಣ್ಹಾ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾ ಚ ಭವಮೂಲತ್ತಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ಅವಸೇಸಾ ತೇಭೂಮಕಾ ಧಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ, ತೇನ ಪತ್ತಬ್ಬಾ ಅಸಙ್ಖತಧಾತು ನಿರೋಧಸಚ್ಚನ್ತಿ।

ತೀಹಿ ಅವಯವೇಹಿ ಲೋಭಾದೀಹಿ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ, ತೀಹಿ ಅವಯವೇಹಿ ಅಲೋಭಾದೀಹಿ ಚ ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ಪುಕ್ಖಲೋ ಸೋಭನೋತಿ **ತಿಪುಕ್ಖಲೋ,** ಅಕುಸಲಮೂಲೇಹಿ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಸ್ಸ, ಕುಸಲಮೂಲೇಹಿ ವೋದಾನಪಕ್ಖಸ್ಸ ಸುತ್ತತ್ಥಸ್ಸ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಮುಖೇನ ನಯನಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ತಿಪುಕ್ಖಲೋ।**

ಸೀಹಸ್ಸ ಭಗವತೋ ವಿಕ್ಕೀಳಿತಂ ಏತ್ಥ ನಯೇತಿ **ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತೋ,** ಸುಭಸಞ್ಞಾದೀಹಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸೇಹಿ ಸಕಲಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಸ್ಸ, ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾದೀಹಿ ವೋದಾನಪಕ್ಖಸ್ಸ ಸುತ್ತತ್ಥಸ್ಸ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಮುಖೇನ ನಯನಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತನಯೋ।**

ಅತ್ಥನಯತ್ತಯದಿಸಾಭಾವೇನ ಕುಸಲಾದಿಧಮ್ಮಾನಂ ಆಲೋಚನಂ **ದಿಸಾಲೋಚನಂ**। ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥನಯಸ್ಸ ಯೋಜನತ್ಥಂ ಕತೇಸು ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇಸು ಯೇ ವೋದಾನಾದಯೋ, ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಾ ಚ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ನಯಸ್ಸ ದಿಸಾಭೂತಾ ಧಮ್ಮಾ ಸುತ್ತತೋ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಕಥಿತಾ, ತೇಸಂ ಯಥಾವುತ್ತಧಮ್ಮಾನಂ ಚಿತ್ತೇನೇವ "ಅಯಂ ಪಠಮಾ ದಿಸಾ, ಅಯಂ ದುತಿಯಾ ದಿಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ಆಲೋಚನಂ **ದಿಸಾಲೋಚನಂ**।

ತಥಾ ಆಲೋಚಿತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅತ್ಥನಯತ್ತಯಯೋಜನೇ ಸಮಾನಯನತೋ ಅಙ್ಕುಸೋ ವಿಯಾತಿ **ಅಙ್ಕುಸೋ,** ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ನಯಸ್ಸ ದಿಸಾಭೂತಾನಂ ಕುಸಲಾದಿಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾನಯನಂ **ಅಙ್ಕುಸೋ ನಯೋ**।

ಲಞ್ಜೇತೀತಿ **ಲಞ್ಜಕೋ**। ಯೋ ನಯೋ ಸುತ್ತತ್ಥಂ ಲಞ್ಜೇತಿ ಪಕಾಸೇತಿ, ಇತಿ ಲಞ್ಜನತೋ ಪಕಾಸನತೋ ಸೋ ನಯೋ ಲಞ್ಜಕೋ ನಾಮ, ನಯೋ ಚ ಸೋ ಲಞ್ಜಕೋ ಚಾತಿ **ನಯಲಞ್ಜಕೋ**। ನಯಲಞ್ಜಕೋ ಪಠಮೋ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟೋ ನಾಮ, ನಯಲಞ್ಜಕೋ ದುತಿಯೋ ತಿಪುಕ್ಖಲೋ ನಾಮ, ನಯಲಞ್ಜಕೋ ತತಿಯೋ ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತೋ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ।

ಉಗ್ಗತಾನಂ ವಿಸೇಸೇನ ಉಗ್ಗತೋತಿ **ಉತ್ತಮೋ,** ತಂ ಉತ್ತಮಂ। **ಗತಾತಿ** ಞಾತಾ, ಮತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಮತಾ"ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನಪಿ ಸಂವಣ್ಣನಾನುಸಾರೇನಪಿ ಜಾನಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಯಥಾವುತ್ತನಯವಿಸೇಸಸಂವಣ್ಣನಾಯ ಟೀಕಾಯಂ -

> "ಸಮೂಹಾದಿಂ ಉಪಾದಾಯ ಲೋಕಸಙ್ಕೇತಸಿದ್ಧಾ ವೋಹಾರಮತ್ತತಾ **ಸಮ್ಮುತಿಸಭಾವೋ,** ಪಥವೀಫಸ್ಸಾದೀನಂ ಕಕ್ಖಳಫುಸನಾದಿಲಕ್ಖಣಂ **ಪರಮತ್ಥಸಭಾವೋ**। ಅಯಞ್ಚೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ - ಯಸ್ಮಿಂ ಭಿನ್ನೇ, ಇತರಾಪೋಹೇ ವಾ ಚಿತ್ತೇನ ಕತೇ ನ ತಥಾ ಬುದ್ಧಿ, ಇದಂ **ಸಮ್ಮುತಿಸಚ್ಚಂ** ಯಥಾ ಘಟೇ, ಸಸಮ್ಭಾರಜಲೇ ಚ, ತಬ್ಬಿಪರಿಯಾಯೇನ **ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚ**"ನ್ತಿ -

ವಚನೇ ಘಟಕಥಲಆಪಜಲಕದ್ದಮಾದಿಸಙ್ಘಾತಂ ಸಮೂಹಾದಿಂ ಉಪಾದಾಯ ಲೋಕಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ಘಟಕಥಲಆಪಜಲಕದ್ದಮಾದಿಸಙ್ಕೇತಸಿದ್ಧಾ ಘಟಕಥಲಆಪಜಲಕದ್ದಮಾದಿವೋಹಾರಮತ್ತತಾ **ಸಮ್ಮುತಿಸಭಾವೋ** ಸಙ್ಕೇತವಸೇನ ಅವಿತಥತ್ತಾ। ಪಥವೀಆದೀನಂ ಕಕ್ಖಳಾದಿಲಕ್ಖಣಂ, ಫಸ್ಸಾದೀನಂ ಫುಸನಾದಿಲಕ್ಖಣಂ **ಪರಮತ್ಥಸಭಾವೋ**। "ಯದಿ ಏವಂ ಘಟಾದಿಕೇ ಅಭಿನ್ನೇ ವಾ ಆಪಾದಿಕೇ ವಾ ಅನುರೂಪೇನ ಊನಭಾವೇನ ಅಪ್ಪವತ್ತಮಾನೇ ವಾ ಸತಿ ಸಮ್ಮುತಿಭಾವೋ ಹೋತು, ಭಿನ್ನೇ ವಾ ಊನೇ ವಾ ಕಥಂ ಸಮ್ಮುತಿಭಾವೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಪಥವೀಫಸ್ಸಾದೀನಮ್ಪಿ ಭಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ, ಕಕ್ಖಳಫುಸನಾದೀನಞ್ಚ ಪಥವೀಫಸ್ಸಾದೀಹಿ ಅನಞ್ಞತ್ತಾ ಕಥಂ ಪರಮತ್ಥಸಭಾವೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಕತಮೇನ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಅತ್ಥೇನ ಸಮ್ಮುತಿಸಭಾವೋ, ಪರಮತ್ಥಸಭಾವೋ ಚ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ಅಯಞ್ಚೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಏತ್ಥಾತಿ** ಏತೇಸು ಸಮ್ಮುತಿಸಭಾವಪರಮತ್ಥಸಭಾವೇಸು **ಅಯಂ** ನಯೋ ವುಚ್ಚಮಾನೋ **ಸಙ್ಖೇಪೋ** ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಯಸ್ಮಿಂ ಘಟಾದಿಕೇ ಭಿನ್ನೇ ಸತಿ ತತೋ ಘಟಾದಿತೋ ಇತರೋ ಕಥಲಾದಿಭಾವೋ ಚಿತ್ತೇನ ಪುಬ್ಬೇ ಕತೇನ ಯಥಾ ಯೇನ ಕಥಲಾದಿವೋಹಾರೇನ ಭವತಿ, ಯಸ್ಮಿಂ ಆಪಾದಿಕೇ ಸಮ್ಭಾರಜಲಾದಿಕೇ ಊನಭಾವೇನ ಪವತ್ತಮಾನೇ ಸತಿ ವಾ ತತೋ ಆಪಾದಿತೋ ಇತರೋ ಕದ್ದಮಾದಿಭಾವೋ ಚಿತ್ತೇನ ಪುಬ್ಬೇ ಕತೇನ ಯಥಾ ಯೇನ ಕದ್ದಮಾದಿವೋಹಾರೇನ ಭವತಿ, ತಥಾ ತೇನ ವೋಹಾರೇನ ಬುದ್ಧಿ ಕಥಲಾದಿಸಭಾವಜಾನನಂ ಕದ್ದಮಾದಿಸಭಾವಜಾನನಂ ಭವತಿ, ಇದಂ ಅಭಿನ್ನೇ ಘಟಾದಿಕಂ ವಾ ಭಿನ್ನೇ ಕಥಲಾದಿಕಂ ವಾ ಅನೂನೇ ಆಪಾದಿಕಂ ವಾ ಊನೇ ಕದ್ದಮಾದಿಕಂ ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಸಮ್ಮುತಿಸಚ್ಚಂ ಹೋತ್ವೇವ। "ಕದ್ದಮಸ್ಮಿಂ ಭಿನ್ನೇ, ಕದ್ದಮಸ್ಮಿಂ ಊನೇ ವಾ ಸತಿ ಇತರೋ ಸಮ್ಮುತಿಸಭಾವೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ಘಟೇ, ಸಮ್ಭಾರಜಲೇ ಚಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಮ್ಮುತಿಸಚ್ಚಸಭಾವೋ ತುಮ್ಹೇಹಿ ವುತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಕತಮೋ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಸಭಾವೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **“ತಬ್ಬಿಪರಿಯಾಯೇನ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಥವೀಆದೀನಂ ಕಕ್ಖಳಾದಿಲಕ್ಖಣತೋ ಇತರಸ್ಸ ಫುಸನಾದಿಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವತೋ, ಫಸ್ಸಾದೀನಞ್ಚ ಫುಸನಾದಿಲಕ್ಖಣತೋ ಇತರಸ್ಸ ಕಕ್ಖಳಾದಿಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವತೋ ಪಥವೀಫಸ್ಸಾದೀನಂ ಲಕ್ಖಳಫುಸನಾದಿಲಕ್ಖಣಂ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಂ ಹೋತ್ವೇವಾತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೇ ಗಹಿತೇ ಕೋಚಿ ವಿರೋಧೋ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ।

೩. ಪಞ್ಚ ನಯಾ ಸರೂಪತೋ ಆಚರಿಯೇನ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ವಿಞ್ಞಾತಾ, “ಯಾನಿ ಪದಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾನಿ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾನಿ, ಕತಮಾನಿ ತಾನೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ತಾನಿ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತತ್ಥ ಕತಮಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾನಿ”**ತ್ಯಾದಿಮಾಹ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ “ಏವಂ ನಯೇಪಿ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಮೂಲಪದಾನಿ ಉದ್ದಿಸಿತುಂ ‘ತತ್ಥ ಕತಮಾನೀ’ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಕುಸಲಾನಿ ನವ ಪದಾನಿ, ಅಕುಸಲಾನಿ ನವ ಪದಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾನೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಮೂಲನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ ಏತೇಹಿ ನಯಾ, ಪತಿಟ್ಠಾನವಿಭಾಗಾ ಚಾತಿ **ಮೂಲಾನಿ,** ಪದನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ ಏತ್ಥ ನಯಾ, ಪಟ್ಠಾನವಿಭಾಗಾ, ಅಧಿಗಮಾ ಚಾತಿ **ಪದಾನಿ,** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಟ್ಠೇನ ಮೂಲಾನಿ ಚ ತಾನಿ ಪದಾನಿ ಚಾತಿ **ಮೂಲಪದಾನಿ।** ಕುಚ್ಛಿತೇ ಪಾಪಧಮ್ಮೇ ಸಲಯನ್ತೀತಿ **ಕುಸಲಾನಿ,** ಕುಸೇ ರಾಗಾದಯೋ ಲುನನ್ತೀತಿ **ಕುಸಲಾನಿ,** ಕುಸಾ ವಿಯ ಲುನನ್ತೀತಿ **ಕುಸಲಾನಿ,** ಕುಸೇನ ಞಾಣೇನ ಲಾತಬ್ಬಾನಿ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಾನೀತಿ **ಕುಸಲಾನಿ।** ಕುಸಲಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಾನೀತಿ **ಅಕುಸಲಾನಿ** ಅ-ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಪಟಿಪಕ್ಖತ್ಥೋತಿ।

ನವ ಪದಾನಿ ಕುಸಲಾನಿ, ನವ ಪದಾನಿ ಅಕುಸಲಾನೀತಿ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದತೋ, ಜಾತಿಭೇದತೋ ಚ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾನಿ, “ಕತಮಾನಿ ತಾನೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ನವ ಪದಾನಿ ಅಕುಸಲಾನಿ ಪಚ್ಚಾಸತ್ತಿನ್ಯಾಯೇನ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಕತಮಾನಿ ನವ ಪದಾನಿ ಅಕುಸಲಾನೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ -

> “ಏವಂ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದತೋ, ಜಾತಿಭೇದತೋ ಚ ಮೂಲಪದಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಂಯೇವ ಪಠಮಂ ಉದ್ದಿಸತಿ ‘ತಣ್ಹಾ’ತಿಆದಿನಾ”ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩) -

ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ರೂಪಾದಿಕೇ ಖನ್ಧೇ ತಸತಿ ಪರಿತಸತೀತಿ **ತಣ್ಹಾ।** ಅವಿನ್ದಿಯಂ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದಿಂ ವಿನ್ದತೀತಿ **ಅವಿಜ್ಜಾ** , ವಿನ್ದಿಯಂ ಕಾಯಸುಚರಿತಾದಿಂ ನ ವಿನ್ದತೀತಿ **ಅವಿಜ್ಜಾ,** ವಿಜ್ಜಾಯ ಪಟಿಪಕ್ಖಾತಿ ವಾ **ಅವಿಜ್ಜಾ।** ಲುಬ್ಭನ್ತಿ ತೇನಾತಿ **ಲೋಭೋ,** ಲುಬ್ಭತೀತಿ ವಾ **ಲೋಭೋ,** ಲುಬ್ಭನಂ ವಾ **ಲೋಭೋ। ದೋಸಮೋಹೇಸು**ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಸುಭೇ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾದಿಕೇ “ಸುಭ”ನ್ತಿ ಪವತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾ **ಸುಭಸಞ್ಞಾ।** ದುಕ್ಖದುಕ್ಖಾದಿಕೇ “ಸುಖ”ನ್ತಿ ಪವತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾ **ಸುಖಸಞ್ಞಾ।** ಅನಿಚ್ಚೇ ಸಙ್ಖಾರಧಮ್ಮೇ “ನಿಚ್ಚ”ನ್ತಿ ಪವತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾ **ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ।** ಅನತ್ತಸಭಾವೇಸು ಚಕ್ಖಾದೀಸು ಖನ್ಧೇಸು “ಅತ್ತಾ”ತಿ ಪವತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾ **ಅತ್ತಸಞ್ಞಾ। ಯತ್ಥಾ**ತಿ ಯೇಸು ಪದೇಸು ಸಬ್ಬೋ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖೋ ಸಙ್ಗಹಂ ಸಮೋಸರಣಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಾನಿ ಪದಾನಿ ಅಕುಸಲಾನೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಸಙ್ಗಹಂ** ಗಣನಂ। **ಸಮೋಸರಣಂ** ಸಮಾರೋಪನಂ।

ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮೇ ಉದ್ಧಚ್ಚಾದಿಕೇ ನೀವರಣೇ ಸಮೇತಿ ವೂಪಸಮೇತಿ ತದಙ್ಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನಾತಿ **ಸಮಥೋ।** ಸಙ್ಖಾರೇ ಅನಿಚ್ಚಾದೀಹಿ ವಿವಿಧೇಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ **ವಿಪಸ್ಸನಾ।** ಲೋಭಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ **ಅಲೋಭೋ।** ದೋಸಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ **ಅದೋಸೋ।** ಮೋಹಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ **ಅಮೋಹೋ।** ಏತ್ಥಾಪಿ **ಅ**-ಸದ್ದೋ ಪಟಿಪಕ್ಖತ್ಥೋ, ನ ಅಭಾವತ್ಥಾದಿಕೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಸುಭೇ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾದಿಕೇ, ಚಕ್ಖಾದಿಮ್ಹಿ ವಾ “ಅಸುಭ”ನ್ತಿ ಪವತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾಪಧಾನಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ **ಅಸುಭಸಞ್ಞಾ,** ವಿಸೇಸತೋ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ । ದುಕ್ಖದುಕ್ಖತಾದೀಸು “ದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ ಪವತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾಪಧಾನಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ **ದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾ,** ವಿಸೇಸತೋ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ। ಅನಿಚ್ಚೇ ಖನ್ಧಾದಿಕೇ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೇ “ಅನಿಚ್ಚ”ನ್ತಿ ಪವತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾಪಧಾನಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ

ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ, ವಿಸೇಸತೋ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ। ಅನತ್ತಸಭಾವೇ ಖನ್ಧೇ, ಚಕ್ಖಾದಿಮ್ಹಿ ವಾ "ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಪವತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾಪಧಾನಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ **ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ,** ವಿಸೇಸತೋ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಧಾನಂ। ಪಞ್ಞಾಸತಿಸೀಸೇನ ಹಿ ಪವತ್ತಾ ಅಯಂ ದೇಸನಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ಭಗವತಾ "ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತಿಬಲಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ? ಚತೂಸು ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು, ಏತ್ಥ ಸತಿಬಲಂ ದಟ್ಠಬ್ಬ"ನ್ತಿ। **ಯತ್ಥಾ**ತಿ ಯೇಸು ಪದೇಸು ಸಬ್ಬೋ ಕುಸಲಪಕ್ಖೋ ಸಙ್ಗಹಂ ಸಮೋಸರಣಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಾನಿ ಪದಾನಿ ಕುಸಲಾನೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ಉದ್ದಾನನ್ತಿ ಉದ್ಧಂ ದಾನಂ ರಕ್ಖಣಂ ಉದ್ದಾನಂ, ಸಙ್ಗಹವಚನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉದ್ದಾನೇ ಅವುತ್ತೇ ಸತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಭಾವೋ ದಿನ್ನೋ ವಿಯ ಭವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಭಾವಸ್ಸ ನಿವಾರಣತ್ಥಂ ಉದ್ದಾನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಚತುರೋ ಚ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ**ತಿ ಸುಭಸುಖನಿಚ್ಚಅತ್ತಸಞ್ಞಾ। ಕಿಲೇಸಾ ಭವನ್ತಿ ಏತ್ಥ ನವಪದೇಸೂತಿ **ಭೂಮೀ,** ಕಿಲೇಸಾನಂ ಭೂಮೀತಿ **ಕಿಲೇಸಭೂಮೀ,** ಕಿಲೇಸಪವತ್ತನಟ್ಠಾನಾನಿ ನವ ಪದಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಚತುರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾತಿ ಅಸುಭದುಕ್ಖಅನಿಚ್ಚಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ। **ಇನ್ದ್ರಿಯಭೂಮೀ**ತಿ ಸದ್ಧಾದೀನಂ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಭೂಮೀ ಪವತ್ತನಟ್ಠಾನಾನಿ ಸಮೋಸರಣಟ್ಠಾನಾನಿ।

ನವಹಿ ಕುಸಲಪದೇಹಿ ಕುಸಲಪಕ್ಖಾ **ಯುಜ್ಜನ್ತಿ** ಯೋಜೀಯನ್ತಿ, **ನವಹಿ** ಅಕುಸಲಪದೇಹಿ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖಾ **ಯುಜ್ಜನ್ತಿ** ಯೋಜೀಯನ್ತಿ। ನವಹಿ ಕುಸಲಪದೇಹಿ ಸಹ ಕುಸಲಪಕ್ಖಾ **ಯುಜ್ಜನ್ತಿ** ಯುಜ್ಜನ್ತಾ ಭವನ್ತಿ, ನವಹಿ ಅಕುಸಲಪದೇಹಿ ಸಹ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖಾ **ಯುಜ್ಜನ್ತಿ** ಯುಜ್ಜನ್ತಾ ಭವನ್ತೀತಿ ಉದ್ದೇಸವಾರೇ ವುತ್ತಾವಸೇಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾನುಸಾರೇನ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ಉದ್ದೇಸವಾರಸ್ಸ ಅತ್ಥವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ನಿದ್ದೇಸವಾರಅತ್ಥವಿಭಾವನಾ

ಸೋಳಸಹಾರನಿದ್ದೇಸವಿಭಾವನಾ

೪. ಹಾರಾದೀಸು ಸಮುದಾಯಸ್ಸ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸೋ ಉದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, ''ಕತಮೋ ನಿದ್ದೇಸೋ''ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಉದ್ದಿಟ್ಠೇ ಹಾರಾದಯೋ ನಿದ್ದಿಸಿತುಂ **''ತತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ನೇತ್ತೀ''**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ ''ಏವಂ ಉದ್ದಿಟ್ಠೇ ಹಾರಾದಯೋ ನಿದ್ದಿಸಿತುಂ 'ತತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತೋ'ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧ''ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪) ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ''ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಸೋಳಸ ಹಾರಾ? ದೇಸನಾ ವಿಚಯೋ''ತಿಆದಿಉದ್ದೇಸಪಾಠೇ। **ಸಙ್ಖೇಪತೋ**ತಿ ಸಮಾಸತೋ। **ನೇತ್ತೀ**ತಿ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಂ। **ಕಿತ್ತಿತಾ**ತಿ ಕಥಿತಾ, ಇದಾನಿ ನಿದ್ದೇಸತೋ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

''ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವತಾ, ನಿಸ್ಸರಣಮ್ಪಿ ಚ ಫಲಂ ಉಪಾಯೋ ಚ।

ಆಣತ್ತೀ ಚ ಭಗವತೋ, ಯೋಗೀನಂ ದೇಸನಾಹಾರೋ''ತಿ॥ –

ಗಾಥಾಯಂ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ಸುತ್ತೇ ಆಗತಾ ಅಸ್ಸಾದೋಪಿ **ಆದೀನವತಾ** ಆದೀನವೋಪಿ ನಿಸ್ಸರಣಮ್ಪಿ ಫಲಮ್ಪಿ ಉಪಾಯೋಪಿ **ಯೋಗೀನಂ** ಅತ್ಥಾಯ ಭಗವತೋ ಆಣತ್ತಿಪಿ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಸಂವಣ್ಣಿತಾ ಸಂವಣ್ಣನಾವಸೇನ ಞಾಪಿತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ದೇಸನಾಹಾರೋ** ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ವಚನತ್ಥಾದಯೋ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವಿತ್ಥಾರತೋ ವುತ್ತಾವ, ತಸ್ಮಾ ಕಿಞ್ಚಿಮತ್ತಮೇವ ಕಥೇಸ್ಸಾಮಿ। ಅಸ್ಸಾದೀಯತೇತಿ **ಅಸ್ಸಾದೋ,** ಕೋ ಸೋ? ಸುಖಂ, ಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಭೂತಾ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ಚ। ಅಸ್ಸಾದೇತಿ ಏತಾಯಾತಿ ವಾ **ಅಸ್ಸಾದೋ,** ಕೋ ಸೋ? ತಣ್ಹಾ, ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಚ। ವಿಪಲ್ಲಾಸವಸೇನ ಹಿ ಏಕಚ್ಚೇ ಸತ್ತಾ ಅನಿಟ್ಠಮ್ಪಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಇಟ್ಠಾಕಾರೇನ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತಿ।

ಆಭುಸಂ ಕಮ್ಮೇನ ದೀನಂ ದುಕ್ಖಾದಿ ಹುತ್ವಾ ವಾತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ **ಆದೀನವೋ,** ದುಕ್ಖಾದಿ। ಅಥ ವಾ ಅತಿವಿಯ ಆದೀನಂ ಕಪಣಂ ಹುತ್ವಾ ವಾತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ **ಆದೀನವೋ,** ಕಪಣಮನುಸ್ಸೋ, ತಥಾಭಾವಾ ಚ ತೇಭೂಮಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನಿಚ್ಚತಾದಿಯೋಗತೋ।

ನಿಸ್ಸರತಿ ಏತೇನಾತಿ **ನಿಸ್ಸರಣಂ,** ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ। ನಿಸ್ಸರತೀತಿ ವಾ **ನಿಸ್ಸರಣಂ,** ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಪಿ**-ಸದ್ದೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ। ನಿಸ್ಸರಣಭೇದೋ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪ ಹಾರಸಙ್ಖೇಪ) ಬಹುಧಾ ವುತ್ತೋವ।

ಫಲತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ **ಫಲಂ,** ದೇಸನಾಯ ಫಲಂ। ಯದಿಪಿ ದೇಸನಾ ಫಲನಿಪ್ಫಾದಿಕಾ ನ ಹೋತಿ, ತಥಾಪಿ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ, ಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರಹೇತುತೋ ಫಲಂ ಪವತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ದೇಸನಾಯ ಫಲಂ ನಾಮಾತಿ। ಕತಮಂ ತಂ? ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸು ಆಯುವಣ್ಣಸುಖಬಲಯಸಪರಿವಾರಅಧಿಪತೇಯ್ಯಉಪಧಿಸಮ್ಪತ್ತಿಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಿರಿದೇವರಜ್ಜ-ಸಿರಿಚತುಸಮ್ಪತ್ತಿಚಕ್ಕಸೀಲಸಮಾಧಿಸಮ್ಪದಾ ವಿಜ್ಜಾಭಿಞ್ಞಾ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಸಾವಕಬೋಧಿಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಯೋ।

ಪಚ್ಚಯಸಾಮಗ್ಗಿಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಅಯತಿ ಪವತ್ತತಿ ಫಲಂ ಏತೇನಾತಿ **ಉಪಾಯೋ,** ಕೋ ಸೋ? ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ। ಪುರಿಮಾ ಪಟಿಪದಾ ಹಿ ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಅಧಿಗಮೂಪಾಯೋ, ಪರಮ್ಪರಾಯ ಮಗ್ಗನಿಬ್ಬಾನಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಚ ಉಪಾಯೋ। ಕೇಚಿ ''ಮಗ್ಗೋಪಿ ಉಪಾಯೋ''ತಿ ವದನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಮತೇನ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ನಿಸ್ಸರಣನ್ತಿ

ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ। “ತೇ ಪಹಾಯ ತರೇ ಓಘನ್ತಿ ಇದಂ ನಿಸ್ಸರಣ”ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ೫) ಪನ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣಭಾವಂ ವಕ್ಖತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕೇಸಞ್ಚಿ ವಾದೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಆಣತ್ತೀತಿ ಆಣಾರಹಸ್ಸ ಭಗವತೋ ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ಹಿತಸಿದ್ಧಿಯಾ “ಏವಂ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಾಹಿ, ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಮಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಾಹೀ”ತಿ ವಿಧಾನಂ ಆಣಾಠಪನಂ ಆಣತ್ತಿ ನಾಮ।

ಯುಜ್ಜನ್ತಿ ಪಯುಜ್ಜನ್ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಭಾವನಾಸೂತಿ **ಯೋಗಿನೋ,** ವೇನೇಯ್ಯಾ, ತೇಸಂ ಯೋಗೀನಂ ಅತ್ಥಾಯಾತಿ ವಚನಸೇಸಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಸುತ್ತೇ ಆಗತಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಅಸ್ಸಾದಾದೀನಂ ಏಕದೇಸಾಗತಾನಮ್ಪಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ವಿಭಜನಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ದೇಸನಾಹಾರೋತಿ ನಿದ್ದೇಸತೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ, ಸೋ ಚ ವಿಭಜನಾಕಾರೋ ದೇಸನಾಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ (ನೇತ್ತಿ॰ ೫) ಆಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ ಇಧ ನ ದಸ್ಸಿತೋತಿ।

ದೇಸನಾಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಕತಮೋ ವಿಚಯಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ –

‘‘ಯಂ ಪುಚ್ಛಿತಞ್ಚ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಞ್ಚ, ಸುತ್ತಸ್ಸ ಯಾ ಚ ಅನುಗೀತಿ।

ಸುತ್ತಸ್ಸ ಯೋ ಪವಿಚಯೋ, ಹಾರೋ ವಿಚಯೋತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ”ತಿ॥ –

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಸುತ್ತಸ್ಸ **ಯಂ ಪುಚ್ಛಿತಞ್ಚ** ಯಾ ಪುಚ್ಛಾ ವಿಚಯಮಾನಾ ಚ ಸುತ್ತಸ್ಸ **ಯಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಞ್ಚ** ಯಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ ವಿಚಯಮಾನಾ ಚ ಸುತ್ತಸ್ಸ **ಯೋ** ಪದಾದಿವಿಚಯೋ, ಅಸ್ಸಾದಾದಿವಿಚಯೋ ಚ ಅತ್ಥಿ, ತೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ವಿಚಯಮಾನಾ ಪುಚ್ಛಾದಯೋ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ವಿಚಿಯನ್ತಿ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ವಿಚಯೋ ಹಾರೋತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

ಪುಚ್ಛೀಯತೇ **ಪುಚ್ಛಿತಂ**। ವಿಸ್ಸಜ್ಜೀಯತೇ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ**ನ್ತಿ ಭಾವಸಾಧನತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ನ ಕಮ್ಮಸಾಧನತ್ಥೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಟೀಕಾಯಂ** “ಭಾವತ್ಥೇ ತೋತಿ ಆಹ – ‘ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತನ್ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ’”ತಿ।

“ಸುತ್ತಸ್ಸಾ”ತಿ ನಿಯಮಿತತ್ತಾ ಸಂವಣ್ಣನಾವಸೇನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಆಗತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಸೋ ವಿಚಯೋ ಹಾರೋ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪ ಹಾರಸಙ್ಖೇಪ)** ವುತ್ತೋವ। ಕಥಂ? –

> “ಅಯಂ ಪುಚ್ಛಾ ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾ ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾ ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನಾ ಅನುಮತಿಪುಚ್ಛಾ ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾಪುಚ್ಛಾ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಏಕಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಅನೇಕಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಸಮ್ಮುತಿವಿಸಯಾ ಪರಮತ್ಥವಿಸಯಾ ಅತೀತವಿಸಯಾ ಅನಾಗತವಿಸಯಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನವಿಸಯಾ”ತಿಆದಿನಾ **ಪುಚ್ಛಾವಿಚಯೋ** ವೇದಿತಬ್ಬೋ। “ಇದಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಏಕಂಸಬ್ಯಾಕರಣಂ ವಿಭಜ್ಜಬ್ಯಾಕರಣಂ ಪಟಿಪುಚ್ಛಾಬ್ಯಾಕರಣಂ ಠಪನಂ ಸಾವಸೇಸಂ ನಿರವಸೇಸಂ ಸಉತ್ತರಂ ನಿರುತ್ತರಂ ಲೋಕಿಯಂ ಲೋಕುತ್ತರ”ನ್ತಿಆದಿನಾ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಚಯೋ**।
>
> “ಅಯಂ ಪುಚ್ಛಾ ಇಮಿನಾ ಸಮೇತಿ, ಏತೇನ ನ ಸಮೇತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತತ್ಥಂ ಆನೇತ್ವಾ, ವಿಚಯೋ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಚ ವಿಚಯೋ **ಪುಬ್ಬಾಪರವಿಚಯೋ**। “ಅಯಂ ಅನುಗೀತಿ ವುತ್ತತ್ಥಸಙ್ಗಹಾ ಅವುತ್ತತ್ಥಸಙ್ಗಹಾ ತದುಭಯತ್ಥಸಙ್ಗಹಾ ಕುಸಲತ್ಥಸಙ್ಗಹಾ ಅಕುಸಲತ್ಥಸಙ್ಗಹಾ”ತಿಆದಿನಾ **ಅನುಗೀತಿವಿಚಯೋ**। ಅಸ್ಸಾದಾದೀಸು ಸುಖವೇದನಾಯ “ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಾನುಭವನಲಕ್ಖಣಾ”ತಿಆದಿನಾ, ತಣ್ಹಾಯ “ಆರಮ್ಮಣಗ್ಗಹಣಲಕ್ಖಣಾ”ತಿಆದಿನಾ, ವಿಪಲ್ಲಾಸಾನಂ “ವಿಪರೀತಗ್ಗಹಣಲಕ್ಖಣಾ”ತಿಆದಿನಾ, ಅವಸಿಟ್ಠಾನಂ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾನಂ “ಯಥಾಸಕಲಕ್ಖಣಾ”ತಿಆದಿನಾ ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಚ

ದ್ವಾವೀಸತಿಯಾ ತಿಕೇಸು, ದ್ವಾಚತ್ತಾಲೀಸಾಧಿಕೇ ಚ ದುಕಸತೇ ಲಬ್ಭಮಾನಪದವಸೇನ ತಂತಂಅಸ್ಸಾದತ್ಥವಿಸೇಸನಿದ್ಧಾರಣಂ **ಅಸ್ಸಾದವಿಚಯೋ**।

ದುಕ್ಖವೇದನಾಯ "ಅನಿಟ್ಠಾನುಭವನಲಕ್ಖಣಾ"ತಿಆದಿನಾ, ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಾನಂ "ಪಟಿಸನ್ಧಿಲಕ್ಖಣಾ"ತಿಆದಿನಾ, ಅನಿಚ್ಚತಾದೀನಂ ಆದಿಅನ್ತವನ್ತತಾಯ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿಕತಾಯ ಚ "ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿಆದಿನಾ ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಚ ಲೋಕಿಯಧಮ್ಮಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಹಾನಭಾಗಿಯತಾದಿವಸೇನ ಆದೀನವವುತ್ತಿಯಾ ಓಕಾರನಿದ್ಧಾರಣೇನ **ಆದೀನವವಿಚಯೋ**। ನಿಸ್ಸರಣಪದೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆಗಮನತೋ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾದಿಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾವಿಭಾಗವಿಸೇಸನಿದ್ಧಾರಣವಸೇನ, ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಪರಿಯಾಯವಿಭಾಗವಿಸೇಸನಿದ್ಧಾರಣವಸೇನಾತಿ ಏವಂ **ನಿಸ್ಸರಣವಿಚಯೋ**। **ಫಲಾದೀನಂ** ತಂತಂಸುತ್ತದೇಸನಾಯ ಸಾಧೇತಬ್ಬಫಲಸ್ಸ ತದುಪಾಯಸ್ಸ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸುತ್ತವಿಧಿವಚನಸ್ಸ ಚ ವಿಭಾಗನಿದ್ಧಾರಣವಸೇನ **ವಿಚಯೋ** ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಪದಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಪುಚ್ಛಾಪುಬ್ಬಾಪರಾನುಗೀತೀನಂ, ಅಸ್ಸಾದಾದೀನಞ್ಚ ವಿಸೇಸನಿದ್ಧಾರಣವಸೇನೇವ ವಿಚಯಲಕ್ಖಣೋ "ವಿಚಯೋ ಹಾರೋ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ -

ಏವಂ ವುತ್ತೋವ।

ವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಸೇಸೋ ಪನ **ಟೀಕಾಯಂ** ವುತ್ತೋ। ಕಥಂ? -

"ಚಕ್ಖು ಅನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಪುಟ್ಠೇ "ಆಮ, ಚಕ್ಖು ಅನಿಚ್ಚಮೇವಾ"ತಿ ಏಕನ್ತತೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ **ಏಕಂಸಬ್ಯಾಕರಣಂ,** "ಅಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಭಾವೇತಬ್ಬಂ, ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಞ್ಚಾ"ತಿ ಪುಟ್ಠೇ "ಮಗ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಭಾವೇತಬ್ಬಂ, ಫಲಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ **ವಿಭಜ್ಜಬ್ಯಾಕರಣಂ,** "ಅಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಕುಸಲ"ನ್ತಿ ಪುಟ್ಠೇ "ಕಿಂ ಅನವಜ್ಜಟ್ಠೋ ಕುಸಲತ್ಥೋ, ಉದಾಹು ಸುಖವಿಪಾಕಟ್ಠೋ"ತಿ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ **ಪಟಿಪುಚ್ಛಾಬ್ಯಾಕರಣಂ,** "ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ, ಅಸಸ್ಸತೋ ವಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಅಬ್ಯಾಕತಮೇತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ **ಠಪನಂ,** "ಕಿಂ ಪನೇತೇ 'ಕುಸಲಾ'ತಿ ವಾ 'ಧಮ್ಮಾ'ತಿ ವಾ ಏಕತ್ಥಾ, ಉದಾಹು ನಾನತ್ಥಾ"ತಿ ಇದಂ ಪುಚ್ಛನಂ **ಸಾವಸೇಸಂ**। ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಸ್ಸ ಪನ ಸಾವಸೇಸತೋ ವೇನೇಯ್ಯಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ದೇಸನಾಯಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಪಾಟಿಹೀರಕಂ **ಸಉತ್ತರಂ** ಸಪ್ಪಾಟಿಹೀರಕಂ **ನಿರುತ್ತರಂ,** ಸೇಸಂ ವಿಚಯಹಾರನಿದ್ದೇಸೇ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವಾತಿ -

ವುತ್ತೋವ। ಸಂವಣ್ಣನಾಸು ವುತ್ತೋ ಅತ್ಥೋ ಅನಾಕುಲೋ ಪಾಕಟೋ ಯತಿಪೋತೇಹಿ ವಿಞ್ಞಾತೋ, ಸೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಮ್ಹೇಹಿ ನ ವಿಭತ್ತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ವಿಚಯಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕತಮೋ ಯುತ್ತಿಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

'ಇಸಬ್ಬೇಸಂ ಹಾರಾನಂ, ಯಾ ಭೂಮೀ ಯೋ ಚ ಗೋಚರೋ ತೇಸಂ।

ಯುತ್ತಾಯುತ್ತಪರಿಕ್ಖಾ, ಹಾರೋ ಯುತ್ತೀತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ"ತಿ॥ -

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬೇಸಂ** ಸೋಳಸನ್ನಂ ಹಾರಾನಂ **ಯಾ ಭೂಮಿ** ಪವತ್ತನಟ್ಠಾನಭೂತಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ, **ಯೋ ಗೋಚರೋ** ಸುತ್ತತ್ಥೋ ಚ ಅತ್ಥಿ, **ತೇಸಂ** ಭೂಮಿಸಙ್ಖಾತಬ್ಯಞ್ಜನಗೋಚರಸಙ್ಖಾತಸುತ್ತತ್ಥಾನಂ **ಯಾ ಯುತ್ತಾಯುತ್ತಪರಿಕ್ಖಾ** ಯುತ್ತಾಯುತ್ತೀನಂ ವಿಚಾರಣಾ ಸಂವಣ್ಣನಾ ಕತಾ, ಸೋ ಯುತ್ತಿಅಯುತ್ತಿಪರಿಕ್ಖಾವಿಚಾರಣಸಙ್ಖಾತೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ "ಯುತ್ತಿ ಹಾರೋ"ತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ತೇಸಂ ಹಾರಾನಂ ಭೂಮಿಭೂತಸ್ಸ ಸುತ್ತೇ ಆಗತಸ್ಸ ಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ ಯುತ್ತಿಭಾವೋ ದುವಿಧೋ ಸಭಾವನಿರುತ್ತಿಭಾವೋ, ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥವಾಚಕಭಾವೋ ಚ। ಗೋಚರಭೂತಸ್ಸ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಆಗತಸ್ಸ ಯುತ್ತಿಭಾವೋ ಸುತ್ತವಿನಯಧಮ್ಮತಾಹಿ ಅವಿಲೋಮನಂ। ಅಯುತ್ತಿಭಾವೋ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಯುತ್ತಿಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕತಮೋ ಪದಟ್ಠಾನಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

೫ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಜಿನೋ, ತಸ್ಸ ಚ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಯಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ।

ಇತಿ ಯಾವ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾ, ಏಸೋ ಹಾರೋ ಪದಟ್ಠಾನೋ"ತಿ॥ -

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕುಸಲಾದಿಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ತೇ ಜಿನೋ ದೇಸೇತಿ, **ತಸ್ಸ** ಸುತ್ತೇ ಜಿನೇನ ದೇಸಿತಸ್ಸ ಕುಸಲಾದಿಧಮ್ಮಸ್ಸ ಯಞ್ಚ ಪದಟ್ಠಾನಂ ನಿದ್ಧಾರೇತಬ್ಬಂ, ತಂ ತಂ ಪದಟ್ಠಾನಞ್ಚಾತಿ ಏವಂ ವುತ್ತನಯೇನ **ಯಾವ** ಯತ್ತಕಾ ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಸುತ್ತೇ ಜಿನೇನ ದೇಸಿತಾ, ತತ್ತಕಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಯಞ್ಚ ಪದಟ್ಠಾನಂ ನಿದ್ಧಾರೇತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಸ ಚ ಪದಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಯಞ್ಚ ಪದಟ್ಠಾನಂ ನಿದ್ಧಾರೇತಬ್ಬಂ, ತಂ ತಂ ಪದಟ್ಠಾನಞ್ಚ, ಇತಿ ಏವಂ ವುತ್ತನಯೇನ **ಯಾವ** ಯತ್ತಕಾ **ಸಬ್ಬೇ** ಪದಟ್ಠಾನಧಮ್ಮಾ ನಿದ್ಧಾರೇತಬ್ಬಾವ, ತತ್ತಕಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಧಮ್ಮಪದಟ್ಠಾನಾನಿ ಯಥಾನುರೂಪಂ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ಕಥಿತಾನಿ, ಏಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ "ಪದಟ್ಠಾನೋ ಹಾರೋ"ತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ಸುತ್ತೇ ದೇಸಿತಕುಸಲಧಮ್ಮಸ್ಸ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯಾದಿ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ಸುತ್ತೇ ದೇಸಿತಅಕುಸಲಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಅಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಅಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯಾದಿ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ಅಬ್ಯಾಕತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಯಥಾರಹಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಾ ಪದಟ್ಠಾನನ್ತಿಆದಿನಾ ನಿದ್ಧಾರೇತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಪದಟ್ಠಾನಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕತಮೋ ಲಕ್ಖಣಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

೬ವುತ್ತಮ್ಹಿ ಏಕಧಮ್ಮೇ, ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಏಕಲಕ್ಖಣಾ ಕೇಚಿ।

ವುತ್ತಾ ಭವನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇ, ಸೋ ಹಾರೋ ಲಕ್ಖಣೋ ನಾಮಾ"ತಿ॥ -

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಏಕಧಮ್ಮೇ** ಸುತ್ತೇ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಮ್ಹಿ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ನಿದ್ಧಾರಿತೇ ವಾ ಸತಿ ತೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಯೇ ಕೇಚಿ **ಧಮ್ಮಾ** ಏಕಲಕ್ಖಣಾ ಭವನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಧಮ್ಮಾ ಸುತ್ತೇ ಸರೂಪತೋ ಅವುತ್ತಾಪಿ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣತಾಯ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಭಾವೇನ ಆನೇತ್ವಾ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತಾ ಭವನ್ತಿ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ "ಲಕ್ಖಣೋ ನಾಮ ಹಾರೋ"ತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ಏಕಂ ಸಮಾನಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಏಕಲಕ್ಖಣಾ,** ಸಮಾನಲಕ್ಖಣಾ, ಸಹಚಾರಿತಾಯ ವಾ ಸಮಾನಕಿಚ್ಚತಾಯ ವಾ ಸಮಾನಹೇತುತಾಯ ವಾ ಸಮಾನಫಲತಾಯ ವಾ ಸಮಾನಾರಮ್ಮಣತಾಯ ವಾ ಅವುತ್ತಾಪಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾತಿ। ಕಥಂ ? - "ನಾನತ್ತಕಾಯಾನಾನತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೧, ೩೫೭, ೩೫೯; ಅ॰ ನಿ॰ ೯.೨೪), ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾನಂ ಅಮನಸಿಕಾರಾ"ತಿಆದೀಸು **ಸಹಚಾರಿತಾಯ** ಸಞ್ಞಾಯ ಸಹಗತಾ ಧಮ್ಮಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ। "ದದಂ ಮಿತ್ತಾನಿ ಗನ್ಥತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೬; ಸು॰ ನಿ॰ ೧೮೯) **ಸಮಾನಕಿಚ್ಚತಾ,** ಪಿಯವಚನಅತ್ಥಚರಿಯಾ ಸಮಾನತ್ಥತಾಪಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, "ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದನಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ३.೧೨೬; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧; ಮಹಾವ॰ ೧; ವಿಭ॰ ೨೨೫; ಉದಾ॰ ೧; ನೇತ್ತಿ॰ ೨೪) **ಸಮಾನಹೇತುತಾಯ** ಸಞ್ಞಾದಯೋಪಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ३.೧೨೬; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧;

ಮಹಾವ॰ ೧; ವಿಭ॰ ೨೨೫; ಉದಾ॰ ೧; ನೇತ್ತಿ॰ ೨೪) **ಸಮಾನಫಲತಾಯ** ತಣ್ಹುಪಾದಾನಾದಯೋಪಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, “ರೂಪಂ ಅಸ್ಸಾದೇತಿ ಅಭಿನನ್ದತಿ, ತಂ ಆರಬ್ಭ ರಾಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ”ತಿಆದೀಸು (ಪಟ್ಠಾ॰ ೧.೧.೪೨೪) **ಸಮಾನಾರಮ್ಮಣತಾಯ** ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವೇದನಾದಯೋಪಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋತಿ। ವಿತ್ಥಾರೋ **ವಿಭಙ್ಗವಾರೇ** (ನೇತ್ತಿ॰ ೨೩) ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ।

ಲಕ್ಖಣೋ ಹಾರೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಕತಮೋ ಚತುಬ್ಯೂಹೋ ಹಾರೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

೯. “ನೇರುತ್ತಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ , ಬ್ಯಞ್ಜನಮಥ ದೇಸನಾನಿದಾನಞ್ಚ।
ಪುಬ್ಬಾಪರಾನುಸನ್ಧೀ, ಏಸೋ ಹಾರೋ ಚತುಬ್ಯೂಹೋ”ತಿ॥ -

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ನೇರುತ್ತಂ** ಸುತ್ತಪದನಿಬ್ಬಚನಞ್ಚ ಬುದ್ಧಾನಂ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ದೇಸಕಾನಂ, ಸಾವಕಾನಂ ವಾ **ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ** ಚ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ಬ್ಯಞ್ಜನಮುಖೇನ **ದೇಸನಾನಿದಾನಞ್ಚ** ಪುಬ್ಬಾಪರೇನ ಅನುಸನ್ಧಿ ಚ ಏತೇ ನಿರುತ್ತಾದಯೋ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ವಿಭಾವೀಯನ್ತಿ, ಏಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ “ಚತುಬ್ಯೂಹೋ ಹಾರೋ”ತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ। ದೇಸನಾಪವತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ ದೇಸಕಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯಾದಿ **ದೇಸನಾನಿದಾನಂ** ನಾಮ। ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರಸ್ಸ ಬಹುವಿಸಯತ್ತಾ **ವಿಭಙ್ಗೇ** (ನೇತ್ತಿ॰ ೨೫ ಆದಯೋ) ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮ।

ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಕತಮೋ ಆವಟ್ಟಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

೭. “ಏಕಮ್ಹಿ ಪದಟ್ಠಾನೇ, ಪರಿಯೇಸತಿ ಸೇಸಕಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ।
ಆವಟ್ಟತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ, ಆವಟ್ಟೋ ನಾಮ ಸೋ ಹಾರೋ”ತಿ॥ -

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಪರಕ್ಕಮಧಾತುಆದೀನಂ **ಪದಟ್ಠಾನೇ ಏಕಮ್ಹಿ** ಆರಮ್ಭಧಾತುಆದಿಕೇ ದೇಸನಾರುಳ್ಹೇ ಸತಿ ವಿಸಭಾಗತಾಯ ವಾ ಸೇಸಕಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಯೇಸತಿ , ದೇಸನಾಯ ಸರೂಪತೋ ಅಗ್ಗಹಣೇನ ವಾ ಸೇಸಕಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಯೇಸತಿ, ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಯೋಜೇನ್ತೋ ದೇಸನಂ ಪಮಾದಾದೀನಂ ಪದಟ್ಠಾನಭೂತೇ ಕೋಸಜ್ಜಾದಿಕೇ **ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಆವಟ್ಟತಿ** ಆವಟ್ಟಾಪೇತಿ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ “ಆವಟ್ಟೋ ಹಾರೋ ನಾಮಾ”ತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

“ಪಟಿಪಕ್ಖೇ”ತಿ ಇದಂ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ, ಸೇಸೇಪಿ ಸಭಾಗೇ ಆವಟ್ಟನತೋ। ನ ಹಿ ಆರಮ್ಭಧಾತುಆದಿಕೇ ದೇಸನಾರುಳ್ಹೇ ಸತಿ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಕೋಸಜ್ಜಾದಿಕೇಯೇವ ದೇಸನಂ ಆವಟ್ಟೇತಿ, ಅಥ ಖೋ ಅವಸೇಸವೀರಿಯಾರಮ್ಭಾದಿಕೇಪಿ ದೇಸನಂ ಆವಟ್ಟೇತೀತಿ।

ಆವಟ್ಟಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಕತಮೋ ವಿಭತ್ತಿಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

೮“ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ಭೂಮಿಞ್ಚ ವಿಭಜತೇ ಅಯಂ ಹಾರೋ।
ಸಾಧಾರಣೇ ಅಸಾಧಾರಣೇ ಚ ನೇಯ್ಯೋ ವಿಭತ್ತೀ”ತಿ॥ -

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಕುಸಲಾದಿವಸೇನ ಅನೇಕವಿಧಂ ಸಭಾವ**ಧಮ್ಮಞ್ಚ** ದಾನಸೀಲಾದಿ**ಪದಟ್ಠಾನಞ್ಚ** “ದಸ್ಸನಭೂಮಿ ಭಾವನಾಭೂಮೀ”ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ **ಭೂಮಿಞ್ಚ** ಸಾಧಾರಣೇ ಚ ಅಸಾಧಾರಣೇ ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ವಿಭಜತೇ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ “ವಿಭತ್ತಿ ಹಾರೋ”ತಿ ನೇಯ್ಯೋತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

“ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾ ಕುಸಲಾ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಾ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾ ಕುಸಲಾ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಾ”ತ್ಯಾದಿನಾ, “ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾ ಅಕುಸಲಾ ಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾ”ತ್ಯಾದಿನಾ ಧಮ್ಮಞ್ಚ, “ಇದಂ ಸೀಲಂ ಇಮಸ್ಸ ಮಹಗ್ಗತವಿಸೇಸಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ಇದಂ ಸೀಲಂ ಇದಂ ಝಾನಂ ಇಮಸ್ಸ ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನ”ನ್ತ್ಯಾದಿನಾ ಪದಟ್ಠಾನಞ್ಚ, “ದಸ್ಸನಪಹಾತಬ್ಬಸ್ಸ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಭೂಮಿ, ಭಾವನಾಪಹಾತಬ್ಬಸ್ಸ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಯೋ ಭೂಮಿ”ತ್ಯಾದಿನಾ ಭೂಮಿಞ್ಚ, “ಕಾಮರಾಗಬ್ಯಾಪಾದಾ ಪುಥುಜ್ಜನಸೋತಾಪನ್ನಾನಂ ಸಾಧಾರಣಾ”ತ್ಯಾದಿನಾ ಸಾಧಾರಣೇ ಚ, “ಕಾಮರಾಗಬ್ಯಾಪಾದಾ ಅನಾಗಾಮಿಅರಹನ್ತಾನಂ ಅಸಾಧಾರಣಾ”ತ್ಯಾದಿನಾ ಅಸಾಧಾರಣೇ ಚ ಯೇನ ವಿಭಜತಿ, ಸೋ ವಿಭತ್ತಿ ಹಾರೋ ನಾಮಾತಿಆದಿನಾ (ನೇತ್ತಿ॰ ೩೩-೩೪) ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ವಿಭಜನಾಕಾರೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ವಿಭತ್ತಿಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಕತಮೋ ಪರಿವತ್ತನಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

“**ಕು**ಸಲಾಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ, ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇ ಭಾವಿತೇ ಪಹೀನೇ ಚ।

ಪರಿವತ್ತತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ, ಹಾರೋ ಪರಿವತ್ತನೋ ನಾಮಾ”ತಿ॥ -

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಸುತ್ತೇ **ಭಾವಿತೇ** ಭಾವಿತಬ್ಬೇ **ಕುಸಲೇ** ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮೇ **ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇ** ಕಥಿತೇ, ಸಂವಣ್ಣಿತೇ ವಾ **ಪಹೀನೇ** ಪಹಾತಬ್ಬೇ **ಅಕುಸಲೇ** ಸಾವಜ್ಜಧಮ್ಮೇ **ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇ** ಕಥಿತೇ, ಸಂವಣ್ಣಿತೇ ವಾ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ **ಪಟಿಪಕ್ಖೇ** ವಿಪರೀತಧಮ್ಮೇ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ **ಪರಿವತ್ತತಿ** ಪರಿವತ್ತೇತಿ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ “ಪರಿವತ್ತನೋ ಹಾರೋ ನಾಮಾ”ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

“ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸ್ಸ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಾ ಭವತೀ”ತಿಆದಿನಾ ಚ “ಯಸ್ಸ ವಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತಸ್ಸ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಪಹೀನೋ”ತಿಆದಿನಾ ಚ “ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಾ ಕಾಮಾ ...ಪೇ॰... ಕಾಮೇಹಿ ವೇರಮಣೀ ತೇಸಂ ಅಧಮ್ಮೋ”ತಿಆದಿನಾ ಚ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಪರಿವತ್ತನಭಾವಂ **ವಿಭಙ್ಗವಾರೇ** (ನೇತ್ತಿ॰ ೩೫ ಆದಯೋ) ವಕ್ಖತೀತಿ ನ ವಿತ್ಥಾರಿತಾ।

ಪರಿವತ್ತನಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಕತಮೋ ವೇವಚನಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

“**ವೇ**ವಚನಾನಿ ಬಹೂನಿ ತು, ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾನಿ ಏಕಧಮ್ಮಸ್ಸ।

ಯೋ ಜಾನಾತಿ ಸುತ್ತವಿದೂ, ವೇವಚನೋ ನಾಮ ಸೋ ಹಾರೋ”ತಿ॥ -

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಏಕಧಮ್ಮಸ್ಸ** ಪದತ್ಥಸ್ಸ ಸುತ್ತೇ **ವುತ್ತಾನಿ ತು** ವುತ್ತಾನಿ ಏವ, **ಬಹೂನಿ ತು** ಬಹೂನಿ ಏವ ವೇವಚನಾನಿ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ಯೋ ಸುತ್ತವಿದೂ ಜಾನಾತಿ, ಜಾನಿತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪದತ್ಥೇ ಯೋಜೇತಿ, ತಸ್ಸ ಸುತ್ತವಿದುನೋ ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ “ವೇವಚನೋ ನಾಮ ಹಾರೋ”ತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ಏತ್ಥ ಚ ಯೋ ಸೋ-ಸದ್ದಾ ಅಸಮಾನತ್ಥಾ ಚ ಹೋನ್ತೀತಿ “ಯೋ ಸುತ್ತವಿದೂ”ತಿ ವತ್ವಾ “ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ”ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ। “**ಭಗವಾ**”ತಿ ಪದಸ್ಸ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ಥೇ ಭಗವತಿ “ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುಗತೋ ಲೋಕವಿದೂ ಅನುತ್ತರೋ ಪುರಿಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ ಸತ್ಥಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ, ಫಲನಿಪ್ಫತ್ತಿಗತೋ ವೇಸಾರಜ್ಜಪ್ಪತ್ತೋ ಅಧಿಗತಪಟಿಸಮ್ಭಿದೋ ಚತುಯೋಗವಿಪ್ಪಹೀನೋ ಅಗತಿಗಮನವೀತಿವತ್ತೋ ಉದ್ಧಟಸಲ್ಲೋ ನಿರುಳ್ಹವಣೋ ಮದ್ದಿತಕಣ್ಟಕೋ ನಿಬ್ಬಾಪಿತಪರಿಯುಟ್ಠಾನೋ ಬನ್ಧನಾತೀತೋ ಗನ್ಥವಿನಿವೇಠನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯವೀತಿವತ್ತೋ ಭಿನ್ನನ್ಧಕಾರೋ ಚಕ್ಖುಮಾ ಲೋಕಧಮ್ಮಸಮತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಅನುರೋಧವಿರೋಧವಿಪ್ಪಯುತ್ತೋ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅಸಙ್ಖೇಪಗತೋ ಬನ್ಧನಾತಿವತ್ತೋ

ಠಪಿತಸಙ್ಗಾಮೋ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರೋ ಉಕ್ಕಾಧರೋ ಆಲೋಕಕರೋ ಪಜ್ಜೋತಕರೋ ತಮೋನುದೋ ರಣಞ್ಜಹೋ ಅಪರಿಮಾಣವಣ್ಣೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯವಣ್ಣೋ ಅಸಙ್ಖೇಯ್ಯವಣ್ಣೋ ಆಭಙ್ಕರೋ ಪಭಙ್ಕರೋ ಧಮ್ಮೋಭಾಸಪಜ್ಜೋತಕರೋ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ೩೮) ಏವಮಾದೀನಿ ಬಹೂನಿ ವೇವಚನಾನಿ ಯೋಜಿತಾನಿ। ವಿತ್ಥಾರೋ **ವಿಭಙ್ಗವಾರೇ** (ನೇತ್ತಿ॰ ೩೭ ಆದಯೋ) ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ।

ವೇವಚನಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕತಮೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

"**ಏಕಂ** ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ, ಪಞ್ಞತ್ತೀಹಿ ವಿವಿಧಾಹಿ ದೇಸೇತಿ।

ಸೋ ಆಕಾರೋ ಞೇಯ್ಯೋ, ಪಞ್ಞತ್ತೀ ನಾಮ ಸೋ ಹಾರೋ"ತಿ॥ -

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಭಗವಾ **ಏಕಂ** ಖನ್ಧಾದಿಧಮ್ಮಂ **ವಿವಿಧಾಹಿ** ನಿಕ್ಖೇಪಪ್ಪಭವಪಞ್ಞತ್ತಾದೀಹಿ ಪಞ್ಞತ್ತೀಹಿ ಯೇನ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಾಕಾರೇನ ದೇಸೇತಿ, ಸೋ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಾಕಾರೋ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ವಿಭಾವಿತೋ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ "ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಹಾರೋ ನಾಮಾ"ತಿ ಞೇಯ್ಯೋತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ತತ್ಥ **ವಿವಿಧಾಹಿ ಪಞ್ಞತ್ತೀಹಿ** ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿಪಭವಪಞ್ಞತ್ತಿಪರಿಞ್ಞಾಪಞ್ಞತ್ತಿಪಹಾನಪಞ್ಞತ್ತಿ-ಭಾವನಾಪಞ್ಞತ್ತಿಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಞ್ಞತ್ತಿನಿರೋಧಪಞ್ಞತ್ತಿನಿಬ್ಬಿದಾಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ ಏವಮಾದಿಪಞ್ಞತ್ತೀಹಿ ಏಕಪದತ್ಥಸ್ಸೇವ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಾಕಾರವಿಭಾವನಾಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಹಾರೋ ನಾಮಾತಿ।

ತತ್ಥ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಅಯಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ, ಛನ್ನಂ ಧಾತೂನಂ, ಅಟ್ಠಾರಸನ್ನಂ ಧಾತೂನಂ, ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಆಯತನಾನಂ, ದಸನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ **ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿ**।

"ಕಬಳೀಕಾರೇ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಹಾರೇ ಅತ್ಥಿ ರಾಗೋ, ಅತ್ಥಿ ನನ್ದೀ, ಅತ್ಥಿ ತಣ್ಹಾ, ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ತತ್ಥ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿರುಳ್ಹಂ। ಯತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿರುಳ್ಹಂ, ಅತ್ಥಿ ತತ್ಥ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಅವಕ್ಕನ್ತಿ। ಯತ್ಥ ಅತ್ಥಿ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಅವಕ್ಕನ್ತಿ, ಅತ್ಥಿ ತತ್ಥ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ವುದ್ಧೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೬೪; ಕಥಾ॰ ೨೯೬) ಏವಮಾದಿ **ಪಭವಪಞ್ಞತ್ತಿ** ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಸಮುದಯಸ್ಸ ಚಾತಿ।

"ಕಬಳೀಕಾರೇ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಹಾರೇ ನತ್ಥಿ ರಾಗೋ, ನತ್ಥಿ ನನ್ದೀ, ನತ್ಥಿ ತಣ್ಹಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೬೪; ಕಥಾ॰ ೨೯೬) ಏವಮಾದಿ **ಪರಿಞ್ಞಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ದುಕ್ಖಸ್ಸ, "**ಪಹಾನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ಸಮುದಯಸ್ಸ, **ಭಾವನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ಮಗ್ಗಸ್ಸ, **ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಿರೋಧಸ್ಸಾ"ತಿ ಚ "ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿ ಸುತಮಯಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ, ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಞ್ಞತ್ತಿ ಅನಞ್ಞಾತಞ್ಞಸ್ಸಾಮೀತಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ, ಪವತ್ತನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಸ್ಸಾ"ತಿ ಏವಮಾದಿವಿತ್ಥಾರೋ **ವಿಭಙ್ಗೇ** (ನೇತ್ತಿ॰ ೩೯ ಆದಯೋ) ಆಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ।

ಪಣ್ಣತ್ತಿಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕತಮೋ ಓತರಣಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

"**ಯೋ** ಚ ಪಟಿಚ್ಚುಪ್ಪಾದೋ, ಇನ್ದ್ರಿಯಖನ್ಧಾ ಚ ಧಾತುಆಯತನಾ।

ಏತೇಹಿ ಓತರತಿ ಯೋ, ಓತರಣೋ ನಾಮ ಸೋ ಹಾರೋ"ತಿ॥ -

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಯೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಚ ಯೇ ಇನ್ದ್ರಿಯಖನ್ಧಾ ಚ ಯಾನಿ ಧಾತುಆಯತನಾನಿ ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ, ಏತೇಹಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಾದಿನ್ದ್ರಿಯಖನ್ಧಧಾತಾಯತನೇಹಿ, ಸುತ್ತೇ ಆಗತಪದತ್ಥಮುಖೇನ ನಿದ್ಧಾರಿಯಮಾನೇಹಿ ಚ ಯೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಓತರತಿ** ಓಗಾಹತಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಾದಿಕೇ ತತ್ಥ ವಾಚಕವಸೇನ, ತತ್ಥ ಞಾಪಕವಸೇನ ವಾ ಅನುಪವಿಸತಿ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಓತರಣೋ ಹಾರೋ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ತತ್ಥ **ಇನ್ದ್ರಿಯಖನ್ಧಾ**ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಚ ಖನ್ಧಾ ಚಾತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಖನ್ಧಾ। **ಧಾತುಆಯತನಾ**ತಿ ಧಾತುಯೋ ಚ ಆಯತನಾನಿ ಚ ಧಾತುಆಯತನಾ। ಕಥಂ ಓತರಣೋ? "ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ಸಬ್ಬಧಿ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ"ತಿಆದಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ೪೧) ಪಾಠೋ।

ಉದ್ಧನ್ತಿ ರೂಪಧಾತು ಚ ಅರೂಪಧಾತು ಚ। **ಅಧೋ**ತಿ ಕಾಮಧಾತು। **ಸಬ್ಬಧಿ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ**ತಿ ತೇಧಾತುಕೇ ಅಯಂ ಅಸೇಕ್ಖಾವಿಮುತ್ತಿ। ತಾನಿಯೇವ ಅಸೇಕ್ಖಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಅಯಂ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಓತರಣಾ।

ತಾನಿಯೇವ ಅಸೇಕ್ಖಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ವಿಜ್ಜಾ, ವಿಜ್ಜುಪ್ಪಾದಾ ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧೋ...ಪೇ॰... ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇಹಿ ಓತರಣಾ।

ತಾನಿಯೇವ ಅಸೇಕ್ಖಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ತೀಹಿ ಖನ್ಧೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾನಿ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೇನ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೇನ, ಅಯಂ ಖನ್ಧೇಹಿ ಓತರಣಾ।

ತಾನಿಯೇವ ಅಸೇಕ್ಖಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಸಙ್ಖಾರಪರಿಯಾಪನ್ನಾನಿ ಯೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಾಸವಾ, ನೋ ಚ ಭವಙ್ಗಾ, ತೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಧಮ್ಮಧಾತುಸಙ್ಗಹಿತಾ, ಅಯಂ ಧಾತೂಹಿ ಓತರಣಾ।

ಸಾ ಧಮ್ಮಧಾತು ಧಮ್ಮಾಯತನಪರಿಯಾಪನ್ನಾ, ಯಂ ಆಯತನಂ ಅನಾಸವಂ, ನೋ ಚ ಭವಙ್ಗಂ, ಅಯಂ ಆಯತನೇಹಿ ಓತರಣಾತಿ ಏವಮಾದೀಹಿ **ವಿಭಙ್ಗೇ** (ನೇತ್ತಿ॰ ೪೧ ಆದಯೋ) ಆಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ।

ಓತರಣಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕತಮೋ ಸೋಧನಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

"**ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಮ್ಹಿ ಪಞ್ಹೇ, ಗಾಥಾಯಂ ಪುಚ್ಛಿತಾ ಯಮಾರಬ್ಭ।

ಸುದ್ಧಾಸುದ್ಧಪರಿಕ್ಖಾ, ಹಾರೋ ಸೋ ಸೋಧನೋ ನಾಮಾ"ತಿ॥ -

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ತಿಸ್ಸಂ **ಗಾಥಾಯಂ** ಆರುಳ್ಹೇ **ಪಞ್ಹೇ** ಞಾತುಮಿಚ್ಛಿತೇ ಅತ್ಥೇ ಭಗವತಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಗಾಥಾಯಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಮ್ಹಿ **ಯಂ** ಸುತ್ತತ್ಥಂ **ಆರಬ್ಭ** ಅಧಿಕಿಚ್ಚ ಸಾ ಗಾಥಾ **ಪುಚ್ಛಿತಾ** ಪುಚ್ಛನತ್ಥಾಯ ಠಪಿತಾ, ತಸ್ಸ ಸುತ್ತತ್ಥಸ್ಸ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ **ಸುದ್ಧಾಸುದ್ಧಪರಿಕ್ಖಾ** ವಿಚಾರಣಾ ಭವೇ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಸೋಧನೋ ಹಾರೋ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ಕಥಂ? "ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ"ತಿ ಪದಂ ಸೋಧಿತಂ, ಆರಮ್ಭೋ ನ ಸೋಧಿತೋ। "ವಿವಿಚ್ಛಾ ಪಮಾದಾ ನಪ್ಪಕಾಸತೀ"ತಿ ಪದಂ ಸೋಧಿತಂ, ಆರಮ್ಭೋ ನ ಸೋಧಿತೋ। "ಜಪ್ಪಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಮೀ"ತಿ ಪದಂ ಸೋಧಿತಂ, ಆರಮ್ಭೋ ನ ಸೋಧಿತೋ। "ದುಕ್ಖಮಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯ"ನ್ತಿ ಪದಞ್ಚ ಸೋಧಿತಂ, ಆರಮ್ಭೋ ಚ ಸೋಧಿತೋತಿ। ಏವಂ ಪದಾದೀನಂ ಸೋಧಿತಾಸೋಧಿತಭಾವವಿಚಾರೋ ಹಾರೋ ಸೋಧನೋ ನಾಮ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ **ವಿಭಙ್ಗೇ** (ನೇತ್ತಿ॰ ೪೫ ಆದಯೋ) ಆಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ।

ಸೋಧನಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕತಮೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

"**ಏಕತ್ತತಾಯ ಧಮ್ಮಾ, ಯೇಪಿ ಚ ವೇಮತ್ತತಾಯ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ।

ತೇ ನ ವಿಕಪ್ಪಯಿತಬ್ಬಾ, ಏಸೋ ಹಾರೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನೋ"ತಿ॥ -

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಯೇ** ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಾದಯೋ **ಧಮ್ಮಾ ಏಕತ್ತತಾಯ** ಸಾಮಞ್ಞೇನಪಿ ಚ **ವೇಮತ್ತತಾಯ** ವಿಸೇಸೇನಪಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ, ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ **ನ ವಿಕಪ್ಪಯಿತಬ್ಬಾ** ಸಾಮಞ್ಞವಿಸೇಸಕಪ್ಪನಾಯ ವೋಹಾರಭಾವೇನ ಅನವಟ್ಠಾನತೋ, ಕಾಲದಿಸಾವಿಸೇಸಾದೀನಂ ವಿಯ ಅಪೇಕ್ಖಾಸಿದ್ಧಿತೋ ಚ, ಏಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನೋ ಹಾರೋತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ತತ್ಥ **ಏಕತ್ತತಾಯಾತಿ** ಏಕಸ್ಸ ಸಮಾನಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಏಕತ್ತಂ,** ಏಕತ್ತಮೇವ **ಏಕತ್ತತಾ,** ತಾಯ। **ಏಕಸದ್ದೋ** ಚೇತ್ಥ ಸಮಾನತ್ಥವಾಚಕೋ, ನ ಸಙ್ಖ್ಯಾವಾಚಕೋತಿ। **ವೇಮತ್ತತಾಯಾತಿ** ವಿಸಿಟ್ಠಾ ಮತ್ತಾ **ವಿಮತ್ತಾ,** ವಿಮತ್ತಾ ಏವ **ವೇಮತ್ತಂ,** ವೇಮತ್ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ವೇಮತ್ತತಾ,** ತಾಯ। ಯಥಾ ಹಿ "ಅಜ್ಜ ಸ್ವೇ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ಕಾಲವಿಸೇಸಾ ಅನವಟ್ಠಿತಾ ಭವನ್ತಿ, "ಪುರಿಮಾ ದಿಸಾ, ಪಚ್ಛಿಮಾ ದಿಸಾ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ದಿಸಾವಿಸೇಸಾ, ಏವಂ ಸಾಮಞ್ಞವಿಸೇಸಾ ಚ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಭಾವಾತಿ। ತಥಾ ಹಿ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ಜಾತಿಆದಿಂ ಅಪೇಕ್ಖಾಯ ಸಾಮಞ್ಞಂ ಸಮಾನಮ್ಪಿ ಸಚ್ಚಾಪೇಕ್ಖಾಯ ವಿಸೇಸೋ ಹೋತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಾದೀಸುಪೀತಿ। "ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಏಕತ್ತತಾ। "ಜಾತಿ ದುಕ್ಖಾ, ಜರಾ ದುಕ್ಖಾ, ಮರಣಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿ ವೇಮತ್ತತಾ। "ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿ ಏಕತ್ತತಾ, "ತಣ್ಹಾ ಪೋನೋಭವಿಕಾ ನನ್ದೀರಾಗಸಹಗತಾ"ತಿ ಏವಮಾದಿ ವೇಮತ್ತತಾತಿ ಏವಮಾದಿ ವಿತ್ಥಾರೋ **ವಿಭಙ್ಗೇ** (ನೇತ್ತಿ॰ ೪೭ ಆದಯೋ) ಆಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ।

ಅಧಿಟ್ಠಾನಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕತಮೋ ಪರಿಕ್ಖಾರಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

"**ಯೇ** ಧಮ್ಮಾ ಯಂ ಧಮ್ಮಂ, ಜನಯನ್ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಪರಮ್ಪರತೋ।

ಹೇತುಮವಕಡ್ಢಯಿತ್ವಾ, ಏಸೋ ಹಾರೋ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ"ತಿ॥ -

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕಾ **ಯೇ** ಪಚ್ಚಯ**ಧಮ್ಮಾ** ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಂ **ಯಂ** ಫಲ**ಧಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚಯಾ** ಸಹಜಾತಪಚ್ಚಯೇನ **ಪರಮ್ಪರತೋ** ಪರಮ್ಪರಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಜನಯನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಫಲಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಂ ಪರಿಕ್ಖಾರಭೂತಂ ಪುರಿಮುಪ್ಪನ್ನಂ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕಂ ಅಸಾಧಾರಣಂ ಜನಕಂ **ಹೇತುಂ,** ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾದಿಕಂ ಸಾಧಾರಣಂ ಪಚ್ಚಯ**ಹೇತುಞ್ಚ ಅವಕಡ್ಢಯಿತ್ವಾ** ಸುತ್ತತೋ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಪರಿಕ್ಖಾರಸಂವಣ್ಣನಾಭಾವೇನ ಪವತ್ತೋ, ಏಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಹಾರೋ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ। ಅವಿಜ್ಜಾದಯೋ ಹಿ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಅಸಾಧಾರಣಹೇತೂ ಭವನ್ತಿ, ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾದಯೋ ಸಾಧಾರಣಪಚ್ಚಯಾ। ತೇನಾಹ - "ಅಸಾಧಾರಣಲಕ್ಖಣೋ ಹೇತು, ಸಾಧಾರಣಲಕ್ಖಣೋ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ, "ಅವಿಜ್ಜಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಹೇತು, ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿಆದಿಕಂ (ನೇತ್ತಿ॰ ೪೯) ವಿಭಙ್ಗವಚನಞ್ಚ।

ಪರಿಕ್ಖಾರಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕತಮೋ ಸಮಾರೋಪನಹಾರನಿದ್ದೇಸೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

"**ಯೇ** ಧಮ್ಮಾ ಯಂಮೂಲಾ, ಯೇ ಚೇಕತ್ಥಾ ಪಕಾಸಿತಾ ಮುನಿನಾ।

ತೇ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾ, ಏಸ ಸಮಾರೋಪನೋ ಹಾರೋ"ತಿ॥ -

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಯೇ** ಸೀಲಾದಯೋ **ಧಮ್ಮಾ ಯಂಮೂಲಾ** ಯೇಸಂ ಸಮಾಧಿಆದೀನಂ ಮೂಲಾ, ತೇ ಸೀಲಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ತೇಸಂ ಸಮಾಧಿಆದೀನಂ ಪದಟ್ಠಾನಭಾವೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾ, ಯೇ ಚ ರಾಗವಿರಾಗಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಸೇಕ್ಖಫಲಕಾಮಧಾತುಸಮತಿಕ್ಕಮನಾದಿಸದ್ದಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲತ್ಥತಾಯ **ಏಕತ್ಥಾ** ಸಮಾನತ್ಥಾತಿ ಬುದ್ಧ**ಮುನಿನಾ** ಪಕಾಸಿತಾ, ತೇ ರಾಗ…ಪೇ॰… ತಿಕ್ಕಮನಾದಿಸದ್ದಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಭಾವೇನ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾ, ಏಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಸಮಾರೋಪನೋ ಹಾರೋ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ಏತ್ಥ ಚ ಸೀಲಾದಿಕ್ಖನ್ಧತ್ತಯಸ್ಸ ಪರಿಯಾಯನ್ತರವಿಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ ಕಥಿತಾ, ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ ಚ ಪಹಾತಬ್ಬಸ್ಸ ಪಹಾನೇನ ಹೋತೀತಿ ಭಾವನಾಸಮಾರೋಪನಪಹಾನಸಮಾರೋಪನಾಪಿ ದಸ್ಸಿತಾತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಸಮಾರೋಪನೋ ಪದಟ್ಠಾನಸಮಾರೋಪನೋ, ವೇವಚನಸಮಾರೋಪನೋ, ಭಾವನಾಸಮಾರೋಪನೋ, ಪಹಾನಸಮಾರೋಪನೋತಿ।

ತತ್ಥ ಕಾಯಿಕಸುಚರಿತಂ, ವಾಚಸಿಕಸುಚರಿತಞ್ಚ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ, ಮನೋಸುಚರಿತೇ ಅನಭಿಜ್ಝಾ, ಅಬ್ಯಾಪಾದೋ ಚ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ। ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ। ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಚ ಸಮಥಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ। ಸಮಥೋ ರಾಗವಿರಾಗಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ವಿಪಸ್ಸನಾ ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಪದಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಏವಮಾದಿ **ಪದಟ್ಠಾನಸಮಾರೋಪನೋ**। ರಾಗವಿರಾಗಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಸೇಕ್ಖಫಲಂ, ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿ ಅಸೇಕ್ಖಫಲಂ, ಇದಂ ವೇವಚನಂ। ರಾಗವಿರಾಗಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ, ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿ ಅಗ್ಗಫಲಂ ಅರಹತ್ತಂ, ಇದಂ ವೇವಚನಂ। ರಾಗವಿರಾಗಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಕಾಮಧಾತುಸಮತಿಕ್ಕಮನಂ, ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ತೇಧಾತುಸಮತಿಕ್ಕಮನಂ, ಇದಂ ವೇವಚನಂ। ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಪಞ್ಞಾಬಲಂ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ, ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋತಿ ಏವಮಾದಿ ವೇವಚನನ್ತಿ ಏವಮಾದಿ **ವೇವಚನಸಮಾರೋಪನೋ**। ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸಿನೋ ವಿಹರತೋ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಚತೂಸು ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು ಭಾವಿಯಮಾನೇಸು ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಚತೂಸು ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇಸು ಭಾವಿಯಮಾನೇಸು ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಏವಮಾದಿ **ಭಾವನಾಸಮಾರೋಪನೋ**। ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ ಅಸುಭೇ "ಸುಭ"ನ್ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಂ ಪಜಹತಿ, ಕಬಳೀಕಾರೋ ಚಸ್ಸ ಆಹಾರೋ ಪರಿಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಕಾಮುಪಾದಾನೇನ ಚ ಅನುಪಾದಾನೋ ಭವತಿ, ಕಾಮಯೋಗೇನ ಚ ವಿಸಂಯುತ್ತೋ ಭವತಿ, ಅಭಿಜ್ಝಾಕಾಯಗನ್ಥೇನ ಚ ವಿಪ್ಪಯುಜ್ಜತಿ, ಕಾಮಾಸವೇನ ಚ ಅನಾಸವೋ ಭವತಿ, ಕಾಮೋಘಞ್ಚ ಉತ್ತಿಣ್ಣೋ ಭವತಿ, ರಾಗಸಲ್ಲೇನ ಚ ವಿಸಲ್ಲೋ ಭವತಿ, ರೂಪೂಪಿಕಾ ಚಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ ಪರಿಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛತಿ , ರೂಪಧಾತುಯಂ ಚಸ್ಸ ರಾಗೋ ಪಹೀನೋ ಭವತಿ, ನ ಚ ಛನ್ದಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ವೇದನಾಸೂತಿ ಏವಮಾದಿ **ಪಹಾನಸಮಾರೋಪನೋ**ತಿ ಏವಮಾದಿ ಸಮಾರೋಪನೋ ಹಾರೋ ನಿಯುತ್ತೋತಿ।

ಇತಿ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ।

ಸೋಳಸಹಾರನಿದ್ದೇಸವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಯನಿದ್ದೇಸವಿಭಾವನಾ

೧೭. ಹಾರನಿದ್ದೇಸಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ಕತಮೇ ನಯನಿದ್ದೇಸಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತಣ್ಹಞ್ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ಏವಂ ಉದ್ದೇಸಕ್ಕಮೇನೇವ ಹಾರೇ ನಿದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನಯೇ ನಿದ್ದಿಸಿತುಂ **"ತಣ್ಹಞ್ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಸುತ್ತೇ ಆಗತಂ **ತಣ್ಹಞ್ಚ ಅವಿಜ್ಜಞ್ಚ** ಅತ್ಥತೋ ನಿದ್ಧಾರಣವಸೇನ ಗಹಿತಂ ತಣ್ಹಞ್ಚ ಅವಿಜ್ಜಞ್ಚ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಂ ನೇತಿ, ಸುತ್ತೇ ಆಗತೇನ ಸಮಥೇನ, ಸುತ್ತೇ ಆಗತಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಅತ್ಥತೋ ನಿದ್ಧಾರಣವಸೇನ ವಾ ಗಹಿತೇನ ಸಮಥೇನ, ಗಹಿತಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ವೋದಾನಪಕ್ಖಂ ನೇತಿ, ನಯನ್ತೋ ಚ ಸಚ್ಚೇಹಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ನೇತಿ, ಅಯಂ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಸೋ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟೋ ನಯೋ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ಏತ್ಥ ಚ ಅತ್ಥನಯಸ್ಸ ಭೂಮಿ, ಸಂವಣ್ಣನಾ ಚ ಗಾಥಾಯಂ "ನಯೋ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ "ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಅತ್ಥನಯೋ ಸಂವಣ್ಣನಾ, ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧಸ್ಸ ಅನುರೂಪೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಅನುಗಾಹಣನಯೋ ಅತ್ಥನಯೋವ। ತಸ್ಸ ಪನ

ಅತ್ಥನಯಸ್ಸ ಯಾ ಸಂವಣ್ಣನಾ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಆದೀನಂ ವಸೇನ ತಣ್ಹಾದಿಮುಖೇನ ನಯಭೂಮಿರಚನಾ ಪವತ್ತಾ, ತಸ್ಸ ಸಂವಣ್ಣನಾವ ನಯವೋಹಾರೋ ಕತೋತಿ ವಿತ್ಥಾರತೋ **ಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ** (ನೇತ್ತಿ॰ ೭೮-೭೯) ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ।

ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟನಯನಿದ್ದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಕತಮೋ ತಿಪುಕ್ಖಲನಯನಿದ್ದೇಸೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

“ಯೋ ಅಕುಸಲೇ ಸಮೂಲೇಹಿ, ನೇತಿ ಕುಸಲೇ ಚ ಕುಸಲಮೂಲೇಹಿ।

ಭೂತಂ ತಥಂ ಅವಿತಥಂ, ತಿಪುಕ್ಖಲಂ ತಂ ನಯಂ ಆಹೂ”ತಿ॥ -

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಯೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಅಕುಸಲೇ **ಸಮೂಲೇಹಿ** ಅತ್ತನೋ ಅಕುಸಲಸ್ಸ ತೀಹಿ ಲೋಭಾದೀಹಿ ಮೂಲೇಹಿ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಂ ನೇತಿ, ಕುಸಲೇ ಚ **ಕುಸಲಮೂಲೇಹಿ** ತೀಹಿ ಅಲೋಭಾದೀಹಿ ವೋದಾನಪಕ್ಖಂ ನೇತಿ, ನಯನ್ತೋ ಚ **ಭೂತಂ** ಕುಸಲಾಕುಸಲಂ ನೇತಿ, ನ ಅಭೂತಂ ಮಾಯಾಮರೀಚಿಆದಯೋ ವಿಯ, **ತಥಂ** ಕುಸಲಾಕುಸಲಂ ನೇತಿ, ನ ಘಟಾದಯೋ ವಿಯ ಸಮ್ಮುತಿಸಚ್ಚಮತ್ತಂ, **ಅವಿತಥಂ** ಕುಸಲಾಕುಸಲಂ ನೇತಿ, ನ ವಿತಥಂ। ಕುಸಲಾಕುಸಲಾನಂ ಸಭಾವತೋ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ **ಭೂತಾ** ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚತ್ತಾ **ತಥಾ,** ಅಕುಸಲಸ್ಸ ಇಟ್ಠವಿಪಾಕತಾಭಾವತೋ, ಕುಸಲಸ್ಸ ಚ ಅನಿಟ್ಠವಿಪಾಕತಾಭಾವತೋ ವಿಪಾಕೇ ಸತಿ ಅವಿಸಂವಾದಕತ್ತಾ **ಅವಿತಥಾ** ಭವನ್ತಿ, ಕುಸಲಾಕುಸಲಾ ಹಿ ಏತೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ “ಭೂತಂ, ತಥಂ, ಅವಿತಥ”ನ್ತಿ ಪದಾನಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲವಿಸೇಸನತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ಅಥ ವಾ ಅಕುಸಲಮೂಲೇಹಿ ಅಕುಸಲಾನಿ, ಕುಸಲಮೂಲೇಹಿ ಚ ಕುಸಲಾನಿ ನಯನ್ತೋ ಅಯಂ ನಯೋ ಭೂತಂ ತಥಂ ಅವಿತಥಂ ನೇತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಿ। ದುಕ್ಖಾದೀನಿ ಹಿ ಬಾಧಕಾದಿಭಾವತೋ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವಾಭಾವೇನ **ಭೂತಾನಿ,** ಸಚ್ಚಸಭಾವತ್ತಾ **ತಥಾನಿ,** ಅವಿಸಂವಾದನತೋ **ಅವಿತಥಾನಿ**। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - “ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾನಿ ಅವಿತಥಾನಿ ಅನಞ್ಞಥಾನೀ”ತಿ ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೯೦; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೮)। ಅಕುಸಲಾದಿಸುತ್ತತ್ಥಸ್ಸ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಮುಖೇನ ನಯನಲಕ್ಖಣಂ ತಂ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಂ ತಿಪುಕ್ಖಲಂ ನಯನ್ತಿ ಆಹೂತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ತತ್ಥ ತೀಹಿ ಹೇತೂಹಿ ಪುಕ್ಖಲೋ ಸೋಭನೋತಿ **ತಿಪುಕ್ಖಲೋ** ಅಕುಸಲಾದಿಕೋ ಅತ್ಥನಯೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋತಿ ಠಾನೂಪಚಾರತೋ ತಿಪುಕ್ಖಲನಯೋ ನಾಮಾತಿ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ **ಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ** (ನೇತ್ತಿ॰ ೮೭-೮೮) ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ।

ತಿಪುಕ್ಖಲನಯನಿದ್ದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಕತಮೋ ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತನಯನಿದ್ದೇಸೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

“ಯೋ ನೇತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸೇಹಿ, ಕಿಲೇಸೇ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಸದ್ಧಮ್ಮೇ।

ಏತಂ ನಯಂ ನಯವಿದೂ, ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತಂ ಆಹೂ”ತಿ॥ -

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಯೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತೇಹಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸೇಹಿ ಕಿಲೇಸೇ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಂ ನೇತಿ, ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತೇಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಸದ್ಧಮ್ಮೇ ವೋದಾನಪಕ್ಖಂ ನೇತಿ, **ಏತಂ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಂ **ನಯವಿದೂ** ಸದ್ಧಮ್ಮನಯಕೋವಿದಾ, ಅತ್ಥನಯಕುಸಲಾ ಏವ ವಾ ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತಂ ನಯನ್ತಿ ಆಹೂತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ತತ್ಥ **ವಿಪಲ್ಲಾಸೇಹೀತಿ** ಅಸುಭೇ ಸುಭಂ, ದುಕ್ಖೇ ಸುಖಂ, ಅನಿಚ್ಚೇ ನಿಚ್ಚಂ, ಅನತ್ತನಿ ಅತ್ತಾತಿ ಚತೂಹಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸೇಹಿ। **ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹೀತಿ** ಸದ್ಧಾದೀಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ। **ಸದ್ಧಮ್ಮೇತಿ** ಪಟಿಪತ್ತಿಪಟಿವೇಧಸದ್ಧಮ್ಮೇ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ **ಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ** (ನೇತ್ತಿ॰ ೮೬-೮೭) ಆಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ।

ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತನಯನಿದ್ದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಕತಮೋ ದಿಸಾಲೋಚನನಯನಿದ್ದೇಸೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ –

“ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇಸು ಹಿ ಯೇ, ಕುಸಲಾಕುಸಲಾ ತಹಿಂ ತಹಿಂ ವುತ್ತಾ।

ಮನಸಾ ವೋಲೋಕಯತೇ, ತಂ ಖು ದಿಸಾಲೋಚನಂ ಆಹೂ”ತಿ॥ –

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। “ಸೀಹಲೋಚನಂ ಆಹೂ”ತಿ ಪಾಠೋ ಲಿಖಿತೋ, ಸೋ ಪನ ನ ಥೇರಸ್ಸ ಪಾಠೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ ಭಿನ್ನಲಕ್ಖಣತ್ತಾ। ತತ್ಥ ತಹಿಂ ತಹಿಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇಸು **ಯೇ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾ** ನಯಸ್ಸ ದಿಸಾಭೂತಾ ಧಮ್ಮಾ ವುತ್ತಾ, ತೇ ಕುಸಲಾಕುಸಲೇ ನಯಸ್ಸ ದಿಸಾಭೂತಧಮ್ಮೇ ಅಬಹಿ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಚಿತ್ತೇ ಏವ ಯಂ ಓಲೋಕನಂ ಕರೋತಿ, **ತಂ** ಓಲೋಕನಂ **ಖು** ಓಲೋಕನಂ **ಏವ** ದಿಸಾಲೋಚನನ್ತಿ ಆಹೂತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ತತ್ಥ **ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇಸೂತಿ** ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥನಯಸ್ಸ ಯೋಜನತ್ಥಂ ಕತೇಸು ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇಸು। **ಕುಸಲಾತಿ** ವೋದಾನಿಯಾ। **ಅಕುಸಲಾತಿ** ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಾ। **ವುತ್ತಾತಿ** ಸುತ್ತತೋ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಕಥಿತಾ। **ಓಲೋಕಯತೇತಿ** ತೇ ಕುಸಲಾದಿಧಮ್ಮೇ ಚಿತ್ತೇನೇವ “ಅಯಂ ಪಠಮಾ ದಿಸಾ, ಅಯಂ ದುತಿಯಾ ದಿಸಾ”ತಿಆದಿನಾ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ನಯಸ್ಸ ದಿಸಾಭಾವೇನ ಉಪಪರಿಕ್ಖತಿ, ವಿಚಾರೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಖೂತಿ** ಅವಧಾರಣತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ತೇನ ದಿಸಾಲೋಚನನಯೋ ಕೋಚಿ ಅತ್ಥವಿಸೇಸೋ ನ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತೀತಿ।

೧೧. ದಿಸಾಲೋಚನನಯನಿದ್ದೇಸೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ। ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ। “ಕತಮೋ ಅಙ್ಕುಸನಯನಿದ್ದೇಸೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಓಲೋಕೇತ್ವಾ”**ತಿಆದಿಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ತಂತಂನಯದಿಸಾಭೂತೇ ಸಬ್ಬೇ **ಕುಸಲಾಕುಸಲೇ** ದಿಸಾಲೋಚನೇನ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ **ಉಕ್ಖಿಪಿಯ** ಸುತ್ತತೋ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ **ಯಂ ಸಮಾನೇತಿ** ಯಂ ಸಮಾನಯನಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ ಸಮಾನಯನಸಙ್ಖಾತೋ ನಯೋ ಅಙ್ಕುಸೋ ನಯೋ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ।

ಏತ್ಥ ಚ **ಅಙ್ಕುಸೋ** ನಾಮ ಹತ್ಥೀನಂ ಇಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಂ ಆನಯನಕಾರಣಭೂತೋ ವಜಿರಾದಿಮಯೋ ತಿಕ್ಖಗ್ಗೋ ಉಜುವಙ್ಕಭೂತೋ ದಬ್ಬಸಮ್ಭಾರವಿಸೇಸೋ, ಅಯಮ್ಪಿ ನಯೋ ಅಙ್ಕುಸೋ ವಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೇನ **ಅಙ್ಕುಸೋ**। ಏತೇನ ಹಿ ನಯೇನ ಇಚ್ಛಿತಂ ಸುತ್ತತ್ಥಂ ನಯತೀತಿ। ಮುಖ್ಯತೋ ಪನ ಅಙ್ಕೇ ವಿಜ್ಝನಟ್ಠಾನೇ ಉದ್ಧಟೋ ಅಸತಿ ಅನ್ತೋ ಪವಿಸತೀತಿ **ಅಙ್ಕುಸೋ**। ಅಙ್ಕಸದ್ದೂಪಪದಉಪುಬ್ಬಅಸಧಾತು ಅಪಚ್ಚಯೋತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ನಯೋ ಕೋಚಿಪಿ ಅತ್ಥವಿಸೇಸೋ ನ ಹೋತೀತಿ।

ಸೋಳಸ ಹಾರನಿದ್ದೇಸಾ ಚೇವ ಪಞ್ಚ ನಯನಿದ್ದೇಸಾ ಚ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ। ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, “ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತೇ ಕಿಂ ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ಪಠಮಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ, ಉದಾಹು ನಯಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ –

“ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ಪಠಮಂ, ದಿಸಾಲೋಚನತೋ ದಿಸಾ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ।

ಸಙ್ಖಿಪಿಯ ಅಙ್ಕುಸೇನ ಹಿ, ನಯೇಹಿ ತಿಹಿ ನಿದ್ದಿಸೇ ಸುತ್ತ”ನ್ತಿ॥ –

ಗಾಥಮಾಹ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ “ಏವಂ ಹಾರೇ, ನಯೇ ಚ ನಿದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ **ನೇಸಂ** ಯೋಜನಕ್ಕಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ‘ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ಪಠಮ’ನ್ತಿಆದಿಮಾಹಾ”ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೨) ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಪರಿಯೇಟ್ಠಿಭಾವತೋ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತೇ ಸಂವಣ್ಣನಾಭಾವೇನ ಪಠಮಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ, ಯೋಜೇನ್ತೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ ಹಾರಾನುಕ್ಕಮೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ,

ನ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ। ಹಾರಸಂವಣ್ಣನಾನುಕ್ಕಮೇನ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಂ ಪಠಮಂ ಸಂವಣ್ಣೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ದಿಸಾಲೋಚನೇನ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಅಙ್ಕುಸನಯೇನ ನೇತ್ವಾ ತೀಹಿ ಅತ್ಥನಯೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಇತಿ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ನಯನಿದ್ದೇಸವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದ್ವಾದಸಪದವಿಭಾವನಾ

ನೇತ್ತಿವಿಸಯಂ ಸಾಸನವರಸಙ್ಖಾತಂ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತಂ ಯೇಸಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಪದಾನಂ, ಅತ್ಥಪದಾನಞ್ಚ ವಸೇನ "ದ್ವಾದಸ ಪದಾನಿ ಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ಸಙ್ಗಹವಾರೇ ವುತ್ತಂ, "ಕತಮಾನಿ ತಾನೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಸರೂಪತೋ ನಿದ್ದಿಸಿತುಂ -

‘೯. ಅಕ್ಖರಂ ಪದಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ, ನಿರುತ್ತಿ ತಥೇವ ನಿದ್ದೇಸೋ।

ಆಕಾರಛಟ್ಠವಚನಂ, ಏತ್ತಾವ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಸಬ್ಬಂ॥

೧೦. ಸಙ್ಕಾಸನಾ ಪಕಾಸನಾ, ವಿವರಣಾ ವಿಭಜನುತ್ತಾನೀಕಮ್ಮಪಞ್ಞತ್ತಿ।

ಏತೇಹಿ ಛಹಿ ಪದೇಹಿ, ಅತ್ಥೋ ಕಮ್ಮಞ್ಚ ನಿದ್ದಿಟ್ಠ"ನ್ತಿ॥ -

ಗಾಥಾದ್ವಯಂ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ಇದಾನಿ ಯೇಸಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಪದಾನಂ, ಅತ್ಥಪದಾನಞ್ಚ ವಸೇನ ‘ದ್ವಾದಸ ಪದಾನಿ ‘ಸುತ್ತ'ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಾನಿ ಪದಾನಿ ನಿದ್ದಿಸಿತುಂ ‘ಅಕ್ಖರಪದ'ನ್ತಿಆದಿಮಾಹಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯೩) ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ ಕೇನಟ್ಠೇನ ಅಕ್ಖರನ್ತಿ? ಅಕ್ಖರಟ್ಠೇನ ಅಸಞ್ಚರಣಟ್ಠೇನ। ಅಕಾರಾದಿವಣ್ಣೋ ಹಿ ಅಕಾರಾದಿತೋ ಇಕಾರಾದಿಪರಿಯಾಯಂ ನಕ್ಖರತಿ, ನ ಸಞ್ಚರತಿ, ನ ಸಙ್ಕಮತಿ। ತೇನಾಹ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಅಪರಿಯೋಸಿತೇ ಪದೇ ವಣ್ಣೋ ಅಕ್ಖರಂ ಪರಿಯಾಯವಸೇನ ಅಕ್ಖರಣತೋ ಅಸಞ್ಚರಣತೋ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯೩)। **ಅಪರಿಯೋಸಿತೇ ಪದೇ**ತಿ ಚ ವಿಭತ್ಯನ್ತಭಾವಂ ಅಪ್ಪತ್ತೇ ದ್ವಿತಿಚತುಕ್ಖರವನ್ತೇಸು ಪದೇಸು ಏಕದ್ವಿತಿಕ್ಖರಮತ್ತೇಯೇವ **ಅಕ್ಖರಂ** ನಾಮ, ಪರಿಯೋಸಿತೇ **ಪದಂ**ಯೇವ, ನ ಅಕ್ಖರನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಪದಂ ಪನ ಪವೇಸನತೋ ಅತ್ಥವಸೇನ ಪರಿಯಾಯಂ ಸಞ್ಚರನ್ತಂ ವಿಯ ಹೋತಿ, ನ ಏವಂ ಅಕಾರಾದಿವಣ್ಣೋ ಅವೇವಚನತ್ತಾ। "ಮಾ ಏವಂ ಮಞ್ಞಸೀ"ತಿಆದೀಸು ವಾ ಏಕಕ್ಖರಪದಾ **ಮಾ**-ಕಾರಾದಿ **ಅಕ್ಖರಂ** ನಾಮ, ವಿಭತ್ಯನ್ತಂ ಪದಂ ಪನ **ಪದ**ಮೇವ ಹೋತಿ।

ಪಜ್ಜತಿ ಅತ್ಥೋ ಏತೇನಾತಿ **ಪದಂ**। ತಂ ನಾಮಾಖ್ಯಾತೋಪಸಗ್ಗನಿಪಾತಪ್ಪಭೇದೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ। ತತ್ಥ ದಬ್ಬಪಧಾನಂ "ಫಸ್ಸೋ ವೇದನಾ ಚಿತ್ತ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ **ನಾಮಪದಂ**। ತತ್ಥ ಹಿ ದಬ್ಬಮಾವಿಭೂತರೂಪಂ, ಕಿರಿಯಾ ಅನಾವಿಭೂತರೂಪಾ। ಕಿರಿಯಾಪಧಾನಂ "ಫುಸತಿ ವೇದಯತಿ ವಿಜಾನಾತೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ **ಆಖ್ಯಾತಪದಂ** ನಾಮ। ತತ್ಥ ಹಿ ಫುಸನಾದಿಕಿರಿಯಾ ಆವಿಭೂತರೂಪಾ, ದಬ್ಬಮನಾವಿಭೂತರೂಪಂ। ಕಿರಿಯಾವಿಸೇಸಬೋಧಹೇತುಭೂತಂ ಪ-ಉಪ-ಇತಿಏವಮಾದಿಕಂ **ಉಪಸಗ್ಗಪದಂ** ನಾಮ। "ಚಿರಪ್ಪವಾಸಿಂ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೧೯) ಉಪವುತ್ಥ"ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೭೧; ಸು॰ ನಿ॰ ೮೦೫) ಏವಮಾದೀಸು ಹಿ ಪ-ಉಪಾದಿಸದ್ದಾ ವಸನಾದಿಕಿರಿಯಾಯ ವಿಯೋಗಾದಿವಿಸಿಟ್ಠತಂ ದೀಪೇನ್ತಿ। ವಚನತ್ಥೋ ಪನ ನಾಮಪದಆಖ್ಯಾತಪದದ್ವಯಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪದದ್ವಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಸಜ್ಜನ್ತೀತಿ **ಉಪಸಗ್ಗಾ**ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಕಿರಿಯಾಯ ಚೇವ ದಬ್ಬಸ್ಸ ಚ ಸರೂಪವಿಸೇಸಪಕಾಸನಹೇತುಭೂತಂ "ಏವಂ, ಇತೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ **ನಿಪಾತಪದಂ** ಅಸ್ಸಪಿ ಸಂವಣ್ಣನಾಯಪಿ ಇಚ್ಛಿತತ್ತಾ, ಅಕ್ಖರೇನ ಪನ ಕಥಂ ಗಹಿತೋತಿ ಚೇ?

ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಸುಯ್ಯಮಾನೇಹಿ ಸುಣನ್ತಾನಂ ವಿಸೇಸವಿಧಾನಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಪದಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪದತ್ಥಸಮ್ಪಟಿಪತ್ತಿ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಕ್ಖರೇನಪಿ ಅತ್ಥಾಕಾರೋ ಗಹಿತೋವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಸಙ್ಕಾಸೇತಿ, ಪದೇಹಿ ಪಕಾಸೇತಿ, ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಚ ಪದೇಹಿ ಚ ಉಗ್ಘಟೇತೀ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ೯) ಚ।

ವಿವರಣಾ ವಿತ್ಥಾರಣಾ। ವಿಭಜನಾ ಚ ಉತ್ತಾನೀಕಮ್ಮಞ್ಚ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಚ **ವಿಭಜನುತ್ತಾನೀಕಮ್ಮಪಞ್ಞತ್ತೀ**ತಿ ಸಮಾಹಾರೇ ಅಯಂ ದ್ವನ್ದಸಮಾಸೋ। ತತ್ಥ ವಿಭಾಗಕರಣಂ **ವಿಭಜನಂ** ನಾಮ। ಬ್ಯಞ್ಜನಾಕಾರೇಹಿ ಯೋ ಅತ್ಥಾಕಾರೋ ನಿದ್ದಿಸಿಯಮಾನೋ, ಸೋ ಅತ್ಥಾಕಾರೋ ವಿವರಣವಿಭಜನಾತಿ ದ್ವೀಹಿ ಅತ್ಥಪದೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತೋ। ಪಾಕಟಕರಣಂ **ಉತ್ತಾನೀಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। ಪಕಾರೇಹಿ ಞಾಪನಂ **ಪಞ್ಞತ್ತಿ**। ನಿರುತ್ತಿನಿದ್ದೇಸಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಪದೇಹಿ ಪಕಾಸಿಯಮಾನೋ ಯೋ ಅತ್ಥಾಕಾರೋ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಅತ್ಥಾಕಾರೋ ಉತ್ತಾನೀಕಮ್ಮಪಞ್ಞತ್ತೀಹಿ ಪಟಿನಿದ್ದಿಸಿತೋ। ಏತೇಹಿ ಸಙ್ಕಾಸನಾದೀಹಿ ಛಹಿ ಅತ್ಥಪದೇಹಿ **ಅತ್ಥೋ** ಸುತ್ತತ್ಥೋ ಗಹಿತೋ, **ಕಮ್ಮಞ್ಚ** ಉಗ್ಘಟನಾದಿಕಮ್ಮಞ್ಚ ನಿದ್ದಿಟ್ಠನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯೇನ ಸುತ್ತತ್ಥೇನ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುನೋ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಸಮ್ಬೋಧನಕಿರಿಯಾಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಉಗ್ಘಟನಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಭವೇ, ಸೋ ಸುತ್ತತ್ಥೋ ಸಙ್ಕಾಸನಾಪಕಾಸನಾಕಾರೋ ಹೋತಿ। ಯೇನ ಸುತ್ತತ್ಥೇನ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞುನೋ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಬೋಧನಕಿರಿಯಾಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ವಿಪಞ್ಚನಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ಸೋ ಸುತ್ತತ್ಥೋ ವಿವರಣಾವಿಭಜನಾಕಾರೋ ಹೋತಿ। ಯೇನ ಸುತ್ತತ್ಥೇನ ನೇಯ್ಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಪಬೋಧನಕಿರಿಯಾಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ನಯಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ಸೋ ಸುತ್ತತ್ಥೋ ಉತ್ತಾನೀಕಮ್ಮಪಞ್ಞತ್ತಾಕಾರೋ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ **ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೋ** "ಸುತ್ತತ್ಥೇನ ಹಿ ದೇಸನಾಯ ಪವತ್ತಿಯಮಾನೇನ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಆದಿವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಪಬೋಧನಕಿರಿಯಾನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ಸೋ ಚ ಸುತ್ತತ್ಥೋ ಸಙ್ಕಾಸನಾದಿಆಕಾರೋ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೪)।

"ಯಥಾವುತ್ತೇಹಿ ತೀಹಿ ಅತ್ಥನಯೇಹಿ ಚೇವ ಛಹಿ ಅತ್ಥಪದೇಹಿ **ಚ** ಅಯುತ್ತೋಪಿ ಅತ್ಥೋ ಕಿಂ ಕೋಚಿ ಅತ್ಥಿ, ಉದಾಹು ಸಬ್ಬೋ ಅತ್ಥೋ ಯುತ್ತೋ ಏವಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

"**ತೀಣಿ** ಚ ನಯಾ ಅನೂನಾ, ಅತ್ಥಸ್ಸ ಚ ಛಪ್ಪದಾನಿ ಗಣಿತಾನಿ।

ನವಹಿ ಪದೇಹಿ ಭಗವತೋ, ವಚನಸ್ಸತ್ಥೋ ಸಮಾಯುತ್ತೋ"ತಿ॥ -

ಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತೀಣೀ**ತಿ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸನಿದ್ದೇಸೋ, ತಯೋತಿ ಪನ ಪಕತಿಲಿಙ್ಗನಿದ್ದೇಸೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಗಣಿತಾ ಅನೂನಾ ತಯೋ ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಯಾ ಚ ಗಣಿತಾನಿ ಅನೂನಾನಿ ಛ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪದಾನಿ ಚ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾನಿ, ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಹಿ ಚ ಅತ್ಥಪದೇಹಿ ಭಗವತೋ ವಚನಸ್ಸ ಸಬ್ಬೋ ಅತ್ಥೋ **ಸಮಾಯುತ್ತೋ**ವ ಅಯುತ್ತೋ ಕೋಚಿ ಅತ್ಥೋ ನತ್ಥೀತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। **ಅತ್ಥಸ್ಸಾ**ತಿ ಸುತ್ತತ್ಥಸ್ಸ। **ನಯಾ**ತಿ ನೇತ್ತಿಅತ್ಥನಯಾ। **ಪದಾನೀ**ತಿ ನೇತ್ತಿಅತ್ಥಪದಾನಿ।

೧೬. ಯೇ ಹಾರಾದಯೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ, ತೇ ಹಾರಾದಯೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ನೇತ್ತಿಪ್ಪಕರಣಸ್ಸ ಪದತ್ಥೇ ಸುಖಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಗಣನವಸೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ಅತ್ಥಸ್ಸಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅತ್ಥಸ್ಸ** ಸಮೂಹಸ್ಸ ಅವಯವಭೂತಾನಿ ನವಭೇದಾನಿ ಅತ್ಥಪದಾನಿ ಸುತ್ತಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪರಿಯೇಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತಾಯ ಸಂವಣ್ಣನಾಯ ಗಣನತೋ ಚತುವೀಸತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಪದಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಅತ್ಥಪದಬ್ಯಞ್ಜನಪದಭೂತಂ ಉಭಯಂ ಸಙ್ಖೇಪಯತೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಯತೋ **ತೇತ್ತಿಂಸಾ** ತೇತ್ತಿಂಸವಿಧಾ **ಏತ್ತಿಕಾ** ತೇತ್ತಿಂಸವಿಧಾವ ನೇತ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ತತ್ಥ **ನವಪ್ಪದಾನೀ**ತಿ ತಯೋ ಅತ್ಥನಯಾ, ಛ ಅತ್ಥಪದಾನಿ ಚ। **ಚತುಬ್ಬೀಸಾ**ತಿ ಸೋಳಸ ಹಾರಾ, ಛ ಬ್ಯಞ್ಜನಪದಾನಿ, ದ್ವೇ ದಿಸಾಲೋಚನನಯಅಙ್ಕುಸನಯಾ ಚಾತಿ ಏವಂ ತೇತ್ತಿಂಸವಿಧಾ ಚ ನೇತ್ತಿ ನಾಮ, ಇತೋ ವಿನಿಮುತ್ತೋ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ನೇತ್ತಿಪದತ್ಥೋ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

“ಏವಂ ತೇತ್ತಿಂಸಪದತ್ಥಾಯ ನೇತ್ತಿಯಾ ಹಾರನಯಾನಂ ಕತಮೋ ದೇಸನಾಹಾರವಿಚಯಹಾರೋ”ತಿಆದಿ ದೇಸನಾಕ್ಕಮೇನೇವ ಸಿದ್ಧೋ, ಏವಂ ಸಿದ್ಧೇ ಸತಿಪಿ “ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ಪಠಮ”ನ್ತಿ ಆರಮ್ಭೋ “ಸಬ್ಬೇಪಿಮೇ ಹಾರಾ ಚೇವ ನಯಾ ಚ ಇಮಿನಾ ದಸ್ಸಿತಕ್ಕಮೇನೇವ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ಸಂವಣ್ಣನಾವಸೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ, ನ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ”ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ। ದೀಪನವಚನಸವನಾನುಸಾರೇನ ಞಾಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಕಮೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವನಿಸ್ಸರಣಾನಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ನಿಸ್ಸಯಾನಿ, ಫಲಞ್ಚ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಫಲಂ, ಉಪಾಯೋ ಚ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಉಪಾಯೋ, ಆಣತ್ತಿ ಚ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಸರೀರಂ। ದೇಸನಾಹಾರಸ್ಸ ತಾಸಂ ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವನಿಸ್ಸರಣಫಲುಪಾಯಾಣತ್ತೀನಂ ವಿಭಾವನಸಭಾವತ್ತಾ।

ನಿದ್ಧಾರಣೇನ ವಿನಾಪಿ ಪಕತಿಯಾ ಸಬ್ಬಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತೇಸು ಅನರೂಪಾತಿ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ, ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಾನಂ ವಿಚಯಹಾರಾದೀನಂ ನಿಸ್ಸಯಭಾವತೋ ಚ ಪಠಮಂ ದೇಸನಾಹಾರೋ ದಸ್ಸಿತೋ।

ಪದಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾಪುಚ್ಛಾಪದಾನುಗೀತೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ದೇಸನಾಹಾರಪದತ್ಥಾನಂ ಅಸ್ಸಾದಾದೀನಂ ಪವಿಚಯಭಾವತೋ ದೇಸನಾಹಾರಾನನ್ತರಂ ವಿಚಯೋ ಹಾರೋ।

ವಿಚಯಹಾರೇನ ಪವಿಚಿತಾನಂ ಅತ್ಥಾನಂ ಯುತ್ತಾಯುತ್ತಿವಿಚಾರಣಭಾವತೋ ವಿಚಯಹಾರಾನನ್ತರಂ ಯುತ್ತಿ ಹಾರೋ।

ಪದಟ್ಠಾನಹಾರಸ್ಸ ಯುತ್ತಾಯುತ್ತಾನಂಯೇವ ಅತ್ಥಾನಂ ಉಪಪತ್ತಿಅನುರೂಪಂ ಕಾರಣಪರಮ್ಪರಾಯ ನಿದ್ಧಾರಣತ್ತಾ ಯುತ್ತಿಹಾರಾನನ್ತರಂ ಪದಟ್ಠಾನಹಾರೋ।

ಯುತ್ತಾಯುತ್ತಾನಂ ಕಾರಣಪರಮ್ಪರಾಯ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಸಭಾವಾನಂಯೇವ ಚ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅವುತ್ತಾನಮ್ಪಿ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣತಾಯ ಗಹಣಲಕ್ಖಣತ್ತಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಹಾರಾನನ್ತರಂ ಲಕ್ಖಣಹಾರೋ।

ಲಕ್ಖಣಹಾರೇನ ಅತ್ಥತೋ ಸುತ್ತನ್ತರತೋ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಾನಂ ನಿಬ್ಬಚನಾದೀನಿ ವತ್ತಬ್ಬಾನಿ, ನ ಸುತ್ತೇ ಸರೂಪತೋ ಆಗತಧಮ್ಮಾನಂಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಲಕ್ಖಣಹಾರಾನನ್ತರಂ ಚತುಬ್ಯೂಹೋ ಹಾರೋ। ಏವಞ್ಹಿ ನಿರವಸೇಸತೋ ಅತ್ಥಾವಬೋಧೋ ಹೋತಿ।

ಚತುಬ್ಯೂಹೇನ ಹಾರೇನ ವುತ್ತೇಹಿ ನಿಬ್ಬಚನಾಧಿಪ್ಪಾಯನಿದಾನೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸುತ್ತೇ ಪದತ್ಥಾನಂ ಸುತ್ತನ್ತರಸಂಸನ್ದನಸಙ್ಖಾತೇ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿಚಾರೇ ದಸ್ಸಿತೇ ತೇಸಂ ಸುತ್ತಪದತ್ಥಾನಂ ಸಭಾಗವಿಸಭಾಗಧಮ್ಮನ್ತರಾವಟ್ಟನಂ ಸುಖೇನ ಸಕ್ಕಾ ದಸ್ಸೇತುನ್ತಿ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರಾನನ್ತರಂ ಆವಟ್ಟೋ ಹಾರೋ। ಸುತ್ತನ್ತರಸಂಸನ್ದನಸ್ಸ ಹಿ ಸಭಾಗವಿಸಭಾಗಧಮ್ಮನ್ತರಾವಟ್ಟನಯಸ್ಸ ಉಪಾಯಭಾವತೋ “ಆರಮ್ಭಥ ನಿಕ್ಕಮಥಾ”ತಿಆದಿಗಾಥಾಯ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೮೫; ನೇತ್ತಿ॰ ೨೯; ಪೇಟಕೋ॰ ೩೮) ಆರಮ್ಭನನಿಕ್ಕಮನಬುದ್ಧಸಾಸನಯೋಗಧುನನೇಹಿ ವೀರಿಯಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ತೇಸು ಆರಮ್ಭನನಿಕ್ಕಮನಬುದ್ಧಸಾಸನಯೋಗಧುನನೇಸು ಅನನುಯೋಗಸ್ಸ ಮೂಲಂ ಪಮಾದೋತಿ ಸುತ್ತನ್ತರೇ ದಸ್ಸಿತೋ ಪಮಾದೋ ಆವಟ್ಟಿತೋತಿ।

ಆವಟ್ಟೇನ ಹಾರೇನ ಸಭಾಗವಿಸಭಾಗಧಮ್ಮಾವಟ್ಟನೇನ ಪಯೋಜಿತೇ ಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣವಸೇನ ಸಂಕಿಲೇಸವೋದಾನಧಮ್ಮಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನತೋ ಚೇವ ಭೂಮಿತೋ ಚ ವಿಭಾಗೋ ಸಕ್ಕಾ ಸುಖೇನ ಯೋಜೇತುನ್ತಿ ಆವಟ್ಟಹಾರಾನನ್ತರಂ ವಿಭತ್ತಿ ಹಾರೋ।

ವಿಭತ್ತಿಹಾರೇನ ಸಂಕಿಲೇಸವೋದಾನಧಮ್ಮಾನಂ ವಿಭಾಗೇ ಕತೇ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತೇ ಆಗತಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಕಸಿರೇನ ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಪರಿವತ್ತೇತುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ ವಿಭತ್ತಿಹಾರಾನನ್ತರಂ ಪರಿವತ್ತನಹಾರೋ। ವಿಭತ್ತಿಹಾರೇನ ಹಿ "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸ್ಸ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಾ ಹೋತೀ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ೩೫) ಪಟಿವಿಭತ್ತಸಭಾವೇ ಏವ ಧಮ್ಮೇ ಪರಿವತ್ತನಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಉದಾಹರೀಯಿಸ್ಸತಿ।

ಪರಿವತ್ತನಹಾರೇನ ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಪರಿವತ್ತಿತಾಪಿ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಯಾಯವಚನೇಹಿ ಬೋಧೇತಬ್ಬಾ, ನ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತೇ ಆಗತಧಮ್ಮಾಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪರಿವತ್ತನಹಾರಾನನ್ತರಂ ವೇವಚನಹಾರೋ।

ವೇವಚನಹಾರೇನ ಪರಿಯಾಯತೋ ಪಕಾಸಿತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಭೇದತೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನ ವಿಭಜನಂ ಸುಖೇನ ಸಕ್ಕಾ ಞಾತುನ್ತಿ ವೇವಚನಹಾರಾನನ್ತರಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಹಾರೋ।

ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರೇನ ಪಭವಪರಿಞ್ಞಾದಿಪಞ್ಞತ್ತಿವಿಭಾಗಮುಖೇನ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸಚ್ಚಾದಿಧಮ್ಮವಿಭಾಗೇ ಕತೇ ಸುತ್ತೇ ಆಗತಧಮ್ಮಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಾದಿಮುಖೇನ ಅವತರಣಂ ಸಕ್ಕಾ ದಸ್ಸೇತುನ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರಾನನ್ತರಂ ಓತರಣೋ ಹಾರೋ।

ಓತರಣೇನ ಹಾರೇನ ಧಾತಾಯತನಾದೀಸು ಓತಾರಿತಾನಂ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತೇ ಪದತ್ಥಾನಂ ಪುಚ್ಛಾರಮ್ಭಸೋಧನಂ ಸಕ್ಕಾ ಸುಖೇನ ಸಮ್ಪಾದೇತುನ್ತಿ ಓತರಣಹಾರಾನನ್ತರಂ ಸೋಧನೋ ಹಾರೋ।

ಸೋಧನೇನ ಹಾರೇನ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತೇ ಪದಪದತ್ಥೇಸು ವಿಸೋಧಿತೇಸು ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಏಕತ್ತತಾಯ ವಾ ವೇಮತ್ತತಾಯ ವಾ ಲಬ್ಭಮಾನಸಾಮಞ್ಞವಿಸೇಸಭಾವೋ ಸುಕರೋ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸೋಧನಹಾರಾನನ್ತರಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನೋ ಹಾರೋ।

ಸಾಮಞ್ಞವಿಸೇಸಭೂತೇಸು ಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಹಾರೇನ ಪವೇದಿತೇಸು ಪರಿಕ್ಖಾರಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣರೂಪಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಹೇತುರಾಸಿಸ್ಸ ಪಭೇದೋ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಹಾರಾನನ್ತರಂ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಹಾರೋ।

ಅಸಾಧಾರಣೇ, ಸಾಧಾರಣೇ ಚ ಕಾರಣೇ ಪರಿಕ್ಖಾರೇನ ಹಾರೇನ ದಸ್ಸಿತೇ ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಫಲೇಸು ಕಾರಣಾಕಾರೋ, ತೇಸಂ ಹೇತುಫಲಾನಂ ಪಭೇದತೋ ದೇಸನಾಕಾರೋ, ಭಾವೇತಬ್ಬಪಹಾತಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಭಾವನಾಪಹಾನಾನಿ ಚ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನಾನಿ ಸಮ್ಮಾ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ತಥತ್ತಾವಬೋಧಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ಪರಿಕ್ಖಾರಹಾರಾನನ್ತರಂ ಸಮಾರೋಪನೋ ಹಾರೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಹಾರಾನಂ ದಸ್ಸನಾನುಕ್ಕಮಕಾರಣಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಉದ್ದೇಸೋ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುನೋ ಉಪಕಾರಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ ಯಥಾ, ಏವಂ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟನಯೋ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುನೋ ಉಪಕಾರಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಠಮಂ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟನಯೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ನಿದ್ದೇಸೋ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞುನೋ ಉಪಕಾರಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ ಯಥಾ, ಏವಂ ತಿಪುಕ್ಖಲನಯೋ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞುನೋ ಉಪಕಾರಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟನಯಾನನ್ತರಂ ತಿಪುಕ್ಖಲನಯೋ। ಪಟಿನಿದ್ದೇಸೋ ನೇಯ್ಯಸ್ಸ ಉಪಕಾರಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ ಯಥಾ, ಏವಂ ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತನಯೋ ನೇಯ್ಯಸ್ಸ ಉಪಕಾರಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ । ತಸ್ಮಾ ತಿಪುಕ್ಖಲಾನನ್ತರಂ ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತನಯೋ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ತಿಣ್ಣಂ ಅತ್ಥನಯಾನಂ ದಸ್ಸನಾನುಕ್ಕಮೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅತ್ಥನಯಾನಂ ದಿಸಾಭೂತಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ಆಲೋಕೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ತಸ್ಸಾ ದಿಸಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ಸಮಾನಯನಂ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಅನೋಲೋಕೇತ್ವಾ ಸಮಾನೇತುನ್ತಿ ದಿಸಾಲೋಚನನಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅಙ್ಕುಸನಯೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ಪೋತ್ಥಕಾರುಳ್ಹಾವಭೇಕಾ ಸಬ್ಬಾಸು ದಿಸಾಸು ಹತ್ಥಿಗಮನಟ್ಠಾನಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಅಙ್ಕುಸೇನ

ಇಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಂ ಸಮಾನಯನ್ತಿ। ಕೇಚಿ ಅಚ್ಛೇಕಾ ಅನೋಲೋಕೇತ್ವಾ ವಿನಯನ್ತಿ। ತೇಸಂ ನಯನಮತ್ತಮೇವ, ನ ಸಮಾನಯನಂ। ಏವಮೇವ ಪಣ್ಡಿತಾ ಸುತ್ತತ್ಥಂ ವಣ್ಣೇನ್ತಾ ಮನಸಾವ ಓಲೋಕೇತ್ವಾವ ನಯಾ ನೇತಬ್ಬಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ಸಮುಟ್ಠಾನಸಂವಣ್ಣನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಸಂವಣ್ಣನಾ ಪದತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಾ ವಿಧಿಅನುವಾದಸಂವಣ್ಣನಾ ನಿಗಮನಸಂವಣ್ಣನಾತಿ ವಾ, ಪಯೋಜನಸಂವಣ್ಣನಾ ಪಿಣ್ಡತ್ಥಸಂವಣ್ಣನಾ ಅನುಸನ್ಧಿಸಂವಣ್ಣನಾ ಚೋದನಾಸಂವಣ್ಣನಾ ಪರಿಹಾರಸಂವಣ್ಣನಾತಿ ವಾ, ಉಪೋಗ್ಘಾಟಸಂವಣ್ಣನಾ ಪದವಿಗ್ಗಹಸಂವಣ್ಣನಾ ಪದತ್ಥಚಾಲನಸಂವಣ್ಣನಾ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಸಂವಣ್ಣನಾತಿ ವಾ, ತಥಾ ಏಕನಾಳಿಕಾಕಥಾ ಚತುರಸ್ಸಕಥಾ ನಿಸಿನ್ನವತ್ತಿಕಾಕಥಾತಿ ವಾ ಆಗತಾ।

ತತ್ಥ **ಸಮುಟ್ಠಾನಂ** ನಿದಾನಮೇವ। **ವಿಧಿಅನುವಾದೋ** ವಿಸೇಸವಚನಮೇವ। **ಉಪೋಗ್ಘಾಟೋ** ನಿದಾನಮೇವ। **ಚಾಲನಾ** ಚೋದನಾಯೇವ। **ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ** ಪರಿಹಾರೋವ।

ಪಾಳಿಂ ವತ್ವಾ ಏಕೇಕಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥಕಥನಸಙ್ಖಾತಾ ಸಂವಣ್ಣನಾ **ಏಕನಾಳಿಕಾಕಥಾ** ನಾಮ।

ಪಟಿಪಕ್ಖಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಸ್ಸ ಉಪಮಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಪಕ್ಖಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಪಕ್ಖಸ್ಸ ಉಪಮಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕಥನಸಙ್ಖಾತಾ ಸಂವಣ್ಣನಾ **ಚತುರಸ್ಸಕಥಾ** ನಾಮ।

ವಿಸಭಾಗಧಮ್ಮವಸೇನೇವ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪುನ ಸಭಾಗಧಮ್ಮವಸೇನೇವ ಪರಿಯೋಸಾನಗಮನಸಙ್ಖಾತಾ ಸಂವಣ್ಣನಾ **ನಿಸಿನ್ನವತ್ತಿಕಾಕಥಾ** ನಾಮ।

ತಾ ಸಬ್ಬಾ ಸಂವಣ್ಣನಾಯೋಪಿ ದೇಸನಾಹಾರಾದೀಸು ನೇತ್ತಿಸಂವಣ್ಣನಾಸು ಅನ್ತೋಗಧಾಯೇವ। ತೇನಾಹ "ಯತ್ತಕಾ ಹಿ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಾ, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ನೇತ್ತಿಉಪದೇಸಾಯತ್ತಾ"ತಿ। ಏವಂ ಏತ್ತಾವತಾ ಏತಪರಮತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ । ಹೇತುಫಲಭೂಮಿಉಪನಿಸಾಸಭಾಗವಿಸಭಾಗಲಕ್ಖಣನಯಾದಯೋ ಪನ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪ ದ್ವಾದಸಪದ) ವಿತ್ಥಾರತೋ ವುತ್ತಾತಿ ನ ವಿತ್ಥಾರಯಿಸ್ಸಾಮೀತಿ।

ಇತಿ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ನಿದ್ದೇಸವಾರಅತ್ಥವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪಟಿನಿದ್ದೇಸವಾರಅತ್ಥವಿಭಾವನಾ

೧. ದೇಸನಾಹಾರವಿಭಙ್ಗವಿಭಾವನಾ

೫. ಏವಂ ಹಾರಾದಯೋ ಸರೂಪತೋ ಆಚರಿಯೇನ ಉದ್ದೇಸತೋ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾ, ನಿದ್ದೇಸತೋ ಚ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಪುನ "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ದೇಸನಾಹಾರೋ"ತಿಆದಿಕೋ ಆರದ್ಧೋತಿ ಚೇ? ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ತಿವಿಧತ್ತಾ। ವೇನೇಯ್ಯಾ ಹಿ ಅತಿತಿಕ್ಖಪಞ್ಞೋ ನಾತಿತಿಕ್ಖಪಞ್ಞೋ ಮನ್ದಪಞ್ಞೋತಿ ತಿವಿಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸಞ್ಚ ಅತಿತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಸ್ಸಾನುರೂಪಂ ಹಾರಾದಯೋ ಉದ್ದೇಸತೋ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾ, ನಾತಿತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಸ್ಸ ಅನುರೂಪಂ ನಿದ್ದೇಸತೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ, ಇದಾನಿ ಮನ್ದಪಞ್ಞಸ್ಸಾನುರೂಪಂ ಹಾರಾದಯೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ದೇಸನಾಹಾರೋ"**ತಿಆದಿಕೋ ವಿಭಙ್ಗವಾರೋ ಆರದ್ಧೋ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "**ಏವಂ ಹಾರಾದಯೋ**ಸುಖಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಗಾಥಾಬನ್ಧವಸೇನ ಸರೂಪತೋ ನಿದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇಸು ಹಾರೇ ತಾವ ಪಟಿನಿದ್ದೇಸವಸೇನ ವಿಭಜಿತುಂ 'ತತ್ಥ ಕತಮೋ ದೇಸನಾಹಾರೋ'ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫) ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ ಯೇ ಹಾರಾದಯೋ ಉದ್ದೇಸನಿದ್ದೇಸೇಸು ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ, ತತ್ಥ ಹಾರಾದೀಸು ಕತಮೋ ದೇಸನಾಹಾರೋತಿ ಚೇ? ಯಾ "ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವತಾ"ತಿಆದಿಗಾಥಾ (ನೇತ್ತಿ॰ ೪) ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಅಯಂ ಗಾಥಾ ನಿದ್ದೇಸವಸೇನ ದೇಸನಾಹಾರೋ ನಾಮ, ತಸ್ಸ "ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವತಾ"ತಿಆದಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ೪) ನಿದ್ದೇಸಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ "ಅಯಂ ದೇಸನಾಹಾರೋ ಕಿಂ ದೇಸಯತೀ"ತಿಆದಿಕೋ ವಿತ್ಥಾರಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ದೇಸನಾಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ಅಯಂ ದೇಸನಾಹಾರೋ ಕಿಂ ದೇಸಯತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಪುಚ್ಛಂ ಠಪೇತ್ವಾ "ಇಮಂ ದೇಸಯತೀ"ತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಯಂ ದೇಸನಾಹಾರೋ ಕಿಂ ದೇಸಯತಿ? ಅಸ್ಸಾದಂ ಆದೀನವ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಅಯಂ ದೇಸನಾಹಾರೋ ಕಿಂ ದೇಸಯತೀತಿ ಚೇ ? **ಅಸ್ಸಾದಂ ದೇಸಯತಿ** ಸಂವಣ್ಣೇತಿ ವಿತ್ಥಾರೇತಿ, **ಆದೀನವಂ ದೇಸಯತಿ**…ಪೇ॰… ವಿತ್ಥಾರೇತಿ, **ನಿಸ್ಸರಣಂ ದೇಸಯತಿ**…ಪೇ॰… ವಿತ್ಥಾರೇತಿ, **ಫಲಂ ದೇಸಯತಿ**…ಪೇ॰… ವಿತ್ಥಾರೇತಿ, **ಉಪಾಯಂ ದೇಸಯತಿ**…ಪೇ॰… ವಿತ್ಥಾರೇತಿ, **ಆಣತ್ತಿಂ ದೇಸಯತಿ** ಸಂವಣ್ಣೇತಿ ವಿತ್ಥಾರೇತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ಏತ್ಥ ಚ "ಅಯಂ ದೇಸನಾಹಾರೋ"ತಿ ಸದ್ದೋ ಪುಬ್ಬಾಪರಾಪೇಕ್ಖೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। "'ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವತಾ'ತಿಆದಿಗಾಥಾಯಂ (ನೇತ್ತಿ॰ ೪) ದಸ್ಸಿತಾ ಇಮೇ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ಕತ್ಥ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬೇ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಧಮ್ಮಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "'ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವತಾ'ತಿಆದಿಗಾಥಾಯಂ (ನೇತ್ತಿ॰ ೪) ದಸ್ಸಿತಾ ಇಮೇ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ಕತ್ಥ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬೇ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ "ಧಮ್ಮಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೇ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬೇ ಯೇ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ಆಗತಾ, ತೇ ಅಯಂ ದೇಸನಾಹಾರೋ ದೇಸಯತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಸದ್ದೋ ಪರಿಯತ್ತಿಸಚ್ಚಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಪಕತಿಪುಞ್ಞಾಪತ್ತಿಞೇಯ್ಯಾದೀಸು ಬಹೂಸು ಅತ್ಥೇಸು ಪವತ್ತೋ, ತಥಾಪಿ ಇಧ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೇಯೇವ ಪವತ್ತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅತ್ಥುದ್ದೇಸೋ ಪನ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫) ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ ಮಯಾ ನ ವುತ್ತೋ। **ವೋ**-ಕಾರೋಪಿ ಉಪಯೋಗಕರಣಪದಪೂರಣಸಮ್ಪದಾನತ್ಥೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ ಚ, ತಥಾಪಿ ಇಧ ಸಮ್ಪದಾನತ್ಥೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಭಿಕ್ಖನ್ತಿ ಯಾಚನ್ತಿ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಯೋ, ಪಚ್ಚಯೇ ವಾ ಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾತಿ **ಭಿಕ್ಖೂ**, ಸಂಸಾರೇ ಭಯಂ ಇಕ್ಖನ್ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೀತಿ ವಾ **ಭಿಕ್ಖೂ**। **ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಲಪತಿ, ಕಿಮತ್ಥಾಯಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಮುಖಾಭಿಮುಖಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇ ಅತಿಉಸ್ಸಾಹನೇ ನಿಯೋಜೇತುಂ ಆಲಪತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ನಾಹಂ ಇಸ್ಸರತಾಯ ತುಮ್ಹೇ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾರೇಯ್ಯಾಮಿ, ಧಮ್ಮಂಯೇವ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ದೇಸೇನ್ತೋ ಚ ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಸುತಮಯಞಾಣಾನುಸಾರೇನ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ಅನಾವರಣಞಾಣೇನ ಸಬ್ಬಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇಸು ಪಚ್ಚಕ್ಖಕಾರಿತಾಯ ಇದಾನಿ ಮಯಾಯೇವ ಪವತ್ತಿಯಮಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಹಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪಟಿಜಾನಾತಿ। ಆದಿಮ್ಹಿ ಕಲ್ಯಾಣಂ **ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ,** ಆದಿ ಕಲ್ಯಾಣಮೇತಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ।** ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಾದಯೋ ಚೇತ್ಥ ಅತ್ಥಕಲ್ಯಾಣಾದಿವಸೇನ ವುತ್ತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ - "ಸೀಲೇನ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ, ಸಮಾಧಿನಾ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ, ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ। ಬುದ್ಧಸುಬುದ್ಧತಾಯ ವಾ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ, ಧಮ್ಮಸುಧಮ್ಮತಾಯ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ, ಸಙ್ಘಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ। ಅಥ ವಾ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುವಿನಯನೇನ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ, ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞುವಿನಯನೇನ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ, ನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲವಿನಯನೇನ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ। ಅಯಮೇವತ್ಥೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫)।

ಅರೀಯತಿ ಞಾಯತೀತಿ **ಅತ್ಥೋ,** ಅರ-ಧಾತುಯಾ ನಿಪ್ಫರಿಯಾಯತೋ ಞಾಣಪ್ಪಧಾನೋ ಆರಮ್ಮಣಿಕಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಅತ್ಥೋ, ಠಾನೂಪಚಾರತೋ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಞಾತಬ್ಬಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಸತ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ಇತಿ-ಸದ್ದೇನ ಸಾಯೇವ ಸತ್ತಿ ಪರಾಮಸೀಯತಿ, ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಸತ್ತಿಸಹಿತೋ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಸಙ್ಖಾತೋ ಞಾತಬ್ಬೋ ಅತ್ಥೋ ತ-ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಅತ್ಥೋತಿ ಧಾತುಪಚ್ಚಯಾನಂ ಅತ್ಥವಿಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಸತಿ ಭವತೀತಿ ವಾ **ಅತ್ಥೋ,** ಸಹ ಅತ್ಥೇನ ಯೋ ಧಮ್ಮೋ ವತ್ತತೀತಿ ಸೋ ಧಮ್ಮೋ **ಸಾತ್ಥೋ,** ಅತ್ಥೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ವಾ ಧಮ್ಮೋ **ಸಾತ್ಥೋ,** ಸಙ್ಕಾಸನಾದಿಛಅತ್ಥಪದಸಮಾಯೋಗತೋ ವಾ **ಸಾತ್ಥೋ।** ಅಯಮೇವತ್ಥೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ ನೇತ್ತಿವಿಸಯತ್ತಾ। ಸಮ್ಪನ್ನಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ **ಸಬ್ಯಞ್ಜನೋ।** ಸಿಥಿಲಧನಿತದೀಘರಸ್ಸಗರುಲಹುಸಮ್ಬನ್ಧವವತ್ಥಿತವಿಮುತ್ತನಿಗ್ಗಹಿತಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ , ಅಕಾರನ್ತಾದಿಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾದಿಏಕವಚನಾದಿಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ, ಪಮಾದಲೇಖಾದಿರಹಿತತ್ತಾ ಚ ಅವಯವೋ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ತಂಸಮೂಹತ್ತಾ ಧಮ್ಮೋ **ಸಮ್ಪನ್ನಬ್ಯಞ್ಜನೋ** ನಾಮ, ಅಕ್ಖರಾದಿಛಬ್ಯಞ್ಜನಪದಸಮಾಯೋಗಾ ವಾ **ಸಬ್ಯಞ್ಜನೋ।** ಅಯಮೇವತ್ಥೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಯಂ ಊನೋ, ಸೋ ನೇತಬ್ಬೋ ಪಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬೋತಿ ಉಪನೇತಬ್ಬಾಭಾವತೋ **ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣೋ,** ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧ-ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ವಾ **ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣೋ।** ಇಧಾಯಂ ಅತಿರೇಕೋ, ಸೋ ಅಪನೇತಬ್ಬೋತಿ ವತ್ವಾ ಅಪನೇತಬ್ಬಾಭಾವತೋ **ಪರಿಸುದ್ಧೋ,** ಚತುರೋಘನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ, ಲೋಕಾಮಿಸನಿರಪೇಕ್ಖತಾಯ ಪವತ್ತಿಯಮಾನತ್ತಾ ವಾ **ಪರಿಸುದ್ಧೋ।** ಸೇಟ್ಠತ್ತಾ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ,** ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ವಾ ಸೇಟ್ಠಾನಂ ಅರಿಯಾನಂ ಚರಿಯಂ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ,** ಪಬ್ಬಜ್ಜಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾದೀಸು ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಪರಿದೀಪಯಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

"ಧಮ್ಮಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ...ಪೇ॰... ಪಕಾಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೇ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತೇ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ದೇಸನಾಹಾರೋ ದೇಸಯತಿ ಸಂವಣ್ಣೇತಿ ವಿತ್ಥಾರೇತೀತಿ ಆಚರಿಯೇನ ಸಾಮಞ್ಞವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ದೇಸನಾಹಾರೋ ಇಧ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಂ ಇಮಂ ಅಸ್ಸಾದಂ ದೇಸಯತಿ, ಇಧ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಂ ಇಮಂ ಆದೀನವಂ ದೇಸಯತೀತಿಆದಿ ವಿಸೇಸೋ ನ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ, "ಕಥಂ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ "ಇಧ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತೋ ಅಯಂ ಅಸ್ಸಾದೋ, ಇಧ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತೋ ಅಯಂ ಆದೀನವೋ"ತಿ ವಿಸೇಸಂ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ಉಪಲಕ್ಖಣನಯೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಅಸ್ಸಾದೋ? ಕಾಮಂ ಕಾಮಯಮಾನಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾತಿ** ತಸ್ಸಂ "ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವತಾ"ತಿಆದಿಗಾಥಾಯಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ವಿಸಯವಿಸಯಿಭೇದೇಸು ಅಸ್ಸಾದೇಸು ಕತಮೋ ಅಸ್ಸಾದೋ ತತ್ಥ ತೇಸು ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇಸು ಕತ್ಥ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತೋತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ -

"ಕಾಮಂ ಕಾಮಯಮಾನಸ್ಸ, ತಸ್ಸ ಚೇತಂ ಸಮಿಜ್ಝತಿ।
ಅದ್ಧಾ ಪೀತಿಮನೋ ಹೋತಿ, ಲದ್ಧಾ ಮಚ್ಚೋ ಯದಿಚ್ಛತೀ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೭೭೨; ಮಹಾನಿ॰ ೧) -

ಇಧ ಪಾಳಿಗಾಥಾಯಂ ಯೋ ವಿಸಯಭೂತೋ ಅಸ್ಸಾದೋ ಆಗತೋ, ಸೋ ಅಯಂ ಅಸ್ಸಾದೇತಬ್ಬೋ ಅಸ್ಸಾದೋ ದೇಸನಾಹಾರಸ್ಸ ವಿಸಯೋತಿ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ -

> "ಏವಂ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತೋ, ಪಕಾಸಿತೋ ಚ ಸಾಸನಧಮ್ಮೋ ಯೇಸಂ ಅಸ್ಸಾದಾದೀನಂ ದಸ್ಸನವಸೇನ ಪವತ್ತೋ, ತೇ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ದೇಸನಾಹಾರಸ್ಸ ವಿಸಯಭೂತಾ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಪಾಠೇ ಸವಿಸೇಸಂ ವುತ್ತಾ, ತತೋ ತತೋ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಉದಾಹರಣವಸೇನ ಇಧಾನೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ 'ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಅಸ್ಸಾದೋ'ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫) ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ ಅಸ್ಸಾದೀಯತೇತಿ **ಅಸ್ಸಾದೋ,** ಅಸ್ಸಾದೇತಬ್ಬೋ ವತ್ಥುಕಾಮೋ। ಕಾಮೀಯತೇತಿ **ಕಾಮೋ,** ವತ್ಥುಕಾಮೋ ಚ। ತಂ ಕಾಮಯತೀತಿ **ಕಾಮಯಮಾನೋ,** ಸತ್ತೋ। ತಸ್ಸ ಪೀತಿಯಾ ಯುತ್ತಂ ಮನೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಪೀತಿಮನೋ**। ಮನತಿ ಜಾನಾತೀತಿಆದಿವಚನತ್ಥೇನ **ಮಚ್ಚೋ**। ಕಾಮಂ ಕಾಮಿತಬ್ಬಂ ವತ್ಥು ಕಾಮಯಮಾನಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಏತಂ ಕಾಮಿತಬ್ಬಂ ವತ್ಥು ಸಚೇ ಸಮಿಜ್ಝತಿ, ಏವಂ ಸತಿ ಸೋ ಸತ್ತೋ ಅದ್ಧಾ ಪೀತಿಮನೋ ಹೋತಿ। ಯೋ ಮಚ್ಚೋ ಯಂ ವತ್ಥುಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಂ ವತ್ಥುಂ ಸೋ ಮಚ್ಚೋ ಲದ್ಧಾ ಅದ್ಧಾ ಪೀತಿಮನೋ ಹೋತೀತಿ ಗಾಥಾಯತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

"ಕಾಮಂ ...ಪೇ॰... ಪೀತಿಮನೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ಅವತ್ವಾ "ಲದ್ಧಾ ಮಚ್ಚೋ ಯದಿಚ್ಛತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಲೋಭನೀಯಂ ವತ್ಥುಂಯೇವ ಲದ್ಧಾ ಪೀತಿಮನೋ ನ ಹೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ಪತ್ಥೇತಬ್ಬಂ ಪೂಜೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಲದ್ಧಾ ಮಚ್ಚೋ ಪೀತಿಮನೋ ಚ ಹೋತೀತಿ ಅತಿರೇಕತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ವಿಸಯಭೂತೋ ಅಸ್ಸಾದೇತಬ್ಬೋ ಅಸ್ಸಾದೋ ಇಧ ಪಾಳಿಯಂ ಗಾಥಾಯಂ ಆಗತೋತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಾದಿಭೇದೇಸು ಆದೀನವೇಸು ಕತಮೋ ಆದೀನವೋ ಕತ್ಥ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಆದೀನವೋ? ತಸ್ಸ ಚೇ ಕಾಮಯಾನಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾತಿ** ತಸ್ಸಂ "ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವತಾ"ತಿಆದಿಗಾಥಾಯಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಾದೀಸು ಆದೀನವೇಸು ಕತಮೋ ಆದೀನವೋ ತತ್ಥ ತೇಸು ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇಸು ಕತ್ಥ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತೋತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ -

> "ತಸ್ಸ ಚೇ ಕಾಮಯಾನಸ್ಸ, ಛನ್ದಜಾತಸ್ಸ ಜನ್ತುನೋ।
> ತೇ ಕಾಮಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ಸಲ್ಲವಿದ್ಧೋವ ರುಪ್ಪತೀ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೭೭೩; ಮಹಾನಿ॰ ೧) -

ಇಧ ಪಾಳಿಗಾಥಾಯಂ ಯೋ ದೋಮನಸ್ಸಸಞ್ಞಾತೋ ಆದೀನವೋ ಆಗತೋ, ಸೋ ಅಯಂ ದೋಮನಸ್ಸಸಞ್ಞಾತೋ ಆದೀನವೋ ದೇಸನಾಹಾರಸ್ಸ ವಿಸಯೋತಿ।

ಗಾಥಾಯಂ ಪನ ಕಾಮಯತಿ ಇಚ್ಛತೀತಿ **ಕಾಮಯಾನೋ**। ಅಥ ವಾ ಯಾಯತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ **ಯಾನೋ,** ಕಾಮೇನ ಯಾನೋ **ಕಾಮಯಾನೋ,** ತಸ್ಸ। ಛನ್ದೋ ಜಾತೋ ಯಸ್ಸ ಸೋ **ಛನ್ದಜಾತೋ,** ತಸ್ಸ। ವಿಜ್ಝೀಯತೇತಿ **ವಿದ್ಧೋ** , ಸಲ್ಲತಿ ಪವಿಸತೀತಿ **ಸಲ್ಲೋ,** ಸಲ್ಲೇನ ವಿದ್ಧೋ **ಸಲ್ಲವಿದ್ಧೋ**। ಕಾಮಂ ಕಾಮಯಾನಸ್ಸ ಛನ್ದಜಾತಸ್ಸ ಜನ್ತುನೋ ಯೇ ಕಾಮಾ ಲಭಿತಬ್ಬಾ, ತೇ ಕಾಮಾ ಕೇನಚಿ ಅನ್ತರಾಯೇನ ಯದಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ತದಾ ಸೋ ಜನ್ತು ರುಪ್ಪತಿ। ಕೀದಿಸೋವ ರುಪ್ಪತಿ? ಅಯೋಮಯಸಲ್ಲವಿದ್ಧೋ ಮಿಗೋ ರುಪ್ಪತಿ ಇವ, ಪರಿಹೀನಕಾಮೋ ಜನ್ತು ರುಪ್ಪತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ಚ "ರುಪ್ಪತೀ"ತಿವಚನೇನ ದೋಮನಸ್ಸುಪ್ಪತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ದೋಮನಸ್ಸಭೂತೋ ಆದೀನವೋ ಇಧ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತೋತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಮಗ್ಗನಿಬ್ಬಾನವಸೇನ ದುವಿಧೇಸು ನಿಸ್ಸರಣೇಸು ಕತಮಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಕತ್ಥ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಂ**

ನಿಸ್ಸರಣಂ? ಯೋ ಕಾಮೇ ಪರಿವಜ್ಜೇತೀ"ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಸಂ "ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವತಾ"ತಿಆದಿಗಾಥಾಯಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ಮಗ್ಗನಿಬ್ಬಾನವಸೇನ ದುವಿಧೇಸು ನಿಸ್ಸರಣೇಸು ಕತಮಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ತತ್ಥ ತೇಸು ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇಸು ಕತ್ಥ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ -

"ಯೋ ಕಾಮೇ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ, ಸಪ್ಪಸ್ಸೇವ ಪದಾ ಸಿರೋ।
ಸೋಮಂ ವಿಸತ್ತಿಕಂ ಲೋಕೇ, ಸತೋ ಸಮತಿವತ್ತತೀ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೭೭೪; ಮಹಾನಿ॰ ೩) -

ಇಧ ಪಾಳಿಗಾಥಾಯಂ ಯಂ ಸಮತಿವತ್ತನಕರಣಂ ಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಆಗತಂ, ತಂ ಇದಂ ಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ ಸಮತಿವತ್ತನಕರಣಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ದೇಸನಾಹಾರಸ್ಸ ವಿಸಯನ್ತಿ।

ಗಾಥಾಯಂ **ಯೋ**ತಿ ಝಾನಲಾಭೀ ವಾ ಅರಿಯೋ ವಾ। **ಕಾಮೇ**ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ವತ್ಥುಕಾಮೋ। ತೇಸು ಪವತ್ತಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನೇನ ವಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನೇನ ವಾ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ। ಕಿಂ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ ಇವ ವಜ್ಜೇತಿ? ಸಪ್ಪಸ್ಸ **ಸಿರೋ** ಸಿರಂ ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ ದಿಸ್ವಾ **ಪದಾ** ಪಾದೇನ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ ಇವ, ಏವಂ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ। **ಸತೋ** ಸತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ **ಸೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ ಲೋಕೇ ರೂಪಾದೀಸು **ವಿಸತ್ತಿಕಂ ಇಮಂ** ತಣ್ಹಂ ಯೇನ ಮಗ್ಗೇನ **ಸಮತಿವತ್ತತಿ** ಸಂ ಸುಟ್ಠು ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವತ್ತತಿ, ಇದಂ ಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ ಸಮತಿವತ್ತನಕರಣಂ ಏಕದೇಸಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। "ಪಾದಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಆಕಾರಸ್ಸ ರಸ್ಸಂ ಕತ್ವಾ "ಪದಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಾದಾ**ತಿ ಚ ಪಾದೇನ ಯಥಾ "ಅಮೋಹಭಾವಾ ಅಮೋಹಭಾವೇನಾ"ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅತ್ತನೋ ಪಾದೇನಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫)।

ಏಕದೇಸೋ ವಿಸಯಸಙ್ಖಾತೋ ಅಸ್ಸಾದೋ ಇಧ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತೋತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಏಕದೇಸೋ ವಿಸಯಿಸಙ್ಖಾತೋ ಅಸ್ಸಾದೋ ಕತ್ಥ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಅಸ್ಸಾದೋ? ಖೇತ್ತಂ ವತ್ಥು"**ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ಅಥ ವಾ "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಅಸ್ಸಾದೋ? ಖೇತ್ತಂ ವತ್ಥು"ನ್ತಿಆದಿ ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಆರದ್ಧಂ, ನನು "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಅಸ್ಸಾದೋ? ಕಾಮಂ ಕಾಮಯಮಾನಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ಅಸ್ಸಾದೋ ವಿಭತ್ತೋ? ಸಚ್ಚಂ, ಅಸ್ಸಾದೋ ಪನ ದುವಿಧೋ ವಿಸಯವಿಸಯಿವಸೇನ, ತಸ್ಮಿಂ ವಿಸಯಸಙ್ಖಾತೋ ಅಸ್ಸಾದೋ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಭತ್ತೋ, ಇದಾನಿ ವಿಸಯಿಸಙ್ಖಾತಂ ಅಸ್ಸಾದಂ ವಿಭಜಿತುಂ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಅಸ್ಸಾದೋ? ಖೇತ್ತಂ ವತ್ಥು"**ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಸಂ "ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವತಾ"ತಿಆದಿಗಾಥಾಯಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ವಿಸಯವಿಸಯಿಭೇದೇಸು ಅಸ್ಸಾದೇಸು ಕತಮೋ ಅಸ್ಸಾದೋ ತತ್ಥ ತೇಸು ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇಸು ಕತ್ಥ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತೋತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ -

"ಖೇತ್ತಂ ವತ್ಥುಂ ಹಿರಞ್ಞಂ ವಾ, ಗವಾಸ್ಸಂ ದಾಸಪೋರಿಸಂ।
ಥಿಯೋ ಬನ್ಧೂ ಪುಥೂ ಕಾಮೇ, ಯೋ ನರೋ ಅನುಗಿಜ್ಝತೀ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೭೭೫; ಮಹಾನಿ॰ ೪) -

ಇಧ ಪಾಳಿಗಾಥಾಯಂ ಯೋ ಅನುಗಿಜ್ಝನಸಙ್ಖಾತೋ ಅಸ್ಸಾದೋ ಆಗತೋ, ಸೋ ಅಯಂ ಅನುಗಿಜ್ಝನಸಙ್ಖಾತೋ ವಿಸಯಿಅಸ್ಸಾದೋ ದೇಸನಾಹಾರಸ್ಸ ವಿಸಯೋತಿ।

ಗಾಥಾಯಂ **ಖೇತ್ತ**ನ್ತಿ ಖಿಪೀಯನ್ತಿ ಬೀಜಾನಿ ಏತ್ಥ ಠಾನೇತಿ **ಖೇತ್ತಂ**। ಖಿಪನ್ತಾನಂ ಜನಾನಂ ಖಿಪನಕಿರಿಯಾ ಖಿಪ-ಧಾತುಯಾ ಮುಖ್ಯತ್ಥೋ, ಖಿಪನಕಿರಿಯಾಜನಕೋ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಫಲೂಪಚಾರತ್ಥೋ, ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಭೂತಸ್ಸ ಕೇದಾರಸ್ಸ ವಿರುಳ್ಹಾಪನಸತ್ತಿ ಫಲೂಪಚಾರತ್ಥೋ, ಇತಿ-ಸದ್ದೇನ ಸಾ ವಿರುಳ್ಹಾಪನಸತ್ತಿಯೇವ ಪರಾಮಸೀಯತಿ, ತಸ್ಸಾ ಸತ್ತಿಯಾ ಪತಿಟ್ಠಂ ಕೇದಾರಸಙ್ಖಾತಂ ಠಾನಂ ತ-ಪಚ್ಚಯತ್ಥೋ। ಏಸ ನಯೋ ತೀಸು ಪಿಟಕೇಸು ಏವರೂಪೇಸು ಚ ವಚನತ್ಥೇಸು ಯಥಾರಹಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ವಪನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ವತ್ಥು**। ಅಪರಣ್ಣಾದೀನಂ ಪತಿಟ್ಠಹನಂ ವಪ-ಧಾತುಯಾ ಮುಖ್ಯತ್ಥೋ, ಠಾನಸ್ಸ

ಪತಿಟ್ಠಾಪನಸತ್ತಿ ಫಲೂಪಚಾರತ್ಥೋ, ಇತಿ-ಸದ್ದೇನ ಸಾ ಪತಿಟ್ಠಾಪನಸತ್ತಿ ಪರಾಮಸೀಯತಿ। ತಸ್ಸಾ ಸತ್ತಿಯಾ ಪತಿಟ್ಠಟ್ಠಾನಂ ತ-ಪಚ್ಚಯತ್ಥೋ। **ಖೇತ್ತಂ** ಪನ ಪುಬ್ಬಣ್ಣವಿರೂಹನಟ್ಠಾನಂ, **ವತ್ಥು** ಅಪರಣ್ಣವಿರೂಹನಟ್ಠಾನಂ।

ಹಿನೋತಿ ಪವತ್ತತಿ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ **ಹಿ,** ಕಿಂ ತಂ? ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ, ರಾತಿ ಪವತ್ತೇತಿ ಜಾತರೂಪನ್ತಿ **ರಂ,** ಕಿಂ **ತಂ?** ಜಾತರೂಪಂ, ಹಿಂ ರನ್ತಿ **ಹಿರಂ,** ದುತಿಯಾತಪ್ಪುರಿಸಸಮಾಸೋ। ಞಾಪೇತಿ ತೋಸೇತೀತಿ **ಞಂ,** ಕಿಂ **ತಂ?** ಜಾತರೂಪಂ। ಹಿರಂ ಹುತ್ವಾ **ಞಂ ಹಿರಞ್ಞಂ,** ಪವತ್ತಮಾನಂ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಂ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ ಜನೇ ವಿಸೇಸೇನ ತೋಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ವಾ**-ಸದ್ದೋ ವುತ್ತಾವುತ್ತತ್ಥಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥೋ। ಗಚ್ಛನ್ತಿ ವಿಸೇಸೇನಾತಿ **ಗಾವೋ,** ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಅಸನ್ತಿ ಭಕ್ಖನ್ತಿ ವಿಸೇಸೇನಾತಿ **ಅಸ್ಸಾ,** ಗಾವೋ ಚ ಅಸ್ಸಾ ಚ **ಗವಾಸ್ಸಂ।** ದಾತಬ್ಬಂ ಪಠಮಂ ದೇನ್ತೀತಿ **ದಾ,** ಅಸನ್ತಿ ಭಕ್ಖನ್ತೀತಿ **ಅಸಾ,** ದತ್ವಾ ಅಸಾ **ದಾಸಾ** , ಸಾಮಿಕಾನಂ ದಾತಬ್ಬಂ ಪಠಮಂ ದತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅಸನ್ತಿ ಭಕ್ಖನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಾಮಿಕೇಹಿ ವಾ ದಿನ್ನಂ ಅಸನ್ತಿ ಭಕ್ಖನ್ತೀತಿ **ದಾಸಾ,** ದುಕ್ಖೇನ ಕಸಿರೇನ ಅಸನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ವಾ **ದಾಸಾ,**। ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಹದಯಂ ಪುರೇನ್ತೀತಿ **ಪುರಿಸಾ,** ಪುರಂ ಹಿತಂ ವಾ ಇಸನ್ತಿ ಗವೇಸನ್ತೀತಿ **ಪುರಿಸಾ।** ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಚಕ್ಕವತ್ತಿಭಾವಂ ಪುರೇತಿ ಕಮ್ಮನ್ತಿ **ಪುರಂ,** ಕಿಂ ತಂ? ಬಲವಕಮ್ಮಂ, ಪುರಂ ಇಸನ್ತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ ವಾ **ಪುರಿಸಾ।** ಪುರಿಸಾ ಏವ ಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಚಕ್ಕವತ್ತಿಭಾವಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। "ಪುರಿ ಉಚ್ಚಟ್ಠಾನೇ ಸೇನ್ತೀತಿ ವಾ **ಪುರಿಸಾ।** ಪುರಿಸಾ ಹಿ ಮಾತೂನಂ ಪಿತುಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಾ"ತಿ ಇಮೇ ವಚನತ್ಥಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಯುತ್ತಾಯೇವ ಅತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ। ದಾಸಾ ಚ ಪುರಿಸಾ ಚ **ದಾಸಪೋರಿಸಂ,** ಮಜ್ಝೇ ವುದ್ಧಿ। ಏತ್ಥ ಚ ದಾಸಗ್ಗಹಣೇನ ದಾಸೀಪಿ ಗಹಿತಾ। ದಾಸಾ ದುಕ್ಕಟಜನಾ, ಪುರಿಸಾ ಸುಖಿತಜನಾತಿ ವಿಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಠನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಮಾತುಗಾಮೇ ಪುತ್ತಧೀತಾತಿ **ಥಿಯೋ। ನರ**ಸದ್ದಸ್ಸ ವಿಗ್ಗಹತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋವ।

ಏಕದೇಸೋ ದೋಮನಸ್ಸಸಞ್ಞಾತೋ ಆದೀನವೋ ಇಧ ಪಾಳಿಗಾಥಾಯಂ ಆಗತೋತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾತೋ ಆದೀನವೋ ಕತ್ಥ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಆದೀನವೋ? ಅಬಲಾ ನಂ ಬಲೀಯನ್ತೀ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ಅಥ ವಾ "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಆದೀನವೋ? ಅಬಲಾ ನಂ ಬಲೀಯನ್ತೀ"ತಿಆದಿ ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಆರದ್ಧಂ, ನನು "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಆದೀನವೋ? ತಸ್ಸ ಚೇ ಕಾಮಯಾನಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ಆದೀನವೋ ವಿಭತ್ತೋತಿ? ಸಚ್ಚಂ, ಆದೀನವೋ ಪನ ಬಹುವಿಧೋ ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಾದಿವಸೇನ, ತಸ್ಮಿಂ ಬಹುವಿಧೇ ಆದೀನವೇ ಏಕದೇಸೋ ದೋಮನಸ್ಸಸಞ್ಞಾತೋ ಆದೀನವೋ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಭತ್ತೋ, ಇದಾನಿ ದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾತಂ ಆದೀನವಂ ವಿಭಜಿತುಂ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಆದೀನವೋ? ಅಬಲಾ ನಂ ಬಲೀಯನ್ತೀ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಸಂ "ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವತಾ"ತಿಆದಿಗಾಥಾಯಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಾದೀಸು ಆದೀನವೇಸು ಕತಮೋ ಆದೀನವೋ ತತ್ಥ ತೇಸು ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇಸು ಕತ್ಥ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತೋತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ -

"ಅಬಲಾ ನಂ ಬಲೀಯನ್ತಿ, ಮದ್ದನ್ತೇನಂ ಪರಿಸ್ಸಯಾ।
ತತೋ ನಂ ದುಕ್ಖಮನ್ವೇತಿ, ನಾವಂ ಭಿನ್ನಮಿವೋದಕ"ನ್ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೭೭೦; ಮಹಾನಿ॰ ೫) -

ಇಧ ಪಾಳಿಗಾಥಾಯಂ ಯೋ ದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾತೋ ಏಕದೇಸೋ ಆದೀನವೋ ಆಗತೋ, ಸೋ ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾತೋ ಏಕದೇಸೋ ಆದೀನವೋ ದೇಸನಾಹಾರಸ್ಸ ವಿಸಯೋತಿ।

ಗಾಥಾಯಂ ನತ್ಥಿ ಬಲಂ ಏತೇಸಂ ಕಿಲೇಸಾನನ್ತಿ **ಅಬಲಾ।** ಕಸ್ಮಾ ಕಿಲೇಸಾ ಅಬಲಾ ಹೋನ್ತೀತಿ? ಕುಸಲೇಹಿ ಪಹಾತಬ್ಬತ್ತಾ। **ನರ**ನ್ತಿ ಖೇತ್ತಾದಿಕಾಮೇ ಅನುಗಿಜ್ಝನ್ತಂ ನರಂ, ಸದ್ಧಾಬಲಾದಿವಿರಹತೋ ವಾ ಅಬಲಂ ತಂ ನರಂ **ಬಲೀಯನ್ತಿ** ಅಭಿಭವನ್ತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಕಿಲೇಸಾ ಕುಸಲೇಹಿ ಪಹಾತಬ್ಬತ್ತಾ ಅಬಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾಪಿ ಕಾಮಮನುಗಿಜ್ಝನ್ತಂ ಸದ್ಧಾಬಲಾದಿವಿರಹಿತಂ ಅಭಿಭವಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ಭವನ್ತಿ। **ಮದ್ದನ್ತೇನಂ ಪರಿಸ್ಸಯಾ**ತಿ ಕಾಮಗಿದ್ಧಂ ಕಾಮೇ ಪರಿಯೇಸನ್ತಂ, ಕಾಮಂ ರಕ್ಖನ್ತಞ್ಚ ಏನಂ ನರಂ ಪರಿ ಸಮನ್ತತೋ ಪರಿಪೀಳೇತ್ವಾ ಅಯನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾ, ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದಯೋ ಚೇವ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದಯೋ ಚ ಮದ್ದನ್ತಿ। **ತತೋ** ತೇಹಿ

ಪರಿಸ್ಸಯೇಹಿ ಅಭಿಭೂತಂ **ನಂ** ನರಂ ಜಾತಿಆದಿ**ದುಕ್ಖಂ ಅನ್ವೇತಿ** ಅನುಗಚ್ಛತಿ। ಕಿಮಿವ ಅನ್ವೇತಿ? ಉದಕಂ ಭಿನ್ನನಾವಂ ಅನ್ವೇತಿ ಇವ, ಏವಂ ಅನ್ವೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏಕದೇಸಂ ಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಇಧ ಪಾಳಿಗಾಥಾಯಂ ಆಗತನ್ತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಂ, ಅಮ್ಹೇತಿ ಚ ವಿಞ್ಞಾತಂ, "ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಏಕದೇಸಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಕತ್ಥ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ? ತಸ್ಮಾ ಜನ್ತು ಸದಾ ಸತೋ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ಅಥ ವಾ "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ? ತಸ್ಮಾ ಜನ್ತು ಸದಾ ಸತೋ"ತಿಆದಿ ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಆರದ್ಧಂ, ನನು "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ? ಯೋ ಕಾಮೇ ಪರಿವಜ್ಜೇತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಿಸ್ಸರಣಂ ವಿಭತ್ತನ್ತಿ? ಸಚ್ಚಂ, ನಿಸ್ಸರಣಂ ಪನ ದುವಿಧಂ ಮಗ್ಗನಿಬ್ಬಾನವಸೇನ, ತತ್ಥ ದುವಿಧೇ ನಿಸ್ಸರಣೇ ಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಭತ್ತಂ, ಇದಾನಿ ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ವಿಭಜಿತುಂ **"ತತ್ಥ ಕತಮಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ? ತಸ್ಮಾ ಜನ್ತು ಸದಾ ಸತೋ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಸಂ "ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವತಾ"ತಿಆದಿಗಾಥಾಯಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ಮಗ್ಗನಿಬ್ಬಾನೇಸು ನಿಸ್ಸರಣೇಸು ಏಕದೇಸಂ ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ತತ್ಥ ತೇಸು ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇಸು ಕತ್ಥ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ -

"ತಸ್ಮಾ ಜನ್ತು ಸದಾ ಸತೋ, ಕಾಮಾನಿ ಪರಿವಜ್ಜಯೇ।
ತೇ ಪಹಾಯ ತರೇ ಓಘಂ, ನಾವಂ ಸಿತ್ವಾವ ಪಾರಗೂ"ತಿ॥ -

ಇಧ ಪಾಳಿಗಾಥಾಯಂ ಯಂ ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಆಗತಂ, ಇದಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ದೇಸನಾಹಾರಸ್ಸ ವಿಸಯನ್ತಿ।

ಗಾಥಾಯಂ **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಕಾಮಗಿದ್ಧಂ ನರಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನ್ವೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಜನ್ತು **ಸದಾ** ಸಬ್ಬಕಾಲೇ ಪುಬ್ಬರತ್ತಾಪರರತ್ತೇ ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗೇನ **ಸತೋ** ಸತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ **ಕಾಮಾನಿ** ಕಿಲೇಸಕಾಮೇ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ವಾ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ವಾ **ಪರಿವಜ್ಜಯೇ** ಪರಿಜಹೇಯ್ಯ। **ತೇ** ಕಾಮೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಪಹಾಯ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ **ಓಘಂ** ತರೇಯ್ಯ ತರಿತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ। ಕೋ ತರತಿ ಇವ ತರೇಯ್ಯ? ನಾವಾಸಾಮಿಕೋ ನಾವಂ ಯಂ ಪವಿಸನ್ತಂ ಉದಕಂ **ಸಿತ್ವಾ** ಬಹಿ ಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ಲಹುಕಾಯ ನಾವಾಯ ಅಪ್ಪಕಸಿರೇನ ತರಿತ್ವಾ **ಪಾರಗೂ** ಪಾರಂ ಗಚ್ಛತಿ ಇವ, ಏವಂ ಅತ್ತನಿ ಪವತ್ತಂ ಕಿಲೇಸೂದಕಂ ಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಲಹುಕೇನ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪಾರಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸನ್ತಿಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಕಸ್ಮಾ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಹೋತಿ? ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತನಿಸ್ಸರಣತೋ **ನಿಸ್ಸರಣಂ** ನಾಮ।

ಇದಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಇಧ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತನ್ತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ವಿಞ್ಞಾತಂ, "ಕತಮಂ ಫಲಂ ಕತ್ಥ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಫಲಂ? ಧಮ್ಮೋ ಹವೇ ರಕ್ಖತಿ ಧಮ್ಮಚಾರಿ"**ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಸಂ "ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವತಾ"ತಿಆದಿಗಾಥಾಯಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ರಕ್ಖನನಿಪ್ಫಾದನಮಚ್ಚುತರಣಾದೀಸು ಫಲೇಸು ಕತಮಂ ಫಲಂ ತತ್ಥ ತೇಸು ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇಸು ಕತ್ಥ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ -

"ಧಮ್ಮೋ ಹವೇ ರಕ್ಖತಿ ಧಮ್ಮಚಾರಿಂ, ಛತ್ತಂ ಮಹನ್ತಂ ಯಥ ವಸ್ಸಕಾಲೇ।
ಏಸಾನಿಸಂಸೋ ಧಮ್ಮೇ ಸುಚಿಣ್ಣೇ, ನ ದುಗ್ಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ ಧಮ್ಮಚಾರೀ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೨, ೧೦೩) -

ಇಧ ಪಾಳಿಗಾಥಾಯಂ ಯಂ ಅನತ್ಥೇಹಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ರಕ್ಖನಫಲಂ ಆಗತಂ, ರಕ್ಖಾವಹನಸ್ಸ ಅಬ್ಭುದಯಸ್ಸ ಯಞ್ಚ ನಿಪ್ಫಾದನಂ ಫಲಂ ಆಗತಂ, ಇದಂ ರಕ್ಖನನಿಪ್ಫಾದನಂ ಫಲಂ ದೇಸನಾಹಾರಸ್ಸ ವಿಸಯನ್ತಿ।

ಗಾಥಾಯಂ **ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಯೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಯೋ ದಾನಾದಿಪ್ಪಭೇದೋ ಪುಞ್ಞಧಮ್ಮೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ, ಸೋ ಧಮ್ಮೋ। **ಧಮ್ಮಚಾರಿಂ** ಧಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಕಂ ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಅನತ್ಥೇಹಿ **ರಕ್ಖತಿ**। ಕಿಮಿವ? **ವಸ್ಸಕಾಲೇ** ದೇವೇ ವಸ್ಸನ್ತೇ ಸತಿ ಮಹನ್ತಂ ಕುಸಲೇನ

ಧಾರೇತಬ್ಬಂ ಛತ್ತಂ ಧಾರೇನ್ತಂ ಕುಸಲಂ ತಂ ಜನಂ ವಸ್ಸತೇಮನತೋ ರಕ್ಖತಿ ಯಥಾ, ಏವಂ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ ಧಮ್ಮೋಪಿ ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧಾನೇನ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಸುಟ್ಠು ಧಮ್ಮಂ ರಕ್ಖನ್ತಂಯೇವ ರಕ್ಖತಿ, ತಾದಿಸೋ ಧಮ್ಮಚಾರೀಯೇವ ದುಗ್ಗತಿಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಏಸೋ ಆನಿಸಂಸೋ **ಸುಚಿಣ್ಣೇ** ಸುಚಿಣ್ಣಸ್ಸ **ಧಮ್ಮೇ** ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಆನಿಸಂಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏಕದೇಸಂ ಫಲಂ ಇಧ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತನ್ತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕತಮೋ ಉಪಾಯೋ ಕತ್ಥ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಉಪಾಯೋ? ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಸಂ "ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವತಾ"ತಿಆದಿಗಾಥಾಯಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ವಿಪಸ್ಸನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮನಿಬ್ಬಿದಾದೀಸು ಉಪಾಯೇಸು ಕತಮೋ ಉಪಾಯೋ ತತ್ಥ ತೇಸು ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇಸು ಕತ್ಥ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತೋತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ -

> "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ 'ಅನಿಚ್ಚಾ'ತಿ…ಪೇ॰…।
> ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ 'ಅನತ್ತಾ'ತಿ, ಯದಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೭೭-೧೭೯) -

ಇಧ ಪಾಳಿಗಾಥಾಸು ಯೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮನಿಬ್ಬಿದಾಞಾಣಸಙ್ಖಾತೋ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಅಧಿಗಮಹೇತುಭಾವತೋ ಮಗ್ಗೋ ಆಗತೋ, ಅಯಂ ಉಪಾಯೋ ದೇಸನಾಹಾರಸ್ಸ ವಿಸಯೋತಿ।

ಗಾಥಾಸು **ಸಬ್ಬೇ** ನಿರವಸೇಸಾ ಕಮ್ಮಚಿತ್ತೋತುಆಹಾರೇಹಿ ಸಙ್ಖರಿತಾ ಸಙ್ಖತ**ಸಙ್ಖಾರಾ** ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಟ್ಠೇನ **ಅನಿಚ್ಚಾ** ಇತಿ ಯದಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಥ ಅನಿಚ್ಚೇ ದುಕ್ಖಸಭಾವೇ ನಿಬ್ಬಿನ್ದತಿ, ಏಸೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ನಿಬ್ಬಿನ್ದನಞಾಣಸಙ್ಖಾತೋ ಧಮ್ಮೋ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಮಗ್ಗೋತಿ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿಆದೀಸು ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಭಾವೋ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರವಿಭಙ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯಂ (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೨೬ ಸಙ್ಖಾರಪದನಿದ್ದೇಸ) ವುತ್ತೋವ, ತಂ ವಿಭಙ್ಗಟ್ಠಕಥಂ ಅನೋಲೋಕೇತ್ವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಚರಿಯಾ "ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾಯೇವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಏವಂ ಸತಿ ಮಗ್ಗಫಲಧಮ್ಮಾನಂ ನಿಚ್ಚಾದಿಭಾವೋ ಭವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ವಿಭಙ್ಗಟ್ಠಕಥಾನುರೂಪೋವ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ದುಕ್ಖಾ**ತಿ ದುಕ್ಖದುಕ್ಖವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖಭಾವೇನ ದುಕ್ಖಾ। **ಅನತ್ತಾ**ತಿ ನಿಚ್ಚಸಾರಸುಖಸಾರಅತ್ತಸಾರರಹಿತತ್ತಾ ಅಸಾರಕಟ್ಠೇನ ಅನತ್ತಾ, ಅವಸವತ್ತನಟ್ಠೇನ ವಾ ಅನತ್ತಾ।

ಏಕದೇಸೋ ಉಪಾಯೋ ಇಧ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತೋತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕತಮಾ ಆಣತ್ತಿ ಕತ್ಥ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಆಣತ್ತಿ? ಚಕ್ಖುಮಾ ವಿಸಮಾನೀವಾ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಸಂ "ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವತಾ"ತಿಆದಿಗಾಥಾಯಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾಸು ಪಾಪದುಚ್ಚರಿತಪರಿವಜ್ಜನಾಣತ್ತಿಕಲ್ಯಾಣಸುಚರಿತಚರಣಾಣತ್ತಿಆದೀಸು ಕತಮಾಣತ್ತಿ ತತ್ಥ ತೇಸು ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇಸು ಕತ್ಥ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಆಗತಾತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ -

> "ಚಕ್ಖುಮಾ ವಿಸಮಾನೀವ, ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಪರಕ್ಕಮೇ।
> ಪಣ್ಡಿತೋ ಜೀವಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ಪಾಪಾನಿ ಪರಿವಜ್ಜಯೇ"ತಿ॥ (ಉದಾ॰ ೪೩) -

ಇಧ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಯಾ ಪಾಪದುಚ್ಚರಿತಪರಿವಜ್ಜನಾಣತ್ತಿ ಆಗತಾ, ಅಯಂ ಪಾಪದುಚ್ಚರಿತಪರಿವಜ್ಜನಾಣತ್ತಿ ದೇಸನಾಹಾರಸ್ಸ ವಿಸಯಾತಿ।

ಗಾಥಾಯಂ **ಚಕ್ಖುಮಾ** ಪುರಿಸೋ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಪರಕ್ಕಮೇ ಆವಹಿತಂ ಸರೀರಂ ಆವಹನ್ತೋವ ಹುತ್ವಾ **ವಿಸಮಾನಿ** ಭೂಮಿಪ್ಪದೇಸಾನಿ ವಾ ವಿಸಮೇ ಹತ್ಥಿಆದಯೋ ವಾ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ ಇವ, ಏವಂ ಜೀವಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಪಣ್ಡಿತೋ **ಪಾಪಾನಿ** ಲಾಮಕಾನಿ

ದುಚ್ಚರಿತಾನಿ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ। ಆಣತ್ತಿ ನಾಮ ಆಣಾರಹಸ್ಸ ಧಮ್ಮರಾಜಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಆಣಾ, ಸಾ ಬಹುವಿಧಾ, ತಸ್ಮಾ "ಕರೇಯ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣ"ನ್ತಿಆದಿಗಾಥಾಯಂ ಸುಚರಿತಚರಣಾ ಆಣತ್ತಿ।

"ಉಪೇಥ ಸರಣಂ ಬುದ್ಧಂ, ಧಮ್ಮಂ ಸಙ್ಘಞ್ಚ ತಾದಿನಂ।
ಸಮಾದಿಯಥ ಸೀಲಾನಿ, ತಂ ವೋ ಅತ್ಥಾಯ ಹೇಹಿತೀ"ತಿ॥ (ಥೇರೀಗಾ॰ ೨೪೯-೨೫೦, ೨೮೯-೨೯೦) -

ಆದೀಸು ಗಾಥಾಸು ಸರಣಗಮನಾಣತ್ತಿಸೀಲಸಮಾದಾನಾಣತ್ತಿಆದಿ ಆಗತಾತಿ।

"ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖಸ್ಸೂ"ತಿಆದಿ ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಆರದ್ಧಂ, ನನು "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಫಲಂ? ಧಮ್ಮೋ ಹವೇ"ತಿಆದಿನಾ, "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಉಪಾಯೋ? ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿಆದಿನಾ, "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಆಣತ್ತಿ? ಚಕ್ಖುಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ಚ ಫಲೂಪಾಯಾಣತ್ತಿಯೋ ವಿಭತ್ತಾತಿ? ಸಚ್ಚಂ, ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಪನ ಸುತ್ತೇಸು ಆಗತಾ ಫಲೂಪಾಯಾಣತ್ತಿಯೋ ವಿಭತ್ತಾ, ಇದಾನಿ ಏಕತೋ ಆಗತಾ ಫಲೂಪಾಯಾಣತ್ತಿಯೋ ವಿಭಜಿತುಂ **"ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖಸ್ಸೂ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ।

ತತ್ಥ **ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖಸ್ಸೂ**ತಿ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಂ ಅತ್ತತೋ ಸುಞ್ಞೋತಿ ಅವಸವತ್ತಿತಾಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಸೇನ ವಾ ತುಚ್ಛಭಾವಸಮನುಪಸ್ಸನವಸೇನ ವಾ ಪಸ್ಸಾತಿ ಇದಂ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ವಿಧಾನಭಾವತೋ **ಆಣತ್ತಿ** ನಾಮ। ನಿಚ್ಚಸಾರಸುಖಸಾರಅತ್ತಸಾರಾದಿರಹಿತತ್ತಾ **"ಮೋಘರಾಜಾ"**ತಿ ಆಲಪತಿ, ಸದ್ಧಾಸೀಲಸುತಚಾಗಾದಿರಹಿತತ್ತಾ ವಾ **ಮೋಘೋ।**

"ಸದಾ ಸತೋ"ತಿ ಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ವುತ್ತಾಯ ಸತಿಯಾ ಸುಞ್ಞತಾದಸ್ಸನಸ್ಸ ಸಮ್ಭವಜಾನಹೇತುಭಾವತೋ ಸತಿಯೇವ **ಉಪಾಯೋ,** ನ ಸತಿಮಾತಿ ಏತ್ಥ ಸತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅತ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿಂ ಊಹಚ್ಚಾತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿ ನಾಮ "ರೂಪಂ ಅತ್ತಾ, ರೂಪವಾ ಅತ್ತಾ, ರೂಪಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಾ, ಅತ್ತನಿ ರೂಪ"ನ್ತಿಆದಿಪ್ಪಕಾರಾ ವೀಸತಿವತ್ಥುಕಾ ದಿಟ್ಠಿ। ಮಗ್ಗೇನ **ಊಹಚ್ಚ** ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ **ಏವಂ** ವುತ್ತವಿಧಿನಾ **ಮಚ್ಚುತರೋ** ಮಚ್ಚುನೋ ವಿಸಯಾತಿಕ್ಕನ್ತೋ **ಸಿಯಾ** ಭವೇಯ್ಯ। ಏತ್ಥ ಯಂ ಮಚ್ಚುವಿಸಯಂ ತರಣಂ ಅತಿಕ್ಕಮನಂ, ತಸ್ಸ ಅತಿಕ್ಕಮನಸ್ಸ ಯಞ್ಚ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾಸಮ್ಪಜ್ಜನಂ, **ಇದಂ** ಭಗವತೋ ದೇಸನಾಯ **ಫಲಂ** ದೇಸನಾಹಾರಸ್ಸ ವಿಸಯನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಪುಬ್ಬೇ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಫಲೂಪಾಯಾಣತ್ತಿಯೋ ವಿಭತ್ತಾಪಿ -

"ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖಸ್ಸು, ಮೋಘರಾಜ ಸದಾ ಸತೋ।
ಅತ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿಂ ಊಹಚ್ಚ, ಏವಂ ಮಚ್ಚುತರೋ ಸಿಯಾ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೧೨೫; ಮಹಾನಿ॰ ೧೮೬; ಚೂಳನಿ॰ ಪಿಙ್ಗಿಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ೧೪೪, ಮೋಘರಾಜಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೮೮) -

ಏಕಗಾಥಾಯಂ ಪುನ ಏಕತೋ ವಿಭಜನತೋ ಫಲಾದೀಸು ಏಕತೋ ದಸ್ಸಿತೇಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸುತ್ತೇಸು ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಗಾಥಾಸು ವಾ ಫಲಾದಯೋ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ವಿಯ ಕತ್ಥಚಿ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾತಿ ವಿಸೇಸೋ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೋ "ಯಥಾ ಪನ...ಪೇ॰... ಏಕತೋ ಉದಾಹರಣಂ ಕತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫)।

೬. ದೇಸನಾಹಾರಸ್ಸ ವಿಸಯಭೂತಾ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ "ಇಧ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಅಯಂ ಅಸ್ಸಾದೋ ಆಗತೋ, ಇಧ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ ಅಯಂ ಆದೀನವೋ ಆಗತೋ"ತಿಆದಿನಾ ವಿಸೇಸತೋ ನಿದಸ್ಸನವಸೇನ ಸರೂಪತೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ತೇ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ತಿಣ್ಣಂ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಆದೀನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಭಗವಾ ಕಿಂ ನು ಖೋ ದೇಸೇತಿ, ಉದಾಹು ಏಕಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಯಥಾಲಾಭಂ ಕಿಂ ನು ದೇಸೇತೀತಿ ಅನುಯೋಗಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ ಇಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಇಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಇಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಇಮಂ ದೇಸೇತೀತಿ ಪುಗ್ಗಲಭೇದೇನ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ।

ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾತಿ** ತೇಸು ಅಸ್ಸಾದಾದೀಸು। ನಿಸ್ಸರಣಂ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಭಗವಾ ದೇಸೇತಿ, ಆದೀನವಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ಇಮೇ ದ್ವೇ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞುಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಭಗವಾ ದೇಸೇತಿ, ಅಸ್ಸಾದಞ್ಚ ಆದೀನವಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ಇಮೇ ತಯೋ ನೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಭಗವಾ ದೇಸೇತೀತಿ ಯೋಜನತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ "ಏವಂ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ಉದಾಹರಣವಸೇನ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತತ್ಥ ಪುಗ್ಗಲವಿಭಾಗೇನ ದೇಸನಾವಿಭಾಗಂ ದಸ್ಸೇತುಂ 'ತತ್ಥ ಭಗವಾ'ತಿಆದಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಸ್ಸಾತಿ** ಉಗ್ಘಟೀಯತೇ ಪಟಿವಿಜ್ಝೀಯತೇ, ಠಪೀಯತೇ ವಾ ಸಪ್ಪಭೇದೋ ವಿತ್ಥಾರೋ ಅತ್ಥೋತಿ **ಉಗ್ಘಟಿತೋ,** ಜಾನಾತೀತಿ **ಞೂ,** ಉಗ್ಘಟಿತಂ ಅತ್ಥಂ ಞೂ **ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ,** ಉದ್ದೇಸಮತ್ತೇನೇವ ಸಪ್ಪಭೇದಂ ಸವಿತ್ಥಾರಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉದ್ದೇಸೇನೇವ ಉದ್ದಿಟ್ಠಮತ್ತೇನೇವ ಅತ್ಥಂ ಞತ್ವಾ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ ನಾಮ।

ವಿಪಞ್ಚೀಯತೇ ವಿತ್ಥರೀಯತೇ ಅತ್ಥೋತಿ **ವಿಪಞ್ಚಿತೋ,** ತಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ।** ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಿದ್ದೇಸೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಮತ್ತಮೇವ ಅತ್ಥಂ ಞತ್ವಾ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತೋ, ಸೋ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ ನಾಮ।

ಪಟಿನಿದ್ದೇಸೇನ ಅತ್ಥೋ ನೇತಬ್ಬೋ ಪಾಪೇತಬ್ಬೋತಿ **ನೇಯ್ಯೋ।** ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿನಿದ್ದೇಸೇನ ವಾ ಪಟಿಲೋಮೇನ ವಾ ವಿಭತ್ತಂ ಏವ ಅತ್ಥಂ ಞತ್ವಾ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತೋ, ಸೋ ನೇಯ್ಯೋ ನಾಮ। ನಿಸ್ಸರಣದೇಸನಾಯೇವ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಸ್ಸ ಪಟಿವೇಧಾಭಿಸಮಯೋ ಸಿದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಆದೀನವದೇಸನಾಯ ಚೇವ ನಿಸ್ಸರಣದೇಸನಾಯ ಚ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞುಸ್ಸ ಪಟಿವೇಧಾಭಿಸಮಯೋ ಸಿದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಅಸ್ಸಾದದೇಸನಾಯ ಚ ಆದೀನವದೇಸನಾಯ ಚ ನಿಸ್ಸರಣದೇಸನಾಯ ಚ ನೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪಟಿವೇಧಾಭಿಸಮಯೋ ಸಿದ್ಧೋ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಇಧ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಪದಪರಮೋ ಪನೇತ್ಥ ಪಟಿವೇಧಾಭಿಸಮಯಭಜನಾಭಾವತೋ ನ ಗಹಿತೋ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಅಗ್ಗಹಿತೇ ಅಸ್ಸಾದೋ, ಆದೀನವೋ, ನಿಸ್ಸರಣಂ, ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವಾ, ಅಸ್ಸಾದನಿಸ್ಸರಣಾನಿ, ಆದೀನವನಿಸ್ಸರಣಾನಿ, ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವನಿಸ್ಸರಣಾನಿ ಚಾತಿ ಸತ್ತಸು ಪಟ್ಠಾನನಯೇಸು ತತಿಯಛಟ್ಠಸತ್ತಮಾವ ಗಹಿತಾ, ಅವಸೇಸಾ ಚತ್ತಾರೋ ನಯಾ ನ ಗಹಿತಾ। ವೇನೇಯ್ಯವಿನಯನಾಭಾವತೋ ಹಿ ಗಹಣಾಗಹಣಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ವೇನೇಯ್ಯವಿನಯಞ್ಚ ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ಸನ್ತಾನೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸುಪ್ಪಾದನಂ, ನ ಸಾಸನವಿನಯನಮತ್ತಂ, ಅರಿಯಮಗ್ಗುಪ್ಪಾದನಞ್ಚ ಯಥಾವುತ್ತೇಹಿ ಏವ ತೀಹಿ ಪದಟ್ಠಾನನಯೇಹಿ ಸಿಜ್ಝತೀತಿ ಇತರೇ ನಯಾ ಇಧ ನ ವುತ್ತಾ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ **ಪೇಟಕೇ** (ಪೇಟಕೋ॰ ೧೩) -

"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಅಸ್ಸಾದೋ ಚ ಆದೀನವೋ ಚ?
'ಯಾನಿ ಕರೋತಿ ಪುರಿಸೋ, ತಾನಿ ಪಸ್ಸತಿ ಅತ್ತನಿ।
ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಲ್ಯಾಣಂ, ಪಾಪಕಾರೀ ಚ ಪಾಪಕ'ನ್ತಿ॥

"ತತ್ಥ ಯಂ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಪಚ್ಚನುಭೋತಿ, ಅಯಂ ಅಸ್ಸಾದೋ। ಯಂ ಪಾಪಕಾರೀ ಪಾಪಂ ಪಚ್ಚನುಭೋತಿ, ಅಯಂ ಆದೀನವೋ।

"ಅಟ್ಠಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕಧಮ್ಮಾ। ಕತಮೇ ಅಟ್ಠ? 'ಲಾಭೋ'ತಿಆದಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೬)। ತತ್ಥ ಲಾಭೋ ಯಸೋ ಸುಖಂ ಪಸಂಸಾ, ಅಯಂ ಅಸ್ಸಾದೋ। ಅಲಾಭೋ ಅಯಸೋ ದುಕ್ಖಂ ನಿನ್ದಾ, ಅಯಂ ಆದೀನವೋ।

“ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಅಸ್ಸಾದೋ ಚ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ?

‘ಸುಖೋ ವಿಪಾಕೋ ಪುಞ್ಞಾನಂ, ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಚ ಇಜ್ಝತಿ।
ಖಿಪ್ಪಞ್ಚ ಪರಮಂ ಸನ್ತಿಂ, ನಿಬ್ಬಾನಮಧಿಗಚ್ಛತೀ’ತಿ॥ -

ಅಯಂ ಅಸ್ಸಾದೋ ಚ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ।

“ದ್ವತ್ತಿಂಸಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ, ಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ದ್ವೇಯೇವ ಗತಿಯೋ ಭವನ್ತಿ…ಪೇ॰… ವಿವಟಚ್ಛದೋತಿ ಸಬ್ಬಂ ಲಕ್ಖಣಸುತ್ತಂ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೯೯) ಅಯಂ ಅಸ್ಸಾದೋ ಚ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ।

“ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಆದೀನವೋ ಚ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ?

‘ಭಾರಾ ಹವೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ, ಭಾರಹಾರೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ।
ಭಾರಾದಾನಂ ದುಖಂ ಲೋಕೇ, ಭಾರನಿಕ್ಖೇಪನಂ ಸುಖಂ॥

‘ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗರುಂ ಭಾರಂ, ಅಞ್ಞಂ ಭಾರಂ ಅನಾದಿಯ।
ಸಮೂಲಂ ತಣ್ಹಮಬ್ಬುಯ್ಹ, ನಿಚ್ಛಾತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ’ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೨೨) -

ಅಯಂ ಆದೀನವೋ ಚ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ।

“ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಅಸ್ಸಾದೋ ಚ ಆದೀನವೋ ಚ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ?

‘ಕಾಮಾ ಹಿ ಚಿತ್ರಾ ಮಧುರಾ ಮನೋರಮಾ, ವಿರೂಪರೂಪೇನ ಮಥೇನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ।
ತಸ್ಮಾ ಅಹಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋಮ್ಹಿ ರಾಜ, ಅಪಣ್ಣಕಂ ಸಾಮಞ್ಞಮೇವ ಸೇಯ್ಯೋ’ತಿ॥ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೦೭; ಥೇರಗಾ॰ ೭೮೭; ಪೇಟಕೋ॰ ೨೩) -

ಅಯಂ ಅಸ್ಸಾದೋ ಚ ಆದೀನವೋ ಚ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ತೇಪಿ ನಯಾ ಇಧ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಫಲಾದೀಸುಪಿ ಅಯಂ ನಯೋ ಲಬ್ಭತಿಯೇವ।

ಯಸ್ಮಾ **ಪೇಟಕೇ** (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩, ೧೯೨; ಪೇಟಕೋ॰ ೨೨; ಮಿ॰ ಪ॰ ೨.೧.೯) - “ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಫಲಞ್ಚ ಉಪಾಯೋ ಚ? ‘ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ನರೋ ಸಪ್ಪಞ್ಞೋ’ತಿ ಗಾಥಾ, ಇದಂ ಫಲಞ್ಚ ಉಪಾಯೋ ಚ।

“ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಫಲಞ್ಚ ಆಣತ್ತಿ ಚ?

‘ಸಚೇ ಭಾಯಥ ದುಕ್ಖಸ್ಸ, ಸಚೇ ವೋ ದುಕ್ಖಮಪ್ಪಿಯಂ।
ಮಾಕತ್ಥ ಪಾಪಕಂ ಕಮ್ಮಂ, ಆವಿ ವಾ ಯದಿ ವಾ ರಹೋ’ತಿ॥ (ಉದಾ॰ ೪೪) -

ಇದಂ ಫಲಞ್ಚ ಆಣತ್ತಿ ಚ।

“ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಉಪಾಯೋ ಚ ಆಣತ್ತಿ ಚ?

‘ಕುಮ್ಭೂಪಮಂ ಕಾಯಮಿಮಂ ವಿದಿತ್ವಾ, ನಗರೂಪಮಂ ಚಿತ್ತಮಿದಂ ಠಪೇತ್ವಾ।
ಯೋಧೇಥ ಮಾರಂ ಪಞ್ಞಾವುಧೇನ, ಜಿತಞ್ಚ ರಕ್ಖೇ ಅನಿವೇಸನೋ ಸಿಯಾ’ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೪೦) -

ಅಯಂ ಉಪಾಯೋ ಚ ಆಣತ್ತಿ ಚಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಫಲಾದೀನಂ ದುಕ್ಖವಸೇನಾಪಿ ಉದಾಹರಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

“ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಆದೀನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಇಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಇಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಇಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಇಮಂ ದೇಸೇತೀ”ತಿ ಯೇಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ಯಥಾರಹಂ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ತೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಯಾಹಿ ಪಟಿಪದಾಹಿ ಭಿನ್ನಾ, ತಾ ಪಟಿಪದಾ ಕಿತ್ತಿಕಾ ಭವನ್ತಿ, ತಾಹಿ ಭಿನ್ನಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಚ ಕಿತ್ತಿಕಾತಿ ವಿಚಾರಣಾಯ ಸಮ್ಭವತೋ ತಾ ಪಟಿಪದಾ, ತೇ ಚ ಪುಗ್ಗಲಾ ಏತ್ತಕಾತಿ ಗಣನತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತತ್ಥ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಪದಾ”**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ।

ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಆದೀಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು। ಯೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಯಾಹಿ ಪಟಿಪದಾಹಿ ಭಿನ್ನಾ, ತಾ ಪಟಿಪದಾ ಚತಸ್ಸೋ ಭವನ್ತಿ, ತೇ ಚ ಪುಗ್ಗಲಾ ಚತ್ತಾರೋತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಕತಮಾ ಚತಸ್ಸೋ? ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ, ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ, ಸುಖಾಪಟಿಪದಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ, ಸುಖಾಪಟಿಪದಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ ಚಾತಿ ಚತಸ್ಸೋ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ ಮನ್ದೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ ಉದತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ ಮನ್ದೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ ಉದತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಚಾತಿ ಚತ್ತಾರೋ।

ಪಟಿಪದಾಭಿಞ್ಞಾಹಿ ಕತೋ ವಿಭಾಗೋಪಿ ಪಟಿಪದಾಹಿ ಕತೋ ವಿಭಾಗೋ ನಾಮ ಹೋತಿ ಅವಿನಾಭಾವತೋತಿ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ “ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಪದಾಭಿಞ್ಞಾ”ತಿ ಅವತ್ವಾ “ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಪದಾ”ತಿ ವುತ್ತಾ। ತಾ ಪನೇತಾ ಸಮಥವಸೇನಾಪಿ ಭಿನ್ನಾ, ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನಾಪಿ ಭಿನ್ನಾ। ಕಥಂ ಸಮಥವಸೇನ? ಪಥವೀಕಸಿಣಾದೀಸು ಸಬ್ಬಪಠಮಂ “ಪಥವೀ ಪಥವೀ”ತಿಆದಿನಾ ಪವತ್ತಮನಸಿಕಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಝಾನಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಾವ ಪವತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾ ಸಮಥಭಾವನಾ “ಪಟಿಪದಾ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಉಪಚಾರತೋ ಪನ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅಪ್ಪನಾ, ತಾವ ಪವತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾ “ಅಭಿಞ್ಞಾ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಪಞ್ಞಾತೋ ಅಧಿಗತಪಞ್ಞಾಭಾವತೋ।

ಸಾ ಚ ಪಟಿಪದಾ ಕಸ್ಸಚಿ ದುಕ್ಖಾ ಕಿಚ್ಛಾ ಹೋತಿ ನೀವರಣಾದಿಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮಸಮುದಾಚಾರಗ್ಗಹಣತಾಯ, ಕಸ್ಸಚಿ ತದಭಾವತೋ ಸುಖಾ ಅಕಿಚ್ಛಾ ಹೋತಿ, ಅಭಿಞ್ಞಾಪಿ ಕಸ್ಸಚಿ ದನ್ಧಾ ಅಸೀಘಪ್ಪವತ್ತಿ ಹೋತಿ ಅವಿಸದಞಾಣತಾಯ, ಕಸ್ಸಚಿ ಖಿಪ್ಪಾ ಸೀಘಪ್ಪವತ್ತಿ ಹೋತಿ ವಿಸದಞಾಣತಾಯಾತಿ।

ಕಥಂ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ? ಯೋ ರೂಪಾರೂಪಮುಖೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತೋ ಚತ್ತಾರಿ ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಉಪಾದಾರೂಪಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅರೂಪಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ರೂಪಾರೂಪಂ ಪನ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ದುಕ್ಖೇನ ಕಸಿರೇನ ಕಿಲಮನ್ತೋ ಪರಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಸ **ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಾ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ಪರಿಗ್ಗಹಿತರೂಪಾರೂಪಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಪರಿವಾಸೇ ಮಗ್ಗಪಾತುಭಾವದನ್ಧತಾಯ **ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ** ನಾಮ ಹೋತಿ। ತಬ್ಬಿಪರಿಯಾಯೇನ ಇತರಾ ದ್ವೇ ಹೋನ್ತಿ। ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಪನ ಭಿನ್ನಾಯೇವ ಪಟಿಪದಾಭಿಞ್ಞಾಯೋ ಇಧ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ ಅಭಿಸಮಯಾಧಿಕಾರತ್ತಾ, **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ “ಏವಂ ಯೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವಸೇನ ದೇಸನಾವಿಭಾಗೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪಟಿಪದಾವಿಭಾಗೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ ‘ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಪದಾ’ತಿಆದಿ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬) ವುತ್ತಂ। ಯೋಜನಾನಯೋ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಚತೂಹಿ ಪಟಿಪದಾಭಿಞ್ಞಾಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸಬ್ಬೇವ ಅನಿಯಮತೋ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಕಿಂ ನು ಖೋ ನಿಯ್ಯನ್ತಿ, ಉದಾಹು “ಇಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಭಿಞ್ಞಾಯ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ, ಇಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಭಿಞ್ಞಾಯ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಿಯ್ಯಾತೀ”ತಿ ನಿಯಮತೋ ಚ ನಿಯ್ಯಾತೀತಿ ವಿಚಾರಣಾಯ ಸಮ್ಭವತೋ “ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಇಮೇಹಿ ನಿಸ್ಸಯೇಹಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಂ

ಲಭಿತ್ವಾ ಇಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಭಿಞ್ಞಾಯ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ನಿಯ್ಯಾತೀ"ತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ ಮನ್ದೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ ಮನ್ದೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಹಿ **ನಿಸ್ಸಯೇಹಿ** ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಂ ಲಭಿತ್ವಾ **ಸತಿನ್ದ್ರಿಯೇನ** ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಾಧಿಕೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಾದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾಯ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ, ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ ಉದತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಝಾನೇಹಿ **ನಿಸ್ಸಯೇಹಿ** ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಂ ಲಭಿತ್ವಾ **ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯೇನ** ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಾಧಿಕೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಾಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾಯ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ , ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ ಮನ್ದೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇಹಿ **ನಿಸ್ಸಯೇಹಿ** ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಂ ಲಭಿತ್ವಾ **ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯೇನ** ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಾಧಿಕೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸುಖಾಪಟಿಪದಾದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾಯ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ, ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ ಉದತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಚ್ಚೇಹಿ **ನಿಸ್ಸಯೇಹಿ** ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಂ ಲಭಿತ್ವಾ **ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯೇನ** ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಾಧಿಕೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸುಖಾಪಟಿಪದಾಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾಯ ವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ನಿಯ್ಯಾತೀತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ -

"ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲಾತಿ ಯಥಾವುತ್ತಪಟಿಪದಾವಿಭಾಗೇನೇವ ಚತ್ತಾರೋ ಪಟಿಪನ್ನಕಪುಗ್ಗಲಾ, ತಂ ಪನ ಪಟಿಪದಾವಿಭಾಗಂ ಸದ್ಧಿಂ ಹೇತುಪಾಯಫಲೇಹಿ ದಸ್ಸೇತುಂ 'ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ'ತಿಆದಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬) -

ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾಯ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಂ ಚರಿತಂ ಏತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾತಿ ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ। **ಮನ್ದೋ**ತಿ ಮನ್ದಿಯಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಮನ್ದೋ, ಮೋಹಾಧಿಕಪುಗ್ಗಲೋ। **ಉದತ್ತೋ**ತಿ ಉದಅತ್ತೋ, ಉಳಾರಪಞ್ಞೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಳಾರಂ ಫಲಂ ದೇತೀತಿ **ಉದೋ,** ಕೋ ಸೋ? ಪವಿಚಯೋ, ಅತ್ತನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೋತಿ **ಅತ್ತೋ,** ಉದೋ ಅತ್ತೋ ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾತಿ **ಉದತ್ತೋ**ತಿ ವಚನತ್ಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ।

ಪಠಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಹೇತು ನಾಮ ತಣ್ಹಾಚರಿತತಾ, ಮನ್ದಪಞ್ಞತಾ ಚ, ಉಪಾಯೋ ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಸಬ್ಬಾಸಮ್ಪಿ ಫಲಂ ನಿಯ್ಯಾನಮೇವ। ದುತಿಯಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಹೇತು ನಾಮ ತಣ್ಹಾಚರಿತತಾ, ಉದತ್ತಪಞ್ಞತಾ ಚ, ಉಪಾಯೋ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ತತಿಯಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಹೇತು ನಾಮ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತತಾ, ಮನ್ದಪಞ್ಞತಾ ಚ, ಉಪಾಯೋ ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ಚತುತ್ಥಿಯಾ ಪಟಿಪದಾಯ ಹೇತು ನಾಮ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತತಾ, ಉದತ್ತಪಞ್ಞತಾ ಚ, ಉಪಾಯೋ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯನ್ತಿ ಹೇತುಪಾಯಫಲಾನಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ ಉದತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ ನಾಮ, ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ ಮನ್ದೋ ಚೇವ ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ ಉದತ್ತೋ ಚ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ ನಾಮ, ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ ಮನ್ದೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇಯ್ಯೋ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ "ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣಂ ದೇಸಯತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಆದಿವೇನೇಯ್ಯತ್ತಯಸ್ಸ ಭೇದದಸ್ಸನೇನ ನಿಸ್ಸರಣಂ ದೇಸಯತಿ, "ಆದೀನವಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ದೇಸಯತಿ, ಅಸ್ಸಾದಞ್ಚ ಆದೀನವಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ದೇಸಯತೀ"ತಿ ದೇಸನಾವಿಭಾಗೋ ದಸ್ಸಿತೋ। "ತತ್ಥ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಪದಾ"ತಿಆದಿನಾ ಪಟಿಪದಾಭೇದದಸ್ಸನೇನ "ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ ಮನ್ದೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ ಉದತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ ಮನ್ದೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ ಉದತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ"ತಿ ಚತುಧಾ ಭಿನ್ನಂ ತಣ್ಹಾಚರಿತಮನ್ದಾದಿಕಂ ಪುಗ್ಗಲಚತುಕ್ಕಂ ದಸ್ಸಿತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಇದಾನಿ ಚತೂಹಿ ಪಟಿಪದಾಭಿಞ್ಞಾಹಿ ಚತುಧಾ ಭಿನ್ನಂ ತಣ್ಹಾಚರಿತಮನ್ದಚತುಕ್ಕಂ ಅತ್ಥನಯಯೋಜನಾಯ ದುತಿಯಾಯ ವಿಸಯಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಉಭೋ ತಣ್ಹಾಚರಿತಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ತಣ್ಹಾಯ ಸಮಾಧಿಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ ತಣ್ಹಾಚರಿತಾ ಮನ್ದಉದತ್ತಾ ಉಭೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸಮಥಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ಲಭಿತ್ವಾ ರಾಗವಿರಾಗಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯನ್ತಿ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಸೇಕ್ಖಫಲಭಾವಾಯ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸಹಿತೇನೇವ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿನಾ ನಿಯ್ಯಾನಂ ಭವತಿ, ನ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿನಾ ಏವ, ತಸ್ಮಾ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ ಮನ್ದಉದತ್ತಾ ಉಭೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೇನ ಸಮಥೇನ

ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಅಸೇಕ್ಖಫಲಭಾವಾಯಾತಿ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಪುಗ್ಗಲಾ ದುವಿಧಾಯೇವ ಭವನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ರಾಗವಿರಾಗಾಯಾತಿ ರಞ್ಜತೀತಿ **ರಾಗೋ,** ಸೋ ವಿರಜ್ಜತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ವಿರಾಗಾ,** ರಾಗಸ್ಸ ವಿರಾಗಾ **ರಾಗವಿರಾಗಾ,** ತಾಯ ರಾಗವಿರಾಗಾಯ। **ಚೇತೋ**ತಿ ಚಿತ್ತಪ್ಪಭೇದೇನ ಚ ಸಮಾಧಿ ವುಚ್ಚತಿ ಯಥಾ "ಚಿತ್ತಂ ಪಞ್ಞಞ್ಚ ಭಾವಯ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩, ೧೯೨; ಮಿ॰ ಪ॰ ೨.೧.೯.)। ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಸೇನ ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ವಿಮುಚ್ಚತೀತಿ **ವಿಮುತ್ತಿ,** ಚೇತಸಾ ಚಿತ್ತೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ವಿಮುಚ್ಚತೀತಿ **ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ,** ಚೇತೋ ಏವ ವಾ ವಿಮುತ್ತಿ **ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ,** ಅನಾಗಾಮಿಫಲಸಮಾಧಿ। ಅನಾಗಾಮಿಪುಗ್ಗಲೋ ಹಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಪರಿಪೂರಕಾರಿತಾಯ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ನಿಯ್ಯಾತಿ। **ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾಯಾ**ತಿ ಅವಿನ್ದಿಯಂ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದಿಂ ವಿನ್ದತೀತಿ **ಅವಿಜ್ಜಾ,** ವಿನ್ದಿಯಂ ವಾ ಕಾಯಸುಚರಿತಾದಿಂ ನ ವಿನ್ದತೀತಿ **ಅವಿಜ್ಜಾ** ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ। ವಿರಜ್ಜತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ವಿರಾಗಾ,** ಅವಿಜ್ಜಾಯ ವಿರಾಗಾ **ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾ,** ತಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾಯ। ಪಕಾರೇಹಿ ಜಾನಾತೀತಿ **ಪಞ್ಞಾ,** ವಿಮುಚ್ಚತೀತಿ **ವಿಮುತ್ತಿ,** ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಮುಚ್ಚತೀತಿ **ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿ,** ಪಞ್ಞಾ **ಏವ** ವಾ ವಿಮುತ್ತಿ **ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿ,** ಅರಹತ್ತಫಲಪಞ್ಞಾ, ತಾಯ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಯಾ।

"ತೇಸು ಕತಮೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಕೇನ ಅತ್ಥನಯೇನ ಹಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತೋ **"ತತ್ಥ ಯೇ ಸಮಥಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು "ಉಭೋ ತಣ್ಹಾಚರಿತಾ"ತಿಆದಿನಾ ವಿಭತ್ತೇಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು ಯೇ ಉಭೋ ತಣ್ಹಾಚರಿತಾ ಮನ್ದಉದತ್ತಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸಮಥ...ಪೇ॰... ನಿಯ್ಯನ್ತಿ, ತೇ ಉಭೋ ತಣ್ಹಾಚರಿತಾ ಮನ್ದಉದತ್ತಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟೇನ ನಯೇನ **ಹಾತಬ್ಬಾ** ಗಮೇತಬ್ಬಾ ನೇತಬ್ಬಾ। ಯೇ ಉಭೋ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ ಮನ್ದಉದತ್ತಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ...ಪೇ॰... ಸಮಥೇನ ನಿಯ್ಯನ್ತಿ, ತೇ ಉಭೋ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ ಮನ್ದಉದತ್ತಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತೇನ ನಯೇನ **ಹಾತಬ್ಬಾ** ಗಮೇತಬ್ಬಾ ನೇತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೭. "ತತ್ಥ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಪದಾ"ತಿಆದಿನಾ ದೇಸನಾಹಾರೇನ ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಾಭೇದೇನ ತಣ್ಹಾಚರಿತಮನ್ದಾದಿಭೇದೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ತಸ್ಸ ವಿಭತ್ತಾನನ್ತರಂ ಸ್ವಾಯಂ ದೇಸನಾಹಾರೋ ಕತ್ಥ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮೇ ಕೇನಚಿ ಆಕಾರೇನ ಸಮ್ಭವತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ಸ್ವಾಯಂ ಹಾರೋ ಕತ್ಥ ಸಮ್ಭವತೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ನವಮಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸತ್ಥಾ ಯಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮೇ ಯಾ ವೀಮಂಸಾದಿಕಾ ಸುತಮಯಾದಿಕಾ ತಿಸ್ಸೋ ಪಞ್ಞಾ ವಿಭತ್ತಾ, ತಾಹಿ ಪಞ್ಞಾಹಿ ಯೇ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಆದಯೋ ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ವಿಭತ್ತಾ, ಇತಿ ವಿಭತ್ತಾಕಾರೇನ ಅಯಂ ದೇಸನಾಹಾರೋ ಸತ್ಥಾರಾ ದೇಸೇತಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ **ಸ್ವಾಯಂ ಹಾರೋ**ತಿ ದೇಸನಾಹಾರೇನ ಪಟಿಪದಾವಿಭಾಗೇನ ವೇನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲವಿಭಾಗೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ಸೋ ಅಯಂ ದೇಸನಾಹಾರೋ। **ಕತ್ಥ ಸಮ್ಭವತೀ**ತಿ ಕತ್ಥ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಂವಣ್ಣನಾಭಾವೇನ ಸಮ್ಭವತೀತಿ। **ಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಯೋ ಸೋ ವೇನೇಯ್ಯೋ ಪಚ್ಚನ್ತಜಾದೀಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಅಕ್ಖಣೇಹಿ ವಿಮುತ್ತೋ, ಸವನಧಾರಣಾದೀಹಿ ಚ ಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ತಸ್ಸ ವೇನೇಯ್ಯಸ್ಸ। **ಸತ್ಥಾ**ತಿ ಸದೇವಕಂ ಲೋಕಂ ಸಾಸತಿ ಅನುಸಾಸತೀತಿ ಸತ್ಥಾ। **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ದೇಸಿತಂ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಂ ಧಮ್ಮಂ। **ದೇಸಯತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖೇಪನಯವಿತ್ಥಾರನಯೇಹಿ ಭಾಸತಿ। **ಅಞ್ಞತರೋ**ತಿ ಭಗವತೋ ಸಾವಕೇಸು ಏವಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಸಾವಕೋ। **ಗರುಟ್ಠಾನಿಯೋ**ತಿ ಗಾರವಸ್ಸ ಠಾನಭೂತೇಹಿ ಸೀಲಸುತಚಾಗಾದಿಗುಣವಿಸೇಸೇಹಿ ಯುತ್ತೋ ಮಾನಿತೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬವಚನೋ। **ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ**ತಿ ಸಮಂ, ಸಹ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ ಚರತಿ ಪಟಿಪಜ್ಜತೀತಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ। **ಸದ್ಧಂ ಲಭತಿ** "ಯೋ ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಸೋ ಸತ್ಥಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಸತ್ಥರಿ, "ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ವತಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಸಾತ್ಥೋ ಸಬ್ಯಞ್ಜನೋ ಏಕನ್ತಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಏಕನ್ತಪರಿಸುದ್ಧೋ ಅತ್ಥಾವಹೋ ಹಿತಾವಹೋ ಸುಖಾವಹೋ ಝಾನಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬತ್ತಕೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ದೇಸಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ಚ ಅಚಲಸದ್ಧಂ ಲಭತಿ, ಸದ್ದಹನಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। ತಥಾ "ಯೋ ಸಾವಕೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಸೋ ಸಾವಕೋ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವಾ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ

ವತ ಗರುಟ್ಠಾನಿಯೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಮಾನಿತೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬವಚನೋ"ತಿ ದೇಸಕೇ ಸಾವಕೇ ಚ "ತಾದಿಸೇನ ಸಾವಕೇನ ದೇಸಿತೋ ಯೋ ಧಮ್ಮೋ, ಸೋ ಧಮ್ಮೋ ಸಾತ್ಥೋ ಸಬ್ಯಞ್ಜನೋ ಏಕನ್ತಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಏಕನ್ತಪರಿಸುದ್ಧೋ ಅತ್ಥಾವಹೋ ಹಿತಾವಹೋ ಸುಖಾವಹೋ ಝಾನಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬತ್ತಕೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಸಾವಕೇನ ದೇಸಿತಧಮ್ಮೇ ಚ ಸದ್ಧಂ ಸದ್ದಹನಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತತ್ಥಾತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೇ ಸತ್ಥಾರಾ ದೇಸಿತಧಮ್ಮೇ ಚೇವ ಸಾವಕೇನ ದೇಸಿತಧಮ್ಮೇ ಚ ಸದ್ದಹನ್ತಸ್ಸ ವೇನೇಯ್ಯಸ್ಸ ಯಾ ವೀಮಂಸಾ, ವೀಮಂಸನ್ತಸ್ಸ ಯಾ ಉಸ್ಸಾಹನಾ, ಉಸ್ಸಹನ್ತಸ್ಸ ಯಾ ತುಲನಾ, ತುಲಯನ್ತಸ್ಸ ಯಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಾ, ಸಾ ಅಯಂ ವೀಮಂಸಾದಿಕಾ ಪಞ್ಞಾ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಸುತಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ** ನಾಮ। ತತ್ಥ ವೀಮಂಸನಂ **ವಿಮಂಸಾ,** ಪಾಳಿಯಾ, ಪಾಳಿಅತ್ಥಸ್ಸ ಚ ವೀಮಂಸಾ। ವೀಮಂಸತೀತಿ ವಾ **ವೀಮಂಸಾ,** ಪದಂ ಪದನ್ತರೇನ, ಪದತ್ಥಂ ಪದತ್ಥನ್ತರೇನ ವಿಚಾರಣಕಾ ಪಞ್ಞಾ। ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ಏವಂ ಉಸ್ಸಾಹನಾದೀಸುಪಿ ಭಾವಸಾಧನಕತ್ತುಸಾಧನಾನಿ ಕಾತಬ್ಬಾನಿ। **ಉಸ್ಸಾಹನಾ** ಚ ಉಸ್ಸಾಹೇನ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಿಕಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಧಾರಣಪರಿಚಯಸಾಧಿಕಾ ಪಞ್ಞಾ ಚ, ನ ವೀರಿಯಂ, ಏತ್ಥ ಚ ಯಾ ಸುತಮತ್ತೇಯೇವ ಪವತ್ತಾ, ವೀಮಂಸಾದಿಭಾವಂ ಅಪ್ಪತ್ತಾ ನಿವತ್ತಾ, ಸಾ ಸುತಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ ನ ಹೋತಿ। ಯಾ ಚ ಸುತ್ವಾ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಉಸ್ಸಾಹನಾದಿಭಾವಂ ಅಪ್ಪತ್ತಾ ನಿವತ್ತಾ, ಯಾ ಚ ಸುತ್ವಾ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಉಸ್ಸಹಿತ್ವಾ ತುಲನಾದಿಭಾವಂ ಅಪ್ಪತ್ತಾ ನಿವತ್ತಾ, ಯಾ ಚ ಸುತ್ವಾ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಉಸ್ಸಹಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖನಭಾವಂ ಅಪ್ಪತ್ತಾ ನಿವತ್ತಾ, ಸಾಪಿ ಪಞ್ಞಾ ನ ಸುತಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಯಾ ಪನ ಸುತ್ವಾ ಸದ್ದಹನ್ತಸ್ಸ ವೀಮಂಸಾ, ವೀಮಂಸನ್ತಸ್ಸ ಉಸ್ಸಾಹನಾ, ಉಸ್ಸಹನ್ತಸ್ಸ ತುಲನಾ, ತುಲಯನ್ತಸ್ಸ ಉಪಪರಿಕ್ಖಾ ಹೋತಿ, ಅಯಂ **ಸುತಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ** ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ಸುತಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ಕತಮಾ ಚಿನ್ತಾಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ ಸುತಮಯಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಭಜನಾನನ್ತರಂ ಚಿನ್ತಾಮಯಿಂ ಪಞ್ಞಂ ವಿಭಜಿತುಂ **"ತಥಾ ಸುತೇನ ನಿಸ್ಸಯೇನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸುತ**ನ್ತಿ ಸುಯ್ಯತೇ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋತಿ **ಸುತೋ,** ಸವನಂ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಸುತಂ,** ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಸುತಂ। **ನಿಸ್ಸಯೇನ** ಉಪನಿಸ್ಸಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಲಕ್ಖಣೇ ಚೇತಂ "ಸುತೇನ ನಿಸ್ಸಯೇನಾ"ತಿ ಕರಣವಚನಂ। ಏತ್ಥ ಪನ "ಇದಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿವಿರಮನಂ ಸೀಲನಟ್ಠೇನ ಸೀಲಂ, ಅಯಂ ಏಕಗ್ಗತಾ ಸಮಾದಹನಟ್ಠೇನ ಸಮಾಧಿ , ಇಮಾನಿ ಭೂತುಪಾದಾನಿ ರುಪ್ಪನಟ್ಠೇನ ರೂಪಾನಿ, ಇಮೇ ಫಸ್ಸಾದಯೋ ನಮನಟ್ಠೇನ ನಾಮಾನಿ, ಇಮೇ ರೂಪಾದಯೋ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ರಾಸಟ್ಠೇನ ಖನ್ಧಾ"ತಿ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪೀಳನಾದಿಸಭಾವಸ್ಸ ವೀಮಂಸನಾಭೂತಾ ಪಞ್ಞಾ **ವೀಮಂಸಾ** ನಾಮ। ತೇಸಂಯೇವ ಸೀಲಸಮಾಧಿಆದೀನಂ ಸೀಲತಿ ಪತಿಟ್ಠಹತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸೀಲ**ನ್ತಿಆದಿವಚನತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸಭಾಗಲಕ್ಖಣರಸಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಪದಟ್ಠಾನಾನಂ ತುಲೇತ್ವಾ ವಿಯ ಗಹಣಪಞ್ಞಾ **ತುಲನಂ** ನಾಮ। ತೇಸಂಯೇವ ಸೀಲಸಮಾಧಿಆದೀನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಭಾವಲಕ್ಖಣಂ ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ಅನಿಚ್ಚತಾದುಕ್ಖತಾದಿನಮನರುಪ್ಪನಾದಿಸಪ್ಪಚ್ಚಯಸಙ್ಖತಾದಿಆಕಾರೇ ವಿತಕ್ಕೇತ್ವಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಣಪಞ್ಞಾ ಏವ **ಉಪಪರಿಕ್ಖಾ** ನಾಮಾತಿ ವಿಸೇಸತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಸುತಧಮ್ಮಸ್ಸ ಧಾರಣಪರಿಚಯವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ ಸುತಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ ಉಸ್ಸಾಹನಾ ಜಾತಾ ವಿಯ ನ ಚಿನ್ತಾಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ ಚಿನ್ತಿತಸ್ಸ ಧಾರಣಪರಿಚಯವಸೇನ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋತಿ "ಉಸ್ಸಾಹನಾ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ।

ಸುತಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ ಚೇವ ಚಿನ್ತಾಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ ಚ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ಕತಮಾ ಭಾವನಾಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ ಕಾರಣಭೂತಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸುತಮಯಿಚಿನ್ತಾಮಯಿಪಞ್ಞಾನಂ ದಸ್ಸನಾನನ್ತರಂ ಫಲಭೂತಂ ಭಾವನಾಮಯಿಂ ಪಞ್ಞಂ ವಿಭಜನ್ತೋ **"ಇಮಾಹಿ ದ್ವೀಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಇಮಾಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಪಞ್ಞಾಹೀ**ತಿ ಸುತಮಯಿಚಿನ್ತಾಮಯಿಪಞ್ಞಾಹಿ ಕಾರಣಭೂತಾಹಿ। ಸುತಮಯಿಪಞ್ಞಾಯ ವಾ ಚಿನ್ತಾಮಯಿಪಞ್ಞಾಯ ವಾ ಉಭಯತ್ಥ ವಾ ಠಿತೋಯೇವ ಯೋಗಾವಚರೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರಭತೀತಿ। **ಮನಸಿಕಾರಸಮ್ಪಯುತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ರೂಪಾರೂಪೇಸು ಪರಿಗ್ಗಹಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಅನಿಚ್ಚತಾದಿವಸೇನ ಮನಸಿಕಾರೇನ ಸಮ್ಮಾ ಪಕಾರೇಹಿ ಯುತ್ತಪ್ಪಯುತ್ತಸ್ಸ। ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧಿಕಙ್ಖಾವಿತರಣವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿ- ಪಟಿಪದಾಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಸಮ್ಪಾದನೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ

ಉಸ್ಸುಕ್ಕನ್ತಸ್ಸ ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ ಸನ್ತಾನೇ ಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿಸಙ್ಖಾತಂ **ಯಂ** ಅರಿಯಮಗ್ಗ**ಞಾಣಂ** ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣ**ದಸ್ಸನಭೂಮಿಯಂ ವಾ ಭಾವನಾಭೂಮಿಯಂ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ,** ಅಯಂ **ಭಾವನಾಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ**ತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯದಿಪಿ ಪಠಮಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಪಠಮಂ ನಿಬ್ಬಾನದಸ್ಸನತೋ **"ದಸ್ಸನ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಭಾವನಾವಸೇನ ಪನ ಪವತ್ತನತೋ **"ಭಾವನಾಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ"**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ದಸ್ಸನಭೂಮೀ**ತಿ ಪಠಮಮಗ್ಗಫಲಾನಿ, ಸೇಸಾನಿ "ಭಾವನಾಭೂಮೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ।

೮. ಅಮ್ಹಾಕಾಚರಿಯ ತುಮ್ಹೇಹಿ "ಯಸ್ಸ ಸತ್ಥಾ ವಾ"ತಿಆದಿನಾ ಸುತಮಯಿಪಞ್ಞಾದಿಕಾ ವಿಭತ್ತಾ, ಏವಂ ಸತಿ ಸುತೇನ ವಿನಾ ಚಿನ್ತಾಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ ನಾಮ ನ ಭವೇಯ್ಯ, ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಪನ ಸುತೇನ ವಿನಾ ಚಿನ್ತಾಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ ಹೋತ್ವೇವಾತಿ ಚೋದನಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪಕಾರನ್ತರೇನ ವಿಭಜಿತುಂ **"ಪರತೋಘೋಸಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಪರತೋಘೋಸಾ**ತಿ ಪರತೋ ಪವತ್ತೋ ದೇಸನಾಘೋಸೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ ಪರತೋಘೋಸಾ। **ಪಚ್ಚತ್ತಸಮುಟ್ಠಿತಾ**ತಿ ಪತಿ ವಿಸುಂ ಅತ್ತನಿಯೇವ ಸಮುಟ್ಠಿತಾ। **ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾ**ತಿ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬಾನಂ ರೂಪಾದೀನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ರುಪ್ಪನನಮನಾದಿಸಭಾವಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನಾದಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ಪವತ್ತಮನಸಿಕಾರಾ ಚಿನ್ತಾಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ ನಾಮ, ಇಮಿನಾ ಸಾವಕಾಪಿ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಗಹಿತಾ, ತಥಾಪಿ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಆದೀನಂಯೇವ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಾವಕಾ ಇಧ ಗಹಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಪುರಿಮನಯೋ ಯುತ್ತತರೋ। **ಪರತೋ**ತಿ ಧಮ್ಮದೇಸಕತೋ ಪವತ್ತೇನ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಘೋಸೇನ ಹೇತುನಾ ಯಂ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಪಚ್ಚತ್ತಸಮುಟ್ಠಿತೇನ, ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಚ ಹೇತುನಾ ಯಂ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, **ಅಯಂ** ಭಾವನಾವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಭಾವನಾಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ** ನಾಮ, ಇಮಿನಾ ಸಾವಕಾಪಿ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಗಹಿತಾ, ತಥಾಪಿ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಆದೀನಂಯೇವ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಾವಕಾ ಇಧ ಗಹಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಪುರಿಮನಯೋ ಯುತ್ತತರೋ। **ಪರತೋ**ತಿ ಧಮ್ಮದೇಸಕತೋ ಪವತ್ತೇನ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಘೋಸೇನ ಹೇತುನಾ ಯಂ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಪಚ್ಚತ್ತಸಮುಟ್ಠಿತೇನ, ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಚ ಹೇತುನಾ ಯಂ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ ಭಾವನಾವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ ಭಾವನಾಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ ನಾಮಾತಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಞೇಯ್ಯಾತಿ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥಂ ಞಾತುಂ ಇಚ್ಛನ್ತೇಹಿ "ಏವಂ ಪಟಿಪದಾವಿಭಾಗೇನಾ"ತಿಆದಿನಾ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯) ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನೇನ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ।

ಸುತಮಯಿಪಞ್ಞಾದಿಕಾ ತಿಸ್ಸೋ ಪಞ್ಞಾ ಆಚರಿಯೇನ ನಾನಾನಯೇಹಿ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ತಾಸು ಯಸ್ಸ ಏಕಾ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ಪಞ್ಞಾ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋನಾಮೋ, ಯಸ್ಸ ಏಕಾಪಿ ನತ್ಥಿ, ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋನಾಮೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಭಾವತೋ ಯಸ್ಸ ಅಯಂ ಪಞ್ಞಾ, ಇಮಾ ವಾ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ, ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ, ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋತಿ ಪಟಿಪದಾಪಞ್ಞಾಪ್ಪಭೇದೇನ ಪುಗ್ಗಲಂ ವಿಭಜಿತುಂ **"ಯಸ್ಸ ಇಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಯಸ್ಸ** ಅತಿತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಸ್ಸ ಸುತಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ ಚೇವ ಚಿನ್ತಾಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ ಚ ಇಮಾ ದ್ವೇ ಪಞ್ಞಾ ಅತ್ಥಿ, ಅಯಂ ಅತಿತಿಕ್ಖಪಞ್ಞೋ ಉದ್ದೇಸಮತ್ತೇನೇವ ಜಾನನತೋ **ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ** ನಾಮ। **ಯಸ್ಸ** ನಾತಿತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸನಿದ್ದೇಸೇಹಿ ಸುತಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ ಅತ್ಥಿ, ಚಿನ್ತಾಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ ನತ್ಥಿ, ಅಯಂ ನಾತಿತಿಕ್ಖಪಞ್ಞೋ ಉದ್ದೇಸನಿದ್ದೇಸೇಹಿ ಜಾನನತೋ **ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ** ನಾಮ। **ಯಸ್ಸ** ಮನ್ದಪಞ್ಞಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸನಿದ್ದೇಸೇಹಿ ನೇವ ಸುತಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ ಅತ್ಥಿ, ನ ಚಿನ್ತಾಮಯೀ ಪಞ್ಞಾ ಚ, ಅಯಂ ಮನ್ದಪಞ್ಞೋ ಉದ್ದೇಸನಿದ್ದೇಸಪಟಿನಿದ್ದೇಸೇಹಿ ಜಾನನತೋ ನಿರವಸೇಸವಿತ್ಥಾರದೇಸನಾಯ ನೇತಬ್ಬತೋ **ನೇಯ್ಯೋ** ನಾಮಾತಿ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ಇದಾನಿ ಯದತ್ಥಂ ಇಮಾ ಪಞ್ಞಾ ಉದ್ಧಟಾ, ತಮೇವ ವೇನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲವಿಭಾಗಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ 'ಯಸ್ಸಾ'ತಿಆದಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿಆದಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮) ವುತ್ತಂ।

೯. "ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ದೇಸನಂ ವಿಭಾವೇತಿ, "ತತ್ಥ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಪದಾ"ತಿಆದಿನಾ ಪಟಿಪದಾವಿಭಾಗೇಹಿ, "ಸ್ವಾಯಂ ಹಾರೋ"ತಿಆದಿನಾ ಞಾಣವಿಭಾಗೇಹಿ ಚ ದೇಸನಾಭಾಜನಂ ವೇನೇಯ್ಯತ್ತಯಂ ಆಚರಿಯೇನ

ವಿಭತ್ತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಯಾಯ ದೇಸನಾಪಾಳಿಯಾ ದೇಸನಾಹಾರಂ ಯೋಜೇತುಂ ಪುಬ್ಬೇ 'ಧಮ್ಮಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ'ತಿಆದಿನಾ ದೇಸನಾಹಾರಸ್ಸ ವಿಸಯಭಾವೇನ ಯಾ ಪಾಳಿದೇಸನಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಾ, ಸಾ ಪಾಳಿದೇಸನಾ ದೇಸನಾಹಾರೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತೇಸು ಅಸ್ಸಾದಾದೀಸು ಅತ್ಥೇಸು ಕಿಮತ್ಥಂ ದೇಸಯತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ "ಇಮಂ ಅತ್ಥಂ ದೇಸಯತೀ"ತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಾಯಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ।

ತತ್ಥ **ಸಾಯಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾತಿ** ಯಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಾದಿಕಾ ಪುಬ್ಬೇ ದೇಸನಾಹಾರಸ್ಸ ವಿಸಯಭಾವೇನ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಾ, ಸಾಯಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಅಸ್ಸಾದಾದೀಸು ಕಿಮತ್ಥಂ ದೇಸಯತೀತಿ ಕಥೇತುಕಾಮತಾಯ ಪುಚ್ಛತಿ, ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ದೇಸಯತೀ"ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ತಾನಿ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ದುಕ್ಖಂ ಸಮುದಯಂ ನಿರೋಧಂ ಮಗ್ಗ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪವತ್ತಿಪವತ್ತಕನಿವತ್ತಿನಿವತ್ತನುಪಾಯಭಾವೇನ ಅವಿಪರೀತಭಾವತೋ **"ಸಚ್ಚಾನೀ"**ತಿ ವುತ್ತಾನಿ।

ಯಸ್ಸಂ ದೇಸನಾಯಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ದೇಸನಾಹಾರೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ, ಸಾ ದೇಸನಾ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ದೇಸಯತೀತಿ ಯುತ್ತಂ ಹೋತು। ಯಸ್ಸಂ ದೇಸನಾಯಂ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ಸಾ ದೇಸನಾ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ದೇಸಯತೀತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। ಹೇಟ್ಠಾ ಚ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ತಸ್ಮಾ "ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ"ತಿಪಿ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೋದನಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ **"ಆದೀನವೋ ಫಲಞ್ಚ ದುಕ್ಖ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ದೇಸನಾಹಾರೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾನಯೇನ ದೇಸನಾಯಂ ನಿದ್ಧಾರಿತೋ ಆದೀನವೋ ಚೇವ ಫಲಞ್ಚ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಹೋತಿ, ಅಸ್ಸಾದೋ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ನಿಸ್ಸರಣಂ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ಉಪಾಯೋ ಚೇವ ಆಣತ್ತಿ ಚ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ದೇಸಯತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವಾತಿ।

ತಣ್ಹಾವಜ್ಜಾ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಂ, ತೇ ಚ ಅನಿಚ್ಚಾದೀಹಿ ಪೀಳಿತತ್ತಾ **ಆದೀನವಾ**ಯೇವ। **ಫಲ**ನ್ತಿ ದೇಸನಾಯ ಫಲಂ ಲೋಕಿಯಂ, ನ ಲೋಕುತ್ತರಂ, ತಸ್ಮಾ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ। **ಅಸ್ಸಾದೋತಿ** ತಣ್ಹಾಸ್ಸಾದಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ **"ಅಸ್ಸಾದೋ ಸಮುದಯೋ"ತಿ ಚ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಅಸ್ಸಾದೇಕದೇಸೋ ದುಕ್ಖಮೇವ**, ಅಸ್ಸಾದೇಕದೇಸೋ ದುಕ್ಖಞ್ಚೇವ ಸಮುದಯೋ ಚ। ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಚ ಭಗವತೋ ಆಣತ್ತಿ ಚ ದೇಸನಾಯ ಫಲಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಉಪಾಯಭಾವತೋ **"ಉಪಾಯೋ, ಆಣತ್ತಿ ಚ ಮಗ್ಗೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ನಿಸ್ಸರಣೇಕದೇಸೋಪಿ ಮಗ್ಗೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। "ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಯಾ ದೇಸನಾ ವಿಸೇಸತೋ ದೇಸಯತಿ, ಕತಮಾ ಸಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ವಿಸೇಸಂ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಇದಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಇದಂ** ವುಚ್ಚಮಾನಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ವಿಸೇಸತೋ ದೇಸಯತೀತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

"ಯಾ ದೇಸನಾ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ವಿಸೇಸತೋ ದೇಸಯತಿ, ತಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಭಾವಂ ಕಿಂ ಭಗವಾ ಆಹಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ಯಥಾಹ ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ಜಾತಿಪಿ ದುಕ್ಖಾ"ತಿಆದಿವಚನತೋ (ಮಹಾವ° ೧೪) ತಣ್ಹಾವಜ್ಜಂ ಜಾತಿಆದಿಕಂ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಜಾತಂ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವೇನ, ದುಕ್ಖದುಕ್ಖಾದಿಭಾವೇನ ಚ **"ದುಕ್ಖ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮೇ**ತಿ ಮಯಾ ಪವತ್ತಿತನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। **ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಸವನೇ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇತುಂ ಆಲಪತಿ। **ಬಾರಾಣಸಿಯ**ನ್ತಿ ಬಾರಾಣಸೀನಗರಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ। **ಇಸಿಪತನೇ**ತಿ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದೀನಂ ಇಸನತೋ ಗವೇಸನತೋ **"ಇಸೀ"**ತಿ ವೋಹರಿತಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಪತನಟ್ಠಾನೇ। **ಮಿಗದಾಯೇ**ತಿ ಮಿಗಾನಂ ಅಭಯದಾನಟ್ಠಾನೇ ಕಾರಿತೇ ಅಸ್ಸಮೇವ।

ಅನುತ್ತರನ್ತಿ ಉತ್ತರಿತರಾಭಾವೇನ ಅನುತ್ತರಂ ಅನತಿಸಯಂ। **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕ**ನ್ತಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿಕೇ ಸಭಾವಧಾರಣಾದಿನಾ ಅತ್ಥೇನ ಧಮ್ಮೋ ಚೇವ ಪವತ್ತನಟ್ಠೇನ ಚಕ್ಕಞ್ಚಾತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ। **ಅಪ್ಪಟಿವತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಸೇಧನೀಯಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಜನಕಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮಿಸ್ಸರತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧತ್ತಾ, ಜಞ್ಞಸ್ಸ ಚ ಅನುತ್ತರತ್ತಾ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಾದೀನಞ್ಚೇವ ಅಟ್ಠಾರಸಬ್ರಹ್ಮಕೋಟಿಯಾ ಚ ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧಸಾಧನತೋ ಚ। "ಕೇನ ಅಪ್ಪಟಿವತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸಮಣೇನ ವಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಮಣೇನಾ**ತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಮತ್ತೂಪಗತೇನ । **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನಾ**ತಿ ಜಾತಿಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ। ಪರಮತ್ಥಾನಞ್ಹಿ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಪಟಿಸೇಧನೇ

ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾನುಪ್ಪಜ್ಜನಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿ। **ದೇವೇನಾತಿ** ಛಕಾಮಾವಚರದೇವೇನ। **ಬ್ರಹ್ಮುನಾತಿ** ರೂಪಬ್ರಹ್ಮಾ ಗಹಿತಾ। "ಸಮಣೇನ ವಾ … ಪೇ॰… ಬ್ರಹ್ಮುನಾ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ಅವತ್ವಾ "**ಕೇನಚೀ**"ತಿ ವುತ್ತವಚನೇನ ಅವಸೇಸಖತ್ತಿಯಗಹಪತಿಪರಿಸಜನಾ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। ತಸ್ಮಾ ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಸಮಣಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕತಾವತಿಂಸಮಾರಬ್ರಹ್ಮಪರಿಸಾ ಅಟ್ಠವಿಧಾಪಿ ಪಟಿಸೇಧೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾಯೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಲೋಕಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಸತ್ತಸಮೂಹೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಾಧಾರೇ।

"ದ್ವಾದಸ ಪದಾನಿ ಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ಗಾಥಾನುರೂಪಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಸುತ್ತೇ ಪದಾನಿ ವಿಭಜನ್ತೋ "**ತತ್ಥ ಅಪರಿಮಾಣಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ತತ್ಥ ತತ್ಥಾತಿ** ಧಮ್ಮಚಕ್ಕದೇಸನಾಯಂ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧; ಮಹಾವ॰ ೧೩ ಆದಯೋ; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೨.೩೦)। "ಅಪರಿಮಾಣಾ ಅಕ್ಖರಾ ಅಪರಿಮಾಣಾ ಪದಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಅಪರಿಮಾಣಾ ಪದಾ ಅಪರಿಮಾಣಾ ಅಕ್ಖರಾ"ತಿ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿವಚನೇಹಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪದಸಙ್ಗಹಿತಾನೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪದಾ, ಅಕ್ಖರಾ, ಬ್ಯಞ್ಜನಾತಿ** ಚ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸಾನೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ। **ಏತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಸ್ಸಾತಿ** ವತ್ತಬ್ಬಾಕಾರಸ್ಸ ಚತುಸಚ್ಚಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸೇವ **ಸಙ್ಕಾಸನಾ ಪಕಾಸನಾ** ಪಕಾಸನಾಕಾರೋ ಪಞ್ಞತ್ತಾಕಾರೋತಿ ಆಕಾರವನ್ತಆಕಾರಸಮ್ಬನ್ಧೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಸಙ್ಕಾಸನಾಕಾರೋತಿ** ಚ ಸಙ್ಕಾಸನೀಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಆಕಾರೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ಇತಿಪೀತಿ** ಇತಿ ಇಮಿನಾ ಪಕಾರೇನಪಿ, ಇಮಿನಾ ಪಕಾರೇನಪಿ **ಇದಂ** ಜಾತಿಆದಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಯನ್ತಿ ಕಾಮತಣ್ಹಾದಿಭೇದಾ ಅಯಂ ತಣ್ಹಾ। **ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋತಿ** ದುಕ್ಖನಿಬ್ಬತ್ತನಸ್ಸ ಹೇತುಭಾವತೋ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ। **ಅಯನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತತೋ ನಿಸ್ಸಟಾ ಅಯಂ ಅಸಙ್ಖತಾ ಧಾತು। **ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋತಿ** ಜಾತಿಆದಿಪ್ಪಭೇದಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಾದನನಿರೋಧಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ। **ಅಯನ್ತಿ** ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಾದಿಕೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಅರಿಯೋ ಮಗ್ಗೋ। ದುಕ್ಖನಿರೋಧಭೂತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ಗತತ್ತಾ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಟಿಪದಾಭಾವತೋ ಚ **ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ**। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

"ತತ್ಥ ಅಪರಿಮಾಣಾ"ತಿಆದಿನಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಪದಅತ್ಥಪದಾನಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿಸಯಿವಿಸಯಭಾವೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಸಙ್ಕಾಸೇತೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ಭಗವಾ ಕಿಂ ಸಾಮಞ್ಞೇಹಿ ಅಕ್ಖರಾದೀಹಿ ಸಙ್ಕಾಸೇತಿ ವಾ ಪಕಾಸೇತಿ ವಾ, ಉದಾಹು ಯಥಾರಹಂ ಸಙ್ಕಾಸೇತಿ ಪಕಾಸೇತೀತಿಆದಿವಿಚಾರಣಾಯ ಸಮ್ಭವತೋ ವಿಸಯವಿಸಯಿಭಾವೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಭಾವಂ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಸಙ್ಕಾಸೇತೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಸಙ್ಕಾಸೇತೀ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ, ನನು "ದುಕ್ಖಸಚ್ಚ"ನ್ತಿಆದೀಸು ಪದೇನೇವ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚತ್ಥತ್ತಾದಿಕೋ ಸಙ್ಕಾಸಿತಬ್ಬೋತಿ? ಸಚ್ಚಂ, ಪದಾವಯವಸ್ಸ ಪನ ಅಕ್ಖರಸ್ಸ ಗಹಣಮುಖೇನೇವ ಅಕ್ಖರಸಮುದಾಯಸ್ಸಪಿ ಪದಸ್ಸ ಗಹಣಂ ಹೋತಿ, ಪದೇ ಗಹಿತೇ ಚ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚತ್ಥಾದಿಕಾವಬೋಧೋ ಹೋತ್ವೇವ, ಏವಂ ಸತಿ ಪದೇನೇವ ಸಿಜ್ಝನತೋ ಅಕ್ಖರೋ ವಿಸುಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ? ನ, ದುಕ್ಖಸಚ್ಚತ್ಥಾದಿಕಾವಬೋಧಸ್ಸ ವಿಸೇಸುಪ್ಪತ್ತಿಭಾವತೋ। **ದು**-ಇತಿ ಅಕ್ಖರೇನ ಹಿ ಅನೇಕುಪದ್ದವಾಧಿಟ್ಠಾನಭಾವೇನ ಕುಚ್ಛಿತತ್ಥೋ ಗಹಿತೋ, **ಖ**-ಇತಿ ಅಕ್ಖರೇನ ಧುವಸುಭಸುಖತ್ತಭಾವವಿರಹೇನ ತುಚ್ಛತ್ಥೋತಿ ಏವಮಾದಿಕಾವಬೋಧಸ್ಸ ವಿಸೇಸುಪ್ಪತ್ತಿ ಭವತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಪದತ್ಥಗಹಣಸ್ಸ ವಿಸೇಸಾಧಾನಂ ಜಾಯತೀ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯)। ಪದಪರಿಯೋಸಾನೇ ವಾಕ್ಯಪರಿಯೋಸಾನಾಭಾವತೋ ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ದೀಪಿಯಮಾನೋ ಅತ್ಥೋ ಪದೇಹಿ ಪಕಾಸಿತೋವಾತಿ ವುತ್ತಂ "**ಪದೇಹಿ ಪಕಾಸೇತೀ**"ತಿ। ವಾಕ್ಯಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪನ ಸಙ್ಕಾಸಿತೋ ಪಕಾಸಿತೋ ಅತ್ಥೋ ವಿವರಿತೋ ವಿವಟೋ ಕತೋವಾತಿ ವುತ್ತಂ। "**ಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ವಿವರತೀ**"ತಿ। ಪಕಾರೇಹಿ ಚ ವಾಕ್ಯಭೇದೇ ಕತೇ ಸೋ ಅತ್ಥೋ ವಿಭತ್ತೋ ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತಂ "**ಆಕಾರೇಹಿ ವಿಭಜತೀ**"ತಿ। ವಾಕ್ಯಾವಯವಾನಂ ಪದಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಂ ನಿಬ್ಬಚನವಿಭಾಗೇ ಕತೇ ಸೋ ಅತ್ಥೋ ಪಾಕಟೋ ಕತೋವಾತಿ ವುತ್ತಂ "**ನಿರುತ್ತೀಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋತೀ**"ತಿ। ಕತನಿಬ್ಬಚನೇಹಿ ವಾಕ್ಯಾವಯವೇಹಿ ವಿತ್ಥಾರವಸೇನ ನಿರವಸೇಸತೋ ದೇಸಿತೇಹಿ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತೇ ಪರಿಸಮನ್ತತೋ ತೋಸನಂ ಹೋತಿ, ಪಞ್ಞಾತೇಜನಞ್ಚಾತಿ ಆಹ "**ನಿದ್ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇತೀ**"ತಿ।

“ಭಗವಾ ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಸಙ್ಕಾಸೇತೀ”ತಿಆದೀಸು “ಭಗವಾ ಏವಾ”ತಿ ವಾ “ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಏವಾ”ತಿ ವಾ ಅವಧಾರಣೇ ಯೋಜಿತೇ “ಸಾವಕೋ ನ ಸಙ್ಕಾಸೇತಿ, ಪದಾದೀಹಿ ನ ಸಙ್ಕಾಸೇತೀ”ತಿ ಅತ್ಥೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಸಾವಕೋ ಚ ಸಙ್ಕಾಸೇತಿ, ಪದಾದೀಹಿ ಚ ಸಙ್ಕಾಸೇತಿ। ಕತ್ಥ ಅವಧಾರಣಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? “ಭಗವಾ ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಸಙ್ಕಾಸೇತಿಯೇವಾ”ತಿ ಅವಧಾರಣಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಏವಞ್ಹಿ ಸತಿ ಸಾವಕೇನ ಸಙ್ಕಾಸಿತೋ ವಾ ಪದಾದೀಹಿ ಸಙ್ಕಾಸಿತೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ ಹೋತಿ। ಅತ್ಥಪದಾನಞ್ಚ ಅಕ್ಖರಾದಿನಾನಾವಿಸಯತಾ ಸಿದ್ಧಾ ಹೋತಿ। ತೇನ ಏಕಾನುಸನ್ಧಿಕೇ ಸುತ್ತೇ ಛಳೇವ ಅತ್ಥಪದಾನಿ ನಿದ್ಧಾರೇತಬ್ಬಾನಿ, ಅನೇಕಾನುಸನ್ಧಿಕೇ ಸುತ್ತೇ ಅನುಸನ್ಧಿಭೇದೇನ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಛ ಛ ಅತ್ಥಪದಾನಿ ನಿದ್ಧಾರೇತಬ್ಬಾನಿ।

“ಛಸು ಬ್ಯಞ್ಜನಪದೇಸು ಕತಮೇನ ಬ್ಯಞ್ಜನಪದೇನ ಕತಮಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ “ಇಮಿನಾ ಇದಂ ಕಿಚ್ಚಂ, ಇಮಿನಾ ಇದಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತೀ”ತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಚ ಪದೇಹಿ ಚ ಉಗ್ಘಟೇತೀ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಅಕ್ಖರಾದೀಸು ಬ್ಯಞ್ಜನಪದೇಸು। **ಉಗ್ಘಟೇತೀ**ತಿ ಉಗ್ಘಟನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದೇಸನಾವ ಉಗ್ಘಟನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತಿ, ಭಗವಾ ಪನ ದೇಸನಾಜನಕತ್ತಾ ಉಗ್ಘಟನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

“ಉಗ್ಘಟನಕಿಚ್ಚಸಾಧಿಕಾ ದೇಸನಾಯೇವ ಕಿಂ ವಿಪಞ್ಚನವಿತ್ಥಾರಣಕಿಚ್ಚಸಾಧಿಕಾ ದೇಸನಾಜನಕತ್ತಾ, ಉದಾಹು ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಕಿಚ್ಚಸಾಧಿಕಾ ಅಞ್ಞಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಭಾವತೋ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಕಿಚ್ಚಸಾಧಿಕಾ ಅಞ್ಞಾ ದೇಸನಾತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತತ್ಥ ಉಗ್ಘಟನಾ ಆದೀ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಥ ವಾ “ಕತಮಾ ಉಗ್ಘಟನಾ, ಕತಮಾ ವಿಪಞ್ಚನಾ, ಕತಮಾ ವಿತ್ಥಾರಣಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **“ತತ್ಥ ಉಗ್ಘಟನಾ ಆದೀ”**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಉಗ್ಘಟನಾದಿಕಿಚ್ಚಸಾಧಿಕಾಸು ದೇಸನಾಸು। **ಉಗ್ಘಟನಾ**ತಿ ಉಗ್ಘಟನಕಿಚ್ಚಸಾಧಿಕಾ ದೇಸನಾ ಆದಿದೇಸನಾ ಹೋತಿ। **ವಿಪಞ್ಚನಾ**ತಿ ವಿಪಞ್ಚನಕಿಚ್ಚಸಾಧಿಕಾ ದೇಸನಾ ಮಜ್ಝೇದೇಸನಾ ಹೋತಿ। **ವಿತ್ಥಾರಣಾ**ತಿ ವಿತ್ಥಾರಣಕಿಚ್ಚಸಾಧಿಕಾ ದೇಸನಾ ಪರಿಯೋಸಾನದೇಸನಾ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

“ಉಗ್ಘಟಿಯನ್ತೋ ಉದ್ದಿಸಿಯಮಾನೋ ಪರಿಯತ್ತಿಅತ್ಥಭೂತೋ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ ಕತಮಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವಿನೇತಿ, ವಿಪಞ್ಚಿಯನ್ತೋ ನಿದ್ದಿಸಿಯಮಾನೋ ಪರಿಯತ್ತಿಅತ್ಥಭೂತೋ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ ಕತಮಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವಿನೇತಿ, ವಿತ್ಥಾರಿಯನ್ತೋ ಪಟಿನಿದ್ದಿಸಿಯಮಾನೋ ಪರಿಯತ್ತಿಅತ್ಥಭೂತೋ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ ಕತಮಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವಿನೇತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಸೋಯಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ “ಏವಂ ‘ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಸಙ್ಕಾಸೇತೀ’ತಿಆದೀನಂ ಛನ್ನಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಪದಾನಂ ಬ್ಯಾಪಾರಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅತ್ಥಪದಾನಂ ಬ್ಯಾಪಾರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ‘ಸೋಯಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ’ತಿಆದಿ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯) ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಉಗ್ಘಟಿಯನ್ತೋ** ಉದ್ದಿಸಿಯಮಾನೋ ಉದ್ದೇಸಪರಿಯತ್ತಿಅತ್ಥಭೂತೋ ಸೋ ಅಯಂ **ಧಮ್ಮವಿನಯೋ** ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಪುಗ್ಗಲಂ ವಿನೇತಿ, **ತೇನ** ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುನೋ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಿನಯನೇನ **ನಂ** ಉಗ್ಘಟಿಯನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸಿಯಮಾನಂ ಉದ್ದೇಸಪರಿಯತ್ತಿಅತ್ಥಭೂತಂ ವಿನಯಂ “ಆದಿಕಲ್ಯಾಣೋ”ತಿ ಆಹು। **ವಿಪಞ್ಚಿಯನ್ತೋ** ನಿದ್ದಿಸಿಯಮಾನೋ ನಿದ್ದೇಸಪರಿಯತ್ತಿಅತ್ಥಭೂತೋ ಸೋ ಅಯಂ **ಧಮ್ಮವಿನಯೋ** ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞುಪುಗ್ಗಲಂ ವಿನೇತಿ, **ತೇನ** ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞುಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಿನಯನೇನ **ನಂ** ವಿಪಞ್ಚಿಯನ್ತಂ ನಿದ್ದಿಸಿಯಮಾನಂ ನಿದ್ದೇಸಪರಿಯತ್ತಿಅತ್ಥಭೂತಂ ವಿನಯಂ “ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣೋ”ತಿ ಆಹು। **ವಿತ್ಥಾರಿಯನ್ತೋ** ಪಟಿನಿದ್ದಿಸಿಯಮಾನೋ ಪಟಿನಿದ್ದೇಸಪರಿಯತ್ತಿಅತ್ಥಭೂತೋ ಸೋ ಅಯಂ **ಧಮ್ಮವಿನಯೋ** ನೇಯ್ಯಂ ಪುಗ್ಗಲಂ **ವಿನೇತಿ** ವಿನಯನಂ ಜನೇತಿ, **ತೇನ** ನೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಿನಯನೇನ **ನಂ** ವಿತ್ಥಾರಿಯನ್ತಂ ಪಟಿನಿದ್ದಿಸಿಯಮಾನಂ ಪಟಿನಿದ್ದೇಸಪರಿಯತ್ತಿಅತ್ಥಭೂತಂ ವಿನಯಂ “ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣೋ”ತಿ ಆಹೂತಿ ಯೋಜನತ್ಥೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಅಥ ವಾ “ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಸಙ್ಕಾಸೇತೀ”ತಿಆದಿನಾ ಛನ್ನಂ ಪದಾನಂ ಬ್ಯಾಪಾರೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ಏವಂ ಸತಿ ಅತ್ಥೋ ನಿಬ್ಯಾಪಾರೋ ಸಿಯಾ, ಅತ್ಥೋ ಚ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಸಬ್ಯಾಪಾರೋಯೇವಾತಿ ಚೋದನಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ ಆಹ **“ಸೋಯಂ**

ಧಮ್ಮವಿನಯೋ"ತಿಆದಿ। ಏತೇನ ಅತ್ಥೋಯೇವ ಮುಖ್ಯತೋ ವೇನೇಯ್ಯತ್ತಯಸ್ಸ ವಿನಯನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತಿ, ಅತ್ಥವಾಚಕೋ ಪನ ಸದ್ದೋ ಠಾನೂಪಚಾರತೋ ವೇನೇಯ್ಯತ್ತಯಸ್ಸ ವಿನಯನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಪದಪರಮಸ್ಸ ಪನ ಸಚ್ಚಪ್ಪಟಿವೇಧಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾನಾಭಾವತೋ ಸೋ ಇಧ ನ ವುತ್ತೋ। ಸೇಕ್ಖಗ್ಗಹಣೇನ ವಾ ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ವಿಯ ನೇಯ್ಯಗ್ಗಹಣೇನ ಪದಪರಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾಪಿ ಗಹಣಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ । **ಅಕ್ಖರೇಹೀ**ತಿಆದೀಸು ಕರಣತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ, ನ ಹೇತ್ವತ್ಥೇ। ಅಕ್ಖರಾದೀನಞ್ಹಿ ಉಗ್ಘಟನಾದೀನಿ ಪಯೋಜನಾನಿಯೇವ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಉಗ್ಘಟನಾದೀನಂ ಅಕ್ಖರಾದೀನಿ ಪಯೋಜನಾನೀತಿ "ಅನ್ನೇನ ವಸತೀ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ನ ಹೇತುಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಹಿ ಅನ್ನೇನ ಹೇತುನಾ ವಸತಿ, ವಸನೇನ ಹೇತುನಾ ಅನ್ನಂ ಲದ್ಧನ್ತಿ ವಸನಕಿರಿಯಾಯ ಫಲಂ ವಸನಕಿರಿಯಾಯ ಹೇತುಭಾವೇನ ಗಹಿತಂ। "ಅಜ್ಝೇಸನೇನ ವಸತೀ"ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತೇನಾಹ "ಯದತ್ಥಾ ಚ ಕಿರಿಯಾ, ಸೋ ಹೇತೂ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೯)। ತತ್ಥ **ಯದತ್ಥಾ**ತಿ ಸೋ ಅನ್ನಾದಿಕೋ ಅತ್ಥೋ ಯಸ್ಸಾ ವಸನಾದಿಕಿರಿಯಾಯಾತಿ ಯದತ್ಥಾ, ವಸನಾದಿಕಿರಿಯಾ, ಸೋ ಅನ್ನಾದಿಕೋ ಅತ್ಥೋ ತಸ್ಸಾ ವಸನಾದಿಕಿರಿಯಾಯ ಹೇತೂತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೦. "ತತ್ಥ ಅಪರಿಮಾಣಾ ಪದಾ"ತಿಆದಿನಾ "ಧಮ್ಮಂ ವೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾಯ ಪಾಳಿಯಾ ದ್ವಾದಸಪದಸಮ್ಪತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ತಿವಿಧಕಲ್ಯಾಣತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಛಅತ್ಥಪದಛಬ್ಯಞ್ಜನಪದಭೇದೇನ ಸಮ್ಪತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಪದಬ್ಯಞ್ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತತ್ಥ ಛಪ್ಪದಾನಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಥ ವಾ "ದ್ವಾದಸ ಪದಾನಿ ಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾನುರೂಪಂ "ತತ್ಥ ಅಪರಿಮಾಣಾ"ತಿಆದಿನಾ "ಧಮ್ಮಂ ವೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾಯ ಪಾಳಿಯಾ ದ್ವಾದಸಪದತಾ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ "ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾನುರೂಪಂ "ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಚಾ"ತಿಆದಿನಾ ತಸ್ಸಾ ಪಾಳಿಯಾ ತಿವಿಧಕಲ್ಯಾಣತಾ ದಸ್ಸಿತಾ, ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ "ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾನುರೂಪಂ ತಸ್ಸಾ ಪಾಳಿಯಾ ಛಅತ್ಥಪದಬ್ಯಞ್ಜನಪದಸಮ್ಪನ್ನತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥ ಛಪ್ಪದಾನಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಿಸ್ಸಂ ದೇಸನಾಹಾರವಿಸಯಸಙ್ಖಾತಾಯಂ ಪಾಳಿಯಂ ಛಪ್ಪದಾನಿ ಅತ್ಥೋ। ಕತಮಾನಿ ಛಪ್ಪದಾನಿ? ಸಙ್ಕಾಸನಾ, ಪಕಾಸನಾ, ವಿವರಣಾ, ವಿಭಜನಾ, ಉತ್ತಾನೀಕಮ್ಮಂ, ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಛಪ್ಪದಾನಿ। ಅತ್ಥೋ ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ ತಸ್ಮಾ **ಸಾತ್ಥಂ। ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಿಸ್ಸಂ ದೇಸನಾಹಾರವಿಸಯಸಙ್ಖಾತಾಯಂ ಪಾಳಿಯಂ ಛಪ್ಪದಾನಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ। ಕತಮಾನಿ ಛಪ್ಪದಾನಿ? ಅಕ್ಖರಂ, ಪದಂ, ಬ್ಯಞ್ಜನಂ, ಆಕಾರೋ, ನಿರುತ್ತಿ, ನಿದ್ದೇಸೋ ಇಮಾನಿ ಛಪ್ಪದಾನಿ। ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಸಬ್ಯಞ್ಜನ**ನ್ತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। **ತೇನಾ**ತಿ ತಸ್ಸಾ ಪಾಳಿಯಾ ತಿವಿಧಕಲ್ಯಾಣಛಅತ್ಥಪದಸಮ್ಪನ್ನಛಬ್ಯಞ್ಜನಪದಸಮ್ಪನ್ನಟ್ಠೇನ, "ಧಮ್ಮಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ... ಪೇ॰... ಸುದ್ಧ"ನ್ತಿ ಭಗವಾ ಆಹಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕೇವಲಸದ್ದಸ್ಸ ಸಕಲಾದಿಅತ್ಥವಾಚಕತ್ತಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥಂ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕೇವಲನ್ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಂ ನ ಮಿಸ್ಸಂ ಲೋಕಿಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪರಿಪುಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥೇ ಏಕೋಪಿ ಅತ್ಥೋ ಊನೋ ನತ್ಥಿ, ವಾಚಕಸದ್ದೇಸುಪಿ ಅನತ್ಥಕೋ ಏಕೋಪಿ ಸದ್ದೋ ಅಧಿಕೋ ನತ್ಥೀತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಅನೂನಂ ಅನತಿರೇಕಂ। **ಪರಿಸುದ್ಧ**ನ್ತಿ ಸದ್ದದೋಸಅತ್ಥದೋಸಾದಿವಿರಹತೋ ವಾ ಪರಿಸುದ್ಧಂ, ರಾಗಾದಿಮಲವಿರಹತೋ ವಾ ಪರಿಯೋದಾತಾನಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮವಿಸೇಸಾನಂ ಉಪಟ್ಠಿತಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಪರಿಯೋದಾತಂ। ನಿಗ್ಗತಂ ಮಲಂ ಏತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ **ನಿಮ್ಮಲಂ**। ಸದ್ದದೋಸಾದಿವಿರಹತೋ ವಾ ರಾಗಾದಿವಿರಹತೋ ವಾ ಸಬ್ಬಮಲೇಹಿ ಅಪಗತಂ ಪರಿ ಸಮನ್ತತೋ ಓದಾತನ್ತಿ **ಪರಿಯೋದಾತಂ। ಉಪಟ್ಠಿತ**ನ್ತಿ ಉಪತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಬ್ಬವಿಸೇಸಾತಿ ಉಪಟ್ಠಿತಂ ಯಥಾ "ಪದಕ್ಕನ್ತ"ನ್ತಿ। **ಪದಕ್ಕನ್ತಂ** ಪದಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನಂ। ವಿಸಿಸನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೇಹೀತಿ **ವಿಸೇಸಾ,** ಸಬ್ಬೇ ವಿಸೇಸಾ **ಸಬ್ಬವಿಸೇಸಾ,** ಸಬ್ಬತೋ ವಾ ವಿಸೇಸಾತಿ **ಸಬ್ಬವಿಸೇಸಾ,** ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ। ತೇಸಂ ಸಬ್ಬವಿಸೇಸಾನಂ ಉಪಟ್ಠಿತನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದ**ನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಙ್ಗಹಂ ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪದನ್ತಿ **ತಥಾಗತಪದಂ। ಪದ**ನ್ತಿ ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿಗಮನೇನ ವಾ ದೇಸನಾಗಮನೇನ ವಾ ಕಿಲೇಸಗ್ಗಹಣಂ। ಓತ್ಥರಿತ್ವಾ ಗಮನಟ್ಠಾನಂ ಇತಿಪಿ **ವುಚ್ಚತಿ** ಪವುಚ್ಚತಿ, ತಥಾಗತೇನ ಗೋಚರಾಸೇವನೇನ ವಾ ಭಾವನಾಸೇವನೇನ ವಾ **ನಿಸೇವಿತಂ** ಭಜಿತಂ ಇತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಥಾಗತಸ್ಸ ಮಹಾವಜಿರಞಾಣಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣದನ್ತೇಹಿ **ಆರಞ್ಜಿತಂ** ಆರಞ್ಜಿತಟ್ಠಾನಂ ಇತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, **ಅತೋ** ತಥಾಗತಪದಾದಿಭಾವೇನ

ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **ಏತಂ** ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಇತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಸಬ್ಬಸತ್ತುತ್ತಮಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಚರಿಯಂ, ಬ್ರಹ್ಮಂ ವಾ ಸಬ್ಬಸೇಟ್ಠಂ ಚರಿಯಂ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ। ಪಞ್ಞಾಯತೀ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತೇಹಿ ಪಕಾರೇಹಿ ಞಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

“ಇಮಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹಸ್ಸ ಸಾಸನಸ್ಸ ಪರಿಪುಣ್ಣಭಾವಪರಿಸುದ್ಧಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ ತಥಾಗತಪದಭಾವಂ! ತಥಾಗತಪದಭಾವಂ, ತಥಾಗತನಿಸೇವಿತಭಾವಂ, ತಥಾಗತಆರಞ್ಜಿತಭಾವಂ, ತೇಹಿ ಪಕಾರೇಹಿ ಞಾಪಿತಭಾವಂ ಕಥಂ ಮಯಂ ನಿಕ್ಕಙ್ಖಾ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತೋ **“ತೇನಾಹ ಭಗವಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ತಬ್ಭಾವದೀಪಕೇನ ಭಗವತಾ ವುತ್ತೇನ ವಚನೇನ ತುಮ್ಹೇಹಿ ನಿಕ್ಕಙ್ಖೇಹಿ ಜಾನಿತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಯದಿ ಭಗವಾ ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಚ ಪದೇಹಿ ಚ ಉಗ್ಘಟೇತಿ, ಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಚ ಆಕಾರೇಹಿ ಚ ವಿಪಞ್ಚಯತಿ, ನಿರುತ್ತೀಹಿ ಚ ನಿದ್ದೇಸೇಹಿ ಚ ವಿತ್ಥಾರೇತಿ, ಏವಂ ಸತಿ ಆಚರಿಯೇನ ರಚಿತೇನ ದೇಸನಾಹಾರೇನ ಪಯೋಜನಂ ನ ಭವತಿ, ದೇಸನಾಹಾರೇನ ನ ವಿನಾ ಭಗವತೋ ದೇಸನಾಯಮೇವ ಅತ್ಥಸಿಜ್ಝನತೋತಿ ಚೋದನಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ **“ಕೇಸಂ ಅಯಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ”**ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ **“ಯೋಗೀನ”**ನ್ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಯೋಗೀನ**ನ್ತಿ ಯುಞ್ಜನ್ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಭಾವನಾಯನ್ತಿ **ಯೋಗಿನೋ,** ತೇಸಂ ಯೋಗೀನಂ। ತೇನ ಮಯಾ ರಚಿತೇನ ದೇಸನಾಹಾರೇನ ಸಂವಣ್ಣಿತಾ ಅಯಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಭಗವತೋ ದೇಸನಾ ಉಗ್ಘಟನಾದಿಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತೀತಿ ದೇಸನಾಹಾರೋ ಯೋಗೀನಂ ಸಾತ್ಥಕೋಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। “ದೇಸನಾಹಾರಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾದಾದಿದೇಸನಾಹಾರಭಾವೋ ಕೇನ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತೇನಾಹ ಆಯಸ್ಮಾ…ಪೇ॰… ದೇಸನಾಹಾರೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತೇನ** ಅಸ್ಸಾದಾದಿದೇಸನಾಹಾರಭಾವೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ “ಅಸ್ಸಾದಾದೀನವತಾ…ಪೇ॰… ದೇಸನಾಹಾರೋ”ತಿ ಯಂ ವಚನಂ ಆಹ, ತೇನ ವಚನೇನ ತುಮ್ಹೇಹಿ ದೇಸನಾಹಾರಸ್ಸ ಯೋಗೀನಂ ಅಸ್ಸಾದಾದಿದೇಸನಾಹಾರಭಾವೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

“ಕಿಂ ಪನ ಏತ್ತಾವತಾ ದೇಸನಾಹಾರೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, ಅಞ್ಞೋ ನಿಯುತ್ತೋ ನತ್ಥೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ನಿಯುತ್ತೋ ದೇಸನಾಹಾರೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಸಂ ದೇಸನಾಯಂ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ಯೇನ ದೇಸನಾಹಾರೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ತಸ್ಸಂ ದೇಸನಾಯಂ ಸೋ ದೇಸನಾಹಾರೋ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯೋಜಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ।

ಇತಿ ದೇಸನಾಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುಸಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೨. ವಿಚಯಹಾರವಿಭಙ್ಗವಿಭಾವನಾ

೧೧. ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ದೇಸನಾಹಾರವಿಭಙ್ಗೇನ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ಸುತ್ತತ್ಥಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ದೇಸನಾಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, “ಕತಮೋ ವಿಚಯೋ ಹಾರೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕತಮೋ ವಿಚಯೋ ಹಾರೋ”**ತಿಆದಿ **ವುತ್ತಂ।** ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ಸೋಳಸಸು ದೇಸನಾಹಾರಾದೀಸು ಹಾರೇಸು ಕತಮೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ವಿಚಯೋ ಹಾರೋ ವಿಚಯಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। “ಯಂ ಪುಚ್ಛಿತಞ್ಚ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಞ್ಚಾ”ತಿಆದಿನಿದ್ದೇಸಗಾಥಾಯ ಇದಾನಿ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ “ಅಯಂ ವಿಚಯೋ ಹಾರೋ ಕಿಂ ವಿಚಿನತೀ”ತಿಆದಿಕೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ವಿಚಯಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ।

“ಅಯಂ ವಿಚಯೋ ಹಾರೋ ಕಿಂ ವಿಚಿನತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಯೋ ವಿಚಯೋ ವಿಚಿನಿತಬ್ಬೋ, ತಂ ವಿಚಯಂ ವಿಚಿನಿತಬ್ಬಂ ಪುಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿಚಿನಿತಬ್ಬಂ ವಿಸಯಂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಪದಂ ವಿಚಿನತಿ, ಪಞ್ಹಂ ವಿಚಿನತೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ಕಿಂ ವಿಚಯೋ ಪದವಿಚಯೋ”ತಿಆದಿಂ ಅವತ್ವಾ “ಕಿಂ ವಿಚಿನತಿ, ಪದಂ ವಿಚಿನತೀ”ತಿಆದಿವಚನೇನ ವಿಚಯಸದ್ದಸ್ಸ ಕತ್ತುಸಾಧನತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತ್ಥ **ಪದಂ ವಿಚಿನತೀ**ತಿ ನವವಿಧಸ್ಸ ಸುತ್ತನ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಂ ಪದಂ ಯಾವ ನಿಗಮನಾ ನಾಮಪದಾದಿಜಾತಿಸದ್ದಾದಿಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾದಿಆಕಾರನ್ತಾದಿಪಠಮವಿಭತ್ಯನ್ತಾದಿಏಕವಚನಾದಿವಸೇನ ವಿಚಿನತಿ। **ಪಞ್ಹಂ ವಿಚಿನತೀ**ತಿ ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾದಿಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಾದಿಸಮ್ಮುತಿವಿಸಯಾದಿಅತೀತವಿಸಯಾದಿವಸೇನ ವಿಚಿನತಿ। **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ವಿಚಿನತೀ**ತಿ ಏಕಂಸಬ್ಯಾಕರಣವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾದಿಸಾವಸೇಸಬ್ಯಾಕರಣವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾದಿ ಸಉತ್ತರಬ್ಯಾಕರಣ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾದಿ ಲೋಕಿಯಬ್ಯಾಕರಣವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾದಿವಸೇನ ವಿಚಿನತಿ। **ಪುಬ್ಬಾಪರಂ ವಿಚಿನತೀ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇನ ಅಪರಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ವಿಚಿನತಿ। **ಅಸ್ಸಾದಂ ವಿಚಿನತೀ**ತಿ ಅಸ್ಸಾದಕತಣ್ಹಾದಿಅಸ್ಸಾದೇತಬ್ಬಸುಖಾದಿವಸೇನ ವಿಚಿನತಿ। **ಆದೀನವಂ ವಿಚಿನತೀ**ತಿ ದುಕ್ಖದುಕ್ಖವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖವಸೇನ ವಾ ಅನಿಟ್ಠಾನುಭವನಾದಿಆದಿಅನ್ತವನ್ತತಾದಿಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದಿವಸೇನ ವಾ ವಿಚಿನತಿ। **ನಿಸ್ಸರಣಂ ವಿಚಿನತೀ**ತಿ ಮಗ್ಗವಸೇನ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನವಸೇನ ವಾ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಾ ಆಗಮವಸೇನ, ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅಸಙ್ಖತಧಾತುಆದಿಪರಿಯಾಯವಸೇನ ವಾ ವಿಚಿನತಿ। **ಫಲಂ ವಿಚಿನತೀ**ತಿ ಧಮ್ಮಚರಣಸ್ಸ ದುಗ್ಗತಿಗಮನಾಭಾವೇನ ವಾ ಮಚ್ಚುತರಣಾದಿನಾ ವಾ ದೇಸನಾಯ ಫಲಂ, ದೇಸನಾನುಸಾರೇನ ಚರಣಸ್ಸ ಫಲಂ ವಿಚಿನತಿ। **ಉಪಾಯಂ ವಿಚಿನತೀ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತನನಿಬ್ಬಿದಾಞಾಣಾದಿವಸೇನ ವಾ ಸದ್ಧಾಸತಿವಸೇನ ವಾ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಉಪಾಯಂ ವಿಚಿನತಿ। **ಆಣತ್ತಿಂ ವಿಚಿನತೀ**ತಿ ಪಾಪಪರಿವಜ್ಜನಾಣತ್ತಿವಸೇನ ವಾ ಲೋಕಸ್ಸ ಸುಞ್ಞತಾಪೇಕ್ಖನಾಣತ್ತಿವಸೇನ ವಾ ವಿಚಿನತಿ। **ಅನುಗೀತಿಂ ವಿಚಿನತೀ**ತಿ ವುತ್ತಾನುಗೀತಿವಸೇನ ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನಾನುಗೀತಿವಸೇನ ವಾ ಅನುರೂಪಂ ಗೀತಿಂ ವಿಚಿನತಿ। **ಸಬ್ಬೇ ನವ ಸುತ್ತನ್ತೇ ವಿಚಿನತೀ**ತಿ ಸುತ್ತಗೇಯ್ಯಾದಿಕೇ ನವ ಸುತ್ತೇ ಆಹಚ್ಚವಚನವಸೇನ ವಾ ಅನುಸನ್ಧಿವಚನವಸೇನ ವಾ ನೀತತ್ಥವಚನವಸೇನ ವಾ ನೇಯ್ಯತ್ಥವಚನವಸೇನ ವಾ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದಿವಸೇನ ವಾ ವಿಚಿನತಿ।

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪದವಿಚಯೋ ಪಠಮಂ ವಿಭತ್ತೋ, ಸುತ್ತಸ್ಸ ಪನ ಅನುಪದಂ ವಿಚಿನಿತಬ್ಬತಾಯ ಅತಿಭಾರಿಯೋ, ನ ಸುಕರೋ ಪದವಿಚಯೋತಿ ತಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪಞ್ಹಾವಿಚಯವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಚಯೇ ತಾವ ವಿಭಜನ್ತೋ **“ಯಥಾ ಕಿಂ ಭವೇ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಯಥಾ ಕಿಂ ಭವೇ**ತಿ ಯೇನ ಪಕಾರೇನ ಸೋ ಪಞ್ಹಾವಿಚಯೋ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬೋ, ತಂ ಪಕಾರಜಾತಂ ಕೀದಿಸಂ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಆಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ ಪಾರಾಯನೇ ಭಗವನ್ತಂ ಪಞ್ಹಂ ಯಥಾ ಯೇನ ಪಕಾರೇನ ಪುಚ್ಛತಿ, ತಥಾ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ಪಞ್ಹಾವಿಚಯೋ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ **ಆಯಸ್ಮಾ**ತಿ ಪಿಯವಚನಂ। **ಅಜಿತೋ**ತಿ ಬಾವರೀಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪರಿಚಾರಕಭೂತಾನಂ ಸೋಳಸನ್ನಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಅಜಿತೋ। **ಪಾರಾಯನೇ**ತಿ ಪಾರಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಯತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಏತೇನಾತಿ ಪಾರಾಯನಂ, ಅಜಿತಸುತ್ತಾದಿಸೋಳಸಸುತ್ತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ।

> “ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ, (ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ,)
> ಕೇನಸ್ಸು ನಪ್ಪಕಾಸತಿ।
> ಕಿಸ್ಸಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಸಿ, ಕಿಂ ಸು ತಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯ”ನ್ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೩೮; ಚೂಳನಿ॰ ವತ್ಥುಗಾಥಾ ೫೭,
> ಅಜಿತಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೧) -

ಗಾಥಾಯ “**ಕೇನ** ಧಮ್ಮೇನ **ಲೋಕೋ** ಅರಿಯವಜ್ಜೋ ಸತ್ತೋ **ನಿವುತೋ** ಪಟಿಚ್ಛಾದಿತೋ, ಇತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಕೇನ** ಹೇತುನಾ ಯಥಾವುತ್ತಲೋಕೋ ನಪ್ಪಕಾಸತಿ, **ಅಸ್ಸ** ಯಥಾವುತ್ತಲೋಕಸ್ಸ **ಕಿಂ** ಅಭಿಲೇಪನಂ ಇತಿ ತ್ವಂ ಬ್ರೂಸಿ, **ತಸ್ಸ** ಯಥಾವುತ್ತಲೋಕಸ್ಸ ಕಿಂ ಮಹಬ್ಭಯನ್ತಿ ತ್ವಂ ಬ್ರೂಸೀತಿ ಪುಚ್ಛತೀ”ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇತಿ ಇಮಿನಾ ಪಭೇದೇನ ಚತ್ತಾರಿ **ಇಮಾನಿ** ಗಾಥಾಪಾದ**ಪದಾನಿ ಪುಚ್ಛಿತಾನಿ** ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ, ಪುಚ್ಛಿತತ್ಥದೀಪಕಾನಿ ವಾ, ಪಧಾನವಸೇನ ಪನ ಸೋ **"ಏಕೋ ಪಞ್ಹೋ"**ತಿ ಮತೋ, ಯದಿಪಿ ಚತುನ್ನಂ ಪದಾನಂ ಪುಚ್ಛನವಸೇನ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಚತುಬ್ಬಿಧೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಞಾತುಂ ಪನ ಇಚ್ಛಿತಸ್ಸ ಏಕಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ **"ಏಕೋ ಪಞ್ಹೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಕಾರಣಂ ವದೇಹೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಕಾರಣಮಾಹ **"ಏಕವತ್ಥುಪರಿಗ್ಗಹಾ"**ತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ಯದಿಪಿ ನಿವಾರಣಾಪಕಾಸನಾಭಿಲೇಪನಮಹಬ್ಭಯಸಙ್ಖಾತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಅತ್ಥಾ ಪುಚ್ಛಾಯಂ ಗಹಿತಾ, ಏಕಸ್ಸ ಪನ ಅಭಿಧೇಯ್ಯತ್ಥಸ್ಸ ಗಹಣತೋ 'ಏಕೋ ಪಞ್ಹೋ'ತಿ ಪಧಾನವಸೇನ ಗಹಿತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ"ತಿ। "ಏಕವತ್ಥುಪರಿಗ್ಗಹಣಂ ಕಥಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ಏವಞ್ಹಿ ಆಹಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಏವಂ** ಏಕವತ್ಥುಪರಿಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಭಗವಾ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಆಹ, ಇತಿ ತಸ್ಮಾ ಏಕವತ್ಥುಪರಿಗ್ಗಹಣಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

"ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ **ಲೋಕಾಧಿಟ್ಠಾನಂ** ಪಟಿಚ್ಛಾದನಂ ಪುಚ್ಛತಿ, ನ ನಾನಾಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಂ। **"ಕೇನಸ್ಸು ನಪ್ಪಕಾಸತೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಲೋಕಸ್ಸೇವ **ಅಪ್ಪಕಾಸನಂ** ಪುಚ್ಛತಿ, ನ ನಾನಾಸಭಾವಧಮ್ಮಸ್ಸ। **"ಕಿಸ್ಸಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಸೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಲೋಕಸ್ಸೇವ **ಅಭಿಲೇಪನಂ** ಪುಚ್ಛತಿ, ನ ನಾನಾಸಭಾವಧಮ್ಮಸ್ಸ। **"ಕಿಂ ಸು ತಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯ"**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ತಸ್ಸೇವ ಲೋಕಸ್ಸ **ಮಹಬ್ಭಯಂ** ಪುಚ್ಛತಿ, ನ ನಾನಾಸಭಾವಧಮ್ಮಸ್ಸ। ತಸ್ಮಾ "ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ"ತಿಆದಿಪಞ್ಹೋ ಏಕಾಧಿಟ್ಠಾನನಾನಾಧಿಟ್ಠಾನೇಸು ಏಕಾಧಿಟ್ಠಾನೋ, ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಸು ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೋ, ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾದೀಸು ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾಪಞ್ಹೋತಿಆದಿನಾ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ವಿಚಿನಿತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

"ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಯೋ ಲೋಕೋ 'ಅಧಿಟ್ಠಾನೋ'ತಿ ಗಹಿತೋ, ಸೋ ಲೋಕೋ ತಿವಿಧೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ಲೋಕೋ ತಿವಿಧೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ತಯೋ ವಿಧಾ ಏತಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸಾತಿ **ತಿವಿಧೋ।** ಕಿಲಿಸ್ಸತಿ ರಾಗಾದಿವಸೇನ ಕಾಮಾವಚರಸತ್ತೋತಿ **ಕಿಲೇಸೋ,** ಕಿಲೇಸೋ ಚ ಸೋ ಲೋಕೋ ಚಾತಿ **ಕಿಲೇಸಲೋಕೋ,** ಕಾಮಾವಚರಸತ್ತೋ। ಸೋ ಹಿ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಬಹುಲತಾಯ ಕಿಲೇಸಲೋಕೋತಿ। ಭವತಿ ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾಹಿ ಬುದ್ಧೀಹೀತಿ **ಭವೋ,** ಭವೋ ಚ ಸೋ ಲೋಕೋ ಚಾತಿ **ಭವಲೋಕೋ,** ರೂಪಾವಚರಸತ್ತೋ। ಸೋ ಹಿ ಝಾನಾದಿಬುದ್ಧೀಹಿ ಭವತೀತಿ। ಇನ್ದ್ರಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ **ಇನ್ದ್ರಿಯೋ,** ಇನ್ದ್ರಿಯೋ ಚ ಸೋ ಲೋಕೋ ಚಾತಿ **ಇನ್ದ್ರಿಯಲೋಕೋ,** ಅರೂಪಾವಚರಸತ್ತೋ। ಸೋ ಹಿ ಆನೇಞ್ಜಸಮಾಧಿಬಹುಲತಾಯ ವಿಸುದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯೋ ಹೋತೀತಿ ಲೋಕಸಮಞ್ಞಾ ಪರಿಯಾಪನ್ನಧಮ್ಮವಸೇನ ಪವತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಅರಿಯಾ ನ ಗಹಿತಾತಿ।

"ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ"ತಿಆದಿಗಾಥಾಯ ಪುಚ್ಛಾವಿಚಯೋ ಹಾರೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾವಿಚಯೋ ಹಾರೋ ಕತ್ಥ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾಯ ವಿಭತ್ತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಸಂ "ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ"ತಿಆದಿಪುಚ್ಛಾಯಂ -

"ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ, (ಅಜಿತಾತಿ ಭಗವಾ,)
ವಿವಿಚ್ಛಾ ಪಮಾದಾ ನಪ್ಪಕಾಸತಿ।
ಜಪ್ಪಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಮಿ, ದುಕ್ಖಮಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯ"ನ್ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೩೯; ಚೂಳನಿ॰ ವತ್ಥುಗಾಥಾ ೫೮, ಅಜಿತಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ) -

ಅಯಂ ಗಾಥಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ **ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋತಿ** ಕಾಳಪಕ್ಖಚತುದ್ದಸೀ, ಘನವನಸಣ್ಡ, ಮೇಘಪಟಲಚ್ಛಾದನ, ಅಡ್ಢರತ್ತೀನಂ ವಸೇನ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೇನ ಅನ್ಧಕಾರೇನ ರಥಘಟಾದಿ ಪಟಿಚ್ಛಾದಿತೋ ವಿಯ ಧಮ್ಮಸಭಾವಪಟಿಚ್ಛಾದನಲಕ್ಖಣಾಯ **ಅವಿಜ್ಜಾಯ** ಸತ್ತ**ಲೋಕೋ ನಿವುತೋ** ಪಟಿಚ್ಛಾದಿತೋ। **"ಅಜಿತಾ"**ತಿ ಚ ಆಲಪನಂ ಕತ್ವಾ ಭಗವಾ ಆಹ। **ವಿವಿಚ್ಛಾತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ** ಪಮಾದಹೇತು ಯಥಾವುತ್ತಲೋಕೋ **ನಪ್ಪಕಾಸತಿ। ಜಪ್ಪಂ** ತಣ್ಹಂ ಯಥಾವುತ್ತಲೋಕಸ್ಸ

“ಅಭಿಲೇಪನ”ನ್ತಿ ಅಹಂ ಬ್ರೂಮೀತಿ ಭಗವಾ ಆಹ, **ದುಕ್ಖಂ** ಜಾತಿಆದಿವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ **ಅಸ್ಸ** ಯಥಾವುತ್ತಲೋಕಸ್ಸ **“ಮಹಬ್ಭಯ”**ನ್ತಿ ಅಹಂ ಬ್ರೂಮೀತಿ ಭಗವಾ ಅಜಿತಂ ಆಹಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

“ಇಮಾಯ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾಯ ಕಥಂ ವಿಚಿನೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪದಾನೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪದಾನೀ**ತಿ “ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ”ತಿಆದಿಪುಚ್ಛಾಗಾಥಾಯಂ ವುತ್ತಾನಿ ಗಾಥಾಪದಾನಿ। **ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಪದೇಹೀ**ತಿ “ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ”ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾಗಾಥಾಯಂ ವುತ್ತೇಹಿ ಗಾಥಾಪದೇಹಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಾನಿ। ಕಥಂ? **ಪಠಮಂ** ಪದಂ **ಪಠಮೇನ** ಪದೇನ, **ದುತಿಯಂ** ಪದಂ **ದುತಿಯೇನ** ಪದೇನ, **ತತಿಯಂ** ಪದಂ **ತತಿಯೇನ** ಪದೇನ, **ಚತುತ್ಥಂ** ಪದಂ **ಚತುತ್ಥೇನ** ಪದೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಂ।

“ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ”ತಿ ಪಠಮಪಞ್ಹೇ **“ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ”**ತಿ ಪಠಮಾ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ** ಕತಾ, ನ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ। ವಿಜ್ಜಾಯ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ಅವಿಜ್ಜಾ, ತಸ್ಮಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅಜಾನಕೋ ಲೋಕೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಕಥಂ ನಿವುತೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋತಿ ಆಹ **“ನೀವರಣೇಹಿ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ”**ತಿ। ಯದಿ ಏವಂ “ನೀವರಣೇನ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ”ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ ಚೋದನಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ **“ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾ ಹಿ ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ”**ತಿ। “ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಭಾವೋ ಕೇನ ವಚನೇನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಯಥಾಹ ಭಗವಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

“ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬಪಾಣಾನಂ ಸಬ್ಬಭೂತಾನಂ, ಪರಿಯಾಯತೋ ಏಕಮೇವ ನೀವರಣಂ ವದಾಮಿ, ಯದಿದಂ ಅವಿಜ್ಜಾ। ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾ ಹಿ ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ। ಸಬ್ಬಸೋವ ಭಿಕ್ಖವೇ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿರೋಧಾ ಚಾಗಾ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾ ನತ್ಥಿ ಸತ್ತಾನಂ ನೀವರಣನ್ತಿ ವದಾಮೀ”ತಿ ಯಂ ವಚನಂ **ಯಥಾ** ಯೇನ ಪಕಾರೇನ ಭಗವಾ ಆಹ, ತಥಾ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ವುತ್ತೇನ ತೇನ ವಚನೇನ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಭಾವೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋತಿ।

“ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ”ತಿ ಪದೇನ “ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ”ತಿ ಪಠಮಸ್ಸೇವ ಪದಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ ನ ಸಿಯಾ, “ಕೇನಸ್ಸು ನಪ್ಪಕಾಸತೀ”ತಿ ದುತಿಯಪದಸ್ಸಾಪಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ ಸಿಯಾತಿ ಚೋದನಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ **“ತೇನ ಚಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತೇನ** “ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ”ತಿ ಪದೇನ “ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ”ತಿ ಪಠಮಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ **ಯುತ್ತಾ** ಯುತ್ತತರಾ ಹೋತಿ, ಯುತ್ತತರತ್ತಾ “ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ”ತಿ ಪಞ್ಹೇ “ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ”ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾತಿ ಮಯಾ ವತ್ತಬ್ಬಾಯೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

“ಕೇನಸ್ಸು ನಪ್ಪಕಾಸತೀ”ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ **ಪಞ್ಹೇ “ವಿವಿಚ್ಛಾ ಪಮಾದಾ ನಪ್ಪಕಾಸತೀ”**ತಿ ಅಯಂ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ** ಕಾತಬ್ಬಾ, ವಿವಿಚ್ಛಾಯ ಪವತ್ತತ್ತಾ, ಪಮಾದಾ **ಚ** ಲೋಕೋ ನಪ್ಪಕಾಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾಯ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ ನಪ್ಪಕಾಸತೀತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ, “ಕಥಂ ವಿವಿಚ್ಛಾ ಪಮಾದಾ ಲೋಕೋ ನಪ್ಪಕಾಸತೀತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ ಕತಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯೋ** ಪುಥುಜ್ಜನಭೂತೋ **ಪುಗ್ಗಲೋ ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣೇಹಿ** ನಿವುತೋ, **ಸೋ** ಪುಥುಜ್ಜನಭೂತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿವಿಚ್ಛಾಯ **ವಿವಿಚ್ಛತಿ**। “ಯಾಯ ವಿವಿಚ್ಛಾಯ ವಿವಿಚ್ಛತಿ, ಸಾ ವಿವಿಚ್ಛಾ ಕತಮಾ ನಾಮಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ವಿವಿಚ್ಛಾ ನಾಮ ವುಚ್ಚತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। “ತಾಯ ಕಸ್ಮಾ ನಪ್ಪಕಾಸತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಸೋ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛನ್ತೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಾಯ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛನ್ತೋ **ಸೋ** ಪುಥುಜ್ಜನಭೂತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೇಸು **ನಾಭಿಸದ್ದಹತಿ;** ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೇಸು ನ ಅಭಿಸದ್ದಹನ್ತೋ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಯ, ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಆರಭಿತಬ್ಬಂ ವೀರಿಯಂ **ನಾರಭತಿ;** ಅನಾರಭನ್ತೋ **ಸೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ **ಇಧ** ಲೋಕೇ ಪಮಾದಮನುಯುತ್ತೋ ವಿಹರತೀತಿ, ಪಮಾದೇನ ವಿಹರನ್ತೋ ಪಮತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಸುಕ್ಕೇ** ಧಮ್ಮೇ ನ ಉಪ್ಪಾದಿಯತಿ; ಅನುಪ್ಪಾದಯನ್ತಸ್ಸ **ತಸ್ಸ** ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ **ತೇ** ಸುಕ್ಕಾ ಧಮ್ಮಾ **ಅನುಪ್ಪಾದಿಯಮಾನಾ**

ಹುತ್ವಾ **ನಪ್ಪಕಾಸನ್ತಿ** ಪಕಾಸನವಸೇನ ನ ಪವತ್ತನ್ತಿ; ತಸ್ಮಾ "ವಿವಿಚ್ಛಾ ಪಮಾದಾ ಲೋಕೋ ನಪ್ಪಕಾಸತೀ"ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

"ತಾದಿಸಸ್ಸ ಸುಕ್ಕಧಮ್ಮಾನಂ ಅಪ್ಪಕಾಸನಭಾವೋ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಕೇನ ವಚನೇನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ಯಥಾಹ ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ -

"ದೂರೇ ಸನ್ತೋ ಪಕಾಸನ್ತಿ, ಹಿಮವನ್ತೋವ ಪಬ್ಬತೋ।
ಅಸನ್ತೇತ್ಥ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ರತ್ತಿಂ ಖಿತ್ತಾ ಯಥಾ ಸರಾ।
ತೇ ಗುಣೇಹಿ ಪಕಾಸನ್ತಿ, ಕಿತ್ತಿಯಾ ಚ ಯಸೇನ ಚಾ"ತಿ॥ -

ಯಂ ಗಾಥಾಪಾಠಂ ಭಗವಾ **ಯಥಾ** ಯೇನ ಅಪ್ಪಕಾಸನಾಕಾರೇನ ಆಹ, ತಥಾ ತೇನ ಅಪ್ಪಕಾಸನಾಕಾರೇನ ವುತ್ತೇನ ತೇನ ಗಾಥಾಪಾಠೇನ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸುಕ್ಕಧಮ್ಮಾನಂ ಅಪ್ಪಕಾಸನಭಾವೋ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋಯೇವ, ತಸ್ಮಾ "ವಿವಿಚ್ಛಾ ಪಮಾದಾ ಲೋಕೋ ನಪ್ಪಕಾಸತೀ"ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಗಾಥಾತ್ಥೋ ಪನ - ಹಿಮವನ್ತೋ ಪಬ್ಬತೋ ದೂರೇ ಠಿತೋ ದೂರೇ ಠಿತಾನಮ್ಪಿ ಸಚಕ್ಖುಕಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಪಕಾಸತಿ ಇವ, ಏವಂ **ಸನ್ತೋ** ಸಪ್ಪುರಿಸಾ ದೂರೇ ಠಿತಾನಮ್ಪಿ ಗುಣವಸೇನ ಪವತ್ತಾಯ ಕಿತ್ತಿಯಾ ಚ ಗುಣವಸೇನ ಪವತ್ತೇಹಿ ಯಸಪರಿಭೋಗಪರಿವಾರೇಹಿ ಚ ದೂರೇ ಠಿತಾನಂ ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ಪಕಾಸನ್ತಿ, ರತ್ತಿಕಾಲೇ ಖಿತ್ತಾ ಸರಾ ಉಸೂ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಯಥಾ, **ಏತ್ಥ** ಸತ್ತಲೋಕೇ ವಿವಿಚ್ಛಾಪಮಾದಾನಂ ವಸೇನ ವಿಹರನ್ತೋ ಅಸನ್ತೋ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಯೇ ಸನ್ತೋ ಪಕಾಸನ್ತಿ, ತೇ ಸನ್ತೋ ಗುಣೇಹಿ ಪಕಾಸನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತೇ ಗುಣೇಹಿ ಪಕಾಸನ್ತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ । ಗುಣಾ ನಾಮ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಜಾತಾ, "ಕಥಂ ಗುಣೇಹಿ ಪಕಾಸನ್ತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಕಿತ್ತಿಯಾ ಚ ಯಸೇನ ಚಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಗುಣಾನುಭಾವೇನ ಪವತ್ತಾಯ ಕಿತ್ತಿಯಾ ಚ ಗುಣಾನುಭಾವೇನ ಪವತ್ತೇನ ಯಸೇನ ಚ ಪಕಾಸನ್ತಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಗುಣೇಹಿ ಪಕಾಸನ್ತೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾವಾತಿ।

ಯದಿ ವಿವಿಚ್ಛಾಪಮಾದಾನಂ ವಸೇನ ನಪ್ಪಕಾಸತಿ, ಏವಂ ಸತಿ ಲೋಕೋ ನಿವುತೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಠಮಸ್ಸ ಪದಸ್ಸಾಪಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ ಚೋದನಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ **"ತೇನ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತೇನಾತಿ** "ವಿವಿಚ್ಛಾ ಪಮಾದಾ ನಪ್ಪಕಾಸತೀ"ತಿ ಪದೇನ "ಕೇನಸ್ಸು ನಪ್ಪಕಾಸತೀ"ತಿ ದುತಿಯಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ **ಯುತ್ತಾ** ಯುತ್ತತರಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪದೇನಾತಿ** ಚ ಪದತ್ಥಟ್ಠೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪದಸ್ಸಾತಿ** ಪದತ್ಥಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಏಸ ನಯೋ ಹೇಟ್ಠಾ, ಉಪರಿ ಚ।

"ಕಿಸ್ಸಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಸೀ"ತಿ ಪಞ್ಹೇ "ಜಪ್ಪಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಮೀ"ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ ತಸ್ಸಾ ಅಜಿತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। "ಕತಮಾ ಜಪ್ಪಾ ನಾಮಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಜಪ್ಪಾ ನಾಮ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಾ ತಣ್ಹಾ ಲೋಕಂ ಅಭಿಲಿಮ್ಪತೀತಿ ಕಥಂ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಯಥಾಹ ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಯಥಾ** ಯೇನ ತಣ್ಹಾಯ ಅಭಿಲೇಪನಭಾವೇನ -

"ರತ್ತೋ ಅತ್ಥಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ರತ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ।
ಅನ್ಧಂ ತಮಂ ತದಾ ಹೋತಿ, ಯಂ ರಾಗೋ ಸಹತೇ ನರ"ನ್ತಿ॥ -

ಯಂ ಗಾಥಂ ಭಗವಾ ಆಹ, ತಥಾ ತೇನ ಅಭಿಲೇಪನಭಾವೇನ ವುತ್ತಾಯ ತಾಯ ಗಾಥಾಯ ಸಾ ತಣ್ಹಾ ಲೋಕಂ ಅಭಿಲಿಮ್ಪತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಗಾಥಾಯಂ ಪನ - ರಜ್ಜತಿ ಸತ್ತೋತಿ **ರತ್ತೋ,** ರಾಗಸಮಙ್ಗೀಸತ್ತೋ। ಕಾರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಸತಿ ಪವತ್ತತಿ ಫಲನ್ತಿ **ಅತ್ಥಂ,** ಫಲಂ। ಕಾರಣಂ ಫಲಂ ಧಾರೇತಿ, ತಂ ಕಾರಣಂ **ಧಮ್ಮಂ** ನಾಮ। ಅನ್ಧಕಾರಂ **ಅನ್ಧಂ।** **ಯನ್ತಿ** ಯಮ್ಹಿ ಕಾಲೇ। **ಯನ್ತಿ** ಹಿ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ

ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ। ಯಮ್ಹಿ ಕಾಲೇ ರಾಗೋ **ನರಂ** ರಾಗಸಮಙ್ಗಿಂ **ಸಹತೇ** ಅಭಿಭವತಿ, ತದಾ ಕಾಲೇ **ಅನ್ಧಂ** ಅನ್ಧಕಾರಂ ತಮಂ **ಹೋತೀತಿ** ಯೋಜನಾ। ರಾಗೋ ನರಂ **ಯಂ** ಯಸ್ಮಾ ಸಹತೇ, ತಸ್ಮಾ ಅನ್ಧಂ ತಮಂ ತದಾ **ಹೋತೀತಿ** ವಾ, ರಾಗೋ ಯಂ ನರಂ ಸಹತೇ, ತಸ್ಸ ನರಸ್ಸ ಅನ್ಧಂ ತಮಂ ತದಾ **ಹೋತೀತಿ** ವಾ, ರಾಗೋ ನರಂ **ಯಂ ಸಹತೇ** ಅಭಿಭೂಯತೇ ಯಂ ಸಹನಂ ಅಭಿಭವನಂ ನಿಪ್ಫಾದೇತಿ, ತಂ ಸಹನಂ ಅಭಿಭವನಂ **ಅನ್ಧಂ** ಅನ್ಧಕಾರಂ ತಮಂ **ಹೋತೀತಿ** ವಾ ಯೋಜನಾ।

"ಯದಿ ರತ್ತೋ ಅತ್ಥಾದಿಕಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ಸತಿ ಕಥಂ ಜಪ್ಪಾಭಿಲೇಪನಂ ಭವತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸಾಯಂ ತಣ್ಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಆರಮ್ಮಣೇಸು **ಆಸತ್ತಿಬಹುಲಸ್ಸ** ಆಸಙ್ಗಬಹುಲಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಸಮಙ್ಗಿಸ್ಸ **ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಾ ಅಯಂ ತಣ್ಹಾ ಏವಂ** ಬಹುಆಸಙ್ಗವಸೇನ **ಅಭಿಜಪ್ಪಾ** ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಟ್ಠಾಯಿನೀ ಹೋತಿ। **ಇತಿ ಕರಿತ್ವಾ** ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ **ತತ್ಥ** ತಣ್ಹಾಯ ಸತ್ತ**ಲೋಕೋ** ಕೇನಚಿ ಸಿಲೇಸೇನ **ಅಭಿಲಿತ್ತೋ** ಮಕ್ಖಿತೋ ವಿಯ ಜಪ್ಪಾಭಿಲೇಪೇನ ಅಭಿಲಿತ್ತೋ ನಾಮ ಭವತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಜಪ್ಪಾಭಿಲೇಪನಂ ಅಪ್ಪಕಾಸನಸ್ಸಪಿ ಕಾರಣಂ ಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ 'ಕೇನಸ್ಸು ನಪ್ಪಕಾಸತೀ'ತಿ ದುತಿಯಪದತ್ಥಸ್ಸಪಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ ಸಿಯಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

"ತಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯಂ ಕಿ"ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚತುತ್ಥಪಞ್ಹೇ "ಅಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ದುಕ್ಖಂ ಮಹಬ್ಭಯಂ ಭವೇ"ತಿ ಅಯಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ ತಸ್ಸಾ ಅಜಿತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಭಾಯತಿ ಲೋಕೋ ಏತಸ್ಮಾತಿ **ಭಯಂ,** ಮಹನ್ತಂ ಭಯಂ **ಮಹಬ್ಭಯಂ।** "ಕತಿವಿಧಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ದುವಿಧಂ ದುಕ್ಖ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ದ್ವೇ ವಿಧಾ ಅಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ **ದುವಿಧಂ।** "ಕತಮಂ ದುವಿಧಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಕಾಯಿಕಞ್ಚ ಚೇತಸಿಕಞ್ಚಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಕತಮಂ ಕಾಯಿಕಂ, ಕತಮಂ ಚೇತಸಿಕ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯಂ ಕಾಯಿಕಂ, ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ ಯಂ ಚೇತಸಿಕಂ, ಇದಂ ದೋಮನಸ್ಸ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ರೋಗಾದಿಸತ್ಥಾದಿಅನಿಟ್ಠರೂಪಂ ಸತ್ತಲೋಕಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯಂ ಭವೇಯ್ಯ, "ಕಥಂ ದುಕ್ಖಂ ಮಹಬ್ಭಯಂ ಭವೇತಿ ಸದ್ದಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ **ದುಕ್ಖಸ್ಸ** ಉಬ್ಬಿಜ್ಜನ್ತಿ, ದುಕ್ಖೇನ ಸಮಸಮಂ ಅಞ್ಞಂ ಭಯಂ ಸತ್ತಾನಂ ನತ್ಥಿ, ದುಕ್ಖತೋ **ಉತ್ತರಿತರಂ** ವಾ ಪನ ಭಯಂ ಕುತೋ ಅತ್ಥಿ। **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ದುಕ್ಖತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಭಯಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ "ದುಕ್ಖಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯ"ನ್ತಿ ವಚನಂ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

"ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ"ತಿಆದಿವಚನೇನ ರೋಗಾದಿಸತ್ಥಾದಿಅನಿಟ್ಠರೂಪಂ ದುಕ್ಖಮೂಲಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। "ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವಸೇನ ದುವಿಧಂ ದುಕ್ಖಂ ದುಕ್ಖವೇದನಾಯೇವ, ಏವಂ ಸತಿ ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಾನಂ ಮಹಬ್ಭಯಭಾವೋ ನ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ತಿಸ್ಸೋ ದುಕ್ಖತಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

"ತಿಸ್ಸೋ ದುಕ್ಖತಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸಬ್ಬಕಾಲೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಕದಾಚಿ ಕಸ್ಸಚಿ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಲೋಕೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾತಿ** ತಾಸು ತೀಸು ದುಕ್ಖತಾಸು। **ಲೋಕೋತಿ** ಭೋಗಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚೇವ ಅಪ್ಪಾಬಾಧೋ ಚ ಸತ್ತಲೋಕೋ। **ಓಧಸೋ** ಓಧಿಸೋ **ಕದಾಚಿ** ಕರಹಚಿ ಅತ್ತೂಪಕ್ಕಮಮೂಲಾಯ **ದುಕ್ಖದುಕ್ಖತಾಯ** ಮುಚ್ಚತಿ, ಕದಾಚಿ ಪರೂಪಕ್ಕಮಮೂಲಾಯ **ದುಕ್ಖದುಕ್ಖತಾಯ** ಮುಚ್ಚತಿ, ತಥಾ **ಓಧಸೋ** ಓಧಿಸೋ **ಕದಾಚಿ** ಕರಹಚಿ ದೀಘಾಯುಕೋ ಲೋಕೋ **ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖತಾಯ** ಮುಚ್ಚತಿ, "ಕೇನ ಹೇತುನಾ ಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಪುಚ್ಛಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಹೇತುಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸತ್ತ**ಲೋಕೇ** ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಅಪ್ಪಾಬಾಧಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಭೋಗಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಚೇವ ಅಪ್ಪಾಬಾಧತ್ತಾ ಚ ದುಕ್ಖದುಕ್ಖತಾಯ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ, ವಿಸೇಸತೋ ರೂಪಾವಚರಸತ್ತಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ। ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ದೀಘಾಯುಕಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ದೀಘಾಯುಕತ್ತಾ ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖತಾಯ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ; ವಿಸೇಸತೋ ಅರೂಪಾವಚರಸತ್ತಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ ಅರೂಪಾವಚರಸತ್ತಾನಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮಾಪತ್ತಿಬಹುಲತ್ತಾ।

ತೇಸಂ ತಾಹಿ ದುಕ್ಖತಾಹಿ ಮುಚ್ಚನಂ ಅನೇಕನ್ತಿಕಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾಹಿ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತತ್ತಾ ಅನೇಕನ್ತಿಕಂ ಮುಚ್ಚನಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ವುತ್ತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕತಮಂ ಏಕನ್ತಿಕಮುಚ್ಚನ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತಾಯ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತಾಯಾತಿ** ದುಕ್ಖವೇದನಾಪಿ ಸಙ್ಖತತ್ತಾ ಸಙ್ಖಾರಪರಿಯಾಪನ್ನಾ, ತಾದಿಸಾಯ ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಲೋಕೋತಿ** ಅರಹಾ। ಉಪಾದೀಯತಿ ವಿಪಾಕಕ್ಖನ್ಧಚತುಕ್ಕಕಟತ್ತಾರೂಪಸಙ್ಖಾತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕನ್ತಿ **ಉಪಾದಿ,** ಉಪಾದಿಯೇವ ಸೇಸಂ **ಉಪಾದಿಸೇಸಂ,** ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ, ತಂ ನತ್ಥಿ ಏತಿಸ್ಸಾ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾತಿ **ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾ। ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ** ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಧಾತು ಹುತ್ವಾ ಮುಚ್ಚತಿ, ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಲಕ್ಖಣೇ ಚಾಯಂ ಕರಣನಿದ್ದೇಸೋ। **ನಿಬ್ಬಾನಧಾತೂತಿ** ಚ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಯನಮತ್ತಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ನ ಅಸಙ್ಖತಧಾತು। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತಾಯ ಸಕಲಲೋಕಬ್ಯಾಪಕಭಾವೇನ ಸಬ್ಬಲೋಕಸಙ್ಗಾಹಕತ್ತಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರ**ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತಾಯ** ಸಬ್ಬ**ಲೋಕಸ್ಸ** ದುಕ್ಖಂ ಹೋತಿ, **ಇತಿ ಕತ್ವಾ,** ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತಾಯ ಸಬ್ಬಲೋಕಸ್ಸ ದುಕ್ಖಭಾವತೋ **"ದುಕ್ಖಮಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯ"**ನ್ತಿ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ।

"ವೇದನಾಪಚ್ಚಯಾ ತಣ್ಹಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೨೬; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧, ೩, ೩೯; ಮಹಾವ॰ ೧; ವಿಭ॰ ೨೨೫) ವಚನತೋ "ದುಕ್ಖಮಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯ"ನ್ತಿ ಪದೇನ "ಕಿಸ್ಸಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಸೀ"ತಿ ತತಿಯಪದಸ್ಸಾಪಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ ಸಿಯಾತಿ ಆಸಙ್ಕಾಭಾವತೋ **"ತೇನ ಚ ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ ಯುತ್ತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಕೇನ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾನಂ ಯುತ್ತತರಭಾವೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹ ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾನಂ ಯುತ್ತತರತ್ತಾ ಯುತ್ತತರಜಾನನಕೋ ಭಗವಾ "ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ"ತಿಆದಿಮಾಹ, ತಸ್ಮಾ ಯುತ್ತತರಭಾವೋ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಜಾನಿತಬ್ಬೋತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಲೋಕಸ್ಸ ನೀವರಣಾದೀನಿ ಅಜಾನನ್ತೇನ ಚ ತಿತ್ಥಿಯವಾದೇಸು ಸಮಯನ್ತರೇಸು ಪರಿಚಯೇನ ಚ ತೇಸು ಸಮಯನ್ತರೇಸು ಚೇವ ನೀವರಣಾದೀಸು ಚ ಸಂಸಯಪಕ್ಖನ್ದೇನ ಏಕಂಸೇನೇವ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ, ಏಕಂಸೇನೇವ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಬ್ಯಾಕಾತಬ್ಬತ್ತಾ ಚ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಪುಚ್ಛಾ ಕತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಚಾಯಂ ಪುಚ್ಛಾ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಜಾನನತ್ಥಾಯ, ಜಾತಸಂಸಯಸ್ಸ ಚ ಸಂಸಯವಿನೋದನತ್ಥಾಯ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಬ್ಬಸ್ಸ ನೀವರಣಾದಿವಿಸಯಸ್ಸ ಚತುಬ್ಬಿಧತ್ತಾ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ। ನೀವರಣಾದೀನಂ ಪನ ವಿಸಯಾನಂ ಲೋಕೋ ಚ ಆಧಾರಭಾವೇನ ಗಾಥಾಯಂ ವುತ್ತೋತಿ "ಏಕೋ ಪಞ್ಹೋ ದಸ್ಸಿತೋ"ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಪುಚ್ಛಾವಿಚಯೋ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾವಿಚಯೋ ಪನ "ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ, ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ"ತಿಆದಿನಾ ಪುಚ್ಛಾವಿಚಯೇ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏಕಾಧಾರೇ ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ವಿಚಯೋ ಆಚರಿಯೇಹಿ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಅನೇಕಾಧಾರೇ ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಯೋ ವಿಚಯೋ ವಿಭಜನಾರಹೋ, ಸೋ ವಿಚಯೋ ಕಥಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ವಿಞ್ಞಾಪನತ್ಥಾಯ ತಸ್ಮಿಂ ವಿಚಯಂ ವಿಭಜಥಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ ಅನೇಕಾಧಾರಂ ಪುಚ್ಛಂ ತಾವ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ –

"ಸವನ್ತಿ ಸಬ್ಬಧಿ ಸೋತಾ, (ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ,)
ಸೋತಾನಂ ಕಿಂ ನಿವಾರಣಂ।
ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಹಿ, ಕೇನ ಸೋತಾ ಪಿಧೀಯರೇ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೪೧; ಚೂಳನಿ॰ ವತ್ಥುಗಾಥಾ ೫೯, ಅಜಿತಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೩) –

ಗಾಥಮಾಹ । ಗಾಥಾತ್ಥೋ ತಾವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಸವನ್ತೀತಿ** ಸನ್ದನ್ತಿ, ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಬ್ಬಧೀತಿ** ತಣ್ಹಾದೀನಂ ಆರಮ್ಮಣಭೂತೇಸು ಸಬ್ಬೇಸು ರೂಪಾದೀಸು ಆಯತನೇಸು। **ಸೋತಾತಿ** ತಣ್ಹಾಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಾದಯೋ ಸೋತಾ। **ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾತಿ** ಇತಿ ಏವಂ ಆಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ ಆಹ। **ಸೋತಾನನ್ತಿ** ತಣ್ಹಾಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಾದೀನಂ ಸೋತಾನಂ। **ಕಿಂ ನಿವಾರಣನ್ತಿ** ಕಿಂ ಕತಮಂ ಧಮ್ಮಜಾತಂ

ಆವರಣಂ ಭವೇ, ಕಾ ಕತಮಾ ಧಮ್ಮಜಾತಿ ರಕ್ಖಾ ಭವೇ। **ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಹೀತಿ** ಸೋತಾನಂ ತಣ್ಹಾಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಾದೀನಂ ಸಂವರಣಂ ಆವರಣಂ ಇದಂ ಧಮ್ಮಜಾತಂ ಭವೇತಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತಹಿತತ್ಥಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ತ್ವಂ ಕಥೇಹಿ। **ಕೇನ ಸೋತಾ ಪಿಧೀಯರೇತಿ** ಕೇನ ಪಹಾಯಕಧಮ್ಮೇನ ತಣ್ಹಾಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಾದಯೋ ಸೋತಾ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪಿಧೀಯರೇತಿ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ಪುಚ್ಛಿತಾನಿ।

"ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ಕಥಿತಾಯ 'ಸವನ್ತಿ...ಪೇ॰... ಪಿಧೀಯರೇ'ತಿ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಕಿತ್ತಕಾನಿ ಪದಾನಿ ಪುಚ್ಛಿತಾನಿ, ಕಿತ್ತಕಾ ಪಞ್ಹಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪದಾನಿ ಪುಚ್ಛಿತಾನಿ, ತೇ ದ್ವೇ ಪಞ್ಹಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ಪವತ್ತಾಯ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಯದಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪದಾನಿ ಸಿಯುಂ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಸು ಪಞ್ಹಾಪಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಸಿಯುಂ, ಕಸ್ಮಾ 'ದ್ವೇ'ತಿ ವುತ್ತಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಕಸ್ಮಾ? ಇಮೇ ಹಿ ಬಹ್ವಾಧಿವಚನೇನ ಪುಚ್ಛಿತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಇಮೇ** ಏತಾಯ ಗಾಥಾಯ ಗಹಿತಾ ಅತ್ಥಾ ಬಹ್ವಾಧಿವಚನೇನ ಪುಚ್ಛಿತಾ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ಸವನ್ತಿ...ಪೇ॰... ಪಿಧೀಯರೇತಿ ಬಹೂನಿ ವಚನಾನಿ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ ಪವತ್ತಾ ಸಂವರಸಙ್ಖಾತಾ ಸತಿ ಚೇವ ಪಿದಹನಹೇತುಭೂತಾ ಪಞ್ಞಾ ಚಾತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಅತ್ಥಾವ ಪುಚ್ಛಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ಥವಸೇನ ದ್ವೇ ಪಞ್ಹಾ ವುತ್ತಾ ವಾ"ತಿ। "ಪುಚ್ಛಾಯ ದುವಿಧತ್ಥವಿಸಯತಾ ಕಥಂ ವುತ್ತಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಪುಚ್ಛಾಯ ದುವಿಧತ್ಥವಿಸಯತಂ ವಿವರಿತುಂ **"ಏವಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏವಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ** ಇಮಾಹಿ ದುಗ್ಗತಿಹೇತುಭೂತಾಹಿ ಞಾತಿಬ್ಯಸನಾದಿಸಙ್ಖಾತಾಹಿ ಆಪದಾಹಿ ವಾ, ಪಾಣವಧಾದೀಹಿ ಆಪದಾಹಿ ವಾ, ಸಮಂ ಸಹ, ಸಬ್ಬಥಾ ವಾ ಅಯಂ ಸತ್ತಲೋಕೋ ಆಪನ್ನೋ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟೋ, ಏವಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟಸ್ಸ ವಾ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ। **ಏವಂ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸಾತಿ** ಞಾತಿಬ್ಯಸನಾದಯೋ ವಾ ಪಾಣವಧಾದೀನಿ ಆಗಮ್ಮ ಪವತ್ತೇಹಿ ದಸಹಿ ಕಿಲೇಸವತ್ಥೂಹಿ ಚ ಅಯಂ ಸತ್ತಲೋಕೋ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ, ಏವಂ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಸ್ಸ ಚ ಲೋಕಸ್ಸಾತಿ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ವೋದಾನಂ ವುಟ್ಠಾನಂ **ಕಿಂ** ಕತಮಂ ಧಮ್ಮಜಾತಂ ಭವೇ। ಇತಿ **ಏವಞ್ಹಿ** ಸಚ್ಚಂ ಅಜಿತಸುತ್ತೇ ಆಹಾತಿ ವಿತ್ಥಾರತ್ಥೋ, ಪುಚ್ಛಾಯ ದುವಿಧತ್ಥವಿಸಯತಾ ಞಾತಬ್ಬಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

"ಕಿಂ ನು ಸೋತಾ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಸಬ್ಬಧಿ ಸವನ್ತಿ, ಉದಾಹು, ಏಕಚ್ಚಸ್ಸೇವಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸವನ್ತಿ ಸಬ್ಬಧಿ ಸೋತಾತಿ, ಅಸಮಾಹಿತಸ್ಸ ಸವನ್ತಿ ಅಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಪ್ಪಮಾದಬಹುಲಸ್ಸಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಅಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಪ್ಪಮಾದಬಹುಲತ್ತಾ ರೂಪಾದೀಸು ನಾನಾರಮ್ಮಣೇಸು ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸೇವ ಸೋತಾ **ಸವನ್ತಿ** ಪವತ್ತನ್ತಿ, ನ ಸಮಾಹಿತಸ್ಸ ಅಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಪ್ಪಮಾದವಿರಹಿತಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। "ಕತಮಾ ಅಭಿಜ್ಝಾ, ಕತಮೋ ಬ್ಯಾಪಾದೋ, ಕತಮೋ ಪಮಾದೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಯಾ ಅಭಿಜ್ಝಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾತಿ** ತೇಸು ಅಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಪ್ಪಮಾದೇಸು। **ಯಾ ಅಭಿಜ್ಝಾ, ಅಯಂ ಲೋಭೋ,** ನ ಅಭಿಜ್ಝಾಯನಮತ್ತಂ। ಲೋಭೋ ಚ **ಅಕುಸಲಮೂಲಂ,** ನ ಲುಬ್ಭನಮತ್ತಂ। **ಯೋ ಬ್ಯಾಪಾದೋ** , **ಅಯಂ ದೋಸೋ,** ನ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜನಮತ್ತಂ। ದೋಸೋ ಚ **ಅಕುಸಲಮೂಲಂ,** ನ ದೂಸನಮತ್ತಂ। **ಯೋ ಪಮಾದೋ, ಅಯಂ ಮೋಹೋ,** ನ ಸತಿವಿಪ್ಪವಾಸಮತ್ತಂ। ಮೋಹೋ ಚ **ಅಕುಸಲಮೂಲಂ,** ನ ಮೂಹನಮತ್ತಂ। **ಏವಂ** ಇಮಿನಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ಅಭಿಜ್ಝಾದೀನಂ ಅಕುಸಲಮೂಲತ್ತಾ ಯಸ್ಸ ಅಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಪ್ಪಮಾದಬಹುಲಸ್ಸ **ಅಸಮಾಹಿತಸ್ಸ** ಛಸು ರೂಪಾದೀಸು **ಆಯತನೇಸು** ತಣ್ಹಾ ಸವನ್ತಿ।

"ಕತಿವಿಧಾ ಸಾ ತಣ್ಹಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ರೂಪತಣ್ಹಾ...ಪೇ॰... ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಛನ್ನಂ ರೂಪತಣ್ಹಾದೀನಂ ಛಸು ರೂಪಾದಿಆಯತನೇಸು ಸವನಂ ಕೇನ ಚ ವಚನೇನ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯಥಾಹ ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಸವತೀತಿ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ...ಪೇ॰... ಪಟಿಹಞ್ಞತೀ"ತಿ ಯಂ ವಚನಂ ಭಗವಾ **ಯಥಾ** ಯೇನ ಪಕಾರೇನ ಆಹ, ತಥಾ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ವುತ್ತನಯೇನ ವಚನೇನ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ರೂಪತಣ್ಹಾದೀನಂ ಛನ್ನಂ ಸೋತಾನಂ ದ್ವಾರಭಾವೇನ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಚಕ್ಖಾದಯೋ ನಿಸ್ಸಿತೂಪಚಾರವಸೇನ ಸಯಂ ಸವನ್ತೋ ವಿಯ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಾ। **ಇತೀತಿ** ಏವಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ **ಸಬ್ಬಾ** ಸಬ್ಬಸ್ಮಾ ಚಕ್ಖಾದಿದ್ವಾರತೋ ಚ **ಸವತಿ** ಪವತ್ತತಿ। **ಸಬ್ಬಥಾ** ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇನ ತಣ್ಹಾಯನಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸನಉನ್ನಮನಾದಿಪ್ಪಕಾರೇನ **ಸವತಿ** ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಕಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಸ್ಮಾ ಚಕ್ಖಾದಿದ್ವಾರತೋ ಚ ಸವತಿ ಪವತ್ತತಿ, ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇನ ತಣ್ಹಾಯನಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸನಉನ್ನಮನಾದಿಪ್ಪಕಾರೇನ ಸವನಭಾವೋ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ

“**ತೇನಾಹಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತೇನಾತಿ** ಅಸಮಾಹಿತಸ್ಸ ಅಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಾದೀನಂ ಚಕ್ಖಾದಿದ್ವಾರತೋ ಚ ತಣ್ಹಾಯನಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸಉನ್ನಮನಾಕಾರೇನ ತಣ್ಹಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ ಪವತ್ತಜಾನನಕೋ ಭಗವಾ “**ಸವನ್ತಿ ಸಬ್ಬಧಿ ಸೋತಾ**”ತಿ ಆಹ।

“ಸೋತಾನಂ ‘ಕಿಂ ನಿವಾರಣ’ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ? ಸೋತಾನಂ ಅನುಸಯಪ್ಪಹಾನಂ ಪುಚ್ಛತಿ ಕಿಂ? ಉದಾಹು ವೀತಿಕ್ಕಮಪ್ಪಹಾನಂ ಪುಚ್ಛತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ “**ಸೋತಾನಂ ಕಿಂ ನಿವಾರಣನ್ತಿ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನವಿಘಾತಂ ಪುಚ್ಛತೀ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಇದಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನವಿಘಾತಂ ವೋದಾನಂ, ಉದಾಹು ವುಟ್ಠಾನಂ ಕಿ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ “**ಇದಂ ವೋದಾನ**”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಹಿ, ‘ಕೇನ ಸೋತಾ ಪಿಧೀಯರೇ’ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ? ಸೋತಾನಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛತಿ ಕಿಂ? ಉದಾಹು ವೀತಿಕ್ಕಮನಂ, ಸಮುಗ್ಘಾಟಂ ವಾ ಪುಚ್ಛತಿ ಕಿ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **ಸೋತಾನಂ...ಪೇ॰... ಪಿಧೀಯರೇತಿ ಅನುಸಯಸಮುಗ್ಘಾಟಂ ಪುಚ್ಛತೀ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಇದಂ ಅನುಸಯಸಮುಗ್ಘಾಟಂ ವೋದಾನಂ ಕಿಂ, ಉದಾಹು ವುಟ್ಠಾನಂ ಕಿ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ “**ಇದಂ ವುಟ್ಠಾನ**”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

“ಸವನ್ತಿ ಸಬ್ಬಧಿ ಸೋತಾ”ತಿಆದಿಪುಚ್ಛಾವಿಚಯೋ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ; ತಾಯ ಪುಚ್ಛಾಯ “ಕತಮೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಚಯೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ “**ತತ್ಥ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥ** ಪುಚ್ಛಾಯಂ -

> “ಯಾನಿ ಸೋತಾನಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, (ಅಜಿತಾತಿ ಭಗವಾ,)
> ಸತಿ ತೇಸಂ ನಿವಾರಣಂ।
> ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಮಿ, ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಪಿಧೀಯರೇ”ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೪೧ ಚೂಳನಿ॰ ವತ್ಥುಗಾಥಾ ೬೦, ಅಜಿತಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೪) -

ಗಾಥಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತಸ್ಸಂ ಗಾಥಾಯಂ **ಅಜಿತ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ** ಯಾನಿ ಸೋತಾನಿ ಸವನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಸೋತಾನಂ ಯಂ ನಿವಾರಣಂ, ಸಾ ಸತಿ ಹೋತಿ; ತಂ ಸತಿಂ ಸೋತಾನಂ ಸಂವರನ್ತಿ ಅಹಂ ಬ್ರೂಮಿ; **ಏತೇ** ಸೋತಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಿಧೀಯರೇತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ **ಸತೀತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಸತಿ। **ಪಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ। **ಪಿಧೀಯರೇತಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನವಸೇನ ಪಿಧೀಯನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ।

“ಸತಿ ತೇಸಂ ನಿವಾರಣಂ ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಮೀ”ತಿ ಭಗವಾ ಆಹ - “ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಸತಿಯಾ ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಣಕಿಚ್ಚಂ ಸಿದ್ಧಂ ಕಿಂ, ವಿಸಿಟ್ಠಾಯ ಸತಿಯಾ ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಣಕಿಚ್ಚಂ ಸಿದ್ಧಂ ಕಿಂ, ಕತಮಾಯ ಸತಿಯಾ ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಣಕಿಚ್ಚಂ ಸಿದ್ಧ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ “**ಕಾಯಗತಾಯ ಸತಿಯಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಕಾಯಗತಾಯ ಸತಿಯಾತಿ** ರೂಪಕಾಯೇ ಗತಂ ಕೇಸಾದಿಕಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿತೋ ವಿಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾಯ ಸತಿಯಾ। **ಭಾವಿತಾಯಾತಿ** ಕಾಯಗತಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ ದುಕ್ಖತೋ ಅನತ್ತತೋ ನಿಬ್ಬಿನ್ದನತೋ ವಿರಜ್ಜನತೋ ನಿರೋಧನತೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನತೋ ಅನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಭಾವಿತಾಯ। ಏವಞ್ಹಿ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ಪಜಹತಿ; ದುಕ್ಖತೋ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ಸುಖಸಞ್ಞಂ ಪಜಹತಿ; ಅನತ್ತತೋ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅತ್ತಸಞ್ಞಂ ಪಜಹತಿ; ನಿಬ್ಬಿನ್ದನ್ತೋ ನನ್ದಿಂ ಪಜಹತಿ; ವಿರಜ್ಜನ್ತೋ ರಾಗಂ ಪಜಹತಿ; ನಿರೋಧೇನ್ತೋ ಸಮುದಯಂ ಪಜಹತಿ; ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತೋ ಆದಾನಂ ಪಜಹತೀತಿ। **ಬಹುಲೀಕತಾಯಾತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ದಿವಸಮ್ಪಿ ಮಾಸಮ್ಪಿ ಸಂವಚ್ಛರಮ್ಪಿ ಸತ್ತಸಂವಚ್ಛರಮ್ಪಿ ಬಹುಲೀಕತಾಯ। **ಚಕ್ಖುನ್ತಿ** ಅಭಿಜ್ಝಾದಿಪವತ್ತಿದ್ವಾರಭಾವೇನ ಠಿತಂ ಚಕ್ಖುಂ, ನಿಗ್ಗಹಿತಾಗಮಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ನಾವಿಞ್ಛತೀತಿ** ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ಪವತ್ತಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದಿಸಹಿತಂ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಂ, ತಂಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲಂ ವಾ ನಾಕಡ್ಢತಿ, ಮನಾಪಿಕೇಸು ರೂಪೇಸು ನಾವಿಞ್ಛತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಅಮನಾಪಿಕೇಸು**

ರೂಪೇಸು **ನ ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ** । ಕಾಯಗತಾಯ ಸತಿಯಾ ಭಾವಿತಾಯ ಬಹುಲೀಕತಾಯ ಸೋತಂ ನಾವಿಞ್ಛತಿ। ಮನಾಪಿಕೇಸು ಸದ್ದೇಸು…ಪೇ॰… ಅಮನಾಪಿಕೇಸು ಸದ್ದೇಸು ನ ಪಟಿಹಞ್ಞತೀತಿ ಯೋಜನಾ ಯಥಾಸಮ್ಭವತೋ ಕಾತಬ್ಬಾ।

"ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ನಾವಿಞ್ಛತಿ ಪಟಿಹಞ್ಞತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ, ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಸಂವುತನಿವಾರಿತತ್ತಾ ನಾವಿಞ್ಛತಿ ನ ಪಟಿಹಞ್ಞತೀತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। "ಕೇನಾರಕ್ಖೇನ ತೇ ಸಂವುತನಿವಾರಿತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ, ಸತಿಆರಕ್ಖೇನ ತೇ ಸಂವುತನಿವಾರಿತಾತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। "ಸತಿಆರಕ್ಖೇನ ಸಂವುತನಿವಾರಿತಭಾವೋ ಕೇನ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **ತೇನಾಹ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತೇನಾತಿ** ತಸ್ಮಾ ಸತಿಆರಕ್ಖೇನ ಸಂವುತನಿವಾರಿತತ್ತಾ ಸಂವುತನಿವಾರಿತಜಾನನಕೋ ಭಗವಾ "ಸತಿ ತೇಸಂ ನಿವಾರಣ"ನ್ತಿ ಯಂ ವಚನಂ ಆಹ, ತೇನ ವಚನೇನ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸತಿಆರಕ್ಖೇನ ಸಂವುತನಿವಾರಿತಭಾವೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪಞ್ಞಾ ಸತ್ಯಾನುಗಾತಿ ಕಿಚ್ಚಮೇವೇತ್ಥ ಅಧಿಕನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

"ಸತಿ ತೇಸಂ ನಿವಾರಣ"ನ್ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರತ್ಥೋ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಪಿಧೀಯರೇ"ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರತ್ಥೋ "ಕಥಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ "ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಪಿಧೀಯರೇ"ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಸಯಾ ಪಹೀಯನ್ತೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ। **ಅನುಸಯಾತಿ** ಅನುರೂಪಂ ಕಾರಣಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಾ ಕಾಮರಾಗಾನುಸಯಾದಯೋ। **ಪಹೀಯನ್ತಿ** ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಅನುಸಯೇಸು ಪಞ್ಞಾಯ ಪಹೀನೇಸು ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಾಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಪಹೀಯನ್ತಿ। ಕಿಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ "ಪಹೀಯನ್ತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ? ಅನುಸಯಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಾ ಪಹೀಯನ್ತೀತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ।

"ತಂ ಅನುಸಯಪ್ಪಹಾನೇನ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಪ್ಪಹಾನಂ ಕಿಂ ವಿಯ ಭವತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತಂ ಯಥಾ ಖನ್ಧವನ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಖನ್ಧವನ್ತಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಕುದಾಲಾದಿನಾ ಭೂಮಿಂ ಖಣಿತ್ವಾ ಅನವಸೇಸಮೂಲುದ್ಧರಣೇ ಕತೇ ತಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಪುಪ್ಫಫಲಪಲ್ಲವಙ್ಕುರಸನ್ತತಿಪಿ ಕುದಾಲಾದಿನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾವ ಭವತಿ ಯಥಾ, ಏವಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಅನುಸಯೇಸು ಪಹೀನೇಸು ಅನುಸಯಾನಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಸನ್ತತಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ಪಿದಹಿತಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಭವತಿ। ಕೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ಭವತಿ? **ಪಞ್ಞಾಯ** ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ಭವತೀತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। "ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಭಾವೋ ಕಥಂ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಪಿಧೀಯರೇ"ತಿ ವಚನತೋ ಅನುಸಯಾನಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಸನ್ತತಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಭಾವೋ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಇಮೇಸು ಪಞ್ಹಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇಸು ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ, ಪಿಧಾನಞ್ಚ ಅಜಾನನ್ತೇನ ವಾ ಸಂಸಯಿತೇನ ವಾ ಸಂವರಪಿಧಾನಾನಂ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಪುಚ್ಛಾತಿ ಪುಚ್ಛಾವಿಚಯೋ ಚೇವ ಸತಿಪಞ್ಞಾನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಬ್ಬತ್ತಾ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನನ್ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಚಯೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತೇಸು ಚ "ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ"ತಿಆದಿಕೋ ಪಞ್ಹೋ ನೀವರಣವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಪಮಾದಜಪ್ಪಾನಂ ವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೋಪಿ ಲೋಕಾಧಿಟ್ಠಾನವಸೇನ ಏಕೋ ಪಞ್ಹೋತಿ ವುತ್ತೋ, ಏವಂ ಸತಿ "ಸವನ್ತಿ ಸಬ್ಬಧಿ ಸೋತಾ"ತಿಆದಿಕೋಪಿ ಪಞ್ಹೋ ಸಂವರಪಿಧಾನಾನಂ ವಸೇನ ದುವಿಧೋಪಿ ಏಕತ್ಥವಸೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಾಧಿಟ್ಠಾನವಸೇನ "ಏಕೋ ಪಞ್ಹೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಸೋತಾನಂ ಬಹುಭಾವತೋ ವಾ "ಬಹುಪಞ್ಹೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ; ತಥಾ ಪನ ಅವತ್ವಾ ಸೋತೇ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಸಂವರಪಿಧಾನಾನಂ ವಸೇನ "ಸವನ್ತಿ ಸಬ್ಬಧಿ ಸೋತಾ"ತಿಆದಿಮ್ಹಿ "ದ್ವೇ ಪಞ್ಹಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ। ತದನುಸಾರೇನ "ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ"ತಿಆದಿಮ್ಹಿಪಿ ಲೋಕಂ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ನೀವರಣಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ವಸೇನ "ಚತ್ತಾರೋ ಪಞ್ಹಾ"ತಿಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಅಯಂ ನಯೋ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ನಯದಸ್ಸನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ದೇಸನಾಕಾಲೇ ವುತ್ತಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಸನ್ಧಿಮಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ರಚಿತನಿಯಾಮೇನೇವ ಪುಚ್ಛಿತಪಞ್ಹಸ್ಸ ಚೇವ ಪಞ್ಹಂ ಅಟ್ಠಪೇತ್ವಾ, ಪಟಿಞ್ಞಞ್ಚ ಅಕತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಸ್ಸ ಚ ವಿಚಯಹಾರೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ದೇಸನಾಕಾಲೇ

ವುತ್ತಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತಪಞ್ಹಸ್ಸ ಚೇವ ತಂ ಪಞ್ಹಂ ಠಪೇತ್ವಾ, ಪಟಿಞ್ಞಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಸ್ಸ ಚ ಯೋ ವಿಚಯೋ ಹಾರೋ ವಿಭತ್ತೋ, ಸೋ ವಿಚಯಹಾರೋ ಕಥಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ವಿಞ್ಞಾಪನತ್ಥಾಯ ತಸ್ಮಿಂ ವಿಚಯಂ ವಿಭಜೇಥಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ ತೇಸು ವಿಚೇತಬ್ಬಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಯಾನಿ ಸೋತಾನೀ"ತಿಆದಿಗಾಥಾಯ ವಿಚಯಾಕಾರದಸ್ಸನಾನನ್ತರಂ **"ಪಞ್ಞಾ ಚೇವ ಸತಿ ಚಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ ಗಾಥಾತ್ಥೋ ತಾವ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ - ಯಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಸಯಪ್ಪಹಾನೇನ ಸೋತನಿರುಜ್ಝನಂ ವುತ್ತಂ, ಯಾಯ ಸತಿಯಾ ಚ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಪ್ಪಹಾನೇನ ಸೋತನಿರುಜ್ಝನಂ ವುತ್ತಂ, ಸಾಯಂ **ಪಞ್ಞಾ ಚೇವ** ಸಾಯಂ **ಸತಿ ಚ** ತಾಹಿ ಪಞ್ಞಾಸತೀಹಿ ಅಸೇಸಂ ಸಹುಪ್ಪನ್ನಂ **ನಾಮಞ್ಚೇವ ರೂಪಞ್ಚ, ಏತಂ** ಸಬ್ಬಂ **ಕತ್ಥ** ನಿರುಜ್ಝಮಾನೇ ಅಸೇಸಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀತಿ ಮಾರಿಸ **ಮೇ** ಮಯಾ ಪುಟ್ಠೋ ತ್ವಂ ಭಗವಾ ಮಯ್ಹಂ **ಏತಂ** ನಿರುಜ್ಝನಂ ಪಬ್ರೂಹಿ, ಇತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಅಜಿತ ತ್ವಂ **ಯಮೇತಂ** ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತಂ ನಿರುಜ್ಝನಂ ಮಂ ಅಪುಚ್ಛಿ, ಅಹಂ **ತೇ** ತವ **ತಂ** ನಿರುಜ್ಝನಂ ವದಾಮಿ। **ಯತ್ಥ** ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೇ ಪಞ್ಞಾಸತಿಸಹಿತಂ **ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ** ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ **ನಿರೋಧೇನ** ಸಹ ಏಕತೋ ಅಸೇಸಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ, **ಏತ್ಥ** ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೇ **ಏತಂ** ಸಬ್ಬಂ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೇನ ಏಕತೋ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ **ಉಪರುಜ್ಝತಿ,** ಏತಂ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧಂ ತಸ್ಸ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ ನಾತಿವತ್ತತಿ, ತಂ ತಂ ನಾಮರೂಪನಿರೋಧಂ ಸೋ ಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೋ ನಾತಿವತ್ತತೀತಿ।

"ತಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಹೇ ಅಯಂ ಅಜಿತೋ ಕಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ? ಉಪರುಜ್ಝನಮೇವ ಪುಚ್ಛತಿ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞಂ ಪುಚ್ಛತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತೋ **"ಅಯಂ ಪಞ್ಹೇ ಅನುಸನ್ಧಿಂ ಪುಚ್ಛತೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಯನ್ತಿ** ಯೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ ಪಞ್ಹಂ ಅಪುಚ್ಛೀತಿ ಅಯಂ ಅಜಿತೋ। **ಪಞ್ಹೇತಿ** "ಪಞ್ಞಾ ಚೇವ ಸತಿ ಚಾ"ತಿಆದಿಪಞ್ಹೇ। ಯದಿ ಅನುಸನ್ಧಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ಸತಿ "ಕತ್ಥೇತಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛನಂ ಅಯುತ್ತಂ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ? ನ, ಅನುಸನ್ಧೀಯತಿ ಏತೇನ ಉಪನಿರುಜ್ಝನೇನಾತಿ **ಅನುಸನ್ಧೀತಿ** ಅತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಅನುಸನ್ಧಿಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಕಿಂ...ಪೇ॰... ನಿಬ್ಬಾನಧಾತು"**ನ್ತಿ। ಅನುಸನ್ಧಿಪುಚ್ಛನೇನ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾಪಿ ಪುಚ್ಛನತೋ "ಕತ್ಥೇತಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛನಂ ಯುತ್ತಮೇವ।

"ಯಾ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಧಾತು ಪುಚ್ಛಿತಾ, ತಂ ಕತಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಅಧಿಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಭಾವನಾಸಙ್ಖಾತಂ ಪಟಿಪದಂ ವಿಸಯೇನ ಸಹ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತೀಣೀ ಸಚ್ಚಾನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಙ್ಖತಾನೀತಿ** ಕಮ್ಮಾದಿಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಮೇಚ್ಚ ಸಮ್ಭೂಯ ದುಕ್ಖಾದೀನಿ ಕರೀಯನ್ತೀತಿ ಸಙ್ಖತಾನಿ। **ನಿರೋಧಧಮ್ಮಾನೀತಿ** ನಿರುಜ್ಝನಂ **ನಿರೋಧೋ,** ಧಮ್ಮೋಪಿ ನಿರೋಧಧಮ್ಮೋವ, ತಸ್ಮಾ ನಿರೋಧೋ ಧಮ್ಮೋ ಸಭಾವೋ ಯೇಸಂ ದುಕ್ಖಾದೀನನ್ತಿ **ನಿರೋಧಧಮ್ಮಾನೀತಿ** ಅತ್ಥೋವ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ತಾನಿ ತೀಣಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ದುಕ್ಖಂ ಸಮುದಯೋ ಮಗ್ಗೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೀಣಿ ದುಕ್ಖಸಮುದಯಮಗ್ಗಸಚ್ಚಾನಿ ಸಙ್ಖತಾನೀತಿ ವುತ್ತಾನಿ, "ಕಿಂ ನಿರೋಧಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ನಿರೋಧೋ ಅಸಙ್ಖತೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಧ "ನಿರೋಧಧಮ್ಮೋ"ತಿಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಕಮ್ಮಾದಿಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಅಸಙ್ಖತತ್ತಾ **ಅಸಙ್ಖತೋ।** ಉಪ್ಪಾದನಿರೋಧಾಭಾವತೋ **ಅನಿರೋಧಧಮ್ಮೋ।** "ಪಹಾಯಕಪಹಾತಬ್ಬೇಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಕತಮೇನ ಪಹಾಯಕೇನ ಕತಮೋ ಪಹಾತಬ್ಬೋ, ಕತಮಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ಪಹೀನೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಸಮುದಯೋ ದ್ವೀಸು ಭೂಮೀಸೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ದ್ವೀಸು ಭೂಮೀಸೂತಿ** ದಸ್ಸನಭಾವನಾಭೂಮೀಸು। **ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋತಿ** ಕಾಮಭವರಾಗೋ। **ರೂಪರಾಗೋತಿ** ರೂಪಭವರಾಗೋ। **ಅರೂಪರಾಗೋತಿ** ಅರೂಪಭವರಾಗೋ। ಸಂಯೋಜನಭೇದತೋ ದಸ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಪಹೀಯನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

೧೨. ಪಹಾತಬ್ಬಸಂಯೋಜನಾನಿ ದಸ್ಸನಭೂಮಿಭಾವನಾಭೂಮಿಭೇದೇನ ವಿಭತ್ತಾನಿ, ಅಮ್ಹೇಹಿಪಿ ಞಾತಾನಿ, "ಇನ್ದ್ರಿಯಭೇದತೋ ಕಥಂ ವಿಭತ್ತಾನೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ತತ್ಥ ತೀಣೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ "ಪಹಾತಬ್ಬಸಂಯೋಜನೇಸು

ಕತಮಾನಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಕತಮಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ಅತ್ತನೋ ಪಹಾಯಕಂ ಕತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ತೀಣೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಧಿಟ್ಠಾಯ** ಅತ್ತನೋ ಪಹಾಯಕಂ ಕತ್ವಾ **ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ** ಅನುಪ್ಪಾದವಸೇನ। "ಅನಞ್ಞಾತಞ್ಞಸ್ಸಾಮೀತಿನ್ದ್ರಿಯಞ್ಚ ಅಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಞ್ಚ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ನಿರುಜ್ಝನಹೇತು ಹೋತು, ಅಞ್ಞಾತಾವಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತೂ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯಂ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯಂ** ಯೇನ ಅಞ್ಞಾತಾವಿನ್ದ್ರಿಯೇನ ಅರಹಾ "ಮೇ ಜಾತಿ ಖೀಣಾ"ತಿ ಏವಂ ಜಾನಾತಿ, **ಇದಂ** ಜಾನನಹೇತು ಅಞ್ಞಾತಾವಿನ್ದ್ರಿಯಂ **ಖಯೇ** ಜಾತಿಕ್ಖಯೇ ಅರಹತ್ತಫಲೇ ಪವತ್ತಂ **ಞಾಣಂ। ಯಂ** ಯೇನ ಅಞ್ಞಾತಾವಿನ್ದ್ರಿಯೇನ ಅರಹಾ "ಇತ್ಥತ್ತಾಯ ಅಪರಂ ನ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಜಾನಾತಿ, **ಇದಂ** ಪಜಾನನಹೇತು ಅಞ್ಞಾತಾವಿನ್ದ್ರಿಯಂ। **ಅನುಪ್ಪಾದೇ** ಪನ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನೇ ಅರಹತ್ತಫಲೇ ಪವತ್ತಂ **ಞಾಣಂ** ಅಞ್ಞಾತಾವಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಜಾನನಹೇತು ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇನ್ದ್ರಿಯಞಾಣಾನಿ ಪಹಾಯಕಾನಿ ಕತ್ವಾ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, "ತಾನಿ ಞಾಣಾನಿ ಕದಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ತತ್ಥ ಯಞ್ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

"ಅನಞ್ಞಾತಞ್ಞಸ್ಸಾಮೀತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಾಪುಣನ್ತಸ್ಸ ನಿರುಜ್ಝತು, ಅಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣನ್ತಸ್ಸ ನಿರುಜ್ಝತು, ಅಞ್ಞಾತಾವಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಕದಾ ನಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಯಞ್ಚ ಖಯೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ದ್ವೇತಿ** ಕಿಚ್ಚಭೇದೇನ ದ್ವೇ, ಸಭಾವತೋ ಪನ ಏಕಾವ।

"ಪಜಾನನಕಿಚ್ಚಮ್ಪಿ ಏಕಮೇವ, ಕಥಂ ದ್ವೇ ಸಿಯು"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಅಪಿಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಆರಮ್ಮಣಪಞ್ಞಾಭೇದೇನ ದ್ವೇ ನಾಮಾನಿ ಲಬ್ಭನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಾತಿ** ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪುಬ್ಬಗಾಥಾಯಂ ಸೋತಪಿಧಾನಕಿಚ್ಚೇನ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಕಾರೇಹಿ ಜಾನನಸಭಾವೇನ **ಪಞ್ಞಾ** ನಾಮ। **ಯಥಾದಿಟ್ಠಂ** ಆರಮ್ಮಣಂ **ಅಪಿಲಾಪನಟ್ಠೇನ** ಓಗಾಹನಟ್ಠೇನ **ಸತಿ** ನಾಮ।

೧೩. "ಪಞ್ಞಾ ಚೇವ ಸತಿ ಚಾ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ನಾಮರೂಪಞ್ಚಾ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಕಥಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಞಾತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ನಾಮರೂಪಂ ವಿಭಜನ್ತೋ **"ತತ್ಥ ಯೇ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾತಿ** ಕಮ್ಮವಿಪಾಕವಟ್ಟಭೇದೇ ಭವತ್ತಯೇ। **ತತ್ಥಾತಿ** ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಸಙ್ಖಾತನಾಮರೂಪಸಮುದಾಯೇ। **ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನೀತಿ** ಚಕ್ಖಾದಿಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ । **ವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತನ್ತಿ** ಸಮ್ಪಯುತ್ತಪಚ್ಚಯತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ನ ವುತ್ತಂ, ಪಚುರಜನಸ್ಸ ಪನ ಅವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹಣೀಯಸಭಾವಮತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ವಿಭಾಗಂ ಜಾನನ್ತೇಹಿ ಪನ "ನಾಮಂ ವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ, ರೂಪಂ ಪನ ನ ವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ, ಸಹಜಾತ"ನ್ತಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ತಸ್ಸಾತಿ** ಪಞ್ಞಾಸತಿಸಹಿತಸ್ಸ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ। **ನಿರೋಧನ್ತಿ** ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಂ।

ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ **"ಪಞ್ಞಾ ಚೇವ...ಪೇ॰... ಕತ್ಥೇತಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀ"**ತಿ ಏವಂ ಪಾರಾಯನೇ ಆಹ। "ಪಞ್ಞಾ ಚೇವಾತಿಆದಿಗಾಥಾಯ ಯಾ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಧಾತು ಪುಚ್ಛಿತಾ, ಸಾ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಧಾತು ಕತಮೇನ ಅಧಿಗಮೇನ ಪತ್ತಬ್ಬಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಚತುರಿದ್ಧಿಪಾದಮುಖೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮಮುಖೇನ ಪತ್ತಬ್ಬಾ, ಚತುರಿದ್ಧಿಪಾದಭಾವನಾಯ ಚ ಚತ್ತಾರಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಮೂಲಭೂತಾನಿ, ತಸ್ಮಾ ಮೂಲಭೂತಾನಿ ತಾನಿ ಚತ್ತಾರಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತತ್ಥ ಸತಿ ಚ ಪಞ್ಞಾ ಚಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕುಸಲಾಕುಸಲಧಮ್ಮಗತಿಯೋ ಸಮನ್ವೇಸಮಾನಾಯ ಸತಿಯಾ ಸಿಜ್ಝಮಾನಾಯ ಏಕನ್ತೇನ ಸಮಾಧಿ ನಿಪ್ಫಾದೇತಬ್ಬೋ, ಸತಿಗ್ಗಹಣೇನ ಚ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಪ್ಪಹಾನಂ ಗಾಥಾಯಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಪ್ಪಹಾನೇನ ಚ ಸಮಾಧಿಕಿಚ್ಚಂ ಪಾಕಟನ್ತಿ ಆಹ **"ಸತಿ ದ್ವೇ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಞ್ಚ ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಞ್ಚಾ"**ತಿ। ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಸಯಸಮುಗ್ಘಾತಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಸಙ್ಖಾತೇನ ವೀರಿಯೇನ ಸಿಜ್ಝತಿ, ನ ವಿನಾ ತೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಪಞ್ಞಾ ದ್ವೇ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಞ್ಚ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಞ್ಚಾ"**ತಿ।

ಇಮೇಸು ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ಚತೂಸು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ವಾ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ವಾ ಸಿಜ್ಝನ್ತೇಸು ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಯಾ ಸದ್ದಹನಾ ಓಕಪ್ಪನಾ ಸಿದ್ಧಾ, ಇದಂ ಸದ್ದಹನಓಕಪ್ಪನಸಙ್ಖಾತಂ ಧಮ್ಮಜಾತಂ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸಿದ್ಧಂ, "ತೇಸು ಮೂಲಭೂತೇಸು

ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಸಿದ್ಧೇಸು ಕತಮೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯೇನ ಕತಮೋ ಧಮ್ಮೋ ಸಿದ್ಧೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಇಮಿನಾ ಅಯಂ ಸಿದ್ಧೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತತ್ಥ ಯಾ ಸದ್ಧಾಧಿಪತೇಯ್ಯಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಸತ್ತಾದೀಸು। **ಸದ್ಧಾಧಿಪತೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾಯ ಸದ್ಧಾಯ ಸಿದ್ಧೋ ಛನ್ದೋ ಅಧಿಪತೀತಿ **ಸದ್ಧಾಧಿಪತಿ,** ಸದ್ಧಾಧಿಪತಿನಾ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಾ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾತಿ **ಸದ್ಧಾಧಿಪತೇಯ್ಯಾ। ಛನ್ದಸಮಾಧೀ**ತಿ ಛನ್ದಂ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತೋ ಸಮಾಧಿ ವಾ ಛನ್ದಾಧಿಪತಿನಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪವತ್ತೋ ಸಮಾಧಿ ವಾ ಛನ್ದಸಮಾಧಿ, ಪಹಾನಂ ಪಹಾನಹೇತು **ಹೋ**ತೀತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। **ಪಹಾನ**ನ್ತಿ ಚ ಪಜಹತಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಕಿಲೇಸೇ ಏತೇನ ಛನ್ದಸಮಾಧಿನಾತಿ **ಪಹಾನ**ನ್ತಿ ಕರಣಸಾಧನತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಬಲೇನಾ**ತಿ ಪರಿಕಮ್ಮಬಲೇನ। **ಭಾವನಾಬಲೇನಾ**ತಿ ಮಹಗ್ಗತಭಾವನಾಬಲೇನ।

"ಸೋ ಛನ್ದಸಮಾಧಿ ಸಯಂ ಕೇವಲೋವ ಪಹಾನ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಯೇ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇ। "ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇ ಅಸ್ಸಾಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ಅಸ್ಸಾಸಾದಿಸೀಸೇನ ಅಸ್ಸಾಸಾದಿಜನಕಾ ವೀರಿಯಸಙ್ಖಾರಾ ಗಹಿತಾ, ತೇ ಚ ಯಾವ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರೀ, ತಾವ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸರಣತೋ ಚ **ಸರಾ,** ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸಙ್ಕಪ್ಪತೋ ಚ **ಸಙ್ಕಪ್ಪಾ**। ಯೋ ಪನ "ಸರಸಙ್ಕಪ್ಪಾ, ಇಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಚಾ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಪುರಿಮಕೋ ಛನ್ದಸಮಾಧಿ ವಾ ಕಿಲೇಸವಿಕ್ಖಮ್ಭನತಾಯ ಚ ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನತಾಯ ಚ ಪಹಾನಂ ಪಹಾನಹೇತುಪಧಾನಂ ವಾ, "ಇಮೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಸಙ್ಖಾರಾದಯೋ ಕಿಂ ಭಾವೇನ್ತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಇಮೇ ಚ ಸಙ್ಖಾರಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಇಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಚ ತದುಭಯಞ್ಚ ಛನ್ದಸಮಾಧಿಪ್ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತಂ ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ ವಿರಾಗನಿಸ್ಸಿತಂ ನಿರೋಧನಿಸ್ಸಿತಂ ವೋಸ್ಸಗ್ಗಪರಿಣಾಮಿಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಂ ಭಾವೇತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ಛನ್ದಸಮಾಧಿಪ್ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತನ್ತಿ ಛನ್ದೋ ಏವ ಅಧಿಪತಿ **ಛನ್ದಾಧಿಪತಿ,** ಛನ್ದಾಧಿಪತಿಸಮಾಧಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ಭಗವತಾ - "ಛನ್ದಂ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅಧಿಪತಿಂ ಕರಿತ್ವಾ ಲಭತಿ ಸಮಾಧಿ"ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೪೩೧)। ಛನ್ದಹೇತುಕೋ ವಾ ಸಮಾಧಿ, ಛನ್ದಾದಿಕೋ ವಾ ಸಮಾಧಿ **ಛನ್ದಸಮಾಧಿ,** ಛನ್ದಾಧಿಪತಿಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನೋ ಸಮಾಧೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪಧಾನಭೂತಾ ಸಙ್ಖಾರಾ **ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಾ,** ಪಧಾನಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಖತಸಙ್ಖಾರಾದಯೋ ನಿವತ್ತಾಪಿತಾ, ಛನ್ದಸಮಾಧಿ ಚ ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಾ ಚಾತಿ **ಛನ್ದಸಮಾಧಿಪ್ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಾ** , ತೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ **ಛನ್ದ...ಪೇ॰... ಸಮನ್ನಾಗತೋ,** ತಂ...ಪೇ॰... ಗತಂ। ಇಜ್ಝತಿ ಸಮಿಜ್ಝತಿ ನಿಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ **ಇದ್ಧಿ, ಕೋ**ಟ್ಠಾಸೋ, ಇದ್ಧಿ ಏವ ಪಾದೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೋತಿ **ಇದ್ಧಿಪಾದೋ,** ಇದ್ಧಿಪಾದಚತುತ್ಥೋ। ಇಜ್ಝನ್ತಿ ವಾ ತಾಯ ಸತ್ತಾ ಇದ್ಧಾ ವುದ್ಧಾ ಉಕ್ಕಂಸಗತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ **ಇದ್ಧಿ,** ಪಜ್ಜತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಪಾದೋ,** ಇದ್ಧಿಯಾ ಪಾದೋತಿ **ಇದ್ಧಿಪಾದೋ।** ಇದ್ಧಿಪಾದೋತಿ ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥವಸೇನ ವುತ್ತೋಪಿ "ಛನ್ದಸಮಾಧಿಪ್ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಛನ್ದಿದ್ಧಿಪಾದೋವ ಗಹೇತಬ್ಬೋ, ತಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಂ ತಂ ಛನ್ದಿದ್ಧಿಪಾದಂ ಭಾವೇತಿ ವಡ್ಢೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ ವಿರಾಗನಿಸ್ಸಿತನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ ಕಿಚ್ಚತೋ ತದಙ್ಗವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ, ಅಜ್ಝಾಸಯತೋ ನಿಸ್ಸರಣವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ಕಿಚ್ಚತೋ ಸಮುಚ್ಛೇದವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ, ಆರಮ್ಮಣತೋ ನಿಸ್ಸರಣವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ। **ವಿರಾಗನಿಸ್ಸಿತ**ನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ ಕಿಚ್ಚತೋ ತದಙ್ಗವಿರಾಗನಿಸ್ಸಿತಂ, ಅಜ್ಝಾಸಯತೋ ನಿಸ್ಸರಣವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ಕಿಚ್ಚತೋ ಸಮುಚ್ಛೇದವಿರಾಗನಿಸ್ಸಿತಂ , ಆರಮ್ಮಣತೋ ನಿಸ್ಸರಣವಿರಾಗನಿಸ್ಸಿತಂ। **ನಿರೋಧನಿಸ್ಸಿತ**ನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ ಕಿಚ್ಚತೋ ತದಙ್ಗನಿರೋಧನಿಸ್ಸಿತಂ, ಅಜ್ಝಾಸಯತೋ ನಿಸ್ಸರಣನಿರೋಧನಿಸ್ಸಿತಂ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಕಿಚ್ಚತೋ ಸಮುಚ್ಛೇದನಿರೋಧನಿಸ್ಸಿತಂ, ಆರಮ್ಮಣತೋ ನಿಸ್ಸರಣನಿರೋಧನಿಸ್ಸಿತಂ। **ವೋಸ್ಸಗ್ಗಪರಿಣಾಮಿ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪರಿಚ್ಚಾಗವೋಸ್ಸಗ್ಗಪಕ್ಖನ್ದನವೋಸ್ಸಗ್ಗವಸೇನ ವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ ದುವಿಧೋ। ತತ್ಥಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ ತದಙ್ಗವಸೇನ ಪರಿಚ್ಚಾಗವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ, ನಿಬ್ಬಾನನಿನ್ನಭಾವೇನ ಪಕ್ಖನ್ದನವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪರಿಚ್ಚಾಗವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ, ಆರಮ್ಮಣಕರಣೇನ ನಿಬ್ಬಾನಪಕ್ಖನ್ದನವೋಸ್ಸಗ್ಗೋತಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಯಥಾವುತ್ತವೋಸ್ಸಗ್ಗತ್ಥಂ ಪರಿಣಮತಿ, ಪರಿಣತಂ ವಾ ಪರಿಪಚತಿ ಪರಿಪಚನಂ ಕರೋತೀತಿ **ವೋಸ್ಸಗ್ಗಪರಿಣಾಮೀ,** ತಂ ವೋಸ್ಸಗ್ಗಪರಿಣಾಮಿಂ।

ಛನ್ದಿದ್ಧಿಪಾದಭಾವನಾಕಾರೋ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಕಥಂ ವೀರಿಯಿದ್ಧಿಪಾದಭಾವನಾಕಾರೋ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ “**ತತ್ಥ ಯಾ ವೀರಿಯಾಧಿಪತೇಯ್ಯಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನೇವ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ। ಸಂಖಿತ್ತವಸೇನ ಪನ ಠಪಿತಂ ಪಾಠಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಠಪೇಸ್ಸಾಮಿ। ಕಥಂ? -

“ತತ್ಥ ಯಾ ವೀರಿಯಾಧಿಪತೇಯ್ಯಾ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ, ಅಯಂ ವೀರಿಯಸಮಾಧಿ। ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನತಾಯ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಬಲೇನ ವಾ ಭಾವನಾಬಲೇನ ವಾ, ಇದಂ ಪಹಾನಂ। ತತ್ಥ ಯೇ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾ ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತಾ ಸರಸಙ್ಕಪ್ಪಾ, ಇಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ। ಇತಿ ಪುರಿಮಕೋ ಚ ವೀರಿಯಸಮಾಧಿ, ಕಿಲೇಸವಿಕ್ಖಮ್ಭನತಾಯ ಚ ಪಹಾನಂ ಇಮೇ ಚ ಸಙ್ಖಾರಾ, ತದುಭಯಂ ವೀರಿಯಸಮಾಧಿಪ್ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಂ ಭಾವೇತಿ ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ ವಿರಾಗನಿಸ್ಸಿತಂ ನಿರೋಧನಿಸ್ಸಿತಂ ವೋಸ್ಸಗ್ಗಪರಿಣಾಮಿಂ।

“ತತ್ಥ ಯಾ ಚಿತ್ತಾಧಿಪತೇಯ್ಯಾ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ, ಅಯಂ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿ। ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನತಾಯ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಬಲೇನ ವಾ ಭಾವನಾಬಲೇನ ವಾ, ಇದಂ ಪಹಾನಂ। ತತ್ಥ ಯೇ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾ ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತಾ ಸರಸಙ್ಕಪ್ಪಾ, ಇಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ। ಇತಿ ಪುರಿಮಕೋ ಚ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿ, ಕಿಲೇಸವಿಕ್ಖಮ್ಭನತಾಯ ಚ ಪಹಾನಂ ಇಮೇ ಚ ಸಙ್ಖಾರಾ, ತದುಭಯಂ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿಪ್ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಂ ಭಾವೇತಿ ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ ವಿರಾಗನಿಸ್ಸಿತಂ ನಿರೋಧನಿಸ್ಸಿತಂ ವೋಸ್ಸಗ್ಗಪರಿಣಾಮಿಂ।

“ತತ್ಥ ಯಾ ವೀಮಂಸಾಧಿಪತೇಯ್ಯಾ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ, ಅಯಂ ವೀಮಂಸಾಸಮಾಧಿ, ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನತಾಯ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಬಲೇನ ವಾ ಭಾವನಾಬಲೇನ ವಾ, ಇದಂ ಪಹಾನಂ। ತತ್ಥ ಯೇ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾ ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತಾ ಸರಸಙ್ಕಪ್ಪಾ, ಇಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ। ಇತಿ ಪುರಿಮಕೋ ಚ ವೀಮಂಸಾಸಮಾಧಿ ಕಿಲೇಸವಿಕ್ಖಮ್ಭನತಾಯ ಚ ಪಹಾನಂ ಇಮೇ ಚ ಸಙ್ಖಾರಾ, ತದುಭಯಂ ವೀಮಂಸಾಸಮಾಧಿಪ್ಪಧಾನಸಙ್ಖಾರಸಮನ್ನಾಗತಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಂ ಭಾವೇತಿ ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತಂ ವಿರಾಗನಿಸ್ಸಿತಂ ನಿರೋಧನಿಸ್ಸಿತಂ ವೋಸ್ಸಗ್ಗಪರಿಣಾಮಿ”ನ್ತಿ।

ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - **ವೀರಿಯಸಮಾಧೀ**ತಿ ವೀರಿಯಂ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತೋ ಸಮಾಧಿ ವಾ ವೀರಿಯಾಧಿಪತಿನಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪವತ್ತೋ ಸಮಾಧಿ ವಾ ವೀರಿಯಸಮಾಧಿ। **ಚಿತ್ತಸಮಾಧೀ**ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತೋ ಸಮಾಧಿ ವಾ ಚಿತ್ತಾಧಿಪತಿನಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪವತ್ತೋ ಸಮಾಧಿ ವಾ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿ। **ವೀಮಂಸಾಸಮಾಧೀ**ತಿ ವೀಮಂಸಂ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತೋ ಸಮಾಧಿ ವಾ ವೀಮಂಸಾಧಿಪತಿನಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪವತ್ತೋ ಸಮಾಧಿ ವಾ ವೀಮಂಸಾಸಮಾಧೀತಿ।

ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪೇನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪವಣ್ಣನಾ ಕತಾ, ಗಮ್ಭೀರಞಾಣೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುರೂಪೇನ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಾ ಗಮ್ಭೀರತೋ ವಾ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ।

೧೪. “ಛನ್ದಸಮಾಧಿ ವೀರಿಯಸಮಾಧಿ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿ ವೀಮಂಸಾಸಮಾಧೀ”ತಿ ವುತ್ತೋ, “ಏವಂ ಸತಿ ವೀಮಂಸಾಸಮಾಧಿಯೇವ ಞಾಣಮೂಲಕೋ ಞಾಣಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿ ಭವೇಯ್ಯ, ಅಞ್ಞೇ ತಯೋ ಸಮಾಧಯೋ ಅಞ್ಞಾಣಮೂಲಕಾ ಅಞ್ಞಾಣಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ಅಞ್ಞಾಣಪವತ್ತಿಯೋ ಭವೇಯ್ಯು”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇ ಸಮಾಧಯೋ ಞಾಣಮೂಲಕಾದಯೋಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಸಬ್ಬೋ ಸಮಾಧಿ ಞಾಣಮೂಲಕೋ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬೋ ಸಮಾಧೀ**ತಿ ಛನ್ದಸಮಾಧಿ, ವೀರಿಯಸಮಾಧಿ, ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿ, ವೀಮಂಸಾಸಮಾಧೀತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಸಮಾಧಿ। **ಞಾಣಮೂಲಕೋ**ತಿ ಏಕಾವಜ್ಜನವೀಥಿನಾನಾವಜ್ಜನವೀಥೀಸು ಪವತ್ತಂ ಉಪಚಾರಞಾಣಮೂಲಕೋ। **ಞಾಣಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ**ತಿ ಅಧಿಗಮಞಾಣಂ

ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಞಾಣಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ। **ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತೀ**ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ ಅನುಪರಿವತ್ತಿ ಅಸ್ಸಾತಿ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ನಾನಾವಜ್ಜನೂಪಚಾರಞಾಣಂ ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಞಾಣಂ ವಾ ಮೂಲಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಞಾಣಮೂಲಕೋ,** ಉಪಚಾರಞಾಣಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಞಾಣಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ,** ಅಪ್ಪನಾಞಾಣಂ ಅನುಪರಿವತ್ತಿ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿ**। ಸಬ್ಬಂ ವಾ ಉಪಚಾರಞಾಣಂ ಮೂಲಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಞಾಣಮೂಲಕೋ।** ಅಪ್ಪನಾಞಾಣಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಞಾಣಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ।** ಅಭಿಞ್ಞಾಞಾಣಂ ಅನುಪರಿವತ್ತಿ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿ,** ಅನುಪರಿವತ್ತನಂ ವಾ **ಅನುಪರಿವತ್ತಿ,** ಞಾಣಸ್ಸ ಅನುಪರಿವತ್ತಿ **ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿ,** ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿ**। ಞಾಣಂ ಪನ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಮೇವ।

ಯಥಾ ಪುರೇ ತಥಾ ಪಚ್ಛಾತಿ ಯಥಾ ಛನ್ದಸಮಾಧಿಆದಿಚತುಬ್ಬಿಧಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿಭಾವೇನ ಪುರೇ ಅತೀತಾಸು ಜಾತೀಸು ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇಸುಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟೇಸು ಅತ್ತನೋ ಖನ್ಧಪಟಿಬದ್ಧಸ್ಸ, ಪರೇಸಂ ಖನ್ಧಪಟಿಬದ್ಧಸ್ಸ ಚ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿವಿಜ್ಝನಮೇವ, ನ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನಂ ತಥಾ ತಥಾವುತ್ತಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಅನಾಗತಂಸಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿಭಾವೇನ ಪಚ್ಛಾ ಅನಾಗತಾಸು ಜಾತೀಸು ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇಸುಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟೇಸು ಅತ್ತನೋ ಖನ್ಧಪಟಿಬದ್ಧಸ್ಸ, ಪರೇಸಂ ಖನ್ಧಪಟಿಬದ್ಧಸ್ಸ ಚ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿವಿಜ್ಝನಮೇವ, ನ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಯಥಾ ಪಚ್ಛಾ ತಥಾ ಪುರೇ**ತಿ ಯಥಾ ಯಥಾವುತ್ತಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿಭಾವೇನ ಅನಾಗತೇಸು ಸತ್ತಸುಯೇವ ದಿವಸೇಸು ಪರಸತ್ತಾನಂಯೇವ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿವಿಜ್ಝನಮೇವ, ನ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನಂ, ತಥಾ ತಥಾವುತ್ತಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಪುರೇ ಅತೀತೇಸು ಸತ್ತಸುಯೇವ ದಿವಸೇಸು ಪರಸತ್ತಾನಂಯೇವ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿವಿಜ್ಝನಮೇವ, ನ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಯಥಾ ದಿವಾ ತಥಾ ರತ್ತಿನ್ತಿ ಯಥಾ ಚಕ್ಖುಮನ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ದಿವಸಭಾಗೇ ಸೂರಿಯಾಲೋಕೇನ ಅನ್ಧಕಾರಸ್ಸ ವಿದ್ಧಂಸಿತತ್ತಾ ಆಪಾಥಗತಂ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ರೂಪಂ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣೇನಪಿ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ, ತಥಾ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೇಪಿ ಅನ್ಧಕಾರೇ ವತ್ತಮಾನೇ ಯಥಾವುತ್ತಸಮಾಧಿಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿಭಾವೇನ ರೂಪಾಯತನಸ್ಸ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿವಿಜ್ಝನಮೇವ, ನ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನಂ। **ಯಥಾ ರತ್ತಿಂ ತಥಾ ದಿವಾ**ತಿ ಯಥಾ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೇಪಿ ಅನ್ಧಕಾರೇ ಯಥಾವುತ್ತಸಮಾಧಿಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿಭಾವೇನ ರೂಪಾಯತನಸ್ಸ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿವಿಜ್ಝನಮೇವ, ನ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನಂ, ತಥಾ ದಿವಸಭಾಗೇ ಸುಖುಮಸ್ಸ ರೂಪಾಯತನಸ್ಸ ವಾ ಕೇನಚಿ ಪಾಕಾರಾದಿನಾ ತಿರೋಹಿತಸ್ಸ ರೂಪಾಯತನಸ್ಸ ವಾ ಅತಿದೂರಟ್ಠಾನೇ ಪವತ್ತಸ್ಸ ರೂಪಾಯತನಸ್ಸ ವಾ ಯಥಾವುತ್ತಸಮಾಧಿಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿಭಾವೇನ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿವಿಜ್ಝನಮೇವ, ನ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಯಥಾ ಯಥಾವುತ್ತಸಮಾಧಿಸ್ಸ ದಿವಸಭಾಗೇ ದಿಬ್ಬಸೋತಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿಭಾವೇನ ಸುಖುಮಸ್ಸ ಸದ್ದಾಯತನಸ್ಸ ವಾ ಕೇನಚಿ ಪಾಕಾರಾದಿನಾ ತಿರೋಹಿತಸ್ಸ ಸದ್ದಾಯತನಸ್ಸ ವಾ ಅತಿದೂರಟ್ಠಾನೇ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಸದ್ದಾಯತನಸ್ಸ ವಾ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿವಿಜ್ಝನಮೇವ, ನ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನಂ, ತಥಾ ರತ್ತಿಭಾಗೇಪಿ ಯಥಾವುತ್ತಸಮಾಧಿಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಸೋತಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿಭಾವೇನ ಸುಖುಮಸ್ಸ ಸದ್ದಾಯತನಸ್ಸ ವಾ ಕೇನಚಿ ಪಾಕಾರಾದಿನಾ ತಿರೋಹಿತಸ್ಸ ಸದ್ದಾಯತನಸ್ಸ ವಾ ಅತಿದೂರಟ್ಠಾನೇ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಸದ್ದಾಯತನಸ್ಸ ವಾ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿವಿಜ್ಝನಮೇವ, ನ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನನ್ತಿ ಅಯಂ ನಯೋಪಿ ನೇತಬ್ಬೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** -

"**ಯಥಾ ಪುರೇ**ತಿ ಯಥಾ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿಭಾವೇನಾ"ತಿಆದಿಂ ವತ್ವಾ "ಯಥಾ ಚ ರೂಪಾಯತನೇ ವುತ್ತಂ, ತಥಾ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಸೋತಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿತಾಯ ಸದ್ದಾಯತನೇ ಚ ನೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೪)।

"ಞಾಣಮೂಲಕಾದಿಸಮಾಧಿನಾ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿಭಾವಾದಿಸಹಿತೇನ ಕಿಂ ಭಾವೇತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಇತಿ ವಿವಟೇನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಇತೀ**ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ। **ಅಪರಿಯೋನದ್ಧೇನಾ**ತಿ

ನೀವರಣಾದಿವಿಗಮನೇನ। **ಸಪ್ಪಭಾಸಂ ಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಇದ್ಧಿಪಾದಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಮಗ್ಗಚಿತ್ತಂ ಭಾವೇತಿ। ಇದ್ಧಿಪಾದಸಮ್ಪಯುತ್ತೇ ಮಗ್ಗಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ ಹಿ ಮಗ್ಗ**ಚಿತ್ತಸಹಭೂನಿ** ಕುಸಲಾನಿ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಸತಿನ್ದ್ರಿಯಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಭೂತಾನಿ **ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ**। ಮಗ್ಗ**ಚಿತ್ತೇ** ನಿರುಜ್ಝಮಾನೇ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನಭಾವೇನ **ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ** ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕತ್ತಾ। ಏವಂ ಮಗ್ಗ**ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ** ನಿರೋಧಾ ಪಞ್ಞಾ ಚ ಸತಿ ಚ ನಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

“ಕಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ನಾಮರೂಪಂ ನಿರುಜ್ಝತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ನಾಮರೂಪಞ್ಚಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ನಾಮರೂಪಞ್ಚ ನಿರುಜ್ಝತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ “ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ಪಞ್ಞಾ ಚ ಸತಿ ಚಾತಿ ವುತ್ತಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಏವಂ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ನಾಮರೂಪಞ್ಚ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ನಿರುಜ್ಝಮಾನಂ ಪನ ನಾಮರೂಪಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ನಿರುಜ್ಝತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ನಾಮರೂಪಞ್ಚಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ನಾಮರೂಪಞ್ಚಾ**ತಿ ಮಗ್ಗೇನ ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾದಿಕೇ ಅನುಪಚ್ಛಿನ್ನೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಂ ವೇದನಾದಿಕ್ಖನ್ಧತ್ತಯಂ, ಭೂತುಪಾದಾರೂಪಞ್ಚ। **ವಿಞ್ಞಾಣಹೇತುಕ**ನ್ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಂ ಹೇತು ಅಸ್ಸ ನಾಮರೂಪಸ್ಸಾತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಹೇತುಕಂ। **ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತ**ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಪಚ್ಚಯೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ। **ಹೇತೂ**ತಿ ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾದಿಕೋ ಕಿಲೇಸೋ। **ವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಂ। **ಅನಾಹಾರ**ನ್ತಿ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಂ। **ಅನಭಿನನ್ದಿತ**ನ್ತಿ ಕಾಮತಣ್ಹಾದೀಹಿ ಅನಭಿನನ್ದಿತಬ್ಬಂ। **ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ**ನ್ತಿ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿಸನ್ಧಹನರಹಿತಂ। ನ್ತಿ ತಾದಿಸಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ। **ಅಹೇತೂ**ತಿ ನತ್ಥಿ ಹೇತುಸಙ್ಖಾತಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಂ ಇಮಸ್ಸ ನಾಮರೂಪಸ್ಸಾತಿ ಅಹೇತು। **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯ**ನ್ತಿ ಸಹಾಯವಿರಹೇನ ನತ್ಥಿ ಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಇಮಸ್ಸಾತಿ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಂ। ಏವಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ನಾಮರೂಪಞ್ಚ ನಿರುಜ್ಝತೀತಿ।

“ಪಞ್ಞಾಸತೀನಞ್ಚೇವ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಚ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ನಿರುಜ್ಝನಭಾವೋ ಕಥಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತೇನಾಹ ಭಗವಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ವತ್ತಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಪಞ್ಞಾಸತೀನಞ್ಚೇವ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಚ ನಿರುಜ್ಝನಭಾವಜಾನನಕೋ ಭಗವಾ ಯಥಾನಿರುಜ್ಝನಭಾವದೀಪಕಂ **“ಯಮೇತಂ…ಪೇ॰… ಏತ್ಥೇತಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀ”**ತಿ ಗಾಥಾವಚನಂ ಆಹ। ತೇನ ಗಾಥಾವಚನೇನ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಮಯಾ ವುತ್ತೋ ನಿರುಜ್ಝನಭಾವೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋಯೇವಾತಿ। ಏತ್ಥಾಪಿ ಪಞ್ಞಾಸತಿನಾಮರೂಪಾನಂ ನಿರುಜ್ಝನಂ ಅಜಾನನ್ತೇನ ತತ್ಥ ವಾ ಸಂಸಯನ್ತೇನ ಅಜಿತೇನ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ “ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾ ಪುಚ್ಛಾತಿ ವಾ ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾ ಪುಚ್ಛಾತಿ ವಾ ಪಞ್ಞಾದೀನಂ ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಧಮ್ಮತೋ ವಾ ಅನೇಕಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಪುಚ್ಛಾತಿ ವಾ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಪುಚ್ಛಾ”ತಿ ವಾ ಇಚ್ಚೇವಮಾದಿಪುಚ್ಛಾವಿಚಯೋ ನಿದ್ಧಾರೇತಬ್ಬೋ। “ಸರೂಪದಸ್ಸನವಿಸ್ಸಜ್ಜನನ್ತಿ ವಾ ಅನೇಕಾಧಿಟ್ಠಾನವಿಸ್ಸಜ್ಜನನ್ತಿ ವಾ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನವಿಸ್ಸಜ್ಜನ”ನ್ತಿ ವಾ ಇಚ್ಚೇವಮಾದಿವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಚಯೋ ನಿದ್ಧಾರೇತಬ್ಬೋ।

ಏವಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಾದಿಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾನಿ ಚೇವ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾದಿಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾನಿ ಚ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಾವಿಚಯೋ ಚೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಚಯೋ ಚ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನೇಸು ಏಕತೋ ದಸ್ಸಿತೇಸು ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇಸು ಕಥಂ ಪುಚ್ಛಾವಿಚಯೋ ಚೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಚಯೋ ಚ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ವಿಚಯಂ ವಿಭಜನ್ತೋ **“ಯೇ ಚ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾಸೇ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ -

> “ಏವಂ ಅನುಸನ್ಧಿಪುಚ್ಛಮ್ಪಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಾ, ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಚ ಪುಚ್ಛಾ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ದಸ್ಸಿತಾತಿ ಇದಾನಿ ತಾ ಸಹ ದಸ್ಸೇತುಂ ‘ಯೇ ಚ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾಸೇ’ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧ”ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೪) -

ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸಾಯಂ ಅತ್ಥೋ - ಇಧ ಸಾಸನೇ **ಯೇ** ಅರಹನ್ತೋ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾ ಹೋನ್ತಿ, **ಪುಥೂ** ಬಹೂಯೇವ ಸತ್ತ ಜನಾ **ಸೇಕ್ಖಾ** ಸೀಲಾದಿಸಿಕ್ಖಮಾನಾ ಹೋನ್ತಿ, **ತೇಸಂ** ಅರಹನ್ತಾನಞ್ಚೇವ ಸೇಕ್ಖಾನಞ್ಚ ಇರಿಯಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಮೇಂ ಮಹಾ ಪುಟ್ಠೋ ನಿಪಕೋ ತ್ವಂ

ಭಗವಾ ಪಬ್ರೂಹಿ ಮಾರಿಸ ಇತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಆಹಾತಿ।

೧೫. ತಸ್ಸಂ ಗಾಥಾಯಂ "ಕಿತ್ತಕಾನಿ ಪುಚ್ಛಿತಾನೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಇಮಾನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪದತ್ಥಾನುರೂಪಂ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಪದಾನಿ ಪುಚ್ಛಿತಾನೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಯೇ ಚ ...ಪೇ॰... ಮಾರಿಸಾ"ತಿ ಗಾಥಾಯಂ ಯೇ ಪಞ್ಹಾ ಪುಚ್ಛಿತಾ, ತೇ ಪಞ್ಹಾ ತಯೋ ಹೋನ್ತಿ, "ಕಿಸ್ಸ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ತಯೋ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಕಿಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಯೋಗೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೇಕ್ಖಾ ಅರಿಯಾ ಚ ಅಸೇಕ್ಖಾ ಅರಿಯಾ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಪಹಾನಞ್ಚಾತಿ **ಸೇಖಾಸೇಖವಿಪಸ್ಸನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಪ್ಪಹಾನಾನಿ,** ತೇಸಂ ಯೋಗೋತಿ **ಸೇಖಾ...ಪೇ॰... ಯೋಗೋ,** ತೇನ ಸೇಖಾ...ಪೇ॰... ಯೋಗೇನ। **ಏವಂ** ಪುಚ್ಛಾವಿಧಿನಾ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ "ಯೇ ಚ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾಸೇ...ಪೇ॰... ಮಾರಿಸಾ"ತಿ ಗಾಥಮಾಹ, ತಸ್ಮಾ ತಯೋ ಪಞ್ಹಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

"ಯೇ ಚ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾಸೇ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಸೇಕ್ಖಾನಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪುಚ್ಛತಿ, "ಯೇ ಚ ಸೇಕ್ಖಾ ಪುಥೂ ಇಧಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಾನಂ ಸೇಕ್ಖಸಿಕ್ಖನಂ ಪುಚ್ಛತಿ, "ತೇಸಂ ಮೇ ನಿಪಕೋ ಇರಿಯಂ, ಪುಟ್ಠೋ ಪಬ್ರೂಹಿ ಮಾರಿಸಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನಂ ಪುಚ್ಛತಿ। "ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾ ಪುಚ್ಛಾತಿ ವಾ ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾ ಪುಚ್ಛಾತಿ ವಾ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಪುಚ್ಛಾತಿ ವಾ ಅನೇಕಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಪುಚ್ಛಾ"ತಿ ವಾ ಇಚ್ಚೇವಮಾದಿಪುಚ್ಛಾವಿಚಯೋ ನಿದ್ಧಾರೇತಬ್ಬೋ।

ಸತ್ತಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಾವಿಚಯೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ತಸ್ಸಂ ಪುಚ್ಛಾಯಂ ಕತಮಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾಗಾಥಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। **ತತ್ಥಾತಿ** ತಸ್ಸಂ ಗಾಥಾಯಂ। "ಕಾಮೇಸು...ಪೇ॰... ಪರಿಬ್ಬಜೇ"ತಿ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ**ಗಾಥಾ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಾ। **ಕಾಮೇಸೂತಿ** ಕಾಮೀಯನ್ತೀತಿ **ಕಾಮಾ,** ತೇಸು ಕಾಮೇಸು। ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ಕಿಲೇಸಕಾಮೇನ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ನಾಭಿಗಿಜ್ಝೇಯ್ಯ। **ಮನಸಾ ನಾವಿಲೋಸಿಯಾತಿ** ಆವಿಲಭಾವಕರೇ ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಾದಯೋ ಚೇವ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದಯೋ ಚ ಧಮ್ಮೇ ಪಜಹನ್ತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ಮನಸಾ ಅನಾವಿಲೋ ಸುಪ್ಪಸನ್ನೋ ಭವೇಯ್ಯ। **ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಅನಿಚ್ಚತಾದಿನಾ ಪರಿತುಲಿತತ್ತಾ ಅನಿಚ್ಚತಾದೀಸು ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ಕುಸಲೋ ಛೇಕೋ। **ಸತೋತಿ** ಕೇಸಾದೀಸು ಸರತೀತಿ ಸತೋ। **ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮೇ ಭಯಾದಿತೋ ಇಕ್ಖತೀತಿ ಭಿಕ್ಖು। **ಪರಿಬ್ಬಜೇತಿ** ತದಙ್ಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಭಾವೇನ ಕಿಲೇಸಕಾಮವತ್ಥುಕಾಮೇ ಪರಿ ಸಮನ್ತತೋ ವಜ್ಜೇಯ್ಯ।

ಪುಚ್ಛಾಗಾಥಾಯಂ "ನಿಪಕೋ"ತಿ ಪದೇನ ಪಸಂಸಿತೇನ ಭಗವತಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ, ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಯೇನ ಅನಾವರಣಞಾಣೇನ ಉಕ್ಕಂಸಗತೇನ ಪಕ್ಕಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ತಂ ಅನಾವರಣಞಾಣಂ ತಾವ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿಭೇದೇಹಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಂ ಕಾಯಕಮ್ಮ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಅನಾವರಣಞಾಣೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ ಕತಂ ಸಬ್ಬಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಞಾಣಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ಅತೀತೇ ಅಂಸೇತಿ** ಅತೀತಭವೇ ಸಪರಕ್ಖನ್ಧಾದಿಕೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅಞ್ಞಾಣೇನ ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ಭಗವತೋ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ। **ಅನಾಗತೇ ಅಂಸೇತಿ** ಅನಾಗತಭವೇ ಸಪರಕ್ಖನ್ಧಾದಿಕೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ। **ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಅಂಸೇತಿ** ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಭವೇ ಸಪರಕ್ಖನ್ಧಾದಿಕೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ।

"ಞಾಣದಸ್ಸನಸ್ಸ ಕತರಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಘಾತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಪುಚ್ಛಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಟಿಘಾತವಿಸಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕೋ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ "ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಭವೇ ಸಪರಕ್ಖನ್ಧಾದಿಕೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಭವೇಯ್ಯ, ತದನುಸಾರೇನ ಅತೀತಾನಾಗತಕೋಟ್ಠಾಸೇಸುಪಿ ಕತರಸ್ಮಿಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಞಾಣದಸ್ಸನಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತೋ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಪುಚ್ಛಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಟಿಘಾತವಿಸಯಂ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕೋ ಚಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಕೋ ಚಾತಿ** ಕ್ವ ಕತರಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಞಾಣದಸ್ಸನಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಪುಚ್ಛಿ।

ಅನಿಚ್ಚೇ, ದುಕ್ಖೇ, ಅನತ್ತನಿಯೇ ಚ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅಞ್ಞಾಣಂ ಯಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಅತ್ಥಿ, ಅಞ್ಞಾಣಾದಸ್ಸನಸಙ್ಖಾತೋ ಸಭಾವೋ ಞಾಣದಸ್ಸನಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತೋ ಭವತಿ, ನ ಸಪರಕ್ಖನ್ಧಾದಿದಸ್ಸನಮತ್ತಪಟಿಘಾತೋ। ಏತೇನ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಲಕ್ಖಣತ್ತಯೇ ಪವತ್ತಸ್ಸ

ಞಾಣದಸ್ಸನಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇಸಂ ದುರಭಿಸಮ್ಭವಂ, ಭಗವತೋ ಚ ಞಾಣದಸ್ಸನಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಲಕ್ಖಣತ್ತಯವಿಭಾವನೇನ ವೇನೇಯ್ಯಾ ಚತುಸಚ್ಚಪ್ಪಟಿವೇಧಂ ಲಭನ್ತಿ। "ಭಗವತೋ ಞಾಣದಸ್ಸನಪಟಿಘಾತಾಭಾವೇನ ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಞಾಣದಸ್ಸನಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತಭಾವೋ ಕತಮಾಯ ಉಪಮಾಯ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಾಕಟೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ ಉಪಮಾಯ ಪಾಕಟಂ ಕಾತುಂ **"ಯಥಾ ಇಧಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಇಧ** ಸತ್ತಲೋಕೇ ಚಕ್ಖುಮಾ **ಪುರಿಸೋ** ಆಕಾಸೇ ತಾರಕಾನಿ **ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ,** ಗಣನಸಙ್ಕೇತೇನ "ಏತ್ತಕಾನೀ"ತಿ ನೋ ಚ ಜಾನೇಯ್ಯ ಯಥಾ, **ಏವ**ಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಞಾಣದಸ್ಸನಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತೋ **ಅಯಂ** ಅಞ್ಞಾಣದಸ್ಸನಸಭಾವೋ ಭವತಿ।

ಭಗವತೋ ಪನ ತಥಾ ಅಭಾವತೋ ಕೇನಚಿ ಅಞ್ಞಾಣೇನ ಅದಸ್ಸನೇನ ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಭವತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। "ಭಗವತೋ ಞಾಣದಸ್ಸನಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿಹತಭಾವೋ ಕಸ್ಮಾ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಅನಾವರಣಞಾಣದಸ್ಸನಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ನಿಪಕಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಭಗವತೋ ಅನಾವರಣಞಾಣಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿಭೇದೇಹಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, ಪಚ್ಛಾ ಗಾಥಾಯ 'ಇರಿಯ'ನ್ತಿ ಪದೇನ ಪುಚ್ಛಿತಾ ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಪಟಿಪದಾ ಕಥಂ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಪಟಿಪದಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥ ಸೇಖೇನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ। **ಸೇಖೇನಾ**ತಿ ಸಿಕ್ಖನಸೀಲೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ರಜನೀಯೇಸು ರೂಪಾರಮ್ಮಣಾದೀಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಗೇಧಾ ಚಿತ್ತಂ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ, ಪರಿಯುಟ್ಠಾನೀಯೇಸು ಆಘಾತವತ್ಥೂಸು ದೋಸಾ ಚಿತ್ತಂ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ।

"ತೇಸು ಗೇಧದೋಸೇಸು ಕತಮಂ ನಿವಾರೇನ್ತೋ ಭಗವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಗಾಥಾಯಂ ಕತಮಂ ಪದಮಾಹಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಯಾ ಇಚ್ಛಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಗೇಧದೋಸೇಸು। **ಇಚ್ಛಾ**ತಿ ರಾಗಿಚ್ಛಾ। **ಮುಚ್ಛಾ**ತಿ ಲೋಭಮೋಹಸಹಗತಮೋಹಮುಚ್ಛಾ। **ಪತ್ಥನಾ**ತಿ ರಾಗಪತ್ಥನಾ। **ಪಿಯಾಯನಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಪಿಯಾಯನಾವ, ನ ಮೇತ್ತಾಪಿಯಾಯನಾ। **ಕೀಳನಾ**ತಿ ಗೇಧಕೀಳನಾ। ಏತಾನಿ ಹಿ ಗೇಧಪರಿಯಾಯವಚನಾನಿ। **ತಂ** ಗೇಧಸಙ್ಖಾತಂ ಇಚ್ಛಾದಿಕಂ ನಿವಾರೇನ್ತೋ ಭಗವಾ "ಕಾಮೇಸು ನಾಭಿಗಿಜ್ಝೇಯ್ಯಾ"ತಿ **ಏವಂ** ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಪಕಾರೇನ ಆಹ।

ಪರಿಯುಟ್ಠಾನವಿಘಾತಂ ದೋಸಂ ನಿವಾರೇನ್ತೋ ಭಗವಾ "ಮನಸಾನಾವಿಲೋ ಸಿಯಾ"ತಿ ಏವಂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಪಕಾರೇನ ಆಹಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಗೇಧದೋಸಾನಂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ನಿವಾರೇನ್ತೋ ಭಗವಾ ದ್ವೇ ಪದಾನಿ ಆಹಾತಿ ವುತ್ತಂ, "ತಂ ಕೇನ ಅತ್ಥೇನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತಥಾ ಹಿ ಸೇಖೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ರಜನೀಯೇಸು **ಅಭಿಗಿಜ್ಝನ್ತೋ** ಸೇಖೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಂ ಲೋಭಪಧಾನಂ **ಕಿಲೇಸಞ್ಚ** ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಿಲೇಸಞ್ಚ **ಘಾತಿಂ** ಅಭಿವಡ್ಢನಂ ಕರೋತಿ, ಪರಿಯುಟ್ಠಾನೀಯೇಸು ಆವಿಲೋ ಸೇಖೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಂ ದೋಸಪಧಾನಂ ಕಿಲೇಸಞ್ಚ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಿಲೇಸಞ್ಚ **ಘಾತಿಂ** ವಡ್ಢನಂ ಕರೋತಿ, ಇತಿ ಇಮಿನಾ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಅತ್ಥೇನ ತಂ ಮಮ ವಚನಂ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

"ಕಿಂ ಪನ ಅನಭಿಗಿಜ್ಝನ್ತೋ, ಅನಾವಿಲೋ ಚ ಸೇಕ್ಖೋ ಅಗೇಧದೋಸನಿವಾರಣಮೇವ ಕರೋತಿ, ಉದಾಹು ಉತ್ತರಿಪಿ ಪಟಿಪದಂ ಪೂರೇತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಉತ್ತರಿಪಿ ಪಟಿಪದಂ ಪೂರೇತಿಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯೋ ಪನ ಅನಾವಿಲಸಙ್ಕಪ್ಪೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅನಾವಿಲಸಙ್ಕಪ್ಪೋ**ತಿ ನತ್ಥಿ ಆವಿಲಕರಾ ಸಙ್ಕಪ್ಪಾ ಬ್ಯಾಪಾದಸಙ್ಕಪ್ಪವಿಹಿಂಸಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅನಾವಿಲಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಇಚ್ಛಾದಿಗೇಧಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ **ಅನಭಿಗಿಜ್ಝನ್ತೋ ವಾಯಮತಿ** ಕುಸಲವಾಯಾಮಂ ಪವತ್ತೇತಿ। "ಕಥಂ ವಾಯಮತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸೋ**ತಿ ಉಪರಿಭಾವನಾಮಗ್ಗಭಾವತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೋ ಸೇಕ್ಖೋ। **ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನ**ನ್ತಿಆದೀನಂ ಅತ್ಥೋ ಸಕ್ಕಾ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನೇನೇವ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೫-೧೬) ಜಾನಿತುನ್ತಿ ನ ವಿಭತ್ತೋ।

೧೯. **ಯೇನಾ**ತಿ ಅಸುಭಾದೀನಂ ಅನುಸ್ಸರಣಲಕ್ಖಣೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯೇನ ತಣ್ಹಾಮಯಿತವತ್ಥೂಸು ಕಾಮತಣ್ಹಾಯ ಸಹಜಾತಂ **ವಿತಕ್ಕಂ** ವಾರೇತಿ, **ಇದಂ** ಅಸುಭಾದಿಅನುಸ್ಸರಣಲಕ್ಖಣಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ **ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ಯೇನ** ಮಹಗ್ಗತಭಾವಪ್ಪತ್ತೇನ ಅವಿಕ್ಖೇಪೇನ **ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಂ** ವಾರೇತಿ, **ಇದಂ** ಅವಿಕ್ಖೇಪಸಙ್ಖಾತಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ **ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ಯೇನ** ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇನ **ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕಂ** ವಾರೇತಿ, **ಇದಂ** ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ **ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ಯೇನ** ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯೇನ ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನೇ…ಪೇ॰… ನಾಧಿವಾಸೇತಿ, **ಇದಂ** ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ **ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ।** ಇಮೇಸು ಚತೂಸು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಸಹ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಯಾ ಸದ್ದಹನಾ ಓಕಪ್ಪನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅನಾವಿಲಭಾವತೋ **ಇದಂ** ಸದ್ದಹನಸಙ್ಖಾತಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ **ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ।** ಇಮಾನಿ ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ।

ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಿಸಯೇ ಜೇಟ್ಠಕಭಾವಂ ನ ಪಾಪುಣೇಯ್ಯುಂ, ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯೇ ಜೇಟ್ಠಕಭಾವಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ಅರಹನ್ತಿ, "ಕತಮಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ಕತ್ಥ ವಿಸಯೇ ಜೇಟ್ಠಕಭಾವಂ ಪವತ್ತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಭಾವತೋ ಇದಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಸಯೇ ಪವತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತತ್ಥ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಕತ್ಥ ದಟ್ಠಬ್ಬ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಚತೂಸು ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗೇಸು ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಜೇಟ್ಠಕಭಾವಂ ಪವತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಕಿಂ ನು ಸೇಕ್ಖೋ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯೇವ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ'ತಿ ಭಗವತಾ ವುತ್ತೋ ಥೋಮಿತೋ, ಉದಾಹು ಸಬ್ಬೇಹಿ ಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹೀತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಪಮುಖೇಹಿ ವುತ್ತೋ ಥೋಮಿತೋ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏವಂ ಸೇಖೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏವಂ** ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿದಸ್ಸನೇನ **ಸೇಖೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋತಿ ಭಗವತಾ **ವುತ್ತೋ** ಥೋಮಿತೋ ಅನಾವಿಲತಾಯ ಮನಸಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಅನಾವಿಲತಾ ಕೇನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹ ಭಗವಾ ಮನಸಾನಾವಿಲೋ ಸಿಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಭಗವತಾ "ಮನಸಾನಾವಿಲೋ ಸಿಯಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಅನಾವಿಲತಾ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬಾತಿ।

೧೭. ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತಾ ಪಟಿಪದಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ಕಥಂ ಅಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತಾ ಪಟಿಪದಾ ಞಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಅಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತಂ ಪಟಿಪದಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಅಸೇಕ್ಖೋ **ಕುಸಲೋ** ಛೇಕತರೋತಿ ಭಗವತಾ **ವುತ್ತೋ** ಥೋಮಿತೋ ಅನಾವಿಲತಾಯ ಮನಸಾತಿ। ಅಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಯಂ ಕೋಸಲ್ಲಂ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಸ ಕೋಸಲ್ಲಸ್ಸ ವಿಸಯಭೂತೇ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ತಾವ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಲೋಕೋ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **"ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನ"**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ವುತ್ತಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತೋ **ಲೋಕೋ** ನಾಮ ಕಿಲೇಸಲೋಕೋ, ಭವಲೋಕೋ, ಇನ್ದ್ರಿಯಲೋಕೋತಿ ತಿವಿಧೋ **ಹೋತೀ**ತಿ ಯೋಜನಾ। ತತ್ಥ ಪರಿತ್ತಧಮ್ಮಟ್ಠೋ ಕಿಲೇಸಜನನಟ್ಠೇನ ಕಿಲೇಸೋ, ಕುಸಲಾದಿಪವತ್ತನಟ್ಠೇನ ಲೋಕೋ ಚಾತಿ **ಕಿಲೇಸಲೋಕೋ।** ಮಹಗ್ಗತಧಮ್ಮಟ್ಠೋ ಭವನಟ್ಠೇನ ಭವೋ, ವುತ್ತನಯೇನ ಲೋಕೋ ಚಾತಿ **ಭವಲೋಕೋ।** ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾದಿಧಮ್ಮಟ್ಠೋ ಆಧಿಪಚ್ಚಟ್ಠಯೋಗವಸೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಭೂತೋ ಹುತ್ವಾ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾದಿಪತ್ತನಟ್ಠೇನ ಲೋಕೋ ಚಾತಿ **ಇನ್ದ್ರಿಯಲೋಕೋ।**

"ತೀಸು ಲೋಕೇಸು ಕತಮೇನ ಕತಮೋ ಸಮುದಾಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಸದ್ಧಾದಿಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಕೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ । ತತ್ಥ **ಸೋತಿ** ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಿಲೇಸಲೋಕಸಙ್ಖಾತೇ ಪರಿತ್ತಧಮ್ಮೇ, ಭವಲೋಕಸಙ್ಖಾತೇ ಮಹಗ್ಗತಧಮ್ಮೇ ಚ ತಂತಂಸಮ್ಪಾದನವಸೇನ ಠಿತೋ, ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಅತ್ತಸನ್ತಾನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ।

"ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಅತ್ತಸನ್ತಾನೇಸು ಪುನಪ್ಪುನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪನವಸೇನ ವುಡ್ಢಾಪಿಯಮಾನೇಸು ಕಾ ಪಞ್ಞಾ ಭವತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ನೇಯ್ಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಸ್ಸ। **ಪರಿಞ್ಞಾ**ತಿ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮೇ ಸಲಕ್ಖಣತೋ, ಪಚ್ಚಯತೋ ಚ

ಪರಿಗ್ಗಹಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಪಞ್ಞಾ। "ಸಾ ಪರಿಞ್ಞಾ ಕತಿವಿಧೇನ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸಾ ದುವಿಧೇನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಸಾ ಪರಿಞ್ಞಾ ದಸ್ಸನಪರಿಞ್ಞಾಯ ಚ ಭಾವನಾಪರಿಞ್ಞಾಯ ಚ ದುವಿಧೇನ ವಿಞ್ಞೂಹಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾತಿ। **ದಸ್ಸನಪರಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಚ ದಸ್ಸನಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಜನಿಕಾಯ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ತೇನ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಂ "ದಸ್ಸನಪರಿಞ್ಞಾತಿ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೭)। **ಭಾವನಾಪರಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಭಾವನಾಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಜನಿಕಾಯ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

"ಸಾ ದುವಿಧೇನಾ'ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೋ ಅತ್ಥೋ ಅತಿಸಙ್ಖೇಪೋ ನ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುಂ, ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಕಥೇಹೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯದಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯದಾ**ತಿ ಬಲವವಿಪಸ್ಸನುಪ್ಪಜ್ಜನಕಾಲೇ। **ಸೇಖೋ**ತಿ ಸಿಕ್ಖನಸೀಲತಾಯ ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನೋ ಚೇವ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಿಕೋ ಚ। **ಞೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಞಾತಬ್ಬಂ ರೂಪಾದಿಕಂ ಸಙ್ಖಾರಂ। **ಪರಿಜಾನಾತೀ**ತಿ ಪರಿಗ್ಗಹಾದಿಞಾಣೇನ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಜಾನಾತಿ ನಿಬ್ಬಿದಾಞಾಣಸಹಗತೇನ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಚೇವ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಿಕಸ್ಸ ಚ। **ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮೋ ಚೇವ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಿಕಸ್ಸ ಚ ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮೋ ಚ। ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ದಸ್ಸನಕೋಸಲ್ಲಂ** ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಞಾಣಞ್ಚೇವ **ಭಾವನಾಕೋಸಲ್ಲಂ** ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಾದಿಕಞ್ಚ ಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತಾಪನವಸೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ।

"ಪುಬ್ಬೇ ಯಂ ಞಾಣಂ 'ನೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾ'ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಞಾಣಂ ಕತಿವಿಧೇನ ವೇದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತಂ ಞಾಣಂ ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ…ಪೇ॰.. ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ತಾಸು ವಿಪಸ್ಸನಾಭೇದೇನ ಭಿನ್ನಾಸು ಪಞ್ಚಸು ಅಭಿಞ್ಞಾದೀಸು ಕತಮಾ ಅಭಿಞ್ಞಾ, ಕತಮಾ ಪರಿಞ್ಞಾ, ಕತಮಂ ಪಹಾನಂ, ಕತಮಾ ಭಾವನಾ, ಕತಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾದೀಸು। **ಯಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಲಕ್ಖಣೇ ಞಾಣ**ನ್ತಿ ರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಕಕ್ಖಳಾದಿಸಲಕ್ಖಣೇ, ಅರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಫುಸನಾದಿಸಲಕ್ಖಣೇ ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಯಂ ಞಾಣಂ ಹೇತುಫಲಜಾನನಹೇತುಜಾನನಸಙ್ಖಾತಾ **ಧಮ್ಮಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ** ಚೇವ ಹೇತುಫಲಜಾನನಸಙ್ಖಾತಾ **ಅತ್ಥಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ** ಚ ಭವತಿ। **ಅಯಂ** ಸಲಕ್ಖಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಹೇತುಫಲಜಾನನಾ ಪಞ್ಞಾ **ಅಭಿಞ್ಞಾ** ನಾಮ।

ಏವನ್ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ। ಅಭಿಞ್ಞಾಞಾಣೇನ **ಅಭಿಜಾನಿತ್ವಾ। ಯಾ ಪರಿಜಾನನಾ**ತಿಆದೀಸು "ಇದಂ ಅನವಜ್ಜಂ **ಕುಸಲಂ,** ಇದಂ ಸಾವಜ್ಜಂ **ಅಕುಸಲಂ,** ಇದಂ ಅಕುಸಲವಿಪಾಕಜನಕಂ **ಸಾವಜ್ಜಂ,** ಇದಂ ಕುಸಲವಿಪಾಕಜನಕಂ **ಅನವಜ್ಜಂ,** ಇದಂ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ **ಕಣ್ಹಂ,** ಇದಂ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ **ಸುಕ್ಕಂ,** ಇದಂ ಕುಸಲಂ ಅನವಜ್ಜಾದಿಕಂ **ಸೇವಿತಬ್ಬಂ,** ಇದಂ ಅಕುಸಲಂ ಸಾವಜ್ಜಾದಿಕಂ **ನ ಸೇವಿತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ಏವಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿತೋ ಕಲಾಪಸಮ್ಮಸನಾದಿವಸೇನ ಗಹಿತಾ ಸಮ್ಮಸಿತಾ **ಇಮೇ** ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಆರಮ್ಮಣಭೂತಾ ಸಙ್ಖತ**ಧಮ್ಮಾ** **ಇದಂ** ಉದಯಬ್ಬಯಞಾಣಾದಿಫಲಂ ಆನಿಸಂಸಂ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪೇನ್ತಿ। ತನ್ನಿಬ್ಬತ್ತವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಉಪಚಾರಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಿ, **ಏವಂ** ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಗಹಿತಾನಂ ಪವತ್ತಿತಾನಂ **ತೇಸಂ** ಉದಯಬ್ಬಯಞಾಣಾದೀನಂ **ಅಯಂ** ಸಚ್ಚಾನುಬೋಧಪಟಿವೇಧೋ **ಅತ್ಥೋ**ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಯಾ ಪರಿಜಾನನಾ ಪವತ್ತಾ, ಸಾ **ಅಯಂ** ಪರಿಜಾನನಾ **ಪರಿಞ್ಞಾ** ನಾಮಾತಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ, **ಏವಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಯ ಪರಿಞ್ಞಾಪಞ್ಞಾಯ **ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ** ಪಹಾತಬ್ಬಾ, ಭಾವೇತಬ್ಬಾ, ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ ಚ ತಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಅವಸಿಟ್ಠಾ ಭವನ್ತಿ। "ಯೇ ಅಕುಸಲಾ, ತೇ ಪಹಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ಯಾ ಪರಿಜಾನನಾ ಪಞ್ಞಾ ಪವತ್ತಾ, ಇದಂ ಪಹಾನಂ ಪಹಾನಞಾಣಂ। "ಯೇ ಕುಸಲಾ, ತೇ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ಯಾ ಪರಿಜಾನನಾ ಪಞ್ಞಾ ಪವತ್ತಾ, ಸಾ ಭಾವನಾಪಞ್ಞಾ। "ಯಂ ಅಸಙ್ಖತಂ, ಇದಂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯ"ನ್ತಿ ಯಾ ಪರಿಜಾನನಾ ಪಞ್ಞಾ ಪವತ್ತಾ, ಸಾ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಞ್ಞಾತಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಅವಿರುದ್ಧೋ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಅಭಿಞ್ಞಾದಯೋ ಪಞ್ಚವಿಧಾ ಪಞ್ಞಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ತಾಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಜಾನನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ 'ಕಿ'ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಥೋಮೀಯತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯೋ ಏವ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ **ಏವಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ಜಾನಾತಿ,

ಅಯಂ ಜಾನನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕುಸಲತ್ತಾ ಛೇಕತ್ತಾ "ಅತ್ಥಕುಸಲೋ"ತಿ **ವುಚ್ಚತಿ** ಥೋಮೀಯತಿ, ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮೇಸು ಕುಸಲತ್ತಾ **"ಧಮ್ಮಕುಸಲೋ"**ತಿ ಚ ಚತುನ್ನಂ ಏಕತ್ತಾದೀನಂ ನಯಾನಂ ಯುತ್ತತಾಯ ಕೋವಿದತ್ತಾ **"ಕಲ್ಯಾಣತಾಕುಸಲೋ"**ತಿ ಚ ಫಲಸಮಾಪತ್ತೀಸು ಕೋವಿದತ್ತಾ **"ಫಲತಾಕುಸಲೋ"**ತಿ ಚ ವಡ್ಢೀಸು ಕೋವಿದತ್ತಾ **"ಆಯಕುಸಲೋ"**ತಿ ಚ ಅವಡ್ಢೀಸು ಕೋವಿದತ್ತಾ **"ಅಪಾಯಕುಸಲೋ"**ತಿ ಚ ಅಚ್ಚಾಯಿಕೇ ಕಿಚ್ಚೇ ವಾ ಭಯೇ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸತಿ ತಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಸ್ಸ, ಭಯಸ್ಸ ವಾ ತಿಕಿಚ್ಛನಸಮತ್ಥೇ ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಯಕಾರಣೇ ಕೋವಿದತ್ತಾ **"ಉಪಾಯಕುಸಲೋ"**ತಿ ಚ ಮಹನ್ತೇಸು ಅಭಿಕ್ಕಮಾದೀಸು ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ **"ಮಹತಾ ಕೋಸಲ್ಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ"**ತಿ ಚ **ವುಚ್ಚತಿ** ಥೋಮೀಯತಿ। "ತಸ್ಸ ಅಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಅತ್ಥಾದೀಸು ಕುಸಲಭಾವೋ ಕಥಂ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

"ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನ"ನ್ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಸತೋ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಬ್ಬಜೇ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಕಥಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಞ್ಞಾತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸತೋ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಬ್ಬಜೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ "ಸತೋ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಬ್ಬಜೇ"ತಿ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ, "ಕತ್ಥ ಪವತ್ತೇನ ಸತಿಸಹಿತೇನ ಞಾಣೇನ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸತೋ ಕಿಮತ್ಥಂ ಪರಿಬ್ಬಜೇ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ "ಇಮೇಸು ಪವತ್ತೇನ ಸತಿಸಹಿತಞಾಣೇನ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸತೋ ಇಮಮತ್ಥಂ ಪರಿಬ್ಬಜೇ"ತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸತೋ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಬ್ಬಜೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತೇನಾತಿ** ಯೋ ಅಭಿಕ್ಕಮಾದೀಸು ಪವತ್ತೇನ ಸತಿಸಹಿತಞಾಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸತೋ ಅಸೇಕ್ಖಭಿಕ್ಖು, ತೇನ ಅಸೇಕ್ಖಭಿಕ್ಖುನಾ ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಸಿಕ್ಖತ್ತಾ ಅಞ್ಞಪಯೋಜನಾಭಾವತೋ **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರತ್ಥಂ** ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇ...ಪೇ॰... ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನ **ಸತೇನ** ಸತಿಸಹಿತೇನ **ಸಮ್ಪಜಾನೇನ** ಞಾಣೇನ **ವಿಹಾತಬ್ಬಂ** ಚತುಇರಿಯಾಪಥಪರಿವತ್ತನಸಙ್ಖಾತಂ ವಿಹರಣಂ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಂ।

"ಯಾ ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಪಟಿಪದಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ, ಇಮಾ ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಪಟಿಪದಾ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಕತಿವಿಧಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಇಮಾ ಪಟಿಪದಾಸಙ್ಖಾತಾ ಚರಿಯಾ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ದ್ವೇತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಇಮಾ ದ್ವೇ ಚರಿಯಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯಾ ಚರಿಯಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಕುಸಲಾದಿಭೇದೇನ ವಾ ಅತ್ಥಕೋಸಲ್ಲಾದಿಭೇದೇನ ವಾ ಅಭಿಕ್ಕಮಾದೀಸು ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಭೇದೇನ ವಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ, ಇಮಾ ಚರಿಯಾ ದ್ವೇತಿ ಭಗವತಾ **ಅನುಞ್ಞಾತಾ** ಅನುಜಾನನವಸೇನ ದೇಸಿತಾ, **ವಿಸುದ್ಧಾನಂ** ಅರಹನ್ತಾನಂ **ಏಕಾ** ಚರಿಯಾ, **ವಿಸುಜ್ಝನ್ತಾನಂ** ಸೇಕ್ಖಾನಂ **ಏಕಾ** ಚರಿಯಾತಿ ಪುಗ್ಗಲವಸೇನ ದ್ವೇತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

"ಅಸೇಕ್ಖೋಯೇವ ಕಸ್ಮಾ 'ಸತೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತೀ'ತಿಆದಿನಾ ವುಚ್ಚತಿ ಥೋಮೀಯತಿ, ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನೋಪಿ 'ಸತೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತೀ'ತಿಆದಿನಾ ವುಚ್ಚತಿ ಥೋಮೀಯತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಕತಕಿಚ್ಚಾನಿ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅರಹತೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಕತಕಿಚ್ಚಾನಿ, ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಕತಕಿಚ್ಚತ್ತಾ ಯಂ ಪುಚ್ಛಂ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯೇನ ಬೋಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ...ಪೇ॰... ನಿರೋಧಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಭಿಸಮಯೇನ ಬೋಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ ಭವೇ। **ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಇದಂ ಬೋಜ್ಝಂ** ಬೋಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ **ಯೋ** ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸತಿವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತತ್ತಾ **ಏವಂ** ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯಾದಿನಾ **ಜಾನಾತಿ, ಅಯಂ** ಅಸೇಕ್ಖೋ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ "ರಾಗಸ್ಸ ಖಯಾಯ, ದೋಸಸ್ಸ ಖಯಾಯ, ಮೋಹಸ್ಸ ಖಯಾಯ ಸತೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ, ಸತೋ ಪಟಿಕ್ಕಮತೀ"ತಿ **ವುಚ್ಚತಿ** ಥೋಮೀಯತಿ। ಸೇಕ್ಖೋಪಿ ಯಥಾವುತ್ತಂ **ಬೋಜ್ಝಂ** ಬೋಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯಾದಿನಾ **ಜಾನಾತಿ,** ತಸ್ಮಾ "ಸತೋ...ಪೇ॰... ಮೋಹಸ್ಸಾ"ತಿ **ವುಚ್ಚತಿ** ಥೋಮೀಯತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಕೇ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತಾ? ಸೇಕ್ಖಾ"**ತಿ।

"ಕಸ್ಮಾ ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಾನಂ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಅಭಿಕ್ಕಮನಾದಿಭಾವೋ, ರಾಗಾದೀನಞ್ಚ ಖಯಭಾವೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **"ತೇನಾಹ ಭಗವಾ ಸತೋ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಬ್ಬಜೇ"**ತಿ। "ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಞಾಣಪುಬ್ಬಙ್ಗಮ'ನ್ತಿಆದಿನಾ (ನೇತ್ತಿ॰ ೧೫) ಮನಾಪಿಕೇಸು ಕಾಮೇಸು ನಾಭಿಗಿಜ್ಝನಭಾವೋ, ಅಮನಾಪಿಕೇಸು ಕಾಮೇಸು ಮನಸಾ ಅನಾವಿಲಭಾವೋ, ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಕುಸಲಭಾವೋ, ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಪರಿಬ್ಬಜನಭಾವೋ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಸೋ

ನಾಭಿಗಿಜ್ಝನಭಾವಾದಿಕೋ ಕಸ್ಮಾ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **"ತೇನಾಹ ಕಾಮೇಸು...ಪೇ॰... ಪರಿಬ್ಬಜೇ"**ತಿ। ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯಪಿ ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಚಯೋ ಪುಬ್ಬೇ ಏಕಾಧಿಟ್ಠಾನಾದಿಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾದಿವಸೇನ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ವಿಚಯಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಅಜಿತಸುತ್ತಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಚಯೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕತಮೋ ಸುತ್ತನ್ತರೇಸು ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಚಯೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಅಜಿತಸುತ್ತೇ ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಚಯನಯಾನುಸಾರೇನ ಸುತ್ತನ್ತರೇಸುಪಿ ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾನಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಾವಿಚಯವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಚಯಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏವಂ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ -

> ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಮಹಾಥೇರೋ ವಿಚಯಹಾರಂ ವಿಭಜನ್ತೋ ಅಜಿತಸುತ್ತವಸೇನ ಪುಚ್ಛಾವಿಚಯಂ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಚಯಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸುತ್ತನ್ತರೇಸುಪಿ ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಚಯಾನಂ ನಯಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಂ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬ'ನ್ತಿ ಆಹಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೭) -

ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏವನ್ತಿ** ಅಜಿತಸುತ್ತೇ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೩೮ ಆದಯೋ; ಚೂಳನಿ॰ ವತ್ಥುಗಾಥಾ ೫೭, ಅಜಿತಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೧ ಆದಯೋ) ವುತ್ತಪುಚ್ಛಾವಿಚಯಾನುಸಾರೇನ ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ಪವತ್ತಸುತ್ತಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಾವಿಚಯೋ ವಿಭಜೇತಬ್ಬೋ, ಏವಂ ಅಜಿತಸುತ್ತೇ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೩೮ ಆದಯೋ; ಚೂಳನಿ॰ ವತ್ಥುಗಾಥಾ ೫೭ ಆದಯೋ, ಅಜಿತಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೧ ಆದಯೋ) ವುತ್ತವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಚಯಾನುಸಾರೇನ ಸುತ್ತನ್ತರೇಸುಪಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಸೇನ ಪವತ್ತಸುತ್ತಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಚಯೋ ವಿಭಜೇತಬ್ಬೋ।

ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಚಯಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ಕತಮೋ ಸುತ್ತಅನುಗೀತಿವಿಚಯೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸುತ್ತಸ್ಸ ಚ ಅನುಗೀತೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸುತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ನೀಹರಿತಸುತ್ತಸ್ಸ। **ಅನುಗೀತೀತಿ** ಸುತ್ತನ್ತರದೇಸನಾಸಙ್ಖಾತಾ ಅನುಗೀತಿ। **ಅತ್ಥತೋ ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ಚ ಸಮಾನೇತಬ್ಬಾತಿ** ತಸ್ಸಾ ಅನುಗೀತಿಯಾ ಅತ್ಥತೋ, ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ಚ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತೇನ ಸಮಾನಾ ಸದಿಸೀ ಕಾತಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ಸಂವಣ್ಣಿಯಮಾನಸುತ್ತೇ ಅನುಗೀತಿ ಸುತ್ತತ್ಥತೋ, ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ಚ ಸಮಾನೇತಬ್ಬಾ । "ಅತ್ಥತೋ ಅಸಮಾನೇ ಕೋ ನಾಮ ದೋಸೋ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **ಅತ್ಥಾಪಗತಂ ಹಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಂ ಭವತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಅತ್ಥತೋ ಅಸಮಾನೇ ದೋಸೋ ವುತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ಅಸಮಾನೇ ಪನ ಕೋ ನಾಮ ದೋಸೋ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ದುನ್ನಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ ಅತ್ಥೋಪಿ ದುನ್ನಯೋ ಭವತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತಸ್ಮಾ** ಸದೋಸತ್ತಾ ಅನುಗೀತಿಯಾ ವಾ ಸುತ್ತೇನ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನೂಪೇತಂ ಸಙ್ಗಾಯಿತಬ್ಬಂ।

ಅನುಗೀತಿವಿಚಯೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕತಮೋ ಸುತ್ತಸ್ಸ ವಿಚಯೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **ಸುತ್ತಞ್ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸುತ್ತಞ್ಚಾತಿ** ನಿದ್ಧಾರಿತಸುತ್ತಞ್ಚ। **"ಇದಂ** ನಿದ್ಧಾರಿತ**ಸುತ್ತಂ** ನಾಮ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ **ಆಹಚ್ಚವಚನಂ** ಕಿಂ, ಉದಾಹು ಸಙ್ಗಾಯನ್ತೇಹಿ ವುತ್ತಂ **ಅನುಸನ್ಧಿವಚನಂ** ಕಿ"ನ್ತಿ ಪವಿಚಿನಿತಬ್ಬಂ, **"ಇದಂ** ನಿದ್ಧಾರಿತಸುತ್ತಂ **ನೀತತ್ಥಂ** ಕಿಂ, ಉದಾಹು **ನೇಯ್ಯತ್ಥಂ** ಕಿ"ನ್ತಿ ಪವಿಚಿನಿತಬ್ಬಂ, **"ಇದಂ** ನಿದ್ಧಾರಿತಸುತ್ತಂ **ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ** ಕಿಂ, ಉದಾಹು **ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ** ಕಿ"ನ್ತಿ ಪವಿಚಿನಿತಬ್ಬಂ, **"ಇದಂ** ನಿದ್ಧಾರಿತಸುತ್ತಂ **ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ** ಕಿಂ, ಉದಾಹು **ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ** ಕಿ"ನ್ತಿ ಪವಿಚಿನಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಪವಿಚಿನಿತ್ವಾ ಯದಿ ಆಹಚ್ಚವಚನಂ ಭವೇ, ಏವಂ ಸತಿ "ಆಹಚ್ಚವಚನ"ನ್ತಿ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಯದಿ ಅಸೇಕ್ಖಸುತ್ತಂ ಭವೇ, ಏವಂ ಸತಿ "ಅಸೇಕ್ಖಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ಞಾತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

"ಸುತ್ತಂ ಪವಿಚಿನಿತ್ವಾ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಭೂತಾನಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಕತ್ಥ ಪದೇಸೇ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಪುಚ್ಛಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕುಹಿಂ ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಸಚ್ಚಾನಿ...ಪೇ॰... ಪರಿಯೋಸಾನೇ"**ತಿ

ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಯಂ ಸುತ್ತಂ ವಿಚಿನಿತುಂ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಚತುಸಚ್ಚವಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಸುತ್ತತ್ಥಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ **ಸಬ್ಬಾನಿ ಸಚ್ಚಾನಿ** ತಸ್ಸೇವ ಸುತ್ತಸ್ಸ **ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನೇ** ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಯಥಾವುತ್ತಂ ಸುತ್ತವಿಚಯಂ ನಿಗಮೇನ್ತೋ **"ಏವಂ ಸುತ್ತಂ ಪವಿಚೇತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ಆಹ। "ನ ಯಥಾವುತ್ತಪುಚ್ಛಾದೀನಂ ಪವಿಚೇತಬ್ಬಭಾವೋ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ತೇನಾಹ…ಪೇ॰… ಅನುಗೀತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತೇನ** ಯಥಾವುತ್ತಪುಚ್ಛಾದೀನಂ ವಿಚೇತಬ್ಬಭಾವೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ "ಯಂ ಪುಚ್ಛಿತಞ್ಚ…ಪೇ॰… ಅನುಗೀತೀ"ತಿಆದಿಕಂ ಯಂ ವಚನಂ ಆಹ, ತೇನ ವಚನೇನ ವಿಚೇತಬ್ಬಭಾವೋ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

"ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಚ ವಿಚಯೋ ಹಾರೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಕಿಂ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞೋಪಿ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ ಅತ್ಥಿ ಕಿ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ನಿಯುತ್ತೋ ವಿಚಯೋ ಹಾರೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಪುಚ್ಛಾವಿಚಯವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಿಚಯಪುಬ್ಬಾಪರವಿಚಯಅನುಗೀತಿವಿಚಯಸುತ್ತವಿಚಯಾ ಸರೂಪತೋ ವಿಭತ್ತಾ, ತೇಹಿ ಅವಸೇಸೋ ಅಸ್ಸಾದಾದಿವಿಚಯೋಪಿ ಯಥಾರಹಂ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ **ಯುತ್ತೋ** ಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಇತಿ ವಿಚಯಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುಸಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೩. ಯುತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗವಿಭಾವನಾ

೧೮. ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ವಿಚಯಹಾರವಿಭಙ್ಗೇನ ಪದಪಞ್ಹಾದಯೋ ವಿಚಿತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ವಿಚಯಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, "ಕತಮೋ ಯುತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಯುತ್ತಿಹಾರೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾತಿ** ತೇಸು ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ಸೋಳಸಸು ಹಾರೇಸು **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಯುತ್ತಿಹಾರೋ** ಯುತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೋತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಸಬ್ಬೇಸಂ ಹಾರಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಿದ್ದೇಸಸ್ಸ ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ "ಅಯಂ ಯುತ್ತಿಹಾರೋ"ತಿಆದಿಕೋ ವಿತ್ಥಾರಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಯುತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಯುತ್ತಿಹಾರೋತಿಆದಿ ಯುತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೮)। ಅಯಂ ಯುತ್ತಿಹಾರೋ **ಕಿಂ** ನಾಮ ಸುತ್ತತ್ಥಂ ಯುತ್ತಾಯುತ್ತಿವಸೇನ **ಯೋಜಯತೀತಿ** ಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಸುತ್ತತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಸುತ್ತತ್ಥೋ ಪನ ದುವಿಧೋ ಅತಥಾಕಾರೇನ ಗಯ್ಹಮಾನೋ, ತಥಾಕಾರೇನ ಗಯ್ಹಮಾನೋ ಅತ್ಥೋತಿ। ತತ್ಥ ಅತಥಾಕಾರೇನ ಗಯ್ಹಮಾನೋವ ಅತ್ಥೋ ಯಾಥಾವತೋ ಯುತ್ತಿನಿದ್ಧಾರಣೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ, ಇತರೋ ಪನ ಭೂತಕಥನಮತ್ತೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನಾಯಂ ಯುತ್ತಿಗವೇಸನಾ ನಾಮ ಸಂವಣ್ಣನಾ ಮಹಾಪದೇಸೇಹಿ ವಿನಾ ನ ಸಮ್ಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯುತ್ತಿಹಾರಂ ವಿಭಜನ್ತೋ ತಸ್ಸ ಯುತ್ತಿಹಾರಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಂ ಪಠಮಂ ಉಪದಿಸಿತುಂ **"ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಪದೇಸಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಮಹಾಪದೇಸಾತಿ** ಮಹನ್ತೇ ಬುದ್ಧಾದಯೋ ಅಪದಿಸಿತ್ವಾ ವುತ್ತಾನಿ ಕಾರಣಾನಿ, ಮಹನ್ತಾನಿ ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಪದೇಸಾನಿ ಪತಿಟ್ಠಾನಾನಿ। ಅಪದಿಸೀಯತೇತಿ **ಅಪದೇಸೋ,** ಬುದ್ಧೋ ಅಪದೇಸೋ ಏತಸ್ಸ ಕಾರಣಸ್ಸಾತಿ **ಬುದ್ಧಾಪದೇಸೋ।** ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ। "ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾ ಏತಂ ಸುತ್ತಂ ಮಯಾ ಸುತ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಆಭತಸ್ಸ ಗನ್ಥಸ್ಸ ಸುತ್ತವಿನಯೇಹಿ ಸಂಸನ್ದನಂ ಧಮ್ಮೋ, ಅಸಂಸನ್ದನಂ ಅಧಮ್ಮೋತಿ ವಿನಿಚ್ಛಯಕಾರಣಂ ಮಹಾಪದೇಸೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾ ಮಯಾ ಆಭತಂ, ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾ ಮಯಾ ಆಭತಂ, ಸಮ್ಬಹುಲತ್ಥೇರಾನಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಮಯಾ ಆಭತಂ, ಏಕತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾ ಮಯಾ ಆಭತ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಆಭತಸ್ಸ ಗನ್ಥಸ್ಸ ಯಾನಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಪದಅತ್ಥಪದಾನಿ ಸನ್ತಿ, **ತಾನಿ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ** ಭಗವತಾ ದೇಸಿತೇ **ಸುತ್ತೇ ಓತರಯಿತಬ್ಬಾನಿ** ಅನುಪ್ಪವೇಸಿತಾನಿ,

ವಿನಯೇ ರಾಗಾದಿವಿನಯೇ **ಸನ್ದಸ್ಸಯಿತಬ್ಬಾನಿ** ಸಂಸನ್ದೇತಬ್ಬಾನಿ। ಧಮ್ಮತಾಯಂ **ಉಪನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಾನಿ** ಪಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಾನಿ। ಯದಿ ಸುತ್ತತ್ಥೇನ, ವಿನಯತ್ಥೇನ, ಧಮ್ಮತಾಯ ಚ ಅವಿರುದ್ಧಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಸತಿ ತವ ಆಭತಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಯುತ್ತಾನೀತಿ ವಿನಿಚ್ಛಯನ್ತೇಹಿ ವತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಸುತ್ತವಿನಯಧಮ್ಮತಾಸು ಓತರಯಿತಬ್ಬಾನಿ ಸನ್ದಸ್ಸಯಿತಬ್ಬಾನಿ ಉಪನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತಾನಿ, "ಕತ್ಥ ಸುತ್ತೇ, ಕತ್ಥ ವಿನಯೇ, ಕತ್ಥ ಧಮ್ಮತಾಯ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಕತಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಚತೂಸು ಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸೂತಿ** ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ದಸ್ಸನಕೇಸು ಸುತ್ತೇಸು। ರಾಗೋ ವಿನಸ್ಸತಿ ವೂಪಸಮತಿ ಏತೇನ ಅಸುಭಾದಿನಾತಿ **ರಾಗವಿನಯಂ,** ಕಿಂ ತಂ? ಅಸುಭಾದಿನಿಮಿತ್ತಂ, ತಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ರಾಗವಿನಯೋ,** ಕೋ ಸೋ? ಅಸುಭಾದಿನಿಮಿತ್ತದಸ್ಸನಕೋ ಸುತ್ತನ್ತವಿಸೇಸೋ। ಏಸ ನಯೋ **ದೋಸವಿನಯೋತಿ**ಆದೀಸುಪಿ। **ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ** ನಾಮ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಂ ವಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಏಕತ್ತನಯಾದೀನಂ ದೀಪನೇನ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಸಙ್ಖಾರಾದಿಸಭಾವಧಮ್ಮಾನಂ ಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಭಾವದೀಪಕೋತಿ ವುತ್ತಂ **"ಕತಮಿಸ್ಸಂ ಧಮ್ಮತಾಯಂ ಉಪನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಾನಿ? ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇ"**ತಿ।

"ಸುತ್ತಾದೀಸು ಅವತರನ್ತೇ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತೇ ಅವಿಲೋಮೇನ್ತೇ ಕಿಂ ನ ಜನೇತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತೋ **"ಚತೂಸೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಮಯಾ ಆಭತ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಆಭತಗನ್ಥೋ ಚತೂಸು ಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು ಯದಿ ಅವತರತಿ, ಏವಂ ಸತಿ ಆಭತಗನ್ಥೋ ಆಸವೇ ನ ಜನೇತಿ। ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸವಿನಯೇ ಯದಿ ಸನ್ದಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಸತಿ ಆಭತಗನ್ಥೋ ಆಸವೇ ನ ಜನೇತಿ। ಧಮ್ಮತಞ್ಚ ಯದಿ ನ ವಿಲೋಮೇತಿ, ಏವಂ ಸತಿ ಆಭತಗನ್ಥೋ ಆಸವೇ ನ ಜನೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

"ಕಿಮತ್ಥಂ ಯುತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಪದೇಸಾ ಆಭತಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಚತೂಹಿ ಮಹಾಪದೇಸೇಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಆಭತಗನ್ಥೇ **ಯಂ ಯಂ** ಅತ್ಥಜಾತಂ, **ಯಂ ಯಂ** ಧಮ್ಮಜಾತಂ ವಾ ಚತೂಹಿ ಮಹಾಪದೇಸೇಹಿ ಯುಜ್ಜತಿ, **ತಂ ತಂ** ಅತ್ಥಜಾತಂ ವಾ **ತಂ ತಂ** ಧಮ್ಮಜಾತಂ ವಾ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತೇ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಯೇನ ಯೇನ** ಕಾರಣೇನ ಚ ಚತೂಹಿ ಮಹಾಪದೇಸೇಹಿ ಯುಜ್ಜತಿ, **ತಂ ತಂ** ಕಾರಣಂ ಸಂವಣ್ಣನಾವಸೇನ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತೇ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಯಥಾ ಯಥಾ** ಪಕಾರೇನ ಚತೂಹಿ ಮಹಾಪದೇಸೇಹಿ ಯುಜ್ಜತಿ, ಸೋ ಸೋ ಪಕಾರೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಸೇನ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತೇ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಗಾಹಣತ್ಥಂ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಪದೇಸಾ ಆಭತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೯. ಚತೂಹಿ ಮಹಾಪದೇಸೇಹಿ ಯುತ್ತಂ ಅವಿರುದ್ಧಂ ತಂ ತಂ ಅತ್ಥಜಾತಂ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತಂ, "ಕತ್ಥ ಕೇನ ಯುತ್ತಿನಿದ್ಧಾರಣಂ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತೇನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪಞ್ಹೇ ಪಞ್ಹಂ **ಪುಚ್ಛಿತೇನ** ಪುಗ್ಗಲೇನ ಯುತ್ತಿನಿದ್ಧಾರಣಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಪಞ್ಹನ್ತಿ** ಪಞ್ಹಿತಬ್ಬಂ ಸಭಾವಧಮ್ಮಂ। **ಪುಚ್ಛಿತೇನಾತಿ** ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ ಸಮತ್ಥೇನ ಪಣ್ಡಿತಪುಗ್ಗಲೇನ। **ಪಞ್ಹೇತಿ** ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ಪವತ್ತಪಾಠೇ। ಪದಾನಿ **ಕತಿ** ಕಿತ್ತಕಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಪದಸೋ ಪಠಮಂ **ಪರಿಯೋಗಾಹಿತಬ್ಬಂ** ಯುತ್ತಿಹಾರೇನ **ವಿಚೇತಬ್ಬಂ** ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। "ಕಥಂ ವಿಚೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯದಿ ಸಬ್ಬಾನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬಾನಿ ಪದಾನೀತಿ** ಪುಚ್ಛಿತಪಾಠೇ ನಿರವಸೇಸಾನಿ ಪದಾನಿ **ಏಕಂ** ಸಮಾನಂ ಅತ್ಥಂ ಯದಿ ಅಭಿವದನ್ತಿ, ಏವಂ ಸತಿ ಅತ್ಥವಸೇನ **ಏಕೋ ಪಞ್ಹೋ**। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ತದತ್ಥಸ್ಸೇಕಸ್ಸ ಞಾತುಂ ಇಚ್ಛಿತತ್ತಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೯)।

ಏಕನ್ತಿ ಅತ್ಥವಸೇನ ಏಕವಿಧಂ ಪಞ್ಹಂ। **ಉಪಪರಿಕ್ಖಮಾನೇನ** ಪುಗ್ಗಲೇನ **ಅಞ್ಞಾತಬ್ಬಂ** ದಳ್ಹಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ। "ಕೋ ಆಜಾನನಾಕಾರೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಆಜಾನನಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಕಿಂ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ "ಯೇ ಹಿ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಾ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಾ, ಇಮೇ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಾ ನಾನತ್ಥಾ ಹೋನ್ತಿ ಕಿಂ, ನಾನಾಬ್ಯಞ್ಜನಾ ಹೋನ್ತಿ ಕಿಂ, ಉದಾಹು ಇಮೇಸಂ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಾನಂ ಏಕೋ ಅತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ಬ್ಯಞ್ಜನಮೇವ ನಾನಂ ಹೋತಿ ಕಿ"ನ್ತಿ ಯುತ್ತಿತೋ ವಿಚೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಾತಬ್ಬನ್ತಿ

ಯೋಜನಾ। “ಯಥಾವುತ್ತೋ ಪಞ್ಹೋ ಕಿಂ ಭವೇ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಪಞ್ಹಂ ಏಕದೇಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಯಥಾ ಕಿಂ ಭವೇ”**ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ **“ಯಥಾ ಸಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತಸ್ಸಂ ಪುಚ್ಛಾಗಾಥಾಯಂ - ಚೋರಘಾತಕೇನ ಮನುಸ್ಸೇನ ಚೋರೋ ಅಬ್ಭಾಹತೋ ವಿಯ **ಕೇನ** ಧಮ್ಮೇನ ಸತ್ತ**ಲೋಕೋ** ಸದಾ ಅಬ್ಭಾಹತೋ, ಮಾಲುವಲತಾಯ ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸಿತರುಕ್ಖೋ ಪರಿವಾರಿತೋ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟೋ ವಿಯ **ಕೇನ** ಧಮ್ಮೇನ ಸತ್ತ**ಲೋಕೋ** ಸದಾ **ಪರಿವಾರಿತೋ** ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟೋ, ವಿಸಪ್ಪೀತಖುರಪ್ಪೇನ ಸಲ್ಲೇನ ಓತಿಣ್ಣೋ ಅನುಪವಿಟ್ಠೋ ವಿಯ **ಕೇನ** ಸಲ್ಲೇನ ಸತ್ತ**ಲೋಕೋ** ಸದಾ **ಓತಿಣ್ಣೋ** ಅನುಪವಿಟ್ಠೋ, **ಕಿಸ್ಸ** ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಸತ್ತ**ಲೋಕೋ** ಸದಾ **ಧೂಪಾಯಿತೋ** ಸನ್ತಾಪಿತೋತಿ ಯೋಜನಾ।

“ಇಮಾಯ ಪುಚ್ಛಾಗಾಥಾಯ ಕಿತ್ತಕಾನಿ ಪದಾನೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಇಮಾನೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪುಚ್ಛಿತಾನೀ**ತಿ ಪುಚ್ಛಿತತ್ಥಾನಿ ಪದಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಹೋನ್ತಿ। “ಕಿತ್ತಕಾ ಪಞ್ಹಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತೇ ತಯೋ ಪಞ್ಹಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಭಗವಾ ದೇವತಾಯ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ಇತಿ ತಸ್ಮಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನತೋ “ತಯೋಪಞ್ಹಾ”ತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। “ಕತಮಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಗಾಥಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

> “ಮಚ್ಚುನಾಬ್ಭಾಹತೋ ಲೋಕೋ, ಜರಾಯ ಪರಿವಾರಿತೋ।
> ತಣ್ಹಾಸಲ್ಲೇನ ಓತಿಣ್ಣೋ, ಇಚ್ಛಾಧೂಪಾಯಿತೋ ಸದಾ”ತಿ॥ -

ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಗಾಥಾಯಂ - ಚೋರಘಾತಕೇನ ಮನುಸ್ಸೇನ ಚೋರೋ ಅಬ್ಭಾಹತೋ ವಿಯ ಮಚ್ಚುನಾ ಸತ್ತ**ಲೋಕೋ** ಸದಾ ಅಬ್ಭಾಹತೋ, ಮಾಲುವಲತಾಯ ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸಿತರುಕ್ಖೋ ಪರಿವಾರಿತೋ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟೋ ವಿಯ ಜರಾಯ ಸತ್ತ**ಲೋಕೋ** ಸದಾ **ಪರಿವಾರಿತೋ** ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟೋ, ವಿಸಪ್ಪೀತಖುರಪ್ಪೇನ ಸಲ್ಲೇನ ಓತಿಣ್ಣೋ ಅನುಪವಿಟ್ಠೋ ವಿಯ ತಣ್ಹಾಸಲ್ಲೇನ ಸತ್ತ**ಲೋಕೋ** ಸದಾ **ಓತಿಣ್ಣೋ** ಅನುಪವಿಟ್ಠೋ, ಇಚ್ಛಾಯ ಸತ್ತ**ಲೋಕೋ** ಸದಾ **ಧೂಪಾಯಿತೋ** ಸನ್ತಾಪಿತೋತಿ ಯೋಜನಾ।

೧೦. “ಕತಮಂ ಮಚ್ಚು, ಕತಮಾ ಜರಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಜರಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಿಸ್ಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಗಾಥಾಯಂ। ದುತಿಯಪದೇ ವುತ್ತಾ **ಜರಾ** ಚ ಪಠಮಪದೇ ವುತ್ತಂ **ಮರಣಞ್ಚ** ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ **ಸಙ್ಖತಸ್ಸ** ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಸ್ಸ ಸಙ್ಖತಲಕ್ಖಣಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಸಙ್ಖತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ವಿಸುಂ ನ ಉಪಲಬ್ಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಸಙ್ಖತಲಕ್ಖಣಾನಂ ಜರಾಮರಣಾನಂ ಕಥಂ ಭೇದೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಜರಾಯಂ ಠಿತಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಜರಾಯಂ ಠಿತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತ**ನ್ತಿ ಠಿತಸ್ಸ ಖನ್ಧಪ್ಪಬನ್ಧಸ್ಸ ಯಂ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ, ಅಯಂ ಪಾಕಟಜರಾ ನಾಮ, ನ ಖಣಟ್ಠಿತಿಜರಾ। **ಮರಣಂ ವಯೋ**ತಿ ಸಮ್ಮುತಿಮರಣಂ ಚುತಿಯೇವ ಹೋತಿ, ನ ಖಣಿಕಮರಣಂ, ನ ಸಮುಚ್ಛೇದಮರಣಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಉಪ್ಪಾದೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ವಯೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಠಿತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೩೮; ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೪೭; ಕಥಾ॰ ೨೧೪)।

ಯದಿ ಠಿತಸ್ಸೇವ ಮರಣಂ ಸಿಯಾ, ಏವಂ ಸತಿ ಜರಾಮರಣಾನಂ ನಾನತ್ತಂ ಯುತ್ತಂ ನ ಸಿಯಾ, ಅಯುತ್ತೇ ಸತಿ “ತೇ ತಯೋ ಪಞ್ಹಾ”ತಿ ವಚನಮ್ಪಿ ಅಯುತ್ತಮೇವಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬತೋ **“ತತ್ಥ ಜರಾಯ ಚಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಿಸ್ಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಗಾಥಾಯಂ ವುತ್ತಾಯ **ಜರಾಯ ಚ** ವುತ್ತಸ್ಸ **ಮರಣಸ್ಸ ಚ** ಅತ್ಥತೋ ನಾನತ್ತಂ ಯುತ್ತಂ।

“ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಯುತ್ತಂ, ಕಥಂ ಕಾರಣೇನ ನಾನತ್ತಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಗಬ್ಭಗತಾಪಿ ಹಿ ಮೀಯನ್ತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಜರಂ ಅಪ್ಪತ್ತಾ ಗಬ್ಭಗತಾಪಿ ಸತ್ತಾ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಮೀಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಾನತ್ತಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ। “ಗಬ್ಭಗತಾಪಿ ಜರಪ್ಪತ್ತಾ ಭವೇಯ್ಯು”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ನ ಚ ತೇ ಜಿಣ್ಣಾ ಭವನ್ತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಜರಪ್ಪತ್ತಾಪಿ ಅಜಿಣ್ಣತ್ತಾ ಜಿಣ್ಣಜರಂ ಅಪ್ಪತ್ತಾವ ಮೀಯನ್ತಿ, ಏವಂ

ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಸ್ಸ ಜಿಣ್ಣಜರಾವಿರಹಿತಸ್ಸ ಮರಣಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ ಅಞ್ಞಾ ಜರಾ, ಅಞ್ಞಂ ಮರಣನ್ತಿ ಞಾತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ನ ಗಬ್ಭಗತಾನಂಯೇವ ಜಿಣ್ಣಜರಂ ಅಪ್ಪತ್ತಂ ಮರಣಂ ಅತ್ಥಿ, ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ಅತ್ಥಿ ಚ ದೇವಾನಂ ಮರಣ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ದೇವಾಪಿ ಚಿರಕಾಲಸಮ್ಭವತೋ ಜರಂ ಪತ್ತಾ ಭವೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ನ ಚ ತೇಸಂ ಸರೀರಾನಿ ಜೀರನ್ತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಜರಾಮರಣಾನಂ ನಾನತ್ತೇ ಕಾರಣಂ ಏತ್ತಕಮೇವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಕ್ಕತೇ ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಜಿಣ್ಣಜರಾಯ ಪಟಿಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕತೇವ, ಮರಣಸ್ಸ ಪನ ಪಟಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕತೇವ, ಇಮಿನಾಪಿ ಕಾರಣೇನ ಜರಾಮರಣಾನಂ ನಾನತ್ತಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ನ ಸಕ್ಕತೇ ಮರಣಸ್ಸ ಪಟಿಕಮ್ಮಂ ಕಾತು"ನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ, ನನು ಇದ್ಧಿಪಾದಭಾವನಾಯ ವಸೀಭಾವೇ ಸತಿ ಸಕ್ಕಾ ಮರಣಸ್ಸಾಪಿ ಪಟಿಕಮ್ಮಂ ಕಾತುನ್ತಿ ಚೋದನಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ **"ಅಞ್ಞತ್ರೇವ ಇದ್ಧಿಮನ್ತಾನಂ ಇದ್ಧಿವಿಸಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಜರಾಮರಣಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನಾನಾಭಾವೋ ಆಚರಿಯೇನ ದಸ್ಸಿತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕಥಂ ಪನ ತಣ್ಹಾಯ ಜರಾಮರಣೇಹಿ ನಾನಾಭಾವೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತೋ ತೇಹಿ ತಣ್ಹಾಯ ನಾನತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಂ ಪನಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಣ್ಹಾಯ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಾಯಪಿ ಜೀರನ್ತಾಪಿ ಮೀಯನ್ತಾಪಿ ವೀತರಾಗಾ ಯಸ್ಮಾ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಣ್ಹಾಯ ಜರಾಮರಣೇಹಿ ನಾನಾಭಾವೋ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ।

"ತಣ್ಹಾಯ ಜೀರಣಭಿಜ್ಜನಲಕ್ಖಣಂ ಅತ್ಥೀತಿ ತೇಹಿ ತಣ್ಹಾಯ ಅನಞ್ಞತ್ತೇ ಕೋ ನಾಮ ದೋಸೋ ಸಿಯಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತೋ ದೋಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯದಿ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಜರಾಮರಣಂ **ಯಥಾ** ಯೇನ ಜೀರಣಭಿಜ್ಜನಲಕ್ಖಣೇನ ಪಾಕಟಂ, ಏವಂ ಜೀರಣಭಿಜ್ಜನಲಕ್ಖಣೇನ ತಣ್ಹಾಪಿ ಪಾಕಟಾ। ಯದಿ ಚ ಸಿಯಾ; ಏವಂ ಸನ್ತೇ **ಯೋಬ್ಬನಟ್ಠಾಪಿ** ಸಬ್ಬೇ ಮಾಣವಾ ವಿಗತತಣ್ಹಾ ಸಿಯುಂ, ನ ಚ ವಿಗತತಣ್ಹಾ, ತಸ್ಮಾ ನಾನಾಭಾವೋ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ। ತತೋ ಅಞ್ಞೋಪಿ ದೋಸೋ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾ ಚ ತಣ್ಹಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಜರಾಮರಣಾನಂ ತಣ್ಹಾಯ ಅನಞ್ಞತ್ತೇ ಸತಿ **ತಣ್ಹಾಯ** ಭವತಣ್ಹಾಯ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಜರಾಮರಣಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ ಸಿಯಾ। ಯಸ್ಮಾ ನ ಜರಾಮರಣಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಜರಾಮರಣೇಹಿ ತಣ್ಹಾಯ ನಾನತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತೇಹಿ ತಾಯ ಅನಞ್ಞತ್ತೇ ಸತಿ ಏವಮ್ಪಿ ದೋಸೋ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾ ಚ ತಣ್ಹಾ ಮಗ್ಗವಜ್ಝಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ತೇಹಿ ತಾಯ ಅನಞ್ಞತ್ತೇ ಸತಿ ಯಥಾ ತಣ್ಹಾ ಮಗ್ಗವಜ್ಝಾ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಜರಾಮರಣಮ್ಪಿ ಮಗ್ಗವಜ್ಝಂ ಸಿಯಾ। ಯಥಾ ಜರಾಮರಣಂ ಮಗ್ಗವಜ್ಝಂ ನ ಹೋತಿ, ಏವಂ ತಣ್ಹಾಪಿ ಮಗ್ಗವಜ್ಝಾ ನ ಸಿಯಾ, ತಥಾ ಚ ನ ಹೋತಿ ಪಹಾತಬ್ಬಾಪಹಾತಬ್ಬಭಾವತೋ, ತಸ್ಮಾಪಿ ಜರಾಮರಣೇಹಿ ತಣ್ಹಾಯ ನಾನತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

"ಯದಿ ಚಾತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಾಯ ಯುತ್ತಿಯಾ ಉಪಪತ್ತಿಯಾ ಏವ ಜರಾಮರಣೇಹಿ ತಣ್ಹಾಯ ಅಞ್ಞತ್ತಂ ಗವೇಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಅಞ್ಞೇಹಿಪಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಗವೇಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಇಮಾಯ ಯುತ್ತಿಯಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಇಮಾಯ ಯುತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಯಾ ಯುತ್ತಿ "ಯದಿ ಚಾ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಾಯ ಇಮಾಯ ಯುತ್ತಿಯಾ ಉಪಪತ್ತಿಯಾ। **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ** ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಕಾರಣಭೂತೇಹಿ ಉಪಪತ್ತೀಹಿ ಜರಾಮರಣೇಹಿ ತಣ್ಹಾಯ ಅಞ್ಞತ್ತಂ ಗವೇಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಅಞ್ಞಮಞ್ಞೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಗವೇಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ, ನನು ಯುತ್ತಿಯಾ, ಅತ್ಥತೋ ಚ ಅಞ್ಞತ್ತಂ ಸನ್ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಚೋದನಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ **"ಯದಿ ಚ ಸನ್ದಿಸ್ಸತೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯುತ್ತಿಸಮಾರುಳ್ಹಂ ಅತ್ಥತೋ ಚ ಮರಣೇಹಿ ತಣ್ಹಾಯ ಚ ಅಞ್ಞತ್ತಂ ಯದಿ ಚ ಸನ್ದಿಸ್ಸತಿ, ಬ್ಯಞ್ಜನತೋಪಿ ಅಞ್ಞತ್ತಂ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

"ಕಥಂ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ಅಞ್ಞತ್ತಂ ಗವೇಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸಲ್ಲೋತಿ ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ಸಲ್ಲೋ"ತಿ ವಾ "ಧೂಪಾಯನ"ನ್ತಿ ವಾ ದ್ವೀಹಿ ಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾನಂ **ಇಮೇಸಂ** ಇಚ್ಛಾತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತಾನಂ **ಧಮ್ಮಾನಂ** ಅತ್ಥತೋ **ಏಕತ್ತಂ**

ಸಮಾನತ್ತಂ ಯುಜ್ಜತಿ, ನ ಅಞ್ಞತ್ತಂ। "ಸಲ್ಲೋ"ತಿ ವಾ "ಧೂಪಾಯನ"ನ್ತಿ ವಾ ದ್ವೀಹಿ ಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಅವುಚ್ಚಮಾನಾನಂ ಜರಾಮರಣಾನಂ ತಣ್ಹಾಯ ಏಕತ್ತಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ತಮೇವತ್ಥಂ ವಿವರಿತುಂ **"ನ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಇಚ್ಛಾಯ ಚ ತಣ್ಹಾಯ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಅಞ್ಞತ್ತಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ಏಕತ್ತಮೇವ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಇಚ್ಛಾಯ ಚ ತಣ್ಹಾಯ ಚ ಜೀರಣಭಿಜ್ಜನಸಮ್ಭವತೋ ಜರಾಮರಣೇಹಿ ತಣ್ಹಾಯ ಏಕತ್ತಂ ಸಿಯಾ, "ಕಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞತ್ತಂ ಯುತ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತೋ **"ತಣ್ಹಾಯ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ತಣ್ಹಾಯ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇ ಅಪರಿಪೂರಮಾನೇ ನವಸು ಆಘಾತವತ್ಥೂಸು ಕೋಧೋ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಉಪನಾಹೋ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಜರಾಮರಣೇಸು ಅಪರಿಪೂರಮಾನೇಸು ನವಸು ಆಘಾತವತ್ಥೂಸು ಕೋಧೋ ಚ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಉಪನಾಹೋ ಚ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಇತಿ ಇಮಾಯ ಯುತ್ತಿಯಾ ಜರಾಯ ಚ ಮರಣಸ್ಸ ಚ ತಣ್ಹಾಯ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಅಞ್ಞತ್ತಂ ಯುಜ್ಜತಿಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಯದಿ ಇಚ್ಛಾ ತಣ್ಹಾಯ ಅತ್ಥತೋ ಏಕತ್ತಂ ಯುತ್ತಂ, ಏವಂ ಸತಿ ಕಸ್ಮಾ ಭಗವತಾ "ಮಚ್ಚುನಾಬ್ಭಾಹತೋ ಲೋಕೋ"ತಿಆದಿಗಾಥಾಯಂ "ತಣ್ಹಾಸಲ್ಲೇನ ಓತಿಣ್ಣೋ, ಇಚ್ಛಾಧೂಪಾಯಿತೋ ಸದಾ"ತಿ ದ್ವಿಧಾ ವುತ್ತಾತಿ ಚೋದನಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ **"ಯಂ ಪನಿದಂ ಭಗವತಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ "ಇಚ್ಛಾ"ತಿಪಿ "ತಣ್ಹಾ"ತಿಪಿ ದ್ವೀಹಿ ನಾಮೇಹಿ **ಯಂ ಪನಿದಂ ಅಭಿಲಪಿತಂ** ಯಂ ಪನಿದಂ ಅಭಿಲಪನಂ ಕತಂ, **ಇದಂ** ಅಭಿಲಪನಂ ಭಗವತಾ ಬಾಹಿರಾನಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತಸಿತಬ್ಬಾನಂ **ವತ್ಥೂನಂ** ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣಾನಂ ಭೇದಾನಂ ವಸೇನ "ಇಚ್ಛಾ"ತಿಪಿ "ತಣ್ಹಾ"ತಿಪಿ ದ್ವೀಹಿ ನಾಮೇಹಿ **ಅಭಿಲಪಿತಂ** ಅಭಿಲಪನವಸೇನ ಕತನ್ತಿ ಏಕತ್ತಂ ಯುತ್ತಮೇವ, ನ ನಾನತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

"ನಾಮವಸೇನ ದ್ವಿಧಾ ವುತ್ತಾನಂ ಇಚ್ಛಾತಣ್ಹಾದೀನಂ ಕೇನ ಏಕತ್ತಂ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸಬ್ಬಾಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ನಾನಾನಾಮವಸೇನ ಪಭೇದಾ **ಸಬ್ಬಾ** ಇಚ್ಛಾದಿಕಾ ತಣ್ಹಾ ಅಜ್ಝೋಸಾನಲಕ್ಖಣೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣಾ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಯುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ನಾಮವಸೇನ ಭಿನ್ನಾನಮ್ಪಿ ಏಕಲಕ್ಖಣೇನ ಏಕತ್ತಂ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ಕಿಮಿವ ಯುತ್ತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯಥಾ ಸಬ್ಬೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಕಟ್ಠಗ್ಗಿಆದಿವಸೇನ ಅನೇಕೋ **ಸಬ್ಬೋ ಅಗ್ಗಿ** ಉಣ್ಹತ್ತಲಕ್ಖಣೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣೋ ಯಥಾ, ಏವಂ ಅಜ್ಝೋಸಾನಲಕ್ಖಣೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಅಗ್ಗಿನೋ ಉಪಾದಾನವಸೇನ ಅನೇಕಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಪಿಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಪಾಕಟೋ। ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ತಣ್ಹಾ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ನಾಮೇಹಿ ಭಗವತಾ ಅಭಿಲಪಿತಾ, ಉಪಾದಾನವಸೇನ ಅಗ್ಗಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ನಾಮೇಹಿ ಅಭಿಲಪಿತೋತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

"ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಗಾಥಾಯಂ ಆಗತನಾಮೇಹಿ ಏವ ತಣ್ಹಾ ಅಭಿಲಪಿತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಅನೇಕೇಹಿ ನಾಮೇಹಿ ಅಭಿಲಪಿತಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಇಚ್ಛಾಇತಿಪೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾನಿ ಅತ್ಥಾನಿ ರೂಪಾದೀನಿ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ ಸತ್ತಾ ಇಚ್ಛನ್ತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಇಚ್ಛಾ**। ತಸನ್ತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ತಣ್ಹಾ**। ಸಲ್ಲತಿ ಪವಿಸತಿ ವಿಸಪ್ಪೀತಂ ಸಲ್ಲಂ ವಿಯಾತಿ **ಸಲ್ಲಾ,** ಸನ್ತಾಪಂ ಲಾತಿ ಆದದಾತೀತಿ ವಾ **ಸಲ್ಲಾ,** ಸನ್ತಾಪಂ ಲಾತಿ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ವಾ **ಸಲ್ಲಾ**। ಧೂಪಾಯತಿ ಸನ್ತಾಪೇತಿ ಪರಿದಹತೀತಿ **ಧೂಪಾಯನಾ**। ಸರತಿ ಆಕಡ್ಢತಿ ಅವಹರತಿ ಸೀಘಸೋತಾ ಸರಿತಾ ವಿಯಾತಿ **ಸರಿತಾ,** ಸರತಿ ಸಲ್ಲತೀತಿ ವಾ **ಸರಿತಾ**। ವಿಸರತೀತಿ **ವಿಸತ್ತಿಕಾ**। ಪೀತಿವಸೇನ ಸಿನೇಹತೀತಿ **ಸಿನೇಹೋ**। ತಾಸು ತಾಸು ಗತೀಸು ಕಿಲಮಥಂ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ **ಕಿಲಮಥೋ**। ಸತ್ತಾ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣಾನಿ ಮಞ್ಞನ್ತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಮಞ್ಞನಾ**। ಭವಂ ಬನ್ಧತೀತಿ **ಬನ್ಧೋ**। ಆಸೀಯತೇ ಪತ್ಥೀಯತೇತಿ **ಆಸಾ**। ಆಸಿಯತಿ ಪತ್ಥೇತೀತಿ ವಾ **ಆಸಾ**। ಪಿಪಾಸೀಯತೇತಿ **ಪಿಪಾಸಾ,** ಆರಮ್ಮಣರಸಂ ಪಿಪಾಸತೀತಿ ವಾ **ಪಿಪಾಸಾ**। ಅಭಿನನ್ದೀಯತೇತಿ **ಅಭಿನನ್ದನಾ,** ಅಭಿನನ್ದತೀತಿ ವಾ **ಅಭಿನನ್ದನಾ**। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಅಟ್ಠಕಥಾವಸೇನ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦) ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

"ತಣ್ಹಾಯ ಇಚ್ಛಾದಿಪ್ಪಕಾರವಸೇನ ಆಲಪಿತಭಾವೋ ಕೇನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯಥಾ ಚ ವೇವಚನೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ವೇವಚನಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ "ಆಸಾ ಚ ಪೀಹಾ…ಪೇ॰… ವೇವಚನ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ೩೭) ಯಾ ತಣ್ಹಾ **ಯಥಾ** ಯೇನ ಪಕಾರೇನ ವುತ್ತಾ, ತಥಾ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ವುತ್ತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಇಚ್ಛಾದಿಪ್ಪಕಾರವಸೇನ ಆಲಪಿತಭಾವೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ। "ವೇವಚನವಿಭಙ್ಗೇ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತೋಪಿ ಭಗವತಾ ಅವುತ್ತೇ ಕೇನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯಥಾಹ ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಯಥಾ** ಯೇನ

ಪಕಾರೇನ ಭಗವಾ "ರೂಪೇ ತಿಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿಕಂ ಯಂ ವಚನಮಾಹ, ತಥಾ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ವುತ್ತೇನ ತೇನ ವಚನೇನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ ವಾತಿ। **ಏವಂ ಯುಜ್ಜತೀತಿ** ಏವಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಇಚ್ಛಾತಣ್ಹಾನಂ ಅತ್ಥತೋ ಏಕತ್ತಾ , ಜರಾಯ ಚ ಮರಣಸ್ಸ ಚ ತಣ್ಹಾಯ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಅಞ್ಞತ್ತಾ ಚ "ತಯೋ ಪಞ್ಹಾ"ತಿ ಯಂ ವಚನಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ವಚನಂ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

೧೧. "ಕೇನಸ್ಸುಬ್ಭಾಹತೋ ಲೋಕೋತಿಆದಿಗಾಥಾಯ ತಯೋ ಪಞ್ಹಾ ವುತ್ತಾ"ತಿ ಪಞ್ಹತ್ತಯಭಾವೇ ಯುತ್ತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ। "ತತೋ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಪಕಾರೇಹಿ ಯುತ್ತಿ ಕಥಂ ಞಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಪಕಾರೇಹಿಪಿ ಯುತ್ತಿಗವೇಸನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸಬ್ಬೋ ದುಕ್ಖೂಪಚಾರೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬೋ ದುಕ್ಖೂಪಚಾರೋ ಕಾಮತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾರಮೂಲಕೋತಿ ಯುಜ್ಜತಿ, ಸಬ್ಬೋ ನಿಬ್ಬಿದೂಪಚಾರೋ ಕಾಮತಣ್ಹಾಪರಿಕ್ಖಾರಮೂಲಕೋತಿ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ವಚನತ್ಥತೋ ಪನ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಉಪಚಾರೋ ಪವತ್ತೀತಿ **ದುಕ್ಖೂಪಚಾರೋ**। ಕಾಮತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯಾ ಪವತ್ತೋ ಸಙ್ಖಾರೋ ಮೂಲಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಕಾಮತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾರಮೂಲಕೋ**। ನಿಬ್ಬಿದಾಯ ಉಪಚಾರೋ ಪವತ್ತೀತಿ **ನಿಬ್ಬಿದೂಪಚಾರೋ**। ಕಾಮತಣ್ಹಾಯ ಪರಿಕ್ಖಾರಭೂತೋ ವತ್ಥುಕಾಮೋ ಮೂಲಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಕಾಮತಣ್ಹಾಪರಿಕ್ಖಾರಮೂಲಕೋ**ತಿ। ತತ್ಥ ಅನಭಿರತಿಸಙ್ಖಾತಾ ಉಕ್ಕಣ್ಠಾ ನಿಬ್ಬಿದಾ ಕಾಮತಣ್ಹಾಪರಿಕ್ಖಾರಮೂಲಿಕಾ ಯುಜ್ಜತಿ, ಞಾಣನಿಬ್ಬಿದಾ ಕಾಮತಣ್ಹಾಪರಿಕ್ಖಾರಮೂಲಿಕಾ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೋ ನಿಬ್ಬಿದೂಪಚಾರೋ ಕಾಮತಣ್ಹಾಪರಿಕ್ಖಾರಮೂಲಕೋತಿ ನ ಪನ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ವುತ್ತಂ।

"ಪಞ್ಹತ್ತಯಭಾವೇ ಚೇವ ದುಕ್ಖೂಪಚಾರನಿಬ್ಬಿದೂಪಚಾರೇ ಚ ಯಾ ಯುತ್ತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಸಾವ ಯುತ್ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಬ್ಬಾ ಕಿಂ, ಉದಾಹು ಇಮಾಯ ಯುತ್ತಿಯಾ ಅಞ್ಞಾಪಿ ಯುತ್ತಿ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾ ಕಿ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತೋ ನಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಇಮಾಯಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಪಞ್ಹತ್ತಯಭಾವೇ ಚೇವ ದುಕ್ಖೂಪಚಾರನಿಬ್ಬಿದೂಪಚಾರೇ ಚ ಯಾ ಯುತ್ತಿ ಮಯಾ ವಿಭತ್ತಾ, ಇಮಾಯ ಯುತ್ತಿಯಾ ಅನುಸಾರೇನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ತೇಸು ತೇಸು ಪಾಳಿಪ್ಪದೇಸೇಸು ಯುತ್ತಿಪಿ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾತಿ।

"ಇದಂ ನಯದಸ್ಸನಂ ಸಂಖಿತ್ತಂ, ನ ಸಕ್ಕಾ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಗವೇಸಿತು"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತೋ ತಂ ನಯದಸ್ಸನಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾ ಹಿ ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ಅಸುಭಸ್ಸ ಜಿಗುಚ್ಛನೀಯಭಾವತೋ ರಾಗುಪ್ಪಾದೋ ನ ಯುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ **ರಾಗಚರಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ** ಅಸುಭದೇಸನಾ ರಾಗವಿನಯಾಯ ಯುತ್ತಾ। ಮೇತ್ತಾಯ ದೋಸಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ **ದೋಸಚರಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ** ಮೇತ್ತಾದೇಸನಾ ದೋಸವಿನಯಾಯ ಯುತ್ತಾ। ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾವಿಸಯತ್ತಾ **ಮೋಹಚರಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ** ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದದೇಸನಾ ಮೋಹವಿನಯಾಯ ಯುತ್ತಾ। "ರಾಗಚರಿತಸ್ಸಾಪಿ ಮೇತ್ತಾದಿದೇಸನಾ ಯುಜ್ಜೇಯ್ಯ ಸಬ್ಬಸತ್ತಸಾಧಾರಣತ್ತಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯದಿ ಹಿ ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಿಬ್ಬಕಿಲೇಸಸ್ಸ ರಾಗಚರಿತಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಮೇತ್ತಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಯದಿ ದೇಸೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಸತಿ ಮೇತ್ತಾವಸೇನಪಿ ರಾಗುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ದೇಸನಾ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಸುಖಂ ಪಟಿಪದಂ ವಾ ಯದಿ ದೇಸೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಸತಿ ರಾಗಚರಿತಸ್ಸ ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಾಯುಜ್ಜನತೋ ದೇಸನಾ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ವಿಪಸ್ಸನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಪಹಾನಂ ವಾ ಯದಿಪಿ ದೇಸೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಸತಿ ರಾಗಚರಿತಸ್ಸ ಅಸುಭಾನುಪಸ್ಸನಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಸ್ಸ ಪಹಾನಸ್ಸ ದುಕ್ಕರತೋ ದೇಸನಾ ನ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

"ಭಗವಾ ರಾಗಚರಿತಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಿರವಸೇಸವಸೇನ ಯುತ್ತಿ ನ ವಿಭತ್ತಾ, ನಯದಸ್ಸನಮೇವಾತಿ ಯೋ ನಯೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ತೇನ ನಯೇನ ಅಞ್ಞಾಪಿ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏವಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ರಾಗಸ್ಸ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅನುಲೋಮಪ್ಪಹಾನಂ, ದೋಸಸ್ಸ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅನುಲೋಮಪ್ಪಹಾನಂ, ಮೋಹಸ್ಸ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅನುಲೋಮಪ್ಪಹಾನಂ ದೇಸಿತಂ, **ತಂ ಸಬ್ಬಂ** ಅನುಲೋಮಪ್ಪಹಾನಂ ಯತ್ತಕಾ ಪಾಳಿಪ್ಪದೇಸಾ ಞಾಣಸ್ಸ ಭೂಮಿ, ತತ್ತಕೇಸು ವಿಚಯೇನ ಹಾರೇನ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ಯುತ್ತಿಹಾರೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಯೋಜನಾ।

“ರಾಗಾದಿಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಯುತ್ತಿ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ ಅಞ್ಞೇಹಿಪಿ ಮೇತ್ತಾದಿಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಫಲಸಮಾಪತ್ತಿನವಾನುಪುಬ್ಬಸಮಾಪತ್ತಿವಸೀಭಾವೇಹಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಯುತ್ತಿಗವೇಸನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರಿಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರಿಸ್ಸ** ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರಲಾಭಿನೋ **ಸತೋ** ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಮೇತ್ತಾಯ ಬ್ಯಾಪಾದಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ **ಬ್ಯಾಪಾದೋ** ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ಠಸ್ಸತೀತಿ ದೇಸನಾ ನ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ಚ, ಮೇತ್ತಾವಿಹಾರಿಸ್ಸ ಸತೋ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಪಹಾನಂ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ದೇಸನಾ ಯುಜ್ಜತಿ। **ಕರುಣಾವಿಹಾರಿಸ್ಸ** ಕರುಣಾವಿಹಾರಲಾಭಿನೋ **ಸತೋ** ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಕರುಣಾಯ ವಿಹೇಸಾಯ ಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ **ವಿಹೇಸಾ** ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ಠಸ್ಸತೀತಿ ದೇಸನಾ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ಕರುಣಾವಿಹಾರಿಸ್ಸ ಸತೋ ವಿಹೇಸಾ ಪಹಾನಂ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ದೇಸನಾ ಯುಜ್ಜತಿ। **ಮುದಿತಾವಿಹಾರಿಸ್ಸ** ಮುದಿತಾವಿಹಾರಲಾಭಿನೋ **ಸತೋ** ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಮುದಿತಾಯ ಅರತಿಯಾ ಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ **ಅರತಿ** ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ಠಸ್ಸತೀತಿ ದೇಸನಾ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ಮುದಿತಾವಿಹಾರಿಸ್ಸ ಸತೋ ಅರತಿ ಪಹಾನಂ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ದೇಸನಾ ಯುಜ್ಜತಿ। **ಉಪೇಕ್ಖಾವಿಹಾರಿಸ್ಸ** ಉಪೇಕ್ಖಾವಿಹಾರಲಾಭಿನೋ **ಸತೋ** ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉಪೇಕ್ಖಾಯ ರಾಗಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ **ರಾಗೋ** ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ಠಸ್ಸತೀತಿ ದೇಸನಾ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ಉಪೇಕ್ಖಾವಿಹಾರಿಸ್ಸ ಸತೋ ರಾಗೋ ಪಹಾನಂ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ದೇಸನಾ ಯುಜ್ಜತಿ।

ಅನಿಮಿತ್ತವಿಹಾರಿಸ್ಸ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾಮುಖೇನ ಪಟಿಲದ್ಧಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರಲಾಭಿನೋ **ಸತೋ** ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನಿಮಿತ್ತಾನುಸಾರಿ **ತೇನ ತೇನೇವ** ಸಙ್ಖಾರನಿಮಿತ್ತಾನುಸಾರೇನೇವ ನಿಚ್ಚಾದೀಸು ಪಹೀನೇನ ನಿಮಿತ್ತೇನ **ವಿಞ್ಞಾಣಂ** ಪವತ್ತತೀತಿ ದೇಸನಾ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ಅನಿಮಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ನಿಚ್ಚಾದಿವಿಪಲ್ಲಾಸಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ ಅನಿಮಿತ್ತವಿಹಾರಿಸ್ಸ ಸತೋ ನಿಮಿತ್ತಂ ಪಹಾನಂ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ದೇಸನಾ ಯುಜ್ಜತಿ। “ಅಸ್ಮೀ”ತಿ ಮಞ್ಞಿತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಅತ್ತವಿಗತಂ “ಅಯಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕೋ ಅಹಂ ಅಸ್ಮೀ”ತಿ ನ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ, ಅಥ ಚ ಪನ ಅಸಮನುಪಸ್ಸನೇ ಸತಿಪಿ “ಮೇ ಕಿಂ ಅಸ್ಮೀ”ತಿ “ಕಥಂ ಅಸ್ಮೀ”ತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಕಥಂಕಥಾಸಲ್ಲಂ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ಠಸ್ಸತೀತಿ ದೇಸನಾ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಪಹಾನೇಕಟ್ಠಭಾವತೋ “ಅಯಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕೋ ಅಹಂ ಅಸ್ಮೀ”ತಿ ಅಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಕಥಂಕಥಾಸಲ್ಲಂ ಪಹಾನಂ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ದೇಸನಾ ಯುಜ್ಜತಿ।

“ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನೇವ ಯುತ್ತಿ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾ ಕಿ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನಪಿ ಯುತ್ತಿ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಯಥಾ ವಾ ಪನ ಪಠಮಂ ಝಾನ”**ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ಅಥ ವಾ “ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರಿಸ್ಸೇವ ಯುತ್ತಿ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾ ಕಿ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನಪಿ ಯುತ್ತಿ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಯಥಾ ವಾ ಪನ ಪಠಮಂ ಝಾನ”**ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರಿಸ್ಸ ಯುತ್ತಿ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾ, ಏವಂ ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರಿಸ್ಸಪಿ ಯುತ್ತಿ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾ। ಕಥಂ? **ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ** ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಙ್ಗಿನೋ **ಸತೋ** ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನೀವರಣವಿಕ್ಖಮ್ಭನತೋ **ಕಾಮರಾಗಬ್ಯಾಪಾದಾ ವಿಸೇಸಾಯ** ದುತಿಯಜ್ಝಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ದೇಸನಾ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ಕಾಮರಾಗಬ್ಯಾಪಾದಾ ಝಾನಸ್ಸ ಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ದೇಸನಾ ಯುಜ್ಜತಿ। **ವಿತಕ್ಕಸಹಗತಾ ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾ** ಉಪಚಾರಧಮ್ಮೇನ ಸಹ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಧಮ್ಮಾ ಝಾನಸ್ಸ ಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ದೇಸನಾ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ವಿತಕ್ಕಸಹಗತಾ ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾ **ವಿಸೇಸಾಯ** ಉಪರಿಝಾನತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ದೇಸನಾ ಯುಜ್ಜತಿ।

ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ **ಸತೋ** ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ **ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಸಹಗತಾ** ವಾ **ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾ** ಉಪಚಾರಧಮ್ಮೇನ ಸಹ ಪಠಮಜ್ಝಾನಧಮ್ಮಾ **ವಿಸೇಸಾಯ** ಉಪರಿಝಾನತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ದೇಸನಾ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಸಹಗತಾ ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾ ಅವಿತಕ್ಕಝಾನಸ್ಸ ಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ದೇಸನಾ ಯುಜ್ಜತಿ। **ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತಾ** ವಾ **ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾ** ಉಪಚಾರಧಮ್ಮೇನ ಸಹ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಧಮ್ಮಾ ಝಾನಸ್ಸ ಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ದೇಸನಾ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತಾ ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾ **ವಿಸೇಸಾಯ** ಉಪರಿಝಾನತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ದೇಸನಾ ಯುಜ್ಜತಿ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಅತ್ಥಾನುರೂಪಂ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಯಥಾವುತ್ತಸಮಾಪತ್ತೀಸು ವಸೀಭಾವೇನ ಪರಿಚಿತಂ **ಕಲ್ಲತಾಪರಿಚಿತಂ ಚಿತ್ತಂ** ನಾಮ।

ಏತ್ತಕಮೇವ ಯುತ್ತಿಗವೇಸನಂ ನ ಕಾತಬ್ಬಂ, ನವವಿಧಸುತ್ತನ್ತೇಸು ಯಥಾಲದ್ಧಯುತ್ತಿಗವೇಸನಮ್ಪಿ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏವಂ ಸಬ್ಬೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಸಬ್ಬೇಸಂ ಹಾರಾನಂ ಯಥಾವುತ್ತಭೂಮಿಗೋಚರಾನಂ ವಿಚಯಹಾರೇನ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ಯುತ್ತಿಹಾರೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಭಾವೋ ಕೇನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತೇನ** ಯೋಜೇತಬ್ಬಭಾವೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ "ಸಬ್ಬೇಸ"ನ್ತಿಆದಿಕಂ ಯಂ ವಚನಂ ಆಹ, ತೇನ ವಚನೇನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಇತಿ ಯುತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುಸಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೪. ಪದಟ್ಠಾನಹಾರವಿಭಙ್ಗವಿಭಾವನಾ

೧೧. ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ಯುತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗಭೂತೇನ ಪಞ್ಞಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾದೀನಂ ಯುತ್ತಾಯುತ್ತಭಾವೋ ವಿಭತ್ತೋ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ಯುತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, "ಕತಮೋ ಪದಟ್ಠಾನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಪದಟ್ಠಾನೋ ಹಾರೋ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ಸೋಳಸಸು ದೇಸನಾಹಾರಾದೀಸು ಹಾರೇಸು **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಪದಟ್ಠಾನೋ ಹಾರೋ** ಪದಟ್ಠಾನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। "ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ ಜಿನೋ"ತಿಆದಿನಿದ್ದೇಸಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ "ಅಯಂ ಪದಟ್ಠಾನೋ ಹಾರೋ"ತಿಆದಿಕೋ ವಿತ್ಥಾರಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಪದಟ್ಠಾನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಪದಟ್ಠಾನೋ ಹಾರೋತಿಆದಿ ಪದಟ್ಠಾನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧)। "ಅಯಂ ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ವಿತ್ಥಾರಭೂತೋ ಪದಟ್ಠಾನೋ ಹಾರೋ ಪಿಟಕತ್ತಯೇ ದೇಸಿತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕಿಂ ನಾಮ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಯತಿ ಸಂವಣ್ಣೇತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಂ ಠಪೇತ್ವಾ "ಇದಂ ಆಸನ್ನಕಾರಣಂ ಇಮಸ್ಸ ಆಸನ್ನಫಲಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವಿಭಜಿತುಂ **"ಅಯಂ ಪದಟ್ಠಾನೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಸಬ್ಬೇಸು ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇಸು ಯಾಥಾವತೋ ಅಸಮ್ಪಟಿವೇಧೋ ಲಕ್ಖಣಂ ಏತಿಸ್ಸಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯಾತಿ **ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಯಾಥಾವಅಸಮ್ಪಟಿವೇಧಲಕ್ಖಣಾ,** ಅವಿಜ್ಜಾ, **ತಸ್ಸಾ** ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅಸುಭೇ "ಸುಭ"ನ್ತಿಆದಿ**ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಆಸನ್ನಕಾರಣಂ। ವಿಪಲ್ಲಾಸೇ ಸತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ ವತ್ತತಿ ಉಪರೂಪರಿ ಜಾಯತಿ ನ ಹಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಆಸನ್ನಕಾರಣಂ ಭವನ್ತಿ। ಅವಿಜ್ಜಾಯ ವಟ್ಟಮೂಲಕತ್ತಾ ತಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ ವಿಭತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ತಣ್ಹಾಯಪಿ ವಟ್ಟಮೂಲಕತ್ತಾ ತದನನ್ತರಂ ತಣ್ಹಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ ವಿಭಜಿತುಂ **"ಅಜ್ಝೋಸಾನಲಕ್ಖಣಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪ**ನ್ತಿ ಪಿಯಸಭಾವಂ ಸಾತಸಭಾವಂ ಚಕ್ಖಾದಿಧಮ್ಮಜಾತಂ। ಪಿಯನೀಯಸಾತನೀಯೇ ಚಕ್ಖಾದಿಕೇ ಸತಿ ತಣ್ಹಾ ವತ್ತತಿ ಉಪರೂಪರಿ ಜಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ ತಣ್ಹಾಯ **ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಆಸನ್ನಕಾರಣಂ ಭವತಿ।

ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ಸತಿ ಲೋಭೋ ವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ಲೋಭಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಭವತಿ। ಅದಿನ್ನಾದಾನಞ್ಹಿ ಏಕವಾರಂ ಉಪ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ಅನಾದೀನವದಸ್ಸನತೋ ಲೋಭಸ್ಸ ಆಸನ್ನಕಾರಣಂ ಭವತ್ವೇವ।

ಕೇಸಾದೀಸು ಅಸುಭೇಸು ಪವತ್ತಾಯಪಿ ಸುಭಸಞ್ಞಾಯ ನೀಲಾದಿವಣ್ಣದೀಘಾದಿಸಣ್ಠಾನಹಸನಾದಿಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಹಣಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಂ **ಅಸಂವರೋ ಸುಭಸಞ್ಞಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಭವತಿ।

ದುಕ್ಖದುಕ್ಖಾದೀಸು ಪವತ್ತಾಯಪಿ ಸುಖಸಞ್ಞಾಯ ಸಾಸವಫಸ್ಸೂಪಗಮನಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ರೂಪಾದೀಸು **ಅಸ್ಸಾದೋ ಸುಖಸಞ್ಞಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ।**

ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾದೀಸು ಅನಿಚ್ಚೇಸು ಪವತ್ತಾಯಪಿ ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಯ ಸಙ್ಖತಲಕ್ಖಣಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಸಮನುಪಸ್ಸನಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾದೀಸು ನಿಚ್ಚಗ್ಗಹಣಂ **ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ।**

ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖಾನತ್ತಸಙ್ಖಾತೇಸು ಖನ್ಧಾದೀಸು ಪವತ್ತಾಯಪಿ ಅತ್ತಸಞ್ಞಾಯ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾನಂ ಅಸಮನುಪಸ್ಸನಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ಅಹಂಮಮಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತೋ **ನಾಮಕಾಯೋ ಅತ್ತಸಞ್ಞಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ।**

ಏವಂ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಾನಂ ವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಸಮ್ಪಟಿವೇಧಲಕ್ಖಣಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬೇಸು ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇಸು ಪವತ್ತಾಯ ವಿಜ್ಜಾಯ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಸಮ್ಪಟಿವೇಧಲಕ್ಖಣತ್ತಾ **ಸಬ್ಬಂ ನೇಯ್ಯಂ ವಿಜ್ಜಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ।**

ಸಮಥಸ್ಸ ಚಿತ್ತವಿಕ್ಖೇಪಸಙ್ಖಾತಉದ್ಧಚ್ಚಪಟಿಸಂಹರಣಸಙ್ಖಾತವಿಕ್ಖಮ್ಭನಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ಪಟಿಭಾಗನಿಮಿತ್ತಭೂತಾ **ಅಸುಭಾ ಸಮಥಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ।** ಅಸುಭಾಯ ಹಿ ತಣ್ಹಾಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ, ತಣ್ಹಾಯ ಚ ಅಭಾವೇ ಸಮಥೋ ತಿಟ್ಠತೀತಿ।

ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ವೇರಮಣಿವಸೇನ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಅಲೋಭಸ್ಸ ಇಚ್ಛಾವಚರಪಟಿಸಂಹರಣಲಕ್ಖಣತ್ತಾ **ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ವೇರಮಣೀ ಅಲೋಭಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ।**

ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣಿವಸೇನ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಅದೋಸಸ್ಸ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಲಕ್ಖಣತ್ತಾ **ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣೀ ಅದೋಸಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ।**

ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿವಸೇನ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಅಮೋಹಸ್ಸ ವತ್ಥುಅವಿಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಲಕ್ಖಣತ್ತಾ **ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿ ಅಮೋಹಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ।**

ನಿಬ್ಬಿದಾವಸೇನ ಪವತ್ತಾಯ ಅಸುಭಸಞ್ಞಾಯ ವಿನೀಲಕವಿಪುಬ್ಬಕಗಹಣಲಕ್ಖಣತ್ತಾ **ನಿಬ್ಬಿದಾ ಅಸುಭಸಞ್ಞಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ।** ನಿಬ್ಬಿದಾಞಾಣೇನ ಹಿ ಅನಭಿರತಿ ಪವತ್ತತಿ, ಅನಭಿರತಿಯಾ ಚ ಅಸುಭಸಞ್ಞಾ ಠಿತಾತಿ।

ದುಕ್ಖವೇದನಾವಸೇನ ಪವತ್ತಾಯ ದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾಯ ಸಾಸವಫಸ್ಸಪರಿಜಾನನಲಕ್ಖಣತ್ತಾ **ವೇದನಾ ದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ।**

ಉಪ್ಪಾದವಯವಸೇನ ಪವತ್ತಾಯ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಯ ಸಙ್ಖತಲಕ್ಖಣಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮನುಪಸ್ಸನಲಕ್ಖಣತ್ತಾ **ಉಪ್ಪಾದವಯಾ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ।** ಉಪ್ಪಾದವಯಞ್ಹಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ ಪವತ್ತಾ।

ಧಮ್ಮಮತ್ತಸಞ್ಞಾವಸೇನ ಪವತ್ತಾಯ ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾಯ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಅಭಿನಿವೇಸಲಕ್ಖಣತ್ತಾ **ಧಮ್ಮಸಞ್ಞಾ ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ।**

ಕಾಮರಾಗಸ್ಸ ರೂಪಾದಿಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ **ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ ಕಾಮರಾಗಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ।**

ರೂಪಸಙ್ಖಾತೇ ಕಾಯೇ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತಸ್ಸ ರೂಪರಾಗಸ್ಸ ಚಕ್ಖಾದಿಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಅನುಸಾರೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ರೂಪಾನಿ ರೂಪರಾಗಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ।**

ಭವನಿಕನ್ತಿವಸೇನ ಪವತ್ತಸ್ಸ **ಭವರಾಗಸ್ಸ ಛಳಾಯತನಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ। ನಿಬ್ಬತ್ತಭವಾನುಪಸ್ಸಿತಾ**ತಿ "ಏದಿಸಂ ಅನಿಟ್ಠಂ ರೂಪಂ ಮಾ ನಿಬ್ಬತ್ತತು, ಏದಿಸಂ ಇಟ್ಠಂ ರೂಪಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತು ಏದಿಸೀ ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ ಮಾ ನಿಬ್ಬತ್ತತು, ಏದಿಸೀ ಸುಖಾ ವೇದನಾ ನಿಬ್ಬತ್ತತೂ"ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ಪಕಾರೇನ ಪವತ್ತಾ ರೂಪಾಭಿನನ್ದನಾ, **ಸಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ।**

ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಾನುಗತತ್ತಾ **ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**।

ಓಕಪ್ಪನಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಯಸ್ಸಾ ಸದ್ಧಾಯಾತಿ **ಓಕಪ್ಪನಲಕ್ಖಣಾ** ಸದ್ಧಾ। ಅಧಿಮುತ್ತಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ ಯಸ್ಸಾ ಸದ್ಧಾಯಾತಿ **ಅಧಿಮುತ್ತಿಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ** ಚ ಸದ್ಧಾ। ಅನಾವಿಲಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಯಸ್ಸ ಪಸಾದಸ್ಸಾತಿ **ಅನಾವಿಲಲಕ್ಖಣೋ**ತಿ ಪಸಾದೋ। ಸಮ್ಪಸೀದನಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ ಯಸ್ಸ ಪಸಾದಸ್ಸಾತಿ **ಸಮ್ಪಸೀದನಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನೋ** ಚ ಪಸಾದೋ। ಸೋ ಪನ ಪಸಾದೋ ಸದ್ಧಾಯ ಏವ ಅವತ್ಥಾವಿಸೇಸೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅವೇಚ್ಚಪಸಾದೋ** ಅಭಿಪತ್ಥಿಯನಲಕ್ಖಣಾಯ ಸದ್ಧಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ, **ಓಕಪ್ಪನಲಕ್ಖಣಾ** ಸದ್ಧಾ ಅನಾವಿಲಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಪಸಾದಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ಚತುಬ್ಬಿಧಂ **ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಂ** ವೀರಿಯಂ ಆರಮ್ಭಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ಕಾಯಾದಿ**ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ** ಅಪಿಲಾಪನಲಕ್ಖಣಾಯ ಸತಿಯಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ಝಾನಸಹಿತಸ್ಸ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಏಕಗ್ಗಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ವಿತಕ್ಕಾದಿ**ಝಾನಾನಿ** ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ಪಞ್ಞಾಯ ಕಿಚ್ಚಪಜಾನನಆರಮ್ಮಣಪಜಾನನಲಕ್ಖಣತ್ತಾ **ಸಚ್ಚಾನಿ** ಪಞ್ಞಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ।

"ಯೇಸಂ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಪದಟ್ಠಾನಾನಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾನಿ, ತೇ ಅವಿಜ್ಜಾದಯೋ ಕತಮೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಾನೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ತೇ ಅವಿಜ್ಜಾದಯೋಪಿ ಇಮೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಪರೋ ನಯೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅವಿಜ್ಜಾ** ಅಸ್ಸಾದಮನಸಿಕಾರಲಕ್ಖಣಸ್ಸ **ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಹಿ ಆದೀನವಚ್ಛಾದನತೋ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ಜಾತೋತಿ। ಸಚ್ಚಸಮ್ಮೋಹನಲಕ್ಖಣಾ **ಅವಿಜ್ಜಾ** ಪುಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಾನೇಞ್ಜಾಭಿ**ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ,** ಪುನಬ್ಭವವಿರೋಹನಲಕ್ಖಣಾ ತೇಭೂಮಕಚೇತನಾ **ಸಙ್ಖಾರಾ** ವಿಪಾಕ**ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ಓಪಪಚ್ಚಯಿಕ**ಸಙ್ಖಾತೇನ ಉಪಪತ್ತಿಭವಭಾವೇನ **ನಿಬ್ಬತ್ತಿಲಕ್ಖಣಂ** ಪಟಿಸನ್ಧಿ**ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ,** ನಾಮಕಾಯರೂಪಕಾಯಸಙ್ಖಾತಲಕ್ಖಣಂ **ನಾಮರೂಪಂ ಛಳಾಯತನಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಸಹಜಾತಾದಿಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ, ಚಕ್ಖಾದೀನಂ ಛನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪವತ್ತಾನಂ ಲಕ್ಖಣಂ **ಛಳಾಯತನಂ** ಛಬ್ಬಿಧಸ್ಸ **ಫಸ್ಸಸ್ಸ** ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಪದಟ್ಠಾನಂ** ನಿಸ್ಸಯಾದಿಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ, ಚಕ್ಖುಪಸಾದರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾದಿಸನ್ನಿಪಾತಲಕ್ಖಣೋ ಛಬ್ಬಿಧೋ **ಫಸ್ಸೋ,** ತಂ **ವೇದನಾಯ** ತೇನ ಛಬ್ಬಿಧೇನ ಫಸ್ಸೇನ ಸಹಜಾತಾಯ ಛಬ್ಬಿಧಾಯ ವೇದನಾಯ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಸಹಜಾತಾದಿಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ, ಇಟ್ಠಾನುಭವನಅನಿಟ್ಠಾನುಭವನಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಾನುಭವನಲಕ್ಖಣಾ ತಿವಿಧಾ **ವೇದನಾ,** ತಂ **ತಣ್ಹಾಯ** ತಾಯ ತಿವಿಧಾಯ ವೇದನಾಯ ವಸೇನ ಪವತ್ತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ **ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಉಪನಿಸ್ಸಯಾದಿಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ, ಸಪರಸನ್ತಾನೇಸು ಅಜ್ಝೋಸಾನಲಕ್ಖಣಾ **ತಣ್ಹಾ,** ತಂ **ಉಪಾದಾನಸ್ಸ** ತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ವಸೇನ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಚತುಬ್ಬಿಧಸ್ಸ ಉಪಾದಾನಸ್ಸ **ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಉಪನಿಸ್ಸಯಾದಿಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ। "ಸೋ ವೇದನಾಯಾ"ತಿ ಚ "ಸಾ ತಣ್ಹಾಯಾ"ತಿ ಚ "ಸಾ ಉಪಾದಾನಸ್ಸಾ"ತಿ ಚ ಪಾಠೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸನಿದ್ದೇಸೋ ವಾ ಸಿಯಾ।

ಯಂ ಉಪಾದಾನಂ **ಓಪಪಚ್ಚಯಿಕಂ** ಉಪಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧನಿಬ್ಬತ್ತಕಂ, ತಂ **ಉಪಾದಾನಂ** ದುವಿಧಸ್ಸ **ಭವಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಯೋ ಕಮ್ಮಭವೋ ನಾಮಕಾಯರೂಪಕಾಯಸಮ್ಭವನಲಕ್ಖಣೋ, ಸೋ ಕಮ್ಮ**ಭವೋ ಜಾತಿಯಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಯಾ ಉಪಪತ್ತಿಭೂತಾ ಜಾತಿ ಖನ್ಧಪಾತುಭಾವಲಕ್ಖಣಾ, ತಂ ಸಾ **ಜಾತಿ ಜರಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಯಾ ಜಿಣ್ಣಜರಾ ಉಪಧಿಕ್ಖನ್ಧಪರಿಪಾಕಲಕ್ಖಣಾ, ತಂ ಸಾ ಜಿಣ್ಣ**ಜರಾ ಮರಣಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಯಮ್ಹಿ ಯಸ್ಸ ಸಮ್ಮುತಿಮರಣಂ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯುಪಚ್ಛೇದಲಕ್ಖಣಂ, ತಮ್ಹಿ ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮುತಿ**ಮರಣಂ ಸೋಕಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಪಿಯಸ್ಸ ಮರಣಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತಸ್ಸ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಸೋಕುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಯೋ ಸೋಕೋ ಞಾತಿಆದಿಪಿಯೇಸು ಉಸ್ಸುಕ್ಕಕಾರಕೋ, ತಂ ಸೋ **ಸೋಕೋ ಪರಿದೇವಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಯೋ ಪರಿದೇವೋ ಲಾಲಪ್ಪಕಾರಕೋ, ತಂ ಸೋ **ಪರಿದೇವೋ** ಕಾಯಿಕ**ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಯಂ ಕಾಯಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ ಕಾಯಸಮ್ಪೀಳನಲಕ್ಖಣಂ, ತಂ ಕಾಯಿಕಂ **ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಯಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಚಿತ್ತಸಮ್ಪೀಳನಲಕ್ಖಣಂ, ತಂ **ದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪಾಯಾಸಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಯೋ

ಉಪಾಯಾಸೋ **ಓದಹನಕಾರಕೋ** ಅವದಹನಕಾರಕೋ, ತಂ ಸೋ **ಉಪಾಯಾಸೋ ಭವಸ್ಸ** ಉಪಾಯಾಸಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯಸನ್ತಾನಭವಸ್ಸ **ಪದಟ್ಠಾನಂ**।

ಭವಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಭವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಇಮಾನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಭವಙ್ಗಾನಿ** ಕಿಲೇಸೋ ಭವಸ್ಸ ಅಙ್ಗಂ ಕಾರಣಂ ಕಮ್ಮವಟ್ಟವಿಪಾಕವಟ್ಟಾನಿ ಭವಸಙ್ಖಾತಾನಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ಅವಯವಾನಿ। ಯದಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾದಿಕಾಲೇ ಸಮಗ್ಗಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ ಭವನ್ತಿ, ತದಾ ಸೋ ಕಿಲೇಸವಟ್ಟಕಮ್ಮವಟ್ಟವಿಪಾಕವಟ್ಟಸಙ್ಖಾತೋ ಧಮ್ಮಸಮೂಹೋ "ಭವಸ್ಸಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಭವೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ತಂ** ಭವಸಙ್ಖಾತಂ ಕಿಲೇಸವಟ್ಟಕಮ್ಮವಟ್ಟವಿಪಾಕವಟ್ಟತ್ತಯಂ **ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಪುರಿಮಂ ಪುರಿಮಂ ಜಾತಿನಿಪ್ಫನ್ನಕಿಲೇಸಾದಿವಟ್ಟೇನ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ, ಯೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಲಕ್ಖಣೋ, ತಂ **ಸೋ** ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ **ನಿರೋಧಸ್ಸ** ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ **ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಸಮ್ಪಾಪಕಹೇತುಭಾವತೋ।

ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಸಬ್ಬಸಿಸ್ಸಾದೀನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನತ್ತಾ ತಿತ್ಥಂ ವಿಯಾತಿ **ತಿತ್ಥಂ,** ಜಾನಾತೀತಿ **ಞೂ,** ತಿತ್ಥಂ ಞಾತಿ **ತಿತ್ಥಞ್ಞೂ,** ತಿತ್ಥಞ್ಞುನೋ ಭಾವೋ **ತಿತ್ಥಞ್ಞುತಾ,** ಸಮ್ಮಾಪಯಿರುಪಾಸನಾ, ಸಾ **ಪೀತಞ್ಞುತಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಬಹುಸ್ಸುತಸ್ಸ ಹಿ ಸಮ್ಮಾಪಯಿರುಪಾಸನಾಯ ಧಮ್ಮೂಪಸಞ್ಹಿತಂ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಜಾಯತಿ, ಪಾಮೋಜ್ಜೇನ ಚ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಬ್ರೂಹನಾ ಜಾಯತೀತಿ ಸಪ್ಪಾಯಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇನ ಪೀತಿಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ಪೀತಞ್ಞೂ,** ಪೀತಞ್ಞುನೋ ಭಾವೋ **ಪೀತಞ್ಞುತಾ,** ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಬ್ರೂಹನಾ, ಸಾ **ಪತ್ತಞ್ಞುತಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಬ್ರೂಹನಾಯ ಹಿ ಭಾವನಾಪತ್ತಜಾನನತಾ ಜಾಯತೀತಿ **ಪತ್ತಞ್ಞುತಾ**। ಭಾವನಾಪತ್ತಜಾನನತಾ **ಅತ್ತಞ್ಞುತಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಭಾವನಾಪತ್ತಜಾನನತಾಯ ಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಪಧಾನಿಯಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಜಾನನತಾ ಜಾಯತೀತಿ **ಅತ್ತಞ್ಞುತಾ ಪುಬ್ಬೇಕತಪುಞ್ಞತಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ**।

ಪಧಾನಿಯಙ್ಗೇಸು ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಜಾನನತಾಯ ಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ಪುಞ್ಞಕರಣಂ ಜಾತಂ, **ಪುಬ್ಬೇಕತಪುಞ್ಞತಾ ಪತಿರೂಪದೇಸವಾಸಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಪುಬ್ಬೇ ಹಿ ಕತೇನ ಪುಞ್ಞೇನ ಪತಿರೂಪದೇಸವಾಸೋ ಲದ್ಧೋ, **ಪತಿರೂಪದೇಸವಾಸೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಪತಿರೂಪದೇಸವಾಸೇನ ಹಿ ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ಲದ್ಧೋ, **ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧಾನಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯೇನ ಹಿ ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧಾನಂ ಜಾತಂ, **ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧಾನಂ ಸೀಲಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧಾನೇನ ಹಿ ಸೀಲಾನಿ ಸಮ್ಪತಿಟ್ಠಿತಾನಿ, **ಸೀಲಾನಿ ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಅತ್ತನಿ ಹಿ ಸಮ್ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ಸೀಲಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ನತ್ಥೇವಾತಿ, ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೇನ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಜಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ಪಾಮೋಜ್ಜಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಪಾಮೋಜ್ಜೇನ ಪೀತಿ ಜಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಪೀತಿಯಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಪೀತಿಯಾ ಪಸ್ಸದ್ಧಿ ಜಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಪೀತಿ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಸುಖಂ ಜಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಪಸ್ಸದ್ಧಿ ಸುಖಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಸುಖೇನ ಸಮಾಧಿ ಜಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಸುಖಂ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಸಮಾಧಿನಾ ಯಥಾಭೂತಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಜಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಸಮಾಧಿ ಯಥಾಭೂತಞಾಣಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ಯಥಾಭೂತಞಾಣದಸ್ಸನೇನ ನಿಬ್ಬಿದಾಞಾಣಂ ಜಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಯಥಾಭೂತಞಾಣದಸ್ಸನಂ ನಿಬ್ಬಿದಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ನಿಬ್ಬಿದಾಯ ವಿರಾಗೋ ಜಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ **ನಿಬ್ಬಿದಾ ವಿರಾಗಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ವಿರಾಗೇನ ವಿಮುತ್ತಿ ಜಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ **ವಿರಾಗೋ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಜಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ **ವಿಮುತ್ತಿ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ**। **ಏವಂ** ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನ **ಯೋ ಕೋಚಿ** ಧಮ್ಮೋ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಹೋತಿ, **ಯೋ ಕೋಚಿ** ಧಮ್ಮೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬೋ **ಸೋ** ಧಮ್ಮೋ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

"ಉಪನಿಸ್ಸಯಧಮ್ಮಸ್ಸ, ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಾ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಭಾವೋ ಕೇನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತೇನಾತಿ** ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯಧಮ್ಮಸ್ಸ, ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಭಾವೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ "ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಜಿನೋ"ತಿಆದಿಕಂ ಯಂ ವಚನಂ ಆಹ, ತೇನ ವಚನೇನ ತೇಸಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಧಮ್ಮಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಭಾವೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋತಿ। "ಯಥಾವುತ್ತೋ ಪದಟ್ಠಾನೋ ಹಾರೋ

ಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಕಿಂ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞೋ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ ಅತ್ಥಿ ಕಿ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ನಿಯುತ್ತೋ ಪದಟ್ಠಾನೋ ಹಾರೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಧ ಪಾಳಿಯಂ ಅವಿಭತ್ತಮ್ಪಿ ಯಥಾಲಾಭವಸೇನ ಪದಟ್ಠಾನೋ ಹಾರೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಯುತ್ತೋ ಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬೋ, ವಿಭಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಇತಿ ಪದಟ್ಠಾನಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುಸಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೫. ಲಕ್ಖಣಹಾರವಿಭಙ್ಗವಿಭಾವನಾ

೨೩. ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ಪದಟ್ಠಾನವಿಭಙ್ಗೇನ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಪದಟ್ಠಾನಾನಿ ವಿಭತ್ತಾನಿ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ಪದಟ್ಠಾನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, "ಕತಮೋ ಲಕ್ಖಣಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಲಕ್ಖಣೋ ಹಾರೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥ**-ಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋವ। **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಲಕ್ಖಣೋ ಹಾರೋ** ಲಕ್ಖಣಹಾರವಿಭಙ್ಗೋತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। "ವುತ್ತಮ್ಹಿ ಏಕಧಮ್ಮೇ"ತಿಆದಿನಿದ್ದೇಸಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ "ಯೇ ಧಮ್ಮಾ"ತಿಆದಿಕೋ ವಿತ್ಥಾರಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಲಕ್ಖಣೋ ಹಾರೋ ಲಕ್ಖಣಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಲಕ್ಖಣೋ ಹಾರೋತಿಆದಿ ಲಕ್ಖಣಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೩)। ಅಯಂ ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ವಿತ್ಥಾರಭೂತೋ ಲಕ್ಖಣೋ ಹಾರೋ ಪಿಟಕತ್ತಯೇ ದೇಸಿತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕಿಂ ನಾಮ ಲಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ ಧಮ್ಮಂ ಲಕ್ಖೀಯತೀತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಲಕ್ಖಣಹಾರವಿಚಯೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯೇ ಧಮ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯೇ ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಯೇ ಸಮೂಹಾ ಧಮ್ಮಾ। **ಏಕಲಕ್ಖಣಾ**ತಿ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣಾ। **ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನ**ನ್ತಿ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣಾನಂ ತೇಸಂ ಸಮೂಹಧಮ್ಮಾನಂ, ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಚೇತಂ। **ಏಕಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ, ಪಾಳಿಯಂ ಭಗವತಾ ವುತ್ತೇ ಸತಿ ವುತ್ತಧಮ್ಮತೋ ಅವಸಿಟ್ಠಸಮಾನಲಕ್ಖಣಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣೇನ ವುತ್ತಾ ಭವನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಲಕ್ಖಣಹಾರವಿಸಯೇ ಧಮ್ಮೇ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ವುತ್ತೇ ಇಮೇ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣಾ ಧಮ್ಮಾಪಿ ವುತ್ತಾ ಭವನ್ತೀತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾ ಕಿಂ ಭವೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ಯಥಾ** ಯೇನ ಪಕಾರೇನ ವುತ್ತಾ ಭವನ್ತಿ, ಸೋ ಪಕಾರೋ ಕಿಂ ಭವೇತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಯಥಾ** ಯೇನ ಪಕಾರೇನ ವುತ್ತಾ ಭವನ್ತಿ, ಸೋ ಪಕಾರೋ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣಾತಿ ಭಾವೋ ಭವೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿನ್ತಿ ಭಗವಾ ಆಹ? "ಚಕ್ಖುಂ ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿಂ ಭಗವಾ ಆಹ। "ಚಕ್ಖುಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನವಟ್ಠಿತ"ನ್ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ವುತ್ತೇ "ಸೋತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನವಟ್ಠಿತ"ನ್ತಿಆದಿವಚನಮ್ಪಿ ವುತ್ತಮೇವ ಭವತಿ।

"ಅನವಟ್ಠಿತಾದಿಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯತನಭಾವೇನ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ವಾತಿ ಆಯತನವಸೇನೇವ ಏಕಲಕ್ಖಣಂ ವತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಖನ್ಧವಸೇನಪಿ ಏಕಲಕ್ಖಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾ ಚಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಅತೀತೇ, ರಾಧ, ರೂಪೇ ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಹೋತಿ, ಅನಾಗತಂ ರೂಪಂ ಮಾ ಅಭಿನನ್ದಿ , ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ರೂಪಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಿದಾಯ ವಿರಾಗಾಯ ನಿರೋಧಾಯ ಚಾಗಾಯ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಅತೀತಾಯ, ರಾಧ, ವೇದನಾಯ ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಹೋತಿ, ಅನಾಗತಂ ವೇದನಂ ಮಾ ಅಭಿನನ್ದಿ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾಯ ವೇದನಾಯ ನಿಬ್ಬಿದಾಯ ವಿರಾಗಾಯ ನಿರೋಧಾಯ ಚಾಗಾಯ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ ಭವೇ।

“ಅನಪೇಕ್ಖನೀಯಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ವಾ ಖನ್ಧಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ವಾತಿ ಖನ್ಧಾಯತನವಸೇನೇವ ಏಕಲಕ್ಖಣಧಮ್ಮಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನವಸೇನಾಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಯಥಾಹಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯಥಾ** ಯೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತೇನ ಚ ಭಗವಾ ಆಹ, ತಥಾ ಚ ತೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತೇನ ಚ ಅವುತ್ತಾಪಿ ಧಮ್ಮಾ ವುತ್ತಾ ಭವನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯೇ ವಿಪಸ್ಸಕಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ನಿಚ್ಚಂ ಸುಸಮಾರದ್ಧಾ ನಿಚ್ಚಂ ಕಾಯಗತಾಸತಿಂ ಭಾವೇನ್ತಿ, **ತೇ** ವಿಪಸ್ಸಕಾ **ಅಕಿಚ್ಚಂ** ಸುಭಸುಖಾದಿಕಂ, ಕಸಿವಾಣಿಜ್ಜಾದಿಕಮ್ಮಂ ವಾ ನ ಸೇವನ್ತಿ, **ಕಿಚ್ಚೇ** ಅಸುಭಾಸುಖಾದಿಕೇ, ಕಾಯಾದಿಕೇ ವಾ ಸಾತಚ್ಚಕಾರಿನೋ ಹೋನ್ತೀತಿ ಭಗವಾ ಆಹಾತಿ ಯೋಜನಾ।

ಇತಿಸದ್ದಸ್ಸ ಚೇತ್ಥ ಏಕಸ್ಸ ಲೋಪೋ। **ಇತಿ** ಏವಂ “ಯೇಸಞ್ಚಾ”ತಿಆದಿಗಾಥಾಯ ಕೇಸಾದಿಕೇ ಕಾಯೇ ಗತಾಯ ಪವತ್ತಾಯ ಸತಿಯಾ ಭಗವತಾ ಸರೂಪೇನ ವುತ್ತಾಯ ವಿಜ್ಜಮಾನಾಯ ತದವಸೇಸಾ ವೇದನಾಗತಾ ಸತಿ ಚ ಚಿತ್ತಗತಾ ಸತಿ ಚ ಧಮ್ಮಗತಾ ಸತಿ ಚ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತೇನ ವುತ್ತಾ ಭವನ್ತೀತಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ನಿಚ್ಚಂ ಸುಸಮಾರದ್ಧಾ ನಿಚ್ಚಂ ವೇದನಾಗತಾ ಸತಿ ಚ…ಪೇ॰… ನಿಚ್ಚಂ ಚಿತ್ತಗತಾ ಸತಿ ಚ…ಪೇ॰… ನಿಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮಗತಾ ಸತೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ।

“ಸತಿಪಟ್ಠಾನವಸೇನೇವ ಏಕಲಕ್ಖಣಾ ಧಮ್ಮಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತಥಾ ಯಂ ಕಿಞ್ಚೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ** ರೂಪಾಯತನಂ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ದಿಟ್ಠಂ, **ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ** ಸದ್ದಾಯತನಂ ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಸುತಂ, **ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ** ಗನ್ಧರಸಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಯತನಂ ಘಾನವಿಞ್ಞಾಣಾದಿತ್ತಯೇನ ವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಮುತಂ, **ಇತಿ** ಏವಂ ದಿಟ್ಠಾದಿತ್ತಯೇ ಭಗವತಾ ಸರೂಪೇನ ವುತ್ತೇ ಸತಿ ತದವಸೇಸಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿಞ್ಞಾತಂ ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ರೂಪಂ ಭಗವತಾ ಆಲಮ್ಬಿತಬ್ಬಭಾವೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ವುತ್ತಂ ಭವತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ** ರೂಪಾಯತನಂ ದಿಟ್ಠಂ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ವುತ್ತೇ ಸತಿ ತದವಸೇಸಂ ಸುತಾದಿಕಮ್ಪಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ಆದಿಅತ್ಥೋ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **“ದಿಟ್ಠಂ ವಾ ಸುತಂ ವಾ ಮುತಂ ವಾ”**ತಿ।

“ಕಾಯಗತಾಯ ಸತಿಯಾ ವುತ್ತಾಯ ತದವಸೇಸಾ ವೇದನಾಗತಾಸತಿಆದಯೋಯೇವ ವತ್ತಬ್ಬಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಸತ್ತತಿಂಸಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾಪಿ ವುತ್ತಾ ಭವನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಯಥಾ ಚಾಹ ಭಗವಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯಥಾ** ಯೇನ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಲಕ್ಖಣೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತೇನ ಚ ಭಗವಾ ಆಹ, ತಥಾ ತೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತೇನ ಚ ಭಗವಾ ಆಹ, ತಥಾ ತೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತೇನ ಚ ವುತ್ತಾ ಭವನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **“ತಸ್ಮಾ** ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸೇನ ಅಭಿಭೂತತ್ತಾ **ಇಹ** ಮಮ ಸಾಸನೇ, ಭಿಕ್ಖು, ತ್ವಂ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ ಹುತ್ವಾ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನೇನ ವಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನೇನ ವಾ **ವಿನೇಯ್ಯ** ವಿನಯಿತ್ವಾ **ಕಾಯೇ** ಕೇಸಾದಿರೂಪಕಾಯೇ **ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ** ಕೇಸಾದಿರೂಪಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರಾಹೀ”ತಿ ಭಗವತಾ ವುತ್ತೇ ಸತಿ “ತಸ್ಮಾತಿಹ, ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖು, ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರಾಹಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ, ತಸ್ಮಾತಿಹ, ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖು, ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರಾಹಿ…ಪೇ॰… ದೋಮನಸ್ಸಂ, ತಸ್ಮಾತಿಹ, ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖು, ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರಾಹಿ…ಪೇ॰… ದೋಮನಸ್ಸ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಭವತೀತಿ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ವಿತ್ಥಾರತ್ಥೋ ಪನ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೩) ಬಹುಧಾ ವುತ್ತೋತಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ ನ ವಿತ್ಥಾರಿತೋ।

“ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತೇ ಕಸ್ಮಾ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ವುತ್ತಾ ಭವೇಯ್ಯು”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಆತಾಪೀತಿ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **“ಆತಾಪೀ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಕಾಯವೇದನಾಚಿತ್ತಧಮ್ಮೇಸು ಪವತ್ತಂ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವುತ್ತಂ। **“ಸಮ್ಪಜಾನೋ”**ತಿ ಪದೇನ ಕಾಯವೇದನಾಚಿತ್ತಧಮ್ಮೇಸು ಪವತ್ತಂ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವುತ್ತಂ। “ಸತಿಮಾ”ತಿ ಪದೇನ ಕಾಯವೇದನಾಚಿತ್ತಧಮ್ಮೇಸು ಪವತ್ತಂ ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವುತ್ತಂ। “ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಪದೇನ ಕಾಯವೇದನಾಚಿತ್ತಧಮ್ಮೇಸು ಪವತ್ತಂ ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಕಾಯೇಯೇವ ಪವತ್ತಂ। **ಏವಂ** ಪಕಾರೇನ ಕಾಯೇ **ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸಿನೋ** ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಚೇ ವದೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಸತಿ

ಚತುನ್ನಂ ವೀರಿಯಪಞ್ಞಾಸತಿಸಮಾಧೀನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನಂ ಸಾಧಕಭಾವೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** – "ಚತುಸತಿಪಟ್ಠಾನಸಾಧನೇ ಇಮೇಸಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಸಭಾವಭೇದಾಭಾವತೋ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣತ್ತಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೩)।

೨೪. "ಏವಂ ವುತ್ತೇಪಿ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾಯೇವ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ, ಕಥಂ ಸತ್ತತಿಂಸಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಚತೂಸು ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಚತೂಸು ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು ಯೇನ ಯೋಗಾವಚರೇನ ಭಾವಿಯಮಾನೇಸು ತಸ್ಸ ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಬುಜ್ಝನಂ **ಬೋಧಂ,** ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣಂ, ಬೋಧಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ **ಬೋಧಙ್ಗಮಾ।** ಬೋಧಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣಸ್ಸ ಪಕ್ಖೇ ಭವಾತಿ **ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಾ।**

"ಕುಸಲಾಯೇವ ಧಮ್ಮಾ ಏಕಲಕ್ಖಣಭಾವೇನ ನೀಹರಿತಾ ಕಿಂ, ಉದಾಹು ಅಕುಸಲಾಪಿ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಏವಂ ಅಕುಸಲಾಪೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ ಯಥಾ, ಏವಂ ಅಕುಸಲಾಪಿ ಧಮ್ಮಾ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಬ್ಬಾಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಕಥಂ ನಿದ್ಧಾರೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಪಹಾನೇಕಟ್ಠಭಾವೇನ ನಿದ್ಧಾರೇತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ಪಹಾನಂ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ"**ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತಾ**ತಿ ಪಹಾನೇಕಟ್ಠಭಾವೇನ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣತ್ತಾ। "ಕತಮಂ ಪಹಾನಂ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಚತೂಸು ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಚತೂಸು...ಪೇ॰... ಪರಿಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ಕಾಯಾಗತಾಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಯೋಗಾವಚರೇನ ಭಾವಿಯಮಾನೇ ಸತಿ ತೇನ ಯೋಗಾವಚರೇನ ಅಸುಭೇ ಕೇಸಾದಿಕೇ ರೂಪಕಾಯೇ "ಸುಭ"ನ್ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಪಹೀಯತಿ, ಅಸ್ಸ ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ಪರಿಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛತಿ, "ಆಹಾರಸಮುದಯಾ ರೂಪಸಮುದಯೋ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೫೬) ವುತ್ತತ್ತಾ ರೂಪಕಾಯೇ ಛನ್ದರಾಗಂ ಪಜಹನ್ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸಮುದಯೇ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೇಪಿ ಛನ್ದರಾಗೋ ಪಹೀಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವೇದನಾಗತಾಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಭಾವಿಯಮಾನೇ ಸತಿ ದುಕ್ಖೇ "ಸುಖ"ನ್ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಪಹೀಯತಿ, ಅಸ್ಸ ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ ಫಸ್ಸಾಹಾರೋ ಪರಿಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛತಿ, "ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದನಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೨೬; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧, ೩೯; ಮಹಾವ॰ ೧; ಉದಾ॰ ೧; ವಿಭ॰ ೨೨೫) ವುತ್ತತ್ತಾ ವೇದನಾಯ ಛನ್ದರಾಗಂ ಪಜಹನ್ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೇ ಫಸ್ಸಾಹಾರೇ ಛನ್ದರಾಗೋ ಪಹೀಯತಿ। ಚಿತ್ತಗತಾಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಭಾವಿಯಮಾನೇ ಅನಿಚ್ಚೇ "ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಪಹೀಯತಿ, ಅಸ್ಸ ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರೋ ಪರಿಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಧಮ್ಮಗತಾಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಭಾವಿಯಮಾನೇ ಅನತ್ತನಿ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಪಹೀಯತಿ, ಅಸ್ಸ ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೋ ಪರಿಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಪಹಾತಬ್ಬೇ ವುತ್ತೇ ತದವಸೇಸಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ ವುತ್ತಾ ಭವನ್ತಿ ಪಹಾತಬ್ಬಭಾವೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

"ಆಹಾರಾ ಚಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ವಚನೇ ಆಹಾರೇಸು ಪವತ್ತಾ ಕಾಮರಾಗದೋಸಮೋಹಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹಿತೋ। ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಞ್ಹಿ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತೇ ಕಾಮರಾಗೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಸ್ಸ ವಿಜಾನನಾ ನತ್ಥೇವ, ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಮರಾಗೇ ಪನ ಪಹೀನೇ ಪರಿಜಾನನಾ ಭವತೀತಿ। ಸೇಸಾಹಾರಜಾನನಮ್ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಯಸ್ಸ ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಭಾವಿತಾ, ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಪಹೀನಾ, ಆಹಾರಪರಿಜಾನನಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ಸೋ ಯೋಗಾವಚರೋ ಉಪಾದಾನೇಹಿ ಅನುಪಾದಾನೋ ಭವತಿ। ಸುಭಸಞ್ಞಿತೇ ಹಿ ಕಾಯೇ ಕಾಮುಪಾದಾನಂ ವಿಸೇಸೇನ ಭವತೀತಿ ಸುಭಸಞ್ಞಿತೋ ಕಾಯೋ ಕಾಮುಪಾದಾನಸ್ಸ ವತ್ಥು, ಕಾಯಗತಾಯ ಸತಿಯಾ ಅನುಸರಿತಬ್ಬೋ ಅಸುಭಸಞ್ಞಿತೋ ಕೇಸಾದಿ ಕಾಮುಪಾದಾನಸ್ಸ ವತ್ಥು ನ ಹೋತ್ವೇವ। ಸುಖವೇದನಾಯ ಅಸ್ಸಾದವಸೇನ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಂ ಭವತೀತಿ ಸುಖಸಞ್ಞಿತಾ ವೇದನಾ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಸ್ಸ ವತ್ಥು, ವೇದನಾಗತಾಯ ಪನ ಸತಿಯಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ ವೇದನಾ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಸ್ಸ ವತ್ಥು ನ ಹೋತ್ವೇವ। "ಚಿತ್ತಂ ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿಗಹಣವಸೇನ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಸೀಲವತವಸೇನ ಪರಿಸುದ್ಧೀತಿ ಪರಾಮಸನಂ ಹೋತೀತಿ ಚಿತ್ತಂ ಸೀಲಬ್ಬತುಪಾದಾನಸ್ಸ

ವತ್ಥು, ಚಿತ್ತಗತಾಯ ಪನ ಸತಿಯಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ ಚಿತ್ತಂ ಸೀಲಬ್ಬತುಪಾದಾನಸ್ಸ ವತ್ಥು ನ ಹೋತ್ವೇವ। ಧಮ್ಮೇ ನಾಮರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಯಥಾಭೂತಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮೇಸು ಅತ್ತಾಭಿನಿವೇಸೋ ಹೋತೀತಿ ಧಮ್ಮಾ ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನಸ್ಸ ವತ್ಥು, ಧಮ್ಮಗತಾಯ ಪನ ಸತಿಯಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನಸ್ಸ ವತ್ಥು ನ ಹೋನ್ತಿ ಏವ। ತಸ್ಮಾ ಚತೂಸು ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು ಭಾವಿಯಮಾನೇಸು ಉಪಾದಾನೇಹಿ ಅನುಪಾದಾನೋ ಭವತೀತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

"ಯೇನ ಯೋಗಾವಚರೇನ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಭಾವಿತಾ, ಸೋ ಯೋಗಾವಚರೋ ಉಪಾದಾನೇಹಿಯೇವ ಅನುಪಾದಾನೋ ಭವತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಯೋಗಾದೀಹಿಪಿ ವಿಸಂಯುತ್ತೋ ಭವತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯೋಗೇಹಿ ಚ ವಿಸಂಯುತ್ತೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯೋಗೇಹಿ ಚಾ**ತಿ ಕಾಮಯೋಗಭವಯೋಗದಿಟ್ಠಿಯೋಗಅವಿಜ್ಜಾಯೋಗೇಹಿ ಚ। **ವಿಸಂಯುತ್ತೋ**ತಿ ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ವಿಗತೋ, ವಿಮುತ್ತೋ ಚ ಭವತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸುಭಸಞ್ಞಿತೋ ಹಿ ರೂಪಕಾಯೋ ಕಾಮರಾಗಸ್ಸ ವತ್ಥು ಹೋತಿ, ಕಾಯಗತಾಯ ಪನ ಸತಿಯಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬೋ ಕಾಯೋ ಕಾಮರಾಗಸ್ಸ ವತ್ಥು ನ ಹೋತ್ವೇವ। "ಸುಖೋ"ತಿ ವಾ "ಸುಖಹೇತೂ"ತಿ ವಾ ಗಹಣೀಯೋ ಭವೋ ಭವರಾಗಸ್ಸ ವತ್ಥು ಹೋತಿ, ವೇದನಾಗತಾಯ ಪನ ಸತಿಯಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬೋ ಭವೋ ಭವರಾಗಸ್ಸ ವತ್ಥು ನ ಹೋತಿ। "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸಿತಬ್ಬಂ ಚಿತ್ತಂ ದಿಟ್ಠಿಯೋಗಸ್ಸ ವತ್ಥು ಹೋತಿ, ಚಿತ್ತಗತಾಯ ಪನ ಸತಿಯಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ ಚಿತ್ತಂ ದಿಟ್ಠಿಯೋಗಸ್ಸ ವತ್ಥು ನ ಹೋತಿ। ವಿನಿಬ್ಭೋಗಸ್ಸ ದುಕ್ಕರತ್ತಾ, ಧಮ್ಮಾನಂ ಧಮ್ಮಮತ್ತತಾಯ ಚ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝತ್ತಾ ಅವಿನಿಬ್ಭುಜಿತಬ್ಬಾ, ಧಮ್ಮಮತ್ತತಾಯ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯೋಗಸ್ಸ ವತ್ಥು ಹೋನ್ತಿ, ಧಮ್ಮಗತಾಯ ಪನ ಸತಿಯಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯೋಗಸ್ಸ ವತ್ಥು ನ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಚತುಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನುಪಸ್ಸಕೋ **"ಯೋಗೇಹಿ ಚ ವಿಸಂಯುತ್ತೋ"**ತಿ ವುತ್ತೋ। ಅಯಂ ನಯೋ **ಆಸವೇಹಿ ಚ ಅನಾಸವೋ ಭವತಿ, ಓಘೇಹಿ ಚ ನಿತ್ಥಿಣ್ಣೋ ಭವತೀ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ।

ಗನ್ಥೇಹಿ ಚ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತೋ ಭವತೀತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಸುಭಸಞ್ಞಿತೋ ರೂಪಕಾಯೋ ಅಭಿಜ್ಝಾಕಾಯಗನ್ಥಸ್ಸ ವತ್ಥು, ಕಾಯಗತಾಯ ಪನ ಸತಿಯಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬೋ ರೂಪಕಾಯೋ ಅಭಿಜ್ಝಾಕಾಯಗನ್ಥಸ್ಸ ವತ್ಥು ನ ಹೋತಿ। ದುಕ್ಖದುಕ್ಖವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖಭೂತಾ ವೇದನಾ ಬ್ಯಾಪಾದಕಾಯಗನ್ಥಸ್ಸ ವತ್ಥು ಹೋನ್ತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ದುಕ್ಖಾಯ ವೇದನಾಯ ಪಟಿಘಾನುಸಯೋ ಅನುಸೇತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೬೫)। ವೇದನಾಗತಾಯ ಪನ ಸತಿಯಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ ವೇದನಾ ಬ್ಯಾಪಾದಕಾಯಗನ್ಥಸ್ಸ ವತ್ಥು ನ ಹೋತಿ। "ಚಿತ್ತಂ ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಅಭಿನಿವೇಸವಸೇನ ಸಸ್ಸತಸ್ಸ "ಅತ್ತನೋ ಸೀಲೇನ ಸುದ್ಧಿ, ವತೇನ ಸುದ್ಧೀ"ತಿ ಪರಾಮಸನಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಗಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸಕಾಯಗನ್ಥಸ್ಸ ವತ್ಥು, ಚಿತ್ತಗತಾಯ ಪನ ಸತಿಯಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ ಚಿತ್ತಂ ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸಸ್ಸ ವತ್ಥು ನ ಹೋತಿ। ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯನಾಮರೂಪಸಭಾವಸ್ಸ ಅದಸ್ಸನತೋ ಭವದಿಟ್ಠಿವಿಭವದಿಟ್ಠಿ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಇದಂ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸಿತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ ಇದಂಸಚ್ಚಾಭಿನಿವೇಸಕಾಯಗನ್ಥಸ್ಸ ವತ್ಥು, ಧಮ್ಮಗತಾಯ ಪನ ಸತಿಯಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ ಇದಂಸಚ್ಚಾಭಿನಿವೇಸಕಾಯಗನ್ಥಸ್ಸ ವತ್ಥು ನ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಚತುಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನುಪಸ್ಸಕೋ "ಗನ್ಥೇಹಿ ಚ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ।

ಸುಭಸಞ್ಞಿತೋ ಚ ಕಾಯೋ ರಾಗಸಲ್ಲಸ್ಸ ವತ್ಥು, ಕಾಯಗತಾಯ ಪನ ಸತಿಯಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬೋ ಕಾಯೋ ರಾಗಸಲ್ಲಸ್ಸ ವತ್ಥು ನ ಹೋತಿ। ಸುಖಸಞ್ಞಿತಾಯ ವೇದನಾಯ ದೋಸೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವೇದನಾ ದೋಸಸಲ್ಲಸ್ಸ ವತ್ಥು, ವೇದನಾಗತಾಯ ಪನ ಸತಿಯಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ ವೇದನಾ ದೋಸಸಲ್ಲಸ್ಸ ವತ್ಥು ನ ಹೋತಿ। "ಚಿತ್ತಂ ಅತ್ತಾ"ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ "ಅತ್ತಾ ಸೇಯ್ಯೋ"ತಿಆದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಮಾನಸಲ್ಲಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ವತ್ಥು, ಚಿತ್ತಗತಾಯ ಪನ ಸತಿಯಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ ಚಿತ್ತಂ ಮಾನಸಲ್ಲಸ್ಸ ವತ್ಥು ನ ಹೋತಿ। ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯನಾಮರೂಪಸಭಾವಸ್ಸ ಅಜಾನನತೋ ಧಮ್ಮಾ ಮೋಹಸಲ್ಲಸ್ಸ ವತ್ಥು, ಧಮ್ಮಗತಾಯ ಪನ ಸತಿಯಾ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ ಮೋಹಸಲ್ಲಸ್ಸ ವತ್ಥು ನ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಚತುಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನುಪಸ್ಸಕೋ **"ಸಲ್ಲೇಹಿ ಚ ವಿಸಲ್ಲೋ ಭವತೀ"**ತಿ ವುತ್ತೋ।

“ಆಹಾರಾ ಚಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ”ತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತಂ, “ಕಿಂ ಪನ ಆಹಾರಾವ ಅಸ್ಸ ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞೇಪೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ ಚ ಅಸ್ಸ ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ ಚಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇನ ಯೋಗಾವಚರೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಭಾವಿತಾ, ತಸ್ಸ ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ ಕಾಯವೇದನಾಚಿತ್ತಧಮ್ಮಾವ ಪರಿಞ್ಞಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ, ನ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋತಿ ಚೇ ವದೇಯ್ಯ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾದೀಹಿ ಚ ಕಾಯವೇದನಾಚಿತ್ತಧಮ್ಮೇಸು ಪರಿಞ್ಞಾತೇಸು ಸಞ್ಞಾಯಪಿ ಪರಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಭಾವತೋ। ಸಾ ಹಿ ವೇದನಾಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾತೇನ ಧಮ್ಮೇಸು ಪರಿಞ್ಞಾತೇಸು ಅವಿನಾಭಾವತೋ ಪರಿಞ್ಞಾತಾವಾತಿ।

ಯೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಭಾವಿತಾ, ಸೋ ಯೋಗಾವಚರೋ ಉಪಾದಾನೇಹಿ ಅನುಪಾದಾನೋ ಚ, ಯೋಗೇಹಿ ವಿಸಂಯುತ್ತೋ ಚ, ಖನ್ಧೇಹಿ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತೋ ಚ, ಆಸವೇಹಿ ಅನಾಸವೋ ಚ, ಓಘೇಹಿ ನಿತ್ಥಿಣ್ಣೋ ಚ, ಸಲ್ಲೇಹಿ ವಿಸಲ್ಲೋ ಚ ಭವತೀತಿ ವುತ್ತೋ, “ಕಿಂ ಪನ ತಥಾವಿಧೋವ ಹೋತಿ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞಥಾಪೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಅಗತಿಮ್ಪಿ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಅಗತಿಗಮನೇಹಿ ಚ ನ ಅಗತಿಂ ಗಚ್ಛತೀ”**ತಿ ಆಹ। ಸುಭಾದಿಸಞ್ಞಿತೇ ರೂಪಕಾಯೇ ಅಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಛನ್ದಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಸುಭಾದಿಸಞ್ಞಿತೋ ರೂಪಕಾಯೋ ವಿಸೇಸತೋ ಛನ್ದಾಗತಿಯಾ ವತ್ಥು ಹೋತಿ, ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನೇನ ಪನ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬೋ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾದಿಕೋ ಕಾಯೋ ಛನ್ದಾಗತಿಯಾ ವತ್ಥು ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಛನ್ದಾಗತಿಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಸುಖವೇದನಸ್ಸಾದವಸೇನ ವೇದಯಮಾನೋ ತದಭಾವೇನ ಬ್ಯಾಪಾದಂ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ಸುಖವೇದನಾ ದೋಸಾಗತಿಯಾ ವತ್ಥು ಹೋತಿ, ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನೇನ ಪನ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ ವೇದನಾ ದೋಸಾಗತಿಯಾ ವತ್ಥು ನ ಹೋತಿ , ತಸ್ಮಾ ವೇದನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದೋಸಾಗತಿಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಸನ್ತತಿಘನವಸೇನ “ನಿಚ್ಚಂ, ಧುವ”ನ್ತಿ ಗಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಮೋಹಸ್ಸ ವತ್ಥು ಹೋತಿ, ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನೇನ ಪನ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ ಚಿತ್ತಂ ಮೋಹಸ್ಸ ವತ್ಥು ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದೋಸಾಗತಿಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಸಭಾವಂ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಭಯಂ ಜಾಯತೀತಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಅಜಾನಿಯಸಭಾವಾ ಧಮ್ಮಾ ಭಯಸ್ಸ ವತ್ಥು ಹೋನ್ತಿ, ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನೇನ ಪನ ಅನುಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ ರಾಗಸ್ಸ ವತ್ಥು ನ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಭಾವನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಭಯಾಗತಿಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಏವಂ ಪಹಾತಬ್ಬಭಾವೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣೇ ಅಕುಸಲೇಪಿ ಧಮ್ಮೇ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನಿಗಮೇತುಂ **“ಏವಂ ಅಕುಸಲಾಪಿ ಧಮ್ಮಾ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ಪಹಾನಂ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ”**ತಿ ಪುನ ವುತ್ತಂ।

ಭಾವೇತಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಏಕದೇಸೇಸು ವುತ್ತೇ ತದವಸೇಸಾಪಿ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ನೀಹರಿತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ಪಹಾತಬ್ಬೇಸುಪಿ ಧಮ್ಮೇಸು ಏಕದೇಸೇ ವುತ್ತೇ ತದವಸೇಸಾಪಿ ಧಮ್ಮಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ನೀಹರಿತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, “ಅಞ್ಞಥಾಪಿ ಯದಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಸಿಯುಂ, ತೇಪಿ ವದಥಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ ಅಞ್ಞೇನಪಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಲಕ್ಖಣಹಾರಸ್ಸ ಉದಾಹರಣಾನಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಯತ್ಥ ವಾ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ । ತತ್ಥ **ಯತ್ಥ** ಯಸ್ಸಂ ರೂಪೇಕದೇಸದೇಸನಾಯಂ **ರೂಪಿನ್ದ್ರಿಯಂ** ರುಪ್ಪನಲಕ್ಖಣಂ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಾದಿಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಪರಿಯೋಸಾನಂ ಅಟ್ಠವಿಧಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ರೂಪೇಕದೇಸಂ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಂ। **ತತ್ಥೇವ** ತಸ್ಸಂ ರೂಪೇಕದೇಸದೇಸನಾಯಂ **ರೂಪಧಾತು** ರುಪ್ಪನಲಕ್ಖಣಾ ಚಕ್ಖುಧಾತಾದಿಫೋಟ್ಠಬ್ಬಧಾತುಪರಿಯೋಸಾನಾ ದಸವಿಧಾ ರೂಪಧಾತು ರುಪ್ಪನಲಕ್ಖಣೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ದೇಸಿತಾ। ಸಬ್ಬೋ **ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ** ಚ ದೇಸಿತೋ। **ರೂಪಾಯತನಂ** ರುಪ್ಪನಲಕ್ಖಣಂ ಚಕ್ಖಾಯತನಾದಿಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಯತನಪರಿಯೋಸಾನಂ ದಸವಿಧಂ ಆಯತನಂ ರುಪ್ಪನಲಕ್ಖಣೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಂ।

ಯತ್ಥ ವಾ ಪನ ಯಸ್ಸಂ ವೇದನೇಕದೇಸದೇಸನಾಯಂ ಸುಖಾ ವೇದನಾ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಾ, **ತತ್ಥ** ತಸ್ಸಂ ವೇದನೇಕದೇಸದೇಸನಾಯಂ **ಸುಖಿನ್ದ್ರಿಯಞ್ಚ** ದೇಸಿತಂ, **ಸೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಞ್ಚ** ದೇಸಿತಂ, **ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ ಅರಿಯಸಚ್ಚಞ್ಚ** ದೇಸಿತಂ ಸುಖವೇದನಾಭಾವೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತಾ। **ಯತ್ಥ ವಾ ಪನ** ಯಸ್ಸಂ ವೇದನೇಕದೇಸದೇಸನಾಯಂ ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ ಭಗವತಾ

ದೇಸಿತಾ, **ತತ್ಥ** ತಸ್ಸಂ ವೇದನೇಕದೇಸದೇಸನಾಯಂ **ದುಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಞ್ಚ** ದೇಸಿತಂ **ದೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಞ್ಚ** ದೇಸಿತಂ, **ದುಕ್ಖಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಞ್ಚ** ದೇಸಿತಂ ದುಕ್ಖವೇದನಾಭಾವೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತಾ। **ಯತ್ಥ ವಾ ಪನ** ಯಸ್ಸಂ ವೇದನೇಕದೇಸದೇಸನಾಯಂ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಾ, **ತತ್ಥ** ತಸ್ಸಂ ವೇದನೇಕದೇಸದೇಸನಾಯಂ **ಉಪೇಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಞ್ಚ** ದೇಸಿತಂ, **ಸಬ್ಬೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಚ** ದೇಸಿತೋತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

ಯಸ್ಸಂ ದೇಸನಾಯಂ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾ ದೇಸಿತಾ, ತಸ್ಸಂ ದೇಸನಾಯಂ ಉಪೇಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ ದೇಸಿತಂ ಹೋತು ಸಮಾನಲಕ್ಖಣತ್ತಾ, "ಕೇನ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ದೇಸಿತೋ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ಕೇನ ಕಾರಣೇನಾ"**ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾಯಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾಯ ವೇದನಾಯ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ಅನುಸೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ದೇಸಿತಾ ಹೋತಿ। ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಚ ದೇಸಿತಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಮೂಲಕೋ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ…ಪೇ॰… ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ ದೇಸಿತೋವ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

"ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ…ಪೇ॰… ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಅನುಲೋಮವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ಯೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ದೇಸಿತೋತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತೋ, "ಯದಿ ತಥಾ ಪವತ್ತೋ ಸೋ ಚ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ದೇಸಿತೋ, ಏವಂ ಸತಿ ಸಬ್ಬೋ ಚ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ದೇಸಿತೋ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ ಚೋದನಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ **"ಸೋ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯೋ ಚ ಅನುಲೋಮವಸೇನ ಪವತ್ತೋ, **ಸೋ ಚ ಸರಾಗಸದೋಸಸಮೋಹಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇನ ಹಾತಬ್ಬೋ**। ಯೋ ಚ ಪಟಿಲೋಮವಸೇನ "ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತ್ವೇವ ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ"ತಿಆದಿಕೋ ಪವತ್ತೋ, **ಸೋ ಚ ವೀತರಾಗವೀತದೋಸವೀತಮೋಹಅರಿಯಧಮ್ಮೇಹಿ ಹಾತಬ್ಬೋ**। ಯೋ ಚ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮವಸೇನ ಪವತ್ತೋ, ಸೋ ಚ ತದುಭಯೇಹಿ ಹಾತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾ "ಸಬ್ಬೋ ಚ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ದೇಸಿತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

"ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಏಕಲಕ್ಖಣಾ, ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ವುತ್ತೇ ಅವಸಿಟ್ಠಾ ಧಮ್ಮಾ ವುತ್ತಾ ಭವನ್ತೀತಿಆದಿನಾ (ನೇತ್ತಿ॰ ೧೩) ಆಚರಿಯೇನ ಯಾ ಲಕ್ಖಣಹಾರಯೋಜನಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾವ ಕಾತಬ್ಬಾ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ ಕಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಭಾವತೋ ಅಞ್ಞಥಾಪಿ ಲಕ್ಖಣಹಾರಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏವಂ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯೇ** ಪಥವೀಆದಯೋ ರೂಪ**ಧಮ್ಮಾ, ಯೇ** ಫಸ್ಸಾದಯೋ ಅರೂಪ**ಧಮ್ಮಾ** ಸನ್ಧಾರಣಾದಿ**ಕಿಚ್ಚತೋ** ಸಙ್ಘಟ್ಟನಾದಿ**ಕಿಚ್ಚತೋ** ಏಕಲಕ್ಖಣಾ, **ತೇಸಂ** ರೂಪಾರೂಪ**ಧಮ್ಮಾನಂ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ವುತ್ತೇ ಅವಸಿಟ್ಠಾ ರೂಪಾರೂಪ**ಧಮ್ಮಾ** ವುತ್ತಾ ಭವನ್ತಿ। **ಯೇ** ಪಥವೀಆದಯೋ ರೂಪ**ಧಮ್ಮಾ, ಯೇ** ಫಸ್ಸಾದಯೋ ಅರೂಪ**ಧಮ್ಮಾ** ಕಕ್ಖಳಾದಿ**ಲಕ್ಖಣತೋ** ಫುಸನಾದಿ**ಲಕ್ಖಣತೋ** ಏಕಲಕ್ಖಣಾ, **ತೇಸಂ** ರೂಪಾರೂಪ**ಧಮ್ಮಾನಂ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ವುತ್ತೇ ಅವಸಿಟ್ಠಾ ರೂಪಾರೂಪ**ಧಮ್ಮಾ** ವುತ್ತಾ ಭವನ್ತಿ। **ಯೇ** ಧಮ್ಮಾ ರುಪ್ಪನ**ಸಾಮಞ್ಞತೋ** ನಮನ**ಸಾಮಞ್ಞತೋ** ಅನಿಚ್ಚಾದಿ**ಸಾಮಞ್ಞತೋ** ವಾ ಖನ್ಧಾಯತನಾದಿ**ಸಾಮಞ್ಞತೋ** ವಾ ಏಕಲಕ್ಖಣಾ, **ತೇಸಂ** ಸಙ್ಖತ**ಧಮ್ಮಾನಂ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮೇ ವುತ್ತೇ ಅವಸಿಟ್ಠಾ ಧಮ್ಮಾ ವುತ್ತಾ ಭವನ್ತಿ। **ಯೇ** ಸಙ್ಖತ**ಧಮ್ಮಾ** ಭಙ್ಗುಪ್ಪಾದತೋ ಸಙ್ಖತೋ **ಚುತೂಪಪಾತತೋ** ಸಮಾನನಿರೋಧುಪ್ಪಾದಸಙ್ಖತತೋ ವಾ **ಚುತೂಪಪಾತತೋ** ಏಕಲಕ್ಖಣಾ, **ತೇಸಂ** ಸಙ್ಖತ**ಧಮ್ಮಾನಂ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮೇ ವುತ್ತೇ ಅವಸಿಟ್ಠಾ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾ ವುತ್ತಾ ಭವನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

ಕಿಚ್ಚತೋ ಚ ಲಕ್ಖಣತೋ ಚಾತಿಆದೀಸು **ಚ**-ಸದ್ದೇನ ಸಹಚರಣಸಮಾನಹೇತುತಾದಯೋ ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ । ಸಹಚರಣಾದೀಸು ಚ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ "ನಾನತ್ತಕಾಯನಾನತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೧, ೩೫೭, ೩೫೯; ಅ॰ ನಿ॰ ೯.೨೪), ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾನಂ ಅಮನಸಿಕಾರಾ"ತಿಆದೀಸು ಸಹಚಾರಿತಾಯ ಸಞ್ಞಾಸಹಗತಾ ಧಮ್ಮಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಮೇವ।

"ಏಕಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಸರೂಪತೋ ವುತ್ತೇ ಏಕಲಕ್ಖಣಾದಿತೋ ಅವಸಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾನಮ್ಪಿ ವುತ್ತಭಾವೋ ಕೇನ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ತೇನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತೇನ** ಅವಸಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾನಮ್ಪಿ ವುತ್ತಭಾವೇನ "ವುತ್ತಮ್ಹಿ

ಏಕಧಮ್ಮೇ"ತಿಆದಿಕಂ ಯಂ ವಚನಂ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ ಆಹ, ತೇನ ವಚನೇನ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಅವಸಿಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ವುತ್ತಭಾವೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

"ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಲಕ್ಖಣಹಾರೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, ಅಞ್ಞೋ ನಿಯುತ್ತೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ನಿಯುತ್ತೋ ಲಕ್ಖಣೋ ಹಾರೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಸಂ ಪಾಳಿಯಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ವುತ್ತೇ ಅವಸಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾಪಿ ಯೇನ ಲಕ್ಖಣಹಾರೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ತಸ್ಸಂ ಪಾಳಿಯಂ ಸೋ ಲಕ್ಖಣೋ ಹಾರೋ **ನಿಯುತ್ತೋ** ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯೋಜಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ।

ಇತಿ ಲಕ್ಖಣಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುಸಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೬. ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರವಿಭಙ್ಗವಿಭಾವನಾ

೧೫. ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ಲಕ್ಖಣಹಾರವಿಭಙ್ಗೇನ ಸುತ್ತತ್ಥೇಹಿ ಸಮಾನತ್ಥಾ ವಿಭತ್ತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ಲಕ್ಖಣಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, "ಕತಮೋ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಚತುಬ್ಯೂಹೋ ಹಾರೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ಸೋಳಸಸು ದೇಸನಾಹಾರಾದೀಸು। **ಕತಮೋ**ತಿ ಕತಮೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚತುಬ್ಯೂಹೋ ಹಾರೋ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಚತುಬ್ಯೂಹೋ ಹಾರೋತಿ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೫)। "ಇಮಿನಾ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರೇನ ಕತಮಸ್ಸ ನೇರುತ್ತಾದಯೋ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಬ್ಯಞ್ಜನೇನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಬ್ಯಞ್ಜನೇನಾ**ತಿ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ವಿಸೇಸತೋ ಬ್ಯಞ್ಜನವಿಚಯಭಾವತೋ "ಬ್ಯಞ್ಜನಾ"ತಿ ವೋಹಾರಿತೇನ ಇಮಿನಾ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರೇನ ಸುತ್ತಸ್ಸ ನೇರುತ್ತಞ್ಚ, ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಚ, ಸುತ್ತಸ್ಸ ನಿದಾನಞ್ಚ, ಸುತ್ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಾಪರಸನ್ಧಿ ಚ ಸಂವಣ್ಣೇನ್ತೇಹಿ ಗವೇಸಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

"ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರೇನ ಗವೇಸಿತಬ್ಬೇಸು ನೇರುತ್ತಾದೀಸು ಕತಮಂ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಂ ನೇರುತ್ತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಂ ನೇರುತ್ತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - **ತತ್ಥ** ತೇಸು ಇಮಿನಾ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರೇನ ಗವೇಸಿತಬ್ಬೇಸು ನೇರುತ್ತಾದೀಸು ಕತಮಂ ಸುತ್ತಸ್ಸ **ನೇರುತ್ತಂ** ನಿಬ್ಬಚನಂ ನಾಮಾತಿ ಚೇ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ? ಸುತ್ತಸ್ಸ ಯಾ **ನಿರುತ್ತಿ** ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ವುತ್ತಾ ಸಭಾವಪಞ್ಞತ್ತಿ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾ, ಇದಂ ಸಭಾವನಿರುತ್ತಿಭೂತಂ ನಿಬ್ಬಚನಂ ನೇರುತ್ತಂ ನಾಮಾತಿ। "ಯಾ ನಿರುತ್ತಿ ನೇರುತ್ತಂ ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತಾ, ಕಾ ಪನ ಸಾ ನಿರುತ್ತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಪದಸಂಹಿತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪದೇಸು ಸಂಹಿತಾ ಯುತ್ತಾ **ಪದಸಂಹಿತಾ**। ಯಥಾ ಯಥಾ ಸುತ್ತತ್ಥೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ತಥಾ ತಥಾ ಯಾ ಸಭಾವನಿರುತ್ತಿ ಪವತ್ತಾ, ಸಾ ಪವತ್ತಾ ಸಭಾವನಿರುತ್ತಿಯೇವ ನಿರುತ್ತಿ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ಕಾ ಪನ ಸಾ ಸಭಾವನಿರುತ್ತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಚ **"ಯಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ನಾಮಸೋ ಞಾಣ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಯಂ** ಯಾಯ ಕಾರಣಭೂತಾಯ ನಾಮಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ **ಧಮ್ಮಾನಂ** ನೇಯ್ಯಾನಂ **ನಾಮಸೋ** ಪಥವೀನಾಮಾದಿನಾ ವಾ ಫಸ್ಸನಾಮಾದಿನಾ ವಾ ಖನ್ಧನಾಮಾದಿನಾ ವಾ ವಿವಿಧೇನ ನಾಮೇನ ಅತ್ಥಧಮ್ಮಾದೀಸು ಕುಸಲಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ, ಸಾ ಕಾರಣಭೂತಾ ನಾಮಪಞ್ಞತ್ತಿ ಸಭಾವನಿರುತ್ತಿ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯನ್ತಿ** ಚ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೋ, ಯಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಲಿಙ್ಗಪಕತಿಧಮ್ಮಾನಂ ನಾಮಸೋ ಪವತ್ತಮಾನಂ ಞಾಣಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಕಥೇಹೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯದಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ಯದಾ ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂತಿಆದಿನಾ 'ಧಮ್ಮಾನಂ ನಾಮಸೋ ಞಾಣ'ನ್ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ವಿವರತೀ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೫) ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ವುತ್ತೋವಾತಿ ನ ವಿಚಾರಿತೋ।

೧೯. ನೇರುತ್ತಂ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ "ಕತಮೋ ಸುತ್ತೇ ಗವೇಸಿತಬ್ಬೋ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಪಾಕಟೋ। ಅಪಿಚ **"ಧಮ್ಮೋ ಹವೇ ರಕ್ಖತೀ"**ತಿಆದೀಸು ಯೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಅತ್ತನಾ ರಕ್ಖಿತೇನ ಧಮ್ಮೇನ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಭಾವೋ ಇಚ್ಛಿತೋ, ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ರಕ್ಖಿಸ್ಸತೀತಿ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಗ್ಗತಿತೋ ಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮೋ, ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ರಕ್ಖಿಸ್ಸತೀತಿ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಚೋರೋ ಯಥಾ ಸನ್ಧಿಮುಖೇ ಗಹಿತೋತಿಆದೀಸು ಯೋ ಚೋರೋ ಘಾತನತೋ ಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮೋ, ಸೋ ಚೋರಕಮ್ಮಂ ನ ಕರಿಸ್ಸತೀತಿ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪಾಯಾದಿದುಕ್ಖತೋ ಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮೋ, ಸೋ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ನ ಕರಿಸ್ಸತೀತಿ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಸುಖಕಾಮಾನೀತಿಆದೀಸು ಯೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸುಖಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇ ಪರಹಿಂಸನತೋ ವಿವಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಮಿದ್ಧೀ ಯದಾ ಹೋತಿ ಮಹಗ್ಘಸೋ ಚಾತಿಆದೀಸು ಯೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪವತ್ತಮಾನಜಾತಿಜರಾಮರಣತೋ ಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮಾ, ತೇ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುನೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸನ್ತುಟ್ಠಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸುದ್ಧಾಜೀವಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅತನ್ದಿನೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ವಿಪಸ್ಸಕಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, **ಸಗಾರವಾ** ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಅಮತಪದನ್ತಿಆದೀಸು ಯೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಮಚ್ಚುನೋ ಭಾಯನ್ತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಮಿಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ದಾನಸೀಲಭಾವನಾಕಮ್ಮೇಸು ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೨೦. ಸುತ್ತೇ ಗವೇಸಿತಬ್ಬೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ವಿಞ್ಞಾತೋ, "ಕತಮಂ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಂ ನಿದಾನ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಂ ನಿದಾನ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ನಿದಾನ**ನ್ತಿ ಫಲಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದೇತೀತಿ ನಿದಾನಂ। ಕಿಂ ತಂ? ಕಾರಣಂ। **ಧನಿಯೋ**ತಿ ಧನವಡ್ಢನಕಾರಣೇ ನಿಯುತ್ತೋತಿ ಧನಿಯೋ। **ಗೋಪಾಲಕೋ**ತಿ ಗಾವೋ ಇಸ್ಸರಭಾವೇನ ಪಾಲೇತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ ಗೋಪಾಲಕೋ। **ಉಪಧೀಹೀ**ತಿ ಪುತ್ತಗೋಣಾದೀಹಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೩)। **ನರಸ್ಸಾ**ತಿ ಪುತ್ತಿಮನ್ತಸ್ಸ ವಾ ಗೋಪಾಲಕಸ್ಸ ವಾ ನರಸ್ಸಾತಿ ಚ ಪದಟ್ಠಾನವಸೇನ ವಾ ಯೇಭುಯ್ಯವಸೇನ ವಾ ಗಾಥಾಯಂ ಆಗತವಸೇನ ವಾ ವುತ್ತಂ, ನಾರಿಯಾಪಿ ಉಪಧೀಹಿ ನನ್ದನಾ ಅತ್ಥೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ಇಮಿನಾ ವತ್ಥುನಾತಿ ಉಪಧಿಸಙ್ಖಾತೇನ ಇಮಿನಾವ ಪುತ್ತಗವಾದಿನಾ ವತ್ಥುನಾ। ವಸತಿ ಪವತ್ತತಿ ನನ್ದನಾ ಏತ್ಥ ಪುತ್ತಗೋಣಾದಿಕೇತಿ **ವತ್ಥು**। ನನ್ದನಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದೇತಿ ಪುತ್ತಗೋಣಾದಿಕನ್ತಿ **ನಿದಾನ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಧನಿಯೋ "ಉಪಧೀಹಿ ನರಸ್ಸ ನನ್ದನಾ"ತಿ ಆಹ। ಭಗವಾ ಪನ "ವಸತಿ ಪವತ್ತತಿ ಸೋಚನಾ ಏತ್ಥ ಪುತ್ತಗೋಣಾದಿಕೇಹಿ **ವತ್ಥು,** ಸೋಚನಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದೇತಿ ಪುತ್ತಗೋಣಾದಿಕನ್ತಿ **ನಿದಾನ**"ನ್ತಿ ಅತ್ಥಂ ಗಹೇತ್ವಾ "ಉಪಧೀಹಿ ನರಸ್ಸ ಸೋಚನಾ"ತಿ ಆಹ। ಪರಿಗ್ಗಹೀಯತೇತಿ **ಪರಿಗ್ಗಹಂ**। ಕಿಂ ತಂ? ಪುತ್ತಗೋಣಾದಿಕಂ, ತಂ ಪರಿಗ್ಗಹಂ "ಉಪಧೀ"ತಿ ಆಹ, ನ ಕಿಲೇಸೂಪಧಿಕಾಯಖನ್ಧೂಪಧಿನ್ತಿ।

ಉಪಧೀಸೂತಿ ಖನ್ಧಸಙ್ಖಾತೇಸು ಕಾಯೇಸು। **ಕಾಯಂ** "ಉಪಧೀ"ತಿ ಆಹ, ನ ಪುತ್ತಗವಾದಿಕಂ, ನ ಪರಿಗ್ಗಹಂ।

ಬಾಹಿರೇಸು ವತ್ಥೂಸೂತಿ ಮಣಿಕುಣ್ಡಲಪುತ್ತದಾರಾದೀಸು ವತ್ಥೂಸು।

ಕಾಮಸುಖನ್ತಿ ಕಾಮನೀಯೇಸು ಅಸ್ಸಾದಸುಖವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ತಣ್ಹಾ। **ಬಾಹಿರವತ್ಥುಕಾಯ ತಣ್ಹಾಯಾ**ತಿ ಕಾಮನೀಯೇಸು ಬಾಹಿರವತ್ಥೂಸು ಅಸ್ಸಾದಸುಖವಸೇನ ಪವತ್ತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ।

ಅಜ್ಝತ್ತಿಕವತ್ಥುಕಾಯಾತಿ ರೂಪಕಾಯಸಙ್ಖಾತೇ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಅಭಿನನ್ದನವಸೇನ ಪವತ್ತಾಯ।

ಪುನ **ಅಜ್ಝತ್ತಿಕವತ್ಥುಕಾಯಾತಿ** ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಸಙ್ಖಾತೇ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಸಿನೇಹವಸೇನ ಪವತ್ತಾಯ।

ಗವೇಸಿತಬ್ಬಂ ನಿದಾನಂ ವಿಭತ್ತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕತಮೋ ಗವೇಸಿತಬ್ಬೋ ಪುಬ್ಬಾಪರಸನ್ಧೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಪುಬ್ಬಾಪರಸನ್ಧೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾತಿ** ತೇಸು ನೇರುತ್ತಾಧಿಪ್ಪಾಯನಿದಾನಪುಬ್ಬಾಪರಸನ್ಧೀಸು। **ಯಥಾತಿ** ಯೇನ ಅನ್ಧಕಾರಾದಿನಾ ಸಭಾವೇನ "ಕಾಮನ್ಧಾ...ಪೇ॰... ಮಾತರ"ನ್ತಿ ಯಂ ಕಾಮತಣ್ಹಂ ಭಗವಾ ಆಹ, ಅಯಂ ಕಾಮತಣ್ಹಾ ತಥಾ ತೇನ ಅನ್ಧಕಾರಾದಿನಾ ಸಭಾವೇನ "ಕಾಮನ್ಧಾ...ಪೇ॰... ಮಾತರ"ನ್ತಿ ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾತಿ ಯೋಜನಾ।

ಗಾಥಾತ್ಥೋ ಪನ - ಕಾಮೇತೀತಿ **ಕಾಮೋ,** ಕಾಮತಣ್ಹಾ, ಕಾಮೇನ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅಜಾನನತಾಯ ಧಮ್ಮಸ್ಸ, ಅಪಸ್ಸನತಾಯ ಚ ಅನ್ಧಾತಿ **ಕಾಮನ್ಧಾ**। ಕಾಮತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಜಾಲೇನ ಅತ್ಥಧಮ್ಮಾನಂ ಅಜಾನನಾಪಸ್ಸನೇನ ಸಞ್ಛನ್ನಾ ಪಲಿಗುಣ್ಠಿತಾತಿ **ಜಾಲಸಞ್ಛನ್ನಾ**। ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಛದನೇನ ತೇಸಂಯೇವ ಅತ್ಥಧಮ್ಮಾನಂ ಅಜಾನನಾಪಸ್ಸನೇನ ಛಾದಿತಾ ಪಿಹಿತಾತಿ **ತಣ್ಹಾಛದನಛಾದಿತಾ**। ಅತ್ಥಧಮ್ಮೇಸು **ಪಮತ್ತ**ಸಙ್ಖಾತೇನ ಪಮಾದೇನ ಬನ್ಧನೇನ **ಬದ್ಧಾ** ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಜರಾಮರಣಂ ಅನ್ವೇನ್ತಿ, ಕುಮಿನಾಮುಖೇ ಪವತ್ತಾ ಮಚ್ಛಾ ಮರಣಂ ಅನ್ವೇನ್ತಿ ಇವ ಚ, ಖೀರಪಕೋ ವಚ್ಛೋ ಮಾತರಂ ಅನ್ವೇತಿ ಇವ ಚ, ತಥಾ ಜರಾಮರಣಂ ಅನ್ವೇನ್ತೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

"ಕಾಮನ್ಧಾ...ಪೇ॰... ಮಾತರ'ನ್ತಿ ಯಾಯ ದೇಸನಾಯ, ಗಾಥಾಯ ವಾ ಕಾಮತಣ್ಹಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ದೇಸನಾ, ಗಾಥಾ ವಾ ಕತಮೇನ ದೇಸನಾಭೂತೇನ ಅಪರೇನ ಯುಜ್ಜತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ತಥಾ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಇಮಾಯ ದೇಸನಾಯ, ಗಾಥಾಯ ವಾ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಾ ಕತಮೇನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಾತಿ** "ಕಾಮನ್ಧಾ...ಪೇ॰... ಅನ್ವೇನ್ತೀ"ತಿ ದೇಸನಾ, ಗಾಥಾ ವಾ। **ಪುಬ್ಬಾಪರೇನಾತಿ** ತತೋ ದೇಸನಾತೋ ಪುಬ್ಬೇನ ದೇಸನಾವಚನೇನ, ಗಾಥಾವಚನೇನ ವಾ ಅಪರೇನ ದೇಸನಾವಚನೇನ, ಗಾಥಾವಚನೇನ ವಾ। **ಯುಜ್ಜತಿ** ಯುಜ್ಜನಂ ಏತಿ ಸಮೇತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಯಥಾತಿ ಯೇನ ಅನ್ಧಕರಣಾದಿನಾ। **"ರತ್ತೋ...ಪೇ॰... ನರ"**ನ್ತಿ ಯಂ ಗಾಥಾವಚನಂ ಭಗವಾ ಆಹ, ತೇನ ಗಾಥಾವಚನೇನ ತಥಾ ಅನ್ಧಕರಣಾದಿನಾ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಗಾಥಾತ್ಥೋ ಪನ - **ರತ್ತೋ** ರಜ್ಜನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಅತ್ಥಂ** ಅತ್ತಹಿತಪಯೋಜನಂ ಪರಹಿತಪಯೋಜನಂ ನ ಜಾನಾತಿ। **ರತ್ತೋ** ರಜ್ಜನ್ತೋ **ಧಮ್ಮಂ** ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಹೇತುಂ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ರಾಗೋ ಯಂ ನರಂ ಯದಾ ಸಹತೇ, ತದಾ ತಸ್ಸ ನರಸ್ಸ **ಅನ್ಧಂ** ಅನ್ಧಕಾರಂ **ತಮಂ** ಅಞ್ಞಾಣಂ ಹೋತೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಇತೀತಿ ಏವಂ। **ಅನ್ಧತಾಯ** ಅನ್ಧಕರಣತಾಯ **ಸಞ್ಛನ್ನತಾಯ** ಸಞ್ಛನ್ನಕರಣತಾಯ। **ಸಾಯೇವ ತಣ್ಹಾತಿ** "ಕಾಮನ್ಧಾ...ಪೇ॰... ಮಾತರ"ನ್ತಿ ಗಾಥಾವಚನೇನ ಯಾ ಕಾಮತಣ್ಹಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾಯೇವ ಕಾಮತಣ್ಹಾ। **ಅಭಿಲಪಿತಾತಿ** "ರತ್ತೋ...ಪೇ॰... ನರ"ನ್ತಿ ಅಪರೇನ ಗಾಥಾವಚನೇನ ಭಗವತಾ ವೋಹಾರಿತಾ ವೋಹರಣೇನ ಞಾಪಿತಾ, ಅಭಿಲಪಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಮಾನತಾ ಪುಬ್ಬದೇಸನಾ ಅಪರದೇಸನಾಯ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

"ದ್ವೀಸು ಗಾಥಾಸು ಕತಮೇಹಿ ಪದೇಹಿ ಸಾಯೇವ ತಣ್ಹಾ ಅಭಿಲಪಿತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಇಮೇಹಿ ಅಭಿಲಪಿತಾತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಞ್ಚಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯಂ "ಕಾಮನ್ಧಾ...ಪೇ॰... ಛಾದಿತಾ"ತಿ **ಯಞ್ಚ** ಪದಂ ಆಹ, ದುತಿಯಗಾಥಾಯಞ್ಚ "ರತ್ತೋ...ಪೇ॰... ನ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ **ಯಞ್ಚ** ಪದಂ ಆಹ। **ಪರಿಯುಟ್ಠಾನೇಹಿ** ಪರಿಯುಟ್ಠಾನದೀಪಕೇಹಿ **ಇಮೇಹಿ** "ಕಾಮನ್ಧಾ...ಪೇ॰... ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪದೇಹಿ **ಸಾಯೇವ** ಪಠಮಗಾಥಾಯ ವುತ್ತಾ ಕಾಮ**ತಣ್ಹಾ** ಚ ಭಗವತಾ ಅಭಿಲಪಿತಾ।

“ಯಂ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವುತ್ತಂ, ಕತಮಂ ತಂ? ಯಾ ತಣ್ಹಾ ಪೋನೋಭವಿಕಾ ವುತ್ತಾ, ಕತಮಾ ಸಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಯಂ ಅನ್ಧಕಾರ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಅನ್ಧಕಾರಂ ಯಂ ಅಞ್ಞಾಣಂ ವುತ್ತಂ, ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ ಭವೇ। ಯಾ ಚ ತಣ್ಹಾ ಪೋನೋಭವಿಕಾ ವುತ್ತಾ, ಅಯಞ್ಚ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ ಭವೇತಿ ಯೋಜನಾ।

“ಕಾಮಾ”ತಿ ಯಞ್ಚ ಪದಂ ಭಗವಾ ಆಹ, ತೇನ ಪದೇನ ಇಮೇ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ವುತ್ತಾ। **“ಜಾಲಸಞ್ಛನ್ನಾ”**ತಿ ಯಞ್ಚ ಪದಂ ಭಗವಾ ಆಹ, ತೇನ ಪದೇನ **ತೇಸಂಯೇವ** ಕಿಲೇಸಕಾಮಾನಂ **ಪಯೋಗೇನ** ಸಮುದಾಚಾರೇನ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ಭಗವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಯಸ್ಮಿಂ ಸನ್ತಾನೇ ತಣ್ಹಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ತಂ ಸನ್ತಾನಂ ಸಂಸಾರತೋ ನಿಸ್ಸರಿತುಂ ಅದತ್ವಾ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಾದೀಹಿ ಪಲೋಭಯಮಾನಾ ಹುತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಣ್ಹಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ಸನ್ತಾನೇ ತಿಟ್ಠಮಾನತ್ತಾ। **ಕಿಲೇಸವಸೇನಾ**ತಿ ವೀತಿಕ್ಕಮಕಿಲೇಸವಸೇನ। **ಪರಿಯುಟ್ಠಾನವಸೇನಾ**ತಿ ವೀತಿಕ್ಕಮನಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನವಸೇನ। **ಯೇ**ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರತಣ್ಹಾಸಹಿತಪುಗ್ಗಲಸದಿಸಾ। **ತೇ**ತಿ ತೇ ತಣ್ಹಾಬನ್ಧನಬದ್ಧಾ ಚ ಏದಿಸಕಾ ಚ ಪುಗ್ಗಲಾ। **ಜರಾಮರಣಂ ಅನ್ವೇನ್ತಿ** ಜರಾಮರಣಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣನ್ತಿ। **ಅಯ**ನ್ತಿ ಜರಾಮರಣಾನುಪ್ಪವತ್ತಿ “ಜರಾಮರಣಮನ್ವೇನ್ತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ವಚನೇನ ಭಗವತಾ ದಸ್ಸಿತಾತಿ ಯೋಜನಾ।

“ಕಾಮನ್ಧಾ”ತಿಆದಿಗಾಥಾಯ ಚೇವ “ರತ್ತೋ”ತಿಆದಿಗಾಥಾಯ ಚ ಪುಬ್ಬಾಪರಸನ್ಧಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ , ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಕಥಂ ‘ಯಸ್ಸ ಪಪಞ್ಚಾ ಠಿತೀ ಚಾ’ತಿಆದಿಗಾಥಾಸು ಪುಬ್ಬಾಪರಸನ್ಧಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **ಯಸ್ಸ ಪಪಞ್ಚಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ - **ಯಸ್ಸ** ಮುನಿನೋ **ಪಪಞ್ಚಾ** ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠೀ ಚ ನತ್ಥಿ, ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠೀಹಿ ಅಭಿಸಙ್ಖತಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಚ ನತ್ಥಿ, **ಠಿತೀ** ಅನುಸಯಾ ತಣ್ಹಾ ಚ ನತ್ಥಿ, **ಸನ್ಧಾನ**ಸದಿಸಂ ತಣ್ಹಾಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ನತ್ಥಿ, **ಪಲಿಘ**ಸದಿಸೋ ಮೋಹೋ ಚ ನತ್ಥಿ, ಸೋ ಮುನಿ ಪಪಞ್ಚಾದಿಕಂ ಸಬ್ಬಂ **ವೀತಿವತ್ತೋ** ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ನಿತ್ತಣ್ಹಂ** ನಿಮಾನಂ ನಿದಿಟ್ಠಿಂ ನಿಸನ್ಧಾನಂ ನಿಪಲಿಘಂ ಲೋಕೇ ಚರನ್ತಂ ತಂ ಮುನಿಂ **ಸದೇವಕೋ** ತಣ್ಹಾಸಹಿತೋ ಲೋಕೋ ನ ವಿಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಗಾಥಾಯಂ ಪಪಞ್ಚಾದಯೋ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಾ, “ಕತಮೇ ತೇ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಪಪಞ್ಚಾ ನಾಮಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ತನೋ ಆಧಾರಪುಗ್ಗಲಂ ಸಂಸಾರೇ ಚಿರಂ ಪಪಞ್ಚನ್ತಾಪೇನ್ತೀ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಯೋ ಚ, ತಾಹಿ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠೀಹಿ ಸಹಜಾತವಸೇನ ವಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನವಸೇನ ವಾ ಅಭಿಸಙ್ಖತಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಚ **ಪಪಞ್ಚಾ** ನಾಮ। ಸನ್ತಾನೇ ಅಪ್ಪಹೀನಟ್ಠೇನ ಅನುಸಯಾ ತಣ್ಹಾ ಸತ್ತಾನಂ ತಿಟ್ಠನಹೇತುತ್ತಾ **ಠಿತೀ** ನಾಮ। ಪವತ್ತಮಾನಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಯಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಛತ್ತಿಂಸತಣ್ಹಾಯ ಜಾಲಿನಿಯಾ ಯಾನಿ ವಿಚರಿತಾನಿ ಚ ವುತ್ತಾನಿ, ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಅತ್ತನೋ ಆಧಾರಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಬನ್ಧನಟ್ಠೇನ ಸನ್ಧಾನಸದಿಸತ್ತಾ **ಸನ್ಧಾನಂ** ನಾಮ। **ಮೋಹೋ** ಅತ್ತನೋ ಆಧಾರಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನನಗರಪ್ಪವೇಸನಸ್ಸ ಪಟಿಸೇಧಕತ್ತಾ ಪಲಿಘಸದಿಸತ್ತಾ **ಪಲಿಘೋ** ನಾಮ। “ಯಸ್ಸ ಪಪಞ್ಚಾದಯೋ ನತ್ಥಿ, ಸೋ ಕಿಂ ವೀತಿವತ್ತೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಯೇ ಚಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಯೇ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಪಪಞ್ಚಾ ಸಙ್ಖಾರಾ, **ಯಾ ಚ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಠಿತಿ, **ಯಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಸನ್ಧಾನಞ್ಚ, **ಯಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಪಲಿಘಞ್ಚ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಾ, **ಸಬ್ಬಂ ಏತಂ** ಪಪಞ್ಚಾದಿಕಂ ಯೋ ಮುನಿ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತೋ, **ಅಯಂ** ಮುನಿ **“ನಿತ್ತಣ್ಹೋ”**ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

೧೮. “ಯಸ್ಸ ಪಪಞ್ಚಾತಿಆದಿಗಾಥಾಯಂ ಯೇ ಪಪಞ್ಚಾದಯೋ ವುತ್ತಾ, ತೇಸು ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಹೇತುಕಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಕದಾ ಕತಿವಿಧಂ ಫಲಂ ದೇನ್ತಿ, ತಂಸಙ್ಖಾರಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ತಣ್ಹಾ ಕದಾ ಕತಿವಿಧಂ ಫಲಂ ದೇತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಸಙ್ಖಾರಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಪಪಞ್ಚಸಙ್ಖಾರಾದೀಸು। **ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಸಙ್ಖಾರಾ**ತಿ ವೀತಿಕ್ಕಮವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಾ ಅಕುಸಲಸಙ್ಖಾರಾ ಚೇತನಾ। **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಾದೀ**ತಿ ದಿಟ್ಠೇ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ವೇದನೀಯಂ ಫಲಂ ದೇತೀತಿ **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಾ,** ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಫಲಂ ವೇದೇತೀತಿ ವಾ **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಾ।** ಕಾ ಸಾ? ಅಪದುಸ್ಸನೀಯಾದೀಸು ಅತಿದುಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಪಠಮಜವನಚೇತನಾ। ಉಪಪಜ್ಜೇ ಫಲಂ ವೇದೇತೀತಿ **ಉಪಪಜ್ಜವೇದನೀಯಾ,** ಸತ್ತಮಜವನಚೇತನಾ। ಅಪರಾಪರಿಯಾಯೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ಫಲಂ ವೇದೇತೀತಿ

ಅಪರಾಪರಿಯಾಯವೇದನೀಯಾ, ಮಜ್ಝೇ ಪವತ್ತಾ ಪಞ್ಚ ಜವನಚೇತನಾ। ತಿಫಲದಾನವಸೇನ ತಿವಿಧಾ ಸಙ್ಖಾರಾ। **ಏವಂ** ಇಮಾಯ ತಿವಿಧಾಯ ಸಙ್ಖಾರಚೇತನಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ತಿವಿಧಾ **ತಣ್ಹಾ** ತಿವಿಧಂ ಫಲಂ **ದಿಟ್ಠೇ ವಾ ಧಮ್ಮೇ** ಅತ್ತಭಾವೇ , **ಉಪಪಜ್ಜೇ ವಾ** ಅನನ್ತರಭವೇ, **ಅಪರೇ ವಾ ಪರಿಯಾಯೇ** ಭವೇ **ದೇತಿ** ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ ಏವಂ ಫಲನಿಬ್ಬತ್ತಕಸಙ್ಖಾರಂ ವಾ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ತಣ್ಹಂ ವಾ ಭಗವಾ ಆಹ।

"ಯಾಯ ದೇಸನಾಯ, ಗಾಥಾಯ ವಾ ಫಲನಿಬ್ಬತ್ತಕಂ ಸಙ್ಖಾರಂ ಆಹ, ಸಾ ದೇಸನಾ, ಗಾಥಾ ವಾ ಕತಮೇನ ದೇಸನಾಭೂತೇನ ವಾ ಅಪರೇನ ಯುಜ್ಜತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯಂ ಲೋಭಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಾ "ಯಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಲೋಕೋ"ತಿ ದೇಸನಾ ಚ ಯಾ "ಯಂ ಲೋಭಪಕತಂ ಕಮ್ಮಂ…ಪೇ॰… ಅಪರೇ ವಾ ಪರಿಯಾಯೇ"ತಿ ದೇಸನಾ ಚ ವುತ್ತಾ, ಭಗವತೋ **ಇದಂ** ದೇಸನಾದ್ವಯಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ **ಪುಬ್ಬಾಪರೇನ** ಪುಬ್ಬಂ ಅಪರೇನ ಅಪರಂ ಪುಬ್ಬೇನ **ಯುಜ್ಜತಿ** ಯುಜ್ಜನಂ ಏತಿ ಸಮೇತಿ, ಯಥಾ ಗಙ್ಗೋದಕಂ ಯಮುನೋದಕೇನ, ಯಮುನೋದಕಮ್ಪಿ ಗಙ್ಗೋದಕೇನ ಸಂಸನ್ದತಿ ಸಮೇತಿ। "ಯಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಲೋಕೋ"ತಿ ದೇಸನಾ "ಯಂ ಲೋಭಪಕತಂ…ಪೇ॰… ಪರಿಯಾಯೇ"ತಿ ದೇಸನಾಯ ಸಂಸನ್ದತಿ ಸಮೇತಿ, "ಯಂ ಲೋಭಪಕತಂ…ಪೇ॰… ಪರಿಯಾಯೇ"ತಿ ದೇಸನಾಪಿ "ಯಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಲೋಕೋ"ತಿ ದೇಸನಾಯ ಸಂಸನ್ದತಿ ಸಮೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। "ಕಥಂ ಯುಜ್ಜತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಾದಿಫಲತ್ತಯನಿಬ್ಬತ್ತಕಟ್ಠೇನ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಯಂ ಯಂ ಸುತ್ತಂ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಂ ಪುಬ್ಬಾಪರೇನ ಯುಜ್ಜತಿ, ತಂ ತಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪುಬ್ಬಾಪರಸಂಸನ್ದನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸಂಸನ್ದನಾಕಾರೋ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಸಙ್ಖಾರತಣ್ಹಾವಿಚರಿತೇಸು। **ಪರಿಯುಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಾದೀನಿ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಆರಬ್ಭ ಸತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತಂ ತಣ್ಹಾಚರಿತಂ। **ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಬಲೇನಾ**ತಿ ಅಸುಭಾನಿಚ್ಚಾದಿದಸ್ಸನಬಲೇನ ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಂ। **ಸಙ್ಖಾರಾ**ತಿ ದಸ್ಸನಪಹಾತಬ್ಬಾ ಸಙ್ಖಾರಾ। **ದಸ್ಸನಬಲೇನಾ**ತಿ ದಸ್ಸನಸಙ್ಖಾತಪಠಮಮಗ್ಗಞಾಣಬಲೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಾ। **ಛತ್ತಿಂಸ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನೀ**ತಿ ದಸ್ಸನೇನ ಪಹಾತಬ್ಬತಣ್ಹಾವಿಚರಿತೇಹಿ ಅವಸೇಸಾನಿ ಛತ್ತಿಂಸ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ। ನಿಗ್ಗತಾ ತಣ್ಹಾ ಯಸ್ಸ ಸೋ **ನಿತ್ತಣ್ಹೋ,** ನಿತ್ತಣ್ಹಸ್ಸ ಭಾವೋ **ನಿತ್ತಣ್ಹತಾ,** ಕಾ ಸಾ? ಸಉಪಾದಿಸೇಸಾ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತು।

ಪಪಞ್ಚಸಙ್ಖಾರಾಭಿನನ್ದನತ್ತಯಂ ಯದಿಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ ಸಮಾನಂ, ದೇಸನಾಯ ಪನ ಪದಕ್ಖರಾದೀಹಿ ವಿಸೇಸೋ ಅತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಪಿಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

"ಯೋಯಂ ಪುಬ್ಬಾಪರಸನ್ಧಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಸೋಯಂ ಕತಿವಿಧೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸೋ ಚಾಯಂ ಪುಬ್ಬಾಪರೋ ಸನ್ಧೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ ವುತ್ತಂ – "ನ ಕೇವಲಂ ಸುತ್ತನ್ತರಸಂಸನ್ದನಮೇವ ಪುಬ್ಬಾಪರಸನ್ಧಿ, ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಅತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **'ಸೋ ಚಾಯ'**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೮)। ತತ್ಥ **ಅತ್ಥಸನ್ಧೀ**ತಿ ಕಿರಿಯಾಕಾರಕಾದಿವಸೇನ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅತ್ಥೇನ ಸನ್ಧಿ। **ಪದಸನ್ಧೀ**ತಿ ನಾಮಪದಾದಿಕಸ್ಸ ನಾಮಪದಾದಿಕನ್ತರೇನ ಸನ್ಧಿ। **ದೇಸನಾಸನ್ಧೀ**ತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಸ್ಸ ದೇಸನನ್ತರಸ್ಸ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ದೇಸನನ್ತರೇನ ಸನ್ಧಿ। **ನಿದ್ದೇಸಸನ್ಧೀ**ತಿ ನಿದ್ದೇಸನ್ತರಸ್ಸ ನಿದ್ದೇಸನ್ತರೇನ ಸನ್ಧಿ।

ಸನ್ಧಿ ಚ ನಾಮ ಅತ್ಥಾದಯೋ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞೋ ಸಭಾವಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅತ್ಥಾದೀನಞ್ಚ ಛಅತ್ಥಪದಾದೀಸು ಅವರೋಧನತೋ **"ಅತ್ಥಸನ್ಧಿ ಛಪ್ಪದಾನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಅತ್ಥಸನ್ಧಿಬ್ಯಞ್ಜನಸನ್ಧಯೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ಕತಮಾ ದೇಸನಾಸನ್ಧೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ದೇಸನಾಸನ್ಧಿ ನ ಚ ಪಥವಿ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ನ ಚ ಪಥವಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಝಾಯತಿ ಝಾಯೀ ಝಾಯತಿ ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಝಾಯೀ** ಝಾನಸಮಙ್ಗೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಥವಿಂ **ನಿಸ್ಸಾಯ** ಆಲಮ್ಬಿತ್ವಾ ನ ಚ ಝಾಯತಿ, ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರನಿಸ್ಸಟಂ ಪನ ನಿಬ್ಬಾನಂ **ನಿಸ್ಸಾಯ**

ಆಲಮ್ಬಿತ್ವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ **ಝಾಯತಿ** ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ ಏವಾತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ನ ಚ ಆಪನ್ತಿ**ಆದೀಸುಪಿ ಏಸ ನಯೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಙ್ಗೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಹಿ ಪಥವೀಆದಯೋ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಆರಬ್ಭ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತೀತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಥವೀಆದೀಹಿ ಮಹಾಭೂತೇಹಿ ಕಾಮಭವರೂಪಭವಾ ಗಹಿತಾ ರೂಪಪಟಿಬದ್ಧವುತ್ತಿತಾಯ। ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಾದೀಹಿಪಿ ಅರೂಪಭವೋ ಗಹಿತೋ, ಭವತ್ತಯಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಚ ಝಾಯತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯದಿ ಪಥವೀಆದಯೋ ನಿಸ್ಸಾಯ ನ ಝಾಯೀ ಝಾಯತಿ ಚ, ಏವಂ ಸತಿ ಇಧಲೋಕಸಙ್ಖಾತಂ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಂ ವಾ ಪರಲೋಕಸಙ್ಖಾತಂ ಸತ್ತಸನ್ತಾನಂ ವಾ ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಸನ್ತಾನಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಾಯ ಝಾಯೀ ಝಾಯತೀತಿ ಆಸಙ್ಕನೀಯತ್ತಾ ತಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ "**ನ ಚ ಇಮಂ ಲೋಕ**"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಇಮಂ ಲೋಕ**ನ್ತಿ ಇಧಲೋಕಸಙ್ಖಾತೋ ದಿಟ್ಠೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ಸತ್ತಸನ್ತಾನೋ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ನ ಝಾಯತಿ ಝಾಯೀ ಝಾಯತಿ ಚ। **ಪರಲೋಕ**ನ್ತಿ ಇಧಲೋಕತೋ ಅಞ್ಞೋ ಭವನ್ತರಸಙ್ಖಾತೋ ಸತ್ತಸನ್ತಾನೋ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ನ ಚ ಝಾಯತಿ ಝಾಯೀ ಝಾಯತಿ ಚ।

ಯಮಿದಂ ಉಭಯನ್ತಿಆದೀಸು **ಇದಂ ಉಭಯಂ** ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕದ್ವಯಂ **ಅನ್ತರೇನ** ವಜ್ಜೇತ್ವಾ **ಯಂ** ರೂಪಾಯತನಂ **ದಿಟ್ಠಂ, ತಂ** ರೂಪಾಯತನಮ್ಪಿ। **ಯಂ** ಸದ್ದಾಯತನಂ **ಸುತಂ, ತಂ** ಸದ್ದಾಯತನಮ್ಪಿ। **ಯಂ** ಗನ್ಧಾಯತನರಸಾಯತನಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಯತನಂ **ಮುತಂ, ತಂ** ಗನ್ಧಾಯತನರಸಾಯತನಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಯತನಮ್ಪಿ। ಯಂ ಆಪೋಧಾತು ಆಕಾಸಧಾತು ಲಕ್ಖಣರೂಪಂ ಓಜಾಸಙ್ಖಾತಂ ಧಮ್ಮಾಯತನೇಕದೇಸರೂಪಂ **ವಿಞ್ಞಾತಂ, ತಂ** ಆಪೋಧಾತಾದಿಕಂ ಧಮ್ಮಾಯತನೇಕದೇಸರೂಪಮ್ಪಿ। **ಯಂ** ವತ್ಥು ಪರಿಯೇಸಿತಂ ವಾ ಅಪರಿಯೇಸಿತಂ ವಾ ಸನ್ತಿಕೇ **ಪತ್ತಂ, ತಂ** ವತ್ಥುಮ್ಪಿ। **ಯಂ** ವತ್ಥು ಪತ್ತಂ ವಾ ಅಪ್ಪತ್ತಂ ವಾ **ಪರಿಯೇಸಿತಂ** ಪರಿಯೇಸನಾರಹಂ ಸುನ್ದರಂ, **ತಂ** ವತ್ಥುಮ್ಪಿ। **ಯಂ** ವತ್ಥು **ವಿತಕ್ಕಿತಂ** ವಿತಕ್ಕನವಸೇನ ಆಲಮ್ಬಿತಬ್ಬಂ, **ತಂ** ವತ್ಥುಮ್ಪಿ। **ಯಂ** ವತ್ಥು **ವಿಚಾರಿತಂ** ಅನುಮಜ್ಜನವಸೇನ ಆಲಮ್ಬಿತಬ್ಬಂ, **ತಂ** ವತ್ಥುಮ್ಪಿ। **ಯಂ** ವತ್ಥು **ಮನಸಾ** ಚಿತ್ತೇನೇವ **ಅನುಚಿನ್ತಿತಂ** ಅನುಚಿನ್ತನವಸೇನ ಆಲಮ್ಬಿತಬ್ಬಂ, **ತಂ** ವತ್ಥುಮ್ಪಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ನ ಝಾಯತಿ ಝಾಯೀ ಝಾಯತಿ ಚಾತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

ಏತ್ಥ ದಿಟ್ಠಾದಿಕಂ ಬಹಿದ್ಧಾರೂಪಮೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧರೂಪಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ತೇನಾಹ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೋ – "ತದುಭಯವಿನಿಮುತ್ತೋ ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧೋ ರೂಪಸನ್ತಾನೋ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೮)। "ಯದಿ ಝಾಯೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯಥಾವುತ್ತೇ ಪಥವೀಆದಯೋ ನಿಸ್ಸಾಯ ನ ಝಾಯತಿ ಝಾಯೀ ಝಾಯತಿ ಚ, ಏವಂ ಸತಿ ಅಯಂ ಝಾಯೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಇದಂ ನಾಮ ನಿಸ್ಸಾಯ ಝಾಯತೀತಿ ಲೋಕೇ ಕೇನಚಿ ಞಾಯತಿ ಕಿಂ, ಉದಾಹು ನ ಞಾಯತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ನ ಞಾಯತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಯಂ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಝಾನೇನ **ಝಾಯನ್ತೋ ಅಯಂ** ಖೀಣಾಸವಪುಗ್ಗಲೋ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ…ಪೇ॰… ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ಪಜಾಯ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿಪಿ **ಅನಿಸ್ಸಿತೇನ** ಚಿತ್ತೇನ ಝಾಯತೀತಿ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ…ಪೇ॰… ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ಪಜಾಯ ಕೇನಚಿ ನ ಞಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

"ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸಾಜಞ್ಞ, ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸುತ್ತಮ।
ಯಸ್ಸ ತೇ ನಾಭಿಜಾನಾಮ, ಕಿಂ ತ್ವಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಝಾಯಸೀ"ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೭೯; ನೇತ್ತಿ॰ ೧೦೪)।

"ಕೇನಚಿ ಅವಿಞ್ಞಾಯಭಾವೋ ಕೇನ ಸುತ್ತೇನ ವಿಭಾವೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಇಮಿನಾ ಗೋಧಿಕಸುತ್ತೇನ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೯) ವಿಭಾವೇತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾ ಮಾರೋ ಪಾಪಿಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ಇದಾನಿ ಖೀಣಾಸವಚಿತ್ತಸ್ಸ ಕತ್ಥಚಿಪಿ ಅನಿಸ್ಸಿತಭಾವಂ ಗೋಧಿಕಸುತ್ತೇನ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೯) ವಕ್ಕಲಿಸುತ್ತೇನ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೮೭) ಚ ವಿಭಾವೇತುಂ 'ಯಥಾ ಮಾರೋ'ತಿಆದಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೮) ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ದಾನಾದಿಪುಞ್ಞಕಾರಕೇ, ಪುಞ್ಞೇ ವಾ ಮಾರೇತಿ ನಿವಾರೇತೀತಿ **ಮಾರೋ,** ಅತ್ತಹಿತಪರಹಿತೇ ಮಾರೇತೀತಿ ವಾ **ಮಾರೋ**। ಪಾಪಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದವನ್ತತಾಯ **ಪಾಪಿಮಾ**। ಪುಬ್ಬತ್ತಭಾವೇ ಗೋಧಸ್ಸ ಘಾತಕತ್ತಾ **"ಗೋಧಿಕೋ"**ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಸ್ಸ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನತೋ ಉದ್ಧಂ ಪಟಿಸನ್ಧಾದಿ

ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಸಮನ್ನೇಸನ್ತೋ ನ ಜಾನಾತಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ। "ಪರಚಿತ್ತಜಾನನಕೋ ಮಾರೋ ಕಸ್ಮಾ ನ ಜಾನಾತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸೋ** ಗೋಧಿಕೋ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಪಪಞ್ಚಾತೀತತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಣ್ಹಾಪಹಾನೇನ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯೋಪಿ **ಅಸ್ಸ** ಗೋಧಿಕಸ್ಸ ಯಸ್ಮಾ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಚ ನ ಜಾನಾತೀತಿ।

"ಗೋಧಿಕಸುತ್ತೇನೇವ ವಿಭಾವೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯಥಾ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಗೋಧಿಕಸುತ್ತವಕ್ಕಲಿಸುತ್ತೇಹಿ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಅನಿಸ್ಸಿತಭಾವೋ ವಿಭಾವಿತೋ, ಏವಂ ಸತಿ ಸಉಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಅನಿಸ್ಸಿತಭಾವೋ ಕೇನ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ತದಾಪಿ ನ ವಿಞ್ಞಾಯತಿಯೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸದೇವಕೇನ ಲೋಕೇನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಸಉಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಝಾನೇನ **ಝಾಯಮಾನಾ** ಇಮೇ ಖೀಣಾಸವಾ ಕತ್ಥಚಿ ಅನಿಸ್ಸಿತಚಿತ್ತಾ ಝಾಯನ್ತೀತಿ ಸದೇವಕೇನ ಲೋಕೇನ ನ ಞಾಯನ್ತಿ ಸಮಾರಕೇನ… ಪೇ॰… ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ನ ಞಾಯನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। **ಅನಿಸ್ಸಿತಚಿತ್ತಾ ನ ಞಾಯನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಹಿ ನ-ಕಾರೋ ಚ "ಝಾಯಮಾನಾ"ತಿ ಪದೇ ನ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬೋ "ನ ಝಾಯಮಾನಾ"ತಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ। "ನ ಞಾಯನ್ತೀ"ತಿ ಪನ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬೋ ಹೇಟ್ಠಾ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಏವ "ಲೋಕೇ ಕೇನಚಿಪಿ ನ ಞಾಯತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಅಯಂ ದೇಸನಾಸನ್ಧೀ**ತಿ ಗೋಧಿಕಸುತ್ತವಕ್ಕಲಿಸುತ್ತಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅತ್ಥವಸೇನ ಸಂಸನ್ದನಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ ವಿಯ "ನ ಚ ಪಥವಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾ"ತಿಆದಿದೇಸನಾಯ ಚ "ನ ಚ ಇಮಂ ಲೋಕ"ನ್ತಿಆದಿದೇಸನಾಯ ಚ ಯಾಯ ದೇಸನಾಯ ಅತ್ಥವಸೇನ ಸಂಸನ್ದನಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ತಾಯ ದೇಸನಾಯ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಝಾಯೀ ನ ಝಾಯತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಝಾಯೀ ಝಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥವಸೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ಅಯಂ ಸಂಸನ್ದನಾ ದೇಸನಾಸನ್ಧಿ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ದೇಸನಾಸನ್ಧಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ಕತಮಾ ನಿದ್ದೇಸಸನ್ಧೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಾ ನಿದ್ದೇಸಸನ್ಧೀತಿ ನಿಸ್ಸಿತಚಿತ್ತಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಚತೂಸು ಅತ್ಥಸನ್ಧಿಬ್ಯಞ್ಜನಸನ್ಧಿದೇಸನಾಸನ್ಧಿನಿದ್ದೇಸಸನ್ಧೀಸು ಯಾ ಸನ್ಧಿ "ನಿದ್ದೇಸಸನ್ಧೀ"ತಿ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾ, ಸಾ ನಿದ್ದೇಸತೋ ಕತಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಸ್ಸಿತಚಿತ್ತಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಸಹಜಾತವಸೇನ ವಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ವಾ ನಿಸ್ಸಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಯೇಸಂ ಪುಥುಜ್ಜನಾನನ್ತಿ ನಿಸ್ಸಿತಚಿತ್ತಾ, ಪುಥುಜ್ಜನಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಾ ಇಮಾಯ ದೇಸನಾಯ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನತ್ತಾ। ಯದಿ ದೇಸನಾ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾ, ಏವಂ ಸತಿ ನಿಸ್ಸಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಏತ್ಥ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇಸು ದೇಸಿತನ್ತಿ **ನಿಸ್ಸಿತಚಿತ್ತಾ** ನಿಸ್ಸಿತಚಿತ್ತಜಾನನತ್ಥಾಯ ದೇಸಿತಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸಾ। ಅನಿಸ್ಸಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಯೇಸಂ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾನನ್ತಿ **ಅನಿಸ್ಸಿತಚಿತ್ತಾ,** ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಾ ಇಮಾಯ ದೇಸನಾಯ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನತ್ತಾ। ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಾಯ ಪನ ಅನಿಸ್ಸಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಯತ್ಥ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇಸು ದೇಸಿತನ್ತಿ **ಅನಿಸ್ಸಿತಚಿತ್ತಾ,** ಅನಿಸ್ಸಿತಚಿತ್ತಜಾನನತ್ಥಾಯ ದೇಸಿತಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸಾ।

"ನಿಸ್ಸಿತಚಿತ್ತಾ ಕೇನ ನಿದ್ದೇಸೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಾ, ಅನಿಸ್ಸಿತಚಿತ್ತಾ ಕೇನ ನಿದ್ದೇಸೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ನಿಸ್ಸಿತಚಿತ್ತಾ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಕುಸಲಪಕ್ಖೇನ** ನಿದ್ದೇಸೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಾ। **ಕುಸಲಪಕ್ಖೇನಾ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸ ನಯೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಅಕುಸಲಪಕ್ಖಸಾಮಞ್ಞಕುಸಲಪಕ್ಖಸಾಮಞ್ಞೇಹಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅಕುಸಲವಿಸೇಸಕುಸಲವಿಸೇಸೇಹಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ನಿಸ್ಸಿತಚಿತ್ತಾ ಸಂಕಿಲೇಸೇನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಯಂ ನಿದ್ದೇಸಸನ್ಧೀ**ತಿ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖಾದಿಕಸ್ಸ ಪುರಿಮನಿದ್ದೇಸಸ್ಸ ಸಂಕಿಲೇಸಾದಿಕೇನ ಪಚ್ಛಿಮೇನ ನಿದ್ದೇಸೇನ ನಿಸ್ಸಿತಚಿತ್ತವಸೇನ ಅಯಂ ಸಂಸನ್ದನಾ ಚ ನಿದ್ದೇಸಸನ್ಧಿ ನಾಮ। ಕುಸಲಪಕ್ಖಾದಿಕಸ್ಸ ಪುರಿಮಸ್ಸ ನಿದ್ದೇಸಸ್ಸ ವೋದಾನಾದಿಕೇನ ಪಚ್ಛಿಮೇನ ನಿದ್ದೇಸೇನ ಅನಿಸ್ಸಿತಚಿತ್ತವಸೇನ ಅಯಂ ಸಂಸನ್ದನಾ ಚ ನಿದ್ದೇಸಸನ್ಧಿ ನಾಮಾತಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

"ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರಸ್ಸ ನೇರುತ್ತಮಧಿಪ್ಪಾಯನಿದಾನಪುಬ್ಬಾಪರಸನ್ಧಿಪ್ಪಭೇದೇನ ಚೇವ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಸನ್ಧಿನಿದ್ದೇಸಸನ್ಧಿದೇಸನಾಸನ್ಧಿಪ್ಪಭೇದೇನ ಚ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಭಾವೋ ಕೇನ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತೇನ** ತಥಾ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಭಾವೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ

“ನೇರುತ್ತಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ”ತಿಆದಿಕಂ (ನೇತ್ತಿ॰ ೪ ಹಾರಸಙ್ಖೇಪ) ಯಂ ವಚನಂ ಆಹ, ತೇನ ವಚನೇನ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರಸ್ಸ ತಥಾ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಭಾವೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

“ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, ಅಞ್ಞೋ ನಿಯುತ್ತೋ ನತ್ಥೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ನಿಯುತ್ತೋ ಚತುಬ್ಯೂಹೋ ಹಾರೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಸಂ ಯಸ್ಸಂ ಪಾಳಿಯಂ ಯೋ ಯೋ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ, ಸೋ ಸೋ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರೋ ಚ ಯಥಾಲಾಭವಸೇನ ಯೋಜಿತೋ, ತಸ್ಸಂ ತಸ್ಸಂ ಪಾಳಿಯಂ ಸೋ ಸೋ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರೋ ತಥಾ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯುತ್ತೋ ಯೋಜಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುಸಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೭. ಆವಟ್ಟಹಾರವಿಭಙ್ಗವಿಭಾವನಾ

೧೯. ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರವಿಭಙ್ಗೇನ ನೇರುತ್ತಾದಯೋ ವಿಭತ್ತಾ, ಸೋ…ಪೇ॰… ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, “ಕತಮೋ ಆವಟ್ಟೋ ಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಆವಟ್ಟೋ ಹಾರೋ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ಸೋಳಸಸು ದೇಸನಾಹಾರಾದೀಸು **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಆವಟ್ಟೋ ಹಾರೋ** ಆವಟ್ಟಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। “ಏಕಮ್ಹಿ ಪದಟ್ಠಾನೇ”ನ್ತಿಆದಿನಿದ್ದೇಸಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ “ಆರಮ್ಭಥಾ”ತಿಆದಿಕೋ ವಿತ್ಥಾರಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಆವಟ್ಟಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಗಹಿತೋ। “ತತ್ಥ ದೇಸನಾಯಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದಟ್ಠಾನೇ ದೇಸನಾರುಳ್ಹೇ ಸೇಸಕಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಯೇಸತಿ, ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಕಥಂ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಆವಟ್ಟೇತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ –

“ಆರಮ್ಭಥ ನಿಕ್ಕಮಥ, ಯುಞ್ಜಥ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ।
ಧುನಾಥ ಮಚ್ಚುನೋ ಸೇನಂ, ನಳಾಗಾರಂವ ಕುಞ್ಜರೋ”ತಿ॥ –

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ಇಧ ಗಾಥಾಯಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದಟ್ಠಾನೇ ದೇಸನಾರುಳ್ಹೇ ಸೇಸಕಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಯೇಸತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಗಾಥಾತ್ಥೋ ಪನ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೯) ವುತ್ತೋ।

“ಆರಮ್ಭಥಾ’ತಿಆದಿಗಾಥಾಯಂ ಕತರಸ್ಮಿಂ ಪದಟ್ಠಾನೇ ದೇಸನಾರುಳ್ಹೇ ಕತಮಂ ಸೇಸಕಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಯೇಸತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಆರಮ್ಭಥ ನಿಕ್ಕಮಥಾತಿ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನ**”ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **“ವೀರಿಯಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನ**”ನ್ತಿ ಸಾಮಞ್ಞವಸೇನ ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಆರಮ್ಭಧಾತುಸಙ್ಖಾತಂ ವೀರಿಯಂ ನಿಕ್ಕಮಧಾತುಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ನಿಕ್ಕಮಧಾತುಸಙ್ಖಾತಂ ವೀರಿಯಂ ಪರಕ್ಕಮಧಾತುಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ಪರಕ್ಕಮಧಾತುಸಙ್ಖಾತಂ ವೀರಿಯಂ ಸಮಥಭಾವನಾಸಹಿತಸ್ಸ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನನ್ತಿಆದಿನಾ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **“ಯುಞ್ಜಥಾ**”ತಿ ಇಮಿನಾ ವುತ್ತಂ ಸಮಥಭಾವನಾಸಹಿತಂ ವೀರಿಯಂ **“ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ**”ತಿ ಇಮಿನಾ ವುತ್ತಸ್ಸ ಮಹಗ್ಗತಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ದೇಸನಾರುಳ್ಹಂ ಸುಖಾದಿಕಂ ಸೇಸಕಮ್ಪಿ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಂ। **“ಧುನಾಥ ಮಚ್ಚುನೋ ಸೇನ**”ನ್ತಿ ಪದೇನ ಗಹಿತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಹಿತಂ ವೀರಿಯಂ ಕಿಲೇಸಧುನನೇ ಸಮತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ದೇಸನಾರುಳ್ಹಂ ಸಮಾಧಿಆದಿಕಂ ಸೇಸಕಮ್ಪಿ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಂ।

“ಯದಿ ‘ಆರಮ್ಭಧಾ’ತಿಆದಿಕಂ ವುತ್ತಂ ವೀರಿಯಂ ಸಾಮಞ್ಞಭೂತಾನಂ ವೀರಿಯಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾನಂಯೇವ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಸಿಯಾ, ಏವಂ ಸತಿ ಕಥಂ ವಟ್ಟಮೂಲಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಿವಟ್ಟಂ ಪಾಪೇಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಪುನ **“ಆರಮ್ಭಧ ನಿಕ್ಕಮಥಾತಿ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಆಧಿಪಚ್ಚಕಿಚ್ಚತಾಯ ಯುತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ವೀರಿಯಾಧಿಕಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಆರಭನ್ತಾ ಯೋಗಾವಚರಪುಗ್ಗಲಾ ವಟ್ಟಮೂಲಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಿವಟ್ಟಂ ಪಾಪೇನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। “ಆರಮ್ಭಥಾ”ತಿಆದಿಕಾ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭವತ್ಥುಆದಿದೇಸನಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಆರಮ್ಭವತ್ಥುಆದೀನಿಯೇವ ಸಂವಣ್ಣಿತಾನಿ ಪದಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಚೋದನಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ ಆಹ **“ಇಮಾನಿ ಪದಟ್ಠಾನಾನಿ ದೇಸನಾ”**ತಿ। “ಆರಮ್ಭಥಾ”ತಿಆದಿಕಾ ಯಥಾವುತ್ತಪದಟ್ಠಾನಾನಿ ದೇಸನಾ ಹೋತಿ, ನ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭವತ್ಥುಆದೀನಿ, ತಸ್ಮಾ ಪದಟ್ಠಾನಂಯೇವ ಸಂವಣ್ಣಿತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಏವಂ “ಆರಮ್ಭಥಾ”ತಿಆದಿದೇಸನಾಯ ಪದಟ್ಠಾನವಸೇನ ಅತ್ಥೋ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಕಥಂ ತಸ್ಸಾಯೇವ ದೇಸನಾಯ ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ಅತ್ಥೋ ವಿಭಜಿತಬ್ಬೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಅಯುಞ್ಜನ್ತಾನಂ ವಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯೋಗೇ** ಭಾವನಾಯಂ **ಅಯುಞ್ಜನ್ತಾನಂ** ಸತ್ತಾನಂ ಅಪರಿಪಕ್ಕಞಾಣಾನಂ **ಯೋಗೇ** ಯೋಗಹೇತು ವಾಸನಾಭಾಗಿಯವಸೇನ ಆಯತಿಂ ಜಾನನತ್ಥಾಯ “ಆರಮ್ಭಥಾ”ತಿಆದಿದೇಸನಾ ಆರದ್ಧಾ। **ಯುಞ್ಜನ್ತಾನಂ** ಪರಿಪಕ್ಕಞಾಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ **ಆರಮ್ಭೇ** ಆರಮ್ಭಹೇತು ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಪರಿಜಾನನತ್ಥಾಯ “ಆರಮ್ಭಥಾ”ತಿಆದಿದೇಸನಾ ಆರದ್ಧಾ।

ತತ್ಥ ತೇಸು ಯುಞ್ಜನ್ತಾಯುಞ್ಜನ್ತೇಸು ಪರಿಪಕ್ಕಾಪರಿಪಕ್ಕಞಾಣೇಸು **ಯೇ** ಅಪರಿಪಕ್ಕಞಾಣಾ ಸತ್ತಾ ನ ಯುಞ್ಜನ್ತಿ, **ತೇ** ಅಪರಿಪಕ್ಕಞಾಣಾ ಸತ್ತಾ **ಪಮಾದಮೂಲಕಾ** ಹುತ್ವಾ ಯೋಗೇ ಭಾವನಾಯಂ ಯೇನ ಪಮಾದೇನ ನ ಯುಞ್ಜನ್ತಿ, **ಸೋ ಪಮಾದೋ** ತಣ್ಹಾಮೂಲಕೋ ಪಮಾದೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಮೂಲಕೋ ಪಮಾದೋತಿ ದುಬ್ಬಿಧೋ ಹೋತಿ। **ತತ್ಥ** ತಸ್ಮಿಂ ದುಬ್ಬಿಧೇ ಪಮಾದೇ **ಅಞ್ಞಾಣೇನ** ನಿವುತೋ ಅವಿಜ್ಜಾಮೂಲಕೋ ಸತ್ತೋ **ಯೇನ** ಪಮಾದೇನ **ಞೇಯ್ಯಟ್ಠಾನಂ** “ಇಮೇ ಉಪ್ಪಾದವಯಧಮ್ಮಾ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಞೇಯ್ಯಟ್ಠಾನಂ ನಾಮಾ”ತಿ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಅಯಂ ಅಞ್ಞಾಣಹೇತುಕೋ ಪಮಾದೋ **ಅವಿಜ್ಜಾಮೂಲಕೋ ಪಮಾದಾ** ನಾಮ। ಯೋ ಪಮಾದೋ ತಣ್ಹಾಮೂಲಕೋ, ಸೋ ಪಮಾದೋ ತಿವಿಧೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಭೋಗಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ತಣ್ಹಿಕೋ ಸತ್ತೋ ಯಂ ಪಮಾದಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ ಪಮಾದೋ ಚ, ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಭೋಗಾನಂ ಠಿತತ್ಥಾಯ ರಕ್ಖನ್ತೋ ತಣ್ಹಿಕೋ ಸತ್ತೋ ಆರಕ್ಖನಿಮಿತ್ತಂ ಯಂ ಪಮಾದಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ ಪಮಾದೋ ಚ, ಠಿತಂ ಭೋಗಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೋ ತಣ್ಹಿಕೋ ಸತ್ತೋ ಪರಿಭೋಗನಿಮಿತ್ತಂ ಯಂ ಪಮಾದಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ ಪಮಾದೋ ಚಾತಿ **ತಿವಿಧೋ** ಹೋತಿ। ಇತಿ ಲೋಕೇ **ಅಯಂ** ಪಮಾದೋ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಅವಿಜ್ಜಾಪದಟ್ಠಾನೋ ಏಕವಿಧೋ ಪಮಾದೋ, ತಣ್ಹಾಪದಟ್ಠಾನೋ ತಿವಿಧೋ ಪಮಾದೋತಿ **ಚತುಬ್ಬಿಧೋ** ಹೋತಿ। **ತತ್ಥ** ತಾಸು ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾಸು **ನಾಮಕಾಯೋ** ಫಸ್ಸಾದಿನಾಮಸಮೂಹೋ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ, **ರೂಪಕಾಯೋ** ಪಥವೀಆದಿರೂಪಸಮೂಹೋ ತಣ್ಹಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಆರಮ್ಭಧಾತುನಿಕ್ಕಮಧಾತುಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಪಮಾದೋ ನಿದ್ಧಾರೇತಬ್ಬೋ, ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಏಕವಿಧಸ್ಸ ಪಮಾದಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ತಿವಿಧಸ್ಸ ಪಮಾದಸ್ಸ ತಣ್ಹಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ। ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಾಮಕಾಯೋ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ತಣ್ಹಾಯ ರೂಪಕಾಯೋ ಪದಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಆವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

“ಕಸ್ಮಾ ನಾಮಕಾಯೋ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ, ರೂಪಕಾಯೋ ತಣ್ಹಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಭವತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತೂ”**ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ **“ರೂಪೀಸು ಭವೇಸು ಅಜ್ಝೋಸಾನಂ, ಅರೂಪೀಸು ಸಮ್ಮೋಹೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ರೂಪೀಸು ಭವೇಸು** ರೂಪಧಮ್ಮೇಸು ಅಹಂಮಮಾದಿವಸೇನ **ಅಜ್ಝೋಸಾನಂ** ತಣ್ಹಾಭಿನಿವೇಸೋ ಸತ್ತೇಸು ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಯಸ್ಮಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ರೂಪಕಾಯೋ ತಣ್ಹಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ। ಅನಮತಗ್ಗೇ ಹಿ ಸಂಸಾರೇ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞರೂಪಾಭಿರಾಮಾ ಭವನ್ತಿ। **ಅರೂಪೀಸು** ಫಸ್ಸಾದೀಸು ಸುಖುಮಭಾವತೋ ಸಮ್ಮೋಹೋ ಸತ್ತೇಸು ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಯಸ್ಮಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಾಮಕಾಯೋ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಭವತೀತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ರೂಪಕಾಯನಾಮಕಾಯೇಸು

ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ತಣ್ಹಾಯ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ರೂಪಕಾಯೋ ತಣ್ಹಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ, ನಾಮಕಾಯೋ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪದಟ್ಠಾನನ್ತಿ ನೀಹರಿತಬ್ಬಾವಾತಿ।

"ಕತಮೋ ರೂಪಕಾಯೋ, ಕತಮೋ ನಾಮಕಾಯೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ರೂಪಕಾಯೋ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ, ನಾಮಕಾಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಿನೋ ಖನ್ಧಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥ** ತೇಸು ರೂಪಕಾಯನಾಮಕಾಯೇಸು **ರೂಪಕಾಯೋ** ರೂಪಸಮೂಹೋ ನಾಮ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ ಹೋತಿ, **ನಾಮಕಾಯೋ** ನಾಮಸಮೂಹೋ ನಾಮ ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಿನೋ ಖನ್ಧಾತಿ। ಇಮೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾನಂ ಆರಮ್ಮಣತ್ತಾ ಸಉಪಾದಾನಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ, "ಕತಮೇನ ಉಪಾದಾನೇನ ಸಉಪಾದಾನಾ ಭವನ್ತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ತಥೇವ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ **"ಇಮೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಕತಮೇನ ಉಪಾದಾನೇನ ಸಉಪಾದಾನಾ? ತಣ್ಹಾಯ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಚಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಉಪಾದಾನಭೂತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಚ ಉಪಾದಾನಭೂತಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಚ ಇಮೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಸಉಪಾದಾನಾ ನಾಮ ಭವನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

"ಕಿತ್ತಕಾನಿ ಉಪಾದಾನಾನಿ ತಣ್ಹಾ ನಾಮ ಭವನ್ತಿ, ಕಿತ್ತಕಾನಿ ಉಪಾದಾನಾನಿ ಅವಿಜ್ಜಾ ನಾಮ ಭವನ್ತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ತಣ್ಹಾ ದ್ವೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಾಸು ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾಸು। ಕಾಮುಪಾದಾನಞ್ಚ ಸೀಲಬ್ಬತುಪಾದಾನಞ್ಚ ದ್ವೇ ಉಪಾದಾನಾನಿ ತಣ್ಹಾ ನಾಮ ಭವನ್ತಿ। ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಹಿ "ಮಮ ಸೀಲಂ, ಮಮ ವತ"ನ್ತಿ ಪರಾಮಸನಂ ಭವತಿ। ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಞ್ಚ ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನಞ್ಚ ದ್ವೇ ಉಪಾದಾನಾನಿ ಅವಿಜ್ಜಾ ನಾಮ ಭವನ್ತಿ। ಅವಿಜ್ಜಾವಸೇನ ಹಿ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ ಚೇವ ಅಹಂಮಮಾದಿದಿಟ್ಠಿ ಚ ಭವನ್ತಿ। "ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಉಪಾದಾನೇಹಿ ಸಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಕಿತ್ತಕಂ ಸಚ್ಚಂ ನಾಮಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಇಮೇಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಯೇ** ಲೋಕಿಯಕ್ಖನ್ಧಾ ಸಉಪಾದಾನಾ ಖನ್ಧಾ ಭವನ್ತಿ, ಉಪಾದಾನೇನ ಹಿ ಉಪಾದಾನಾನಿಪಿ ಭವನ್ತಿ, **ಇದಂ** ಸಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ **ದುಕ್ಖಂ** ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ನಾಮ। ಯಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಉಪಾದಾನಾನಿ ದುಕ್ಖಕಾರಣಾನಿ ಭವನ್ತಿ, **ಅಯಂ** ಉಪಾದಾನಚತುಕ್ಕೋ **ಸಮುದಯೋ** ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ನಾಮ ಭವತಿ। **ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ**ತಿ ಸಉಪಾದಾನಾ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖವತ್ಥುಭಾವತೋ **ದುಕ್ಖಂ**। **ತೇಸ**ನ್ತಿ ಸಉಪಾದಾನಾನಂ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾನಂ। **ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀ**ತಿ "ಆರಮ್ಭಥಾ"ತಿಆದಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ವೇನೇಯ್ಯಾನುರೂಪಂ ಭಗವಾ ದೇಸೇತಿ। ಸಾಮಞ್ಞೇನ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥವಸೇನ ವಿಸೇಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ **"ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾಯ, ಸಮುದಯಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

೩೦. ಆರಮ್ಭಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಪಮಾದವಸೇನ ಪುರಿಮಸಚ್ಚದ್ವಯಂ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಇತರಸಚ್ಚದ್ವಯಂ ಕಥಂ ನಿದ್ಧಾರಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ತಂ ದ್ವಯಮ್ಪಿ ಪಮಾದಮುಖೇನೇವ ನಿದ್ಧಾರಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥ ಯೋ ತಿವಿಧೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ತಣ್ಹಾಮೂಲಕಅವಿಜ್ಜಾಮೂಲಕೇಸು ಪಮಾದೇಸು। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ತಿವಿಧಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಮೂಲಕಸ್ಸ ಪಮಾದಸ್ಸ। **ಸಮ್ಪಟಿವೇಧೇನಾ**ತಿ ಅಸ್ಸಾದಾದೀನಂ ಪರಿಜಾನನೇನ। **ರಕ್ಖಣಾ**ತಿ ಅತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ ರಕ್ಖಣಸಙ್ಖಾತಾ। **ಪಟಿಸಂಹರಣಾ**ತಿ "ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ವುತ್ತಸ್ಸ ಪಮಾದಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತೇನ ಅಪ್ಪಮಾದಾನನುಯೋಗೇನ ಸಂಹರಣಾ ಯಾ ಖೇಪನಾ ಅತ್ಥಿ, **ಅಯಂ** ಪಮಾದಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತೇನ ಅಪ್ಪಮಾದಾನುಯೋಗೇನ ಪವತ್ತಾ ಖೇಪನಸಙ್ಖಾತಾ ಭಾವನಾ **ಸಮಥೋ** ನಾಮಾತಿ ಪಮಾದಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಮುಖೇನ ಪುನ ಆವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಸಮಥೋ ನಿದ್ಧಾರಿತೋತಿ।

"ಸೋ ಸಮಥೋ ಕಥಂ ಕೇನ ಉಪಾಯೇನ ಭವತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ತಥಾ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಉಪಾಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸೋ ಕಥ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಕಥ**ನ್ತಿ ಕೇನ ಉಪಾಯೇನ। "ಕಾಮೇನ್ತೀತಿ **ಕಾಮಾ,** ಕಾಮೀಯನ್ತೀತಿ ವಾ **ಕಾಮಾ**"ತಿ ವುತ್ತಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ **ಕಾಮಾನಂ** ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ **ಅಸ್ಸಾದಞ್ಚ,** "ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದಾ ಕಾಮಾ ಬಹುದುಕ್ಖಾ"ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೫) ವಚನತೋ ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದನೀಯಾನಂ ಕಾಮಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ **ಆದೀನವಞ್ಚ। ಕಾಮಾನ**ನ್ತಿ ಚ ಕಮ್ಮತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ –"ಕಾಮೇ ಪಟಿಚ್ಚಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೦)। "ಕಾಮಾನಮೇತಂ ನಿಸ್ಸರಣಂ, ಯದಿದಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮ"ನ್ತಿ (ಇತಿವು॰ ೭೨) ವಚನತೋ

ನಿಸ್ಸರಣನ್ತಿ ಇಧ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ವೋಕಾರನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ವ**-ಕಾರೋ ಆಗಮೋ, ಓ-ಕಾರಂ ಲಾಮಕಭಾವಂ। **ಆನಿಸಂಸನ್ತಿ** ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಾದಿಕಂ। ಯದಾ ಜಾನಾತಿ, ತದಾ ತೇನ ಉಪಾಯೇನ ಸಮಥೋ ಭವತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಮಥೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕತಮಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಿಭಜಿತುಂ **"ತತ್ಥ ಯಾ ವೀಮಂಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ಕಾಮಾನಂ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ಯದಾ ಜಾನಾತಿ, ತದಾ ಸಮಥೋ ಭವತೀತಿ ವುತ್ತೋ, "ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಥೇ ಭವಮಾನೇ ಸತಿ ಕತಮಾ ಭವತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಯಾ ವೀಮಂಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಥೇ ಭವಮಾನೇ ಸತಿ ಅಸ್ಸಾದಾದೀನಂ **ಯಾ** ಅನಿಚ್ಚಾದಿ**ವೀಮಂಸಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಾ** ಪಞ್ಞಾ ಭವತಿ, **ಅಯಂ** ವೀಮಂಸಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಾ ಪಞ್ಞಾ ವಿಸೇಸೇನ ಪಸ್ಸನತೋ **ವಿಪಸ್ಸನಾ** ನಾಮ। ಅಥ ವಾ ತಿವಿಧಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಮೂಲಕಸ್ಸ ಪಮಾದಸ್ಸ ಸಮ್ಪಟಿವೇಧೇನ ರಕ್ಖಣಾ ಪಟಿಸಂಹರಣಾ, ಅಯಂ ಸಮಥೋತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತೋ, "ಕತಮಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಯಾ ವೀಮಂಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಯಥಾವುತ್ತೇ ಸಮಥೇ ಸತಿ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಪಮಾದಸ್ಸ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ **ಯಾ ವೀಮಂಸಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಾ** ಪಞ್ಞಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, **ಅಯಂ** ವೀಮಂಸಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಾ ಪಞ್ಞಾ ವಿಸೇಸೇನ ಪಸ್ಸನತೋ **ವಿಪಸ್ಸನಾ** ನಾಮ। ವೀಮಂಸಾವ ದುಬ್ಬಲಾ, ಉಪಪರಿಕ್ಖಾ ಬಲವತೀತಿ ವಿಸೇಸೋ।

ಸಮಥೋ ಚೇವ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಚ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, "ಇಮೇ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಕಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಇಮೇ ದ್ವೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸಮಥೋ ಸಮಥಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛತಿ। "ಇಮೇಸು ದ್ವೀಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಭಾವಿಯಮಾನೇಸು ಕತಮೇ ಯೋಗಾವಚರೇನ ಪಹೀಯನ್ತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಇಮೇಸೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸಮಥೇ ಧಮ್ಮೇ ಭಾವಿಯಮಾನೇ ತಣ್ಹಾ ಯೋಗಾವಚರೇನ ಪಹೀಯತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಭಾವಿಯಮಾನಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾ ಯೋಗಾವಚರೇನ ಪಹೀಯತೀತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಪಹಾತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ ಪಹೀಯನ್ತಿ ತಣ್ಹಾ ಚೇವ ಅವಿಜ್ಜಾ ಚ। "ಇಮೇಸು ದ್ವೀಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಪಹೀಯಮಾನೇಸು ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಉಪಾದಾನಾದಯೋಪಿ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಸಕಲವಟ್ಟದುಕ್ಖನಿರೋಧಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಇಮೇಸು ದ್ವೀಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಪಹೀನೇಸೂ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ತಣ್ಹಾಯ ಸಮಥಭಾವನಾಯ ಪಹೀಯಮಾನಾಯ, ಅವಿಜ್ಜಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾಯ ಪಹೀಯಮಾನಾಯ ಇಮೇಸು ದ್ವೀಸು ಧಮ್ಮೇಸು ದ್ವೀಹಿ ಭಾವನಾಹಿ ಪಹೀನೇಸು ಕಾಮುಪಾದಾನಾದೀನಿ **ಚತ್ತಾರಿ ಉಪಾದಾನಾನಿ** ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ **ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ,** ನ ಭಙ್ಗಕ್ಖಣವಸೇನ।

ಏತ್ಥಾಹ – "ತಣ್ಹಾನಿರೋಧಾ ಉಪಾದಾನನಿರೋಧೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ "ತಣ್ಹಾಯ ಪಹೀಯಮಾನಾಯ ಉಪಾದಾನಾನಿ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀ"ತಿ ವಚನಂ ಯುತ್ತಂ ಹೋತು, ಕಥಂ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಹೀಯಮಾನಾಯ ಉಪಾದಾನಾನಿ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀತಿ? "ತಣ್ಹಾನಿರೋಧಾ ಉಪಾದಾನನಿರೋಧೋ"ತಿ ಪಾಠೇ ಅವಿಜ್ಜಾಸಹಿತತಣ್ಹಾನಿರೋಧಾ ಉಪಾದಾನನಿರೋಧೋತಿ ಅತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ। ಯಥಾ ಹಿ ತಣ್ಹಾಸಹಿತಾವ ಅವಿಜ್ಜಾ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪಚ್ಚಯೋ, ಏವಂ ಅವಿಜ್ಜಾಸಹಿತಾವ ತಣ್ಹಾ ಉಪಾದಾನಾನಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಸಹಿತತಣ್ಹಾನಿರೋಧಾ ಉಪಾದಾನನಿರೋಧೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ **ಉಪಾದಾನನಿರೋಧಾ** ತಥೇವ **ಭವನಿರೋಧೋ**ತಿ ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ಏವಮೇತಸ್ಸ ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ತಣ್ಹಾಸಹಿತಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋತಿಆದಿಕೋ ಗಹಿತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಇತೀ**ತಿ ಏವಂ ವಿಸಭಾಗಸಭಾಗಧಮ್ಮಾನಂ ಆವಟ್ಟನವಸೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ ಚ **ಪುರಿಮಕಾನಿ ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ಚ, ಸಮಥೋ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಚ** ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ **ಮಗ್ಗೋ ಚ** ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಞ್ಚ, **ವಟ್ಟನಿರೋಧೋ** ವಟ್ಟನಿರೋಧಸಚ್ಚಞ್ಚ, ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ।

"ವೀರಿಯಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಸ್ಸ ಪಮಾದಾದಿಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೇನ ವಾ ಸಭಾಗಭೂತಸ್ಸ ಪಮಾದಾದಿಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಸೇನ ವಾ ಆವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ನಿದ್ಧಾರಿತಬ್ಬಭಾವೋ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಕೇನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ತೇನ ತಥಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಬ್ಬಭಾವೇನ ಭಗವಾ "ಆರಮ್ಭಥ ನಿಕ್ಕಮಥಾ"ತಿಆದಿಗಾಥಾವಚನಂ ಆಹ, ತೇನ "ಆರಮ್ಭಥ ನಿಕ್ಕಮಥಾ"ತಿಆದಿಗಾಥಾವಚನೇನ ತಥಾ ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ನಿದ್ಧಾರಿತಬ್ಬಭಾವೋ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

"ಆರಮ್ಭಥ ನಿಕ್ಕಮಥಾ'ತಿಆದಿನಾ ವೋದಾನಪಕ್ಖಂಯೇವ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ವೋದಾನಪಕ್ಖಸ್ಸ ವಿಸಭಾಗಧಮ್ಮಸಭಾಗಧಮ್ಮವಸೇನೇವ ಆವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಚತುಸಚ್ಚನಿದ್ಧಾರಣಂ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಮ್ಪಿ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ಸಂಕಿಲೇಸಸ್ಸ ವಿಸಭಾಗಧಮ್ಮಸಭಾಗಧಮ್ಮವಸೇನಪಿ ಆವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಚತುಸಚ್ಚನಿದ್ಧಾರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯಥಾಪಿ ಮೂಲೇ"**ತಿಆದಿಗಾಥಾವಚನಮಾಹ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ -

> "ಏವಂ ವೋದಾನಪಕ್ಖಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ವಿಸಭಾಗಧಮ್ಮವಸೇನ, ಸಭಾಗಧಮ್ಮವಸೇನ ಚ ಆವಟ್ಟನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ವಿಸಭಾಗಧಮ್ಮವಸೇನ, ಸಭಾಗಧಮ್ಮವಸೇನ ಚ ಆವಟ್ಟನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ 'ಯಥಾಪಿ ಮೂಲೇ'ತಿ ಗಾಥಮಾಹಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೦) -

ವುತ್ತಂ। ಗಾಥಾತ್ಥೋಪಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತೋ। ತಥಾಪಿ ಯತಿಪೋತಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಅಟ್ಠಕಥಾನುಸಾರೇನೇವ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮ।

ಸಮೂಹೋ ರುಕ್ಖೋ ಮೂಲತಿ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ ಏತೇನ ಅವಯವೇನ ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಠಿತೇನಾತಿ **ಮೂಲಂ,** ಕಿಂ ತಂ? ಭೂಮಿಭಾಗೇ ಠಿತೋ ಮೂಲಸಙ್ಖಾತೋ ರುಕ್ಖಾವಯವೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಮೂಲೇ। ನತ್ಥಿ ಉಪದ್ದವೋ ಫರಸುಭೇದಾದಿಅನ್ತರಾಯೋ ಅಸ್ಸ ಮೂಲಸ್ಸಾತಿ **ಅನುಪದ್ದವೋ। ದಳ್ಹೇ**ತಿ ಉಪದ್ದವಾಭಾವೇನ ಸಭಾವತೋ ಥಿರೇ ಸತಿ। ಛಿನ್ದೀಯತೀತಿ **ಛಿನ್ನೋ,** ಕೋ ಸೋ? ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಮೂಲಸಹಿತೋ ರುಕ್ಖಾವಯವೋ, ನ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಹಿತೋ ರುಕ್ಖಾವಯವೋ। ರುಹತಿ ವಡ್ಢತೀತಿ **ರುಕ್ಖೋ।** ಸೋ ಚ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಮೂಲಸಹಿತೋ ರುಕ್ಖಾವಯವೋ ರುಕ್ಖೋತಿ ವುತ್ತೋ ಯಥಾ "ಸಮುದ್ದೋ ದಿಟ್ಠೋ"ತಿ। **ಪುನರೇವ ರೂಹತೀ**ತಿ ಪುನ ಅಙ್ಕುರುಪ್ಪಾದನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ತಣ್ಹಾನುಸಯೇ**ತಿ ಅತ್ತಭಾವಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲೇ। **ಅನೂಹತೇ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಅನುಪಚ್ಛಿನ್ನೇ ಸತಿ **ಇದಂ** ಅತ್ತಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ **ದುಕ್ಖಂ** ದುಕ್ಖಹೇತು **ಪುನಪ್ಪುನಂ** ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ **ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ** ನ ನಿರುಜ್ಝತಿಯೇವಾತಿ ಗಾಥಾತ್ಥೋ।

"ಇಧ ಗಾಥಾಯಂ ಯೋ ತಣ್ಹಾನುಸಯೋ ಅನೂಹತಭಾವೇನ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತನಸ್ಸ ಮೂಲನ್ತಿ ವುತ್ತೋ, **ಅಯಂ ತಣ್ಹಾನುಸಯೋ** ಕತಮಸ್ಸಾ ತಣ್ಹಾಯ ಅನುಸಯೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ, "ತಣ್ಹಾಯ ಕಾಮತಣ್ಹಾದಿವಸೇನ ಬಹುವಿಧತ್ತಾ **ಭವತಣ್ಹಾಯ** ಅನುಸಯೋ"ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ ಭವಸ್ಸಾದತಣ್ಹಾಭಾವತೋ। **ಯೋ** ಅನುಸಯೋ **ಏತಸ್ಸ** ಭವತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ **ಧಮ್ಮಸ್ಸ** ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, **ಅಯಂ** ಅನುಸಯೋ **ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯೋ** ಹೋತಿ। "ಅನುಸಯೋ ಬಹುವಿಧೋ, ಕಸ್ಮಾ ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯೋತಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಹಿ ಭವತಣ್ಹಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಭವತಣ್ಹಾಯ ಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ। ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಹಿ ಭವೇಸು ಆದೀನವಸ್ಸ ಅದಸ್ಸನವಸೇನ ಭವಸ್ಸಾದತಣ್ಹಾ ಭವತೀತಿ। **ಇಮೇ ದ್ವೇ ಕಿಲೇಸಾ**ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ವಿಸಭಾಗಸಭಾಗಧಮ್ಮಾವಟ್ಟನಂ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಂ, ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಪನ ಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ ಗಹೇತಬ್ಬಾ।

"ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿಕಸ್ಸ ಅನುಸನ್ಧ್ಯತ್ಥೋ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೦) ವುತ್ತೋ। **ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವಪ್ಪತ್ತಾಪತ್ತಸ್ಸ ನಿರವಸೇಸಸ್ಸ ಅಕುಸಲಸ್ಸ। **ಅಕರಣ**ನ್ತಿ ಸಪರಸನ್ತಾನೇಸು ಅನುಪ್ಪಾದನಂ । **ಕುಸಲಸ್ಸಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವಪ್ಪತ್ತಾಪತ್ತಸ್ಸ ತೇಭೂಮಕಕುಸಲಸ್ಸ ಚೇವ ಲೋಕುತ್ತರಕುಸಲಸ್ಸ ಚ। **ಉಪಸಮ್ಪದಾ**ತಿ ಸನ್ತಾನೇ ಉಪ್ಪಾದನವಸೇನ ಸಮ್ಪದಾ। ಸಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತನ್ತಿ **ಸಚಿತ್ತಂ,** ಸಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಯೋದಾಪನಂ ವೋದಾನಂ ಅರಹತ್ತಫಲುಪ್ಪತ್ತಿಯಾತಿ **ಸಚಿತ್ತಪರಿಯೋದಾಪನಂ** । ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗುಪ್ಪಾದೋ ಪನ "ಕುಸಲಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾ"ತಿ ಪದೇನ ಗಹಿತೋ। **ಏತಂ** ಅಕರಣಾದಿತ್ತಯದೀಪನಂ **ಬುದ್ಧಾನಂ** ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ **ಸಾಸನಂ** ಓವಾದೋತಿ ಗಾಥಾತ್ಥೋ।

ಗಾಥಾಯಂ ಯಸ್ಸ ಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪಾಪಂ ದುಚ್ಚರಿತಕಮ್ಮಪಥವಸೇನ ವಿಭಜಿತುಂ **"ಸಬ್ಬಪಾಪಂ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ದೋಸಸಮುಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ಯೇಭುಯ್ಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಲೋಭಸಮುಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಭವತಿ। **ಲೋಭಸಮುಟ್ಠಾನನ್ತಿಪಿ** ಯೇಭುಯ್ಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ದೋಸಸಮುಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಭವತಿ। **ಮೋಹಸಮುಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ** ತಥೇವ ವುತ್ತಂ। ಲೋಭಸಮುಟ್ಠಾನದೋಸಸಮುಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಸಬ್ಬಪಾಪೋ ದುಚ್ಚರಿತಕಮ್ಮಪಥಪ್ಪಭೇದೇನ ವಿಭತ್ತೋ, "ಏತ್ತಕೇನೇವ ವಿಭಜಿತಬ್ಬೋ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಅಞ್ಞೇನ ಅಕುಸಲಮೂಲಅಗತಿಗಮನಭೇದೇನಪಿ ವಿಭಜಿತುಂ **"ಯಾ ಅಭಿಜ್ಝಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ಏವಂ ದುಚ್ಚರಿತಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಕಮ್ಮವಿಭಾಗೇನ 'ಸಬ್ಬಪಾಪ'ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಪಾಪಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿಸ್ಸ ಅಕುಸಲಮೂಲವಸೇನ ಅಗತಿಗಮನವಿಭಾಗಮ್ಪಿ ದಸ್ಸೇತುಂ 'ಅಕುಸಲಮೂಲ'ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೦) ಅನುಸನ್ಧ್ಯತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। ಮೋಹವಸೇನ ಸಭಾವಂ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಭಯಸಮ್ಭವತೋ ಯಂ ಭಯಾ ಚ ಮೋಹಾ ಚ ಅಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಇದಂ **ಮೋಹಸಮುಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ವುತ್ತಂ।

ಸಬ್ಬಪಾಪೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕತಮಂ ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **ತತ್ಥ ಲೋಭೋ ಅಸುಭಾಯಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ -

> "ಏತ್ತಾವತಾ 'ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣ'ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಾಪಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಅಕರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ 'ಲೋಭೋ... ಪೇ॰... ಪಞ್ಞಾಯಾ'ತಿ ತೀಹಿ ಕುಸಲಮೂಲೇಹಿ ತಿಣ್ಣಂ ಅಕುಸಲಮೂಲಾನಂ ಪಹಾನವಸೇನ ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಮಾಹಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೦) -

ವುತ್ತಂ। ಸುಭಾಧಿಮುತ್ತವಸೇನ ಪವತ್ತೋ **ಲೋಭೋ ಅಸುಭಾಯ** ಅಸುಭಭಾವನಾಯ ತಥಾಪವತ್ತೇನ ಅಲೋಭೇನ ತದಙ್ಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನೇನ **ಪಹೀಯತಿ,** ಸತ್ತೇಸು ಕುಜ್ಝನದುಸ್ಸನವಸೇನ ಪವತ್ತೋ **ದೋಸೋ ಮೇತ್ತಾಯ** ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾಯ ತಥಾಪವತ್ತೇನ ಅದೋಸೇನ ಚ ತದಙ್ಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನೇನ **ಪಹೀಯತಿ,** ಸತ್ತೇಸು ಚೇವ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಚ ಮುಯ್ಹನವಸೇನ ಪವತ್ತೋ **ಮೋಹೋ ಪಞ್ಞಾಯ** ವಿಚಾರಣಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಭಾವನಾಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಚ ತದಙ್ಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನೇನ **ಪಹೀಯತಿ।**

"ಯದಿ ತೀಹಿ ಕುಸಲಮೂಲೇಹೇವ ಅಕುಸಲಮೂಲಾನಿ ಪಹೀಯನ್ತಿ, ಏವಂ ಸತಿ ಉಪೇಕ್ಖಾಕರುಣಾಮುದಿತಾ ನಿರತ್ಥಕಾ ಭವೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತಥಾ ಲೋಭೋ ಉಪೇಕ್ಖಾಯಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಉಪೇಕ್ಖಾಯಾತಿ** "ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕಾ"ತಿಆದಿನಾ ಭಾವಿತಾಯ ಉಪೇಕ್ಖಾಯ। ಮುದಿತಾ ಅರತಿಂ ವೂಪಸಮೇತ್ವಾ ಅರತಿಯಾ ಮೂಲಭೂತಂ ಮೋಹಮ್ಪಿ ಪಜಹತೀತಿ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ **"ಮೋಹೋ ಮುದಿತಾಯ ಪಹಾನಂ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಅಕುಸಲಮೂಲಾನಂ ಕುಸಲಮೂಲಾದೀಹಿ ಪಹಾತಬ್ಬತ್ತಂ ಕೇನ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತೇನ** ತಥಾ ಪಹಾತಬ್ಬತ್ತೇನ ಭಗವಾ "ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣ"ನ್ತಿ ವಚನಂ ಆಹ, ತೇನ "ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣ"ನ್ತಿ ವಚನೇನ ತಥಾ ಪಹಾತಬ್ಬತ್ತಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೩೧. "ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಸಬ್ಬಪಾಪೋ ವಿಭತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ಅಕರಣಞ್ಚ ವಿಭತ್ತಂ ಸಿಯಾ, ಏವಂ ಸತಿ ಅಟ್ಠಮಿಚ್ಛತ್ತಾನಂ ಅಕರಣಂ ಅನಿವಾರಿತಂ ಸಿಯಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸಬ್ಬಪಾಪಂ ನಾಮ ಅಟ್ಠ ಮಿಚ್ಛತ್ತಾನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಿಚ್ಛಾಸತೀತಿ** ಅನಿಚ್ಚಾದೀಸು "ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಅನುಸ್ಸರಣಚಿನ್ತನಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಅಕುಸಲಪ್ಪವತ್ತಿ।

ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣಂ ಬಹುಧಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ವಿಞ್ಞಾತಂ, "ಕಥಂ ಕುಸಲಸ್ಸ ಸಮ್ಪದಾ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಾ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಕುಸಲಸ್ಸ ಸಮ್ಪದಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅಟ್ಠಸು ಮಿಚ್ಛತ್ತೇಸು ಪಹೀನೇಸೂ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಟ್ಠ ಸಮ್ಮತ್ತಾನೀತಿ** ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ ಸಮ್ಮಾಸತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀತಿ ಅಟ್ಠಸಮ್ಮತ್ತಾನಿ ವಿಸಭಾಗಪರಿವತ್ತನಧಮ್ಮವಸೇನ **ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಅತೀತಸ್ಸಾತಿ** ಅತೀತೇನ

ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ದೇಸಿತಸ್ಸ। ವಿಪಸ್ಸಿನೋ ಹಿ ಭಗವತೋ ಅಯಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಗಾಥಾ। **ಚಿತ್ತೇ ಪರಿಯೋದಾಪಿತೇತಿ** ಚಿತ್ತಪಟಿಬದ್ಧಾ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾಪಿ ಪರಿಯೋದಾಪಿತಾ ಭವನ್ತಿ। "ಚಿತ್ತಪರಿಯೋದಾಪಿತೇನ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಪರಿಯೋದಾಪಿತಭಾವೋ ಕಥಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಏವಞ್ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏವಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ಭಗವಾ ಯಂ "ಚೇತೋವಿಸುದ್ಧತ್ಥಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ತಥಾಗತೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವುಸ್ಸತೀ"ತಿ ವಚನಂ ಆಹ, ತೇನ "ಚೇತೋ...ಪೇ॰... ವುಸ್ಸತೀ"ತಿ ವಚನೇನ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಪರಿಯೋದಾಪನಾ ಕತಿವಿಧಾ ಭವನ್ತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ದುವಿಧಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಯ ನೀವರಣಪ್ಪಹಾನಞ್ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಅನುಸಯಸಮುಗ್ಘಾತೋ ಚಾತಿ ಪರಿಯೋದಾಪನಸ್ಸ ದುವಿಧತ್ತಾ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಪರಿಯೋದಾಪಿತಾ ಭವನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಹೀನನೀವರಣಾನುಸಯಾ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲಾ ಪಸಾದನೀಯವಣ್ಣಾ ಹೋನ್ತಿ।

"ಪರಿಯೋದಾಪನಸ್ಸ ಕಿತ್ತಿಕಾ ಭೂಮಿಯೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ದ್ವೇ ಪರಿಯೋದಾಪನಭೂಮಿಯೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "'ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣ'ನ್ತಿಆದಿಗಾಥಾಯ ದೇಸಿತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕತಮಂ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ಕತಮಂ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ , ಕತಮಂ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ, ಕತಮಂ ನಿರೋಧಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಯಂ ಪಟಿವೇಧೇನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾತಿ** ಗಾಥಾಯ ದೇಸಿತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು **ಯಂ** ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ **ಪಟಿವೇಧೇನ** ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯೇನ ಪರಿಯೋದಾಪೇತಿ, **ಇದಂ** ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ **ದುಕ್ಖಂ** ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಭವೇ। **ಯತೋ** ತಣ್ಹಾಸಂಕಿಲೇಸತೋ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಪರಿಯೋದಾಪೇತಿ, **ಅಯಂ** ತಣ್ಹಾಸಂಕಿಲೇಸೋ **ಸಮುದಯೋ** ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ। **ಯೇನ** ಅರಿಯಮಗ್ಗಙ್ಗೇನ ಪರಿಯೋದಾಪೇತಿ, **ಅಯಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ** ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ। **ಯಂ** ಅಸಙ್ಖತಧಾತುಂ ಅಧಿಗತೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಪರಿಯೋದಾಪಿತಂ, **ಅಯಂ** ಅಸಙ್ಖತಧಾತುಧಮ್ಮೋ **ನಿರೋಧೋ** ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ಭವೇ। **ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ** ಗಾಥಾಯ ದೇಸಿತಧಮ್ಮಾನಂ ಸಭಾಗವಿಸಭಾಗಧಮ್ಮಾವಟ್ಟನವಸೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ। **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿಕಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

"ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣ"ನ್ತಿಆದಿಗಾಥಾಯ ದೇಸಿತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಭಾಗವಿಸಭಾಗಧಮ್ಮಾವಟ್ಟನವಸೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ವಿಞ್ಞಾತಾನಿ।

> "'ಧಮ್ಮೋ ಹವೇ ರಕ್ಖತಿ ಧಮ್ಮಚಾರಿಂ, ಛತ್ತಂ ಮಹನ್ತಂ ಯಥ ವಸ್ಸಕಾಲೇ।
> ಏಸಾನಿಸಂಸೋ ಧಮ್ಮೇ ಸುಚಿಣ್ಣೇ, ನ ದುಗ್ಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ ಧಮ್ಮಚಾರೀ'ತಿ -

ಗಾಥಾಯ ದೇಸಿತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ವಿಸಭಾಗಸಭಾಗಧಮ್ಮಾನಂ ಆವಟ್ಟನವಸೇನ ಕಥಂ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಧಮ್ಮೋ ಹವೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಾಯ ಗಾಥಾಯ ದೇಸಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಧಮ್ಮೋ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮೋ ನಾಮಾತಿ** ಪುಞ್ಞಧಮ್ಮೋ ನಾಮ। **ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋತಿ** ಮನಚ್ಛಟ್ಠಿನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸೀಲಾದಿಕೋ ಸಬ್ಬೋ ಸಂವರೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ -"ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸೀಸೇನ ಚೇತ್ಥ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸೀಲಂ ಗಹಿತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೧)। ಚತ್ತಾರೋ **ಅಪಾಯಾ** ದುಕ್ಕಟಕಮ್ಮಕಾರೀನಂ ಗತಿಭೂತತ್ತಾ **ದುಗ್ಗತಿ। ಸಬ್ಬಾ ಉಪಪತ್ತಿಯೋ** ಪನ ದುಕ್ಖದುಕ್ಖಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಸಮಙ್ಗೀನಂ ಗತಿಭೂತತ್ತಾ **ದುಗ್ಗತಿ** ನಾಮ।

"ತಸ್ಮಿಂ ದುವಿಧೇ ಧಮ್ಮೇ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಧಮ್ಮೋ ಕತ್ಥ ಠಿತೋ, ಕಥಂ ಸುಚಿಣ್ಣೋ, ಕುತೋ ರಕ್ಖತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಯಾ ಸಂವರಸೀಲೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ದುವಿಧೇ ಧಮ್ಮೇ। ಸಂವರಸೀಲೇ ಠಿತಾ ಯಾ ಅಖಣ್ಡಕಾರಿತಾ ಹೋತಿ, **ಅಯಂ** ಅಖಣ್ಡವಸೇನ ಕಾತಬ್ಬೋ ಸಂವರಸೀಲೇ ಠಿತೋ ಸುಟ್ಠು ಆಚಿಣ್ಣಪರಿಚಿಣ್ಣೋ ಪುಞ್ಞ**ಧಮ್ಮೋ** ಚತೂಹಿ **ಅಪಾಯೇಹಿ** ಅತ್ತನೋ ಆಧಾರಂ ಅತ್ತಾನಂ ರಕ್ಖನ್ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಏಕನ್ತಿಕಭಾವೇನ **ರಕ್ಖತಿ,** ಅನೇಕನ್ತಿಕಭಾವೇನ ಪನ ರಕ್ಖಿತಮತ್ತೋ ಪುಞ್ಞಧಮ್ಮೋಪಿ ರಕ್ಖತೀತಿ ಅತ್ಥೋ

ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಅಪಾಯೇಹೀ**ತಿ ಚ ಪಧಾನವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ರೋಗಾದಿಅನ್ತರಾಯತೋಪಿ ರಕ್ಖತಿ। ರೋಗಾದಿಅನ್ತರಾಯೋ ವಾ ಅಯತೋ ಅಪಗತತ್ತಾ ಅಪಾಯನ್ತೋಗಧೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

"ತಥಾ ರಕ್ಖತೀತಿ ಕೇನ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಏವಂ ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏವಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ಲಕ್ಖಣಪಕಾರದಸ್ಸನಂ ಭಗವಾ "ದ್ವೇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀಲವತೋ ಗತಿಯೋ ದೇವಾ ಚ ಮನುಸ್ಸಾ ಚಾ"ತಿ ಯಂ ವಚನಂ ಆಹ, ತೇನ "ದ್ವೇಮಾ…ಪೇ॰… ಮನುಸ್ಸಾ ಚಾ"ತಿ ವಚನೇನ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಸಂವರಸೀಲೇ ಠಿತಸ್ಸ ಅಖಣ್ಡಕಾತಬ್ಬಸ್ಸ ಸುಚಿಣ್ಣಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಪಾಯೇಹಿ ರಕ್ಖಣೇ ಏಕನ್ತಿಕಭಾವೋ ಕೇನ ಸುತ್ತೇನ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಏವಞ್ಚ ನಾಳನ್ದಾಯ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏವಞ್ಚಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇನ ಪಕಾರೇನಪಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ನಾಳನ್ದಾಯ**ನ್ತಿ ನಾಳನ್ದನಾಮಕೇ ನಿಗಮೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅಸಿಬನ್ಧಕನಾಮಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ **ಗಾಮಣಿ** ಗಾಮಜೇಟ್ಠಕೋ ಭಗವನ್ತಂ **ಏತಂ** ವುಚ್ಚಮಾನಂ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ ಬಾಹಿರಕಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। **ಭನ್ತೇ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಗಾಮಣಿ ಆಲಪತಿ। **ಪಚ್ಛಾಭೂಮಕಾ**ತಿ ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಯ ನಿಸಿನ್ನಕಾ। **ಉಯ್ಯಾಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕತೋ ಉದ್ಧಂ ದೇವಲೋಕಂ ಯಾಪೇನ್ತಿ ಪಾಪೇನ್ತಿ।

ಇಧಸ್ಸಾತಿ ಇಧಲೋಕೇ ಅಸ್ಸ ಭವೇಯ್ಯ। ಪುರಿಸೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ…ಪೇ॰… ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಅಸ್ಸ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಸೇಸಂ ಪಾಳಿತೋ ಚೇವ ವುತ್ತಾನುಸಾರೇನ ಚ ಞೇಯ್ಯಂ।

೩೧. "ವಿಸಭಾಗಧಮ್ಮಸಭಾಗಧಮ್ಮಾವಟ್ಟನವಸೇನ ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ನಿದ್ಧಾರಿತಭಾವೋ ಕೇನ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ ಏಕಮ್ಹಿ ಪದಟ್ಠಾನೇ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

"ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಆವಟ್ಟೋ ಹಾರೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, ಅಞ್ಞೋ ನಿಯುತ್ತೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ನಿಯುತ್ತೋ ಆವಟ್ಟೋ ಹಾರೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಸಂ ಯಸ್ಸಂ ಪಾಳಿಯಂ ಯೋ ಯೋ ಆವಟ್ಟೋ ಹಾರೋ ಯಥಾಲಾಭವಸೇನ ಯೋಜಿತೋ, ತಸ್ಸಂ ತಸ್ಸಂ ಪಾಳಿಯಂ ಸೋ ಸೋ ಆವಟ್ಟೋ ಹಾರೋ ತಥಾ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ **ಯುತ್ತೋ** ಯೋಜಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ಆವಟ್ಟಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುಸಾರೇನೇವ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೮. ವಿಭತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗವಿಭಾವನಾ

೩೨. ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ಆವಟ್ಟಹಾರವಿಭಙ್ಗೇನ ಆವಟ್ಟೇತಬ್ಬಾ ಪದಟ್ಠಾನಾದಯೋ ವಿಭತ್ತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ಆವಟ್ಟಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ವಿಭತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ವಿಭತ್ತಿಹಾರೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ಸೋಳಸಸು ದೇಸನಾಹಾರಾದೀಸು **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ವಿಭತ್ತಿಹಾರೋ** ವಿಭತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। "ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಭೂಮಿಞ್ಚಾ"ತಿಆದಿನಿದ್ದೇಸಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ "ದ್ವೇ ಸುತ್ತಾನೀ"ತಿಆದಿಕೋ ವಿತ್ಥಾರಭೂತೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ವಿಭತ್ತಿಹಾರೋ ವಿಭತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

“ಯೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ವುತ್ತಾ ಧಮ್ಮಪದಟ್ಠಾನಭೂಮಿಯೋ ಇಮಿನಾ ವಿಭತ್ತಿಹಾರೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ತಾನಿ ಸುತ್ತಾನಿ ಕಿತ್ತಕಾನೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ತಾನಿ ಸುತ್ತಾನಿ ಪಠಮಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ದ್ವೇ ಸುತ್ತಾನಿ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ವಾಸನಾಭಾಗಿಯ**ನ್ತಿ ಪುಞ್ಞಭಾವನಾ ವಾಸನಾ ನಾಮ, ವಾಸನಾಯ ಭಾಗೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ **ವಾಸನಾಭಾಗೋ,** ವಾಸನಾಭಾಗೇ ವಾಚಕಭಾವೇನ ನಿಯುತ್ತಂ ಸುತ್ತನ್ತಿ **ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ,** ಕತಮಂ ತಂ? ಯಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ತೀಣಿ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂನಿ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಾನಿ, ತಂ ಸುತ್ತಂ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ। **ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯ**ನ್ತಿ ಲೋಭಕ್ಖನ್ಧಾದೀನಂ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝನಂ ಪದಾಲನಂ **ನಿಬ್ಬೇಧೋ,** ನಿಬ್ಬೇಧಸ್ಸ ಭಾಗೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ **ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗೋ,** ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗೇ ವಾಚಕಭಾವೇನ ನಿಯುತ್ತಂ ಸುತ್ತನ್ತಿ **ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ,** ಕತಮಂ ತಂ? ಯಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮಾ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಾ, ತಂ ಸುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ।

“ತೇಸಂ ಸುತ್ತಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಯಾಹಿ ಪಟಿಪದಾಹಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಾ ಪಟಿಪದಾ ಕಿತ್ತಿಕಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ದ್ವೇ ಪಟಿಪದಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ದಾನಸೀಲಭಾವನಾಮಯಪುಞ್ಞಭಾಗೇ ಭವಾ ಪಟಿಪದಾತಿ **ಪುಞ್ಞಭಾಗಿಯಾ।** ಫಲಭಾಗೇ ಭವಾ ಪಟಿಪದಾತಿ **ಫಲಭಾಗಿಯಾ।** “ಯೇಸು ಸೀಲೇಸು ಠಿತಾ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಾನಿ ಸೀಲಾನಿ ಕಿತ್ತಕಾನೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ದ್ವೇ ಸೀಲಾನೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸಂವರತಿ ಏತೇನ ಸಂವರೇನಾತಿ **ಸಂವರೋ,** ಸೋ ಸಂವರೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೋ, ಸತಿಸಂವರೋ, ಞಾಣಸಂವರೋ, ಖನ್ತಿಸಂವರೋ, ವೀರಿಯಸಂವರೋತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ। ಸಬ್ಬೋಪಿ ಪಾಪಸಂವರಣತೋ **ಸಂವರೋ,** ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸಮ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನತ್ತಾ **ಸೀಲಂ** ನಾಮ। ಪಜಹತಿ ಏತೇನ ಪಹಾತಬ್ಬೇತಿ **ಪಹಾನಂ,** ಪಜಹನಂ ವಾ **ಪಹಾನಂ,** ತಞ್ಚ ಪಹಾನಂ ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನಂ, ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನಂ, ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಂ, ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಿಪ್ಪಹಾನಂ, ನಿಸ್ಸರಣಪ್ಪಹಾನನ್ತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಂ। ತತ್ಥ ನಿಸ್ಸರಣಪ್ಪಹಾನಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಪಹಾನಂ ವುತ್ತನಯೇನ **ಸೀಲಂ** ನಾಮ।

“ತೇಸು ಸುತ್ತಾದೀಸು ಭಗವಾ ಕತಮಂ ಸುತ್ತಂ ಕತಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ದೇಸಯತಿ, ಕತರಸ್ಮಿಂ ಸೀಲೇ ಠಿತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕತಮೇನ ಸೀಲೇನ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಭವತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ತಥಾ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತತ್ಥ ಭಗವಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥ** ತೇಸು ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಾದೀಸು ಸುತ್ತೇಸು ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ **ತತ್ಥ** ತಾಸು ಪುಞ್ಞಭಾಗಿಯಾದಿಪಟಿಪದಾಸು ಪುಞ್ಞಭಾಗಿಯಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಭಗವಾ ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ದೇಸಯತಿ, **ಸೋ** ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಸುತ್ತಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತತ್ಥ ಸಂವರಸೀಲಾದೀಸು **ಸಂವರಸೀಲೇ ಠಿತೋ** ಹುತ್ವಾ **ತೇನ** ಸಂವರಸೀಲಸಙ್ಖಾತೇನ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ** ಸೇಟ್ಠಚರಿಯೇನ **ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ** ಸೇಟ್ಠಾಚಾರಪೂರಕೋ ಭವತಿ। **ತತ್ಥ** ತೇಸು ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಾದೀಸು ಸುತ್ತೇಸು ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ **ತತ್ಥ** ತಾಸು ಪುಞ್ಞಭಾಗಿಯಾದಿಪಟಿಪದಾಸು ಫಲಭಾಗಿಯಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಭಗವಾ ದೇಸಯತಿ, **ಸೋ** ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಸುತ್ತಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತತ್ಥ ಸಂವರಸೀಲಾದೀಸು **ಪಹಾನಸೀಲೇ** ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಪ್ಪಹಾನವಸೇನ **ಠಿತೋ** ಹುತ್ವಾ **ತೇನ** ಪಹಾನಸೀಲಸಙ್ಖಾತೇನ ವಿಸೇಸಭೂತೇನ ಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತೇನ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ** ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಭವತೀತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

“ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಸುತ್ತಾದೀಸು ಕತಮಂ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕತಮ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಸುತ್ತಾದೀಸು। **ದಾನಕಥಾ**ತಿ ಸಪ್ಪುರಿಸದಾನದಾನಫಲಅಸಪ್ಪುರಿಸದಾನದಾನಫಲಕಥಾ। **ಸೀಲಕಥಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಸೀಲಾದಿಸೀಲಫಲಕಥಾ। **ಸಗ್ಗಕಥಾ**ತಿ ಸಗ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಸುಖಕಥಾ ಚೇವ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪಕಪುಞ್ಞಕಥಾ ಚ। **ಆದೀನವೋ**ತಿ ಆದೀನವದಸ್ಸಕೋ ಸುತ್ತನ್ತೋ। **ಆನಿಸಂಸೋ**ತಿ ಆನಿಸಂಸದಸ್ಸಕೋ ಸುತ್ತನ್ತೋ। ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ।

“ತತ್ಥ ಕತಮ”ನ್ತಿಆದೀಸು ಅನುಸನ್ಧ್ಯತ್ಥೋ ವುತ್ತನಯೋವ। ಯಾ ದೇಸನಾ ಚತುಸಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನಾ, ಸಾ ದೇಸನಾ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಸುತ್ತಸ್ಸಪಿ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಸುತ್ತಭಾವೋ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ ಚತುಸಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನತೋತಿ ಚೋದನಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ **“ವಾಸನಾಭಾಗಿಯೇ ಸುತ್ತೇ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ವಾಸನಾಭಾಗಿಯೇ

ಸುತ್ತೇ **ಪಜಾನನಾ** ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿವಿಪಸ್ಸನಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗಪದಟ್ಠಾನಭೂತಾ ಪಞ್ಞಾ ನತ್ಥಿ, **ಮಗ್ಗೋ** ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ನತ್ಥಿ, **ಫಲಂ** ಅರಿಯಫಲಂ ನತ್ಥಿ। ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯೇ ಸುತ್ತೇ ಪನ ಪಜಾನನಾದಯೋ ಅತ್ಥಿ, ವಾಸನಾಭಾಗಿಯೇ ಸುತ್ತೇ ನತ್ಥಿ। "ಪಜಾನನಾ"ತಿಆದಿನಾ ಚತುಸಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನಾ ದಾನಕಥಾದಿಕಾ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯೇ ಸುತ್ತೇ ಅನ್ತೋಗಧಾ, ಇತರಂಯೇವ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಸುತ್ತನ್ತಿ ನಾಮಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ವುತ್ತಾ ಧಮ್ಮಪದಟ್ಠಾನಭೂಮಿಯೋ ವಿಭತ್ತಾ, ತಾನಿ ಸುತ್ತಾನಿ ದ್ವೇಯೇವ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಕಸ್ಮಾ "ದ್ವೇಯೇವ ಸುತ್ತಾನಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನೀ"ತಿ ಚೇ ವದೇಯ್ಯುಂ? ಅಸಙ್ಕರತೋ ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮಪದಟ್ಠಾನಭೂಮೀನಂ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಾನಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ। "ಯದಿ ಏವಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಸುತ್ತಾನಿಪಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ ಅಸಙ್ಕರತ್ತಾ"ತಿ ಚೇ ವದೇಯ್ಯುಂ? ನೋ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ, ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಸುತ್ತೇ ನಿದ್ಧಾರಿತೇ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಸುತ್ತಮ್ಪಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮತೋ ನಿಸ್ಸಟ್ಠಧಮ್ಮಾನಂಯೇವ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಧಮ್ಮತ್ತಾ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಸುತ್ತೇ ಚ ನಿದ್ಧಾರಿತೇ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಸುತ್ತಮ್ಪಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ ಅನಞ್ಞತ್ತಾ।

"ಯೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ವುತ್ತಾ ಧಮ್ಮಪದಟ್ಠಾನಭೂಮಿಯೋ ವಿಭತ್ತಿಹಾರೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ತಾನಿ ಸುತ್ತಾನಿ ಕತಮೇನ ಫಲೇನ ಯೋಜಯಿತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸುತ್ತಾನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸುತ್ತಾನೀ**ತಿ ಯಥಾನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಸುತ್ತಾನಿ ಚೇವ ತಂನಿದ್ಧಾರಣೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಸುತ್ತಾನಿ ಚಾತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸುತ್ತಾನಿ **ಇಮೇಸಂಯೇವ ಚತುನ್ನಂ ಸುತ್ತಾನಂ ದೇಸನಾಯ** ನಯೇನ ನೀತೇನ **ಫಲೇನ ಸಬ್ಬತೋ** ಸಬ್ಬಭಾಗೇನ ಸಂವರಸೀಲಪ್ಪಹಾನ**ಸೀಲೇನ** ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ ಯೋಜಯಿತಬ್ಬಾನಿ। ಯೋಜೇನ್ತೇನ ಚ **ಸಬ್ಬತೋ** ಸಬ್ಬಭಾಗೇನ ಚ ಪದಾದಿ**ವಿಚಯೇನ** ಹಾರೇನ ಸಂವರಸೀಲಾದಿಕಂ ಫಲಂ **ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ಯುತ್ತಿಹಾರೇನ** ಯುತ್ತಂ ಫಲಂ ಗವೇಸಿತ್ವಾ "ಇದಂ ಫಲಂ ಇಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಫಲಂ, ಇದಂ ಫಲಂ ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಫಲ"ನ್ತಿ ಸುತ್ತಾನಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಫಲೇನ ಯೋಜಯಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

"ಕಿತ್ತಕೇನ ಫಲೇನ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯಾವತಿಕಾ ಞಾಣಸ್ಸ ಭೂಮೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಭಗವತಾ ದೇಸಿತೇನ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಸುತ್ತೇನ ಸಿದ್ಧಾ **ಯಾವತಿಕಾ** ಪುಞ್ಞಭಾಗಿಯಾ ಪಟಿಪದಾದಯೋ ವಿಭಜನ**ಞಾಣಸ್ಸ ಭೂಮಿ** ಆರಮ್ಮಣಾ ಭವಿತುಮರಹನ್ತಿ, ತಾವತಿಕಾಹಿ ಭೂಮೀಹಿ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಸುತ್ತಂ ಯೋಜಯಿತಬ್ಬಂ। ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಸುತ್ತೇನ ಸಿದ್ಧಾ **ಯಾವತಿಕಾ** ಫಲಭಾಗಿಯಾ ಪಟಿಪದಾದಯೋ ವಿಭಜನ**ಞಾಣಸ್ಸ ಭೂಮಿ** ಆರಮ್ಮಣಾ ಭವಿತುಮರಹನ್ತಿ, ತಾವತಿಕಾಹಿ ಭೂಮೀಹಿ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಸುತ್ತಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಇತರದ್ವಯಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಏತೇನ ಞಾಣಸ್ಸ ಭೂಮೀನಂ ಸುತ್ತತ್ಥಾನಂ ಬಹುವಿಧತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

೩೪. ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಸುತ್ತಾದೀಸು ವುತ್ತಾ ಧಮ್ಮಾ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಭಾವೇಹಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ಕಥಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಅಸೇಕ್ಖಾಭಾಗಿಯಭಾವೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣಭಾವೇಹಿ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಾಧಾರಣಾ"ತಿಆದಿ** ಆರದ್ಧಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯ** ಪನ –

> "ಏವಂ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಭಾವೇಹಿ ಧಮ್ಮೇ ಏಕದೇಸೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಭಾವೇಹಿ ಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣಭಾವೇಹಿ ವಿಭಜಿತುಂ 'ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಾಧಾರಣಾ'ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೪) –

ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾ ವಿಭತ್ತಿಹಾರೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಾ, ತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು **ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಾಧಾರಣಾ**ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ, **ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಾಧಾರಣಾ**ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। ತೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮೇ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ನಾಮಸಾಧಾರಣಾ, ವತ್ಥುಸಾಧಾರಣಾ ಚಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ನಾಮಸಾಧಾರಣಾ**ತಿ ನಾಮೇನ ನಾಮಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸಾಧಾರಣಾ ಸಮಾನಾ, "ಕುಸಲಾ"ತಿ ನಾಮೇನ

ಏಕವೀಸತಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ ಸಮಾನಾ, “ಅಕುಸಲಾ”ತ್ಯಾದಿನಾಮೇನ ದ್ವಾದಸ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ ಸಮಾನಾ, ಕುಸಲಾದಿನಾಮಪಞ್ಞತ್ತಿವಚನೇನ ವಚನೀಯಾ ಅತ್ಥಾ ಕುಸಲಾದಿನಾಮಸಾಧಾರಣಾತಿ ವುತ್ತಾ। ತೇನ **ಟೀಕಾಯಂ** -

> “ನಾಮಂ ನಾಮಪಞ್ಞತ್ತಿ, ತಂಮುಖೇನೇವ ಸದ್ದತೋ ತದತ್ಥಾವಗಮೋ। ಸದ್ದೇನ ಚ ಸಾಮಞ್ಞರೂಪೇನೇವ ತಥಾರೂಪಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಗಹಣಂ, ನ ವಿಸೇಸರೂಪೇನ। ತಸ್ಮಾ ಸದ್ದವಚನೀಯಾ ಅತ್ಥಾ ಸಾಧಾರಣರೂಪನಾಮಾಯತ್ತಗಹಣೀಯತಾಯ ನಾಮಸಾಧಾರಣಾ ವುತ್ತಾ”ತಿ -

ವುತ್ತಂ। **ವತ್ಥುಸಾಧಾರಣಾ**ತಿ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತೇನ ವತ್ಥುನಾ ಸಾಧಾರಣಾ। ಯಸ್ಮಿಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತೇ ಸನ್ತಾನೇ ವಾ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾದಿಮ್ಹಿ ವಾ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಪವತ್ತನ್ತಿ, ತೇ ಧಮ್ಮಾ ತೇನ ಸನ್ತಾನೇನ ವಾ ವತ್ಥುನಾ ತೇನ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾದಿನಾ ವಾ ಸಾಧಾರಣಾ ಸಮಾನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕಸನ್ತಾನೇ ಪತಿತತ್ತಾ ಫುಸನಾದಿಸಭಾವತೋ ಭಿನ್ನಾಪಿ ವತ್ಥುಸಾಧಾರಣಾ ಸಮಾನವತ್ಥುಕಾಯೇವ ಭವನ್ತೀತಿ ವಿಭತ್ತಿಹಾರೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

“ಕಿಂ ನಾಮಸಾಧಾರಣವತ್ಥುಸಾಧಾರಣಾಯೇವ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಾ, ಅಞ್ಞಂ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಂ ನತ್ಥೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಯಂ ವಾ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ನಾಮಸಾಧಾರಣವತ್ಥುಸಾಧಾರಣೇಹಿ ಅಞ್ಞಂ ಯಂ ವಾ ಪನ ಕಿಚ್ಚಸಾಧಾರಣಪಚ್ಚಯಸಾಧಾರಣಪಟಿಪಕ್ಖಾದಿಸಾಧಾರಣಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಜಾತಂ **ಏವಂಜಾತಿಯಂ** ಸಾಧಾರಣಜಾತಿಯಂ, ತಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಂ ವಿಚಯಹಾರೇನ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ಯುತ್ತಿಹಾರೇನ ಗವೇಸಿತ್ವಾ ಯುತ್ತಂ ಸಾಧಾರಣಂ ವಿಭತ್ತಿಹಾರೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ತೇಸು ನಾಮಸಾಧಾರಣಾದೀಸು ಕತಮೇ ನಾಮಸಾಧಾರಣಾ, ಕತಮೇ ವತ್ಥುಸಾಧಾರಣಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತಾನಂ ಸತ್ತಾನ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಮಾತುಘಾತಕಾದೀನಂ ಛನ್ನಂ ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತಕಮ್ಮಕರಾನಂ ಸತ್ತಾನಞ್ಚ ದುಗ್ಗತಿಅಹೇತುಕಸುಗತಿಅಹೇತುಕದುಹೇತುಕತಿಹೇತುಕಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಅನಿಯತಕಮ್ಮಕರಾನಂ ಸತ್ತಾನಞ್ಚ ಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತಾ ದಸ್ಸನಪಹಾತಬ್ಬಾ ಕಿಲೇಸಾ ದಸ್ಸನಪಹಾತಬ್ಬನಾಮಸಾಧಾರಣಾ ಸಮಾನಾ ಭವನ್ತಿ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಸನವಸೇನ ಭಿನ್ನಸಭಾವಾನಮ್ಪಿ ದಸ್ಸನಪಹಾತಬ್ಬನಾಮನಾತಿವತ್ತನತೋ। ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಂ ನಿಯತಾನಿಯತಸತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸನಪಹಾತಬ್ಬಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನವತ್ಥುಭಾವತೋ ವತ್ಥುಸಾಧಾರಣಾ ಚ ಸಮಾನವತ್ಥುಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ** ದುಗ್ಗತಿಅಹೇತುಕಾದಿಚತುಬ್ಬಿಧಸತ್ತಸ್ಸ, **ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ** ಚ ಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತಾ **ಕಾಮರಾಗಬ್ಯಾಪಾದಾ** ಕಿಲೇಸಾ ಕಾಮರಾಗಬ್ಯಾಪಾದನಾಮಸಾಧಾರಣಾ ಸಮಾನಾ ಭವನ್ತಿ ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಪ್ಪಹಾತಬ್ಬಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಪ್ಪಹಾತಬ್ಬವಸೇನ ಭಿನ್ನಸಭಾವಾನಮ್ಪಿ ಕಾಮರಾಗಬ್ಯಾಪಾದನಾಮನಾತಿವತ್ತನತೋ। ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಸ್ಸ **ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ, ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ** ಚ ಕಾಮರಾಗಬ್ಯಾಪಾದಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನವತ್ಥುಭಾವತೋ ವತ್ಥುಸಾಧಾರಣಾ ಸಮಾನವತ್ಥುಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಚ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ, ಅನಾಗಾಮಿಸ್ಸ** ಚ ಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತಾ **ಉದ್ಧಂಭಾಗಿಯಾ ಸಂಯೋಜನಾ** ಉದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯನಾಮಸಾಧಾರಣಾ ಸಮಾನಾ ಭವನ್ತಿ ರೂಪರಾಗಾದಿವಸೇನ ಭಿನ್ನಸಭಾವಾನಮ್ಪಿ ಉದ್ಧಂಭಾಗಿಯನಾಮನಾತಿವತ್ತನತೋ। **ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ, ಅನಾಗಾಮಿಸ್ಸ** ಚ ಉದ್ಧಂಭಾಗಿಯಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನವತ್ಥುಭಾವತೋ ವತ್ಥುಸಾಧಾರಣಾ ಸಮಾನವತ್ಥುಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಚ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಟೀಕಾಯಂ** - “ದಸ್ಸನಪಹಾತಬ್ಬಾನಞ್ಹಿ ಯಥಾ ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತಸತ್ತಾ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ, ಏವಂ ಅನಿಯತಾಪೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಪನ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ಪಹಾನೇಕಟ್ಠಾ ಕಿಲೇಸಾ ನಾಮಸಾಧಾರಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸಹಜೇಕಟ್ಠಾ ಕಿಲೇಸಾ ವತ್ಥುಸಾಧಾರಣಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ಸಾಧಾರಣಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, “ಕಥಂ ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ಸಾಧಾರಣಾ ವಿಭತ್ತಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅರಿಯಸಾವಕೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯಂ ಕಿಞ್ಚೀ**ತಿ ಸಾಮಞ್ಞವಸೇನ ವುತ್ತಾ ಪರಮಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿಆದಿಕಾ ಲೋಕಿಯಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೇವ ಗಹಿತಾ। **ಅರಿಯಸಾವಕೋ**ತಿ ಅರಿಯಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾವಕೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಝಾನಲಾಭೀ ಚ ಫಲಟ್ಠೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ, ನ ಮಗ್ಗಟ್ಠೋ। ಮಗ್ಗಟ್ಠೋ ಹಿ ಲೋಕಿಯಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ

ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ। **ಸಬ್ಬಾ ಸಾ** ಲೋಕಿಯಸಮಾಪತ್ತಿ ರೂಪಾವಚರಾ ಅರೂಪಾವಚರಾ ದಿಬ್ಬವಿಹಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತೀತಿ ಏವಮಾದೀಹಿ ಪರಿಯಾಯೇಹಿ ಸಾಧಾರಣಾ ತಂಸಮಙ್ಗೀಹಿ ವೀತರಾಗಾವೀತರಾಗೇಹಿ ಸಾಧಾರಣಾ ಲೋಕಿಯಸಮಾಪತ್ತಿನಾಮನಾತಿವತ್ತನತೋ ಚ ವೀತರಾಗಾವೀತರಾಗೇಹಿ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತೋ ಚ। "ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಚ ಲೋಕಿಯಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ಓಧಿಸೋ ಓಧಿಸೋ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಸತಿ ಕಥಂ ವೀತರಾಗೇಹಿ ಸಾಧಾರಣಾತಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸಾಧಾರಣಾ ಹಿ ಧಮ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ - "ಕಥಂ ತೇ ಓಧಿಸೋ ಗಹಿತಾ, ಅಥ ಓಧಿಸೋ ಗಹೇತಬ್ಬಾ, ಕಥಂ ಸಾಧಾರಣಾತಿ ಅನುಯೋಗಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ ತಂ ವಿಸೋಧೇನ್ತೋ ಆಹ - 'ಸಾಧಾರಣಾ ಹಿ ಧಮ್ಮಾ ಏವಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞ'ನ್ತಿಆದೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ ಏವಂ ವೀತರಾಗಾವೀತರಾಗೇಹಿ ಓಧಿಸೋ ಓಧಿಸೋ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾ **ಧಮ್ಮಾ ಪರಂ ಪರಂ** ಪಚ್ಛಾ ಪಚ್ಛಾ ಪವತ್ತಿಯಮಾನಂ ಧಮ್ಮಜಾತಂ **ಸಕಂ ಸಕಂ** ಪುಬ್ಬೇ ಪುಬ್ಬೇ ಜಾತಂ "ಲೋಕಿಯಸಮಾಪತ್ತೀ"ತಿ ನಾಮಂ ನಿಯತ**ವಿಸಯಂ** ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಹುತ್ವಾ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ನಾತಿವತ್ತನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಾಧಾರಣಾತಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಪರಂ ಪರಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ಕಥಂ ನಾತಿವತ್ತತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ನಾತಿವತ್ತನಂ ಪಾಕಟಂ ಕಾತುಂ **"ಯೋಪೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಯೋ** ಅರಿಯಸಾವಕೋ ವಾ ಅವೀತರಾಗೋ ವಾ। **ಇಮೇಹಿ** ಲೋಕಿಯಸಮಾಪತ್ತಿ**ಧಮ್ಮೇಹಿ** ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಸೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ವಾ ಅವೀತರಾಗೋ ವಾ ಪರಂ ಪರಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೋಪಿ **ತಂ ಧಮ್ಮಂ** ಲೋಕಿಯಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಧಮ್ಮಂ ನಾತಿವತ್ತತಿ, ಅಞ್ಞಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ನಾತಿಕ್ಕಮತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯೇಹಿ ಲೋಕಿಯಸಮಾಪತ್ತಿಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, **ಇಮೇ** ಲೋಕಿಯಸಮಾಪತ್ತಿ **ಧಮ್ಮಾ** ಸಾಧಾರಣಾವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

"ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಾದಿಸುತ್ತೇಸು ವುತ್ತಾ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಇಮಿನಾ ವಿಭತ್ತಿಹಾರೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಸಾಧಾರಣಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಸಾಧಾರಣಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥ** ತೇಸು ವಿಭಜಿತಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು **ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಸಾಧಾರಣಾತಿ** ಪುಚ್ಛತಿ, ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಯಾವ ದೇಸನಂ ಉಪಾದಾಯ ಅಸಾಧಾರಣಾ ಧಮ್ಮಾ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾ, "ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಾ"ತಿ ವಾ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾ, "ಭಬ್ಬಾಭಬ್ಬಾ"ತಿ ವಾ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾ। ಅಥ ವಾ ಯಾವ "ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಾ ಭಬ್ಬಾಭಬ್ಬಾ"ತಿ ದೇಸನಾ ವುತ್ತಾ, ತಾವ ದೇಸನಂ ಉಪಾದಾಯ ಅಸಾಧಾರಣಾ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾ। ಕಥಂ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾ? ಅರಿಯೇಸು ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮವಸೇನ "ಸೇಕ್ಖಾ"ತಿ ನಾಮಂ ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಅಸಾಧಾರಣಂ, "ಅಸೇಕ್ಖಾ"ತಿ ನಾಮಂ ಸೇಕ್ಖೇನ ಅಸಾಧಾರಣನ್ತಿ ವಾ, ಅನರಿಯೇಸು "ಭಬ್ಬಾ"ತಿ ನಾಮಂ ಅಭಬ್ಬೇನ ಅಸಾಧಾರಣಂ, "ಅಭಬ್ಬಾ"ತಿ ನಾಮಂ ಭಬ್ಬೇನ ಅಸಾಧಾರಣನ್ತಿ ವಾ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾ। **ಕಾಮರಾಗಬ್ಯಾಪಾದಾ** ಸಂಯೋಜನಾ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ಅನುಸಯಭಾವೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹತ್ತಾ **ಅಟ್ಠಮಕಸ್ಸ** ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಟ್ಠಸ್ಸ ಚ **ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ** ಫಲಟ್ಠಸ್ಸ ಚ ಸಾಧಾರಣಾ ಭವನ್ತಿ, **ಧಮ್ಮತಾ** ಧಮ್ಮಸಭಾವೋ ಅಸಾಧಾರಣೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ಅಟ್ಠಮಕಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಟ್ಠತಾ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಅಸಾಧಾರಣಾ, ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಸೋತಾಪನ್ನಫಲಟ್ಠತಾ ಚ ಅಟ್ಠಮಕಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಟ್ಠಸ್ಸ ಅಸಾಧಾರಣಾ। ಅಟ್ಠಮಕಸ್ಸ ವಾ ಪಹೀಯಮಾನಕಿಲೇಸತಾ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಅಸಾಧಾರಣಾ, ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಪಹೀನಕಿಲೇಸತಾ ಚ ಅಟ್ಠಮಕಸ್ಸ ಅಸಾಧಾರಣಾ"ತಿ।

ಉದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಾ ಸಂಯೋಜನಾ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ಅನುಸಯಭಾವೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹತ್ತಾ **ಅಟ್ಠಮಕಸ್ಸ** ಮಗ್ಗಟ್ಠಭಾವೇನ ಅಟ್ಠಮಕಸದಿಸಸ್ಸ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಟ್ಠಸ್ಸ ಚ **ಅನಾಗಾಮಿಸ್ಸ** ಫಲಟ್ಠಸ್ಸ ಚ ಸಾಧಾರಣಾ, **ಧಮ್ಮತಾ** ಧಮ್ಮಸಭಾವೋ ಅಸಾಧಾರಣಾ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ಅಟ್ಠಮಕಸ್ಸ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಟ್ಠತಾ ಅನಾಗಾಮಿಸ್ಸ ಫಲಟ್ಠಸ್ಸ ಅಸಾಧಾರಣಾ, ಅನಾಗಾಮಿಸ್ಸ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಟ್ಠತಾ ಚ ಅಟ್ಠಮಕಸ್ಸ ಅಸಾಧಾರಣಾ। ಅಟ್ಠಮಕಸ್ಸ ವಾ ಪಹೀಯಮಾನಕಿಲೇಸತಾ ಅನಾಗಾಮಿಸ್ಸ ಅಸಾಧಾರಣಾ, ಅನಾಗಾಮಿಸ್ಸ ಫಲಟ್ಠಸ್ಸ ಪಹೀನಕಿಲೇಸತಾ ಚ ಅಟ್ಠಮಕಸ್ಸ ಅಸಾಧಾರಣಾ"ತಿ। "ಮಗ್ಗಟ್ಠತಾ ಫಲಟ್ಠತಾಯ ಅಸಾಧಾರಣಾ, ಫಲಟ್ಠತಾ ಚ ಮಗ್ಗಟ್ಠತಾಯ ಅಸಾಧಾರಣಾ"ತಿಪಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಸಬ್ಬೇಸಂ** ಸತ್ತನ್ನಂ **ಸೇಕ್ಖಾನಂ** ಪುಗ್ಗಲಾನಂ **ನಾಮಂ "ಸೇಕ್ಖಾ"ತಿ ನಾಮಂ ಸಾಧಾರಣಂ। ಧಮ್ಮತಾ ಅಸಾಧಾರಣಾತಿ** ಚತುನ್ನಂ ಮಗ್ಗಟ್ಠಾನಂ ತಂತಂಮಗ್ಗಟ್ಠತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಮಗ್ಗಟ್ಠಾನಂ

ಅಸಾಧಾರಣಾ। ಹೇಟ್ಠಿಮಫಲತ್ತಯಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅಸಾಧಾರಣಾ, ಹೇಟ್ಠಿಮಫಲತ್ತಯಟ್ಠಾನಂ ತಂತಂಫಲಟ್ಠತಾ ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಫಲಟ್ಠಾನಂ ಅಸಾಧಾರಣಾ, ಚತುನ್ನಂ ಮಗ್ಗಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅಸಾಧಾರಣಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಸೇಕ್ಖಾನಂ ತಂತಂಮಗ್ಗಟ್ಠತಾ ತಂತಂಫಲಟ್ಠತಾಯ ಅಸಾಧಾರಣಾ, ತಂತಂಫಲಟ್ಠತಾ ಚ ತಂತಂಮಗ್ಗಟ್ಠತಾಯ ಅಸಾಧಾರಣಾ"ತಿ ವತ್ತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। **ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಟಿಪನ್ನಕಾನನ್ತಿ** ಫಲತ್ಥಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ **ಪಟಿಪನ್ನಕಾ,** ತೇಸಂ ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ **ನಾಮಂ** "ಪಟಿಪನ್ನಕಾ"ತಿ ನಾಮಂ ಸಾಧಾರಣಂ, **ಧಮ್ಮತಾ** ತಂತಂಮಗ್ಗಟ್ಠತಾ ಅಸಾಧಾರಣಾ। **ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸೇಕ್ಖಾನಂ** ಸತ್ತನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸೇಕ್ಖಾನಂ ಸೀಲಂ ಸಾಧಾರಣಂ, **ಧಮ್ಮತಾ** ತಂತಂಮಗ್ಗಟ್ಠಫಲಟ್ಠತಾ ಅಸಾಧಾರಣಾತಿ। ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಸುತ್ತೇಸು ವುತ್ತಾ ದಸ್ಸನೇನಪಹಾತಬ್ಬಾದಯೋ ಚೇವ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಸುತ್ತೇಸು ವುತ್ತಾ ಸೇಕ್ಖಾದಯೋ ಚ ಧಮ್ಮಾ ಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣಭೇದೇನ ವಿಭತ್ತಿಹಾರೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

"ಅಟ್ಠಮಕಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ಅರಿಯೇಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು ಅಸಾಧಾರಣಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ಕಥಂ ಅನರಿಯೇಸು ಅಸಾಧಾರಣಾ ವಿಭತ್ತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಅರಿಯೇಸು ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಅನರಿಯೇಸುಪಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏವಂ ವಿಸೇಸಾನುಪಸ್ಸಿನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ । **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ – "ಏವಂ 'ಅಟ್ಠಮಕಸ್ಸಾ'ತಿಆದಿನಾ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೇಸು ಅಸಾಧಾರಣಧಮ್ಮಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇತರೇಸು ನಯದಸ್ಸನತ್ಥಂ 'ಏವಂ ವಿಸೇಸಾನುಪಸ್ಸಿನಾ'ತಿಆದಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಏವಂ** ಅರಿಯೇಸು ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಭಬ್ಬಾಭಬ್ಬೇಸು ಅನರಿಯೇಸು **ವಿಸೇಸಾನುಪಸ್ಸಿನಾ** ಅಸಾಧಾರಣತೋ ವಿಸೇಸಂ ಅಸಾಧಾರಣಂ ಅನುಪಸ್ಸಿನಾ ಗವೇಸಕೇನ ಪಣ್ಡಿತೇನ ಭಬ್ಬಾಭಬ್ಬೇಸುಪಿ **ಹೀನುಕ್ಕಟ್ಠಮಜ್ಝಿಮಂ ಉಪಾದಾಯ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಂ**। ಕಥಂ? ಮಾತುಘಾತಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಾನಂ ಪಟಿಘಸಮ್ಪಯುತ್ತದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಸತ್ತಮಜವನಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾನಂ ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತಾನಂ ತಂಸಮಙ್ಗೀನಂ ವಾ ತಥಾಪವತ್ತಾ ಪಠಮಜವನಚಿತ್ತುಪಾದಾದಯೋ ಅನಿಯತಾ ಧಮ್ಮಾ ಪಟಿಘಸಮ್ಪಯುತ್ತಾದಿಭಾವೇನ ಸಾಧಾರಣಾ, ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತಾ ಧಮ್ಮಾ ಏಕಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದತ್ತಾ ಅಸಾಧಾರಣಾ। ಯಥಾ ಹಿ ಚಿತ್ತಂ "ಚಿತ್ತಸಂಸಟ್ಠ"ನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತಾಪಿ "ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತಸಾಧಾರಣಾ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತೇಸುಪಿ ನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾನಂ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಸತ್ತಮಜವನಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸಮಙ್ಗೀನಂ ಅನಿಯತಾ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಪಠಮಜವನಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಾದಿಭಾವೇನ ಸಾಧಾರಣಾ, ನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಏಕಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸಮಙ್ಗೀಭಾವತೋ ಅಸಾಧಾರಣಾ। ತೇನಾಹ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೋ –

> "ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತಾನಂ ಅನಿಯತಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಾಧಾರಣ, ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಸಾಧಾರಣಾ। ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತೇಸುಪಿ ನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾನಂ ಅನಿಯತಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಾಧಾರಣಾ, ನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಅಸಾಧಾರಣಾತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ವಿಸೇಸಾನುಪಸ್ಸಿನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೪)।

ತತ್ಥ **"ಇಮಿನಾ ನಯೇನಾ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ಭಬ್ಬಾ ಅನಿಯತಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಾಧಾರಣಾ, ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ಅಭಬ್ಬಾ ಅನಿಯತಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಸಾಧಾರಣಾತಿ ಗಹಿತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಭಬ್ಬಾಭಬ್ಬಾ"**ತಿ। ತಥಾ ಹೀನಸ್ಸ ಹೀನೋ ಹೀನಭಾವೇನ ಸಾಧಾರಣೋ, ಮಜ್ಝಿಮುಕ್ಕಟ್ಠಾ ಅಸಾಧಾರಣಾ। ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮೋ ಸಾಧಾರಣೋ, ಹೀನುಕ್ಕಟ್ಠಾ ಅಸಾಧಾರಣಾ। ಉಕ್ಕಟ್ಠಸ್ಸ ಉಕ್ಕಟ್ಠೋ ಉಕ್ಕಟ್ಠಭಾವೇನ ಸಾಧಾರಣೋ, ಹೀನಮಜ್ಝಿಮಾ ಅಸಾಧಾರಣಾತಿಪಿ ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ – "ಹೀನುಕ್ಕಟ್ಠಮಜ್ಝಿಮಂ ಉಪಾದಾಯ ಗವೇಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ।

"ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಾಧಾರಣಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಾನಾವಿಧೇನ ವಿಭತ್ತಿಹಾರನಯೇನ ಧಮ್ಮಾ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ಕಥಂ ಭೂಮಿಪದಟ್ಠಾನಾನಿ ವಿಭತ್ತಿಹಾರನಯೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾನೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಭಾವತೋ ಧಮ್ಮವಿಭಜನಾನನ್ತರಂ ಭೂಮಿಪದಟ್ಠಾನಾನಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ದಸ್ಸನಭೂಮೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ದಸ್ಸನಭೂಮೀತಿ** ದಸ್ಸನಂ ಭವತಿ ಏತ್ಥ ಪಠಮಮಗ್ಗೇತಿ ದಸ್ಸನಭೂಮಿ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೋ । **ನಿಯಾಮಾವಕ್ಕನ್ತಿಯಾತಿ** ನಿಯಮನಂ **ನಿಯಾಮೋ,**

ಕೋ ಸೋ? ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮೋ, ಅವಕ್ಕನಂ **ಅವಕ್ಕನ್ತಿ,** ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ, ನಿಯಾಮಸ್ಸ ಅವಕ್ಕನ್ತಿ **ನಿಯಾಮಾವಕ್ಕನ್ತಿ,** ತಾಯ। ದಸ್ಸನಭೂಮಿನಾಮಕೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೋ ನಿಯಾಮಾವಕ್ಕನ್ತಿನಾಮಕಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ। ಪಠಮಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಹಿ ನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತೋ ನಾಮ, ಫಲಸಮಙ್ಗೀ ಪನ ನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕನ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಿಯಾಮಾವಕ್ಕನ್ತಿಸದ್ದೇನ ಪಠಮಫಲುಪ್ಪತ್ತಿ ಗಹಿತಾ। **ಭಾವನಾಭೂಮೀ**ತಿ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ತಯಂ। **ಉತ್ತರಿಕಾನ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಉಪರಿಪವತ್ತಾನಂ ತಂತಂಫಲಾನಂ ಪತ್ತಿಯಾ ಪದಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ದುಕ್ಖಾ ಪಟಿಪದಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ ಮನ್ದಪಞ್ಞಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಸಮಥಂ ಆವಹನ್ತೀ ಹುತ್ವಾ **ಸಮಥಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಹೋತಿ, **ಸುಖಾಪಟಿಪದಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ** ಞಾಣಾಧಿಕಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ವಿಪಸ್ಸನಾವಹನ್ತೀ ಹುತ್ವಾ **ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ,** ಅವಸೇಸಾ ದ್ವೇ ಪಟಿಪದಾಪಿ ನಾತಿಪಞ್ಞಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಸಮಥಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ತೇನ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಂ - "ಇತರಾ ಪನ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಪಟಿಪದಾ ಸಮಥಂ ಆವಹನ್ತೀ"ತಿಆದಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೪)। **ದಾನಮಯಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು** ಸಯಮೇವ ಏಕನ್ತೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ ನ ಹೋತಿ, ವನ್ದನಯಾಚನಪಞ್ಹಾಪುಚ್ಛನಾದಯೋಪಿ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸಾಧಾರಣಂ ಹುತ್ವಾ **ಪರತೋಘೋಸಸ್ಸ** ಪದಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ಪರತೋಘೋಸೋ ಚ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಪಞ್ಹಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತೋ। ದಾತಬ್ಬವತ್ಥುಪರಿಚ್ಚಜನವನ್ದನಯಾಚನಕಾಲೇಸು ಹಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ, ಪಞ್ಹಾಪುಚ್ಛನಾದಿಕಾಲೇಸು ಚ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿ, ಪಟಿಪುಚ್ಛಸಾಕಚ್ಛಾದೀನಿ ವಾ ಕರೋನ್ತಿ। **ಸೀಲಮಯಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು** ಪಾಮೋಜ್ಜಪೀತಿಪಸ್ಸದ್ಧಿಸುಖಸಮಾಧೀಹಿ ಪದಟ್ಠಾನಭಾವೇನ ಸಾಧಾರಣಂ ಹುತ್ವಾ **ಚಿನ್ತಾಮಯಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ** ಪದಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ಸೀಲವನ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಸೀಲಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಪಾಮೋಜ್ಜಾದಯೋ ಹೋನ್ತಿ, ಸಮಾಹಿತೋ ಚ ಧಮ್ಮಚಿನ್ತನೇ ಸಮತ್ಥೋ ಹೋತಿ।

ಭಾವನಾಮಯಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂತಿ ಪುರಿಮಾ ಪುರಿಮಾ ಸಮಥಭಾವನಾ ಚೇವ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾ ಚ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥುದಾನಸೀಲಾದೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸಾಧಾರಣಂ ಹುತ್ವಾ **ಭಾವನಾಮಯಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ** ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ಸಮಥಭಾವನಾಯ ಚೇವ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾಯ ಚ ಪದಟ್ಠಾನಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** - "ಸಾಧಾರಣನ್ತಿ ನ ಬೀಜಂ ವಿಯ ಅಙ್ಕುರಸ್ಸ, ದಸ್ಸನಭೂಮಿಆದಯೋ ವಿಯ ನಿಯಾಮಾವಕ್ಕನ್ತಿಆದೀನಂ ಆವೇಣಿಕಂ , ಅಥ ಖೋ ಸಾಧಾರಣಂ ತದಞ್ಞಕಾರಣೇಹಿಪೀ"ತಿ। "ದಾನಮಯಸೀಲಮಯಭಾವನಾಮಯಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥೂನಂ ಪರತೋಘೋಸಚಿನ್ತಾಮಯಿಭಾವನಾಮಯಿಪಞ್ಞಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಭಾವೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಏವಂ ಸತಿ ತೇಸಂ ದಾನಮಯಾದೀನಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಪರಿಯತ್ತಿಬಾಹುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀನಂ ಪದಟ್ಠಾನಭಾವೋ ನ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ತಥಾಪವತ್ತಂ ಪದಟ್ಠಾನಭಾವಮ್ಪಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ದಾನಮಯಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು ಪರತೋ ಚ ಘೋಸಸ್ಸ ಸುತಮಯಿಯಾ ಚ ಪಞ್ಞಾಯಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ -

> "ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ದಾನಂ, ಸೀಲಂ, ಲೋಕಿಯಭಾವನಾ ಚ ನ ಕೇವಲಂ ಯಥಾವುತ್ತಪರತೋಘೋಸಾದೀನಂಯೇವ, ಅಥ ಖೋ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಪರಿಯತ್ತಿಬಾಹುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀನಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಮ್ಪಿ ನಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ 'ದಾನಮಯ'ನ್ತಿಆದಿನಾ ದೇಸನಂ ವಡ್ಢೇಸೀ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೪) -

ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ದಾನಮಯಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥುನೋ ಪರತೋಘೋಸಸ್ಸ ಸಾಧಾರಣಪದಟ್ಠಾನಭಾವೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಞಾತಬ್ಬೋ। ದಾನಂ ಪನ ದತ್ವಾ ದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಸುತಾನುಸಾರೇನ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇನ್ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಮಾನಾಯ ಸುತಮಯಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ವನ್ದನಯಾಚನಾದೀಹಿ ಸಾಧಾರಣಂ ಹುತ್ವಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ಸೀಲಮಯಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥುನೋಪಿ ಚಿನ್ತಾಮಯಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಾಧಾರಣಪದಟ್ಠಾನಭಾವೋ ವುತ್ತೋಯೇವ। ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಂ ಪನ ನಿಸ್ಸಾಯ "ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸಾಮಿ, ಮಗ್ಗಫಲಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಸ್ಸ ಪಾಮೋಜ್ಜಾದೀಹಿ ಸಾಧಾರಣಂ ಹುತ್ವಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ಭಾವನಾಮಯಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥುನೋ ಭಾವನಾಮಯಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಾಧಾರಣಪದಟ್ಠಾನಭಾವೋಪಿ

ವುತ್ತೋಯೇವ। ಸಮಥಭಾವನಾಸಙ್ಖಾತಂ ಪನ ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ವಾ ಪರಿಪಾಕಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವಂಯೇವ ವಾ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತಮಾನಾಯ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಾದೀಹಿ ಸಾಧಾರಣಂ ಹುತ್ವಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ।

ದಾನಮಯಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥುಆದೀನಂ ಪರತೋಘೋಸಾದೀನಂ ಪದಟ್ಠಾನಭಾವೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಪತಿರೂಪದೇಸವಾಸಾದಯೋಪಿ ಇಮೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಾನೀತಿ ಯಥಾ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಾ, ತಥಾ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಥಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ತೇಪಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪತಿರೂಪದೇಸವಾಸೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ತಥಾ ಪತಿರೂಪದೇಸವಾಸಾದಯೋ ಕಾಯವಿವೇಕಚಿತ್ತವಿವೇಕಾದೀನಂ ಕಾರಣಂ ಹೋನ್ತೀತಿ ಇಮಂ ನಯಂ ದಸ್ಸೇತುಂ 'ಪತಿರೂಪದೇಸವಾಸೋ'ತಿಆದಿಮಾಹಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೪) ವುತ್ತಂ। ಪತಿರೂಪದೇಸಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಸನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯವಿವೇಕಚಿತ್ತವಿವೇಕವಡ್ಢನತೋ, ಸಮಾಧಿವಡ್ಢನತೋ ಚ ಪತಿರೂಪದೇಸವಾಸೋ ಕಾಯಚಿತ್ತವಿವೇಕಸ್ಸ ಚ ಉಪಚಾರಸಮಾಧಿಅಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಚ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಸಾಧಾರಣಂ ಹುತ್ವಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ। **ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯೋ**ತಿ ಸಪ್ಪುರಿಸಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ ಆಲಮ್ಬಿತಬ್ಬೋ ಪಸಾದೋ, ತತೋ ವಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತಾನಂ ಸನ್ತಾನೇ ಪವತ್ತೋ ಪುಬ್ಬಪಸಾದೋ ಯಥಾವಿಧೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತಸ್ಸ ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ರತನತ್ತಯೇ **ತಿಣ್ಣಂ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದಾನಂ** ರತನತ್ತಯಗುಣಾದೀಹಿ ಸಾಧಾರಣಂ ಹುತ್ವಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ, **ಸಮಥಸ್ಸ** ಲಭನನಿಮಿತ್ತದಾಯಕಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಂ ಪಯಿರುಪಾಸಿತ್ವಾ ತೇನ ದಿನ್ನನಯೇ ಠತ್ವಾ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಸಮಥಸ್ಸ ಸಪ್ಪುರಿಸೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ಸೀಲಪಾಮೋಜ್ಜಪೀತಾದೀಹಿ ಸಾಧಾರಣಂ ಹುತ್ವಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ। ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಹಿತಸ್ಸ ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛಾದೀನಂ ಸಮ್ಭವತೋ **ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧಾನಂ** ಜಾತಿವಯಾದಿಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ ಸಾಧಾರಣಂ ಹುತ್ವಾ **ಹಿರಿಯಾ ಚ** ಪದಟ್ಠಾನಂ, ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಹಿತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಿದಾದೀನಂ ಸಮ್ಭವತೋ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಸಾಧಾರಣಂ ಹುತ್ವಾ **ವಿಪಸ್ಸನಾಯ** ಚ ಪದಟ್ಠಾನಂ।

ತದಙ್ಗಾದಿವಸೇನ **ಅಕುಸಲಪರಿಚ್ಚಾಗೋ** ನಿಬ್ಬಿದಾಞಾಣಾದೀಹಿ ಸಾಧಾರಣಂ ಹುತ್ವಾ **ಕುಸಲವೀಮಂಸಾಯ** ಪಟಿಸಙ್ಖಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗ**ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಚ** ಪದಟ್ಠಾನಂ। **ಧಮ್ಮಸ್ವಾಕ್ಖಾತತಾ** ಸ್ವಾಕ್ಖಾತಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾನುಸಾರೇನ ಪವತ್ತಕುಸಲಮೂಲಕಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸಮ್ಪತ್ತಿ **ಕುಸಲಮೂಲರೋಪನಾ** ನಾಮ, ತಾಯ ಚ ತಥಾವಿಧಕುಸಲಮೂಲಕಾಯ **ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಚ** ಪದಟ್ಠಾನಂ। **ಸಙ್ಘಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನತಾ ಸಙ್ಘಸುಟ್ಠುತಾಯ** ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಂ ಸುಟ್ಠುಭಾವಾಯ ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸವಾಯ ವಚನಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಭಾವಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ। **ಸತ್ಥುಸಮ್ಪದಾ** ಸತ್ಥರಿ ಚೇವ ಧಮ್ಮಾದೀಸು ಚ ಗುಣಅಜಾನನತಾಯ **ಅಪ್ಪಸನ್ನಾನಞ್ಚ ಪಸಾದಾಯ ಪಸನ್ನಾನಞ್ಚ** ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಪಸಾದಾನಞ್ಚ **ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ** ವಡ್ಢನಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ। **ಅಪ್ಪಟಿಹತಪಾತಿಮೋಕ್ಖತಾ** ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ವಾ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ವಾ **ದುಮ್ಮಙ್ಕೂನಂ** ದುಮ್ಮುಖಾನಂ ದುಸ್ಸೀಲಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ನಿಗ್ಗಹಾಯ, **ಪೇಸಲಾನಂ** ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಾದಿಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಫಾಸುವಿಹಾರಾಯ ಚ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ಹೋನ್ತೋ ಪನ ಯಥಾನುರೂಪೇಹಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸಾಧಾರಣಂ ಹುತ್ವಾ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

"ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಸುತ್ತಾದೀಸು ವುತ್ತಧಮ್ಮಭೂಮಿಪದಟ್ಠಾನಾನಂ ವಿಭತ್ತಿಹಾರೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಭಾವೋ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಕೇನ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

"ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ವಿಭತ್ತಿಹಾರೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, ಅಞ್ಞೋ ನಿಯುತ್ತೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ನಿಯುತ್ತೋ ವಿಭತ್ತಿಹಾರೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಸುತ್ತೇ ಯೇ ಯೇ ಧಮ್ಮಾದಯೋ ವುತ್ತಾ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತೇಸು ತೇಸು ತೇಸು ಧಮ್ಮಾದೀಸು ಯಥಾಲಾಭವಸೇನ ಯೋ ಯೋ ವಿಭತ್ತಿಹಾರೋ ಯೋಜಿತೋ, ಸೋ ಸೋ ವಿಭತ್ತಿಹಾರೋ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ **ಯುತ್ತೋ** ಯೋಜಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ವಿಭತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುಸಾರೇನೇವ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೯. ಪರಿವತ್ತನಹಾರವಿಭಙ್ಗವಿಭಾವನಾ

೩೫. ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ವಿಭತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೇನ ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾ ಧಮ್ಮಾದಯೋ ವಿಭತ್ತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ವಿಭಙ್ಗೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, "ಕತಮೋ ಪರಿವತ್ತನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಪರಿವತ್ತನೋ ಹಾರೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ಸೋಳಸಸು ದೇಸನಾಹಾರಾದೀಸು **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಪರಿವತ್ತನೋ ಹಾರೋ** ಪರಿವತ್ತನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। "ಕುಸಲಾಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ"ತಿಆದಿನಿದ್ದೇಸಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸ್ಸ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿಕೋ ವಿತ್ಥಾರಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಪರಿವತ್ತನೋ ಹಾರೋ ಪರಿವತ್ತನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

"ಸಂವಣ್ಣಿಯಮಾನೇ ಸುತ್ತೇ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಕತಮಸ್ಸ ಭಾವಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಕುಸಲಸ್ಸ ಕತಮೋ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ, ಕಥಂ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಇಮಸ್ಸ ಭಾವಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಕುಸಲಸ್ಸ ಅಯಂ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ, ಏವಂ ಪಹಾತಬ್ಬಭಾವವಸೇನ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸ್ಸ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯ**ಂ ಪನ -

> "ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಸಂವಣ್ಣಿಯಮಾನೇ ಸುತ್ತೇ ಯಥಾನಿದ್ದಿಟ್ಠಾನಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತೇ ಅಕುಸಲಕುಸಲಧಮ್ಮೇ ಪಹಾತಬ್ಬಭಾವಾದಿವಸೇನ ನಿದ್ಧಾರಣಂ ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಪರಿವತ್ತನಂ, ತಸ್ಮಾ 'ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸ್ಸ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಾ ಭವತೀ'ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೫) -

ವುತ್ತಂ। ಪಹಾಯಕಸ್ಸ ಹಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಹಾತಬ್ಬಭಾವವಸೇನ ನಿದ್ಧಾರಣಂ, ಪಹಾತಬ್ಬಸ್ಸ ಚ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಹಾಯಕಭಾವವಸೇನ ನಿದ್ಧಾರಣಂ ಪಟಿಪಕ್ಖತೋ ಪರಿವತ್ತನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಸುನ್ದರಾ ಪಸತ್ಥಾ ದಿಟ್ಠಿ ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಪುಗ್ಗಲಪದಟ್ಠಾನಾ ಹಿ ಅಯಂ ದೇಸನಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾ"ತಿ। ಸಾ ಪನ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಕಮ್ಮಕಮ್ಮಫಲಾದಿಸದ್ದಹನವಸೇನ ವಾ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ವಾ ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಸ್ಸನವಸೇನ ವಾ ಪವತ್ತಾ ನಿರವಸೇಸಾವ ಗಹಿತಾ। "ಯಾಯ ಭಾವಿತಾಯ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಾ ಭವತಿ, ಯದಿ ಕೇವಲಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯೇವ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಾ ಭವತಿ, ಏವಂ ಸತಿ ತದವಸೇಸಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಜಿಣ್ಣಾ

ಭವೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯೇ ಚಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯಾ ಅನೇಕೇ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾಯೇವ ಧಮ್ಮಾ ಚ **ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ** ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ, **ತೇ ಚ** ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ **ಅಸ್ಸ** ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ **ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಾ** ಪಹಾತಬ್ಬಾರಹಾ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನಸಭಾವಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಉಪಾದಾನನಿರೋಧಾ ಭವನಿರೋಧೋ"ತಿ (ಉದಾ॰ ೨; ಮಹಾವ॰ ೧)।

"ಯದಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸ್ಸ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ, ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಾಯೇವ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಾ ಭವನ್ತಿ, ಏವಂ ಸತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯಾ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ನ ಸಮ್ಭವೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯಾ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಸ್ಸ** ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯಾ ಅನೇಕೇ **ಕುಸಲಾ** ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ವಾ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಾ ವಾ **ಧಮ್ಮಾ** ಸಮ್ಭವನ್ತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಚ **ತೇ** ಧಮ್ಮಾ **ಅಸ್ಸ** ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸನ್ತಾನೇ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪವತ್ತನವಸೇನ **ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ**।

ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಾನಂ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ, ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪರಿವತ್ತನಭಾವೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಧಮ್ಮೋ ಕಥಂ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಸ್ಸ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯೋಜನತ್ಥ ಆದಯೋ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಮ್ಮಾ ಸುನ್ದರಾ ಪಸತ್ಥಾ ವಾಚಾ ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾತಿ **ಸಮ್ಮಾವಾಚೋ,** ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾವಾಚಸ್ಸ। **"ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾ"**ತಿಆದೀನಂ ಅತ್ಥೋಪಿ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸತ್ಥೋಸಮ್ಮಾ ಅವಿಪರೀತತೋ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾತಿ **ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನೋ,** ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ "ಅವಿಮುತ್ತಾವ ಸಮಾನಾ ವಿಮುತ್ತಾ ಮಯ"ನ್ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸವಸೇನ ಪವತ್ತಂ **ಮಿಚ್ಛಾವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಂ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಂ** ವಿಗತಂ ಭವತಿ। **"ಯೇ ಚಸ್ಸಾ"**ತಿಆದೀನಂ ಅನುಸನ್ಧ್ಯಾದಿಕೋ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೩೭. "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸ್ಸಾತಿಆದಿನಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದೀನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಾದಿಕಾಯೇವ ಅಕುಸಲಾ ಪಹಾತಬ್ಬಭಾವೇನ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾವೇರಮಣಿಆದೀನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಕಾಪಿ ಅಕುಸಲಾ ಪಹಾತಬ್ಬಭಾವೇನ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಸ್ಸ ವಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ಏವಂ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದಿಮುಖೇನ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಆದಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪುನ ಪಾಣಾತಿಪಾತಅದಿನ್ನಾದಾನಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾದಿತೋ ವೇರಮಣಿಯಾದೀಹಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಂ ಪರಿವತ್ತನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ 'ಯಸ್ಸಾ'ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭) ವುತ್ತಂ। ತದಙ್ಗಾದಿವಸೇನ**ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ। ಕಾಲವಾದಿಸ್ಸಾ**ತಿ ವದಿತಬ್ಬಕಾಲೇ ವದಿತಬ್ಬಂ ವದತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ **ಕಾಲವಾದೀ,** ತಸ್ಸ।

"ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನೇವ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಅಞ್ಞೇನ ಪಕಾರೇನಪಿ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯೇ ಚ ಖೋ ಕೇಚೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ಯೇ ಚ ಖೋ ಕೇಚೀತಿಆದಿನಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದಿಮುಖೇನೇವ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಆದೀಹಿ ಏವ ಪರಿವತ್ತನಂ ಪಕಾರನ್ತರೇನ ದಸ್ಸೇತೀ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭) ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಕೇಚಿ** ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಿಕಾಯೇವ ಪುಗ್ಗಲಾ ಪರೇಸಂ ಅರಿಯಾನಂ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಗರಹನ್ತಿ। **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಾ** ಸನ್ದಿಟ್ಠೇ ನಿಯುತ್ತಾ, **ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾ** ಸಹ ಧಮ್ಮೇನ ಕಾರಣೇನ ಯೇ ವತ್ತನ್ತಿ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾ। **ಗಾರಯ್ಹಾ** ಗರಹಿತಬ್ಬಾಕಾರೇ ಯುತ್ತಾ । ವಾದಾ ಚ ಅನುವಾದಾ ಚ **ವಾದಾನುವಾದಾ,** ತೇ ಭವನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಞ್ಚ **ಧಮ್ಮಂ** ಗರಹನ್ತಿ। **ತೇನ** ಗರಹಣೇನ। **ಪುಜ್ಜಾ** ಪೂಜಿತಬ್ಬಾ ಚ ನ ಭವನ್ತಿ, **ಪಾಸಂಸಾ** ಪಸಂಸಿತಬ್ಬಾ ಚ ನ ಭವನ್ತಿ। **ಏವ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಂ ವಾ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾದಿಕಂ ವಾ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಞ್ಚ ತೇ ಭವನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಗರಹನ್ತಿ। ತೇನ ಹಿ ಯೇ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಿಕಾ, ತೇ ಭವನ್ತೋ ನ ಪುಜ್ಜಾ ಚ ಪಾಸಂಸಾ ಚ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿಞ್ಚ ತೇ ಭವನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಗರಹನ್ತಿ। ತೇನ ಹಿ ಯೇ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿವಾಚಿಕಾ, ತೇ ಭವನ್ತೋ ನ ಪುಜ್ಜಾ ಚ ಪಾಸಂಸಾ ಚ। ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಞ್ಚ ತೇ ಭವನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಗರಹನ್ತಿ। ತೇನ ಹಿ ಯೇ ಮಿಚ್ಛಾವಿಮುತ್ತಿಕಾ, ತೇ ಭವನ್ತೋ ನ ಪುಜ್ಜಾ ಚ ಪಾಸಂಸಾ ಚ। ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಞ್ಚ ತೇ ಭವನ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಗರಹನ್ತಿ। ತೇನ ಹಿ ಯೇ ಮಿಚ್ಛಾವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಿಕಾ, ತೇ ಭವನ್ತೋ ನ ಪುಜ್ಜಾ ಚ ಪಾಸಂಸಾ ಚಾತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। **"ಮಿಚ್ಛಾವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಾ"**ತಿಪಿ ಪಾಠೋ ಅತ್ಥಿ।

"ಅರಿಯಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಾದೀನಂ ಗರಹವಸೇನೇವ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಾದಯೋ ಚ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬಾ, ನಾವಸೇಸಾನಂ ಪಸಂಸಾವಸೇನಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಕಾಮಾದೀನಂ ಪಸಂಸಾವಸೇನಪಿ ಕಾಮಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ವೇರಮಣಿಯಾದಯೋಪಿ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯೇ ಚ ಖೋ ಕೇಚಿ ಏವಮಾಹಂಸೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಾ ಕಾಮಾ, ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಾ ಕಾಮಾ, ಆಸೇವಿತಬ್ಬಾ ಕಾಮಾ, ನಿಸೇವಿತಬ್ಬಾ ಕಾಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಮೀಯನ್ತೇತಿ **ಕಾಮಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಸಾಧನವಸೇನ ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಗಹಿತಾ, ನಾತಿಪಣೀತಾ ಕಾಮಾ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಾ, ಅತಿಪಣೀತಾ ಕಾಮಾ ಪರಿ ಸಮನ್ತತೋ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಾ। ಅತಿಪಣೀತತರಾ ಕಾಮಾ **ಆ** ಭುಸೋ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ, ನಿಯತಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ। **ಭಾವಯಿತಬ್ಬಾ ಕಾಮಾ, ಬಹುಲೀಕಾತಬ್ಬಾ ಕಾಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಕಾಮೇನ್ತೀತಿ **ಕಾಮಾ**ತಿ ಕತ್ತುಸಾಧನವಸೇನ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಗಹಿತಾ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪಾದನವಸೇನ **ಭಾವಯಿತಬ್ಬಾ** ವಡ್ಢಾಪೇತಬ್ಬಾ

ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಾ ಕಿಲೇಸ**ಕಾಮಾ,** ಬಹೂನಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪಾದನವಸೇನ ಕಾತಬ್ಬಾ ವಡ್ಢಾಪೇತಬ್ಬಾ ಕಿಲೇಸ**ಕಾಮಾತಿ ಯೇ ಚ** ಕಾಮವಸಿಕಾ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ಕೇಚಿ ಏವಮಾಹಂಸು **ತೇಸಂ** ಕಾಮವಸಿಕಾನಂ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಕೇಸಞ್ಚಿ ತಾದಿಸೇಹಿ **ಕಾಮೇಹಿ ವೇರಮಣೀ** ಕುಸಲಚೇತನಾ ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ **ಅಧಮ್ಮೋ** ಅಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನಾಮ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಅನ್ತದ್ವಯವಸೇನ ಪರಿವತ್ತನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯೇ ವಾ ಪನ ಕೇಚೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗೋ ಧಮ್ಮೋತಿ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋತಿ** ಯೇ ವಾ ಪನ ಪಞ್ಚಾತಪಾದಿಪಟಿಪನ್ನಕಾ ತತ್ಥಿಯಾ ಏವಮಾಹಂಸು, **ತೇಸಂ** ಪಞ್ಚಾತಪಾದಿಪಟಿಪನ್ನಕಾನಂ **ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ** ಮಜ್ಝಿಮಾಪಟಿಪದಾಸಙ್ಖಾತೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಹಿತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ **ಅಧಮ್ಮೋ** ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಅಭಾವೇತಬ್ಬೋ ನಾಮ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ। ಸುಖದುಕ್ಖವಸೇನಪಿ ಪರಿವತ್ತನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯೇ ಚ ಖೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಪಾಪಂ ನಿಜ್ಜರಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಅತ್ತಹಿಂಸನಾದಿವಸೇನ ಪಟಿಪನ್ನಕಾನಂ ಪವತ್ತೋ ಸರೀರತಾಪನೋ **ದುಕ್ಖೋ** ಧಮ್ಮೋ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋತಿ।

ಯೇ ಚ ತಥಾಪಟಿಪನ್ನಕಾ ಕೇಚಿ ಏವಮಾಹಂಸು, **ತೇಸಂ** ತಥಾಪಟಿಪನ್ನಕಾನಂ ಅನವಜ್ಜಪಚ್ಚಯಪರಿಭೋಗವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ಸರೀರದುಕ್ಖೂಪಸಮೋ **ಸುಖೋ ಧಮ್ಮೋ ಅಧಮ್ಮೋ** ಅಪ್ಪವತ್ತೇತಬ್ಬೋ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ।

ಅನ್ತದ್ವಯಾದಿವಸೇನ ಪರಿವತ್ತನಂ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕಥಂ ಅಸುಭಸಞ್ಞಾದಿವಸೇನ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಏವಂ ಅಸುಭಸಞ್ಞಾದಿವಸೇನ ಸುಭಸಞ್ಞಾದಿಕಾ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾ ವಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ಇದಾನಿ ಅಸುಭಸಞ್ಞಾದಿಮುಖೇನ ಸುಭಸಞ್ಞಾದಿಪರಿವತ್ತನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ 'ಯಥಾ ವಾ ಪನಾ'ತಿಆದಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೮) ವುತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಸೂತಿ** ತೇಭೂಮಕಸಙ್ಖಾರೇಸು। ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ಹಿ ತೇಭೂಮಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಿಲೇಸಾಸುಚಿಪಗ್ಘರಣಕತ್ತಾ ಅಸುಭತೋ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ।

"ಯದಿ ಸರೂಪತೋಯೇವ ಇಮೇಸಂ ಇಮೇ ಪಟಿಪಕ್ಖಾತಿ ಅಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬಾ ಸಿಯುಂ, ಏವಂ ಸತಿ ನಿರವಸೇಸಾ ಚ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಪರಿವತ್ತೇತುಂ, ಕಥಂ ಸಕ್ಕಾ ಪರಿವತ್ತೇತು"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಪರಿವತ್ತನಲಕ್ಖಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯಂ ಯಂ ವಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಕುಸಲಂ ವಾ ಅಕುಸಲಂ ವಾ **ಯಂ ಯಂ ಧಮ್ಮಂ ಪರಿವತ್ತೇತುಕಾಮೋ ಆಚರಿಯೋ ಚಿತ್ತೇನ ರೋಚಯತಿ** ದಿಟ್ಠಿಯಾ **ಉಪಗಚ್ಛತಿ,** ಕುಸಲಸ್ಸ ವಾ ಅಕುಸಲಸ್ಸ ವಾ **ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ** ರುಚಿಕಸ್ಸ ಉಪಗತಸ್ಸ **ಧಮ್ಮಸ್ಸ** ಯೋ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ, **ಸೋ** ಪಟಿಪಕ್ಖಧಮ್ಮೋ ಅಸದ್ಧಮ್ಮೋ **ಅಸ್ಸ** ಧಮ್ಮಸ್ಸ **ಅನಿಟ್ಠತೋ** ಪಚ್ಚನೀಕತೋ **ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ** ಪರಿಞ್ಞಾತೋ। ಇಟ್ಠಂ ವಾ ಅನಿಟ್ಠಂ ವಾ **ಯಂ ಯಂ ಧಮ್ಮಂ** ಪರಿವತ್ತೇತುಕಾಮೋ ಆಚರಿಯೋ ಚಿತ್ತೇನ **ರೋಚಯತಿ** ದಿಟ್ಠಿಯಾ **ಉಪಗಚ್ಛತಿ,** ಇಟ್ಠಸ್ಸ ವಾ ಅನಿಟ್ಠಸ್ಸ ವಾ **ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ** ರುಚಿಕಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಯೋ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ, **ಸೋ** ಪಟಿಪಕ್ಖಧಮ್ಮೋ **ಅಸ್ಸ** ಧಮ್ಮಸ್ಸ **ಅನಿಟ್ಠತೋ** ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮತೋ **ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ** ಪರಿಞ್ಞಾತೋ ಭವತೀತಿ ಪರಿವತ್ತೇತುಕಾಮೇನ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಧಮ್ಮಾನುರೂಪಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ಪರಿವತ್ತನಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಪರಿವತ್ತನೇ ಪಟಿಪಕ್ಖಲಕ್ಖಣಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಂ – "ಪಟಿಪಕ್ಖಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಂ ವಿಭಾವೇತೀ"ತಿ।

"ಏವಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಪರಿವತ್ತನಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಕಥಂ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಾ **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

"ಏತ್ತಾವತಾ ಪರಿವತ್ತೋ ಹಾರೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, ಅಞ್ಞೋ ನಿಯುತ್ತೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ನಿಯುತ್ತೋ ಪರಿವತ್ತನೋ ಹಾರೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಕುಸಲಾಕುಸಲೇ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇ ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಯೋ ಯೋ ಪರಿವತ್ತನೋ ಹಾರೋ ನಿಯುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇ ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಸೋ ಸೋ ಪರಿವತ್ತನೋ ಹಾರೋ **ನಿಯುತ್ತೋ** ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯುತ್ತೋ ಯೋಜಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

ಇತಿ ಪರಿವತ್ತನಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುಸಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೧೦. ವೇವಚನಹಾರವಿಭಙ್ಗವಿಭಾವನಾ

೩೭. ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ಪವತ್ತನಹಾರವಿಭಙ್ಗೇನ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬಾ ಸುತ್ತತ್ಥಾ ವಿಭತ್ತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ಪರಿವತ್ತನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, "ಕತಮೋ ವೇವಚನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ವೇವಚನೋ ಹಾರೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ಸೋಳಸಸು ದೇಸನಾಹಾರಾದೀಸು **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ವೇವಚನೋ ಹಾರೋ** ವೇವಚನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। "ವೇವಚನಾನಿ ಬಹೂನೀ"ತಿಆದಿನಿದ್ದೇಸಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ "ಏಕಂ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮ"ನ್ತಿಆದಿಕೋ ವಿತ್ಥಾರಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ವೇವಚನೋ ಹಾರೋ ವೇವಚನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। "ಯಾನಿ ವೇವಚನಾನಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ, ಕತಮಾನಿ ತಾನಿ ವೇವಚನಾನೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯಥಾ ಏಕ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏಕಂ** ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಂ **ಧಮ್ಮಂ** ಸಭಾವಧಮ್ಮಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಂ ವಾ **ಧಮ್ಮಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞೇಹಿ ಯಥಾ** ಯೇಹಿ ಪಕಾರೇಹಿ ಚೇವ ವೇವಚನೇಹಿ ಚ ಭಗವಾ ನಿದ್ದಿಸತಿ, ತಥಾಪಕಾರಾನಿ ವೇವಚನಾನಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ತಾನಿ ವೇವಚನಾನಿ ಕಿನ್ತಿ ಭಗವಾ ಆಹಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯಥಾಹ ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಯಂಯಂಪಕಾರಾನಿ ವೇವಚನಾನಿ -

> "ಆಸಾ ಚ ಪಿಹಾ ಚ ಅಭಿನನ್ದನಾ ಚ, ಅನೇಕಧಾತೂಸು ಸರಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ।
> ಅಞ್ಞಾಣಮೂಲಪ್ಪಭವಾ ಪಜಪ್ಪಿತಾ, ಸಬ್ಬಾ ಮಯಾ ಬ್ಯನ್ತಿಕತಾ ಸಮೂಲಿಕಾ"ತಿ॥ -

ಭಗವಾ ಆಹ, ತಂತಂಪಕಾರಾನಿ ವೇವಚನಾನಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏಕಸ್ಸೇವ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನೇಕೇಹಿ ಪರಿಯಾಯಭೂತೇಹಿ ವೇವಚನೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸನೇ ಫಲಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭) ಬಹುಧಾ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಮ್ಹೇಹಿ ನ ದಸ್ಸಿತಂ। "ಕತಮಾ ಆಸಾ, ಕತಮಾ ಪಿಹಾದೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಆಸಾ ನಾಮ ವುಚ್ಚತೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಯಾ ಭವಿಸ್ಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಆಸೀಸನಾ ಅವಸ್ಸಂ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ** ಯಾ ಆಸಾ **ಅಸ್ಸ** ಆಸೀಸನ್ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ಆಸೀಸನಾ **"ಆಸಾ ನಾಮಾ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ಯಾ ಪತ್ಥನಾ **ಅಸ್ಸ** ಪತ್ಥಯನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸೇಯ್ಯತರಂ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ದಿಸ್ವಾ "ಏದಿಸೋ ಅಹಂ ಭವೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಯಾ ಪಿಹಾ **ಅಸ್ಸ** ಪಿಹಯನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಾ ಪತ್ಥನಾ **"ಪಿಹಾ ನಾಮಾ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅನಾಗತತ್ಥಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತಾ ತಣ್ಹಾ **"ಆಸಾ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಅನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನತ್ಥಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತಾ ತಣ್ಹಾ **"ಪಿಹಾ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಥಾಪಿ ತಣ್ಹಾಭಾವೇನ ಏಕತ್ತಾ ಏಕೋ ಧಮ್ಮೋವ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಇಚ್ಛಿತಸ್ಸ ನಿಪ್ಫತ್ತಿ **ಅತ್ಥನಿಪ್ಫತ್ತಿ,** ಪಟಿಪಾಲೇತಿ ಏತಾಯ ತಣ್ಹಾಯಾತಿ **ಪಟಿಪಾಲನಾ,** ಅತ್ಥನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಾ ಪಟಿಪಾಲನಾತಿ **ಅತ್ಥನಿಪ್ಫತ್ತಿಪಟಿಪಾಲನಾ।** ಯಾ ತಣ್ಹಾ ಅಸ್ಸ ಪಾಲಯನ್ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಾ ತಣ್ಹಾ **"ಅಭಿನನ್ದನಾ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

"ಯಾ ಅತ್ಥನಿಪ್ಫತ್ತಿ ತಣ್ಹಾಯ ಪಟಿಪಾಲೇತಬ್ಬಾ, ಕತಮಾ ಸಾ ಅತ್ಥನಿಪ್ಫತ್ತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ತಂ ಅತ್ಥನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ಸತ್ತತೋ ವಾ ಸಙ್ಖಾರತೋ ವಾ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಪಿಯಂ ವಾ ಞಾತಿಂ, ಪಿಯಂ ವಾ ಧಮ್ಮ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **"ಞಾತಿ"**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಮಿತ್ತಬನ್ಧವಾದಯೋಪಿ ಗಹಿತಾ। **ಧಮ್ಮಂ** ಪನ ಪಿಯರೂಪಾರಮ್ಮಣಾದಿಕಂ ಛಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ಯಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ತಣ್ಹಿಕೋ ಅಭಿನನ್ದತಿ, ಸಾ ತಣ್ಹಾ **"ಅಭಿನನ್ದನಾ ನಾಮಾ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಟಿಕ್ಕೂಲಂ ಞಾತಿಂ ವಾ ಧಮ್ಮಂ ವಾ ವಿಪಲ್ಲಾಸವಸೇನ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಕೂಲಂ ಞಾತಿಂ ವಾ ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಸಭಾವವಸೇನ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಕೂಲತೋ ಯಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ತಣ್ಹಿಕೋ ಅಭಿನನ್ದತಿ , ಸಾ ತಣ್ಹಾ ವಾ **"ಅಭಿನನ್ದನಾ ನಾಮಾ"**ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

“ಯಾಸು ಅನೇಕಾಸು ಧಾತೂಸು ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ತಣ್ಹಾ ‘ಸರಾ’ತಿ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಾ, ಕತಮಾ ತಾ ಧಾತುಯೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ತಾ ಧಾತುಯೋ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಚಕ್ಖುಧಾತೂ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

“ತಾಸು ಧಾತೂಸು ಕತಮಾಯ ಧಾತುಯಾ ಕತಮಾ ಸರಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಪವತ್ತಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಇಮಾಯ ಧಾತುಯಾ ಅಯಂ ಸರಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಪವತ್ತಾತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಸರಾತಿ ಕೇಚಿ ರೂಪಾಧಿಮುತ್ತಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಕೇಚೀ**ತಿ ಸರಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ರೂಪತಣ್ಹಾಯ ತಣ್ಹಿಕಾ ಪುಗ್ಗಲಾ। **ರೂಪಾಧಿಮುತ್ತಾ**ತಿ ರೂಪಧಾತುಸಙ್ಖಾತೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ಅಧಿಮುತ್ತಾ ಅಜ್ಝೋಸಿತಾ। ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ರೂಪತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತಾ ಸರಾ ರೂಪಧಾತುಯಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಪವತ್ತಾತಿ ಗಹಿತಾ, **“ಕೇಚಿ ಸದ್ದಾಧಿಮುತ್ತಾ”**ತಿಆದೀಹಿಪಿ ಸದ್ದತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತಾದಯೋ ಸರಾ ಸದ್ದಧಾತುಯಾದೀಸು ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಪವತ್ತಾ ಸರಾವ ಗಹಿತಾ। **ಕೇಚಿ ಧಮ್ಮಾಧಿಮುತ್ತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಧಮ್ಮಗ್ಗಹಣೇನ ಚಕ್ಖುಧಾತುಸೋತಧಾತುಘಾನಧಾತುಜಿವ್ಹಾಧಾತುಕಾಯಧಾತುಸತ್ತವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುಧಮ್ಮಧಾತುಯೋ ಗಹಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠಾರಸ ಧಾತುಯೋ ಪತಿಟ್ಠಾನಭಾವೇನ ಗಹಿತಾಪಿ ಛಬ್ಬಿಧಾವ ಗಹಿತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। “ರೂಪಾಧಿಮುತ್ತಾದೀಸು ಕಿತ್ತಕಾನಿ ಪದಾನಿ ತಣ್ಹಾಪಕ್ಖೇ ತಣ್ಹಾಯ ವೇವಚನಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಏತಾದಿಸಾನಿ ಏತ್ತಕಾನಿ ಪದಾನಿ ತಣ್ಹಾಪಕ್ಖೇ ತಣ್ಹಾವೇವಚನಾನೀತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತತ್ಥ ಯಾನಿ ಛ ಗೇಹಸಿತಾನೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಛಸು ರೂಪಾದೀಸು। **ಛ ಗೇಹಸಿತಾನಿ ದೋಮನಸ್ಸಾನೀ**ತಿ ಛಸು ರೂಪಾದೀಸು ಪವತ್ತಂ ತಣ್ಹಾಪೇಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತಾನಿ ಛ ದೋಮನಸ್ಸಾನಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। “ಛ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಗೇಹಸಿತಾಪಿ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಾ, ಕಸ್ಮಾ ನ ಗಹಿತಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಯಾ ಛ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಗೇಹಸಿತಾ, ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿಪಕ್ಖೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ, ದಿಟ್ಠಿಪಕ್ಖತ್ತಾ ನ ಗಹಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೮. “ಕಥಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ತಣ್ಹಾ ಏವ ಗಹಿತಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಸಾಯೇವ ಪತ್ಥನಾಕಾರೇನಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಾ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಏವ ತಣ್ಹಾ ಪತ್ಥನಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತನತೋ ಆಸಾದಿಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತಾ, ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣಧಮ್ಮೇಸು ನನ್ದನತೋ **“ಧಮ್ಮನನ್ದೀ”**ತಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತಾ, ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣಧಮ್ಮೇಸು ಗಿಲಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಟ್ಠಪೇತಿ ವಿಯ ಅಜ್ಝೋಸಾಯ ತಿಟ್ಠನತೋ **“ಧಮ್ಮಜ್ಝೋಸಾನ”**ನ್ತಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ತಣ್ಹಾಯ ವೇವಚನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ।

ತಣ್ಹಾಯ ವೇವಚನಾನಿ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾನಿ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾನಿ, “ಕತಮಾನಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವೇವಚನಾನೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಚಿತ್ತಂ ಮನೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ಆರಮ್ಮಣಂ ಚಿನ್ತೇತೀತಿ **ಚಿತ್ತಂ**। ಮನತಿ ಜಾನಾತೀತಿ **ಮನೋ**। ವಿಜಾನಾತೀತಿ **ವಿಞ್ಞಾಣ**”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಅತ್ಥೋ ಪಕರಣೇಸು (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫) ವುತ್ತೋವ, ತಸ್ಮಾ ಅಮ್ಹೇಹಿ ನ ವಿತ್ಥಾರಿತೋ। ವೇವಚನಾನಿಯೇವ ಇಮಾನಿ ಇಮಸ್ಸ ವೇವಚನಾನೀತಿ ಏತ್ತಕಾನಿಯೇವ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮ। **“ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಞ್ಞಾಬಲ”**ನ್ತಿಆದೀನಿ ಪಞ್ಞಾವೇವಚನಾನಿ।

“ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ”ತಿಆದೀನಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವೇವಚನಾನಿ। “ತಾನಿ ಕತ್ಥ ದೇಸಿತಾನೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಯಥಾ ಚ ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿಯಂ ವುತ್ತ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿದೇಸನಾಯಂ **ಯಥಾ ಚ** ಯಂಯಂಪಕಾರಂ ವೇವಚನಂ ಭಗವತಾ “ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಅರಹಂ…ಪೇ॰… ಭಗವತೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏತಂಪಕಾರಂ ವೇವಚನಂ ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿಯಾ ವೇವಚನಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವೇವಚನನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **“ಯಥಾ ಚ ಧಮ್ಮಾನುಸ್ಸತಿಯಂ ವುತ್ತ”**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏವಮೇವ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

“ತೇನಾಹಾ”ತಿಆದ್ಯಾನುಸನ್ಧ್ಯಾದಿಅತ್ಥೋ ಚೇವ **“ನಿಯುತ್ತೋ ವೇವಚನೋ ಹಾರೋ”**ತಿಆನುಸನ್ಧ್ಯಾದಿಅತ್ಥೋ ಚ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ವೇವಚನಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುಸಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೧೧. ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗವಿಭಾವನಾ

೩೯. ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ವಿಭಙ್ಗೇನ ವೇವಚನಾನಿ ವಿಭತ್ತಾನಿ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ವಿಭಙ್ಗೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, "ಕತಮೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ಸೋಳಸಸು ದೇಸನಾಹಾರಾದೀಸು **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರೋ** ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। "ಏಕಂ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ಪಞ್ಞತ್ತೀಹಿ ವಿವಿಧಾಹಿ ದೇಸೇತೀ"ತಿಆದಿನಿದ್ದೇಸಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ "ಯಾ ಪಕತಿಕಥಾಯ ದೇಸನಾ"ತಿಆದಿಕೋ ವಿತ್ಥಾರಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

"ಯಾಹಿ ವಿವಿಧಾಹಿ ಪಞ್ಞತ್ತೀಹಿ ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಭಗವಾ ದೇಸೇತಿ, ಕತಮಾ ತಾ ವಿವಿಧಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯಾ ಪಕತಿಕಥಾಯಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪಕತಿಕಥಾಯಾ**ತಿ ಅಸ್ಸಾದಾದಿಪದತ್ಥವಿಸೇಸಂ ಅನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಅತ್ಥಸಭಾವೇನ ಪವತ್ತಾಯ ಕಥಾಯ ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿಕಾರಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಯಾ ದೇಸನಾ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಮತ್ಥಂ ವೇನೇಯ್ಯಸನ್ತಾನೇ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ ಪತಿಟ್ಠಪೇತಿ ಪಕಾರೇನ ಞಾಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ **ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿ,** ತಾಯ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಯಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ 'ಪಕತಿಕಥಾಯ ದೇಸನಾ'ತಿ ವುತ್ತಾ, ಕತಮಾ ಸಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ತಥಾ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕಾ ಚ ಪಕತಿಕಥಾಯ ದೇಸನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ -"ಇತಿ 'ಪಕತಿಕಥಾಯ ದೇಸನಾ'ತಿ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ವಿಭಜಿತುಂ 'ಕಾ ಚ ಪಕತಿಕಥಾಯ ದೇಸನಾ'ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ 'ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನೀ'ತಿಆದಿಮಾಹಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೯) ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ದೇಸನಾದೇಸೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಭೇದಭಾವೇಪಿ ಅಭೇದೋಪಚಾರೇನ **"ದೇಸನಾ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ದೇಸನಾ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

"ಕಥಂ ತಂ ಸಚ್ಚಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಭಗವಾ ಆಹಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯಥಾ ಭಗವಾ ಆಹಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಯಥಾ** ಯೇನ ಪಕಾರೇನ ಭಗವಾ ಯಂ ಯಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಆಹ, ತಥಾ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ಸಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ। **"ಇದಂ ದುಕ್ಖ"**ನ್ತಿ ಯಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಭಗವಾ ಆಹ, **ಅಯಂ** "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಛನ್ನಂ ಧಾತೂನಂ ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಅಟ್ಠಾರಸನ್ನಂ ಧಾತೂನಂ ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿ, ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಆಯತನಾನಂ ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿ, ದಸನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಚ ಲೋಕಿಯಾನೇವ। ಪೀಳನಸಙ್ಖತಸನ್ತಾಪವಿಪರಿಣಾಮತ್ಥತಾಸಾಮಞ್ಞೇನ ಏಕತ್ತಂ ಉಪನೇತ್ವಾ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। **ದಸನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಖುಸೋತಘಾನಜಿವ್ಹಾಕಾಯಇತ್ಥಿಪುರಿಸಜೀವಿತಮನವೇದನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ದಸನ್ನಂ। ಅನುಭವನಲಕ್ಖಣೇನ ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ವೇದನಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಏಕನ್ತಿ ಗಹಿತಂ, ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಿ ಪನ ಮಗ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ನ ಗಹಿತಾನಿ।

ಕಬಳೀಕಾರೇತಿ ಠಾನೂಪಚಾರೇನ ವೋಹರಿತೇ ಓಜಾಸಙ್ಖಾತೇ ಆಹಾರೇ, ರಾಗೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಅಪ್ಪಹಾತಬ್ಬತ್ತಾ ಅನುಸಯವಸೇನ, ಆಸಾವಸೇನ ವಾ ಪತ್ಥನಾವಸೇನ ವಾ **ಅತ್ಥಿ ನನ್ದೀ। ಅತ್ಥಿ ತಣ್ಹಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ವಿರುಳ್ಹ**ನ್ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಆಕಡ್ಢನಸಮತ್ಥತಾಪತ್ತಿಯಾ ಪತಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಞ್ಚೇವ ವಿರುಳ್ಹಞ್ಚಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಸಙ್ಖಾರಾನ**ನ್ತಿ ಪುನಬ್ಭವನಿಬ್ಬತ್ತಕಸ್ಸ ಭವಸ್ಸ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಹೇತುಕಾನಂ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ। **ಜಾತಿಜರಾಮರಣ**ನ್ತಿ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತನಲಕ್ಖಣಾ ಜಾತಿ, ನ ಉಪ್ಪಾದೋವ, ಪರಿಪಾಕಲಕ್ಖಣಾ ಜರಾ, ನ ಠಿತಿಯೇವ, ಭೇದನಲಕ್ಖಣಂ ಮರಣಂ, ನ ಭಙ್ಗಮೇವ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಸಸೋಕಂ ಸದರಂ ಸಉಪಾಯಾಸ"**ನ್ತಿ।

"ಫಸ್ಸೇ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಹಾರೇ...ಪೇ॰... ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಯ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಹಾರೇ...ಪೇ॰... ವಿಞ್ಞಾಣೇ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಹಾರೇ ಅತ್ಥಿ ರಾಗೋ...ಪೇ॰... ವದಾಮೀ"ತಿ **ಅಯಂ** ಪಞ್ಞತ್ತಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಸಮುದಯಸ್ಸ ಚ ಪಭವಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪಭವಪಞ್ಞತ್ತಿ**

ನಾಮ।

ವಟ್ಟವಸೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಭೇದೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಕಥಂ ವಿವಟ್ಟವಸೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಭೇದೋ ವಿಭತ್ತೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಕಬಳೀಕಾರೇ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಹಾರೇ ನತ್ಥಿ ರಾಗೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ಕಬಳೀಕಾರೇ…ಪೇ॰… ಅನುಪಾಯಾಸನ್ತಿ ವದಾಮೀ”ತಿ **ಅಯಂ** ಪಞ್ಞತ್ತಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪರಿಞ್ಞಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಸಮುದಯಸ್ಸ ಪಹಾನಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪಹಾನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಭಾವನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ನಿರೋಧಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ।

೪೦. ವಿವಟ್ಟವಸೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಭೇದೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಕಥಂ ಸಮ್ಮಸನವಸೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಭೇದೋ ವಿಭತ್ತೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಸಮಾಧಿಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಾವೇಥಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ಸಮಾಧಿಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಾವೇಥ…ಪೇ॰… ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತೀ”ತಿ **ಅಯಂ** ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಭಾವನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪರಿಞ್ಞಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಸಮುದಯಸ್ಸ ಪಹಾನಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪಹಾನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ನಿರೋಧಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ।

ಸಮ್ಮಸನವಸೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಭೇದೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಕಥಂ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧವಸೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಭೇದೋ ವಿಭತ್ತೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ರೂಪಂ, ರಾಧ, ವಿಕಿರಥಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ರೂಪಂ, ರಾಧ, ವಿಕಿರಥ…ಪೇ॰… ನಿಬ್ಬಾನ”ನ್ತಿ **ಅಯಂ** ಪಞ್ಞತ್ತಿ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ರೋಧಸ್ಸ ನಿರೋಧಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ನಿರೋಧಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಅಸ್ಸಾದಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಿದಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ನಿಬ್ಬಿದಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪರಿಞ್ಞಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಸಮುದಯಸ್ಸ ಪಹಾನಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪಹಾನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಭಾವನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ನಿರೋಧಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ।

“ರೂಪವೇದನಾಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ ವಿಕಿರನ್ತೋ ವಿದ್ಧಂಸೇನ್ತೋ ವಿಕೀಳನಿಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪಞ್ಞಾಯ ತಣ್ಹಾಕ್ಖಯಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ಕಿಂ ಪಜಾನಾತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಸೋ ‘ಇದಂ ದುಕ್ಖ’ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ಸೋ ‘ಇದಂ ದುಕ್ಖ’ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತೀತಿ…ಪೇ॰… ನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದಾತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತೀ”ತಿ **ಅಯಂ** ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಸಚ್ಚಾನಂ ಪಟಿವೇಧಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪಟಿವೇಧಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ದಸ್ಸನಭೂಮಿಯಾ ನಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಭಾವನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। “ಸೋ ‘ಇಮೇ ಆಸವಾ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… ‘ಆಸವಾ ಅಸೇಸಂ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀ’ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತೀ”ತಿ **ಅಯಂ** ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಖಯೇಞಾಣಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಉಪ್ಪಾದಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಅನುಪ್ಪಾದೇಞಾಣಸ್ಸ ಓಕಾಸಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಓಕಾಸಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಭಾವನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪರಿಞ್ಞಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಸಮುದಯಸ್ಸ ಪಹಾನಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪಹಾನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಆರಮ್ಭಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಆರಮ್ಭಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಆಸಾಟಿಕಾನಂ ಆಹಟನಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಆಹಟನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಭಾವನಾಭೂಮಿಯಾ ನಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಭಿನಿಘಾತಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಅಭಿನಿಘಾತಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ।

೪೧. ವಟ್ಟವಸೇನ ವಾ ವಿವಟ್ಟವಸೇನ ವಾ ಧಮ್ಮಸಮ್ಮಸನವಸೇನ ವಾ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧವಸೇನ ವಾ ಪಜಾನನವಸೇನ ವಾ ಸಚ್ಚೇಸು ನಾನಾವಿಧೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಭೇದೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಕಥಂ ತೇಪರಿವಟ್ಟವಸೇನ ಸಚ್ಚೇಸು ಪಞ್ಞತ್ತಿಭೇದೋ ವಿಭತ್ತೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ತೇಪರಿವಟ್ಟವಸೇನ ಸಚ್ಚೇಸು ಪಞ್ಞತ್ತಿಭೇದಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಮೇ,**

ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ - "ಏವಂ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಮುಖೇನ ಸಮ್ಮಸನಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಮುಖೇನೇವ ಸಚ್ಚೇಸು ಪಞ್ಞತ್ತಿವಿಭಾಗಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇಪರಿವಟ್ಟವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ 'ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಮೇ ಭಿಕ್ಖವೇ'ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೧) ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪುಬ್ಬೇ** ಪರಿಜಾನನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। **ಅನನುಸ್ಸುತೇಸೂತಿ** ಪರಿಜಾನನವಸೇನ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಚತೂಸು ಸಚ್ಚ**ಧಮ್ಮೇಸು। ಚಕ್ಖುನ್ತಿ** ಪಠಮಂ ನಿಬ್ಬಾನದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ ಚಕ್ಖು ನಾಮ। ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಕಿಚ್ಚಪರಿಜಾನನಟ್ಠೇನ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಪರಿಜಾನನಟ್ಠೇನ **ಞಾಣಂ** ನಾಮ। ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಕಿಚ್ಚಪರಿಜಾನನಾದೀನಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪಜಾನನಟ್ಠೇನ **ಪಞ್ಞಾ** ನಾಮ। ತಥಾ ವಿದಿತಕರಣಟ್ಠೇನ **ವಿಜ್ಜಾ** ನಾಮ। ಆಲೋಕೋಭಾಸಕರಣಟ್ಠೇನ **ಆಲೋಕೋ** ನಾಮ। ಇದಂ ಚಕ್ಖಾದಿಕಂ ಸಬ್ಬಂ ಪಞ್ಞಾವೇವಚನಮೇವ। "ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಮೇ ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ಉದಪಾದೀ"ತಿ **ಅಯಂ** ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಸಚ್ಚಾನಂ ದೇಸನಾಯ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ದೇಸನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಸುತಮಯಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ನಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಅನಞ್ಞಾತಞ್ಞಸ್ಸಾಮೀತಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಸ್ಸ ಪವತ್ತನಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪವತ್ತನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ।

"ತಂ ಖೋ ಪನಿದಂ ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ…ಪೇ॰… ಉದಪಾದೀ"ತಿ **ಅಯಂ** ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಯ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಭಾವನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಚಿನ್ತಾಮಯಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ನಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಅಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ।

"ತಂ ಖೋ ಪನಿದಂ ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಞ್ಞಾತಂ…ಪೇ॰… ಉದಪಾದೀ"ತಿ **ಅಯಂ** ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಯ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಭಾವನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಭಾವನಾಮಯಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ನಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಅಞ್ಞಾತಾವಿನೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಸ್ಸ ಪವತ್ತನಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪವತ್ತನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ।

ತೇಪರಿವಟ್ಟವಸೇನ ಸಚ್ಚೇಸು ನಾನಾವಿಧೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಭೇದೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕಥಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾದಿವಸೇನ ದೇಸಿತಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತಿಭೇದೋ ವಿಭತ್ತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತುಲಮತುಲಞ್ಚ ಸಮ್ಭವ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಸುತ್ತೇ ಪಞ್ಞತ್ತಿಭೇದೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ತುಲಮತುಲಞ್ಚಾತಿಆದಿಗಾಥಾಯ ಕಥಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಭೇದೋ ವಿಭತ್ತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತುಲಮತುಲಞ್ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತುಲೀಯತಿ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜೀಯತೀತಿ **ತುಲಂ,** ಕಾಮಾವಚರಕಮ್ಮಂ, ನತ್ಥಿ ತುಲಂ ಸದಿಸಂ ಅಞ್ಞಂ ಲೋಕಿಯಕಮ್ಮಂ ಅಸ್ಸ ಮಹಗ್ಗತಕಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ **ಅತುಲಂ,** ರೂಪಾರೂಪಾವಚರಕಮ್ಮಂ। ಪುನಬ್ಭವಂ ಸಮ್ಭವತಿ ಏತೇನ ಸಙ್ಖಾರೇನಾತಿ **ಸಮ್ಭವೋ,** ತಂ ಸಮ್ಭವಂ। ಪುನಬ್ಭವಂ ಸಙ್ಖರೋತೀತಿ **ಭವಸಙ್ಖಾರೋ।** ಅಜ್ಝತ್ತೇ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ರಮತೀತಿ **ಅಜ್ಝತ್ತರತೋ।** ಸಮಥವಸೇನ ಸಮಾಧಿಯತೀತಿ **ಸಮಾಹಿತೋ।** ಅತ್ತನಿ ಸಮ್ಭವತೀತಿ **ಅತ್ತಸಮ್ಭವೋ,** ತಂ ಅತ್ತಸಮ್ಭವಂ। **ಮುನಿ** ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸಮ್ಭವಂ ಭವಸಙ್ಖಾರಂ ತುಲಞ್ಚ ಅತುಲಞ್ಚ ಅವಸ್ಸಜಿ, ಅಜ್ಝತ್ತರತೋ ಸಮಾಹಿತೋ ಕವಚಂ ಅಭಿನ್ದಿ ಇವ, ಏವಂ ಅತ್ತಸಮ್ಭವಂ **ಅಭಿನ್ದಿ** ಪದಾಲಯೀತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಅಥ ವಾ **ಮುನಿ** ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ "ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ದುಕ್ಖಾ ಅನತ್ತಾ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪನ ನಿಚ್ಚಂ ಸುಖಂ ಅಸಙ್ಖತಂ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ **ತುಲಂ** ತುಲಯನ್ತೋ **ಅತುಲಂ** ನಿಬ್ಬಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಮ್ಭವಂ ಭವಸಙ್ಖಾರಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಅವಸ್ಸಜಿ। ಕಥಂ ಅವಸ್ಸಜಿ? ಸೋ ಹಿ ಮುನಿ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಅಜ್ಝತ್ತರತೋ ಚ ಹುತ್ವಾ, ಸಮಥವಸೇನ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಸು ಸಮಾಹಿತೋ ಚ ಹುತ್ವಾ ಕವಚಂ ಅಭಿನ್ದಿ ಇವ, **ಏವಂ ಅತ್ತಸಮ್ಭವಂ** ಅತ್ತನಿ ಸಞ್ಜಾತಂ ಕಿಲೇಸಂ **ಅಭಿನ್ದಿ** ಪದಾಲಯಿ, ಕಿಲೇಸಾಭಾವೇನ ಕಮ್ಮಞ್ಚ ಜಹೀತಿ ಗಾಥಾತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

"ತುಲಮತುಲಞ್ಚ ಸಮ್ಭವ"ನ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಅಭಿಞ್ಞಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಧಮ್ಮಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯ ನಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, "ಭವಸಙ್ಖಾರಮವಸ್ಸಜಿ ಮುನೀ"ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ

ಸಮುದಯಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಚಾಗಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪರಿಚ್ಚಾಗಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪರಿಞ್ಞಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, "ಅಜ್ಝತ್ತರತೋ ಸಮಾಹಿತೋ"ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಕಾಯಗತಾಯ ಸತಿಯಾ ಭಾವನಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಭಾವನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾಯ ಠಿತಿಯಾ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಠಿತಿಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, "ಅಭಿನ್ದಿ ಕವಚಮಿವತ್ತಸಮ್ಭವ"ನ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಭಿನಿಬ್ಬಿದಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಅಭಿನಿಬ್ಬಿದಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾಯ ಉಪಾದಾನಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಉಪಾದಾನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಅವಿಜ್ಜಣ್ಡಕೋಸಾನಂ ಪದಾಲನಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪದಾಲಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, "ಯಥಾವುತ್ತೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪ್ಪಭೇದೋ ಕೇನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪ್ಪಭೇದಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ ಭಗವಾ ಯಂ "ತುಲಮತುಲ"ನ್ತಿಆದಿಗಾಥಮಾಹ, ತಥಾಸಮ್ಭವತೋ ಯಥಾವುತ್ತಾಯ ಗಾಥಾಯ ಯಥಾವುತ್ತೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪ್ಪಭೇದೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋತಿ।

"ತುಲಮತುಲಞ್ಚಾ"ತಿಆದಿಗಾಥಾಯಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪ್ಪಭೇದೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ।

'ಯೋ ದುಕ್ಖಮದ್ದಕ್ಖಿ ಯತೋನಿದಾನಂ, ಕಾಮೇಸು ಸೋ ಜನ್ತು ಕಥಂ ನಮೇಯ್ಯ।
ಕಾಮಾ ಹಿ ಲೋಕೇ ಸಙ್ಗೋತಿ ಞತ್ವಾ, ತೇಸಂ ಸತೀಮಾ ವಿನಯಾಯ ಸಿಕ್ಖೇ'ತಿ॥ -

ಗಾಥಾಯಂ ಪನ ಕಥಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಭೇದೋ ವಿಭತ್ತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯೋ ದುಕ್ಖಮದ್ದಕ್ಖೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಯೋ** ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೋ ಜನ್ತು ಯತೋನಿದಾನಂ ಸಬ್ಬಂ ತೇಭೂಮಕಂ ಹೇತುಫಲಂ **ದುಕ್ಖಂ** ಅದ್ದಕ್ಖಿ, **ಸೋ** ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೋ ಜನ್ತು ಕಾಮೇಸು **ಕಥಂ ನಮೇಯ್ಯ** ನಮೇತುಂ ನಾರಹತಿ। ಕಾಮಾ ಲೋಕೇ "ಸಙ್ಗೋ"ತಿ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ನಮೇತುಂ ನಾರಹತಿ, ಇತಿ ಏತಂ ದುಕ್ಖಭಾವಂ ದುಕ್ಖಹೇತುಭಾವಂ ಞತ್ವಾ **ತೇಸಂ** ಕಾಮಾನಂ **ವಿನಯಾಯ** ವೂಪಸಮಾಯ **ಸತಿಮಾ** ಕಾಯಗತಾಸತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ತೀಣಿ ಸಿಕ್ಖಾನಿ **ಸಿಕ್ಖೇ** ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾತಿ ಗಾಥಾತ್ಥೋ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೧) ಪನ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಸಂವಣ್ಣಿತೋ।

"ಯೋ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ವೇವಚನಸ್ಸ ಚ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ವೇವಚನಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಪರಿಞ್ಞಾಪಞ್ಞತ್ತಿ ಚ** ಹೋತಿ। "ಯತೋನಿದಾನ"ನ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಸಮುದಯಸ್ಸ ಪಭವಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪಭವಪಞ್ಞತ್ತಿ** ಚೇವ **ಪಹಾನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ಚ ಹೋತಿ। "ಅದ್ದಕ್ಖೀ"ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಞಾಣಚಕ್ಖುಸ್ಸ ವೇವಚನಸ್ಸ ಚ ಪಟಿವೇಧಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ವೇವಚನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ಚೇವ **ಪಟಿವೇಧಪಞ್ಞತ್ತಿ** ಚ ಹೋತಿ। "ಕಾಮೇಸು ಸೋ ಜನ್ತು ಕಥಂ ನಮೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಕಾಮತಣ್ಹಾಯ ವೇವಚನಸ್ಸ ಚ ಅನಭಿನಿವಿಸಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ವೇವಚನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ಚೇವ **ಅನಭಿನಿವೇಸಪಞ್ಞತ್ತಿ** ಚ ಹೋತಿ। "ಕಾಮಾ ಹಿ ಲೋಕೇ ಸಙ್ಗೋತಿ ಞತ್ವಾ"ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಕಾಮಾನಂ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕತೋ ದಸ್ಸನಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ದಸ್ಸನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। ಕಾಮಾ ಹಿ ಅನತ್ಥಜಾನನತೋ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಸದಿಸಾ।

"ಕೀದಿಸಾ ಹುತ್ವಾ ಅನತ್ಥಜನಕಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಕಾಮಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಕಾಮಾ ರಾಗಗ್ಗಿಆದೀಹಿ ಅನ್ತೋದಯ್ಹನತೋ **ಅಙ್ಗಾರಕಾಸೂಪಮಾ** ಚ, ಪೂತಿಭಾವಾಪಜ್ಜನತೋ **ಮಂಸಪೇಸೂಪಮಾ** ಚ, ಬಹಿ ಅಞ್ಞೇನ ದಯ್ಹನತೋ **ಪಾವಕಕಪ್ಪಾ** ಜಲಿತಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೂಪಮಾ ಚ, ಪತಿಟ್ಠಾನಾಭಾವತೋ **ಪಪಾತೂಪಮಾ** ಚ, ವಿಸಸದಿಸೇಹಿ ದೋಸಾದೀಹಿ ಪರಹಿಂಸನತೋ **ಉರಗೋಪಮಾ** ಚ। "ತೇಸಂ ಸತೀಮಾ"ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಪಹಾನಾಯ ಅಪಚಯಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಅಪಚಯಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಕಾಯಗತಾಯ ಸತಿಯಾ ನಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಭಾವನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। "ವಿನಯಾಯ ಸಿಕ್ಖೇ"ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿರಾಗವಿನಯಸ್ಸ ದೋಸವಿನಯಸ್ಸ ಮೋಹವಿನಯಸ್ಸ ಪಟಿವೇಧಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪಟಿವೇಧಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। "ಜನ್ತೂ"ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಯೋಗಿಸ್ಸ ವೇವಚನಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ವೇವಚನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ।

“ಜನ್ತೂತಿ ಸಾಮಞ್ಞಸತ್ತವಾಚಕೋ ಸದ್ದೋ ಕಸ್ಮಾ ಯೋಗಿವಾಚಕೋತಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಯದಾ ಹೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯೋಗೀ **ಯದಾ** ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಕಾಮಾ ಸಜ್ಝೋತಿ ಪಜಾನಾತಿ, ತದಾ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ **ಸೋ** ಯೋಗೀ ಕಾಮಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ ಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಕಾಯಗತಾಸತಿಆದೀಹಿ **ಉಪ್ಪಾದಯತಿ,** ಸೋ ಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ ಯೋಗೀ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಾಯ **ವಾಯಮತಿ** ಕುಸಲವೀರಿಯಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯೋಗೀವಾಚಕೋ ಜನ್ತುಸದ್ದೋತಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ। “ಜನ್ತೂ”ತಿ **ಅಯಂ** ಪಞ್ಞತ್ತಿ **ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ** ಕುಸಲಸ್ಸ ಝಾನಧಮ್ಮಾದಿಕಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ವಾಯಾಮಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ವಾಯಾಮಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಓರಮತ್ತಿಕಾಯ ಅಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ನಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। “ಸೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ವಾಯಮತೀ”ತಿ ಅಯಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ವಾಯಾಮಪಞ್ಞತ್ತಿ, “ಹೇತುಸೋ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಠಿತಿಯಾ ವಾಯಮತೀತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಕತಮಾ ಪಞ್ಞತ್ತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಸೋ ಉಪ್ಪನ್ನಾನ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥ** ತಸ್ಮಿಂ “ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನ”ನ್ತಿಆದಿಮ್ಹಿ। “ಸೋ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಠಿತಿಯಾ ವಾಯಮತೀ”ತಿ **ಅಯಂ** ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಭಾವನಾಯ ಅಪ್ಪಮಾದಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಅಪ್ಪಮಾದಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಆರಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಆರಕ್ಖಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಯ ಠಿತಿಯಾ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಠಿತಿಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। “ಕೇನ ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪ್ಪಭೇದೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತೇನಾಹಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

“ಯೋ ದುಕ್ಖಮದ್ದಕ್ಖಿ ಯತೋನಿದಾನ”ನ್ತಿಆದಿಗಾಥಾಯ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪ್ಪಭೇದೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ।

“ಮೋಹಸಮ್ಬನ್ಧನೋ ಲೋಕೋ, ಭಬ್ಬರೂಪೋವ ದಿಸ್ಸತಿ।
ಉಪಧಿಬನ್ಧನೋ ಬಾಲೋ, ತಮಸಾ ಪರಿವಾರಿತೋ।
ಅಸ್ಸಿರೀ ವಿಯ ಖಾಯತಿ, ಪಸ್ಸತೋ ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚನನ್ತಿ॥ -

ಗಾಥಾಯಂ ಪನ ಕಥಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪ್ಪಭೇದೋ ವಿಭತ್ತೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಮೋಹಸಮ್ಬನ್ಧನೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಮೋಹಸಮ್ಬನ್ಧನೋತಿ** ಮೋಹಹೇತುಕೇಹಿ ಸಂಯೋಜನೇಹಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಲೋಕೋತಿ** ಅಪ್ಪಹೀನಸಂಯೋಜನೋ ಸತ್ತಲೋಕೋ। **ಭಬ್ಬರೂಪೋವ ದಿಸ್ಸತೀತಿ** ಅಭಬ್ಬೋಪಿ ಅತ್ತಾ ಭಬ್ಬರೂಪೋವ ಭಬ್ಬಜಾತಿಕೋ ವಿಯ ಬಾಲಾನಂ ಅವಿಪಸ್ಸಕಾನಂ ದಿಸ್ಸತಿ। **ಉಪಧಿಬನ್ಧನೋತಿ** ಕಿಲೇಸೂಪಧೀಹಿ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬೋ। ಯು-ಪಚ್ಚಯೋ ಹಿ ಕಮ್ಮತ್ಥೇ ವಿಹಿತೋ। ಉಪಧೀಸು ವಾ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಬನ್ಧನಂ ಯಸ್ಸ ಬಾಲಸ್ಸಾತಿ **ಉಪಧಿಬನ್ಧನೋ। ದ್ವೇ** ಅವಡ್ಢಿಯೋ ಲಾತಿ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ **ಬಾಲೋ। ತಮಸಾ** ಸಮ್ಮೋಹೇನ **ಪರಿವಾರಿತೋ** ಪಟಿಚ್ಛಾದಿತೋ ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ವಿಪಸ್ಸಕಾನಂ **ಅಸ್ಸಿರೀ** ವಿಯ ಸಿರೀವಿರಹಿತೋ ವಿಯ **ಖಾಯತಿ** ಉಪಟ್ಠಾತಿ। **ಪಸ್ಸತೋ** ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚನಂ ನತ್ಥೀತಿ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

“ಮೋಹಸಮ್ಬನ್ಧನೋ ಲೋಕೋ”ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಮೋಹಸೀಸೇನ ಗಹಿತಾನಂ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾನಂ ದೇಸನಾಯ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ದೇಸನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। “ಭಬ್ಬರೂಪೋವ ದಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಲೋಕಸ್ಸ ವಿಪರೀತಸ್ಸ ವಿಪರೀತಾಕಾರೇನ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ವಿಪರೀತಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। “ಉಪಧಿಬನ್ಧನೋ ಬಾಲೋ”ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಪಾಪಕಾನಂ ಇಚ್ಛಾವಚರಾನಂ ಪಭವಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪಭವಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। “ಉಪಧಿಬನ್ಧನೋ ಬಾಲೋ”ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಬನ್ಧನಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಕಿಚ್ಚಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। “ಉಪಧಿಬನ್ಧನೋ ಬಾಲೋ”ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಬನ್ಧನಬಲಮೂಹನಬಲಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಬಲಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। “ಉಪಧಿಬನ್ಧನೋ ಬಾಲೋ”ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ವಿರುಹನಾಯ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ವಿರುಹನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। “ತಮಸಾ ಪರಿವಾರಿತೋ”ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರಸ್ಸ ದೇಸನಾಯ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ದೇಸನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ, ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರಸ್ಸ ವೇವಚನಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ವೇವಚನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। “ಅಸ್ಸಿರೀ ವಿಯ ಖಾಯತೀ”ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಸ್ಸ ದಸ್ಸನಕಿರಿಯಾಯ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ದಸ್ಸನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। “ಅಸ್ಸಿರೀ ವಿಯ ಖಾಯತೀ”ತಿ

ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। "ಪಸ್ಸತೋ ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚನ"ನ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ **ಸತ್ತಾನಂ** ಅರಿಯಾನಂ ಪಟಿವೇಧಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಪಟಿವೇಧಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ।

"ಕತಮಂ ಕಿಞ್ಚನ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ರಾಗೋ ಕಿಞ್ಚನ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಯಥಾವುತ್ತೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪ್ಪಭೇದೋ ಕಥಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪ್ಪಭೇದಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ ಭಗವಾ ಯಂ **"ಮೋಹಸಮ್ಬನ್ಧನೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ, ತಥಾಸಮ್ಭವತೋ ತಾಯ ಗಾಥಾಯ ಯಥಾವುತ್ತೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪ್ಪಭೇದೋ ಗಾಥಾನುಸಾರೇನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ।

"ಮೋಹಸಮ್ಬನ್ಧನೋ ಲೋಕೋ"ತಿಆದಿಗಾಥಾಯ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪ್ಪಭೇದೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಜಾತ'ನ್ತಿಆದಿಪಾಠಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪ್ಪಭೇದೋ ಕಥಂ ವಿಭತ್ತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಅತ್ಥಿ ಭಿಕ್ಖವೇ"**ತಿಆದಿಪಾಳಿಮಾಹ। "ಸಾ ಪನ ಪಾಳಿ ಕಿಮತ್ಥಂ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಾ"ತಿ ಚೇ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ? ಪರಮತ್ಥತೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ "ಅತ್ಥಿ ನಿಬ್ಬಾನ"ನ್ತಿ ವಚನಂ ಸಸವಿಸಾಣವಚನಂ ವಿಯ ಅನತ್ಥಂ, ವೋಹಾರಮತ್ತಮೇತನ್ತಿ ವದನ್ತಾನಂ ಮಿಚ್ಛಾವಾದಂ ಭಞ್ಜಿತುಂ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ಕುತೋಚಿಪಿ ಅಜಾತತ್ತಾ ಅಭೂತತ್ತಾ **ಅಜಾತಂ ಅಭೂತಂ**। ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಅಕತತ್ತಾ **ಅಕತಂ**। ಸಙ್ಖತಾಭಾವತೋ **ಅಸಙ್ಖತಂ** ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅತ್ಥಿ। **ಏತಂ** ಅಜಾತಾದಿಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನೋ ಚೇ ಅಭವಿಸ್ಸ, ಏವಂ ಸತಿ ನಿಸ್ಸರಣಂ ನ ಪಞ್ಞಾಯೇಥ, ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗಫಲಾನಂ ಆರಮ್ಮಣತ್ತಾ, ಮಗ್ಗಫಲಾನಞ್ಚ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನತೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನತೋ, ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನೇನ ಚ ತಿವಿಧಸ್ಸ ವಟ್ಟಸ್ಸ ಅಪವಟ್ಟನತೋ ಅಜಾತಾದಿಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅತ್ಥಿಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

"ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಜಾತಂ...ಪೇ॰... ಅಸಙ್ಖತ"ನ್ತಿ **ಅಯಂ** ಪಞ್ಞತ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ **ದೇಸನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ಚ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ **ವೇವಚನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ಚ ಹೋತಿ। "ನಯಿಧ ಜಾತಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಞಾಯೇಥಾ"ತಿ **ಅಯಂ** ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಸಙ್ಖತಸ್ಸ **ವೇವಚನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ಚ ಸಙ್ಖತಸ್ಸ **ಉಪನಯನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ಚ ಹೋತಿ। "ಯಸ್ಮಾ ಚ...ಪೇ॰... ಅಸಙ್ಖತ"ನ್ತಿ **ಅಯಂ** ಪಞ್ಞತ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ **ವೇವಚನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ಚ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ **ಜೋತನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ಚ ಹೋತಿ। "ಯಸ್ಮಾ ಜಾತಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ **ಅಯಂ** ಪಞ್ಞತ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ **ವೇವಚನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ಚ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಸಂಸಾರತೋ **ನಿಯ್ಯಾನಿಕಪಞ್ಞತ್ತಿ ಚ ನಿಸ್ಸರಣಪಞ್ಞತ್ತಿ** ಚ ಹೋತೀತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿವಿಸೇಸೋ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

"ಯಥಾವುತ್ತೋ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪ್ಪಭೇದೋ ಕೇನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹ ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **"ತೇನಾಹ ಆಯಸ್ಮಾ"**ತಿಆದ್ಯಾನುಸನ್ಧಿಅತ್ಥೋ ಚೇವ **"ನಿಯುತ್ತೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರೋ"**ತಿ ಅನುಸನ್ಧಿಅತ್ಥೋ ಚ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುಸಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೧೨. ಓತರಣಹಾರವಿಭಙ್ಗವಿಭಾವನಾ

೪೨. ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋ ವಿಭತ್ತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ವಿಭಙ್ಗೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, "ಕತಮೋ ಓತರಣೋ ಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ**

ಓತರಣೋ ಹಾರೋ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ಸೋಳಸಸು ದೇಸನಾಹಾರಾದೀಸು **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಓತರಣೋ ಹಾರೋ** ಓತರಣಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। "ಯೋ ಚ ಪಟಿಚ್ಚುಪ್ಪಾದೋ"ತಿಆದಿನಿದ್ದೇಸಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ "ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ಸಬ್ಬಧಿ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ"ತಿಆದಿಕೋ ವಿತ್ಥಾರಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಓತರಣೋ ಹಾರೋ ಓತರಣಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ ಪಾಠೇ "ಕತಮೇ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಾದಯೋ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಕತಮೇಹಿ ನಿದ್ಧಾರಿತೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಓತರತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಾಠೇ ಇಮೇ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಾದಯೋ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಇಮೇಹಿ ನಿದ್ಧಾರಿತೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಓತರತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ಸಬ್ಬಧಿ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಉದ್ಧ**ನ್ತಿ ಕಾಮಧಾತುತೋ ಉದ್ಧಂ ಉಪರಿಭಾಗೇ ಪವತ್ತಾಯ ರೂಪಧಾತುಅರೂಪಧಾತುಯಾ। **ಅಧೋ**ತಿ ರೂಪಧಾತುತೋ ಹೇಟ್ಠಾಭಾಗೇ ಪವತ್ತಾಯ ಕಾಮಧಾತುಯಾ। **ಸಬ್ಬಧೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಕಾಮರೂಪಅರೂಪಧಾತುಮ್ಹಿ। **ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ಅಸೇಕ್ಖೋ। ಅಯಂ ಸೇಕ್ಖೋ ದಸ್ಸನಮಗ್ಗೇನ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮುಗ್ಘಾತತ್ತಾ "ಅಹಂ ಅಸ್ಮೀ"ತಿ ಅನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ। ಏವಂ ಸೇಕ್ಖಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಚೇವ ಅಸೇಕ್ಖಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಚ ಸೇಕ್ಖೋ ಚೇವ ಅಸೇಕ್ಖೋ ಚ ಅತಿಣ್ಣಪುಬ್ಬಂ ಓಘಂ ಅಪುನಬ್ಭವಾಯ ವಿಮುತ್ತೋ ಉದತಾರೀತಿ ಗಾಥಾತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಥಾಪಾಠೇ "ಕತಮೇ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಕತಮೇಹಿ ಓತರತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಉದ್ಧನ್ತಿ ರೂಪಧಾತೂ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಉದ್ಧ**ನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕತೋ ಉದ್ಧಂ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾದಯೋಪಿ ಗಹಿತಾತಿ ಅತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ ತಂ ನಿವತ್ತೇತುಂ "**ರೂಪಧಾತು ಅರೂಪಧಾತೂ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಧೋ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಭವತೋ ಅಧೋ ಚತ್ತಾರೋ ಅಪಾಯಭೂಮಿಯೋ ಚ ಗಹಿತಾತಿ ಅತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ ತಂ ನಿವತ್ತೇತುಂ "**ಕಾಮಧಾತೂ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬಧೀ**ತಿ ಚತುಭೂಮಿಕೇತಿ ಅತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ **"ತೇಧಾತುಕೇ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಯಂ ಅಸೇಕ್ಖಾ ವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ವಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಅಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಯಾ ವಿರಾಗತಾ ಅತ್ಥಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ವಿರಾಗತಾ ಅಸೇಕ್ಖಫಲವಿಮುತ್ತಿ। "ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ಸಬ್ಬಧಿ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ"ತಿ ಪಾಠೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಅಯಂ ಅಸೇಕ್ಖಾ ವಿಮುತ್ತಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿದ್ಧಾರಿತಾಯ ಅಸೇಕ್ಖಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಯಾನಿ ಸದ್ಧಾದಿಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ, **ತಾನಿಯೇವ** ಅಸೇಕ್ಖಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಭವನ್ತಿ। **ಅಯಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಓತರಣಾ **ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ** ವಿಮುತ್ತಿಯಾ **ಓತರಣಾ** ನಾಮ ಪವೇಸನಾ ನಾಮ।

ತಾನಿಯೇವ ಅಸೇಕ್ಖಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ವಿಜ್ಜಾಯ ಉಪಕಾರಕತ್ತಾ, ಪಞ್ಞಾಪದಟ್ಠಾನತ್ತಾ ವಾ **ವಿಜ್ಜಾ** ಭವನ್ತಿ। **ವಿಜ್ಜುಪ್ಪಾದಾ** ತಾದಿಸಾಯ ವಿಜ್ಜಾಯ ಉಪ್ಪಾದಾ ಉಪ್ಪಾದಹೇತುತೋ **ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧೋ** ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿರೋಧೋ ಹೋತಿ...ಪೇ॰... ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ ಹೋತಿ, **ಅಯಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಓತರಣಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇಹಿ ಓತರಣಾ ನಾಮ।

ತಾನಿಯೇವ ಅಸೇಕ್ಖಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ತೀಹಿ ಖನ್ಧೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾನಿ ಸದ್ಧಾವೀರಿಯೇಹಿ ಸೀಲಸಮ್ಭವತೋ, ಸತಿಯಾ ಚ ಪಞ್ಞಾನುವತ್ತಕತ್ತಾ। ಸೇಸಾ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

"ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ಸಬ್ಬಧಿ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ"ತಿ ಪಾಠೇ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಓತರಣಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ಅಯಂ ಅಹಸ್ಮೀತಿ ಅನಾನುಪಸ್ಸೀ"ತಿ ಪಾಠೇ "ಕತಮೇ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಕತಮೇಹಿ ಓತರಣೇಹಿ ಓತರತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಅಯಂ ಅಹಸ್ಮೀತಿ ಅನಾನುಪಸ್ಸೀತಿ ಅಯಂ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯೋ ಅಯಂ ಸೇಕ್ಖೋ "ಅಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ನಾನುಪಸ್ಸೀ, ತಸ್ಸ ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ಯೋ ಸಮುಗ್ಘಾತೋ ಅತ್ಥಿ, ಯಾ ಸಮುಗ್ಘಾತಸಙ್ಖಾತಾ ಸಮುಗ್ಘಾತವಿಮುತ್ತಿ ಸೇಕ್ಖಾ ವಿಮುತ್ತಿ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸಾ ಸೇಕ್ಖಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಯಾನಿ ಸದ್ಧಾದಿಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ, **ತಾನಿಯೇವ** ಸೇಕ್ಖಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಭವನ್ತಿ। **ಅಯಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಓತರಣಾ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಓತರಣಾ ನಾಮ। ಸೇಸಾ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೪೩. “ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ”ತಿಆದಿಗಾಥಾಯಂ ಓತರಣಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, “ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಚಲಿತ”ನ್ತಿಆದಿಪಾಠೇ “ಕತಮೇ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಕತಮೇಹಿ ಓತರತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಚಲಿತಂ, ಅನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಚಲಿತಂ ನತ್ಥೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ** ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ **ಚಲಿತಂ** ಚಲನಂ ಅತ್ಥಿ, **ಅನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ** ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ **ಚಲಿತಂ** ಚಲನಂ ನತ್ಥಿ। **ಚಲಿತೇ** ಚಲನೇ ಅಸತಿ ಪಸ್ಸದ್ಧಿ ಭವತಿ, ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ **ಸತಿ** ವಿಜ್ಜಮಾನಾಯ ನತಿ ನ ಹೋತಿ, ನತಿಯಾ **ಅಸತಿ** ಅವಿಜ್ಜಮಾನಾಯ **ಆಗತಿಗತಿ** ನ ಹೋತಿ, ಆಗತಿಗತಿಯಾ **ಅಸತಿ** ಅವಿಜ್ಜಮಾನಾಯ **ಚುತೂಪಪಾತೋ** ನ ಹೋತಿ, ಚುತೂಪಪಾತೇ **ಅಸತಿ** ಅವಿಜ್ಜಮಾನೇ **ಇಧ** ಛಸು ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾಯತನೇಸು ಅತ್ತಾನಂ ನೇವ ಪಸ್ಸತಿ, **ಹುರಂ** ವಾ ಛಸು ಬಾಹಿರಾಯತನೇಸು ಅತ್ತಾನಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ, **ಉಭಯಂ ಅನ್ತರೇನ** ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಫಸ್ಸಾದಿಸಮುದಾಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅತ್ತಾನಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ, **ಏಸೋವ** ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ “ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ”ತಿಆದಿಕೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸ **ಅನ್ತೋ** ಅವಸಾನಂ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಚಲಿತನ್ತಿ ಏತ್ಥ “ನಿಸ್ಸಯೋ ಕತಿವಿಧೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಚಲಿತನ್ತಿ ನಿಸ್ಸಯೋ ನಾಮಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ದುವಿಧೇಸು ತಣ್ಹಾನಿಸ್ಸಯದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯೇಸು ಯಾ ಚೇತನಾ **ರತ್ತಸ್ಸ** ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, **ಅಯಂ** ಚೇತನಾಧಮ್ಮೋ **ತಣ್ಹಾನಿಸ್ಸಯೋ** ನಾಮ। ಯಾ ಚೇತನಾ **ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ** ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ। **ಅಯಂ** ಚೇತನಾಧಮ್ಮೋ **ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯೋ** ನಾಮ। ಸಾ ದುವಿಧಾ ಚೇತನಾ ಪನ ಸಙ್ಖಾರಾ ನಾಮ। ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ…ಪೇ॰… ಸಬ್ಬೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ನಿದ್ಧಾರಿತೋ। **ಅಯಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಓತರಣಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇಹಿ ಓತರಣಾ ನಾಮ।

ತತ್ಥಾತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಣ್ಹಾನಿಸ್ಸಯದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯೇ ಯಾ ವೇದನಾ **ರತ್ತಸ್ಸ** ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ಅಯಂ **ಸುಖಾ ವೇದನಾ**। ಯಾ ಚೇತನಾ **ಸಮ್ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ** ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ಅಯಂ **ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾ**। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಸೇಸಾ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೪೪. “ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಚಲಿತ”ನ್ತಿಆದಿಪಾಠೇ ಓತರಣಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ।

“ಯೇ ಕೇಚಿ ಸೋಕಾ ಪರಿದೇವಿತಾ ವಾ…ಪೇ॰…
ಪಿಯಂ ನ ಕಯಿರಾಥ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ”ತಿ॥ –

ಗಾಥಾಪಾಠೇ “ಕತಮೇ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಕತಮೇಹಿ ಓತರತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಯೇ ಕೇಚಿ ಸೋಕಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇ ಕೇಚಿ ಸೋಕಾ ವಾ ಯಾ ಕಾಚಿ ಪರಿದೇವಿತಾ ವಾ ಅನೇಕರೂಪಾ ಯಾ ಕಾಚಿ ದುಕ್ಖಾ ವಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ। **ಏತೇ** ಸೋಕಾದಯೋ ಪಿಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪಭವನ್ತಿ, ಪಿಯೇ ಅಸನ್ತೇ **ಏತೇ** ಸೋಕಾದಯೋ ನ ಭವನ್ತಿ। **ತಸ್ಮಾ** ಪಿಯೇ ಅಸನ್ತೇ ಸೋಕಾದೀನಂ ಅಭಾವತೋ **ಯೇಸಂ** ವೀತಸೋಕಾನಂ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇಪಿ ನತ್ಥಿ, ತೇ ವೀತಸೋಕಾ ಸುಖಿನೋ ಭವನ್ತಿ। **ತಸ್ಮಾ** ವೀತಸೋಕಾನಂ ಸುಖಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಅಸೋಕಂ ವಿರಜಂ **ಪತ್ಥಯಾನೋ** ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ ಪಿಯಂ ನ ಕಯಿರಾಥಾತಿ ಗಾಥಾತ್ಥೋ।

“ಯೇ ಕೇಚಿ ಸೋಕಾ ಪರಿದೇವಿತಾ ವಾ, ದುಕ್ಖಾ ಚ ಲೋಕಸ್ಮಿಮನೇಕರೂಪಾ ಪಿಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪಭವನ್ತಿ ಏತೇ”ತಿ ಏತ್ಥ ಪಾಠೇ ಯಾ ವೇದನಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ಅಯಂ **ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ**। ಸೇಸಾ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

“ಯೇ ಕೇಚಿ ಸೋಕಾ”ತಿಆದಿಗಾಥಾಪಾಠೇ ಓತರಣಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ , “ಕಾಮಂ ಕಾಮಯಮಾನಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿಗಾಥಾಪಾಠೇ “ಕತಮೇ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಕತಮೇಹಿ ಓತರತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಕಾಮಂ ಕಾಮಯಮಾನಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸಂ ಗಾಥಾಯಂ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋವ।

ತತ್ಥಾತಿ ತಸ್ಮಿಂ "ಪೀತಿಮನೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಪಾಠೇ ಯಾ ಪೀತಿಮನತಾ ವುತ್ತಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, **ಅಯಂ** ಪೀತಿಮನತಾ **ಅನುನಯೋ** ಹೋತಿ। **"ಸಲ್ಲವಿದ್ಧೋವ ರುಪ್ಪತೀ"**ತಿ ಪಾಠೇ ಯಂ ರುಪ್ಪನಂ ಆಹ, **ಇದಂ** ರುಪ್ಪನಂ **ಪಟಿಘಂ** ಹೋತಿ, ಅನುನಯೋ ಚ ಪಟಿಘಞ್ಚ ನಿದ್ಧಾರಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

"ಅನುನಯೇ ಚ ಪಟಿಘೇ ಚ ನಿದ್ಧಾರಿತೇ ಕತಮೋ ಧಮ್ಮೋ ನಿದ್ಧಾರಿತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಅನುನಯೋ ಪಟಿಘಞ್ಚ ಪನ ತಣ್ಹಾಪಕ್ಖೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತಣ್ಹಾಪಕ್ಖೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾಪಕ್ಖತ್ತಾ ತಣ್ಹಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ। "ಅನುನಯೋ ತಣ್ಹಾಪಕ್ಖೋ ಹೋತು, ಪಟಿಘಂ ಪನ ತಣ್ಹಾಪಕ್ಖಂ ನ ಸಿಯಾ"ತಿ ಚೇ ವದೇಯ್ಯ? ಪಟಿಘಸ್ಸ ಅತ್ತಸಿನೇಹವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ ಪಟಿಘಮ್ಪಿ ತಣ್ಹಾಪಕ್ಖಂ ಹೋತಿ। "ತಣ್ಹಾಯ ನಿದ್ಧಾರಿತಾಯ ಕತಮೋ ನಿದ್ಧಾರಿತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತಣ್ಹಾಯ ಚ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ದಸನ್ನಂ ರೂಪಾಯತನಾನಂ ತಣ್ಹಾಯ ಪದಟ್ಠಾನತ್ತಾ ದಸ ರೂಪಾನಿ ಆಯತನಾನಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ। **ಅಯಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಓತರಣಾ ಆಯತನೇಹಿ ಓತರಣಾ ನಾಮ। ಸುತ್ತೇ ಆಗತಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಾದಯೋ ತೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ನಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ಸುತ್ತತ್ಥಮುಖೇನ ವಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ತೇನ... ಪೇ॰... ನಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತೇಸು ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಾದೀಸು ಯೋ ಸಂವಣ್ಣನಾನಯವಿಸೇಸೋ ತದತ್ಥವಾಚಕವಸೇನ ವಾ ತದತ್ಥಞಾಪಕವಸೇನ ವಾ ಓತರತಿ ಪವಿಸತಿ ಸಮೋಸರತಿ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾನಯವಿಸೇಸೋ ಓತರಣೋ ಹಾರೋ ನಾಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಓತರಣಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। **"ತೇನಾಹ ಆಯಸ್ಮಾ"**ತಿಆದ್ಯಾನುಸನ್ಧಿಅತ್ಥೋ ಚೇವ **"ನಿಯುತ್ತೋ ಓತರಣೋ ಹಾರೋ"**ತಿ ಅನುಸನ್ಧಿಅತ್ಥೋ ಚ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ಓತರಣಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುಸಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೧೩. ಸೋಧನಹಾರವಿಭಙ್ಗವಿಭಾವನಾ

೪೫. ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ಓತರಣಹಾರವಿಭಙ್ಗೇನ ಓತರೇತಬ್ಬಾ ಸುತ್ತತ್ಥಾ ವಿಭತ್ತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ವಿಭಙ್ಗೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, "ಕತಮೋ ಸೋಧನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಸೋಧನೋ ಹಾರೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ಸೋಳಸಸು ದೇಸನಾಹಾರಾದೀಸು **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಸೋಧನೋ ಹಾರೋ** ಸೋಧನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। "ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಮ್ಹಿ ಪಞ್ಹೇ"ತಿಆದಿನಿದ್ದೇಸಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ "ಯಥಾ ಆಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ"ತಿಆದಿಕೋ ವಿತ್ಥಾರಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಸೋಧನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। "ಕಥಂ ತತ್ಥ ಪಞ್ಹೇ ಸೋಧನೋ ಹಾರೋ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯಥಾ ಆಯಸ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಯಥಾ** ಯೇನ ಪಕಾರೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ ಪಾರಾಯನೇ ಭಗವನ್ತಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ, ತಥಾ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಮ್ಹಿ ಪಞ್ಹೇ ಅಯಂ ಸೋಧನೋ ಹಾರೋ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋತಿ। "ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವಿಭಜೇಹೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವಿಭಜಿತುಂ **"ಕೇನಸ್ಸೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಗಾಥಾತ್ಥೋ ವುತ್ತೋವ।

"ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ, ಕೇನಸ್ಸು ನಪ್ಪಕಾಸತಿ।
ಕಿಸ್ಸಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಸಿ, ಕಿಂಸು ತಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯ"ನ್ತಿ॥ -

ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ಪವತ್ತಗಾಥಾಯಞ್ಚ -

“ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ, (ಅಜಿತಾತಿ ಭಗವಾ,)
ವಿವಿಚ್ಛಾ ಪಮಾದಾ ನಪ್ಪಕಾಸತಿ।
ಜಪ್ಪಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಮಿ, ದುಕ್ಖಮಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯ”ನ್ತಿ॥ -

ವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಸೇನ ಪವತ್ತಗಾಥಾಯಞ್ಚಾತಿ ಇಮಾಸು ದ್ವೀಸು ಗಾಥಾಸು **“ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ **ಪಞ್ಹೇ** ಪುಚ್ಛಿತೇ **“ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಭಗವಾ “ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ”ತಿ ಪದಂ ತದತ್ಥೇ ಅಞ್ಞಾಣಸಂಸಯಾದಿಮಲಾನಂ ಅಪನಯನೇನ ಸೋಧೇತಿ। ತದತ್ಥೇ ಹಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೇ ಅಞ್ಞಾಣಸಂಸಯಾದೀನಂ ಅಭಾವತೋ ಅತ್ಥೋ ಸೋಧಿತೋ ನಾಮ, ಅತ್ಥೇ ಚ ಸೋಧಿತೇ ಪದಮ್ಪಿ ಸೋಧಿತಂಯೇವ। ತೇನಾಹ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** - “ತದತ್ಥಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನತೋ”ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೫), **ಟೀಕಾಯಞ್ಚ** “ತಬ್ಬಿಸಯಅಞ್ಞಾಣಸಂಸಯಾದಿಮಲಾಪನಯನೇನ ಸೋಧೇತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ನೋ ಚ ಆರಮ್ಭ**ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ಆರಭಿತಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಗಾಥಾಪದಂ, ಗಾಥಾತ್ಥಂ ವಾ, ಞಾತುಂ ಇಚ್ಛಿತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಸೇನ ಅಪರಿಯೋಸಿತತ್ತಾ ಭಗವಾ “ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ”ತಿ ಏತ್ತಕೇನೇವ ಪದೇನ ಸೋಧೇತಿ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸ ನಯೋ।

“ಕಿಂಸು ತಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯ”ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಪಞ್ಹೇ ಪುಚ್ಛಿತೇ **“ದುಕ್ಖಮಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯ”**ನ್ತಿ ಪದೇನ ಭಗವತಾ **ಆರಮ್ಭೋ** ಞಾತುಂ ಇಚ್ಛಿತೋ ಅತ್ಥೋ **ಸುದ್ಧೋ** ಸೋಧಿತೋ ಹೋತಿ। ಸೇಸಗಾಥಾಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಯತ್ಥ ಪಞ್ಹೇ **ಏವಂ** ನಿರವಸೇಸವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಸೇನ ಆರಮ್ಭೋ **ಸುದ್ಧೋ** ಸೋಧಿತೋ ಭವತಿ, ಸೋ ಪಞ್ಹೋ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೋ** ಸೋಧಿತೋ ಭವತಿ। **ಯತ್ಥ** ಪಞ್ಹೇ ಏವಂ ನಿರವಸೇಸವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಸೇನ ಆರಮ್ಭೋ ಯಾವ **ಅಸುದ್ಧೋ** ಅಸೋಧಿತೋ ಭವತಿ, ತಾವ ಸೋ ಪಞ್ಹೋ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೋ** ಸೋಧಿತೋ ನ ಭವತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **“ತೇನಾಹಾ”**ತಿಆದ್ಯಾನುಸನ್ಧ್ಯತ್ಥೋ ಚೇವ **“ನಿಯುತ್ತೋ ಸೋಧನೋ ಹಾರೋ”**ತಿ ಅನುಸನ್ಧ್ಯತ್ಥೋ ಚ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ಸೋಧನಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುಸಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೧೪. ಅಧಿಟ್ಠಾನಹಾರವಿಭಙ್ಗವಿಭಾವನಾ

೪೮. ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ವಿಭಙ್ಗೇನ ಪಞ್ಹಾದಯೋ ಸೋಧಿತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, “ಕತಮೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನೋ ಹಾರೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ಸೋಳಸಸು ದೇಸನಾಹಾರಾದೀಸು **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಪಟಿನಿದ್ದೇಸತೋ **ಅಧಿಟ್ಠಾನೋ ಹಾರೋ** ಅಧಿಟ್ಠಾನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। “ಏಕತ್ತತಾಯ ಧಮ್ಮಾ, ಯೇಪಿ ಚ ವೇಮತ್ತತಾಯ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ”ತಿಆದಿನಿದ್ದೇಸಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ “ಯೇ ತತ್ಥ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ, ತಥಾ ತೇ ಧಾರಯಿತಬ್ಬಾ”ತಿಆದಿಕೋ ವಿತ್ಥಾರಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

“ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಸುತ್ತೇಸು ಏಕತ್ತತಾಯ ಚ ವೇಮತ್ತತಾಯ ಚ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ, ತೇ ಧಮ್ಮಾ ಕಿಂ ಪನ ತಥೇವ ಧಾರಯಿತಬ್ಬಾ , ಉದಾಹು ಅಞ್ಞಥಾಪಿ ವಿಕಪ್ಪಯಿತಬ್ಬಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಯೇ ತತ್ಥಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥ** ತೇಸು ಸುತ್ತನ್ತೇಸು **ಯೇ** ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಏಕತ್ತತಾಯ ಚ ವೇಮತ್ತತಾಯ ಚ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ, **ತೇ** ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ **ತಥಾ** ಏಕತ್ತತಾಯ ಚ ವೇಮತ್ತತಾಯ ಚ **ಧಾರಯಿತಬ್ಬಾ** ಉಪಲಕ್ಖಿತಬ್ಬಾ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ ವಿಕಪ್ಪಯಿತಬ್ಬಾ।

“ಸಾಮಞ್ಞಕಪ್ಪನಾಯ ವೋಹಾರಭಾವೇನ ಅನವಟ್ಠಾನತೋ ಕತಮಾ ಏಕತ್ತತಾ, ಕತಮಾ ವೇಮತ್ತತಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಏಕತ್ತತಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ದುಕ್ಖನ್ತಿ** ಜಾತಿಆದಿವಿಸೇಸಮನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ದುಕ್ಖಸಾಮಞ್ಞತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಾಮಞ್ಞತಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ **ಏಕತ್ತತಾ** ನಾಮ। “ತತ್ಥ ಕತಮಂ ದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಾ “ಜಾತಿ ದುಕ್ಖಾ, ಜರಾ ದುಕ್ಖಾ…ಪೇ॰.. ವಿಞ್ಞಾಣಂ ದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ ಜಾತಿಆದಿವಿಸೇಸಮಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ದುಕ್ಖವಿಸೇಸತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ **ಅಯಂ** ದುಕ್ಖವಿಸೇಸತಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ **ವೇಮತ್ತತಾ** ನಾಮ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಯೇ ದುಕ್ಖಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾ, ತತ್ಥ ತೇಸು ದುಕ್ಖಾದೀಸು ಅತ್ಥೇಸು।

ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋತಿ “ತಣ್ಹಾ ಪೋನೋಭವಿಕಾ”ತಿ ವಿಸೇಸಮನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ಸಮುದಯಸಾಮಞ್ಞತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಅಯಂ ಸಮುದಯಸಾಮಞ್ಞತಾ ಸಮುದಯಸ್ಸ **ಏಕತ್ತತಾ** ನಾಮ। “ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಸಮುದಯೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ “ಯಾಯಂ ತಣ್ಹಾ…ಪೇ॰… ವಿಭವತಣ್ಹಾ”ತಿ ವಿಸೇಸಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ಸಮುದಯವಿಸೇಸತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ **ಅಯಂ** ಸಮುದಯವಿಸೇಸತಾ ಸಮುದಯಸ್ಸ **ವೇಮತ್ತತಾ** ನಾಮ।

ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋತಿ “ತಸ್ಸಾಯೇವ ತಣ್ಹಾಯ ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧೋ”ತಿ ವಿಸೇಸಮನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ನಿರೋಧಸಾಮಞ್ಞತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಅಯಂ ನಿರೋಧಸಾಮಞ್ಞತಾ ನಿರೋಧಸ್ಸ **ಏಕತ್ತತಾ** ನಾಮ। “ತತ್ಥ ಕತಮೋ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ “ಯೋ ತಸ್ಸಾಯೇವ ತಣ್ಹಾಯ ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧೋ ಚಾಗೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ಮುತ್ತಿ ಅನಾಲಯೋ”ತಿ ವಿಸೇಸಮಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ನಿರೋಧವಿಸೇಸತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ **ಅಯಂ** ನಿರೋಧವಿಸೇಸತಾ ನಿರೋಧಸ್ಸ **ವೇಮತ್ತತಾ** ನಾಮ।

ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾತಿ? ಪಟಿಪದಾತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದಿವಿಸೇಸಮನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದಾಸಾಮಞ್ಞತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಅಯಂ ನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದಾಸಾಮಞ್ಞತಾ ಮಗ್ಗಸ್ಸ **ಏಕತ್ತತಾ** ನಾಮ। “ತತ್ಥ ಕತಮಾ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ “ಅಯಮೇವ ಅರಿಯೋ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀ”ತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದಿವಿಸೇಸಮಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ವಿಸೇಸದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ **ಅಯಂ** ವಿಸೇಸದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದತಾ ಮಗ್ಗಸ್ಸ **ವೇಮತ್ತತಾ** ನಾಮ।

ಮಗ್ಗೋತಿ ನಿರಯಗಾಮಿಮಗ್ಗಾದಿವಿಸೇಸಮನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ಸಾಮಞ್ಞಮಗ್ಗತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಅಯಂ ಸಾಮಞ್ಞಮಗ್ಗತಾ ಮಗ್ಗಸ್ಸ **ಏಕತ್ತತಾ** ನಾಮ। “ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಮಗ್ಗೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ “ನಿರಯಗಾಮೀ ಮಗ್ಗೋ…ಪೇ॰… ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮೀ ಮಗ್ಗೋ”ತಿ ನಿರಯಗಾಮಿಮಗ್ಗಾದಿವಿಸೇಸಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ವಿಸೇಸಮಗ್ಗತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ **ಅಯಂ** ವಿಸೇಸಮಗ್ಗತಾ ಮಗ್ಗಸ್ಸ **ವೇಮತ್ತತಾ** ನಾಮ।

ನಿರೋಧೋತಿ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಿರೋಧಾದಿವಿಸೇಸಂ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ಸಾಮಞ್ಞನಿರೋಧತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಅಯಂ ಸಾಮಞ್ಞನಿರೋಧತಾ ನಿರೋಧಸ್ಸ **ಏಕತ್ತತಾ** ನಾಮ। “ತತ್ಥ ಕತಮೋ ನಿರೋಧೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ “ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಿರೋಧೋ…ಪೇ॰… ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸನಿರೋಧೋ”ತಿ ಪಟಿಸಙ್ಖಾನಿರೋಧಾದಿವಿಸೇಸಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ವಿಸೇಸನಿರೋಧತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ **ಅಯಂ** ವಿಸೇಸನಿರೋಧತಾ ನಿರೋಧಸ್ಸ **ವೇಮತ್ತತಾ** ನಾಮ।

ರೂಪನ್ತಿ ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕಾದಿವಿಸೇಸಮನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ಸಾಮಞ್ಞರೂಪತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಅಯಂ ಸಾಮಞ್ಞರೂಪತಾ ರೂಪಸ್ಸ **ಏಕತ್ತತಾ** ನಾಮ। “ತತ್ಥ ಕತಮಂ ರೂಪ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ “ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕಂ…ಪೇ॰… ವಾಯೋಧಾತುಯಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿರಾಜೇತೀ”ತಿ ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕಾದಿವಿಸೇಸಮಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ವಿಸೇಸರೂಪತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ **ಅಯಂ** ವಿಸೇಸರೂಪತಾ ರೂಪಸ್ಸ **ವೇಮತ್ತತಾ** ನಾಮ।

೪೮. **ಅವಿಜ್ಜಾತಿ** ದುಕ್ಖೇಅಞ್ಞಾಣಾದಿವಿಸೇಸಮನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ಅವಿಜ್ಜಾಸಾಮಞ್ಞತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಅಯಂ ಅವಿಜ್ಜಾಸಾಮಞ್ಞತಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ **ಏಕತ್ತತಾ** ನಾಮ। "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಅವಿಜ್ಜಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ದುಕ್ಖೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ, ದುಕ್ಖಸಮುದಯೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ...ಪೇ॰... ಅವಿಜ್ಜಾಲಙ್ಗೀ ಮೋಹೋ ಅಕುಸಲಮೂಲ"ನ್ತಿ ದುಕ್ಖೇಅಞ್ಞಾಣಾದಿವಿಸೇಸಮಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ಅವಿಜ್ಜಾವಿಸೇಸತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಅಯಂ ಅವಿಜ್ಜಾವಿಸೇಸತಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ **ವೇಮತ್ತತಾ** ನಾಮ।

ವಿಜ್ಜಾತಿ ದುಕ್ಖೇಞಾಣಾದಿವಿಸೇಸಮನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ವಿಜ್ಜಾಸಾಮಞ್ಞತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಅಯಂ ವಿಜ್ಜಾಸಾಮಞ್ಞತಾ ವಿಜ್ಜಾಯ **ಏಕತ್ತತಾ** ನಾಮ। "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ವಿಜ್ಜಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ದುಕ್ಖೇ ಞಾಣಂ, ದುಕ್ಖಸಮುದಯೇ ಞಾಣಂ...ಪೇ॰... ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಮಗ್ಗಙ್ಗಂ ಮಗ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನ"ನ್ತಿ ದುಕ್ಖೇಞಾಣಾದಿವಿಸೇಸಮಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ವಿಜ್ಜಾವಿಸೇಸತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ **ಅಯಂ** ವಿಜ್ಜಾವಿಸೇಸತಾ ವಿಜ್ಜಾಯ **ವೇಮತ್ತತಾ** ನಾಮ।

ಸಮಾಪತ್ತೀತಿ ಸಞ್ಞಾಸಮಾಪತ್ಯಾದಿವಿಸೇಸಂ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ಸಾಮಞ್ಞಸಮಾಪತ್ತಿತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಸಾಮಞ್ಞಸಮಾಪತ್ತಿತಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ **ಏಕತ್ತತಾ** ನಾಮ। "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಸಮಾಪತ್ತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ಸಞ್ಞಾಸಮಾಪತ್ತಿ ಅಸಞ್ಞಾಸಮಾಪತ್ತಿ...ಪೇ॰... ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಸಮಾಪತ್ಯಾದಿವಿಸೇಸಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ವಿಸೇಸಸಮಾಪತ್ತಿತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ **ಅಯಂ** ವಿಸೇಸಸಮಾಪತ್ತಿತಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ **ವೇಮತ್ತತಾ** ನಾಮ।

ಝಾಯೀತಿ ಸೇಕ್ಖಝಾಯೀಆದಿವಿಸೇಸಂ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ಝಾಯೀಸಾಮಞ್ಞತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಝಾಯೀಸಾಮಞ್ಞತಾ ಝಾಯಿನೋ **ಏಕತ್ತತಾ** ನಾಮ। "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಝಾಯೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ಅತ್ಥಿ ಸೇಕ್ಖೋ ಝಾಯೀ, ಅತ್ಥಿ ಅಸೇಕ್ಖೋ ಝಾಯೀ... ಪೇ॰... ಪಞ್ಞುತ್ತರೋ ಝಾಯೀ"ತಿ ಸೇಕ್ಖಝಾಯೀಅಸೇಕ್ಖಝಾಯೀಆದಿವಿಸೇಸಮಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ಝಾಯೀವಿಸೇಸತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ **ಅಯಂ** ಝಾಯೀವಿಸೇಸತಾ ಝಾಯಿನೋ **ವೇಮತ್ತತಾ** ನಾಮ।

ಸಮಾಧೀತಿ ಸರಣಸಮಾಧ್ಯಾದಿವಿಸೇಸಮನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ಸಮಾಧಿಸಾಮಞ್ಞತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಅಯಂ ಸಮಾಧಿಸಾಮಞ್ಞತಾ ಸಮಾಧಿನೋ **ಏಕತ್ತತಾ** ನಾಮ। "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಸಮಾಧೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ಸರಣೋ ಸಮಾಧಿ, ಅರಣೋ ಸಮಾಧಿ...ಪೇ॰... ಮಿಚ್ಛಾಸಮಾಧಿ, ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀ"ತಿ ಸರಣಸಮಾಧ್ಯಾದಿವಿಸೇಸಮಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ಸಮಾಧಿವಿಸೇಸತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ **ಅಯಂ** ಸಮಾಧಿವಿಸೇಸತಾ ಸಮಾಧಿನೋ **ವೇಮತ್ತತಾ** ನಾಮ।

ಪಟಿಪದಾತಿ ಆಗಾಳ್ಹಪಟಿಪದಾದಿವಿಸೇಸಮನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ಪಟಿಪದಾಸಾಮಞ್ಞತಾ ವುತ್ತಾ, ಅಯಂ ಪಟಿಪದಾಸಾಮಞ್ಞತಾ ಪಟಿಪದಾಯ **ಏಕತ್ತತಾ** ನಾಮ। "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ಆಗಾಳ್ಹಪಟಿಪದಾ, ನಿಜ್ಝಾಮಪಟಿಪದಾ...ಪೇ॰... ಸುಖಾ ಪಟಿಪದಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ"ತಿ ಆಗಾಳ್ಹಪಟಿಪದಾದಿವಿಸೇಸಮಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ಪಟಿಪದಾವಿಸೇಸತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ **ಅಯಂ** ಪಟಿಪದಾವಿಸೇಸತಾ ಪಟಿಪದಾಯ **ವೇಮತ್ತತಾ** ನಾಮ।

ಕಾಯೋತಿ ನಾಮಕಾಯಾದಿವಿಸೇಸಮನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ಕಾಯಸಾಮಞ್ಞತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಅಯಂ ಕಾಯಸಾಮಞ್ಞತಾ ಕಾಯಸ್ಸ **ಏಕತ್ತತಾ** ನಾಮ। "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಕಾಯೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ನಾಮಕಾಯೋ ರೂಪಕಾಯೋ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ನಾಮಕಾಯೋ"ತಿ ನಾಮಕಾಯಾದಿವಿಸೇಸಮಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾ ಕಾಯವಿಸೇಸತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ **ಅಯಂ** ಕಾಯವಿಸೇಸತಾ ಕಾಯಸ್ಸ **ವೇಮತ್ತತಾ** ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಪದತ್ಥಾದಿಕೋ ವಿಸೇಸೋ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೮) ವಿತ್ಥಾರತೋ ವುತ್ತೋ।

ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸಮುದಯಾದಿಕಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಏಕತ್ತತಾದಿಲಕ್ಖಣಂ ನಿಗಮನವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏವಂ ಯೋ ಧಮ್ಮೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏವನ್ತಿ** ಇಮಿನಾ ಮಯಾ ವುತ್ತೇನ "ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಏಕತ್ತತಾ। ತತ್ಥ ಕತಮಂ ದುಕ್ಖಂ? ಜಾತಿ ದುಕ್ಖಾ, ಜರಾ

ದುಕ್ಖಾ"ತಿಆದಿವಚನೇನ। **ಯೋ ಧಮ್ಮೋತಿ** ಯೋ ಕೋಚಿ ಜಾತಿಜರಾಬ್ಯಾಧ್ಯಾದಿವಿಸೇಸಧಮ್ಮೋ। **ಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ** ತತೋ ಜಾತಿಆದಿವಿಸೇಸಧಮ್ಮತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಜರಾದಿವಿಸೇಸಧಮ್ಮಸ್ಸ। **ಸಮಾನಭಾವೋತಿ** ಜಾತಿಆದಿವಿಸೇಸಧಮ್ಮೇನ ಜರಾದಿವಿಸೇಸಧಮ್ಮಸ್ಸ ದುಕ್ಖಭಾವೇನ ಸಮಾನಭಾವೋ। **ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ** ಜರಾದಿವಿಸೇಸಧಮ್ಮಸ್ಸ। **ಏಕತ್ತತಾಯಾತಿ** ದುಕ್ಖಸಮುದಯತಾದಿಸಮಾನತಾಯ ದುಕ್ಖಸಮುದಯಾದಿಭಾವಾನಂ ಏಕೀಭಾವೇನ। **ಏಕೀಭವತೀತಿ** ಜಾತಿಆದಿವಿಸೇಸಭೇದೇನ ಅನೇಕೋಪಿ "ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿಆದಿನಾ ಏಕಸದ್ದಾಭಿಧೇಯ್ಯತಾಯ ಏಕೀಭವತಿ। **ಯೇನ ಯೇನ ವಾ ಪನ ವಿಲಕ್ಖಣೋ, ತೇನ ತೇನ ವೇಮತ್ತಂ ಗಚ್ಛತಿ।** ಯಸ್ಸ ಜಾತಿಆದಿಧಮ್ಮಸ್ಸ ಯೇನ ಯೇನ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತನಪರಿಪಾಚನಾದಿಸಭಾವೇನ ಯೋ ಜಾತಿಆದಿಧಮ್ಮೋ ಜರಾದಿಧಮ್ಮೇನ ವಿಲಕ್ಖಣೋ ವಿಸದಿಸೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಜಾತಿಆದಿಧಮ್ಮಸ್ಸ ತೇನ ತೇನ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತನಪರಿಪಾಚನಾದಿಸಭಾವೇನ ಸೋ ಜಾತಿಆದಿಧಮ್ಮೋ ಜರಾದಿಧಮ್ಮೇನ ವೇಮತ್ತತಂ ವಿಸದಿಸತ್ತಂ ಗಚ್ಛತಿ, ದುಕ್ಖಸಮುದಯಾದಿಭಾವೇನ ಸಮಾನೋಪಿ ಜಾತಿಆದಿಧಮ್ಮೋ ಜರಾದಿಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಸಿಟ್ಠತಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ದುಕ್ಖಸಮುದಯಾದಿಧಮ್ಮಸ್ಸ ಏಕತ್ತವೇಮತ್ತತಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ತಾಯ ಏಕತ್ತವೇಮತ್ತತಾಯ ಕತ್ಥ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಸತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಸುತ್ತಾದಿಕೇ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಸತಿ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏವಂ ಸುತ್ತೇ ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏವಂ** ಇಮಿನಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ಸುತ್ತೇ ವಾ ಪುಚ್ಛಿತೇ, ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇ ವಾ ಪುಚ್ಛಿತೇ, ಗಾಥಾಯಂ ವಾ ಪುಚ್ಛಿತಾಯಂ ಸತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। "ಕಿಂ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ "ಏಕತ್ತತಾಯ ಪುಚ್ಛತಿ ಕಿಂ, ಉದಾಹು ವೇಮತ್ತತಾಯ ಪುಚ್ಛತಿ ಕಿ"ನ್ತಿ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ - "ಇದಾನಿ ತಾವ ಏಕತ್ತವೇಮತ್ತತಾವಿಸಯೇ ನಿಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ 'ಸುತ್ತೇ ವಾ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇ ವಾ'ತಿಆದಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೮) ವುತ್ತಂ। "ಕಥಂ ಪುಚ್ಛಿತಂ, ಕಥಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯದಿ ಏಕತ್ತತಾಯಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದ್ಯಾನುಸನ್ಧಿಕೋ ಚ **"ನಿಯುತ್ತೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನೋ ಹಾರೋ"**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅನುಸನ್ಧಿಕೋ ಚ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುಸಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೧೫. ಪರಿಕ್ಖಾರಹಾರವಿಭಙ್ಗವಿಭಾವನಾ

೪೯. ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ವಿಭಙ್ಗೇನ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಾದೀನಂ ಏಕತ್ತತಾದಯೋ ವಿಭತ್ತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, "ಕತಮೋ ಪರಿಕ್ಖಾರಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಹಾರೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾತಿ** ತೇಸು ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ಸೋಳಸಸು ದೇಸನಾಹಾರಾದೀಸು **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಹಾರೋ** ಪರಿಕ್ಖಾರಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। "ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಯಂ ಧಮ್ಮಂ ಜನಯನ್ತೀ"ತಿಆದಿನಿದ್ದೇಸಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ "ಯೋ ಧಮ್ಮೋ ಯಂ ಧಮ್ಮಂ ಜನಯತಿ, ತಸ್ಸ ಸೋ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ"ತಿಆದಿಕೋ ಪರಿಕ್ಖಾರಭೂತಸ್ಸ ಹೇತುನೋ ಚೇವ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಚ ವಿತ್ಥಾರಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಪರಿಕ್ಖಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮ।

"ಕತಮೋ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬೋ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯೋ ಧಮ್ಮೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯೋ** ಹೇತುಪಚ್ಚಯಪ್ಪಕಾರೋ **ಧಮ್ಮೋ ಯಂ** ಫಲಭೂತಂ **ಧಮ್ಮಂ ಜನಯತಿ** ಜನೇತಿ, **ತಸ್ಸ** ಫಲಧಮ್ಮಸ್ಸ **ಸೋ** ಹೇತುಪಚ್ಚಯಪ್ಪಕಾರೋ ಧಮ್ಮೋ **ಪರಿಕ್ಖಾರೋ** ನಾಮ। "ಕಿಂಲಕ್ಖಣೋ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ತಥಾ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಲಕ್ಖಣವಿಸೇಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ

“ಕಿಂಲಕ್ಖಣೋ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ - “ತತ್ಥ ‘ಯೋ ಧಮ್ಮೋ ಯಂ ಧಮ್ಮಂ ಜನಯತಿ, ತಸ್ಸ ಸೋ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ’ತಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಪರಿಕ್ಖಾರಲಕ್ಖಣಂ ವತ್ವಾ ತಂ ವಿಭಾಗೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ ‘ಕಿಂಲಕ್ಖಣೋ’ತಿಆದಿ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೯) ವುತ್ತಂ। “ಕಿತ್ತಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಜನಯನ್ತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಜನಯನ್ತಿ ಹೇತು ಚ ಪಚ್ಚಯೋ ಚಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಹೇತುಪಿ ಕಾರಣಂ, ಪಚ್ಚಯೋಪಿ ಕಾರಣಂ , ತಸ್ಮಾ ಕಾರಣಾಯೇವ ಕೇನ ಲಕ್ಖಣೇನ ದ್ವಿಧಾ ವುತ್ತಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕಿಂಲಕ್ಖಣೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಜನಿತಬ್ಬಫಲತೋ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಫಲೇಹಿ **ಅಸಾಧಾರಣಲಕ್ಖಣೋ ಹೇತು,** ಸಬ್ಬಫಲೇಹಿ **ಸಾಧಾರಣಲಕ್ಖಣೋ ಪಚ್ಚಯೋ,** ಇಮಿನಾ ವಿಸೇಸಲಕ್ಖಣೇನ ದ್ವಿಧಾ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣವಿಸೇಸೋ ಕೀದಿಸೋ ಭವೇ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಯಥಾ ಕಿಂ ಭವೇ”**ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ **“ಯಥಾ ಅಙ್ಕುರಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಯೋ ಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣವಿಸೇಸೋ ಅತ್ಥಿ, ತಥಾ ಸೋ ಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣವಿಸೇಸೋ ಕಿಂ ವಿಯ ಭವೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಙ್ಕುರಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಬೀಜಂ ಅಸಾಧಾರಣಂ** ಯಥಾ, ತಥಾ **ಹೇತು** ಫಲಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಅಸಾಧಾರಣೋ ಭವೇ। **ಪಥವೀ ಚ ಆಪೋ ಚ** ಅಙ್ಕುರಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ **ಸಾಧಾರಣಾ** ಭವನ್ತಿ ಯಥಾ, ತಥಾ **ಪಚ್ಚಯೋ** ಫಲಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಸಾಧಾರಣೋ ಭವೇ। ಸಬ್ಬಫಲಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ಅಙ್ಕುರಸ್ಸ ಬೀಜಂ ಅಸಾಧಾರಣಂ ಜನಕಂ ಹೇತು। “ಕಥಂ ಪಥವೀ, ಆಪೋ ಚ ಸಾಧಾರಣಾ ಜನಕಾತಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಅಙ್ಕುರಸ್ಸ ಹೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸಮಂ ಸಮಾನಂ ಫಲಂ ಭವಾಪೇತೀತಿ **ಸಭಾವೋ,** ಕೋ ಸೋ? ಬೀಜಂ ಹೇತುಯೇವ। “ಕಿಂ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಾನಂ ವಿಸೇಸೋ ಬೀಜಙ್ಕುರೋಪಮಾಯೇವ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬೋ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞೂಪಮಾಯಪಿ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಅಞ್ಞಾಯ ಉಪಮಾಯಪಿ ವಿಸೇಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಯಥಾ ವಾ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮಾಯ ಉಪಮಾಯಪಿ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಾನಂ ವಿಸೇಸೋ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಬೀಜಙ್ಕುರಾದೀಸು ಬಾಹಿರೇಸು ಪರಿಕ್ಖಾರಭೂತಾನಂ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಾನಂ ವಿಸೇಸೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಕಥಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕೇಸು ವಿಭತ್ತೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಅಯಞ್ಹಿ ಸಂಸಾರೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ “ಬಾಹಿರೇಸು ಪರಿಕ್ಖಾರಭೂತೋ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೋ ಯುತ್ತೋ ಹೋತು, ಕಥಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕೇಸು ಯುತ್ತೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಅಯಞ್ಹಿ ಸಂಸಾರೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ - “ಏವಂ ಬಾಹಿರಂ ಹೇತುಪಚ್ಚಯವಿಭಾಗಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ‘ಅಯಞ್ಹಿ ಸಂಸಾರೋ’ತಿಆದಿ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೯) ವುತ್ತಂ। ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಹ ಸಂಸಾರೋ ಭವತೀತಿ **ಸಹೇತುಪಚ್ಚಯೋ।** ಅಯಂ ಸಂಸಾರೋ ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ಸಹೇತುಪಚ್ಚಯೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕೇಪಿ ಪರಿಕ್ಖಾರಭೂತೋ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೋ ಯುತ್ತೋಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಸೋ ಇಮಸ್ಸ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಸಹೇತುಪಚ್ಚಯತ್ತಂ ಯದಿ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ಸತಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬಂ, “ಕಥಂ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಏವಞ್ಹೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏವನ್ತಿ** ಇಮಿನಾ ಅವಿಜ್ಜಾದಿನಾ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇನ ಸಬ್ಬೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಸಂಸಾರೋತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೋತಿ ಭಗವತಾ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಸಹೇತುಪಚ್ಚಯತ್ತಂ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬಂ। ಅವಿಜ್ಜಾದಯೋ ಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತು, “ಕತಮೋ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಹೇತೂ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಇತಿ ಅವಿಜ್ಜಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಹೇತೂ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಕತಮೋ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಅಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ ಪಚ್ಚಯೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಕತಮಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ಕತಮಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಹೇತೂ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಪುರಿಮಿಕಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಹೇತೂ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಕತಮಾ ಪುರಿಮಿಕಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ಕತಮಾ ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾ ಅವಿಜ್ಜಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ಅವಿಜ್ಜಾಪರಿಯುಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಹೇತುಭೂತೋ ಪುರಿಮೋ ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯೋ ಸಮನನ್ತರೋವ ಕಿಂ, ಉದಾಹು ಪರಮ್ಪರಹೇತುಪಿ ಹೋತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಬೀಜಙ್ಕುರೋ ವಿಯಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಬೀಜಙ್ಕುರೋತಿ** ಬೀಜಾನಂ ಅಙ್ಕುರೋತಿ ಬೀಜಙ್ಕುರೋ, ಬೀಜಾನಂ **ಸಮನನ್ತರಹೇತುತಾಯ** ಅಙ್ಕುರೋ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ **ವಿಯ। ಯತ್ಥ** ರುಕ್ಖಾದಿಕೇ ಯಂ ಫಲಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಾದಿಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸ **ಅಸ್ಸ** ಫಲಸ್ಸ **ಇದಂ** ಬೀಜಂ ಪನ **ಪರಮ್ಪರಹೇತುತಾಯ ಹೇತುಭೂತಂ** ಭವತಿ।

“ಬೀಜಂ ಪನ ಏಕಂಯೇವ ಹೋತಿ, ಕಥಂ ದ್ವಿಧಾ ವತ್ತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ದುವಿಧೋ ಹೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ಸಮನನ್ತರಕಾಲಪರಮ್ಪರಕಾಲಭೇದೇನ ಹೇತುಪಿ ದುವಿಧೋ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಬೀಜಭೂತೋ ಹೇತು ದುವಿಧೋ ಯಥಾ, ಏವಂ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಹೇತುಭೂತೋ ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯೋಪಿ ಸಮನನ್ತರಹೇತು ಚ ಪರಮ್ಪರಹೇತು ಚಾತಿ ಕಾಲಭೇದೇನ ದುವಿಧೋ ಭವತಿ, ಸಮನನ್ತರೋ ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯೋ ಸಮನನ್ತರಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಾಪರಿಯುಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಸಮನನ್ತರಹೇತು ಹೋತಿ। ಪುರಿಮತರೋ ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯೋ ಪಚ್ಛಿಮತರಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಾಪರಿಯುಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಪರಮ್ಪರಹೇತು ಹೋತಿ। ಇತಿ ಬೀಜಭೂತೋ ಅಸಾಧಾರಣೋ ಹೇತು, ಪಥವೀಆಪಾದಿಕೋ ಸಾಧಾರಣೋ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ವಿಸೇಸೋ ಪಾಕಟೋ ಯಥಾ, ಏವಂ ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯೋ ಅಸಾಧಾರಣೋ **ಹೇತು,** ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ಸಾಧಾರಣೋ **ಪಚ್ಚಯೋ**ತಿ ವಿಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

“ಏತ್ತಕೇನೇವ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಾನಂ ವಿಸೇಸೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಯಥಾ ವಾ ಪನ ಥಾಲಕಞ್ಚಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ - “ಯಥಾ ವಾ ಪನಾತಿಆದಿನಾಪಿ ಹೇತುಪಚ್ಚಯವಿಭಾಗಮೇವ ದಸ್ಸೇತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಪದೀಪಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ ಥಾಲಕಞ್ಚ ವಟ್ಟಿ ಚ ತೇಲಞ್ಚ ಪದೀಪಸ್ಸ **ಸಭಾವಹೇತು** ಸಮಾನಹೇತು ನ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। “ಪದೀಪಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತಮ್ಪಿ ಥಾಲಕಾದಿಕಂ ಸಭಾವಹೇತು ನ ಹೋತೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪದೀಪಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ **ಅನಗ್ಗಿಕಂ** ಅಗ್ಗಿರಹಿತಂ ಥಾಲಕಞ್ಚ ವಟ್ಟಿಞ್ಚ ತೇಲಞ್ಚ **ದೀಪೇತುಂ** ಜಾಲೇತುಂ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಮಾ ಪುರಿಮೋ ಪದೀಪೋ ಪಚ್ಛಿಮಸ್ಸ ಪದೀಪಸ್ಸ ಸಭಾವಹೇತು ಹೋತಿ ವಿಯ, ಏವಂ ಥಾಲಕಾದಿಕಂ ಸಭಾವಹೇತು ನ ಹೋತಿ। **ಇತಿ** ಏವಂಪಕಾರೋ **ಸಭಾವೋ** ಸಮಾನೋ ಪದೀಪೋ ಹೇತು ಹೋತಿ ಯಥಾ, **ಪರಭಾವೋ** ಅಸಮಾನೋ ಥಾಲಕಾದಿಕೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಯಥಾ ಚ, ತಥಾ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕೋ ಸಭಾವೋ **ಹೇತು** ಹೋತಿ, ಬಾಹಿರೋ ಅಸಮಾನೋ **ಪಚ್ಚಯೋ** ಹೋತಿ। **ಜನಕೋ** ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯೋ ಅವಿಜ್ಜಾಪರಿಯುಟ್ಠಾನಸ್ಸ **ಹೇತು** ಹೋತಿ, **ಪರಿಗ್ಗಾಹಕೋ** ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕೋ **ಪಚ್ಚಯೋ** ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞೇಹಿ ಫಲೇಹಿ **ಅಸಾಧಾರಣೋ ಹೇತು** ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬೇಹಿ ಫಲೇಹಿ **ಸಾಧಾರಣೋ ಪಚ್ಚಯೋ** ಹೋತೀತಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಪದೀಪೋಪಮಾಯಪಿ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಾನಂ ಪಾಕಟೋ ವಿಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಹೇತುಪಚ್ಚಯಪ್ಪಭೇದಂ ಕಾರಣಂ ಪರಿಕ್ಖಾರೋತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ಕಾರಣಸ್ಸ ಕಾರಣಭಾವೋ ಚ ಫಲಾಪೇಕ್ಖೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಯೋ ಕಾರಣಭಾವೋ ಯೇನಾಕಾರೇನ ಹೋತಿ, ಕತಮೋ ಸೋ ಕಾರಣಭಾವೋ, ಕತಮೋ ಸೋ ಆಕಾರೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಚ “ಯಂ ಫಲಂ ಯೇನ ವಿಸೇಸೇನ ಹೋತಿ, ಕತಮಂ ತಂ ಫಲಂ, ಕತಮೋ ಸೋ ವಿಸೇಸೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಚ “ಕಾರಣಫಲಾನಂ ಯೋ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಕತಮೋ ಸೋ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಚ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **“ಅವುಪಚ್ಛೇದತ್ಥೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಯಮನುಸನ್ಧ್ಯತ್ಥೋ ಚ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಕಾರಣಂ ‘ಪರಿಕ್ಖಾರೋ’ತಿ ವುತ್ತಂ, ಕಾರಣಭಾವೋ ಚ ಫಲಾಪೇಕ್ಖಾಯ, ತಸ್ಮಾ ಕಾರಣಸ್ಸ ಯೋ ಕಾರಣಭಾವೋ ಯಥಾ ಚ ಸೋ ಹೋತಿ, ಯಞ್ಚ ಫಲಂ, ಯೋ ಚ ತಸ್ಸ ವಿಸೇಸೋ, ಯೋ ಚ ಕಾರಣಫಲಾನಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ವಿಭಾವೇತುಂ ‘ಅವುಪಚ್ಛೇದತ್ಥೋ’ತಿಆದಿ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೯) ಇಮಿನಾ ವುತ್ತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ ಅವುಪಚ್ಛಿನ್ನಸ್ಸ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಕಾರಣಸ್ಸ ಯೋ ಅನುಪಚ್ಛೇದತ್ಥೋ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಅನುಪಚ್ಛೇದತ್ಥೋ **ಸನ್ತತಿಅತ್ಥೋ** ಹೋತಿ ಫಲೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧತ್ತಾ , ಯಞ್ಚ ಕಾರಣಂ ಅತ್ತನೋ ಫಲಸ್ಸ ಜನಕಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಂ ಹುತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ಸೋ ಅನುಪಚ್ಛಿನ್ನೋ ಏವ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ। ಯಞ್ಚ ಫಲಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಹುತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅನುಪಚ್ಛಿನ್ನೇ ತಸ್ಸ ಚ ಸನ್ತತಿಅತ್ಥೋ ಹೋತಿ। ಯಂ ಪನ ಫಲಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಫಲಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ಅಹುತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ತಂ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನಂ ಹೋತಿ, ಯಥಾ ತಂ ಅರಹತೋ ಚುತಿಚಿತ್ತನ್ತಿ। ಕಾರಣತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸ ಫಲಸ್ಸ ಯೋ **ನಿಬ್ಬತ್ತಿಅತ್ಥೋ** ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಅತ್ಥೋ **ಫಲತ್ಥೋ** ಹೋತಿ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಯೋ **ಪಟಿಸನ್ಧಿಅತ್ಥೋ** ಪಟಿಸನ್ದಹನತ್ಥೋ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿಅತ್ಥೋ **ಪುನಬ್ಭವತ್ಥೋ** ಪುನಬ್ಭವನತ್ಥೋ ಹೋತಿ। ಕಿಲೇಸಾನಂ ಯೋ **ಪಲಿಬೋಧತ್ಥೋ** ಸನ್ತಾನೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತ್ಥೋ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಪಲಿಬೋಧತ್ಥೋ **ಪರಿಯುಟ್ಠಾನತ್ಥೋ** ಹೋತಿ। ಕಿಲೇಸಾನಂ ಮಗ್ಗೇನ ಯೋ ಅಸಮುಗ್ಘಾತತ್ಥೋ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಅಸಮುಗ್ಘಾತತ್ಥೋ **ಅನುಸಯತ್ಥೋ** ಹೋತಿ। ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಚತುನ್ನಂ

ಸಚ್ಚಾನಂ ಯೋ **ಅಸಮ್ಪಟಿವೇಧತ್ಥೋ** ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಅಸಮ್ಪಟಿವೇಧತ್ಥೋ **ಅವಿಜ್ಜತ್ಥೋ** ಹೋತಿ। ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಯೋ **ಅಪರಿಞ್ಞಾತತ್ಥೋ** ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಅಪರಿಞ್ಞಾತತ್ಥೋ **ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ** ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ **ಬೀಜತ್ಥೋ** ಹೋತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಕಾರಣಭಾವೋ ಚ ಕಾರಣಾಕಾರೋ ಚ ಫಲಞ್ಚ ಫಲವಿಸೇಸೋ ಚ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕತಮೋ ಪರಮ್ಪರಹೇತುಪಚ್ಚಯತ್ಥೋ, ಕತಮೋ ಚ ಸಮ್ಬನ್ಧತ್ಥೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯತ್ಥ ಅವುಪಚ್ಛೇದೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಯತ್ಥ** ಯಸ್ಸಂ ರೂಪಾರೂಪಪವತ್ತಿಯಂ ಅವುಪಚ್ಛಿನ್ನಸ್ಸ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಪ್ಪಭೇದಸ್ಸ ಕಾರಣಸ್ಸ ಯೋ **ಅವುಪಚ್ಛೇದೋ** ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಅವುಪಚ್ಛೇದೋ **ತತ್ಥ** ತಿಸ್ಸಂ ರೂಪಾರೂಪಪವತ್ತಿಯಂ **ಸನ್ತತಿ** ಹೋತಿ। **ಯತ್ಥ** ಯಸ್ಸಂ ರೂಪಾರೂಪಪವತ್ತಿಯಂ ಯಾ **ಸನ್ತತಿ** ಅತ್ಥಿ, ಸಾ ಸನ್ತತಿ**ತತ್ಥ** ರೂಪಾರೂಪಪವತ್ತಿಯಂ **ನಿಬ್ಬತ್ತಿ** ಹೋತೀತಿಆದಿನಾ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಪರಮ್ಪರಹೇತುಆದಿಕೋ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ।

ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋತಿ ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ। **ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸಾ**ತಿ ಮಹಗ್ಗತಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ, ಸಮಾಧಿಪಟ್ಠಾನೋ ಹಿ ಮಹಗ್ಗತಧಮ್ಮೋ। **ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ**ತಿ ಮಗ್ಗಫಲಪಞ್ಞಾಪಧಾನಕ್ಖನ್ಧೋ। ಸೋ ಹಿ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ತಿತ್ಥಞ್ಞುತಾ**ದೀನಂ ಅತ್ಥೋ ಪದಟ್ಠಾನಹಾರವಿಭಙ್ಗವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತೋವ।

ಸಭಾವೋ ಹೇತೂತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತೋ, "ಕೀದಿಸೋ ಸೋ ಸಭಾವೋ ಹೇತೂ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯಥಾ ವಾ ಪನ ಚಕ್ಖುಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ । ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ **ಚಕ್ಖುಞ್ಚ** ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಞ್ಚ **ಪಟಿಚ್ಚ** ನಿಸ್ಸಯಂ ಕತ್ವಾ ರೂಪೇ **ಪಟಿಚ್ಚ** ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ತತ್ಥ** ಚಕ್ಖಾದೀಸು ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ **ಆಧಿಪತೇಯ್ಯಪಚ್ಚಯತಾಯ** ಇನ್ದ್ರಿಯಪಚ್ಚಯತಾಯ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ, ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಪುರೇಜಾತಾರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯತಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ, ಆಲೋಕೋ **ಸನ್ನಿಸ್ಸಯತಾಯ** ಉಪನಿಸ್ಸಯತಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋನ್ತೋ ಫಲೇನ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಅಸಮಾನತ್ತಾ ಸಭಾವೋ ಹೇತು ನ ಹೋತಿ, ಪಚ್ಚಯೋ ಚ ಹೋತಿ ಮನಸಿಕಾರೋ। ಕಿರಿಯಮನೋಧಾತು ಪನ ಫಲೇನ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಭಾವೇನ ಸಮಾನತ್ತಾ ಸಭಾವೋ ಹೇತು ಹೋತಿ ಯಥಾ, ಏವಂ **ಸಙ್ಖಾರಾ** ನಾಮಕ್ಖನ್ಧಭಾವೇನ ಸಮಾನತ್ತಾ **ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ** ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಾ **ಸಭಾವೋ ಹೇತು** ಹೋನ್ತಿ। **ವಿಞ್ಞಾಣಂ** ನಾಮರೂಪೇನ ಏಕಸನ್ತತಿವಸೇನ ಸಮಾನತ್ತಾ **ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ** ಹೋನ್ತಂ **ಸಭಾವೋ ಹೇತು** ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ **"ನಾಮರೂಪಂ ಸಳಾಯತನಸ್ಸಾ"**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಏವಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ **ಹೇತು, ಪಚ್ಚಯೋ** ಜನಕೋ, ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕೋ ಚ ಯೋ ಕೋಚಿ **ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ** ಬಲವಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, **ಸಬ್ಬೋ ಸೋ** ಹೇತುಪಚ್ಚಯೋ ಜನಕಉಪತ್ಥಮ್ಭಕೋ ಜನಿತಬ್ಬುಪತ್ಥಮ್ಭಿಯಸ್ಸ ಫಲಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖರಣತೋ ಅಭಿಸಙ್ಖರಣತೋ ನಿಪ್ಫರಿಯಾಯತೋ **ಪರಿಕ್ಖಾರೋ** ನಾಮ।

"ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೋ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ನಾಮಾತಿ ಕೇನ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತೇನ** ಕಾರಣಭೂತೇನ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖಾರಭಾವೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ **"ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಯಂ ಧಮ್ಮಂ ಜನಯನ್ತೀ"**ತಿ ಯಂ ವಚನಂ ಆಹ, ತೇನ ವಚನೇನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ, "ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಯಂ ಧಮ್ಮಂ ಜನಯನ್ತೀ"ತಿ ವಚನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

"ಏತ್ತಕೋವ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಹಾರೋ ಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ನಿಯುತ್ತೋ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಹಾರೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ಯೋ ಯೋ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಹಾರೋ ಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ, ಸೋ ಸೋ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಹಾರೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ **ಯುತ್ತೋ** ಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ।

ಇತಿ ಪರಿಕ್ಖಾರಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುಸಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೧೬. ಸಮಾರೋಪನಹಾರವಿಭಙ್ಗವಿಭಾವನಾ

೫೦. ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ಪರಿಕ್ಖಾರಹಾರವಿಭಙ್ಗೇನ ಸುತ್ತತ್ಥಾನಂ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೋ ವಿಭತ್ತೋ, ಸೋ… ಪೇ॰… ವಿಭಙ್ಗೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, "ಕತಮೋ ಸಮಾರೋಪನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಸಮಾರೋಪನೋ ಹಾರೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥ** ತೇಸು ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ಸೋಳಸಸು ದೇಸನಾಹಾರಾದೀಸು **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಸಮಾರೋಪನೋ ಹಾರೋ** ಸಮಾರೋಪನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। "ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಯಂಮೂಲಾ"ತಿಆದಿನಿದ್ದೇಸಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ "ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದಟ್ಠಾನೇ ಯತ್ತಕಾನಿ ಪದಟ್ಠಾನಾನಿ ಓತರನ್ತೀ"ತಿಆದಿಕೋ ವಿತ್ಥಾರಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಸಮಾರೋಪನಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮ।

"ಕಿತ್ತಕೇ ಪದಟ್ಠಾನೇ ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತೇ ಕಿತ್ತಕಾನಿ ಪದಟ್ಠಾನಾನಿ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದಟ್ಠಾನೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದಟ್ಠಾನೇ** ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತೇ ಸತಿ ಅವುತ್ತಾನಿ ಯತ್ತಕಾನಿ ಪದಟ್ಠಾನಾನಿ **ಓತರನ್ತಿ** ಸಮೋಸರನ್ತಿ, **ಸಬ್ಬಾನಿ ತಾನಿ** ಅವುತ್ತಾನಿ ಪದಟ್ಠಾನಾನಿ ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾನಿ ವಿಯ ನಿದ್ಧಾರಣವಸೇನ ಆನೇತ್ವಾ ದೇಸನಾಯ ಆರೋಪಯಿತಬ್ಬಾನಿ। "ಕಾನಿ ವಿಯ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯಥಾ ಆವಟ್ಟೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಆವಟ್ಟೇ** ಹಾರೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದಟ್ಠಾನೇ ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತೇ ಸತಿ ಸುತ್ತೇ ಅವುತ್ತಾನಿ **ಬಹುಕಾನಿ** ಪದಟ್ಠಾನಾನಿ ಓತರನ್ತಿ, ತಾನಿ ಬಹುಕಾನಿ ಪದಟ್ಠಾನಾನಿ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಾನಿ ಯಥಾ, ಏವಂ ಸಮಾರೋಪನೇ ಹಾರೇಪಿ ಬಹುಕಾನಿ ಪದಟ್ಠಾನಾನಿ ದೇಸನಾಯ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

"ಕೇವಲಂ ಪನ ಪದಟ್ಠಾನವಸೇನೇವ ಸಮಾರೋಪನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ ಕಿಂ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞವಸೇನಾಪಿ ಸಮಾರೋಪನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ ಕಿ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಅಞ್ಞವಸೇನಾಪಿ ಸಮಾರೋಪನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ; ತಸ್ಮಾ ಸಮಾರೋಪನಾ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತತ್ಥ ಸಮಾರೋಪನಾ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಾಸು ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಸಮಾರೋಪನಾಸು **ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಪದಟ್ಠಾನಸಮಾರೋಪನಾ, **ವೇವಚನಂ** ವೇವಚನಸಮಾರೋಪನಾ, **ಭಾವನಾ** ಭಾವನಾಸಮಾರೋಪನಾ, **ಪಹಾನಂ** ಪಹಾನಸಮಾರೋಪನಾ, **ಇತಿ** ಇಮಿನಾ ಪಭೇದೇನ **ಸಮಾರೋಪನಾ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ** ಕಾತಬ್ಬಾ।

"ತಾಸು ಚತುಬ್ಬಿಧಾಸು ಸಮಾರೋಪನಾಸು ಕತಮಾ ಪದಟ್ಠಾನಸಮಾರೋಪನಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ತಥಾ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪದಟ್ಠಾನಸಮಾರೋಪನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥ ಕತಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತೇನ ಪದಟ್ಠಾನೇನ ಸುತ್ತೇ ಅವುತ್ತಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಾನಂ ಸಮಾರೋಪನಾ ಕತಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸ ಅಕುಸಲಸ್ಸ ಯಂ **ಅಕರಣಂ** ಅಕರಣಹೇತು ಸಾಸನಂ ಅತ್ಥಿ, **ಏತಂ** ಸಾಸನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ **ಸಾಸನಂ** ಓವಾದೋ ಹೋತಿ, ಅಥ ವಾ **ಅಕರಣಂ** ಅಕರಣತ್ಥಾಯ ಯಂ ಸಾಸನಂ ಅತ್ಥಿ, ಏತಂ ಬುದ್ಧಾನಂ **ಸಾಸನಂ** ಓವಾದೋ ಹೋತಿ, ನ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಸಾಸನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಕರಣ**ನ್ತಿ ಹಿ ಸಮ್ಪದಾನತ್ಥೇ ಪವತ್ತಂ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ ಯಥಾ "ಕಿಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಕಿಮತ್ಥ"ನ್ತಿ। ಕುಸಲಸ್ಸ **ಸಮ್ಪದಾ** ಸಮ್ಪದಾಯ ಯಂ ಸಾಸನಂ ಅತ್ಥಿ, ಏತಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನಂ। **ಸಚಿತ್ತಪರಿಯೋದಾಪನಂ** ಸಚಿತ್ತಪರಿಯೋದಾಪನತ್ಥಂ ಯಂ ಸಾಸನಂ ಅತ್ಥಿ, ಏತಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನಂ ಹೋತಿ।

ಇತಿ ಏವಂಪಕಾರೇನ ವುತ್ತಸ್ಸ **ತಸ್ಸ** ಸಾಸನಸ್ಸ **ಕಿಂ ಪದಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ವಿಸೇಸಸ್ಸ ವಿಸೇಸಪದಟ್ಠಾನಂ ಪುನ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಇದಂ** ಸುಚರಿತತ್ತಯಂ ಸಾಸನಸ್ಸ ಓವಾದಸ್ಸ **ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಸುಚರಿತತ್ತಯೇನ ಹೇತುನಾ ಸಾಸನತ್ತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ ಯಥಾ "ಅನ್ನೇನ ವಸತೀ"ತಿಆದಿ। "ಸುಚರಿತತ್ತಯೇ ಪದಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತೇ ಕತಮಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಯಂ ಕಾಯಿಕಞ್ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಇದಂ** ಖನ್ಧತ್ತಯಂ ಸಾಸನಸ್ಸ **ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಂ, "ಖನ್ಧತ್ತಯೇ ಪದಟ್ಠಾನೇ

ಸಮಾರೋಪಯಿತೇ ಕತಮಂ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬ''ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **''ತತ್ಥ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ ಚಾ''**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಇದಂ** ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾದ್ವಯಂ ಸಾಸನಸ್ಸ **ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಂ। ''ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾದ್ವಯೇ ಪದಟ್ಠಾನೇ ಸಮಾರೋಪಯಿತೇ ಕತಮಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬ''ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **''ತತ್ಥ ಸಮಥಸ್ಸ ಫಲ''**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಇದಂ** ಫಲದ್ವಯಂ ಸಾಸನಸ್ಸ **ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಂ।

ಸಾಸನಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಾನಿ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ವಿಭತ್ತಾನಿ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾನಿ, ''ಇದಾನಿ ಕತಮಸ್ಸ ಕತಮಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬ''ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **''ವನಂ ವನಥಸ್ಸಾ''**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಇದಂ** ಕಾಮಗುಣಪಞ್ಚಕಂ **ವನಂ** ತಣ್ಹಾಭೂತಸ್ಸ **ವನಥಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ** ತಣ್ಹಾವತ್ಥುಭಾವತೋ, ''ಇತ್ಥೀ''ತಿ ವಾ ''ಪುರಿಸೋ''ತಿ ವಾ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹಸಙ್ಖಾತಂ **ಇದಂ ವನಂ** ''ಅಹೋ ಚಕ್ಖು, ಅಹೋ ಸೋತಂ, ಅಹೋ ಘಾನಂ, ಅಹೋ ಜಿವ್ಹಾ, ಅಹೋ ಕಾಯೋ''ತಿ **ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾನಂ** ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಾಹಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ **ವನಥಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಂ। ಅಪರಿಞ್ಞಾತಂ ದ್ವಾದಸಾಯತನಸಙ್ಖಾತಂ **ಇದಂ ವನಂ** ಸಂಯೋಜನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ **ವನಥಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಂ, ಆಯತನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಂಯೋಜನುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಅನುಸಯಸಙ್ಖಾತಂ **ಇದಂ ವನಂ** ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ **ವನಥಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ** ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಂ। ''ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾದೀನಂ ವನಭಾವೋ ಚ ತಣ್ಹಾದೀನಂ ವನಥಭಾವೋ ಚ ಕೇನ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ''ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **''ತೇನಾಹ ಭಗವಾ''**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತೇನ** ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾದೀನಂ ವನಭಾವೇನ ಚ ತಣ್ಹಾದೀನಂ ವನಥಭಾವೇನ ಚ ಭಗವಾ **''ಛೇತ್ವಾ ವನಞ್ಚ ವನಥಞ್ಚಾ''**ತಿ ಯಂ ವಚನಂ ಆಹ, ತೇನ ಭಗವತೋ ವಚನೇನ ವಚನಾನುಸಾರೇನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋತಿ। **ಅಯ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ''ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದಟ್ಠಾನೇ''ತಿಆದಿಸಂವಣ್ಣನಾ। **ಪದಟ್ಠಾನೇನಾ**ತಿ ಏಕೇಕೇನ ಪದಟ್ಠಾನೇನ। **ಸಮಾರೋಪನಾ**ತಿ ತದಞ್ಞಪದಟ್ಠಾನಾನಂ ಸಮಾರೋಪನಾ । ಸಮಾರೋಪೇನ್ತಿ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾನಿ ಏತಾಯ ಸಂವಣ್ಣನಾಯಾತಿ **ಸಮಾರೋಪನಾ**ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋತಿ। (೧)

೫೧. ಪದಟ್ಠಾನೇನ ಸಮಾರೋಪನಾ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, ''ಕತಮಾ ವೇವಚನೇನ ಸಮಾರೋಪನಾ''ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **''ತತ್ಥ ಕತಮಾ ವೇವಚನೇನಾ''**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಾಸು ಚತೂಸು ಪದಟ್ಠಾನಸಮಾರೋಪನಾದೀಸು ಸಮಾರೋಪನಾಸು **ವೇವಚನೇನ** ಏಕೇಕೇನ ರೋತದಞ್ಞವೇವಚನಾನಂ **ಸಮಾರೋಪನಾ ಕತಮಾ**ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **''ರಾಗವಿರಾಗಾ''**ತಿ ಚ **''ಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀ''**ತಿ ಚ **''ಸೇಕ್ಖಫಲ''**ನ್ತಿ ಚ ಇದಂ ವಚನತ್ತಯಂ ಅನಾಗಾಮಿಫಲತ್ಥತ್ತಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಸ್ಸ ವೇವಚನಂ। **''ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾ''**ತಿ ಚ **''ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೀ''**ತಿ ಚ **''ಅಸೇಕ್ಖಫಲ''**ನ್ತಿ ಚ ಇದಂ ವಚನತ್ತಯಂ ಅರಹತ್ತಫಲತ್ಥತ್ತಾ ಅರಹತ್ತಫಲಸ್ಸ ವೇವಚನಂ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸೇಸೇಸು ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। (೨)

ವೇವಚನೇನ ಸಮಾರೋಪನಾ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, ''ಕತಮಾ ಭಾವನಾಯ ಸಮಾರೋಪನಾ''ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **''ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಭಾವನಾಯಾ''**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಾಸು ಚತೂಸು ಪದಟ್ಠಾನಸಮಾರೋಪನಾದೀಸು ಕತಮಾಯ ದೇಸಿತಾಯ **ಭಾವನಾಯ** ಕತಮೇಸಾನಂ ಅದೇಸಿತಾನಂ ಭಾವನಾರೋಪನಾ **ಕತಮಾ**ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಯಥಾ** ಯೇನ ಪಕಾರೇನ ಯಂ ಭಾವನಂ **ಭಗವಾ** ''ತಸ್ಮಾತಿಹ, ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖು, ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ, ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸ''ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೬೯, ೩೮೧, ೩೯೫, ೪೧೫) ಆಹ, ತಥಾ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ತಾಯ ಭಾವನಾಯ ತದಞ್ಞಭಾವನಾಪಿ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

''ತಸ್ಮಾತಿಹಾ''ತಿಆದಿಪಾಠೇ ''ಕಿಂ ಭಾವನಂ ಭಗವಾ ಆಹಾ''ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **''ಆತಾಪೀ''**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **''ಆತಾಪೀ''**ತಿ ವಚನೇನ **ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ** ಭಗವಾ ಆಹ। **''ಸಮ್ಪಜಾನೋ''**ತಿ ವಚನೇನ **ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ** ಭಗವಾ ಆಹ। **''ಸತಿಮಾ''**ತಿ ವಚನೇನ **ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ** ಆಹ। **''ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸ''**ನ್ತಿ ವಚನೇನ **ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ** ಆಹ। ''ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಕತಮಾ ಭಾವನಾ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾ''ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **''ಏವಂ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸಿನೋ ವಿಹರತೋ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ**

ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ವುತ್ತಾಯ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಾದಿಭಾವನಾಯ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕೇನ ಕಾರಣೇನ** ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಚತುನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ** ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವೇನ, ಭಾವೇತಬ್ಬಭಾವೇನ ವಾ **ಏಕಲಕ್ಖಣತ್ತಾ** ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। "ತೇಸು ಸಮಾರೋಪಿತೇಸು ಕತಮೇ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಚತೂಸೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಚತೂಸು ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು ಭಾವಿಯಮಾನೇಸು ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬೇಸು ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏವಮೇವ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾ।

ಭಾವನಾಯ ಸಮಾರೋಪನಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ಕತಮಾ ಪಹಾನೇನ ಸಮಾರೋಪನಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಾಸು ಚತೂಸು ಪದಟ್ಠಾನಸಮಾರೋಪನಾದೀಸು ಕತಮೇನ ದೇಸಿತೇನ **ಪಹಾನೇನ** ಕತಮೇಸಂ ಅದೇಸಿತಾನಂ ಪಹಾನಾನಂ **ಕತಮಾ ಸಮಾರೋಪನಾ**ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **"ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ ಅಸುಭೇ 'ಸುಭ'ನ್ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಂ ಪಜಹತೀ"**ತಿ ದೇಸಿತೇನ "ಸುಭ"ನ್ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಪ್ಪಹಾನೇನ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಬನ್ಧಕಿಲೇಸಕಾಮುಪಾದಾನಪ್ಪಹಾನಾದಯೋಪಿ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾ।

"ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ ದುಕ್ಖೇ 'ಸುಖ'ನ್ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಂ ಪಜಹತೀ"ತಿ ದೇಸಿತೇನ "ಸುಖ"ನ್ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಪ್ಪಹಾನೇನ ಫಸ್ಸಾಹಾರಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಬನ್ಧಕಿಲೇಸಭವುಪಾದಾನಪ್ಪಹಾನಾದಯೋಪಿ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾ।

"ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ ಅನಿಚ್ಚೇ 'ನಿಚ್ಚ'ನ್ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಂ ಪಜಹತೀ"ತಿ ದೇಸಿತೇನ "ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಪ್ಪಹಾನೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಬನ್ಧಕಿಲೇಸದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಪ್ಪಹಾನಾದಯೋಪಿ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾ।

"ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ ಅನತ್ತನಿ 'ಅತ್ತಾ'ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಂ ಪಜಹತೀ"ತಿ ದೇಸಿತೇನ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಪ್ಪಹಾನೇನ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರಪರಿಞ್ಞಾಯ? ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಬನ್ಧಕಿಲೇಸಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನಪ್ಪಹಾನಾದಯೋಪಿ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। (೪)

ಪಹಾನಹಾರೋ ಪನ ಲಕ್ಖಣಹಾರವಿಭಙ್ಗವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತೋಯೇವಾತಿ ಇಧ ನ ವದಾಮ।

"ಸುತ್ತೇ ದೇಸಿತೇನ ಏಕೇಕೇನ ಪದಟ್ಠಾನಾದಿಕೇನ ಅದೇಸಿತಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಾದೀನಂ ಸಮಾರೋಪನಭಾವೋ ಕೇನ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹ ಆಯಸ್ಮಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ತೇನ** ತಥಾ ಸಮಾರೋಪನಭಾವೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ –

> "ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಯಂಮೂಲಾ, ಯೇ ಚೇಕತ್ಥಾ ಪಕಾಸಿತಾ ಮುನಿನಾ।
> ತೇ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾ, ಏಸ ಸಮಾರೋಪನೋ ಹಾರೋ"ತಿ –

ಯಂ ವಚನಂ **ಆಹ,** ತೇನ ವಚನೇನ ವಚನಾನುಸಾರೇನ ತಥಾ ಸಮಾರೋಪನಭಾವೋ ತುಮ್ಹೇಹಿ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

"ಕಿಂ ಪನ ಏತ್ತಾವತಾ ಸಮಾರೋಪನೋ ಹಾರೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, ಅಞ್ಞೋ ನಿಯುತ್ತೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ನಿಯುತ್ತೋ ಸಮಾರೋಪನೋ ಹಾರೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸುತ್ತೇ ದೇಸಿತೇನ ನಯೇನ ಪದಟ್ಠಾನಾದಿಕೇನ ಅದೇಸಿತಾನಿ ಪದಟ್ಠಾನಾನಿ ಸಮಾರೋಪಯಿತಬ್ಬಾನಿ ಭವನ್ತಿ, ತೇನ ತೇನ ಪದಟ್ಠಾನಾದಿಕೇನ ಅದೇಸಿತಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಾದೀನಂ ಸಮಾರೋಪನೋ ಹಾರೋ **ನಿಯುತ್ತೋ** ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ಸಮಾರೋಪನಹಾರವಿಭಙ್ಗೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುಸಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಇಮೇ ಯಥಾವುತ್ತಾ ಸೋಳಸ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಾ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬತ್ಥೇಸು ಅಞ್ಞಾಣಸಂಸಯಾನಂ ಹರಣತೋ ಅಪನಯನತೋ **ಹಾರಾ** ನಾಮಾತಿ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಹಾರವಿಭಙ್ಗವಾರವಿಭಾವನಾ।

೧. ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತವಿಭಾವನಾ

೫೨. ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ದೇಸನಾಹಾರವಿಭಙ್ಗಾದಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೇನ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ನಾನಾಸುತ್ತತ್ಥಾ ವಿಭತ್ತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ದೇಸನಾಹಾರವಿಭಙ್ಗಾದಿಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ।

> "ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ಪಠಮಂ, ದಿಸಾಲೋಚನತೋ ದಿಸಾ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ।
> ಸಙ್ಖಿಪಿಯ ಅಙ್ಕುಸೇನ ಹಿ, ನಯೇಹಿ ತೀಹಿ ನಿದ್ದಿಸೇ ಸುತ್ತ"ನ್ತಿ॥ (ನೇತ್ತಿ॰ ೪ ನಯಸಙ್ಖೇಪ) -

ಗಾಥಾ ನಿದ್ದೇಸವಾರೇ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತಾ, ತಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ನಿದ್ದೇಸೋ ಹಾರವಿಭಙ್ಗವಾರಸ್ಸ ಆದಿಮ್ಹಿ ನ ವಿಭತ್ತೋ, "ಕುಹಿಞ್ಚಿ ವಿಭತ್ತೋ, ಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ ವಾ ವಿಭತ್ತೋ ಕಿಂ, ಉದಾಹು ನಯಸಮುಟ್ಠಾನಹಾರೇ ವಾ ವಿಭತ್ತೋ ಕಿ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ "ಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ ವಿಭತ್ತೋ"ತಿ ತುಮ್ಹೇಹಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಪನತ್ಥಂ **"ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ಪಠಮ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಥ ವಾ ಸುಪರಿಕಮ್ಮಕತಭೂಮಿಸದಿಸೇಸು ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬೇಸು ನಾನಾಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇಸು ನಾನಾವಣ್ಣಸುಗನ್ಧಪುಪ್ಫಸದಿಸೇ ಸೋಳಸ ಹಾರೇ ಸಂವಣ್ಣನಾಭಾವೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ತಥಾ ಸುಸಿಕ್ಖಿತಸಿಪ್ಪಾಚರಿಯಸುವಿಚಾರಿತಜಮ್ಬುನದಾಭರಣಸದಿಸೇಸು ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬೇಸು ನಾನಾಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇಸು ನಾನಾವಿಧರಂಸಿಜಾಲವಿವಿಧಮಣಿರತನಸದಿಸೇ ಸೋಳಸ ಹಾರೇ ಸಂವಣ್ಣನಾಭಾವೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾವ ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ವಿಭತ್ತಾ, ಮಹಾಪಥವಿಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಪಪ್ಪಟಕೋಜಸ್ಸ ಖಾದಾಪನಂ ಅತಿದುಕ್ಕರಂ ವಿಯ, ನಾನಾವಿಧೇಸು ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬೇಸು ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇಸು ಪರಮತ್ಥೋಜಾಯ ಸೋಳಸಹಿ ಹಾರೇಹಿ ಅತಿದುಕ್ಕರಖಾದಾಪನಸದಿಸಂ ವಿಞ್ಞಾಪನಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಚ ಯೋಜನಿಕಮಧುಗಣ್ಡಂ ಪೀಳೇತ್ವಾ ಸುಮಧುರಸಸ್ಸ ಪಾಯಾಪನಂ ಅತಿದುಕ್ಕರಂ ವಿಯ ನಾನಾವಿಧೇಸು ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬೇಸು ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇಸು ಪರಮತ್ಥಮಧುರಸಸ್ಸ ಸೋಳಸಹಿ ಹಾರೇಹಿ ಅತಿದುಕ್ಕರಂ ಪಾಯಾಪನಸದಿಸಂ ವಿಞ್ಞಾಪನಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಚ ಆಚರಿಯೇನ ಅನೇಕೇಸು ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇಸು ಸೋಳಸ ಹಾರೇ ಸಂವಣ್ಣನಾಭಾವೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ನಾನಾವಿಧಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇಸು ತೇ ಸಂವಣ್ಣನಾಭಾವೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ವಿಭತ್ತಾ ಕಿಂ , ಉದಾಹು ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇ ಸಂವಣ್ಣನಾಭಾವೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ವಿಭತ್ತಾ ಕಿ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇ ಸಂವಣ್ಣನಾಭಾವೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ವಿಭತ್ತಾಯೇವಾತಿ ತಥಾ ವಿಭಜನ್ತೋ **"ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ಪಠಮ"**ನ್ತಿಆದಿಕಂ ಹಾರಸಮ್ಪಾತವಾರಂ ಆಹ।

ನನು ಹಾರಸಮ್ಪಾತವಾರಂ ಕಥೇತುಕಾಮೇನ ಆಚರಿಯೇನ "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ"ತಿಆದಿವಚನಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ "ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ಪಠಮ"ನ್ತಿಆದಿ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತಂ "ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ಪಠಮ"ನ್ತಿಆದಿಕಂ

ಗಾಥಂ ಹಾರವಿಭಙ್ಗವಾರೋ ನಪ್ಪಯೋಜೇತಿ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣವಿಸಯತ್ತಾ ಚ ನಯವಿಚಾರಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರಿತತ್ತಾ। ಹಾರಸಮ್ಪಾತವಾರೋ ಪನ ತಂ ಗಾಥಂ ಪಯೋಜೇತಿ ಅವಿಕಿಣ್ಣವಿಸಯತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಗಾಥಂ ಪಚ್ಚಾಮಸಿತ್ವಾ ಹಾರಸಮ್ಪಾತವಾರೇ ತಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ನಿದ್ದೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಪನತ್ಥಂ "ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ಪಠಮ"ನ್ತಿಆದಿ ವತ್ತಬ್ಬಂಯೇವಾತಿ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ -

> ಏವಂ ಸುಪರಿಕಮ್ಮಕತಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ನಾನಾವಣ್ಣಾನಿ ಮುತ್ತಪುಪ್ಫಾನಿ ಪಕಿರನ್ತೋ ವಿಯ, ಸುಸಿಕ್ಖಿತಸಿಪ್ಪಾಚರಿಯವಿಚಾರಿತೇಸು ಸುರತ್ತಸುವಣ್ಣಾಲಙ್ಕಾರೇಸು ನಾನಾವಿಧರಂಸಿಜಾಲಸಮುಜ್ಜಲಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಮಣಿರತನಾನಿ ಬನ್ಧನ್ತೋ ವಿಯ, ಮಹಾಪಥವಿಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಪಪ್ಪಟಕೋಜಂ ಖಾದಾಪೇನ್ತೋ ವಿಯ , ಯೋಜನಿಕಮಧುಗಣ್ಡಂ ಪೀಳೇತ್ವಾ ಸುಮಧುರಸಂ ಪಾಯೇನ್ತೋ ವಿಯ ಚ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ ನಾನಾಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇ ಉದಾಹರನ್ತೋ ಸೋಳಸ ಹಾರೇ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸುತ್ತೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತವಾರಂ ಆರಭಿ। ಆರಭನ್ತೋ ಚ ಯಾಯಂ ನಿದ್ದೇಸವಾರೇ -

> "ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ಪಠಮಂ, ದಿಸಾಲೋಚನತೋ ದಿಸಾ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ।
> ಸಙ್ಖಿಪಿಯ ಅಙ್ಕುಸೇನ ಹಿ, ನಯೇಹಿ ತೀಹಿ ನಿದ್ದಿಸೇ ಸುತ್ತ"ನ್ತಿ॥ -

ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। ಯಸ್ಮಾ ತಂ ಹಾರವಿಭಙ್ಗವಾರೋ ನಪ್ಪಯೋಜೇತಿ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣವಿಸಯತ್ತಾ, ನಯವಿಚಾರಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರಿತತ್ತಾ। ಅನೇಕೇಹಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇಹಿ ಹಾರಾನಂ ವಿಭಾಗದಸ್ಸನಮೇವ ಹಿ ಹಾರವಿಭಙ್ಗವಾರೋ। ಹಾರಸಮ್ಪಾತವಾರೋ ಪನ ತಂ ಪಯೋಜೇತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇ ಸೋಳಸ ಹಾರೇ ಯೋಜೇತ್ವಾವ ತದನನ್ತರಂ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಕಥಿತತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ "ಸೋಳಸ ಹಾರಾ ಪಠಮ"ನ್ತಿ ಗಾಥಂ ಪಚ್ಚಾಮಸಿತ್ವಾ **"ತಸ್ಸಾ ನಿದ್ದೇಸೋ ಕುಹಿಂ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ? ಹಾರಸಮ್ಪಾತೇತಿ ಆಹಾ"**ತಿ -

ವುತ್ತಂ। ಗಾಥಾತ್ಥೋ ನಿದ್ದೇಸವಿಭಾವನಾಯಂ ವುತ್ತೋವ। "ಸೋಳಸ...ಪೇ॰... ಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ಯಾ ಗಾಥಾ ನಿದ್ದೇಸೇ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತಾ, **ತಸ್ಸಾ** ಗಾಥಾಯ **ನಿದ್ದೇಸೋ ಕುಹಿಂ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ,** ಹಾರವಿಭಙ್ಗಸ್ಸ ಆದಿಮ್ಹಿ ಆಚರಿಯೇನ ನ ವಿಭತ್ತೋ, ಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ ವಾ ಪಚ್ಚಾಮಸಿತ್ವಾ ವಿಭತ್ತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ ಕಿಂ, ಉದಾಹು ನಯಸಮುಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಪಚ್ಚಾಮಸಿತ್ವಾ ವಿಭತ್ತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ ಕಿನ್ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ** ಪಚ್ಚಾಮಸಿತ್ವಾ ವಿಭತ್ತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾ।

ಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ ತಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ನಿದ್ದೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತಭೇದೇನ ಸೋಳಸವಿಧೋ, "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಸಂವಣ್ಣೇತಬ್ಬೇ ಸಂವಣ್ಣನಾಭಾವೇನ ಮಯಾ ವಿಭಜಿಯಮಾನೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತಭೂತೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ನಾಮಾತಿ ತಥಾ ವಿಭಜಿತುಂ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಸೋಳಸವಿಧೇ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತಾದಿಕೇ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ। **ಕತಮೋ** ಹಾರಸಮ್ಪಾತಭೂತೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ** ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

> "ಅರಕ್ಖಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಹತೇನ ಚ।
> ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂತೇನ, ವಸಂ ಮಾರಸ್ಸ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ॥ -

ಸುತ್ತೇ **"ಅರಕ್ಖಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನಾತಿ ಕಿಂದೇಸಯತೀ"**ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ **"ಪಮಾದಂ ದೇಸಯತೀ"**ತಿಆದಿಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಗಾಥಾತ್ಥೋ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೨) ವಿಭತ್ತೋ। ಯೋಜನತ್ಥೋ ಪನ **ಅರಕ್ಖಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನ** ಅರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸಮಙ್ಗೀ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಮಾರಸ್ಸ** ಮಚ್ಚುನೋ ವಸಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಹತೇನ** ವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ

ವಿಪಲ್ಲಾಸಸಮಙ್ಗೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಾರಸ್ಸ ವಸಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂತೇನ** ಸಸಙ್ಖಾರಿಕಚಿತ್ತೇನ ಕುಸೀತಚಿತ್ತೇನ ತಂಚಿತ್ತಸಮಙ್ಗೀ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಮಾರಸ್ಸ** ಕಿಲೇಸಾದಿಮಾರಸ್ಸ ವಸಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ।

"ಅರಕ್ಖಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನಾ'ತಿ ಪದೇನ ದೇಸಿತಂ ತಂ ಪಮಾದಧಮ್ಮಜಾತಂ ಕಸ್ಸ ಪದ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತಂ ಮಚ್ಚುನೋ ಪದ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಅರಕ್ಖಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ ದೇಸಿತೋ ಅತ್ಥೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಹತೇನ ಚಾತಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ ದೇಸಿತೋ ಅತ್ಥೋ ಕಥಂ ವಿಭತ್ತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಹತೇನ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇನ ವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ಯದಾ ಅನಿಚ್ಚೇ "ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಪಸ್ಸತಿ, ತದಾ ಪವತ್ತೋ ಸೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ "ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಹತಂ ನಾಮಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಸೋ ಪನ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಕಿಂಲಕ್ಖಣೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ತಥಾ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ **"ವಿಪರೀತಗ್ಗಾಹಲಕ್ಖಣೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ವಿಪರೀತಗ್ಗಾಹಲಕ್ಖಣೋತಿ ಅಸುಭಾದೀನಂಯೇವ ಸುಭಾದಿವಿಪರೀತಗ್ಗಾಹಲಕ್ಖಣೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ "ವಿಪಲ್ಲಾಸಯತೀ"ತಿ ಕಾರಿತತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ। ಕಿಂ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ವಿಪರೀತಗ್ಗಾಹಲಕ್ಖಣೋ? ಸೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಸಞ್ಞಂ ವಿಪಲ್ಲಾಸಯತಿ, ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಯತಿ, ದಿಟ್ಠಿಮ್ಪಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಯತಿ। ಇತಿ ತಯೋ ಧಮ್ಮೇ ವಿಪಲ್ಲಾಸಯತೀತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸೇತಬ್ಬಾನಂ ತಿವಿಧತ್ತಾ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾಪಿ ತಿವಿಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸು ಸಞ್ಞಾವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಮುದುಕೋ ದುಬ್ಬಲೋ ಸುಭಾದಿವಸೇನ ಉಪಟ್ಠಿತಾಕಾರಗ್ಗಹಣಮತ್ತತ್ತಾ, ಚಿತ್ತವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಸಞ್ಞಾವಿಪಲ್ಲಾಸತೋ ಬಲವಾ ಸುಭಾದಿವಸೇನ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಾನಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾದೀನಂ ಸುಭಾದಿವಸೇನ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ಗಹಣತೋ। ದಿಟ್ಠಿವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಸಞ್ಞಾವಿಪಲ್ಲಾಸಚಿತ್ತವಿಪಲ್ಲಾಸೇಹಿ ಬಲವತರೋ, ಯಂ ಯಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಸುಭಾದಿಆಕಾರೇನ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ತಂ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಸಸ್ಸತಾದಿವಸೇನ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ ಗಹಣತೋ। ತಸ್ಮಾ ಸಞ್ಞಾವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಪಠಮಂ ವುತ್ತೋ, ತದನನ್ತರಂ ಚಿತ್ತವಿಪಲ್ಲಾಸೋ, ತದನನ್ತರಂ ದಿಟ್ಠಿವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ವುತ್ತೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಸುಭಸುಖಅತ್ತನಿಚ್ಚಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧತ್ತಾ ದ್ವಾದಸವಿಧಾ ಹೋನ್ತಿ।

ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ಕತಮೇ ವಿಪಲ್ಲಾಸಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನವಿಸಯಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಇಮಾನಿ ಅತ್ತಭಾವವತ್ಥೂನಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನವಿಸಯಾನೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸೋ ಕುಹಿಂ ವಿಪಲ್ಲಾಸಯತಿ ಚತೂಸು ಅತ್ತಭಾವವತ್ಥೂಸೂ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಚತೂಸು** ರೂಪಕಾಯವೇದನಾಚಿತ್ತಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತೇಸು ಅತ್ತಭಾವವತ್ಥೂಸು ಸೋ ಸಬ್ಬೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಸಞ್ಞಾಚಿತ್ತದಿಟ್ಠಿಯೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸಯತಿ। "ಕಥಂ ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ವಿಪಲ್ಲಾಸಯತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ರೂಪಂ ವಾ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ, ರೂಪವನ್ತಂ ಅತ್ತಾನಂ ವಾ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ , ಅತ್ತನಿ ರೂಪಂ ವಾ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। ರೂಪಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಾನಂ ವಾ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ತಸ್ಸ ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ರೂಪಕಾಯೇ ಸಞ್ಞಾಚಿತ್ತದಿಟ್ಠಿಯೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸಯತಿ। ಏಸೇವ ನಯೋ ವೇದನಾದೀಸುಪಿ।

"ತೇಸು ರೂಪಕಾಯಾದೀಸು ಕತಮಂ ಕತಮಸ್ಸ ವಿಪಲ್ಲಾಸಸ್ಸ ವತ್ಥೂ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಏವಂ ಪವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ವಿಪಲ್ಲಾಸಸ್ಸ ಇದಂ ಇಮಸ್ಸ ವತ್ಥೂತಿ ವಿಭಜಿತುಂ **"ತತ್ಥ ರೂಪ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ರೂಪಾದೀಸು ಚತೂಸು **ಪಠಮಂ ವಿಪಲ್ಲಾಸವತ್ಥು ರೂಪಂ "ಅಸುಭೇ ಸುಭ"**ನ್ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ವಿಪಲ್ಲಾಸಸ್ಸ ವತ್ಥು ಹೋತೀತಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ಏವಂ "ಅಸುಭೇ ಸುಭ"ನ್ತಿಆದಿಪ್ಪಕಾರೇನ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಭವನ್ತಿ।

ಇದಂ ಇಮಸ್ಸ ವತ್ಥೂತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ತೇಸಂ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾನಂ ಕತಮೇ ಮೂಲಕಾರಣಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸಂಕಿಲೇಸಾ, ತಣ್ಹಾ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾ ಚ - ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾನಂ ಮೂಲಕಾರಣಭೂತಾ ಭವನ್ತಿ।

“ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಏಕತೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾನಂ ಮೂಲಕಾರಣಂ ಕಿಂ ಹೋನ್ತಿ, ಉದಾಹು ವಿಸುಂ ವಿಸು”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ವಿಭಜಿತುಂ **“ತಣ್ಹಾನಿವುತ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅವಿಜ್ಜಾರಹಿತಾ ತಣ್ಹಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ “ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾನಿವುತ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ? ನ, ತಣ್ಹಾಯ ಸಾತಿಸಯಪಚ್ಚಯತ್ತಾ। ಸಾತಿಸಯಾಯ ಹಿ ತಣ್ಹಾಯ ಅಸುಭೇಪಿ “ಸುಭ”ನ್ತಿ, ದುಕ್ಖೇಪಿ “ಸುಖ”ನ್ತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತಿ। “ತಣ್ಹಾ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾ ಚಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ “ಅವಿಜ್ಜಾನಿವುತ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಕಸ್ಮಾ “ದಿಟ್ಠಿನಿವುತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ? ಅವಿಜ್ಜಾಯ ದಿಟ್ಠಿ ಭವತೀತಿ ದಿಟ್ಠಿಸೀಸೇನ ಅವಿಜ್ಜಂ ಗಹೇತ್ವಾ **“ದಿಟ್ಠಿನಿವುತ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅವಿಜ್ಜಾನಿವುತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। “ಅವಿಜ್ಜಾನಿವುತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ದಿಟ್ಠಿರಹಿತಾ ಅವಿಜ್ಜಾಪಿ ಗಹಿತಾ ಸಿಯಾ, ದಿಟ್ಠಿಸಹಿತಾಯ ಹಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅನಿಚ್ಚೇಪಿ “ನಿಚ್ಚ”ನ್ತಿ, ಅನತ್ತನಿಯೇಪಿ “ಅತ್ತಾ”ತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತಿ।

“ಕಥಂ ತಣ್ಹಾಮೂಲಕೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಪವತ್ತೋ, ಕಥಂ ದಿಟ್ಠಿಸಹಿತಾವಿಜ್ಜಾಮೂಲಕೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಪವತ್ತೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಯೋ ದಿಟ್ಠಿವಿಪಲ್ಲಾಸೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ತಣ್ಹಾಮೂಲಕದಿಟ್ಠಿಸಹಿತಾವಿಜ್ಜಾಮೂಲಕೇಸು। **ದಿಟ್ಠಿವಿಪಲ್ಲಾಸೋ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಸಹಿತಾವಿಜ್ಜಾಮೂಲಕವಿಪಲ್ಲಾಸೋ। **ಅತೀತಂ ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಅದಬ್ಬಭೂತೋಪಿ ದಬ್ಬಭೂತೋ ವಿಯ ವುತ್ತೋ। **ತಣ್ಹಾವಿಪಲ್ಲಾಸೋ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಸಹಿತತಣ್ಹಾಮೂಲಕೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ **ಅನಾಗತಂ ರೂಪಂ** ದಿಟ್ಠಿಭಿನನ್ದನವಸೇನ **ಅಭಿನನ್ದತೀ**ತಿ। ಏವಂ ಅತೀತಸಮನುಪಸ್ಸನಅನಾಗತಾಭಿನನ್ದನಭೇದೇನ ಪವತ್ತಿವಿಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। “ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾಯೇವ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಅಥ ಖೋ ದಸ ಕಿಲೇಸಾಪಿ, ಕಸ್ಮಾ ದ್ವೇಯೇವ ವುತ್ತಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಣ್ಹಾ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾ ಚ - ಇಮೇ ದ್ವೇಯೇವ ಧಮ್ಮಾ ಪರಮಸಾವಜ್ಜಸ್ಸ ವಿಪಲ್ಲಾಸಸ್ಸ ಮೂಲಕಾರಣತ್ತಾ। **ತಾಹಿ** ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾಹಿ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ **ವಿಸುಜ್ಝತಿ,** ತಸ್ಮಾ ಚ ವಿಸೇಸತೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ವುತ್ತಾ। ನ ಹಿ ತಾಸು ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾಸು ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನಾಸು ಕೋಚಿ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ಅಪ್ಪಹೀನೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ।

“ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಂ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾನಂಯೇವ ಮೂಲಕಾರಣಂ ಹೋನ್ತಿ ಕಿಂ, ಉದಾಹು ಸಕಲಸ್ಸ ವಟ್ಟಸ್ಸಾಪಿ ಮೂಲಕಾರಣಂ ಹೋನ್ತಿ ಕಿ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಂ ಮೂಲಕಾರಣಂ ಹೋನ್ತಿ ಯಥಾ, ಏವಂ ಸಕಲಸ್ಸ ವಟ್ಟಸ್ಸಾಪಿ ಮೂಲಕಾರಣಂ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತೇಸ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ಅರಕ್ಖಿತಂ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಹತಞ್ಚ ಹೋತಿ, **ತೇಸಂ** ಪುಗ್ಗಲಾನಂ। ಯೇಸಂ ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾನಂ ತಣ್ಹಾಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪುಬ್ಬಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತೇಹಿ ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣೇಹಿ ತಣ್ಹಾಸಂಯೋಜನೇಹಿ ಸಂಸಾರೇ **ಸನ್ಧಾವನ್ತಾನಂ ಸಂಸರನ್ತಾನಂ** ಪುಗ್ಗಲಾನಂ **ಸಕಿಂ ನಿರಯಂ** ಮಾರವಸಗಮನೇನ ಸನ್ಧಾವನಂ ಸಂಸರಣಂ ಹೋತಿ, **ಸಕಿಂ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಂ** ಸನ್ಧಾವನಂ ಸಂಸರಣಂ ಹೋತಿ, **ಸಕಿಂ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಂ** ಸನ್ಧಾವನಂ ಸಂಸರಣಂ ಹೋತಿ, **ಸಕಿಂ ಅಸುರಕಾಯಂ** ಸನ್ಧಾವನಂ ಸಂಸರಣಂ ಹೋತಿ, **ಸಕಿಂ ದೇವೇ** ಸನ್ಧಾವನಂ ಸಂಸರಣಂ ಹೋತಿ, **ಸಕಿಂ ಮನುಸ್ಸೇ** ಸನ್ಧಾವನಂ ಸಂಸರಣಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

“ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಹತೇನ ಚಾ”ತಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ ದೇಸಿತೋ ಅತ್ಥೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂತೇನಾತಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ ದೇಸಿತೋ ಅತ್ಥೋ ಕಥಂ ವಿಭತ್ತೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂತೇನಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಚಿತ್ತಸ್ಸ** ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಯಾ **ಅಕಲ್ಲತಾ** ಅಕಮ್ಮನಿಯತಾ ಅತ್ಥಿ, ಇದಂ ಅಕಲ್ಲತ್ತಂ ಅಕಮ್ಮನಿಯತ್ತಂ **ಥಿನಂ** ನಾಮ। ಯಂ **ಕಾಯಸ್ಸ ಲೀನತ್ತಂ** ವೇದನಾದಿಕ್ಖನ್ಧತ್ತಯಲೀನತ್ತಂ ಅತ್ಥಿ, ಇದಂ ಕಾಯಸ್ಸ ಲೀನತ್ತಂ **ಮಿದ್ಧಂ** ನಾಮಾತಿ ಥಿನಮಿದ್ಧಸರೂಪಮೇವ ವುತ್ತಂ। ತೇಹಿ ಥಿನಮಿದ್ಧೇಹಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಭಿಭೂತಭಾವಾದಿಕೋ ಪನ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ ನ ವುತ್ತೋ, ಅವುತ್ತೇಪಿ ಯೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ಥಿನಮಿದ್ಧೇಹಿ ಅಭಿಭೂತಂ, ತೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಚಿತ್ತಸೀಸೇನ ಸಂಯೋಜನೇನ ಸಂಸಾರೇ ಮಾರವಸಗಮನೇನ ಸನ್ಧಾವನಂ ಸಂಸರಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಸಭಾವೋ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

“ವಸಂ ಮಾರಸ್ಸ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ ದೇಸಿತೋ ಅತ್ಥೋ ಕಥಂ ವಿಭತ್ತೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ವಸಂ ಮಾರಸ್ಸ ಗಚ್ಛತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಕಿಲೇಸಮಾರಸ್ಸಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸೋ ದಾನಾದಿಪುಞ್ಞೇ ಮಾರೇತಿ ನಿವಾರೇತೀತಿ ಅತ್ಥೇನ **ಮಾರೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸಮಾರೋ। ಇಮಿನಾ ಕಿಲೇಸಮಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಮಾರಖನ್ಧಮಾರಮಚ್ಚುಮಾರಾ ಚ ಗಹಿತಾ, **ಚ**-ಸದ್ದೇನ ವಾ ಗಹಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸತ್ತಮಾರಸ್ಸಾ**ತಿ ದೇವಪುತ್ತಮಾರಸ್ಸ। ಅಥ ವಾ “ದೇವಪುತ್ತಮಾರಸ್ಸಾ”ತಿ ಅವತ್ವಾ “ಸತ್ತಮಾರಸ್ಸಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಯೋ ಯೋ ರಾಜಚೋರಾದಿಕೋ ದಾನಾದೀನಿ ವಾ ಇಸ್ಸರಿಯಭೋಗಾದೀನಿ ವಾ ಮಾರೇತಿ, ಸೋ ಸೋ ರಾಜಚೋರಾದಿಕೋಪಿ ಗಹಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಸತ್ತಮಾರಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಸ**ನ್ತಿ ಇಚ್ಛಂ ಲೋಭಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ರುಚಿಂ ಆಕಙ್ಖಂ ಆಣಂ ಆಣತ್ತಿಂ। **ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಉಪಗಚ್ಛತಿ ಉಪೇತಿ ಅನುವತ್ತತಿ ಅನುಗಚ್ಛತಿ ನಾತಿಕ್ಕಮತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಕಸ್ಮಾ ವಸಂ ಗಚ್ಛತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಸೋ ಹೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯೋ ಸತ್ತೋ ಅರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತೇನ ಚ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಹತಚಿತ್ತೇನ ಚ ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂತಚಿತ್ತೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, **ಸೋ** ಸತ್ತೋ ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾದೀಹಿ **ನಿವುತೋ** ಹುತ್ವಾ ಸಂಸಾರಾಭಿಮುಖೋ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಹೋತಿ, ನ ವಿಸಙ್ಖಾರಾಭಿಮುಖೋ, ತಸ್ಮಾ ಮಾರಸ್ಸ ವಸಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

“ಅರಕ್ಖಿತೇನಾತಿಆದಿಕಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ವಿಭತ್ತೋ, ತೇನ ‘ಅರಕ್ಖಿತೇನಾ’ತಿಆದಿಕೇನ ಸುತ್ತೇನ ಕಿತ್ತಕಾನಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ದೇಸಿತಾನೀ”ತಿವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಇಮಾನಿ ಭಗವತಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ಅರಕ್ಖಿತೇನಾ”ತಿಆದಿಸುತ್ತೇನ ಭಗವತಾ ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ದೇಸಿತಾನಿ ದುಕ್ಖಂ, ಸಮುದಯೋ ಚಾತಿ। ಕಥಂ ದೇಸಿತಾನಿ? ಅಭಿಧಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಾಯ ಕಥಾಯ ಚೇವ ಸುತ್ತನ್ತನಿಸ್ಸಿತಾಯ ಕಥಾಯ ಚ ದೇಸಿತಾನಿ। ತಾಸು ಕಥಾಸು ಅಭಿಧಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಾಯ ಕಥಾಯ ದೇಸಿತೇ ಸತಿ “ಅರಕ್ಖಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನಾ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಅರಕ್ಖಿತಂ ರತ್ತಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಂ, ಅರಕ್ಖಿತಂ ದುಟ್ಠಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಂ, ಅರಕ್ಖಿತಂ ಮೂಳ್ಹಮ್ಪಿ ಚಿತ್ತಂ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಂ ಞಾಪಿತಂ। ತತ್ಥ ರತ್ತಚಿತ್ತಂ ಲೋಭಸಹಗತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದವಸೇನ ಅಟ್ಠವಿಧಂ, ದುಟ್ಠಚಿತ್ತಂ ಪಟಿಘಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದವಸೇನ ದುಬ್ಬಿಧಂ, ಮೂಳ್ಹಚಿತ್ತಂ ಮೋಮೂಹಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದವಸೇನ ದುಬ್ಬಿಧನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಮೇಸಞ್ಹಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾನಂ ವಸೇನ ಯಾ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಂ ಅಗುತ್ತಿ ಅನಾರಕ್ಖಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ತಾಯ ಅಗುತ್ತಿಯಾ ಅನಾರಕ್ಖಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಅರಕ್ಖಿತಂ ಹೋತಿ ಫಲೂಪಚಾರೇನಾತಿ।

“ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಹತೇನಾ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಸಂಸಟ್ಠಂ ಚಿತ್ತಂ ದೇಸಿತಂ, ತಂ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಞ್ಹಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಂಸಟ್ಠಭಾವೇನ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿವಸಾನುಗತತ್ತಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಹತಂ ನಾಮಾತಿ। “ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂತೇನಾ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಥಿನಮಿದ್ಧೇನ ಸಂಸಟ್ಠಂ ಚಿತ್ತಂ ದೇಸಿತಂ, ತಂ ಸಸಙ್ಖಾರಿಕಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದವಸೇನ ಪಞ್ಚವಿಧನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಞ್ಹಿ ಥಿನಮಿದ್ಧೇನ ಸಂಸಟ್ಠಭಾವೇನ ಥಿನಮಿದ್ಧವಸಾನುಗತತ್ತಾ ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂತಂ ನಾಮಾತಿ ಏವಂ ಯೇ ದ್ವಾದಸಾಕುಸಲಾ **ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಕಣ್ಡೇ** “ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಕುಸಲಾ? ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅಕುಸಲಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಸ॰ ೩೬೫) ವಿತ್ಥಾರತೋ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ತೇ ದ್ವಾದಸಾಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। “ಮಾರಸ್ಸಾ”ತಿ ಪದೇನ ಪಞ್ಚ ಮಾರಾ ಗಹಿತಾ। ತೇಸು ಕಿಲೇಸಮಾರೋ “ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಓಘಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಯೋಗಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಗನ್ಥಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಉಪಾದಾನಾನಿ, ಅಟ್ಠ ನೀವರಣಾ, ದಸ ಕಿಲೇಸಾ”ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೧೦೨ ಆದಯೋ) ದೇಸಿತೋ। ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಮಾರೋ ಪನ “ಕುಸಲಾ ಚೇತನಾ (ವಿಭ॰ ೨೨೬) ಅಕುಸಲಾ ಚೇತನಾ (ವಿಭ॰ ೨೨೬) ಕುಸಲಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಕುಸಲಂ ಕಮ್ಮ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ದೇಸಿತೋ। ಖನ್ಧಮಾರೋ ಪನ “ಅತ್ತಭಾವೋ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ”ತಿಆದಿನಾ ದೇಸಿತೋ। ಮಚ್ಚುಮಾರೋ ಪನ “ಚುತಿ ಚವನತಾ”ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭ॰ ೧೯೩) ದೇಸಿತೋ। ಏವಂ ತಾವೇತ್ಥ ಅಭಿಧಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಾಯ ಕಥಾಯ ದೇಸಿತೋ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಸುತ್ತನ್ತನಿಸ್ಸಿತಾಯ ಪನ ಕಥಾಯ ದೇಸಿತೇ ಸತಿ “ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೀ ಹೋತಿ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಾಹೀ, ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮೇನಂ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಸಂವುತಂ ವಿಹರನ್ತಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಸ್ಸವೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಸ ಸಂವರಾಯ ನ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ನ ರಕ್ಖತಿ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ, ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ನ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ…ಪೇ॰… ಸೋತಿನ್ದ್ರಿಯೇ ನ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ… ಘಾನಿನ್ದ್ರಿಯೇ ನ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ… ಜಿವ್ಹಿನ್ದ್ರಿಯೇ ನ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ… ಕಾಯಿನ್ದ್ರಿಯೇ ನ

ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ… ಮನಿನ್ದ್ರಿಯೇ ನ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೪೭) ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಯಂ ಛದ್ವಾರಿಕಚಿತ್ತಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಛದ್ವಾರಿಕಚಿತ್ತಂ "ಅರಕ್ಖಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ದೇಸಿತಂ। ಯಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯೋ ಪುಬ್ಬನ್ತಕಪ್ಪನವಸೇನ ವಾ ಅಪರನ್ತಕಪ್ಪನವಸೇನ ವಾ ಪುಬ್ಬನ್ತಾಪರನ್ತಕಪ್ಪನವಸೇನ ವಾ ಮಿಚ್ಛಾ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಸ್ಸ ಅಯೋನಿಸೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ "ಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋ"ತಿ ವಾ "ಅಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋ"ತಿ ವಾ "ನ ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ"ತಿ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ತಾಹಿ ದಿಟ್ಠೀಹಿ ವಾ, ಯಾ ಚ ದಿಟ್ಠಿಯೋ "ಇಮಾ ಚತ್ತಾರೋ ಸಸ್ಸತವಾದಾ…ಪೇ॰… ಪರಮದಿಟ್ಠಧಮ್ಮನಿಬ್ಬಾನವಾದಾ"ತಿ **ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಸುತ್ತಾ**ದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೩೦ ಆದಯೋ) ವುತ್ತಾ, ತಾಹಿ ದಿಟ್ಠೀಹಿ ವಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಯಂ ಚಿತ್ತಂ "ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಹತೇನ ಚಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ದೇಸಿತಂ।

"ಥಿನಂ ನಾಮ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಕಮ್ಮಞ್ಞತಾ, ಮಿದ್ಧಂ ನಾಮ ವೇದನಾದಿಕ್ಖನ್ಧತ್ತಯಸ್ಸ ಅಕಮ್ಮಞ್ಞತಾ"ತಿ ವಾ "ಥಿನಂ ಅನುಸ್ಸಾಹಸಂಸೀದನಂ, ಮಿದ್ಧಂ ಉಸ್ಸಾಹಸತ್ತಿವಿಘಾತೋ"ತಿ ವಾ ಯಾನಿ ಥಿನಮಿದ್ಧಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ, ತೇಹಿ ಥಿನಮಿದ್ಧೇಹಿ ಯಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿಭೂತಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟಂ, ತಂ ಚಿತ್ತಂ "ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂತೇನಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ದೇಸಿತಂ।

"ವಸೋ ನಾಮ ಇಚ್ಛಾ ಲೋಭೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ರುಚಿ ಆಕಙ್ಖಾ ಆಣಾ ಆಣತ್ತೀ"ತಿ ಯೋ ವಸೋ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ವಸೋ "ವಸ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ದೇಸಿತೋ। "ಪಞ್ಚ ಮಾರಾ - ಖನ್ಧಮಾರೋ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಮಾರೋ ಮಚ್ಚುಮಾರೋ ದೇವಪುತ್ತಮಾರೋ ಕಿಲೇಸಮಾರೋ"ತಿ ಯೋ ಮಾರೋ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಮಾರೋ "ಮಾರಸ್ಸಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ದೇಸಿತೋ। "ಗಚ್ಛತಿ, ಉಪಗಚ್ಛತಿ, ಉಪೇತಿ, ಅನುವತ್ತತಿ, ಅನುಗಚ್ಛತಿ, ನಾತಿಕ್ಕಮತೀ"ತಿ ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ದೇಸಿತೋತಿ। ಏವಂ ದೇಸಿತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅಕುಸಲಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, "ವಸಂ ಮಾರಸ್ಸ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಯೇ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇ ಉಪಾದಾಯ ಪಞ್ಞತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವುತ್ತೋ, ತೇ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ದೇಸಿತಾನಿ। "ಕಿಮತ್ಥಾಯ ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ ದೇಸಿತಾನೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇಸಂ ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತೇಸಂ** ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ **ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಚ ಪಹಾನಾಯ ಚ** "ಅರಕ್ಖಿತೇನಾ"ತಿಆದಿ **ಧಮ್ಮಂ ಭಗವಾ ದೇಸೇತಿ,** ತಾನಿ ದ್ವೇ ಸಚ್ಚಾನಿ "ಅರಕ್ಖಿತೇನಾ"ತಿಆದಿಕೇನ ಞಾಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

"ತೇಸು ದ್ವೀಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಕಸ್ಸ ಸಚ್ಚಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾಯ, ಕಸ್ಸ ಸಚ್ಚಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯ ದೇಸೇತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾಯ, ಸಮುದಯಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಪರಿಞ್ಞಾಪಹಾನೇಹಿ ಕತಮಾನಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ದೇಸಿತಾನೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯೇನ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಯೇನ** ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಪರಿಜಾನಾತಿ, **ಯೇನ** ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಪಜಹತಿ ಚ, **ಅಯಂ** ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ನಾಮ। **ಯಂ** ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಂ ಆರಬ್ಭ ತಣ್ಹಾಯ, ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಚ ಪಹಾನಂ ಜಾತಂ, **ಅಯಂ** ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮೋ **ನಿರೋಧೋ** ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ನಾಮಾತಿ। ಏವಂ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಾನಿ।

"ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ದೇಸಿತಭಾವೋ ಕೇನ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತೇಸು ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಸಮುದಯಸಚ್ಚೇನ ಅಸ್ಸಾದೋ ಗಹಿತೋ, ದುಕ್ಖಸಚ್ಚೇನ ಆದೀನವೋ ಗಹಿತೋ, ಮಗ್ಗಸಚ್ಚನಿರೋಧಸಚ್ಚೇಹಿ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಗಹಿತಂ, ಸಮುದಯಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಸಬ್ಬಗತಿಪಜಹನಂ ಜಾತಂ, ಸಬ್ಬಗತಿಪಜಹನಂ ಫಲನ್ತಿ ಗಹಿತಂ। ಯೇನ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತತಾದಿಕೇನ ಸಬ್ಬಗತಿಪಜಹನಂ ಜಾತಂ, ಸೋ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತತಾದಿಕೋ ಉಪಾಯೋತಿ ಗಹಿತೋ, ಅರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತತಾದಿಕಸ್ಸ ಪಟಿಸೇಧನಮುಖೇನ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತತಾದಿಕಸ್ಸ ನಿಯೋಜನಂ ಭಗವತೋ ಆಣತ್ತೀತಿ ಗಹಿತನ್ತಿ ದೇಸನಾಹಾರೇನ ನಾನಾಸುತ್ತೇಸು ದಸ್ಸಿತಾ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ "ಅರಕ್ಖಿತೇನಾ"ತಿಆದಿಕೇ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸುತ್ತೇ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾ।

"ಅಸ್ಸಾದಾದೀನಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಭಾವೋ ಕೇನ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ನಾನಾಸುತ್ತೇಸು ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ

ದೇಸನಾಹಾರವಿಭಙ್ಗೋ ನಾಮ। ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸುತ್ತೇ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ನಾಮಾತಿ ವಿಸೇಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

"ಏತ್ತಕೋವ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ನಿಯುತ್ತೋ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸುತ್ತೇ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಯಥಾರಹಂ ದಸ್ಸಿತಾ, ಸೋ ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ **ನಿಯುತ್ತೋ** ಯಥಾರಹಂ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹಿತೋ।

ಇತಿ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ...ಪೇ॰... ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೨. ವಿಚಯಹಾರಸಮ್ಪಾತವಿಭಾವನಾ

೫೩. ಯೇನ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಅಸ್ಸಾದಾದಯೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, ಸೋ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, "ಕತಮೋ ವಿಚಯಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ವಿಚಯೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತಾದೀಸು ಸೋಳಸಸು ಹಾರಸಮ್ಪಾತೇಸು **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ವಿಚಯಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ** ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಇಮೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ವಿಚಯಿತಬ್ಬೋ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ವಿಚಯಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ನಾಮಾತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವಿಭಜಿತುಂ **"ತತ್ಥ ತಣ್ಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ –

> "ಏವಂ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ವಿಚಯಹಾರಸಮ್ಪಾತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಯಸ್ಮಾ ದೇಸನಾಹಾರಪದತ್ಥವಿಚಯೋ ವಿಚಯಹಾರೋ, ತಸ್ಮಾ ದೇಸನಾಹಾರೇ ವಿಪಲ್ಲಾಸಹೇತುಭಾವೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಕುಸಲಾದಿವಿಭಾಗಪವಿಚಯಮುಖೇನ ವಿಚಯಹಾರಸಮ್ಪಾತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ 'ತತ್ಥ ತಣ್ಹಾ ದುವಿಧಾ'ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೩) –

ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ "ಅರಕ್ಖಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನಾ"ತಿಆದಿಸುತ್ತತ್ಥೇ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಸಂವಣ್ಣಿತೇ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೇ "ತಣ್ಹಾ"ತಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ ಸಬ್ಬತಣ್ಹಾ। **ಕುಸಲಾಪೀ**ತಿ ಚತುಭೂಮಕೇ ಕುಸಲೇ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪವತ್ತಾ ತಣ್ಹಾಪಿ। **ಅಕುಸಲಾಪೀ**ತಿ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೇ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪವತ್ತಾ ತಣ್ಹಾಪೀತಿ ದುವಿಧಾ **ಹೋತೀ**ತಿ ವಿಚಯಿತಬ್ಬಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಟೀಕಾಯಂ** – "ಕುಸಲಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಾತಿ ಕುಸಲಧಮ್ಮೇ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪವತ್ತಮತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ತೇಸಂ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯತಂ, ಇಧ 'ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ'ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾನಮ್ಪಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ"ತಿ।

"ಕುಸಲಾ ತಣ್ಹಾ ಕಿಂಗಾಮಿನೀ, ಅಕುಸಲಾ ತಣ್ಹಾ ಕಿಂ ಗಾಮಿನೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಅಕುಸಲಾ ಸಂಸಾರಗಾಮಿನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ "ಕತಮೋ ಕುಸಲಾಕುಸಲತಣ್ಹಾನಂ ವಿಸೇಸೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಅಕುಸಲಾ ಸಂಸಾರಗಾಮಿನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ತಣ್ಹಾ ನಾಮ ಸಂಸಾರಗಾಮಿನೀ ಹೋತು, ಕಥಂ ಅಪಚಯಗಾಮಿನೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಪಹಾನತಣ್ಹಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ಪಹಾನಸ್ಸ ಹೇತುಭೂತಾ ತಣ್ಹಾ **ಪಹಾನತಣ್ಹಾ**ತಿ ಅತ್ಥೋ, ಪಹಾತಬ್ಬತಣ್ಹಂ ಆಗಮ್ಮ ಯಂ ಪಹಾನಂ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಂ, ತೇನ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬೇನ ಪಹಾನೇನ ಅಪಚಯಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

“ಕಿಂ ಪನ ತಣ್ಹಾಯೇವ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾತಿ ದುಬ್ಬಿಧಾ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞೋಪಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಾತಿ ದುಬ್ಬಿಧೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಮಾನೋಪೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ಕತಮೋ ಮಾನೋ ಕುಸಲೋ, ಕತಮೋ ಮಾನೋ ಅಕುಸಲೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಯಂ ಮಾನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಾನಂ ಪಜಹತಿ, ಅಯಂ ಮಾನೋ ಕುಸಲೋ। ಯೋ ಪನ ಮಾನೋ ದುಕ್ಖಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಯತಿ, ಅಯಂ ಮಾನೋ ಅಕುಸಲೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯಂ ಮಾನಂ...ಪೇ॰... ಕುಸಲೋ**ತಿ ಯಂ ಮಾನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಪಹಾನಂ ಪವತ್ತಿತಂ, ತೇನ ಪಹಾನೇನ ಸನ್ತಾನೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಂ ಮಾನಂ ಪಜಹತಿ, ಅಯಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಭೂತೋ ಮಾನೋ ಫಲೂಪಚಾರೇನ ಕುಸಲೋ। **ಯೋ ಪನ...ಪೇ॰... ಅಕುಸಲೋ**ತಿ ಯೋ ಪನ ಮಾನೋ ಪರಹಿಂಸನಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನೋ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ ದುಕ್ಖಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಯತಿ, ಅಯಂ ಮಾನೋ ಅಕುಸಲೋತಿ ವಿಚಯಿತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

“ಸಂಸಾರಾಪಚಯಗಾಮಿನೀಸು ತಾಸು ತಣ್ಹಾಸು ಕತಮಾ ಅಪಚಯಗಾಮಿನೀ ತಣ್ಹಾ ಕುಸಲಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ “ಕುಸಲಾ”ತಿ ವುತ್ತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಸರೂಪಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತತ್ಥ ಯಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಾಸು ಸಂಸಾರಾಪಚಯಗಾಮಿನೀಸು ತಣ್ಹಾಭೂತಾಸು ಕುಸಲಾಕುಸಲಾಸು। ಅಯಂ ತಣ್ಹಾ ಕುಸಲಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **“ಅರಿಯಾ** ಪುಗ್ಗಲಾ **ಸನ್ತಂ ಆಯತನಂ ಯಂ** ಅರಿಯಫಲಧಮ್ಮಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರನ್ತಿ, **ತಂ ಆಯತನಂ** ಅರಿಯಫಲಧಮ್ಮಂ ಅಹಂ ಕುದಾಸ್ಸು ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ವಿಹರಿಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಪತ್ಥಯನ್ತಸ್ಸ **ತಸ್ಸ** ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಅರಿಯಫಲೇ **ಪಿಹಾ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಪಿಹಾಪಚ್ಚಯಾ ಯಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಇದಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ **“ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತ”**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಯಂ ಅರಿಯಫಲೇ ಪಿಹಾಸಙ್ಖಾತಾ ತಣ್ಹಾ ಕುಸಲಾ ಅನವಜ್ಜಾ ಅನವಜ್ಜಅರಿಯಫಲಧಮ್ಮಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪವತ್ತತ್ತಾತಿ ವಿಚಯಿತಬ್ಬಂ।

“ಕಥಂ ಪವತ್ತಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ರಾಗವಿರಾಗಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಾ **ರಾಗವಿರಾಗಾ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ** ಪತ್ತಬ್ಬಾ। **ತದಾರಮ್ಮಣಾ** ತಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಆಗಮ್ಮ ಪವತ್ತಾ ತಣ್ಹಾ **ಕುಸಲಾ** ಅನವಜ್ಜಾ, ಯಾ **ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿ** ಪತ್ತಬ್ಬಾ, ತದಾರಮ್ಮಣಾ ತಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಆಗಮ್ಮ ಪವತ್ತಾ ತಣ್ಹಾ ಕುಸಲಾ ಅನವಜ್ಜಾತಿ ವಿಚಯಿತಬ್ಬಾ। ತಾಯ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಯಾ ವಸೇನ ಭಗವತಾ –

> “ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸ, ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಗೋಚರೋ।
> ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪುರೇಕ್ಖಾರೋ, ಞತ್ವಾನ ಉದಯಬ್ಬಯಂ।
> ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂ ಭಿಕ್ಖು, ಸಬ್ಬಾ ದುಗ್ಗತಿಯೋ ಜಹೇ”ತಿ॥ (ಉದಾ॰ ೩೨; ನೇತ್ತಿ॰ ೩೧, ೬೫, ೭೮) –

ಗಾಥಾಯಂ “ಸಬ್ಬಾ ದುಗ್ಗತಿಯೋ ಜಹೇ”ತಿ ಪದಂ ವುತ್ತಂ, “ತಸ್ಸಾ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಯೋ ಪವಿಚಯೋ ಕಾತಬ್ಬೋ, ಕತಮೋ ಸೋ ಪವಿಚಯೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತಸ್ಸಾ ಕೋ ಪವಿಚಯೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತಸ್ಸಾ** ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಕೋ ಪವಿಚಯೋತಿ ಚೇ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ “ಅಟ್ಠ ಮಗ್ಗಙ್ಗಾನಿ – ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ ಸಮ್ಮಾಸತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀ”ತಿ ಪವಿಚಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। “ಸೋ ಪವಿಚಯೋ ಕತ್ಥ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಸೋ ಕತ್ಥಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸೋ** ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಪವಿಚಯೋ **ಕತ್ಥ** ಕಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಚತುತ್ಥೇ ಝಾನೇ **ಪಾರಮಿತಾಯ** ಉಕ್ಕಂಸಗತಾಯ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಭಾವನಾಯ ಸೋ ಪವಿಚಯೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

“ಚತುತ್ಥೇ ಝಾನೇ ಪಾರಮಿತಾಯಾ”ತಿ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ವಿವರಿತುಂ **“ಚತುತ್ಥೇ ಹಿ ಝಾನೇ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯೋ ಸೋ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಲಾಭೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಚತುತ್ಥೇ ಝಾನೇ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಪರಿಯೋದಾತಂ ಅನಙ್ಗಣಂ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ ಮುದು ಕಮ್ಮನಿಯಂ ಠಿತಂ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತಂ, ಇತಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಚಿತ್ತಂ ಭಾವಯತಿ, **ಸೋ** ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಲಾಭೀ ಪುಗ್ಗಲೋ **ತತ್ಥ** ಚತುತ್ಥೇ ಝಾನೇ ಅಟ್ಠವಿಧಂ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಂ ಅಧಿಗಚ್ಛತಿ। ಕತಮಂ ಅಟ್ಠವಿಧಂ? ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ, ದ್ವೇ ಚ ವಿಸೇಸೇ ವಾ ಅಧಿಗಚ್ಛತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ಇದ್ಧಿವಿಧಾದಯೋ ಪಞ್ಚ, ಲೋಕಿಯಾಭಿಞ್ಞಾ ಚೇವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ ಚಾತಿ **ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ**। ಮನೋಮಯಿದ್ಧಿ ಚೇವ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಞ್ಚಾತಿ **ದ್ವೇ ಚ ವಿಸೇಸಾ** ಹೋನ್ತಿ।

"ತಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಂ ಕುತೋ ಪರಿಸುದ್ಧಂ...ಪೇ॰... ಕುತೋ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಯತೋ ಪರಿಸುದ್ಧ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಚಿತ್ತಂ **ಯತೋ** ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಪಾರಿಸುದ್ಧಿಭಾವತೋ **ಪರಿಸುದ್ಧಂ, ತತೋ** ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಪಾರಿಸುದ್ಧಿಭಾವತೋ **ಪರಿಯೋದಾತಂ** ಹೋತಿ। ಸುಖಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯಘಾತೇನ **ಯತೋ** ವೀತರಾಗಾದಿಅನಙ್ಗಣಭಾವತೋ **ಅನಙ್ಗಣಂ, ತತೋ** ವೀತರಾಗಾದಿಅನಙ್ಗಣಭಾವತೋ **ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ**। **ಯತೋ** ಸುಭಾವಿತಭಾವತೋ **ಮುದು, ತತೋ** ಸುಭಾವಿತಭಾವತೋ **ಕಮ್ಮನಿಯಂ**। **ಯತೋ** ಪರಿಸುದ್ಧಾದೀಸು ಠಿತಭಾವತೋ **ಠಿತಂ, ತತೋ** ಪರಿಸುದ್ಧಾದೀಸು ಠಿತಭಾವತೋ **ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತಂ** ಹೋತೀತಿಪಿ ಯೋಜನಾ ಯುತ್ತಾ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೩) ಯುಗಳತೋ ಆಗತತ್ತಾ। ಸದ್ಧಾವೀರಿಯಸತಿಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಓಭಾಸೇಹಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಭಾವತೋ **ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತಂ**। ಸದ್ಧಾಯ ಹಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯೇ ನ ಇಞ್ಜತಿ ನ ಚಲತಿ, ವೀರಿಯೇನ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಕೋಸಜ್ಜೇ ನ ಇಞ್ಜತಿ, ಸತಿಯಾ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಪಮಾದೇ ನ ಇಞ್ಜತಿ, ಸಮಾಧಿನಾ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಉದ್ಧಚ್ಚೇ ನ ಇಞ್ಜತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನ ಇಞ್ಜತಿ, ಓಭಾಸಗತಂ ಚಿತ್ತಂ ಕಿಲೇಸನ್ಧಕಾರೇ ನ ಇಞ್ಜತಿ। ಇತಿ ಇಮೇಹಿ ಛಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಂ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಂ ಛನ್ನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಞಾಣಾನಞ್ಚ ಮನೋಮಯಿದ್ಧಿವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಾನಞ್ಚ ಅಧಿಗಮೂಪಾಯೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಪರಿಚಯೋ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋಯೇವಾತಿ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೩) "ತತ್ಥ ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಪಾರಿಸುದ್ಧಿಭಾವೇನಾ"ತಿಆದಿನಾ ವಾ "ಅಪರೋ ನಯೋ"ತಿಆದಿನಾ ವಾ ವುತ್ತೋಯೇವಾತಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ ನ ವುತ್ತೋ।

"ಯೇಸಂ ರಾಗಾದಿಅಙ್ಗಣಾನಂ ಅಭಾವೇನ ಅನಙ್ಗಣಂ, ಯೇಸಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದಿಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಭಾವೇನ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ, ಯಾಯ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಠಿತಿಯಾ ಅಭಾವೇನ ಠಿತಂ, ಇಞ್ಜನಾಯ ಅಭಾವೇನ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತಂ, ತೇ ರಾಗಾದಿಅಙ್ಗಣಾದಯೋ ಕತಮಾಯ ಪಕ್ಖಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಅಙ್ಗಣಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ರಾಗಾದಿಅಙ್ಗಣಾದೀಸು **ಅಙ್ಗಣಾ** ಚ ರಾಗಾದಿಅಙ್ಗಣಾ ಚ **ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ** ಅಭಿಜ್ಝಾದಿಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ಚ ಸನ್ತಿ, **ತದುಭಯಂ** ರಾಗಾದಿಅಙ್ಗಣಅಭಿಜ್ಝಾದಿಉಪಕ್ಕಿಲೇಸದ್ವಯಂ **ತಣ್ಹಾಪಕ್ಖೋ** ರಾಗಾದಿಅಙ್ಗಣಾನಂ ತಣ್ಹಾಸಭಾವತ್ತಾ, ಅಭಿಜ್ಝಾದಿಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾನಞ್ಚ ತಣ್ಹಾಯ ಅನುಲೋಮತ್ತಾ। ಯಾ **ಇಞ್ಜನಾ** ಫನ್ದನಾ ಯಾ ಚ ಚಿತ್ತಸ್ಸ **ಅಟ್ಠಿತಿ** ಅನವಟ್ಠಾನಂ ಅತ್ಥಿ, **ಅಯಂ** ಇಞ್ಜನಾ ಅಟ್ಠಿತಿ **ದಿಟ್ಠಿಪಕ್ಖೋ** ಇಞ್ಜನಾಯ ಚ ಅಟ್ಠಿತಿಯಾ ಚ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸಹೇತುಭಾವತೋತಿ ಪವಿಚಯೋ ಕಾತಬ್ಬೋ।

"ಕಿಂ ಪನ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾಯೇವ ಛನ್ನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಞಾಣಾನಞ್ಚ **ಮನೋಮಯಿದ್ಧಿವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಾನಞ್ಚ ಅಧಿಗಮೂಪಾಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ "ಚತ್ತಾರಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ತಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಲಾಭಿನೋ, ದುಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ ದೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸುಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಇತಿ ಚತ್ತಾರಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಲಾಭಿನೋ ಉಪೇಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅವಸಿಟ್ಠಂ ಭವತಿ, ತಸ್ಮಾಪಿ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಂ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಞಾಣಾನಂ ಅಧಿಗಮೂಪಾಯೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಚ ಅಧಿಗಮೂಪಾಯಭಾವೋ ಚಿಣ್ಣವಸೀಭಾವಸ್ಸೇವ ಭವೇಯ್ಯ, ಕಥಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಮತ್ತಲಾಭಿನೋ ಚಿಣ್ಣವಸೀಭಾವೋ ಸಿಯಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಸೋ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಲಾಭೀ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇಯೇವ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯೋಪಿ **ಏವಂ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ ಭಾವೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಚಿಣ್ಣವಸೀಭಾವೋ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಸೋ ಉಪರಿಮಂ ಸಮಾಪತ್ತಿ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೩) ವಿತ್ಥಾರತೋ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಯೋಜನಮತ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ।

ಸೋ ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಲಾಭೀ ಯೋಗಾವಚರೋ ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿತೋ **ಉಪರಿಮಂ** ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸ**ಮಾಪತ್ತಿಂ ಸನ್ತತೋ** ಸನ್ತತರತೋ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಯಥಾವುತ್ತಂ ಉಪರಿಮಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸನ್ತತೋ **ಮನಸಿ ಕರೋತೋ ತಸ್ಸ** ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಲಾಭಿನೋ ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇ **ಸಞ್ಞಾ** ಸಞ್ಞಾಪಧಾನಾ ಸಮಾಪತ್ತಿ ಓಳಾರಿಕಾ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಸಣ್ಠಹತಿ, ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾ ಚ **ಉಕ್ಕಣ್ಠಾ** ಅನಭಿರತಿ ಹುತ್ವಾ ಸಣ್ಠಹತಿ, **ಸೋ** ಯಥಾವುತ್ತೇನ ವಿಧಿನಾ ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತೋ ಯೋಗಾವಚರೋ **ಸಬ್ಬಸೋ** ನಿರವಸೇಸತೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾನಂ ಅಮನಸಿಕಾರಾ "ಆಕಾಸಂ ಅನನ್ತ"ನ್ತಿ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಮಾನಂ **ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಂ** ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। **ರೂಪಸಞ್ಞಾ** ರೂಪಾವಚರಸಞ್ಞಾ ಪಞ್ಚವಿಧ**ಅಭಿಞ್ಞಾಭಿನೀಹಾರೋ** ಹೋತಿ। **ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾ** ನಾನಾರಮ್ಮಣೇಸು **ವೋಕಾರೋ** ಅಕುಸಲೋ ಪವತ್ತತಿ। ಏವಂ ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನೇ ಆದೀನವದಸ್ಸೀ ಹುತ್ವಾ ತಾ ರೂಪಸಞ್ಞಾನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾಯೋ ಆರಮ್ಮಣೇ ಸಮತಿಕ್ಕಮತಿ, **ಅಸ್ಸ** ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾ ಚ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ಏವಂ** ಇಮಿನಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಸಮತಿಕ್ಕಮೇನ **ಸಮಾಹಿತಸ್ಸ,** ಸನ್ತವುತ್ತಿನಾ ಅರೂಪಾವಚರಸಮಾಧಿನಾ **ಸಮಾಹಿತಸ್ಸ** ಯೋಗಾವಚರಸ್ಸ **ಓಭಾಸೋ** ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನೋಭಾಸೋ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ। **ರೂಪಾನಂ** ಕಸಿಣರೂಪಾನಂ ಝಾನಚಕ್ಖುನಾ ದಸ್ಸನಞ್ಚ ಅನ್ತರಧಾಯತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

"ಯೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಸಮಾಹಿತಸ್ಸ, ಸಮಾಹಿತಸ್ಸ ಓಭಾಸೋ ಚ ರೂಪಾನಂ ದಸ್ಸನಞ್ಚ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ಸೋ ಸಮಾಧಿ ಕಿತ್ತಕೇಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಕಥಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸೋ ಸಮಾಧೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸೋ ಸಮಾಧೀತಿ** ಯೇನ ರೂಪಾರೂಪಾವಚರಸಮಾಧಿನಾ ಸಮಾಹಿತೋ, ಸೋ ದುವಿಧೋಪಿ ಸಮಾಧಿ ಅನಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದವೀರಿಯಾರಮ್ಭೇಹಿ ತೀಹಿ ಉಪಕಾರಕಙ್ಗೇಹಿ ಚ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸತೀಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಪರಿಕ್ಖಾರಙ್ಗೇಹಿ ಚ ಅವಿಕ್ಖಿತ್ತೇನ ಏಕೇನ ಸಭಾವಙ್ಗೇನ ಚ ಛಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ **ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ** ಪುನಪ್ಪುನಂ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬೋ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಬ್ಬೋ । "ಕಥಂ ಕತ್ಥ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಅನಭಿಜ್ಝಾಸಹಗತಂ ಮೇ ಮಾನಸಂ ಸಬ್ಬಲೋಕೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ತೇಸು ಛಸು ಅಙ್ಗೇಸು ಕಿತ್ತಕೋ ಸಮಥೋ, ಕಿತ್ತಕಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಏತ್ತಕೋ ಸಮಥೋ, ಏತ್ತಕಾ ವಿಪಸ್ಸನಾತಿ ವಿಭಜಿತುಂ **"ತತ್ಥ ಯಞ್ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೩೪. "ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಫಲಸ್ಸ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಸಙ್ಖಾತಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ ಸಮಾಧಿಮುಖೇನ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, "ತಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಲಭಿತಬ್ಬೋ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ ಕಿತ್ತಕೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸೋ ಸಮಾಧಿ ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೋ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿಪದಾಯ ಲಭಿತಬ್ಬೋ, ಸೋ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ **ಪಞ್ಚವಿಧೇನ** ಞಾಣದಸ್ಸನೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

"ಕಥಂ ಪಞ್ಚವಿಧಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಂ ಭವತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಅಯಂ ಸಮಾಧೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಯಂ** ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿತಕ್ಖಣೇ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖತ್ತಾ **ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸುಖೋ** ಹೋತಿ, **ಇತಿ** ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ **ಅಸ್ಸ** ಅರಹತೋ ಪಚ್ಚತ್ತಮೇವ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಂ ಭವತಿ। **ಅಯಂ** ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ ಆಯತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯತ್ತಾ **ಆಯತಿಂ ಸುಖವಿಪಾಕೋ** ಹೋತಿ, **ಇತಿ** ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಭವತಿ। **ಅಯಂ** ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ ಕಿಲೇಸಅರೀಹಿ ಆರಕತ್ತಾ **ಅರಿಯೋ,** ಕಾಮಾಮಿಸವಟ್ಟಾಮಿಸಲೋಕಾಮಿಸಾನಂ ಅಭಾವತೋ **ನಿರಾಮಿಸೋ** ಚ ಹೋತಿ, **ಇತಿ** ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಭವತಿ। **ಅಯಂ** ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ ಅಕಾಪುರಿಸೇಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕಬುದ್ಧೇಹಿ ಸೇವಿತಬ್ಬತ್ತಾ **ಅಕಾಪುರಿಸಸೇವಿತೋ** ಹೋತಿ, **ಇತಿ** ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಭವತಿ। **ಅಯಂ** ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ ಅಙ್ಗಸನ್ತಕಿಲೇಸದರಥಸನ್ತತ್ತಾ **ಸನ್ತೋ ಚೇವ** ದಿವಸಮ್ಪಿ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಅತಿತ್ತಿಕರಣತೋ **ಪಣೀತೋ ಚ** ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಕಿಲೇಸೇನ ಅರಹತಾ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಲದ್ಧತ್ತಾ **ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಲದ್ಧೋ ಚ** ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸಮಾಧಿಸಙ್ಖಾತೇನ ಏಕೋದಿಭಾವೇನ ಅಧಿಗತತ್ತಾ **ಏಕೋದಿಭಾವಾಧಿಗತೋ ಚ** ಸಸಙ್ಖಾರೇನ ಸಪಯೋಗೇನ ಅಧಿಗತತ್ತಾ, ನೀವರಣಾದಿಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮೇ ನಿಗ್ಗಯ್ಹ ಅನಧಿಗತತ್ತಾ, ಅಞ್ಞೇ ಕಿಲೇಸೇ ವಾರೇತ್ವಾ ಅನಧಿಗತತ್ತಾ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಫಲಭಾವೇನೇವ ಪವತ್ತತ್ತಾ

ನಸಸಙ್ಖಾರನಿಗ್ಗಯ್ಹವಾರಿತಗತೋ ಹೋತಿ, **ಇತಿ** ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ **ಅಸ್ಸ** ಅರಹತೋ ಪಚ್ಚತ್ತಮೇವ ಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಂ ಭವತೀತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ಞಾಣದಸ್ಸನೇನ ಸೋ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ ವಿಚಯಿತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ।

"ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸುಖಾದೀಸು ಸಮಾಧೀಸು ಕಿತ್ತಕೋ ಸಮಥೋ, ಕಿತ್ತಕಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಯೋ ಚ ಸಮಾಧಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸುಖೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಮಥೋ, ವಿಪಸ್ಸನಾತಿ** ಚ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ನ ಪುಬ್ಬಭಾಗಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾತಿ। ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿ ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತೋ, "ತಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾಯಂ ವುತ್ತೋ ಸಮಾಧಿ ಕಿತ್ತಕೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸೋ ಸಮಾಧಿ ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೋ ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾಯಂ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿ ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ಪಕಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। "ಕತಮೇನಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಪೀತಿಫರಣತಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪಠಮದುತಿಯಜ್ಝಾನೇಸು ಪಞ್ಞಾ **ಪೀತಿಫರಣತಾ** ಹೋತಿ। ಪಠಮದುತಿಯತತಿಯಜ್ಝಾನೇಸು ಪಞ್ಞಾ **ಸುಖಫರಣತಾ** ಹೋತಿ। ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇ ಚೇತೋಪರಿಯಪಞ್ಞಾ **ಚೇತೋಫರಣತಾ** ಹೋತಿ। ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಪಞ್ಞಾ **ಆಲೋಕಫರಣತಾ** ಹೋತಿ। ಝಾನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಮಾನಪಞ್ಞಾ **ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾನಿಮಿತ್ತಂ** ಹೋತಿ। ಇತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ಪಞ್ಞಾಪಕಾರೇನ ವಿಚಯಿತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ। "ತೇಸು ಪಞ್ಚವಿಧೇಸು ಪಕಾರೇಸು ಕಿತ್ತಕೋ ಸಮಥೋ, ಕಿತ್ತಕಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಯೋ ಚ ಪೀತಿಫರಣೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೫೫. ಸಮ್ಪಯೋಗವಸೇನ ಸಮಾಧಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕಥಂ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ವಿಭತ್ತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ದಸ ಕಸಿಣಾಯತನಾನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮೇಹಿ ದಸಹಿ ಆರಮ್ಮಣೇಹಿ ಕಸಿಣೇಹಿಪಿ ಸಮಾಧಿ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ। "ತೇಸು ದಸಸು ಕಿತ್ತಕೋ ಸಮಥೋ, ಕಿತ್ತಕಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಯಞ್ಚ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಕಸಿಣನ್ತಿ** ಚ ಕಸಿಣಮಣ್ಡಲಮ್ಪಿ ಪರಿಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಪಟಿಭಾಗನಿಮಿತ್ತಮ್ಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಭಾಗನಿಮಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಜ್ಝಾನಮ್ಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಇಧ ಪನ ಸಸಮ್ಪಯುತ್ತಜ್ಝಾನಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ।

"ಕಿಂ ಪನ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಸಮಾಧಿಯೇವ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞೋಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾಭೇದೇನ ಅನೇಕಭೇದಭಿನ್ನೋ ನಿರವಸೇಸೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋಪಿ ವಿಚಯಿತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏವಂ ಸಬ್ಬೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏವನ್ತಿ** ಮಯಾ ವುತ್ತನಯೇನ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ **ಸಬ್ಬೋ** ನಿರವಸೇಸೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾಭೇದೇನ ಅನೇಕಭೇದಭಿನ್ನೋ **ಅರಿಯೋ ಮಗ್ಗೋ** ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಕಥಂ? **ಯೇನ ಯೇನ** ಅನಭಿಜ್ಝಾದಿ**ಆಕಾರೇನ** ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸುಖತಾದಿಆಕಾರೇನ ಸಮಾಧಿ ಮಯಾ ವುತ್ತೋ, **ತೇನ ತೇನ** ಅನಭಿಜ್ಝಾದಿಆಕಾರೇನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸುಖತಾದಿಆಕಾರೇನ ಯೋ ಯೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಸಮಥೇನ ಯೋಜೇತುಂ ಸಮ್ಭವತಿ, ಸೋ ಸೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಸಮಥೇನ ವಿಚಯಿತ್ವಾ ಯೋಜಯಿತಬ್ಬೋ। ಯೋ ಯೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಯೋಜೇತುಂ ಸಮ್ಭವತಿ, ಸೋ ಸೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಯೋಜಯಿತ್ವಾ ಯೋಜಯಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

"ಯೇಹಿ ಸಮಥಾಧಿಟ್ಠಾನೇಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮೇಹಿ ಯೋಜಯಿತಬ್ಬೋ, ತೇ ಸಮಥಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮಾ ಕತಮೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇ ತೀಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾ ಅನಿಚ್ಚತಾಯ ದುಕ್ಖತಾಯ ಅನತ್ತತಾಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ತೇ ಸಮಥಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮಾ "ಅನಿಚ್ಚತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ದುಕ್ಖತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಅನತ್ತತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯಾ"ತಿ ತೀಹಿ ಅನುಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾ ಗಣ್ಹಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನಿಚ್ಚತಾದಿನಾ ಸಹಚರಣತೋ ಅನುಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಪಿ "ಅನಿಚ್ಚತಾ ದುಕ್ಖತಾ ಅನತ್ತತಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

“ಯೋ ಯೋಗೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮಥಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಭಾವಯಮಾನೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಯೋಗೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಿಂ ಭಾವಯತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಸೋ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಂ ಭಾವಯಮಾನೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾದೀನಿ ಭಾವಯಮಾನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ರಾಗಚರಿತೋ ದೋಸಚರಿತೋ ಮೋಹಚರಿತೋತಿ ತಿವಿಧೋ, “ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕತಮೇನ ಕತಮೇನ ವಿಮೋಕ್ಖಮುಖೇನ ನಿಯ್ಯಾತಿ, ಕತಮಾಯಂ ಕತಮಾಯಂ ಸಿಕ್ಖನ್ತೋ, ಕತಮಂ ಕತಮಂ ಪಜಹನ್ತೋ, ಕತಮಂ ಕತಮಂ ಅನುಪಗಚ್ಛನ್ತೋ, ಕತಮಂ ಕತಮಂ ಪರಿಜಾನನ್ತೋ, ಕತಮಂ ಕತಮಂ ಪವಾಹೇನ್ತೋ, ಕತಮಂ ಕತಮಂ ನಿದ್ಧುನನ್ತೋ, ಕತಮಂ ಕತಮಂ ವಮೇನ್ತೋ, ಕತಮಂ ಕತಮಂ ನಿಬ್ಬಾಪೇನ್ತೋ, ಕತಮಂ ಕತಮಂ ಉಪ್ಪಾಟೇನ್ತೋ, ಕತಮಂ ಕತಮಂ ವಿಜಟೇನ್ತೋ ನಿಯ್ಯಾತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ರಾಗಚರಿತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ “ಇದಾನಿ ಯೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಯತ್ಥ ಸಿಕ್ಖನ್ತಾನಂ ವಿಸೇಸತೋ ನಿಯ್ಯಾನಮುಖಾನಿ, ಯೇಸಞ್ಚ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಾನಿ ತೀಣಿ ವಿಮೋಕ್ಖಮುಖಾನಿ, ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತಾನಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ‘ರಾಗಚರಿತೋ’ತಿಆದಿ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋಪಿ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೫) ವುತ್ತೋಯೇವ।

“ಕಸ್ಮಾ ತೀಣಿ ವಿಮೋಕ್ಖಮುಖಾನಿ ಭಾವಯನ್ತೋ ತಯೋ ಖನ್ಧೇ ಭಾವಯತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಸುಞ್ಞತವಿಮೋಕ್ಖಮುಖ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ತೀಸು ವಿಮೋಕ್ಖಮುಖೇಸು। **ಸುಞ್ಞತವಿಮೋಕ್ಖಮುಖಂ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ** ಅನತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಪಞ್ಞಾಪಧಾನತ್ತಾ। **ಅನಿಮಿತ್ತವಿಮೋಕ್ಖಮುಖಂ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೋ** ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಸಮಾಧಿಪಧಾನತ್ತಾ। **ಅಪ್ಪಣಿಹಿತವಿಮೋಕ್ಖಮುಖಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ** ದುಕ್ಖಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಸೀಲಪಧಾನತ್ತಾ। ಇತಿ ತೇಹಿ ವಿಮೋಕ್ಖಮುಖೇಹಿ ತಿಣ್ಣಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ ತೀಣಿ ವಿಮೋಕ್ಖಮುಖಾನಿ ಭಾವಯನ್ತೋ ಸೋ ಯೋಗೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಯೋ ಖನ್ಧೇ ಭಾವಯತಿಯೇವಾತಿ ಪಞ್ಞಾಪಧಾನಾದಿಭಾವೋ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೫) ವುತ್ತೋ। **ತಯೋ ಖನ್ಧೇ ಭಾವಯನ್ತೋ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವಯತಿ**। “ಕಸ್ಮಾ ಭಾವಯತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತತ್ಥ ಯಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ತಿಣ್ಣಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಅರಿಯಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಗ್ಗಭಾವೋ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಜಾನಿತೋ, “ಕಥಂ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ತಿಣ್ಣಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತತ್ಥ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ ಚಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ಯೋ ಯೋಗೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಂ ಭಾವೇತಿ, ತಸ್ಸ ಯೋಗಿನೋ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಭವಙ್ಗಾನಿ ಕತಮಂ ಭಾವನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಯೋ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಂ ಭಾವೇತಿ, ತಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಕಾಯೋ ಚ ಚಿತ್ತಞ್ಚ **ದ್ವೇ ಭವಙ್ಗಾನಿ** ಉಪಪತ್ತಿಭವಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾನಿ **ಭಾವನಂ** ವಡ್ಢನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸೀಲಞ್ಚ ಸಮಾಧಿ ಚ **ದ್ವೇ ಪದಾನಿ** ದ್ವೇ ಪಾದಾ ಭವನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ **ಭಾವನಂ** ವಡ್ಢನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ।

“ಕಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಸೋ ಹೋತಿ ಭಿಕ್ಖೂ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಭಾವಿತಕಾಯೋ**ತಿ ಭಾವಿತೋ ಕಾಯೋ ಕಾಯಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕೋ, ಕಾಯಸಂವರೋ ವಾ ಯೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾತಿ ಭಾವಿತಕಾಯೋ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸ ನಯೋ। **ಕಾಯೇ** ಕಾಯಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕೇ, ಕಾಯಸಂವರೇ ವಾ **ಭಾವಿಯಮಾನೇ** ಸತಿ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ, ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ ಚ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಕಾಯಸಮಾಚಾರಸೀಲತ್ತಾ। **ಸೀಲೇ** ವಾಚಾಸಂವರಆಜೀವಸಂವರವಸೇನ ಪವತ್ತೇ ಸೀಲೇ **ಭಾವಿಯಮಾನೇ** ಸತಿ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ ಚ ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ ಚ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ವಾಚಾದಿಸಂವರಸೀಲತ್ತಾ। **ಚಿತ್ತೇ** ಚಿತ್ತಸಂವರವಸೇನ ಪವತ್ತೇ ಚಿತ್ತೇ **ಭಾವಿಯಮಾನೇ** ಸತಿ ಸಮ್ಮಾಸತಿ ಚ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ ಚ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಚಿತ್ತಸಂವರಸೀಲತ್ತಾ। ಪಞ್ಞಾಯ ಭಾವಿಯಮಾನಾಯ ಸತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಚ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಚ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಸಮಾನತ್ತಾ, ಉಪಕಾರಕತ್ತಾ ಚ। ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೇನ ಹಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸಙ್ಕಪ್ಪನ್ತಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ ವಡ್ಢತೀತಿ।

“ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ ಚ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ ಚ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಕಾಯವಸೇನೇವ ವಿಭತ್ತಾ ವಿಚೇತಬ್ಬಾ ಕಿಂ, ಉದಾಹು ಚಿತ್ತವಸೇನ ವಿಭತ್ತಾ ವಿಚೇತಬ್ಬಾ ಕಿ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಯೋ ಚ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಕಾಯಸುಚರಿತಚೇತನಾಭೂತೋ ಯೋ ಚ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ, ತಂಸಹಿತೋ ಯೋ ಚ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ ಸಿಯಾ ಕಾಯಿಕೋ, ವಿರತಿಭೂತೋ ಯೋ ಚ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ, ತಂಸಹಿತೋ ಯೋ ಚ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ ಸಿಯಾ ಚೇತಸಿಕೋ, **ತತ್ಥ** ತೇಸು ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಭೂತೇಸು ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೇಸು **ಯೋ** ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ ಕಾಯಸಙ್ಗಹೋ, **ಸೋ** ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ **ಕಾಯೇ** ಕಾಯಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕೇ, ಕಾಯಸಂವರೇ ವಾ **ಭಾವಿತೇ** ಸತಿ ಭಾವನಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ಯೋ** ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ ಚಿತ್ತಸಙ್ಗಹೋ, **ಸೋ** ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ **ಚಿತ್ತೇ** ಚಿತ್ತಸಂವರೇ **ಭಾವಿತೇ** ಸತಿ ಭಾವನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

“ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಂ ಭಾವಯನ್ತೋ ಸೋ ಯೋಗೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಿತ್ತಕಂ ಅಧಿಗಮಂ ಗಚ್ಛತೀ”ತಿ ವಿಚಯಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಸೋ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಂ ಭಾವಯನ್ತೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಖಿಪ್ಪಾಧಿಗಮೋ ಚಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೫) ವಿಭತ್ತೋ। “ಕೇನ ಕತಮೋ ಅಧಿಗಮೋ ಹೋತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಸಮಥೇನಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೫೬. “ಅರಕ್ಖಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನಾ”ತಿಆದಿಸುತ್ತತ್ಥೋ ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿಮುಖೇನ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಚಯಿತೋ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, “ದೇಸಕಸ್ಸ ದಸಬಲಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ದಸ ಬಲಾನಿ ಕಥಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬಾನೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಯೋ ದೇಸಯತಿ, ಸೋ ದಸಬಲಸಮನ್ನಾಗತೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ -

> “ಇತಿ ಮಹಾಥೇರೋ ‘ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ’ತಿ ಗಾಥಾಯ ವಸೇನ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿಮುಖೇನ ವಿಚಯಹಾರಸಮ್ಪಾತಂ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೋ, ದೇಸನಾಕುಸಲತಾಯ ಅನೇಕೇಹಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇಹಿ ತಸ್ಸಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾಯ ಭಾವನಾವಿಸೇಸಾನಂ ಭಾವನಾನಿಸಂಸಾನಞ್ಚ ವಿಭಜನವಸೇನ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ವಿಚಯಹಾರಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ, ಇದಾನಿ ದಸನ್ನಂ ತಥಾಗತಬಲಾನಮ್ಪಿ ವಸೇನ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ‘ತತ್ಥ ಯೋ ದೇಸಯತೀ’ತಿಆದಿಮಾಹಾ”ತಿ -

ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಂ ಭಾವಯನ್ತೇಸು ಸಾಸಿತಬ್ಬಸಾಸಕೇಸು। ದಸಬಲಸಮನ್ನಾಗತೋ **ಯೋ** ದೇಸಕೋ ಸತ್ಥಾ “ಅರಕ್ಖಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನಾ”ತಿಆದಿಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಓವಾದೇನ ಸಾವಕೇ ನ ವಿಸಂವಾದಯತಿ, ತಸ್ಸ ದೇಸಕಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ ದಸ ಬಲಾನಿ ವಿಚಯಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ಯೋಜನಾ।

“ಕಿನ್ತಿ ದೇಸೇತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಸೋ ತಿವಿಧ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತೇಸು ದಸಸು ತಥಾಗತಬಲೇಸು ಠಾನಾಟ್ಠಾನಞಾಣಂ ಪಠಮಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ನಾಮ, “ತಂ ಬಲಂ ಕಥಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಸೋ ತಥಾ ಓವದಿತೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ಥೋ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೫೬) ವುತ್ತೋ, ಪಾಳಿವಸೇನಪಿ ಪಾಕಟೋ। “ಏತಂ ಠಾನಂ ನ ವಿಜ್ಜತೀ”ತಿ ಜಾನನಂ ಅಟ್ಠಾನಞಾಣಂ ನಾಮ, “ಏತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತೀ”ತಿ ಜಾನನಂ ಠಾನಞಾಣಂ ನಾಮಾತಿ ಠಾನಾಟ್ಠಾನಾನಂ ಜಾನನಞಾಣಂ ಪಠಮಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। (೧)

೫೭. ಠಾನಾಟ್ಠಾನಞಾಣಂ ಪಠಮಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಚಯಿತಂ ವಿಭತ್ತಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, “ಕಥಂ ಸಬ್ಬತ್ಥಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದಾಞಾಣಂ ದುತಿಯತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಇತಿ ಠಾನಾಟ್ಠಾನತಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಅಯಂ ಪಟಿಪದಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಗಾಮಿನೀ, ಅಯಂ ಪಟಿಪದಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಗಾಮಿನೀ”ತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಟಿಪದಾಯ ಜಾನನಞಾಣಂ **ಸಬ್ಬತ್ಥಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದಾಞಾಣಂ** ನಾಮಾತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದಾಞಾಣಂ ದುತಿಯಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। (೨)

೫೯. ಸಬ್ಬತ್ಥಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದಾಞಾಣಂ ದುತಿಯಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಚಯಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕಥಂ ಅನೇಕಧಾತುನಾನಾಧಾತುಞಾಣಂ ತತಿಯಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಇತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಅಯಂ ಧಾತು ಚ ಅಯಂ ಧಾತು ಚ **ಅನೇಕಧಾತು** ನಾಮ, ಅಯಂ ಧಾತು ಚ ಅಯಂ ಧಾತು ಚ **ನಾನಾಧಾತು** ನಾಮಾ"ತಿ ಅನೇಕಧಾತುನಾನಾಧಾತೂನಂ ಜಾನನಞಾಣಂ **ಅನೇಕಧಾತುನಾನಾಧಾತುಞಾಣಂ** ನಾಮಾತಿ ಅನೇಕಧಾತುನಾನಾಧಾತುಞಾಣಂ ತತಿಯಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬನ್ತಿ। (೩)

೬೦. ಅನೇಕಧಾತುನಾನಾಧಾತುಞಾಣಂ ತತಿಯಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಚಯಿತಂ ವಿಭತ್ತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕಥಂ ಸತ್ತಾನಂ ನಾನಾಧಿಮುತ್ತಿಕತಾಞಾಣಂ ಚತುತ್ಥಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಇತಿ ಅನೇಕಧಾತುನಾನಾಧಾತುಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಏವಂ ಅಧಿಮುತ್ತಾ, ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಏವಂ ಅಧಿಮುತ್ತಾ"ತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಅಧಿಮುಚ್ಚನಾನಂ ಜಾನನಞಾಣಂ ಸತ್ತಾನಂ **ನಾನಾಧಿಮುತ್ತಿಕತಾಞಾಣಂ** ನಾಮಾತಿ ಸತ್ತಾನಂ ನಾನಾಧಿಮುತ್ತಿಕತಾಞಾಣಂ ಚತುತ್ಥಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬನ್ತಿ। (೪)

ಸತ್ತಾನಂ ನಾನಾಧಿಮುತ್ತಿಕತಾಞಾಣಂ ಚತುತ್ಥಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕಥಂ ವಿಪಾಕವೇಮತ್ತತಾಞಾಣಂ ಪಞ್ಚಮಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಇತಿ ತೇ ಯಥಾಧಿಮುತ್ತಾ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಏವಂ ಅಧಿಮುತ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಇದಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಣ್ಹಂ, ಇಮಸ್ಸ ಕಣ್ಹಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅಯಂ ವಿಪಾಕೋ। ಇದಂ ಕಮ್ಮಂ ಸುಕ್ಕಂ, ಇಮಸ್ಸ ಸುಕ್ಕಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅಯಂ ವಿಪಾಕೋ"ತಿ ಏವಮಾದೀಹಿ ವಿಪಾಕಾನಂ ನಾನತ್ತಜಾನನಞಾಣಂ **ವಿಪಾಕವೇಮತ್ತತಾಞಾಣಂ** ನಾಮಾತಿ ವಿಪಾಕವೇಮತ್ತತಾಞಾಣಂ ಪಞ್ಚಮಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

೬೧. ವಿಪಾಕವೇಮತ್ತತಾಞಾಣಂ ಪಞ್ಚಮಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಚಯಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕಥಂ ಝಾನಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸವೋದಾನವುಟ್ಠಾನಞಾಣಂ ಛಟ್ಠಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಇತಿ ತಥಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾನ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಏವಂ ಸಮಾದಿನ್ನಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಝಾನಾನಂ ವಿಮೋಕ್ಖಾನಂ ಸಮಾಧೀನಂ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಅಯಂ ಸಂಕಿಲೇಸೋ, ಇದಂ ವೋದಾನಂ, ಇದಂ ವುಟ್ಠಾನಂ, ಏವಂ ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ವೋದಾಯತಿ, ಏವಂ ವುಟ್ಠಹತೀ"ತಿ ಝಾನಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸವೋದಾನವುಟ್ಠಾನಾನಂ ಅನಾವರಣಞಾಣಂ **ಝಾನಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸವೋದಾನವುಟ್ಠಾನಞಾಣಂ** ನಾಮಾತಿ ಝಾನಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸವೋದಾನವುಟ್ಠಾನಞಾಣಂ ಛಟ್ಠಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬನ್ತಿ। (೫)

೬೩. ಝಾನಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸಞಾಣಂ ಛಟ್ಠಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಚಯಿತಂ, "ಕಥಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತವೇಮತ್ತತಾಞಾಣಂ ಸತ್ತಮಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಇತಿ ತಸ್ಸೇವ ಸಮಾಧಿಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಏವಂ ಆಧಿಪತೇಯ್ಯಟ್ಠೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಏವಂ ಅಕಮ್ಪಿಯಟ್ಠೇನ ಬಲಾನೀ"ತಿ ಜಾನನೇನ ಸಹ "ಅಯಂ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯೋ, ಅಯಂ ಮಜ್ಝಿನ್ದ್ರಿಯೋ, ಅಯಂ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯೋ"ತಿ ಪರಸತ್ತಾನಂ ಪರಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಬಲಾನಂ ಅಮುದುಮಜ್ಝಾಧಿಮತ್ತತಾಜಾನನಞಾಣಂಅಮುದುಮಜ್ಝಾಧಿಮತ್ತತಾಜಾನನಞಾಣಂ **ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತವೇಮತ್ತತಾಞಾಣಂ** ನಾಮಾತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತವೇಮತ್ತತಾಞಾಣಂ ಸತ್ತಮಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬನ್ತಿ। (೬)

೬೪. ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಞಾಣಂ ಸತ್ತಮಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಚಯಿತಂ, "ಕಥಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಂ ಅಟ್ಠಮಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬಂ, ಕಥಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಂ ನವಮಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಇತಿ ತತ್ಥ ಯಂ ಅನೇಕವಿಹಿತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಏಕಂ ಜಾತಿ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಜಾತಿವಸೇನ ವಾ "ಏವಂನಾಮೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಾಮಗೋತ್ತವಣ್ಣಾಹಾರಸುಖದುಕ್ಖಪಟಿಸಂವೇದನಾಯ ಪರಿಯನ್ತವಸೇನ ವಾ ಸಾಕಾರಸ್ಸ ಸಉದ್ದೇಸಸ್ಸ

ಅನೇಕವಿಹಿತಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಸ್ಸ ತಂತಂಭವಸ್ಸ ಅಸೇಸತೋ ಜಾನನಞಾಣಂ **ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಂ** ನಾಮಾತಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಂ ಅಟ್ಠಮಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬನ್ತಿ। (೭)

ಚವಮಾನಉಪಪಜ್ಜಮಾನಹೀನಪಣೀತಸುವಣ್ಣದುಬ್ಬಣ್ಣಸುಗತದುಗ್ಗತಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅಸೇಸತೋ ಚುತೂಪಪಾತಾನಂ ಜಾನನಞಾಣಂ **ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಂ** ನಾಮಾತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಂ ನವಮಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬನ್ತಿ। (೮-೯)

ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾದಿಅಟ್ಠಮನವಮಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಚಯಿತಂ ವಿಭತ್ತಂ, "ಕಥಂ ಸಬ್ಬಾಸವಕ್ಖಯಞಾಣಂ ದಸಮಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಇತಿ ತತ್ಥ ಯ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಬೋಧಿಮೂಲೇ ಸಂಕಿಲೇಸಮಾರನಿಹನಂ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ಇದಂ ಕಿಲೇಸಮಾರನಿಹನಂ ಞಾಣಂ **ಸಬ್ಬಾಸವಕ್ಖಯಞಾಣಂ** ನಾಮಾತಿ ಸಬ್ಬಾಸವಕ್ಖಯಞಾಣಂ ದಸಮಂ ತಥಾಗತಬಲಂ ವಿಚಯಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಪಾಳಿತೋ ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾತೋ ಚ ಯತಿಪೋತಾನಮ್ಪಿ ಪಾಕಟೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಮಞ್ಞಿತ್ವಾ ನ ದಸ್ಸಿತೋ।(೧೦)

"ಏತ್ತಕೋವ ವಿಚಯಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ನಿಯುತ್ತೋ ವಿಚಯೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇ ಯೇ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥಾ ವುತ್ತಾ, ತೇ ತೇ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥಾ ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ವಿಚಯಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ವಿಚಯಿತಬ್ಬಾ, ಸೋ ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ವಿಚಯಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ **ನಿಯುತ್ತೋ** ಯಥಾರಹಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

ಇತಿ ವಿಚಯಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ...ಪೇ॰... ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೩. ಯುತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತವಿಭಾವನಾ

೬೫. ಯೇನ ಯೇನ ವಿಚಯಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಚಯಿತಬ್ಬಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, ಸೋ ವಿಚಯಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, "ಕತಮೋ ಯುತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಯುತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ - "ಏವಂ ನಾನಾನಯೇಹಿ ವಿಚಯಹಾರಸಮ್ಪಾತಂ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯುತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತಾದೀನಿ ದಸ್ಸೇತುಂ 'ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಯುತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ'ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೫) ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತಾದೀಸು ಸೋಳಸಸು ಹಾರಸಮ್ಪಾತೇಸು **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಯುತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ** ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ, ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಯಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇ ವುತ್ತಾನಂ ಅತ್ಥಾನಂ ಯುತ್ತಿಭಾವೋ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬೋ, ತಂ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸಂ ನೀಹರಿತುಂ -

"ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸ, ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಗೋಚರೋ।
ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪುರೇಕ್ಖಾರೋ, ಞತ್ವಾನ ಉದಯಬ್ಬಯಂ।
ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂ ಭಿಕ್ಖು, ಸಬ್ಬಾ ದುಗ್ಗತಿಯೋ ಜಹೇ"ತಿ॥ (ಉದಾ॰ ೩೨; ನೇತ್ತಿ॰ ೩೧, ೭೮) -

ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸಂ ಗಾಥಾಯಂ **ತಸ್ಮಾ** ಅರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಮಾರವಸಾನುಗತತ್ತಾ ಸತಿಸಂವರಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಾದಿವಸೇನ ಭಿಕ್ಖು **ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತೋ ಅಸ್ಸ** ಭವೇಯ್ಯ, **ತಸ್ಮಾ** ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಗೋಚರಸ್ಸ ಮಾರವಸಾನುಗತತ್ತಾ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಿವಸೇನ ಭಿಕ್ಖು **ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಗೋಚರೋ ಅಸ್ಸ** ಭವೇಯ್ಯ, **ತಸ್ಮಾ** ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಹತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಮಾರವಸಾನುಗತತ್ತಾ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೇನ ಭಿಕ್ಖು ಉದಯಬ್ಬಯಂ ಞತ್ವಾನ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪುರೇಕ್ಖಾರೋ ಅಸ್ಸ** ಭವೇಯ್ಯ, **ತಸ್ಮಾ** ಥಿನಮಿದ್ಧೇನ ಹತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಮಾರವಸಾನುಗತತ್ತಾ ವೀರಿಯವಸೇನ ಭಿಕ್ಖು **ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂ ಅಸ್ಸ** ಭವೇಯ್ಯ, ತಾದಿಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಬ್ಬಾ ದುಗ್ಗತಿಯೋ **ಜಹೇ** ಜಹಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

“ತಸ್ಸಂ ಗಾಥಾಯಂ ಕಥಂ ಯುತ್ತಿಭಾವೋ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಗೋಚರೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಯುಜ್ಜತಿ ಏವ, ನೋ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾನಮ್ಪಿ ಜಹಿತತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪುರೇಕ್ಖಾರೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತೋ ಉದಯಬ್ಬಯಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಯುಜ್ಜತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪುರೇಕ್ಖಾರಸ್ಸ ಉದಯಬ್ಬಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಭವತೋ। ಉದಯಬ್ಬಯಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತೋ ಸಬ್ಬಾ ದುಗ್ಗತಿಯೋ ಜಹಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಯುಜ್ಜತಿ ಉದಯಬ್ಬಯಾನುಪಸ್ಸನಾನುಕ್ಕಮೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸಮ್ಭವತೋ। ಸಬ್ಬಾ ದುಗ್ಗತಿಯೋ ಜಹನ್ತೋ ಸಬ್ಬಾನಿ ದುಗ್ಗತಿವಿನಿಪಾತಭಯಾನಿ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಯುಜ್ಜತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ದುಗ್ಗತಿವಿನಿಪಾತಭಯಾನಂ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ।

“ಏತ್ತಕೋವ ಯುತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ನಿಯುತ್ತೋ ಯುತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ಯುತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥಾನಂ ಯುತ್ತಿಭಾವೋ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬೋ , ಸೋ ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ಯುತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ **ನಿಯುತ್ತೋ** ಯಥಾರಹಂ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

ಇತಿ ಯುತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ...ಪೇ॰... ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೪. ಪದಟ್ಠಾನಹಾರಸಮ್ಪಾತವಿಭಾವನಾ

೬೬. ಯೇನ ಯೇನ ಯುತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥಾನಂ ಯುತ್ತಿಭಾವೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭಾವಿತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, ಸೋ ಯುತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, “ಕತಮೋ ಪದಟ್ಠಾನಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಪದಟ್ಠಾನೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”**ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಯಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇ ವುತ್ತಾನಿ ಪದಟ್ಠಾನಾನಿ ನೀಹರಿತಾನಿ, ತಂ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸಂ ನೀಹರಿತುಂ **“ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸ, ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಗೋಚರೋತಿ ಗಾಥಾ”**ತಿ ವುತ್ತಾ। ಗಾಥಾತ್ಥೋ ವುತ್ತೋವ। “ಕತಮೇ ಗಾಥಾತ್ಥಾ ಕತಮೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಾನೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **“ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ”**ತಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಭೂತಾ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರತಾ ತಿಣ್ಣಂ ಸುಚರಿತಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಸುಚರಿತಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಆಸನ್ನಕಾರಣತ್ತಾ। **“ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಗೋಚರೋ”**ತಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಭೂತಾ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಯೋ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾ ಸಮಥಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಆದಿನೀವರಣವಿಕ್ಖಮ್ಭನಸ್ಸ ಆಸನ್ನಕಾರಣತ್ತಾ। **“ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪುರೇಕ್ಖಾರೋ”**ತಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಭೂತಾ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಚ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯನಾಮರೂಪದಸ್ಸನಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ

ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದೀನಂ ವಿಸೇಸಕಾರಣತ್ತಾ। **“ಇತ್ವಾನ ಉದಯಬ್ಬಯ”**ನ್ತಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಭೂತಾ ಉದಯಬ್ಬಯಾನುಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾ ದಸ್ಸನಭೂಮಿಯಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಪಠಮಮಗ್ಗಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಆಸನ್ನಕಾರಣತ್ತಾ। **“ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂ ಭಿಕ್ಖೂ”**ತಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಭೂತಂ ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭವನಂ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಆಸನ್ನಕಾರಣತ್ತಾ। **“ಸಬ್ಬಾ ದುಗ್ಗತಿಯೋ ಜಹೇ”**ತಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಭೂತಾ ಪಹಾತಬ್ಬಜಹನಭಾವನಾಯ ಅರಿಯಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಪದಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಪಹಾತಬ್ಬಪ್ಪಹಾನೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಸಮ್ಭವತೋ।

“ಏತ್ತಕೋವ ಪದಟ್ಠಾನಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ನಿಯುತ್ತೋ ಪದಟ್ಠಾನೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ಪದಟ್ಠಾನಹಾರಸಮ್ಪಾತಭೂತೇನ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥಾನಿ ಪದಟ್ಠಾನಾನಿ ನೀಹರಿತಾನಿ, ಸೋ ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ಪದಟ್ಠಾನಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ **ನಿಯುತ್ತೋ** ಯಥಾರಹಂ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

ಇತಿ ಪದಟ್ಠಾನಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ...ಪೇ॰... ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೫. ಲಕ್ಖಣಹಾರಸಮ್ಪಾತವಿಭಾವನಾ

೭೭. ಯೇನ ಯೇನ ಪದಟ್ಠಾನಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥಾನಿ ಪದಟ್ಠಾನಾನಿ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾನಿ, ಸೋ ಪದಟ್ಠಾನಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, “ಕತಮೋ ಲಕ್ಖಣಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಲಕ್ಖಣೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥ** ತೇಸು ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತಾದೀಸು ಸೋಳಸಸು ಹಾರಸಮ್ಪಾತೇಸು **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಲಕ್ಖಣಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ** ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

“ಕತಮೇಹಿ ಸುತ್ತತ್ಥೇಹಿ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣಾ ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಗಹಿತಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತಸ್ಮಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **“ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸ, ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಗೋಚರೋ”**ತಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ ವುತ್ತಂ **ಇದಂ** ರಕ್ಖಣಂ ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಗಹಿತಂ, ಸತಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಗಹಿತೇ ಸದ್ಧಾದಿಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ ಭವನ್ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಟ್ಠೇನ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣತ್ತಾ। **“ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪುರೇಕ್ಖಾರೋ”**ತಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ ವುತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಗಹಿತಾ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಗಹಿತಾಯ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಗಹಿತೋ ಭವತಿ। **ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತೂತಿ** ಕಾರಣಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಕಾರಣಮಾಹ **“ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿತೋ ಹೀ”**ತಿಆದಿನಾ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಹೇತುತೋ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಪಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ, ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪತೋ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಪಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ, ಸಮ್ಮಾವಾಚಾತೋ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಪಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ, ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತತೋ ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಪಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ, ಸಮ್ಮಾಆಜೀವತೋ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಪಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ, ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮತೋ ಸಮ್ಮಾಸತಿ**ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಪಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ, ಸಮ್ಮಾಸತಿತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಪಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ, ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿತೋ ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಪಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ, ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿತೋ ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಂ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಪಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ, ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಗಹಿತೋ ಭವತೀತಿ।

“ಏತ್ತಕೋವ ಲಕ್ಖಣಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ನಿಯುತ್ತೋ ಲಕ್ಖಣೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ಲಕ್ಖಣಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥಾ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣೇನ ಗಹಿತಾ ಭವನ್ತಿ, ಸೋ

ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ಲಕ್ಖಣಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ **ನಿಯುತ್ತೋ** ಯಥಾರಹಂ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹಿತೋತಿ।

ಇತಿ ಲಕ್ಖಣಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ…ಪೇ॰… ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೬. ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರಸಮ್ಪಾತವಿಭಾವನಾ

೬೮. ಯೇನ ಯೇನ ಲಕ್ಖಣಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥಾ ಸಮಾನಲಕ್ಖಣೇನ ಗಹಿತಾ, ಸೋ ಲಕ್ಖಣಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, "ಕತಮೋ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಚತುಬ್ಯೂಹೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥ** ತೇಸು ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತಾದೀಸು ಸೋಳಸಸು ಹಾರಸಮ್ಪಾತೇಸು **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ** ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

"ಕತಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಕತಮೇ ನಿರುತ್ಯಾಧಿಪ್ಪಾಯನಿದಾನಪುಬ್ಬಾಪರಾನುಸನ್ಧಯೋ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತಸ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇ "ರಕ್ಖೀಯತೇ **ರಕ್ಖಿತ**"ನ್ತಿ ನಿರುತ್ತಿಂ **"ಪರಿಪಾಲೀಯತೀ"**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪರಿಯಾಯೇನ ದಸ್ಸೇತಿ, ಇತಿಸದ್ದಸ್ಸ ಆದ್ಯತ್ಥತ್ತಾ "ಚಿನ್ತೇತೀತಿ **ಚಿತ್ತಂ,** ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನಂ ಚಿನೋತೀತಿ **ಚಿತ್ತಂ,** ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಚಿತನ್ತಿ **ಚಿತ್ತಂ,** ಚಿತ್ತವಿಚಿತ್ತಟ್ಠೇನ **ಚಿತ್ತಂ,** ಚಿತ್ತಕರಣಟ್ಠೇನ **ಚಿತ್ತಂ,** ರಕ್ಖಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಯಸ್ಸಾತಿ **ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತೋ**। ಸಮ್ಮಾ ಸಙ್ಕಪ್ಪೇತೀತಿ **ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ,** ಗಾವೋ ಚರನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಗೋಚರೋ,** ಗೋಚರೋ ವಿಯಾತಿ **ಗೋಚರೋ,** ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಗೋಚರೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಗೋಚರೋ**। ಸಮ್ಮಾ ಪಸ್ಸತೀತಿ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ,** ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಪುರೇಕ್ಖಾರೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪುರೇಕ್ಖಾರೋ**। ಜಾನಾತೀತಿ **ಞತ್ವಾನ**। ಉದಯೋ ಚ ವಯೋ ಚ **ಉದಯಬ್ಬಯಂ**। ಥಿನಞ್ಚ ಮಿದ್ಧಞ್ಚ **ಥಿನಮಿದ್ಧಂ,** ಅಭಿಭವತೀತಿ **ಅಭಿಭೂ,** ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಅಭಿಭೂತಿ **ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂ**। ಭಿಕ್ಖತೀತಿ **ಭಿಕ್ಖೂ**"ತಿ ನಿರುತ್ತಿಪಿ ನೀಹರಿತಾ। ತೇನಾಹ - "ಇತಿ-ಸದ್ದೋ ಆದ್ಯತ್ಥೋ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೮)। **ಏಸಾ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ **ನಿರುತ್ತಿ** ನಾಮಾತಿ ನೀಹರಿತಾ।

ಇಧ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇ ಭಗವತೋ ಕೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ ಚೇ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ, **ಯೇ** ಸಪ್ಪುರಿಸಾ ಸಬ್ಬಾಹಿ **ದುಗ್ಗತೀಹಿ** ಪರಿಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, **ತೇ** ಸಪ್ಪುರಿಸಾ **ಧಮ್ಮಚಾರಿನೋ** ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅಯಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಏತ್ಥ** "ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇ ಭಗವತೋ **ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ**ತಿ ನೀಹರಿತಬ್ಬೋ।

"ಕತಮಂ ನಿದಾನ"ನ್ತಿ ಚೇ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಕೋಕಾಲಿಕೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇಸು ಥೇರೇಸು ಚಿತ್ತಂ ಅರಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪದೋಸಯಿತ್ವಾ ಮಹಾಪದುಮನಿರಯೇ ಯಸ್ಮಾ ಉಪಪನ್ನೋ, ಯಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಚ ಸತಿಆರಕ್ಖೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಬ್ಬಾ ದುಗ್ಗತಿಯೋ ಜಹತಿ, ತಸ್ಮಾ ಚ ಸಬ್ಬಾ ದುಗ್ಗತಿಯೋ ಜಹಿತುಕಾಮೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತೋ ಅಸ್ಸ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ **ನಿದಾನಂ** ನೀಹರಿತಬ್ಬಂ।

"ಕತಮೋ ಪುಬ್ಬಾಪರಸನ್ಧೀ"ತಿ ಚೇ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಸುತ್ತಮ್ಹಿ **"ಸತಿಯಾ ಚಿತ್ತಂ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ಯಂ ವಚನಂ ವುತ್ತಂ, ತೇನ ಪುಬ್ಬವಚನೇನ ಅಯಂ "ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಸಬ್ಬಾ ದುಗ್ಗತಿಯೋ ಜಹೇ"ತಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೋ ಅನುಸನ್ಧಿ ಸಂಸನ್ದತಿ ಸಮೇತೀತಿ **ಪುಬ್ಬಪರಾನುಸನ್ಧಿ** ನಿದ್ಧಾರಿತಬ್ಬೋತಿ।

“ಏತ್ತಕೋವ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ನಿಯುತ್ತೋ ಚತುಬ್ಯೂಹೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ನಿರುತ್ಯಾಧಿಪ್ಪಾಯನಿದಾನಪುಬ್ಬಾಪರಾನುಸನ್ಧಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಬ್ಬೋ, ಸೋ ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ **ನಿಯುತ್ತೋ** ಯಥಾರಹಂ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

ಇತಿ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ…ಪೇ॰… ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೭. ಆವಟ್ಟಹಾರಸಮ್ಪಾತವಿಭಾವನಾ

೬೯. ಯೇನ ಯೇನ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ನಿರುತ್ಯಾಧಿಪ್ಪಾಯನಿದಾನಪುಬ್ಬಾಪರಾನುಸನ್ಧಯೋ ವಿಭತ್ತಾ, ಸೋ ಚತುಬ್ಯೂಹಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, “ಕತಮೋ ಆವಟ್ಟಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಆವಟ್ಟೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ಆವಟ್ಟಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ** ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

“ಕತಮೇ ಸುತ್ತತ್ಥಾ ಕಥಂ ಆವಟ್ಟೇತಬ್ಬಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತಸ್ಮಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಕಪ್ಪಸಙ್ಖಾತಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಬಹುಲೋ ಕಸಿಣಾದಿವಸೇನ, ಅವಿಹಿಂಸಾಸಙ್ಕಪ್ಪಸಙ್ಖಾತಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಬಹುಲೋ ಮೇತ್ತಾದಿವಸೇನ ಅಧಿಗತಾಯ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಸಂಕಿಲೇಸತೋ **ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತೋ** ನಾಮ ಹೋತಿ, **“ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸ, ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಗೋಚರೋ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತೇ ವುತ್ತೇ ಸತಿ ಯಾ ಏಕಗ್ಗತಾ ಆವಟ್ಟೇತಬ್ಬಾ, ಸಾ ಅಯಂ ಏಕಗ್ಗತಾ **ಸಮಥೋ**। **“ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪುರೇಕ್ಖಾರೋ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪುರೇಕ್ಖಾರೇ ವುತ್ತೇ ಸತಿ ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಆವಟ್ಟೇತಬ್ಬಾ, ಸಾ ಅಯಂ ಪಞ್ಞಾ **ವಿಪಸ್ಸನಾ**। **“ಞತ್ವಾನ ಉದಯಬ್ಬಯ”**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಉದಯಬ್ಬಯಞಾಣಸಮನ್ನಾಗತೇ ವುತ್ತೇ ಸತಿ ಯಾ ದುಕ್ಖಪರಿಜಾನನಾ ಆವಟ್ಟೇತಬ್ಬಾ, ಸಾ ಅಯಂ ದುಕ್ಖಪರಿಜಾನನಾ **ದುಕ್ಖಪರಿಞ್ಞಾ**। **“ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂ ಭಿಕ್ಖೂ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಯಂ ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭವನಂ ವುತ್ತಂ, ಇದಂ ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭವನಂ **ಸಮುದಯಪ್ಪಹಾನಂ**। **“ಸಬ್ಬಾ ದುಗ್ಗತಿಯೋ ಜಹೇ”**ತಿ ಇಮಿನಾ ಯೋ ಸಬ್ಬದುಗ್ಗತಿಜಹನಸಙ್ಖಾತೋ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಅಯಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ **ನಿರೋಧೋ**। ಇತಿ ದುಕ್ಖಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಞ್ಞೇತಬ್ಬಂ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಆವಟ್ಟೇತಬ್ಬಂ, ಸಮುದಯಪ್ಪಹಾನೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಂ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ಆವಟ್ಟೇತಬ್ಬಂ, ನಿರೋಧೇನ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ಆವಟ್ಟೇತಬ್ಬಂ, ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಹಿ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ಆವಟ್ಟೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಆವಟ್ಟೇತಬ್ಬಾನೀತಿ।

“ಏತ್ತಕೋವ ಆವಟ್ಟೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ನಿಯುತ್ತೋ ಆವಟ್ಟೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ಆವಟ್ಟಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಸಮಥಾದಯೋ ಆವಟ್ಟೇತಬ್ಬಾ , ಸೋ ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ಆವಟ್ಟಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ **ನಿಯುತ್ತೋ** ಯಥಾರಹಂ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

ಇತಿ ಆವಟ್ಟಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ…ಪೇ॰… ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೮. ವಿಭತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತವಿಭಾವನಾ

೭೦. ಯೇನ ಯೇನ ಆವಟ್ಟಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಸುತ್ತತ್ಥಾ ಆವಟ್ಟೇತಬ್ಬಾ, ಸೋ ಆವಟ್ಟಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, "ಕತಮೋ ವಿಭತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮೋ ವಿಭತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಕತಮೋ** ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ **ವಿಭತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ** ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

"ಕತಮೇ ಸುತ್ತತ್ಥಾ ಕತ್ಥ ವಿಭತ್ತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಾ "ತಸ್ಮಾ…ಪೇ॰… ಗೋಚರೋ"ತಿ ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ, ತಿಸ್ಸಂ ಗಾಥಾಯಂ ವುತ್ತೋ ಕುಸಲಪಕ್ಖೋ ಧಮ್ಮೋ ಕುಸಲಪಕ್ಖೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಸತಿಸಂವರೋ ಧಮ್ಮೋ **ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬೋ** ವಿಭಜಿತಬ್ಬೋ, ಅಕುಸಲಪಕ್ಖೇನ ಧಮ್ಮೇನ **ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬೋ** ವಿಭಜಿತಬ್ಬೋ।

ಕಥಂ? **"ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿ ಪದೇನ ವುತ್ತೋ ಕುಸಲಪಕ್ಖೋ ಸತಿಸಂವರೋ ಧಮ್ಮೋ "ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಸಂವರೋ…ಪೇ॰… ಮನೋದ್ವಾರಸಂವರೋ"ತಿ ಛಬ್ಬಿಧೇನ ಕುಸಲಪಕ್ಖೇನ ಧಮ್ಮೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬೋ ವಿಭಜಿತಬ್ಬೋ। **"ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ"**ತಿ ಪದೇನ ವುತ್ತೋ ಕುಸಲಪಕ್ಖೋ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಧಮ್ಮೋ "ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಅಬ್ಯಾಪಾದ-ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಅವಿಹಿಂಸಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ"ತಿ ತಿವಿಧೇನ ಕುಸಲಪಕ್ಖೇನ ಧಮ್ಮೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬೋ। **"ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪುರೇಕ್ಖಾರೋ"**ತಿ ಪದೇನ ವುತ್ತಾ ಕುಸಲಪಕ್ಖಾ ಧಮ್ಮಜಾತಿ "ದುಕ್ಖೇ ಞಾಣಂ, ದುಕ್ಖಸಮುದಯೇ ಞಾಣಂ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧೇ ಞಾಣಂ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದಾಯ ಞಾಣಂ, ಪುಬ್ಬನ್ತೇ ಞಾಣಂ, ಅಪರನ್ತೇ ಞಾಣಂ, ಪುಬ್ಬನ್ತಾಪರನ್ತೇ ಞಾಣಂ, ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಞಾಣ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೦೬೩) ಅಟ್ಠವಿಧೇನ ಕುಸಲಪಕ್ಖೇನ ಧಮ್ಮೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಾ। **"ಞತ್ವಾನ ಉದಯಬ್ಬಯ"**ನ್ತಿ ಪದೇನ ವುತ್ತಂ ಕುಸಲಪಕ್ಖಉದಯಬ್ಬಯಞಾಣಂ ಧಮ್ಮಜಾತಂ ಪಞ್ಞಾಸವಿಧೇನ ಉದಯಬ್ಬಯಞಾಣೇನ ಕುಸಲಪಕ್ಖೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಂ। **"ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂ"**ತಿ ಪದೇನ ವುತ್ತಂ ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭವನಂ ಕುಸಲಪಕ್ಖಂ ಧಮ್ಮಜಾತಂ "ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಾಭಿಭವನಂ ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಾಭಿಭವನಂ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಾಭಿಭವನಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಾಭಿಭವನ"ನ್ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧೇನ ಕುಸಲಪಕ್ಖೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಂ।

ಸತಿಸಂವರೋ ಕುಸಲಪಕ್ಖೋ "ಲೋಕಿಯೋ ಸತಿಸಂವರೋ, ಲೋಕುತ್ತರೋ ಸತಿಸಂವರೋ"ತಿ ದುಬ್ಬಿಧೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬೋತಿ। ಲೋಕಿಯೋ ಸತಿಸಂವರೋ ಕಾಮಾವಚರೋವಾತಿ ಏಕವಿಧೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬೋ। ಲೋಕುತ್ತರಾ ಸತಿಸಂವರೋ "ದಸ್ಸನಭೂಮಿ, ಭಾವನಾಭೂಮೀ"ತಿ ದುಬ್ಬಿಧೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬೋ। ಕಾಮಾವಚರೋ ಸತಿಸಂವರೋ "ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಸಂವರೋ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಸಂವರೋ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಸಂವರೋ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಸಂವರೋ"ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬೋ। ಲೋಕುತ್ತರೋ ಸತಿಸಂವರೋಪಿ ತಥಾ ಚತುಬ್ಬಿಧೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬೋ। ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯೋಪಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರವಸೇನ ದುಬ್ಬಿಧಾದಿಭೇದೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಾ। ಪದಟ್ಠಾನೇನಪಿ ಪದಟ್ಠಾನಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ ವುತ್ತನಯೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಾ।

ಅಕುಸಲಪಕ್ಖೇನ **"ಅರಕ್ಖಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನಾ"**ತಿ ಪದೇನ ವುತ್ತೋ ಅಸಂವರೋ "ಚಕ್ಖುಅಸಂವರೋ …ಪೇ॰… ಕಾಯಅಸಂವರೋ, ಚೋಪನಕಾಯಅಸಂವರೋ, ವಾಚಾಅಸಂವರೋ, ಮನೋಅಸಂವರೋ"ತಿ ಅಟ್ಠವಿಧೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬೋ। **"ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಹತೇನಾ"**ತಿ ಪದೇನ ಗಹಿತೋ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ "ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ"ತಿ ತಿವಿಧೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬೋ। **"ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀ"**ತಿ ಪದೇನ ವುತ್ತಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ "ದುಕ್ಖೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ…ಪೇ॰…ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ ಅಟ್ಠವಿಧೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಾ, ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿವಿಧೇನಪಿ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಾ। ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ಸಸಙ್ಖಾರಿಕವಿಧೇನ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಂ।

“ಏತ್ತಕೋವ ವಿಭತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ನಿಯುತ್ತೋ ವಿಭತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ವಿಭತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥಾ ವಿಭತ್ತಾ, ಸೋ ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ವಿಭತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ **ನಿಯುತ್ತೋ**ತಿ ಯಥಾರಹ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

ಇತಿ ವಿಭತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ...ಪೇ॰... ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೯. ಪರಿವತ್ತನಹಾರಸಮ್ಪಾತವಿಭಾವನಾ

೭೧. ಯೇನ ಯೇನ ವಿಭತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥಾ ವಿಭತ್ತಾ, ಸೋ ವಿಭತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, “ಕತಮೋ ಪರಿವತ್ತನಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಪರಿವತ್ತನೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

“ಕತಮೇ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥಾ ಕಥಂ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತಸ್ಮಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಾ “ತಸ್ಮಾ...ಪೇ॰... ಗೋಚರೋ”ತಿ ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ, ತಾಯ ಗಾಥಾಯ ಯಾ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ತಾಯ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಭಾವಿತಾಯ ಅಕುಸಲಾನಂ ನಿರೋಧೋ **ಫಲಂ** ಪಯೋಜನಂ ಹೋತಿ, ಪರಿಞ್ಞಾತಂ ದುಕ್ಖಂ ಹೋತಿ, ಸಮುದಯೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋ ಹೋತೀತಿ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬೋ। ಪಟಿಪಕ್ಖೇನ ಪನ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಅಭಾವಿತಾಯ ಅಕುಸಲಾನಂ ಅನಿರೋಧೋ, ಅಪರಿಞ್ಞಾತಂ ದುಕ್ಖಂ, ಸಮುದಯೋ ಅಪ್ಪಹೀನೋ, ಮಗ್ಗೋ ಅಭಾವಿತೋ ಹೋತೀತಿ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬೋ।

“ಏತ್ತಕೋವ ಪರಿವತ್ತನಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ನಿಯುತ್ತೋ ಪರಿವತ್ತನೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ಪರಿವತ್ತನಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥಾ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬಾ, ಸೋ ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ಪರಿವತ್ತನಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ **ನಿಯುತ್ತೋ** ಯಥಾರಹಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

ಇತಿ ಪರಿವತ್ತನಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ...ಪೇ॰... ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೧೦. ವೇವಚನಹಾರಸಮ್ಪಾತವಿಭಾವನಾ

೭೨. ಯೇನ ಯೇನ ಪರಿವತ್ತನಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥಾ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬಾ, ಸೋ ಪರಿವತ್ತನೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, “ಕತಮೋ ವೇವಚನೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕತಮೋ ವೇವಚನೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

“ಕತಮೇಸಂ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥಾನಂ, ಸುತ್ತಪದಾನಂ ವಾ ಕತಮಾನಿ ವೇವಚನಾನೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತಸ್ಮಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಾ “ತಸ್ಮಾ...ಪೇ॰... ಗೋಚರೋ”ತಿ ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ, ತಾಯ ಗಾಥಾಯ “ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಪದೇನ ವುತ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ,

“ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಏತ್ಥ **ಚಿತ್ತಸ್ಸ** ಪದಸ್ಸ ವಾ **“ಚಿತ್ತಂ…ಪೇ॰… ವಿಜಾನಿತತ್ತ”**ನ್ತಿ ಯಂ ವಚನಂ ವುತ್ತಂ, **ಇದಂ** ವಚನಂ ವೇವಚನಂ, “ಮಾನಸಂ ಹದಯ”ನ್ತಿಆದಿವಚನಮ್ಪಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೭, ೬೩) ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವೇವಚನಂ। “ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಗೋಚರೋ”ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಸ್ಸ **“ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಅಬ್ಯಾಪಾದಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಅವಿಹಿಂಸಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ”**ತಿ ಯಂ ವಚನಂ ವುತ್ತಂ, **ಇದಂ** ವಚನಂ ವೇವಚನಂ, “ತಕ್ಕೋ ವಿತಕ್ಕೋ”ತಿಆದಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೭) ವಚನಮ್ಪಿ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಸ್ಸ ವೇವಚನಂ। “ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪುರೇಕ್ಖಾರೋ”ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪದಸ್ಸ **“ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ನಾಮ ಪಞ್ಞಾಸತ್ಥಂ ಪಞ್ಞಾಖಗ್ಗೋ ಪಞ್ಞಾರತನಂ ಪಞ್ಞಾಪತೋದೋ ಪಞ್ಞಾಪಾಸಾದೋ”**ತಿ ಯಂ ವಚನಂ ವುತ್ತಂ, **ಇದಂ** ವಚನಂ ವೇವಚನಂ, “ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ ವಿಚಯೋ”ತಿಆದಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೬) ವಚನಮ್ಪಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪದಸ್ಸ ವೇವಚನಂ। “ಥಿನಂ ಥಿಯನಾ ಥಿಯಿತತ್ತಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಕಲ್ಲತಾ ಅಕಮ್ಮಞ್ಞತಾ ಓನಾಹೋ ಪರಿಯೋನಾಹೋ ಅನ್ತೋಸಙ್ಕೋಚೋ”ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೧೬೨-೧೧೬೩) ಯಂ ವಚನಂ ವುತ್ತಂ, ಇದಂ ವಚನಂ ಥಿನಸ್ಸ ವೇವಚನಂ। “ಕಾಯಸ್ಸ ಅಕಲ್ಲತಾ ಅಕಮ್ಮಞ್ಞತಾ ಕಾಯಾಲಸಿಯಂ ಸೋಪ್ಪಂ ಸುಪನಾ ಸುಪ್ಪಿತತ್ತ”ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೧೬೩) ಯಂ ವಚನಂ ವುತ್ತಂ, ಇದಂ ವಚನಂ ಮಿದ್ಧಸ್ಸ ವೇವಚನಂ। “ಭಿಕ್ಖಕೋ ಭಿಕ್ಖೂ”ತಿಆದಿಕಂ (ಪಾರಾ॰ ೪೫; ವಿಭ॰ ೫೧೦) ಯಂ ವಚನಂ ವುತ್ತಂ, ಇದಂ ವಚನಂ ಭಿಕ್ಖುಪದಸ್ಸ ವೇವಚನಂ। “ದುಗ್ಗತಿ ಅಪಾಯೋ ವಿನಿಪಾತೋ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಸಂಸಾರೋ”ತಿಆದಿಕಂ ಯಂ ವಚನಂ ವುತ್ತಂ, ಇದಂ ವಚನಂ ದುಗ್ಗತಿಪದಸ್ಸ ವೇವಚನಂ। ಇತಿ ವೇವಚನಾನಿ ನೀಹರಿತಾನಿ।

“ಏತ್ತಕೋವ ವೇವಚನಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ನಿಯುತ್ತೋ ವೇವಚನೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ವೇವಚನಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ವೇವಚನಾನಿ ನೀಹರಿತಾನಿ, ಸೋ ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ವೇವಚನಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ **ನಿಯುತ್ತೋ** ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹಿತೋತಿ।

ಇತಿ ವೇವಚನಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ…ಪೇ॰… ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೧೧. ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತವಿಭಾವನಾ

೬೩. ಯೇನ ಯೇನ ವೇವಚನಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ವೇವಚನಾನಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ, ಸೋ ವೇವಚನಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, “ಕತಮೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

“ಕತಮಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸಭೂತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಕತಮೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಞ್ಞತ್ತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತಸ್ಮಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **“ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ”**ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಸತಿಯಾ ಪದಟ್ಠಾನಸ್ಸ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ ಸತಿಯಾ **ಪದಟ್ಠಾನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। ಸತಿಯಾ ಹಿ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ ಚಿತ್ತಂ ಸತಿಯಾ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ। ತೇನಾಹ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** - “ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ರಕ್ಖನ್ತಿಯಾ ಸತಿಯಾ ರಕ್ಖಿಯಮಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ತಸ್ಸಾ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ಹೋತೀ”ತಿ। **“ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಗೋಚರೋ”**ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಸಮಥಸ್ಸ ಭಾವನಾಯ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ ಸಮಥಸ್ಸ **ಭಾವನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। **“ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪುರೇಕ್ಖಾರೋ, ಞತ್ವಾನ ಉದಯಬ್ಬಯ”**ನ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ದಸ್ಸನಭೂಮಿಯಾ ನಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ನಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। **“ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂ ಭಿಕ್ಖೂ”**ತಿ ಸಮುದಯಸ್ಸ ಅನವಸೇಸಪ್ಪಹಾನಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಅನವಸೇಸಪ್ಪಹಾನಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ। **“ಸಬ್ಬಾ ದುಗ್ಗತಿಯೋ ಜಹೇ”**ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿ **ಮಗ್ಗಸ್ಸ** ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾಯ ಪಞ್ಞಾಪನತೋ **ಭಾವನಾಪಞ್ಞತ್ತಿ** ನಾಮ।

“ಏತ್ತಕೋವ ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ “**ನಿಯುತ್ತೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪ್ಪಭೇದಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ಸೋ ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ **ನಿಯುತ್ತೋ** ಯಥಾರಹಂ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

ಇತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ…ಪೇ॰… ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

೧೨. ಓತರಣಹಾರಸಮ್ಪಾತವಿಭಾವನಾ

೭೪. ಯೇನ ಯೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪ್ಪಭೇದಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ಸೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, “ಕತಮೋ ಓತರಣೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ “**ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಓತರಣೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ**”ತಿಆದಿಮಾಹ।

“ತತ್ಥ ತಿಸ್ಸಂ ಗಾಥಾಯಂ ಕತಮಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಕತಮೇಹಿ ನಿದ್ಧಾರಿತೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಓತರತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ “**ತಸ್ಮಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಾ “ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ, ತಿಸ್ಸಂ ಗಾಥಾಯಂ “**ತಸ್ಮಾ…ಪೇ॰… ಪುರೇಕ್ಖಾರೋ**”ತಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಗಹಿತಾ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಗಹಿತಾಯ **ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ** ಸದ್ಧಾದಿಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ ಭವನ್ತಿ।

ತಾನಿಯೇವ ಸದ್ಧಾದಿಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ವಿಜ್ಜಾಯ ಉಪಕಾರತ್ತಾ ವಾ ಪದಟ್ಠಾನತ್ತಾ ವಾ **ವಿಜ್ಜಾ** ಭವನ್ತಿ, **ವಿಜ್ಜುಪ್ಪಾದಾ** ತಾದಿಸಾಯ ವಿಜ್ಜಾಯ ಉಪ್ಪಾದಾ ಉಪ್ಪಾದಹೇತುತೋ ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧೋ ಸಮ್ಭವತಿ, ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ **ಸಮ್ಭವತಿ…ಪೇ॰… ಜಾತಿನಿರೋಧಾ ಜರಾಮರಣನಿರೋಧೋ ಸಮ್ಭವತೀತಿ। ಅಯಂ** ಓತರಣಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇನ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಓತರಣಾ ನಾಮ।

ತಾನಿಯೇವ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೇನ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೇನ ತೀಹಿ ಖನ್ಧೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾನಿ ಭವನ್ತಿ ಸದ್ಧಾವೀರಿಯೇಹಿ ಸೀಲಸಮ್ಭವತೋ, ಸತಿಯಾ ಚ ಪಞ್ಞಾನುವತ್ತಕತ್ತಾ। **ಅಯಂ** ಓತರಣಾ ಖನ್ಧೇಹಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಓತರಣಾ ನಾಮ।

ತಾನಿಯೇವ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಸಙ್ಖಾರಪರಿಯಾಪನ್ನಾನಿ ಭವನ್ತಿ। ಯೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಾಸವಾ ಭವನ್ತಿ, **ಭವಙ್ಗಾ** ಭವಹೇತೂ ನೋ ಭವನ್ತಿ, **ತೇ** ಅನಾಸವಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಧಮ್ಮಧಾತುಸಙ್ಗಹಿತಾ ಭವನ್ತಿ ಧಮ್ಮಧಾತುಯಾ ಅನ್ತೋಗಧತ್ತಾ। **ಅಯಂ** ಓತರಣಾ ಧಾತೂಹಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಓತರಣಾ ನಾಮ।

ಸಾ ಅನಾಸವಾ ಧಮ್ಮಧಾತು ಧಮ್ಮಾಯತನಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಭವತಿ, ಯಂ ಆಯತನಂ ಅನಾಸವಂ ಭವತಿ, **ಭವಙ್ಗಂ** ಭವಹೇತು ನೋ ಭವತಿ। **ಅಯಂ** ಓತರಣಾ ಆಯತನೇಹಿ ಧಮ್ಮಧಾತುಯಾ ಓತರಣಾ ನಾಮ।

“ಏತ್ತಕೋವ ಓತರಣೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ “**ನಿಯುತ್ತೋ ಓತರಣೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ಓತರಣಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥಾ ಓತರಿತಬ್ಬಾ, ಸೋ ಸೋ

ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ಓತರಣೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ **ನಿಯುತ್ತೋ** ಯಥಾರಹಂ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

ಇತಿ ಓತರಣಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ…ಪೇ॰… ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ "ತತ್ಥ ಕತಮೋ"ತಿಆದಿಅನುಸನ್ಧ್ಯತ್ಥೋ ಚ ಪರಿಯೋಸಾನೇ "ನಿಯುತ್ತೋ"ತಿಆದಿಅನುಸನ್ಧ್ಯತ್ಥೋ ಚ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನೇವ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ। ಕತ್ಥಚಿ ಕತ್ಥಚಿ ಪಾಠೇ ಅಪಾಕಟಂಯೇವ ಯಥಾಬಲಂ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮ।

೧೩. ಸೋಧನಹಾರಸಮ್ಪಾತವಿಭಾವನಾ

೭೫. ಯತ್ಥಾತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಹೇ। **ಆರಮ್ಭೋ** ಅತ್ಥೋ **ಸುದ್ಧೋ** ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, ಸೋ ಪಞ್ಹೋ ನಿರವಸೇಸತೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೋ ಭವತಿ। **ಯತ್ಥ** ಪಞ್ಹೇ ಪನ **ಆರಮ್ಭೋ** ಅತ್ಥೋ **ನ ಸುದ್ಧೋ** ಅಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಕೋಚಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಬ್ಬೋ ಅವಸಿಟ್ಠೋ, ಸೋ ಪಞ್ಹೋ ತಾವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೋ ನ ಭವತಿ।

೧೫. ಪರಿಕ್ಖಾರಹಾರಸಮ್ಪಾತವಿಭಾವನಾ

೭೭. **"ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿ ಪದೇನ ಯೋ ಸತಿಸಂವರೋ ವುತ್ತೋ, ಅಯಂ ಸತಿಸಂವರೋ ಸಮಥಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ। **"ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಗೋಚರೋ"**ತಿ ಪದೇನ ಯೋ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪರಿಕ್ಖಾರೋತಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ।

೧೬. ಸಮಾರೋಪನಹಾರಸಮ್ಪಾತವಿಭಾವನಾ

೭೮. "ತಸ್ಮಾ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಪದೇನ ಯಂ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ರಕ್ಖಿತಚಿತ್ತಂ ತಿಣ್ಣಂ **ಸುಚರಿತಾನಂ** ಕಮ್ಮಾನಂ ಪದಟ್ಠಾನಂ। ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಭಾವಿತಾಯ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋ ಭವತಿ ಏಕತೋ ಭಾವಿತಬ್ಬತ್ತಾ, ಪದಟ್ಠಾನಕಾರಣತ್ತಾ ಚ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **"ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿತೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಯಸ್ಸ ಅರಹತೋ ಸಮಾಧಿವಿಮುತ್ತಿ ಭವತಿ, ಅಯಂ ಅರಹಾ **ಅನುಪಾದಿಸೇಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ,** ಅಯಂ ಸಮಾಧಿವಿಮುತ್ತಿ **ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತು।**

"ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತಾದಿಕೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಯೇನ ಸೋಳಸಪ್ಪಭೇದಭಾವೇನ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥೇ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯುಜ್ಜಿತೋ, ಸೋಳಸಪ್ಪಭೇದಭಾವೋ ಕೇನ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತೇನ** ಸೋಳಸಪ್ಪಭೇದಭಾವೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ **"ಸೋಳಸ…ಪೇ॰… ಸುತ್ತ"**ನ್ತಿ ಯಂ ವಚನಂ ಆಹ, ತೇನ ವಚನೇನ ಸೋಳಸಪ್ಪಭೇದಭಾವೋ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ।

"ಏತ್ತಕೋವ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ನಿಯುತ್ತೋ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ಸೋ ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತಾದಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ **ನಿಯುತ್ತೋ** ಯಥಾರಹಂ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ, **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೩, ೭೮) ತಥಾ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯುಜ್ಜಿತೋತಿ।

ಇತಿ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತಾದಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ

ರಚಿತಾ ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುಸಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

ನಯಸಮುಟ್ಠಾನವಿಭಾವನಾ

೭೯. ಯೇನ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೇನ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತಾದಿನಾ ಹಾರಸಮ್ಪಾತೇನ ಏಕಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸತ್ಥಾ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ವಿಭತ್ತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸಭೂತೋ ದೇಸನಾಹಾರಸಮ್ಪಾತಾದಿಹಾರಸಮ್ಪಾತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ, "ಕತಮಂ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಂ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನ"**ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ -"ಏವಂ ನಾನಾಸುತ್ತವಸೇನ, ಏಕಸುತ್ತವಸೇನ ಚ ಹಾರವಿಚಾರಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನಯವಿಚಾರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ 'ತತ್ಥ ಕತಮಂ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನ'ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೯) ವುತ್ತಂ। "ತತ್ಥ ಕತಮೋ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟನಯೋ"ತಿಆದಿಂ ಅನಾರಭಿತ್ವಾ "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿಆದಿಆರಮ್ಭನೇ ಕಾರಣಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಮೇವ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾತಿ** ತೇಸು ಹಾರಾದೀಸು ಯೋ ಅತ್ಥನಯೋ ಸಂವಣ್ಣನಾನಯೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥನಯಸ್ಸ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭೂಮಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ **"ಕತಮಂ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನ"**ನ್ತಿ।

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಂವಣ್ಣನಾನಯಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ, ತಥಾಪಿ ಅತ್ಥನಯಸಂವಣ್ಣನಾನಯಾನಂ ವಿಸೇಸಸ್ಸ ಪಾಕಟಂ ಕಾತುಂ ಪುನ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮ। ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾಹಿ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಸ್ಸ ಸುತ್ತತ್ಥಸ್ಸ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಮುಖೇನ ನಯನಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚೇವ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಹಿ ವೋದಾನಪಕ್ಖಸ್ಸ ಸುತ್ತತ್ಥಸ್ಸ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಮುಖೇನ ನಯನಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ **ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟೋ ನಯೋ** ನಾಮ। ತೀಹಿ ಅಕುಸಲಮೂಲೇಹಿ ಲೋಭಾದೀಹಿ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಸ್ಸ ಸುತ್ತತ್ಥಸ್ಸ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಮುಖೇನ ನಯನಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚೇವ ತೀಹಿ ಕುಸಲಮೂಲೇಹಿ ಅಲೋಭಾದೀಹಿ ವೋದಾನಪಕ್ಖಸ್ಸ ಸುತ್ತತ್ಥಸ್ಸ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಮುಖೇನ ನಯನಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ **ತಿಪುಕ್ಖಲೋ ನಯೋ** ನಾಮ। ಚತೂಹಿ ಸುಭಸಞ್ಞಾದೀಹಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸೇಹಿ ಸಕಲಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಸ್ಸ ಸುತ್ತತ್ಥಸ್ಸ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಮುಖೇನ ನಯನಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚೇವ ಚತೂಹಿ ಅಸುಭಸಞ್ಞಾದೀಹಿ ಅವಿಪಲ್ಲಾಸೇಹಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಹಿ, ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ವಾ ವೋದಾನಪಕ್ಖಸ್ಸ ಸುತ್ತತ್ಥಸ್ಸ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಮುಖೇನ ನಯನಲಕ್ಖಣೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ **ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತೋ ನಯೋ** ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತಾ ನಯಾ **ಸಂವಣ್ಣನಾನಯಾ** ನಾಮ। ತೇಸಂ ಸಂವಣ್ಣನಾನಯಾನಂ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛತಿ "ಕತಮಂ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ।

ನಯಾ ಪನ ನಾನಾಸುತ್ತತೋ ನಿದ್ಧಾರಿತೇಹಿ ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾದೀಹಿ ಮೂಲಪದೇಹಿ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಾಯ ನಯತೋ ಅನುಬುಜ್ಝಿಯಮಾನೋ ದುಕ್ಖಾದಿಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಹಿ ಮಗ್ಗಞಾಣಂ ನಯತಿ ಸಮ್ಪಾಪೇತೀತಿ **"ನಯೋ"**ತಿ ವುತ್ತೋ, ಸೋ **ಅತ್ಥನಯೋ** ನಾಮ। ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥನಯಸ್ಸ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛತಿ "ಕತಮಂ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ? ತಸ್ಮಾ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಾಯ ನಯಗ್ಗಾಹತೋ ನೀಯತಿ ಅನುಪುಚ್ಛೀಯತೀತಿ **ನಯೋ,** ಕೋ ಸೋ? ಸುತ್ತತ್ಥಭೂತೋ ದುಕ್ಖಾದಿಕೋ ಅತ್ಥೋ। ನಯತಿ ಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಪಾಪೇತೀತಿ ವಾ **ನಯೋ,** ದುಕ್ಖಾದಿಕೋ ಅತ್ಥೋವ। ತೇನಾಹ - "ಅನುಬುಜ್ಝಿಯಮಾನೋ ದುಕ್ಖಾದಿಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಹಿ ಮಗ್ಗಞಾಣಂ ನಯತಿ ಸಮ್ಪಾಪೇತೀತಿ ನಯೋ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೯)। ಸಮುಟ್ಠಹನ್ತಿ ನಯಾ ಏತೇನಾತಿ **ಸಮುಟ್ಠಾನಂ,** ಕಿಂ ತಂ? ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾದಿಕಾರಣಂ, ತಂದೀಪನಾ ಸಂವಣ್ಣನಾ ಚ। ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾದಿನಾ ಹಿ ದುಕ್ಖಾದಿಅತ್ಥನಯಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾದೀಹಿ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಾ **ಸಮುಟ್ಠಾನಂ** ನಾಮ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಕಿಂ ಪನ ತಂ? ತಂತಂಮೂಲಪದೇಹಿ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೯)। ಏವಂ ಅತ್ಥೇ ಗಯ್ಹಮಾನೇ ಸತಿ ಸಂವಣ್ಣನಾನಯಾಪಿ ಗಹಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ನಯಾನಂ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ **ನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ,** ತಸ್ಮಿಂ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನೇ।

"ಕತಮಂ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟನಯಸಮುಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಪಠಮಂ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪುಬ್ಬಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟನಯಸಮುಟ್ಠಾನಭೂತಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಚ ತಣ್ಹಾಯ ಚ ಪುಬ್ಬಾ ಕೋಟಿ "ಅಸುಕಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ಅಸುಕಸ್ಸ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ"ತಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಕೋಟಿಯಾ ಅಭಾವತೋತಿ ಯೋಜನಾ। "ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾಸು ಕತಮಾ ನೀವರಣಂ, ಕತಮಾ ಸಂಯೋಜನ"ನ್ತಿ

ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಅವಿಜ್ಜಾ ನೀವರಣಂ ತಣ್ಹಾ ಸಂಯೋಜನ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಾಸು ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾಸು। ಆದೀನವಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕತ್ತಾ **ಅವಿಜ್ಜಾ ನೀವರಣಂ**। ಭವೇಸು ಸಂಯೋಜನತೋ **ತಣ್ಹಾ ಸಂಯೋಜನಂ**। “ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾ ಸತ್ತಾ ಕಥಂ ವಿಚರನ್ತಿ, ಕಥಂ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತಣ್ಹಾಸಂಯೋಜನಾ ಸತ್ತಾ ಕಥಂ ವಿಚರನ್ತಿ ಕಥಂ ವುಚ್ಚನ್ತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾ ಸತ್ತಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಮೇತೇಸಮತ್ಥೀತಿ **ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾ**। ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಂಯುತ್ತಾ ವಿಯ ಪವತ್ತಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅಭಿನಿವಿಸವತ್ಥೂಸು ಸಂಯುತ್ತಾ ವಿಯ ಪವತ್ತಾ ಸತ್ತಾ **ಅವಿಜ್ಜಾಪಕ್ಖೇನ** ವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ನಿಚ್ಚಾದಿಅಭಿನಿವೇಸವತ್ಥುಭೂತೇ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣೇ **ವಿಚರನ್ತಿ** ವಿವಿಧಾ ಚರನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ, **ತೇ** ನಿಚ್ಚಾದಿಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಾ ವಿಚರನ್ತಾ ಸತ್ತಾ **“ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ”**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತಣ್ಹಾಸಂಯೋಜನಮೇತೇಸನ್ತಿ **ತಣ್ಹಾಸಂಯೋಜನಾ**। ತಣ್ಹಾಯ ಸಂಯುತ್ತಾ ವಿಯ ಪವತ್ತಾ, ತಣ್ಹಾಯ ವಾ ಆರಮ್ಮಣಭೂತೇ ವತ್ಥುಕಾಮೇ ಸಂಯುತ್ತಾ ವಿಯ ಪವತ್ತಾ ಸತ್ತಾ **ತಣ್ಹಾಪಕ್ಖೇನ** ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತೇನ ಆರಮ್ಮಣಭೂತೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ **ವಿಚರನ್ತಿ** ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

“ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ ಸತ್ತಾ ಕಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಅನುಯುತ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ತಣ್ಹಾಚರಿತಾ ಸತ್ತಾ ಕಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಅನುಯುತ್ತಾ ವಿಹರನ್ತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ ಸತ್ತಾ **ಇತೋ** ಸಾಸನತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಹೋನ್ತಾಪಿ “ಸುಖೇನ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಂ ಸುಖಂ ನತ್ಥಿ, ದುಕ್ಖೇನ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಂ ಸುಖಂ ಪನ ಅತ್ಥೀ”ತಿ ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತಾ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಂ ಪಞ್ಚಾತಪಾದಿಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಅನುಯುತ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ। ತಣ್ಹಾಚರಿತಾ ಸತ್ತಾ **ಇತೋ** ಸಾಸನತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಹೋನ್ತಾಪಿ “ಕಾಮೇ ಪಟಿಸೇವನ್ತಾ ಲೋಕಂ ವಡ್ಢಾಪೇನ್ತಾ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ವಡ್ಢಾಪೇನ್ತೀ”ತಿ ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತಾ ಕಾಮೇಸು ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಅನುಯುತ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ।

“ಕಸ್ಮಾ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ ತಥಾವಿಧಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಅನುಯುತ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಕಸ್ಮಾ ತಣ್ಹಾಚರಿತಾ ತಥಾವಿಧಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಅನುಯುತ್ತಾ ವಿಹರನ್ತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕಿಂ ಕಾರಣ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತತ್ಥ ತೇಸು ದಿಟ್ಠಿಚರಿತತಣ್ಹಾಚರಿತೇಸು। **ಯಂ** ಯಸ್ಮಾ ಕಾರಣಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ತಂ ಕಾರಣಂ ಕಿನ್ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಇತೋ** ಸಾಸನತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಯೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸಚ್ಚವವತ್ಥಾನಂ ನತ್ಥಿ, ಚತುಸಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನಾ ಕುತೋ ಚ ಅತ್ಥಿ, ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಕೋಸಲ್ಲಂ ವಾ ಉಪಸಮಸುಖಪ್ಪತ್ತಿ ವಾ ಕುತೋ ಅತ್ಥಿ, **ತೇ** ಪುಗ್ಗಲಾ ಉಪಸಮಸುಖಸ್ಸ ಅನಭಿಞ್ಞಾ ವಿಪರೀತಚೇತಾ ಹುತ್ವಾ ಏವಂ ಆಹಂಸು “ಸುಖೇನ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಂ ಸುಖಂ ನತ್ಥಿ , ದುಕ್ಖೇನ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಂ ಸುಖಂ ನಾಮ ಅತ್ಥೀ”ತಿ। ತೇ ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಏವಂದಿಟ್ಠೀ ದುಕ್ಖೇನ ಸುಖಂ ಪತ್ಥಯಮಾನಾ ಹುತ್ವಾ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ। **ಇತೋ** ಸಾಸನತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಯೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸಚ್ಚವವತ್ಥಾನಂ ನತ್ಥಿ, ಚತುಸಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನಾ ಕುತೋ ಚ ಅತ್ಥಿ, ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಕೋಸಲ್ಲಂ ವಾ ಉಪಸಮಸುಖಪ್ಪತ್ತಿ ವಾ ಕುತೋ ಅತ್ಥಿ, **ತೇ** ಪುಗ್ಗಲಾ ಉಪಸಮಸುಖಸ್ಸ ಅನಭಿಞ್ಞಾ ವಿಪರೀತಚೇತಾ ಹುತ್ವಾ ಏವಮಾಹಂಸು “ಯೋ ಕಾಮೇ ಪಟಿಸೇವತಿ, ಸೋ ಲೋಕಂ ವಡ್ಢಯತಿ, ಯೋ ಲೋಕಂ ವಡ್ಢಯತಿ, ಸೋ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತೀ”ತಿ। ತೇ ಏವಂಸಞ್ಞೀ ಏವಂದಿಟ್ಠೀ ಕಾಮೇಸು ಸುಖಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಂ ಅನುಯುತ್ತಾ ಚ ವಿಹರನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

“ತಥಾ ವಿಹರನ್ತಾ ಕಿಂ ವಡ್ಢಯನ್ತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತೇ ತದಭಿಞ್ಞಾ ಸನ್ತಾ ರೋಗಮೇವ ವಡ್ಢಯನ್ತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। “ತಥಾ ವಡ್ಢಯನ್ತಾ ರೋಗಾದೀನಂ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢಯನ್ತಿ ಕಿ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತೇ ರೋಗಾಭಿತುನ್ನಾ ಗಣ್ಡಪಟಿಪೀಳಿತಾ ಸಲ್ಲಾನುವಿದ್ಧಾ ನಿರಯತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಪೇತಾಸುರೇಸು ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಿಮುಜ್ಜಾನಿ ಕರೋನ್ತಾ ಉಗ್ಘಾತನಿಗ್ಘಾತಂ ಪಚ್ಚನುಭೋನ್ತಾ ರೋಗಗಣ್ಡಸಲ್ಲಭೇಸಜ್ಜಂ ನ ವಿನ್ದನ್ತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ಥೋ ಪನ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೯) ವುತ್ತೋ। “ಕತಮೇ ಸಂಕಿಲೇಸವೋದಾನಾ, ಕತಮೇ ರೋಗಾದಯೋ, ಕತಮಂ ಭೇಸಜ್ಜ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಸಂಕಿಲೇಸವೋದಾನರೋಗಭೇಸಜ್ಜಾದೀಸು। ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗೋ ಚ ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ ಚ **ಸಂಕಿಲೇಸೋ** ಹೋತಿ, ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ **ವೋದಾನಂ** ಹೋತಿ, ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗೋ ಚ **ರೋಗೋ** ಹೋತಿ, ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ **ರೋಗನಿಗ್ಘಾತಕಭೇಸಜ್ಜಂ**…ಪೇ॰.. ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ **ಸಲ್ಲುದ್ಧಾರಣಭೇಸಜ್ಜಂ** ಹೋತಿ।

“ಕತಮೋ ಕತಮಂ ಸಚ್ಚ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ದುಕ್ಖ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಸಂಕಿಲೇಸಾದೀಸು ಸಂಕಿಲೇಸೋ ಏಕದೇಸವಸೇನ **ದುಕ್ಖಂ** ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಹೋತಿ। **ತದಭಿಸಙ್ಗೋ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಂಕಿಲೇಸೇ ಅಭಿಸಙ್ಗೋ ವಿಯ ಪವತ್ತೋ ಲೋಕಿಯಧಮ್ಮೋ ನಿರವಸೇಸವಸೇನ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ದುಕ್ಖೇ ಅಭಿಸಙ್ಗೋ ವಿಯ ಪವತ್ತಾ ತಣ್ಹಾ **ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ** ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ಹೋತಿ। ತಣ್ಹಾನಿರೋಧೋ **ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ** ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ಹೋತಿ। ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ಹೋತಿ। ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾನಿ। “ತೇಸು ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಕತಮಂ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ, ಕತಮೋ ಪಹಾತಬ್ಬೋ, ಕತಮೋ ಭಾವೇತಬ್ಬೋ, ಕತಮೋ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೮೦. ದಿಟ್ಠಿಚರಿತತಣ್ಹಾಚರಿತಾನಂ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಾದಿವಸೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ, “ಕಥಂ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತತಣ್ಹಾಚರಿತಾನಂ ಸಕ್ಕಾಯದಸ್ಸನೇ ಪವತ್ತಿಭೇದವಸೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ “ದಿಟ್ಠಿಚರಿತತಣ್ಹಾಚರಿತಾನಂ ಸಕ್ಕಾಯದಸ್ಸನೇ ಕತಮೋ ಪವತ್ತಿಭೇದೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಇಮೇಸಂ ಸಕ್ಕಾಯದಸ್ಸನೇ ಅಯಂ ಪವತ್ತಿಭೇದೋತಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತತ್ಥ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ – “ಇದಾನಿ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತತಣ್ಹಾಚರಿತಾನಂ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿದಸ್ಸನೇ ಪವತ್ತಿಭೇದಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ‘ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ’ತಿಆದಿ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ದಿಟ್ಠಿಚರಿತತಣ್ಹಾಚರಿತೇಸು। **ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ** ಪುಗ್ಗಲಾ **ರೂಪಂ** “ಅತ್ತಾ”ತಿ ಅತ್ತತೋ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ…ಪೇ॰… **ವಿಞ್ಞಾಣಂ** “ಅತ್ತಾ”ತಿ ಅತ್ತತೋ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾನಂ ಅತ್ತಾಭಿನಿವೇಸಸ್ಸ ಬಲವಭಾವತೋ, ತಣ್ಹಾಚರಿತಾ ಪನ ರೂಪಂ ವಾ “ಅತ್ತಾ”ತಿ **ರೂಪವನ್ತಂ ಅತ್ತಾನಂ** ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ **ಅತ್ತನಿ ವಾ ರೂಪಂ, ರೂಪಸ್ಮಿಂ ವಾ** “ಅತ್ತಾ”ತಿ **ಅತ್ತಾನಂ** ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ…ಪೇ॰… **ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಮಿಂ ವಾ** “ಅತ್ತಾ”ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ ತಣ್ಹಾಚರಿತಾನಂ ಅತ್ತನಿಯಾಭಿನಿವೇಸಸ್ಸ ಬಲವಭಾವತೋ। ಪಞ್ಚಸು ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಏಕೇಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಚತುಬ್ಬಿಧತ್ತಾ **ವೀಸತಿವತ್ಥುಕಾ ಅಯಂ** ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ “ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತತಣ್ಹಾಚರಿತಾನಂ ಸಕ್ಕಾಯದಸ್ಸನೇ ಪವತ್ತಿಭೇದೋ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

“ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ಕತಮೋ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತಸ್ಸಾ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸಾ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಜಹನವಸೇನ ಲೋಕುತ್ತರಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ, ತಸ್ಸಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ **ಅನ್ವಾಯಿಕಾ** ಅನುಗುಣಭಾವೇನ ಪವತ್ತನಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಚ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಜಹನವಸೇನ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ಭವನ್ತಿ। “ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಯಿಕಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಯಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಅಯಂ** ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದಿಕೋ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ತಸ್ಸಾ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಹೋತಿ ಪಹಾಯಕತ್ತಾ। “ತೇ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಖನ್ಧತೋ ಕಿತ್ತಕಾ ಹೋನ್ತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತೇ ತಯೋ ಖನ್ಧಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ಕತಮೋ ಖನ್ಧೋ ಸಮಥೋ, ಕತಮೋ ಖನ್ಧೋ ವಿಪಸ್ಸನಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಚ ಸಮಥೋ, ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಪಸ್ಸನಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಸಕ್ಕಾಯಾದೀಸು ಕತಮೋ ಕತಮಂ ಸಚ್ಚಂ, ಕತಮೋ ಕತಮಂ ಸಚ್ಚ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಸಕ್ಕಾಯೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

“ದಿಟ್ಠಿಚರಿತತಣ್ಹಾಚರಿತಾನಂ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ, ಕಥಂ ಅನ್ತದ್ವಯಮಜ್ಝಿಮಪಟಿಪದಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಯೇ ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ದಿಟ್ಠಿಚರಿತತಣ್ಹಾಚರಿತೇಸು **ಯೇ** ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ ಪುಗ್ಗಲಾ **ರೂಪಂ** “ಅತ್ತಾ”ತಿ ಅತ್ತತೋ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ…ಪೇ॰… **ವಿಞ್ಞಾಣಂ** “ಅತ್ತಾ”ತಿ ಅತ್ತತೋ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಇಮೇ** ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ ಪುಗ್ಗಲಾ “ರೂಪಾದಯೋ ಚ ಅತ್ತಾ, ರೂಪಾದೀನಞ್ಚ ಅನಿಚ್ಚತ್ತಾ, ಅತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅನಿಚ್ಚತ್ತಾ ಅತ್ತಾ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ, ಅತ್ತಾ ವಿನಸ್ಸತಿ, ಅತ್ತಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ನ ಹೋತೀ”ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸನತೋ **“ಉಚ್ಛೇದವಾದಿನೋ”**ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಯೇ** ತಣ್ಹಾಚರಿತಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ರೂಪಂ ವಾ “ಅತ್ತಾ”ತಿ **ರೂಪವನ್ತಂ** ಅತ್ತಾನಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ…ಪೇ॰… ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಾ “ಅತ್ತಾ”ತಿ **ವಿಞ್ಞಾಣವನ್ತಂ**

ಅತ್ತಾನಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಅತ್ತನಿ ವಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಇಮೇ** ತಣ್ಹಾಚರಿತಾ ಪುಗ್ಗಲಾ "ರೂಪಾದೀಹಿ ಅತ್ತಾ ಅಞ್ಞೋ ಅಞ್ಞತ್ತಾ ಅತ್ತಾ ನಿಚ್ಚೋ ಸಸ್ಸತೋ"ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸನತೋ "**ಸಸ್ಸತವಾದಿನೋ**"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ।

ತತ್ಥ ತೇಸು ಉಚ್ಛೇದವಾದೀಸಸ್ಸತವಾದೀಪುಗ್ಗಲೇಸು ಪವತ್ತಾ ಉಚ್ಛೇದವಾದಸಸ್ಸತವಾದಾ **ಉಭೋ ಅನ್ತಾ** ಅನ್ತದ್ವಯಪಟಿಪದಾ **ಹೋನ್ತಿ। ಅಯಂ** ಅನ್ತದ್ವಯಪಟಿಪದಾ ಸಂಸಾರಪವತ್ತನಸ್ಸ ಹೇತುಭಾವತೋ **ಸಂಸಾರಪವತ್ತಿ** ಹೋತಿ, **ತಸ್ಸ** ಅನ್ತದ್ವಯಸ್ಸ ಪಟಿಪಜ್ಜನಸ್ಸ ಪಜಹನವಸೇನ ಮಜ್ಝಿಮಪಟಿಪದಾಸಙ್ಖಾತೋವ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಹೋತಿ ಪಹಾಯಕತ್ತಾ। **ಅಯಂ** ಮಗ್ಗೋ ಸಂಸಾರನಿವತ್ತನಸ್ಸ ಹೇತುಭಾವತೋ **ಸಂಸಾರನಿವತ್ತಿ** ಹೋತಿ। **ತತ್ಥ** ಸಂಸಾರಪವತ್ತಿಸಂಸಾರನಿವತ್ತೀಸು **ಪವತ್ತಿ** ಸಂಸಾರಪವತ್ತಿ **ದುಕ್ಖಂ** ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, **ತದಭಿಸಙ್ಗೋ** ತಸ್ಮಿಂ ದುಕ್ಖೇ ಅಭಿಸಙ್ಗೋ ತಣ್ಹಾ **ಸಮುದಯೋ** ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ತಣ್ಹಾನಿರೋಧೋ **ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ** ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ **ಮಗ್ಗೋ** ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ, ಇತಿ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ। "**ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯ**"ನ್ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ವುತ್ತನಯೋವ ಅತ್ಥೋ।

"ಉಚ್ಛೇದಸಸ್ಸತಸ್ಸ ಕಿತ್ತಕೋ ಪಭೇದೋ, ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಕಿತ್ತಕೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ "**ತತ್ಥ ಉಚ್ಛೇದಸಸ್ಸತ**"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥ** ಉಚ್ಛೇದಸಸ್ಸತಅರಿಯಮಗ್ಗೇಸು ಉಚ್ಛೇದಸಸ್ಸತದಸ್ಸನಂ **ಸಮಾಸತೋ** ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವೀಸತಿವತ್ಥುಕಾ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ। ಉಚ್ಛೇದೋ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಪಞ್ಚವಿಧೋ, ಸಸ್ಸತದಸ್ಸನಂ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ತಿಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಪನ್ನರಸವಿಧನ್ತಿ ವೀಸತಿವಿಧಂ ಹೋತಿ। **ವಿತ್ಥಾರತೋ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ।** ಕತಮಾನಿ? ಚತ್ತಾರೋ ಸಸ್ಸತವಾದಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತವಾದಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಅನ್ತಾನನ್ತವಾದಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಅಮರಾವಿಕ್ಖೇಪವಾದಾ, ದ್ವೇ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನವಾದಾ, ಸೋಳಸ ಸಞ್ಞೀವಾದಾ, ಅಟ್ಠ ಅಸಞ್ಞೀವಾದಾ, ಅಟ್ಠ ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞೀವಾದಾ, ಸತ್ತ ಉಚ್ಛೇದವಾದಾ, ಪಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮನಿಬ್ಬಾನವಾದಾತಿ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ **ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಸುತ್ತೇ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೩೦ ಆದಯೋ) ಆಗತಾನಿ। **ತೇಸಂ** ಉಚ್ಛೇದಸಸ್ಸತದಸ್ಸನಾನಂ ತೇಚತ್ತಾಲೀಸಂ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಮಗ್ಗೋ। ಕತಮೇ ತೇಚತ್ತಾಲೀಸಂ? "ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ ದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾ ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ"ತಿ ತಿಸ್ಸೋ ಸಞ್ಞಾ ಚ "ಪಹಾನಸಞ್ಞಾ ವಿರಾಗಸಞ್ಞಾ ನಿರೋಧಸಞ್ಞಾ"ತಿ ತಿಸ್ಸೋ ಸಞ್ಞಾ ಚಾತಿ ಛ ಸಞ್ಞಾ ಚ "ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ, ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ, ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಅಟ್ಠ ಮಗ್ಗಙ್ಗಾನೀ"ತಿ ತೇಚತ್ತಾಲೀಸಂ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಮಗ್ಗೋ ನಾಮ।

"ಸಮಥವಸೇನ ಕತಮೋ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ "**ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖಾ ಪಾಕಟಾ।** ದಸ **ಕಸಿಣಾಯತನಾನಿ** ಸಮಥವಸೇನ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಮಗ್ಗೋ ನಾಮ। "ಕತಮಂ ಞಾಣಂ ಕತಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪದಾಲನ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ "**ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಾನೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೇ ಪವತ್ತಾನಿ **ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ,** ಮೋಹೋ। ತಣ್ಹಾಚರಿತೇ ಪವತ್ತಾನಿ **ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ,** ಜಾಲಂ। **ಅನಾದಿ**ವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ಮೋಹೋ। **ಅನಿಧನ**ವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಜಾಲಂ। ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತೇಜೇತ್ವಾ ತಿಕ್ಖಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಞ್ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣಞ್ಚ **ಞಾಣವಜಿರಂ** ನಾಮ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾನಂ ಞಾಣಪದಟ್ಠಾನತ್ತಾ। ಮೋಹೋ ಚ ಜಾಲಞ್ಚ **ಮೋಹಜಾಲಂ।** ಪದಾಲೇತೀತಿ **ಪದಾಲನಂ,** ಕತ್ತರಿ ಯುಪಚ್ಚಯೋ, ಮೋಹಜಾಲಸ್ಸ ಪದಾಲನನ್ತಿ **ಮೋಹಜಾಲಪದಾಲನಂ।** ಪದಾಲನಞ್ಹಿ ದುವಿಧಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪದಾಲನಂ ಸಮುಚ್ಛೇದಪದಾಲನನ್ತಿ। ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ **ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪದಾಲನಂ,** ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ **ಸಮುಚ್ಛೇದಪದಾಲನಂ** ಏವ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಮೋಹಜಾಲೇ ಅವಿಜ್ಜಾ ಮೋಹೋ, ಭವತಣ್ಹಾ ಜಾಲಂ। ಅತ್ತನೋ ಆಧಾರಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ದುಕ್ಖಾದೀಸು ಅಟ್ಠಸು ಠಾನೇಸು ಮೋಹೇತೀತಿ **ಮೋಹೋ।** ಪರಮಂ ಜಾಲಂ ಜಟಂ ಲಾಯಿತ್ವಾ ಜಟಾವಸೇನ ಲಾತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ **ಜಾಲಂ,** ಅತ್ತನಿ ಜಾತಂ ಮಚ್ಛಸಕುಣಾದಿಕಂ ಲಾತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಲಾಪೇತಿ ಗಣ್ಹಾಪೇತೀತಿ ವಾ **ಜಾಲಂ,** ಜಾಲಂ ವಿಯಾತಿ **ಜಾಲಂ।** ತೇನ ವುತ್ತಂ – "ಅತೀತಾದಿಭೇದಭಿನ್ನೇಸು ರೂಪಾದೀಸು, ಸಕಲಅತ್ತಭಾವಾದೀಸು ಚ ಸಂಸಿಬ್ಬನವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ ಜಾಲಂ ಭವತಣ್ಹಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೦)। "ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾಹಿ

ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಾದೀನಂ ಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಾನಂ ನಿದ್ಧಾರಣಂ ಕತಂ ಕಥಂ ಕೇನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ 'ಪುಬ್ಬಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಚ ಭವತಣ್ಹಾಯ ಚಾ'ತಿ"** ವುತ್ತಂ।

೮೧. "ಇತೋ ಸಾಸನತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತತಣ್ಹಾಚರಿತಾನಂ ಪಟಿಪದಾದಯೋ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ಸಾಸನೇ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತತಣ್ಹಾಚರಿತಾನಂ ಪಟಿಪದಾದಯೋ ಕಥಂ ನಿದ್ಧಾರಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ "ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಾ ಸುತ್ತತ್ಥಾ ಆಚರಿಯೇನ ದಸ್ಸಿತಾ, ವೋದಾನಪಕ್ಖಸುತ್ತತ್ಥಾ ಕಥಂ ದಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ವಾ **"ತತ್ಥ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ ಅಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ದಿಟ್ಠಿಚರಿತತಣ್ಹಾಚರಿತೇಸು। **ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಹುತ್ವಾ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಸಲ್ಲೇಖಾನುಸನ್ತತವುತ್ತಿ ಭವತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಸಲ್ಲೇಖೇ ತಿಬ್ಬಗಾರವೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಲ್ಲೇಖೇ ತಿಬ್ಬಗಾರವತ್ತಾ। **ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಹುತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಾನುಸನ್ತತವುತ್ತಿ ಭವತಿ । ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಸಿಕ್ಖಾಯ ತಿಬ್ಬಗಾರವೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಿಕ್ಖಾಯ ತಿಬ್ಬಗಾರವತ್ತಾ। **ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ **ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ** ಪುಗ್ಗಲೋ ಭವತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ದಿಟ್ಠಿಯಾ ದಿಟ್ಠಿವಿಸಯೇ ಪಞ್ಞಾಸದಿಸಪವತ್ತನತೋ। **ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ ಭವತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಮಿಚ್ಛಾಧಿಮೋಕ್ಖತ್ತಾ। **ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ ಸುಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ, ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾಯ ಚ ನಿಯ್ಯಾತಿ, ಸುಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ, ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾಯ ಚ ನಿಯ್ಯಾತಿ ಸುಖೇನ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತುಂ ಸಮತ್ಥತ್ತಾ। **ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ, ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾಯ ಚ ನಿಯ್ಯಾತಿ, ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ, ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾಯ ಚ ನಿಯ್ಯಾತಿ ದುಕ್ಖೇನ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತುಂ ಸಮತ್ಥತ್ತಾ।

"ತಥಾ ಕಸ್ಮಾ ನಿಯ್ಯಾತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕಿಂ ಕಾರಣಂ ಯ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಯಂ** ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ನಿಯ್ಯಾತಿ, ತಂ **ಕಾರಣಂ ಕಿ**ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ತಸ್ಸ** ತಣ್ಹಾಚರಿತಸ್ಸ ಕಾಮಾ ಸುಖೇನ ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತಾ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಭವನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಾಮಾನಂ ಸುಖೇನ ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತತ್ತಾ ತಥಾ ನಿಯ್ಯಾತಿ। **ಸೋ** ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ **ಕಾಮೇಹಿ** ವತ್ಥುಕಾಮಕಿಲೇಸಕಾಮೇಹಿ ವಿವೇಚಿಯಮಾನೋ ದುಕ್ಖೇನ ಪಟಿನಿಸ್ಸರತಿ, ದನ್ಧಞ್ಚ **ಧಮ್ಮಂ** ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಆಜಾನಾತಿ। **ಯೋ ಪನ ಅಯಂ** ಪುಗ್ಗಲೋ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ ಹೋತಿ, ಸೋ **ಅಯಂ** ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಆದಿತೋ** ಆದಿಮ್ಹಿಯೇವ **ಕಾಮೇಹಿ** ಕಿಲೇಸಕಾಮವತ್ಥುಕಾಮೇಹಿ ಅನತ್ಥಿಕೋ ಭವತಿ। **ಸೋ** ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ **ತತೋ** ತೇಹಿ ಕಾಮೇಹಿ ವಿವೇಚಿಯಮಾನೋ ಖಿಪ್ಪಞ್ಚ ಸುಖೇನ ಪಟಿನಿಸ್ಸರತಿ, ಖಿಪ್ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಂ ಆಜಾನಾತಿ।

"ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಾತಿ, ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ ಸುಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಾತೀತಿ ಏಕೇಕಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ದುಕ್ಖಾಪಿ ಪಟಿಪದಾ ದುವಿಧಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ ಚ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ ಚ, ಸುಖಾಪಿ ಪಟಿಪದಾ ದುವಿಧಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ ಚ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ ಚಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಏವಂ ಸತಿ ಏಕೋವ ದ್ವೀಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಪಟಿಪದಾಹಿ ನಿಯ್ಯಾತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸತ್ತಾಪೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಣ್ಹಾಚರಿತಾ ಸತ್ತಾಪಿ ದುವಿಧಾ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯಾಪಿ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಾಪಿ, ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ ಸತ್ತಾಪಿ ದುವಿಧಾ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯಾಪಿ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಾಪೀತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। **ಯೇ** ತಣ್ಹಾಚರಿತದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯಾ ಭವನ್ತಿ, **ತೇ** ತಣ್ಹಾಚರಿತದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ ದನ್ಧಞ್ಚ ಪಟಿನಿಸ್ಸರನ್ತಿ, ದನ್ಧಞ್ಚ ಧಮ್ಮಂ ಆಜಾನನ್ತಿ। **ಯೇ** ತಣ್ಹಾಚರಿತದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಾ ಭವನ್ತಿ, **ತೇ** ತಣ್ಹಾಚರಿತದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾ ಖಿಪ್ಪಞ್ಚ ಪಟಿನಿಸ್ಸರನ್ತಿ, ಖಿಪ್ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಂ ಆಜಾನನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏಕೇಕಸ್ಸೇವ ಏಕೇಕಾ ಪಟಿಪದಾ ಯುತ್ತಾವಾತಿ। "ಇಮಾಹಿ ಪಟಿಪದಾಹಿ ನಿಯ್ಯನ್ತಿಯೇವ, ನ ನಿಯ್ಯಿಂಸು ನಿಯ್ಯಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ ವತ್ತಮಾನವಿಭತ್ತಿಯಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠತ್ತಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಇಮಾ ಚತಸ್ಸೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅತೀತೇಪಿ ಇಮಾಹಿ ಚತೂಹಿ ಪಟಿಪದಾಹಿ ನಿಯ್ಯಿಂಸು, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸುಪಿ ನಿಯ್ಯನ್ತಿ, ಅನಾಗತೇಪಿ ನಿಯ್ಯಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ ಯಥಾ "ಪಬ್ಬತೋ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ।

ಏವನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ। ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ಚತುಕ್ಕಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪದಂ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿ। "ಕಿಮತ್ಥಂ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಅಬುಧಜನಸೇವಿತಾಯಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟಸ್ಸ ನಯಸ್ಸ ಭೂಮೀತಿ** ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾನಂ ವಸೇನ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ದ್ವಿದಿಸಾ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಾಪಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ವಸೇನ ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ದ್ವಿದಿಸಾ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಾಪಿ

ದಸ್ಸಿತಾ। ಅಯಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಾ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟಸ್ಸ ನಯಸ್ಸ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭೂಮಿ ಸಮುಟ್ಠಾನಭಾವತೋತಿ। "ತಥಾವಿಧಾಯ ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಾಯ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟಸ್ಸ ನಯಸ್ಸ ಸಮುಟ್ಠಾನಭೂಮಿಭಾವೋ ಕೇನ ಸದ್ದಹಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೮೧. "ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟಸ್ಸ ನಯಸ್ಸ ಸಮುಟ್ಠಾನಭೂತಾ ಭೂಮಿ ದಸ್ಸಿತಾ, ತಸ್ಸ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟಸ್ಸ ನಯಸ್ಸ ಕತ್ಥ ಕತಮಾ ದಿಸಾ ಕಿತ್ತಕೇನ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇಸು ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಹಿ**-ಸದ್ದೋ ಪಕ್ಖನ್ತರತ್ಥೋ। **ಯೇ** ದಿಸಾಭೂತಾ ಆಹಾರಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇಸು "ಕುಸಲಾಕುಸಲಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, **ತೇ** ದಿಸಾಭೂತಾ ಆಹಾರಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ದುವಿಧೇನ "ಇಮೇ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮಾ, ಇಮೇ ಕುಸಲಾ ವೋದಾನಧಮ್ಮಾ"ತಿ ದುವಿಧೇನ **ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಾ** ಆಲೋಚಿತಬ್ಬಾ। "ಕತಮೇನ ದುವಿಧೇನಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಲೋಕವಟ್ಟಾನುಸಾರೀ ಚ ಲೋಕವಿವಟ್ಟಾನುಸಾರೀ ಚಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಕತಮಂ ವಟ್ಟಂ, ಕತಮಂ ವಿವಟ್ಟ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ವಟ್ಟಂ ನಾಮ ಸಂಸಾರೋ, ವಿವಟ್ಟಂ ನಿಬ್ಬಾನ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಕತಮೋ ಹೇತೂ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾ ಹೇತು ಸಂಸಾರಸ್ಸಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಕತಮಂ ಕಮ್ಮಂ ನಾಮ, ಚೇತನಾಯೇವ ಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಕಿಂ, ಉದಾಹು ಚೇತಸಿಕಞ್ಚ ಫಲದಾನಸಮತ್ಥಾಸಮತ್ಥಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಕಿ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕಮ್ಮ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೇಸು। **"ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಥಂ** ಕೇನ ಪಕಾರೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚೇ ವದೇಯ್ಯ, ಯಥಾ ಯೇನ ಉಪಚಯೇನ ಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಫಲದಾನಸಮತ್ಥಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಉಪಚಯೇ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ತೇ ಕಿಲೇಸಾ ಕತಮೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಚೇ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕಿಲೇಸಾ ಚತೂಹಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಾ। "ತೇ ಕಿಲೇಸಾ ಕತ್ಥ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ"ತಿ ಚೇ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ, ದಸವತ್ಥುಕೇ ಕಿಲೇಸಪುಞ್ಜೇ ತೇ ಕಿಲೇಸಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

"ಕತಮಾನಿ ದಸ ವತ್ಥೂನೀ"ತಿ ಚೇ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರಾ, ಚತ್ತಾರೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಉಪಾದಾನಾನಿ, ಚತ್ತಾರೋ ಯೋಗಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಗನ್ಥಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಓಘಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಸಲ್ಲಾ, ಚತಸ್ಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ, ಚತ್ತಾರಿ ಅಗತಿಗಮನಾನೀತಿ ದಸ ವತ್ಥೂನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ ಚತುನ್ನಂ ಕಿಚ್ಚವಸೇನ ಏಕತ್ತಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಚ್ಚಯೋ ವತ್ಥುಕಾಮೋಪಿ ಕಿಲೇಸೋಪಿ ಕಿಲೇಸವತ್ಥು ಹೋತಿ ಪುರಿಮಾನಂ ಪುರಿಮಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ।

"ಕತಮೋ ಕತಮೋ ಕತಮಸ್ಸ ಕತಮಸ್ಸ ವತ್ಥೂ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಪಠಮೇ ಆಹಾರೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಆಲಮ್ಬಿತಬ್ಬೇ ಪಠಮೇ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೇ ಪಠಮೋ "ರೂಪಂ ಸುಭ"ನ್ತಿ **ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ** ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ಪವತ್ತತಿ। ಆಲಮ್ಬಿತಬ್ಬೇ ದುತಿಯೇ ಫಸ್ಸಾಹಾರೇ ದುತಿಯೋ "ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದನಾ ಸುಖಾ"ತಿ **ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ** ಪವತ್ತತಿ। ಆಲಮ್ಬಿತಬ್ಬೇ ತತಿಯೇ ಚಿತ್ತಾಹಾರೇ ತತಿಯೋ "ಚಿತ್ತಂ ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ **ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ** ಪವತ್ತತಿ, ಆಲಮ್ಬಿತಬ್ಬೇ ಚತುತ್ಥೇ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೇ "ಧಮ್ಮೋ ಅತ್ತಾ"ತಿ **ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ** ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ಪವತ್ತತಿ। ಆಲಮ್ಬಿತಬ್ಬೇ ಪಠಮೇ "ರೂಪಂ ಸುಭ"ನ್ತಿ **ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ** ಪಠಮಂ ಕಾಮುಪಾದಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ಪವತ್ತತಿ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಯಥಾರಹಂ ನಯಾನುಸಾರೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೮೨. "ತೇಸು ಆಹಾರಾದೀಸು ಕತಮೋ ಕತಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಯೋ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಆಹಾರಾದೀಸು, ತಣ್ಹಾಚರಿತದಿಟ್ಠಿಚರಿತೇಸು ವಾ। ತಣ್ಹಾಚರಿತಸ್ಸ ರೂಪವೇದನಾಸು ತಿಬ್ಬಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಯೋ ಚ ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ, ಯೋ ಚ ಫಸ್ಸಾಹಾರೋ ಪವತ್ತತಿ, **ಇಮೇ** ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಫಸ್ಸಾಹಾರಾ ತಣ್ಹಾಚರಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ಭವನ್ತಿ। ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಚಿತ್ತೇಸು ಬಲವಅತ್ತನಿಚ್ಚಾಭಿನಿವೇಸಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಯೋ ಚ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೋ, ಯೋ ಚ ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರೋ ಪವತ್ತತಿ, **ಇಮೇ** ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರಾ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ಭವನ್ತಿ। **"ತತ್ಥ ಯೋ ಚ ಅಸುಭೇ ಸುಭ"**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಅತ್ಥೋ

ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ। ಪುರಿಮಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ತಣ್ಹಾಪಧಾನತ್ತಾ ಚೇವ ತಣ್ಹಾಸಭಾವತ್ತಾ ಚ, ಪಚ್ಛಿಮಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ದಿಟ್ಠಿಪಧಾನತ್ತಾ ಚೇವ ದಿಟ್ಠಿಸಭಾವತ್ತಾ ಚಾತಿ।

೮೪. "ಕತಮಸ್ಮಿಂ ಪಠಮಾದಿಕೇ ಆಹಾರೇ ಕತಮೋ ಪಠಮಾದಿಕೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಪವತ್ತತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕಬಳೀಕಾರೇ ಆಹಾರೇ"**ತಿಆದಿನಾ ನಾಮವಸೇನ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ ದಸ್ಸೇತಿ। "ಕತಮಸ್ಮಿಂ ವಿಪಲ್ಲಾಸೇ ಠಿತೋ ಕತಮಂ ಉಪಾದಿಯತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಪಠಮೇ ವಿಪಲ್ಲಾಸೇ ಠಿತೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪಠಮೇ ವಿಪಲ್ಲಾಸೇ **ಠಿತೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಮೇ ಯೇನ ಉಪಾದಾನೇನ ಉಪಾದಿಯತಿ, **ಇದಂ** ಉಪಾದಾನಂ "ಕಾಮುಪಾದಾನಂ ನಾಮಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೇಸೇಸು ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

"ಯೇನ ಕಾಮುಪಾದಾನೇನ ಕಾಮೇಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಂಯುಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ ಕಾಮುಪಾದಾನಧಮ್ಮೋ 'ಕಾಮಯೋಗೋ'ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಾನಂ ಯೋಜನತ್ಥಾದಯೋ ಪಾಳಿತೋ, ಅಟ್ಠಕಥಾತೋ ಚ ಪಾಕಟಾ।

೮೫. "ಆಹಾರಾದೀಸು ಕತಮೇ ಕತಮಾ ದಿಸಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಇಮಾ ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥ** ತೇಸು ಆಹಾರಚತುಕ್ಕಾದೀಸು ದಸಸು ಚತುಕ್ಕೇಸು ಪಠಮೋ ಪಠಮೋ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಾದಿಕೋ ಪಠಮಾ ದಿಸಾ, ದುತಿಯೋ ದುತಿಯೋ ಫಸ್ಸಾಹಾರಾದಿಕೋ ದುತಿಯಾ ದಿಸಾ, ತತಿಯೋ ತತಿಯೋ ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರಾದಿಕೋ ತತಿಯಾ ದಿಸಾ, ಚತುತ್ಥೋ ಚತುತ್ಥೋ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರಾದಿಕೋ ಚತುತ್ಥಾ ದಿಸಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

"ತಾಸು ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ತೇಸು ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಾದೀಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕತಮಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಇಮೇ ಆಹಾರಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಇಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾತಿ ವಿಭತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ತತ್ಥ ಯೋ ಚ ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಸ್ಸ ಉದತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ - "ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ಆಹಾರೋತಿಆದಿ ಆಹಾರಾದೀಸು ಯೇ ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ, ತಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ ಆರದ್ಧ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೫) ವುತ್ತಂ। **ದಸನ್ನಂ ಸುತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಏಕದೇಸಭೂತಾನಂ ದಸನ್ನಂ ಸುತ್ತಾನಂ। **ಅತ್ಥೋ**ತಿ ಸಭಾವಧಮ್ಮೋ। ಸದ್ದತ್ಥೋ ಹಿ ಅಸಮಾನೋತಿ। **"ಬ್ಯಞ್ಜನಮೇವ ನಾನ"**ನ್ತಿ ಏತೇನ ಚ ಸದ್ದತ್ಥಸ್ಸ ನಾನತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

"ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಾದೀಸು ಕತಮೇ ಆಹಾರಾದಯೋ ಕತಮೇನ ವಿಮೋಕ್ಖಮುಖೇನ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಹಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಯೋ ಚ ಕಬಳೀಕಾರೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಇತೀತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ। **ಸಬ್ಬೇ**ತಿ ಸಬ್ಬೇ ಆಹಾರಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಲೋಕವಟ್ಟಾನುಸಾರಿನೋ ಭವನ್ತಿ। **ತೇ**ತಿ ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಆಹಾರಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ। **ಲೋಕಾ**ತಿ ಲೋಕತೋ ವಟ್ಟತೋ। **ತೀಹಿ ವಿಮೋಕ್ಖಮುಖೇಹಿ** ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದೀಹಿ ನಿಯ್ಯನ್ತಿ।

೮೬. ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ದಿಸಾಭೂತಾ ಆಹಾರಚತುಕ್ಕಾದಯೋ ದಸ ಚತುಕ್ಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ಕತಮೇ ದಿಸಾಭೂತಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ದಿಸಾಭೂತೇ ಧಮ್ಮೇ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಪದಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಚತ್ತಾರೋ ವಿಹಾರಾ**ತಿ ದಿಬ್ಬವಿಹಾರಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾ ಅರಿಯವಿಹಾರಾ ಆನೇಞ್ಜವಿಹಾರಾತಿ ಚತ್ತಾರೋ ವಿಹಾರಾ। ತೇಸು ರೂಪಾವಚರಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ **ದಿಬ್ಬವಿಹಾರಾ,** ಚತಸ್ಸೋ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾಯೋ **ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾ,** ಚತಸ್ಸೋ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ **ಅರಿಯವಿಹಾರಾ,** ಚತಸ್ಸೋ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ **ಆನೇಞ್ಜವಿಹಾರಾ ಚತ್ತಾರೋ ಅಚ್ಛರಿಯಾ ಅಬ್ಭುತಾ ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಮಾನಪಹಾನಂ ಆಲಯಸಮುಗ್ಘಾತೋ ಅವಿಜ್ಜಾಪಹಾನಂ ಭವೂಪಸಮೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಅಚ್ಛರಿಯಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮಾ। **ಚತ್ತಾರಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾನೀ**ತಿ ಸಚ್ಚಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಚಾಗಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಪಞ್ಞಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಉಪಸಮಾಧಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾನಿ। **ಚತಸ್ಸೋ ಸಮಾಧಿಭಾವನಾ**ತಿ ಛನ್ದಸಮಾಧಿಭಾವನಾ ವೀರಿಯಸಮಾಧಿಭಾವನಾ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿಭಾವನಾ

ವೀಮಂಸಾಸಮಾಧಿಭಾವನಾತಿ ಚತಸ್ಸೋ ಸಮಾಧಿಭಾವನಾ। **ಚತ್ತಾರೋ ಸುಖಭಾಗಿಯಾ**ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ ತಪೋ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಸುಖಭಾಗಿಯಾ। ಅವಸೇಸಾ ಪಾಕಟಾ।

"ಚತೂಸು ಚತೂಸು ಪಟಿಪದಾದೀಸು ಕತಮೋ ಪಟಿಪದಾದಿಕೋ ಪಠಮೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿಕೋ ಭವತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಪಠಮಾ ಪಟಿಪದಾ ಪಠಮಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಪಟಿಪದಾದಯೋ ಪಞ್ಞಾಪದಟ್ಠಾನಾದಿಕಾ, ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಯೋ ಪನ ಸತಿಪದಟ್ಠಾನಾದಿಕಾ, ತಸ್ಮಾ 'ಪಠಮಾ ಪಟಿಪದಾ ಪಠಮಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನ'ನ್ತಿಆದಿಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಪಠಮಾ ಪಟಿಪದಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಪಠಮಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಪೂರೇತೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ಪೂರಕಪೂರೇತಬ್ಬಭಾವತೋ ತಥಾ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಥ ವಾ "ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಕತಮೇ ಪಟಿಪದಾದಯೋ ಕತಮೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿಕೇ ಪೂರೇನ್ತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಪಠಮಾ ಪಟಿಪದಾ ಭಾವಿತಾ ಬಹುಲೀಕತಾ ಪಠಮಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಪೂರೇತೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೮೭. "ತೇಸು ದಸಸು ಪಟಿಪದಾಚತುಕ್ಕಾದೀಸು ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕತಮಾ ದಿಸಾ, ಕತಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಕತಮಾ ದಿಸಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಇಮಾ ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾ ಪಠಮಾ ಪಟಿಪದಾ, ಪಠಮೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ದಸಸು ಪಟಿಪದಾಚತುಕ್ಕಾದೀಸು। **ಇಮಾ** ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ಪಠಮಾ ಪಟಿಪದಾದಯೋ ದಿಸಾ ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾ ಭವನ್ತಿ।

"ತೇಸು ಚತೂಸು ದಿಸಾಭೂತೇಸು ಪಟಿಪದಾಚತುಕ್ಕಾದೀಸು ಕತಮೋ ದಿಸಾಭೂತೋ ಅತ್ಥೋ ಕತಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಭೇಸಜ್ಜ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಪಠಮಾ ಪಟಿಪದಾ...ಪೇ॰... ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಸ್ಸ ಉದತ್ತಸ್ಸ ಭೇಸಜ್ಜ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

"ತೇಸು ದಸಸು ಪಟಿಪದಾದಿಚತುಕ್ಕೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕತಮೋ ಕತಮೋ ಕತಮಂ ಕತಮಂ ವಿಮೋಕ್ಖಮುಖ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ದುಕ್ಖಾ ಚ ಪಟಿಪದಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ಥೋ ಪನ **ಟೀಕಾಯಂ** ವಿತ್ಥಾರೇನ ವುತ್ತೋ ಪಾಕಟೋ। ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ದಿಸಾಭೂತಾ ಆಹಾರಚತುಕ್ಕಾದಯೋ ದಸ ಚತುಕ್ಕಾ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಪಹಾತಬ್ಬಭಾವೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ಪನ ದಿಸಾಭೂತಾ ಪಟಿಪದಾಚತುಕ್ಕಾದಯೋ ದಸ ಚತುಕ್ಕಾ ಸಮತಿಕ್ಕಮಪಹಾಯಕಭಾವೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ।

"ತೇಸಂ ಆಹಾರಚತುಕ್ಕಾದೀನಂ ದಸನ್ನಂ ಚತುಕ್ಕಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮನಪಹಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಯಂ ವಿಕ್ಕೀಳಿತಞ್ಚ ತೇಸಂ ಪಟಿಪದಾಚತುಕ್ಕಾದೀನಂ ದಸನ್ನಂ ಚತುಕ್ಕಾನಂ ಭಾವನಾಸಙ್ಖಾತಂ ಯಂ ವಿಕ್ಕೀಳಿತಞ್ಚ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಸಙ್ಖಾತಂ ಯಂ ವಿಕ್ಕೀಳಿತಞ್ಚ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ತಿವಿಧಂ ವಿಕ್ಕೀಳಿತಂ ಕತಮೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವಿಕ್ಕೀಳಿತಂ ಭವತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇಸಂ ವಿಕ್ಕೀಳಿತ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ "ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ವಿಮೋಕ್ಖಮುಖೇಹಿ ಯೇ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕಾ ವಿಮುಚ್ಚಿಂಸು, ತೇಸು ಬುದ್ಧಸ್ಸೇವ ವಿಕ್ಕೀಳಿತಂ ಭವತಿ ಕಿಂ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸ್ಸೇವ ವಿಕ್ಕೀಳಿತಂ ಭವತಿ ಕಿಂ, ಸಾವಕಸ್ಸೇವ ವಿಕ್ಕೀಳಿತಂ ಭವತಿ ಕಿಂ, ಉದಾಹು ಸಬ್ಬೇಸಂ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ ವಿಕ್ಕೀಳಿತಂ ಭವತಿ ಕಿ"ನ್ತಿ ವಿಚಾರಣಾಯ ಸಮ್ಭವತೋ **"ತೇಸಂ ವಿಕ್ಕೀಳಿತ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ವಿಮೋಕ್ಖಮುಖೇಹಿ ಯೇ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕಾ ಮುಚ್ಚಿಂಸು, **ತೇಸಂ** ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ **ವಿಕ್ಕೀಳಿತಂ**। ಯಂ ಆಹಾರಚತುಕ್ಕಾದೀನಂ ದಸನ್ನಂ ಚತುಕ್ಕಾನಂ ಸಪರಸನ್ತಾನೇ ಸಮತಿಕ್ಕಮನಪಹಾನಞ್ಚ ಯಾ ಪಟಿಪದಾಚತುಕ್ಕಾದೀನಂ ದಸನ್ನಂ ಚತುಕ್ಕಾನಂ ಸಪರಸನ್ತಾನೇ ಭಾವನಾಸಮ್ಪಾದನಾ, ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಸಮ್ಪಾದನಾ ಚ ಅತ್ಥಿ, ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ವಿಕ್ಕೀಳಿತಂ ನಾಮ ಭವತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

"ಸಬ್ಬೇಸಂ ಆಹಾರಚತುಕ್ಕಾದೀನಂ ದಸನ್ನಂ ಚತುಕ್ಕಾನಂ ಸಬ್ಬೇ ಪಟಿಪದಾಚತುಕ್ಕಾದಯೋ ದಸ ಚತುಕ್ಕಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ಹೋನ್ತಿ ಕಿಂ, ಉದಾಹು ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಚತುಕ್ಕಾನಂ ಚತುಕ್ಕಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ಹೋನ್ತಿ ಕಿ"ನ್ತಿ ವಿಚಾರಣಾಯ ಸಮ್ಭವತೋ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಚತುಕ್ಕಾನಂ ಚತುಕ್ಕಾ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ಹೋನ್ತಿ ಪಹಾತಬ್ಬಪಹಾಯಕಭಾವೇನಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರಾ ತೇಸಂ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಪದಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ - "ಇದಾನಿ ಆಹಾರಾದೀನಂ ಪಟಿಪದಾದೀಹಿ ಯೇನ ಸಮತಿಕ್ಕಮನಂ, ತಂ ನೇಸಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ 'ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರಾ ತೇಸಂ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಪದಾ'ತಿಆದಿಮಾಹಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰

ಅಟ್ಠ॰ ೮೭) ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ಚತ್ತಾರೋ ಯೇ ಆಹಾರಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ತೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಆಹಾರಾನಂ ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ಯಾ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಪದಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ತಾ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಪದಾ ಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಆಹಾರಾನಂ ಪಹಾತಬ್ಬತ್ತಾ, ಪಟಿಪದಾನಂ ಪನ ಪಹಾಯಕತ್ತಾ। ಸತಿಪಿ ಆಹಾರಾನಂ ಅಪ್ಪಹಾತಬ್ಬಭಾವೇ ವಿಪಸ್ಸನಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ ಆಹಾರಪಟಿಬದ್ಧಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಭಾವೋ ವುತ್ತೋತಿ ಏವಮಾದಿಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

ಸೀಹಾತಿ ಸೀಹಸದಿಸಾ ಬುದ್ಧಾ ಚ ಸೀಹಸದಿಸಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಚ ಸೀಹಸದಿಸಾ ಸಾವಕಾ ಚಾತಿ ಸೀಹಸದಿಸಾ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ। ಸಾವಕಾ ಪನ ಅಹತರಾಗದೋಸಮೋಹಾಪಿ ಸನ್ತಿ, ತೇಪಿ "ಸೀಹಾ"ತಿ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯುನ್ತಿ ತಂ ನಿವತ್ತಾಪನತ್ಥಂ **"ಹತರಾಗದೋಸಮೋಹಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಹನಿತಬ್ಬಾತಿ **ಹತಾ,** ರಾಗೋ ಚ ದೋಸೋ ಚ ಮೋಹೋ ಚ **ರಾಗದೋಸಮೋಹಾ,** ಹತಾ ರಾಗದೋಸಮೋಹಾ ಏತೇಹಿ ಸಾವಕೇಹೀತಿ **ಹತರಾಗದೋಸಮೋಹಾ,** ಸಾವಕಾತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ ಸಾವಕಾನಂಯೇವ ಬ್ಯಭಿಚಾರಸಮ್ಭವತೋತಿ। **ತೇಸಂ** ಸೀಹಾನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ, **ತೇಸಂ** ಸೀಹಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ, **ತೇಸಂ** ಸೀಹಾನಂ ಸಾವಕಾನಂ **ಭಾವನಾ** ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ಭಾವಿತಬ್ಬಾನಂ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾನಂ ಭಾವನಾ ವಡ್ಢನಾ ಚ, **ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ** ವೋದಾನಪಕ್ಖೇಯೇವ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾನಂ ಫಲನಿಬ್ಬಾನಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ ಚ, **ಬ್ಯನ್ತೀಕಿರಿಯಾ** ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ಪಹಾತಬ್ಬಾನಂ ಪಹಾನಸಙ್ಖಾತಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕಿರಿಯಾ ಚ **ವಿಕ್ಕೀಳಿತಂ** ನಾಮ ಭವತಿ।

ಇನ್ದ್ರಿಯಾಧಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಪವತ್ತನಂ ಭಾವನಾ, ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ ಚ। **ವಿಪರಿಯಾಸಾನಧಿಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಪಹಾನವಸೇನ ಅಪ್ಪವತ್ತನಂ, ಅನುಪ್ಪಾದನಞ್ಚ ಸಙ್ಖೇಪತೋ **ವಿಕ್ಕೀಳಿತಂ** ನಾಮಾತಿ ಗಹಿತಂ। **ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ** ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಿ **ಸದ್ಧಮ್ಮಗೋಚರೋ** ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವೋದಾನಪಕ್ಖಸ್ಸ ಗೋಚರೋ ಪವತ್ತನಹೇತೂತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾನಿ। **ವಿಪರಿಯಾಸಾ** ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ **ಕಿಲೇಸಗೋಚರೋ** ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖಸ್ಸ ಗೋಚರೋ ಪವತ್ತಿಹೇತೂತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ।

"ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರಾತಿಆದಿನಾ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ಆಹಾರಚತುಕ್ಕಾದೀನಂ ದಸನ್ನಂ ಚತುಕ್ಕಾನಂ ತಣ್ಹಾಚರಿತಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿಭಾವನಾಮುಖೇನ ಯಾ ನಿದ್ಧಾರಣಾ ಆಚರಿಯೇನ ಕತಾ, 'ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಪದಾ'ತಿಆದಿನಾ ಚ ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ಪಟಿಪದಾಚತುಕ್ಕಾದೀನಂ ದಸನ್ನಂ ಚತುಕ್ಕಾನಂ ತಣ್ಹಾಚರಿತಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವೋದಾನವಿಭಾವನಾಮುಖೇನ ಯಾ ನಿದ್ಧಾರಣಾ ಆಚರಿಯೇನ ಕತಾ, ಸಾ ಅಯಂ ನಿದ್ಧಾರಣಾ ಕತಮಸ್ಸ ನಯಸ್ಸ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭೂಮೀತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತಸ್ಸ ನಯಸ್ಸ ಭೂಮೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಯ**ನ್ತಿ ಯಾ ಅಯಂ ವುತ್ತನಯೇನ ದ್ವಿಪ್ಪಕಾರಾ ನಿದ್ಧಾರಣಾ ಕತಾ, ಸಾ ಅಯಂ ದ್ವಿಪ್ಪಕಾರಾ ನಿದ್ಧಾರಣಾ ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತಸ್ಸ ನಯಸ್ಸ **ಭೂಮಿ** ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ ಸಮುಟ್ಠಾನನ್ತಿ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನಕೋಸಲ್ಲೇಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ।

"ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಯ ನಿದ್ಧಾರಿತಾಯ ನಯಸ್ಸ ಭೂಮಿಭಾವೋ ಕಸ್ಮಾ ವಿಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇನಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತೇನ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಯ ನಿದ್ಧಾರಣಾಯ ನಯಭೂಮಿಭಾವೇನ **"ಯೋ ನೇತಿ...ಪೇ॰... ಕುಸಲಾತಿ ಚಾ"**ತಿ ಯಂ ವಚನಂ ಆಚರಿಯೋ ಆಹ, ತೇನ ವಚನೇನ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ।

ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತನಯಭೂಮಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭಾವಿತಾ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಾ, "ಕತಮಾ ತಿಪುಕ್ಖಲನಯಭೂಮೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ತಿಪುಕ್ಖಲನಯಭೂಮಿಂ ವಿಭಾವೇತುಕಾಮೋ **"ತತ್ಥ ಯೇ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏವಂ ಸತಿ "ಅಯಂ ಸಂಕಿಲೇಸೋ, ತೀಣಿ ಅಕುಸಲಮೂಲಾನೀ"ತಿಆದಿವಚನಮೇವ ಆಚರಿಯೇನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಕಸ್ಮಾ ಪನ "ತತ್ಥ ಯೇ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯಾ"ತಿಆದಿವಚನಂ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ? ಸಚ್ಚಂ, ತಿಪುಕ್ಖಲನಯಭೂಮಿಭಾವನಾ ಪನ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಆದಿಪುಗ್ಗಲತ್ತಯವಸೇನ ಪವತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಆದಿಪುಗ್ಗಲತ್ತಯಂ ವಿಭಾವೇತುಂ "ತತ್ಥ ಯೇ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯಾ"ತಿಆದಿವಚನಂ ವುತ್ತಂ।

ಏವಮಪಿ “ತತ್ಥ ಯೋ ಸುಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಾತಿ, ಅಯಂ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ”ತಿಆದಿವಚನಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಕಸ್ಮಾ ಪನ “ತತ್ಥ ಯೇ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯಾ”ತಿಆದಿವಚನಂ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ? ಸಚ್ಚಂ, ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಆದಿಪುಗ್ಗಲತ್ತಯಂ ಪನ ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತನಯತೋ ತಿಪುಕ್ಖಲನಯಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಚ್ಛನತೋ ನಿಕ್ಖಮನತೋ ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತನಯಭೂಮಿವಿಭಾವನಾಯಂ ಪಟಿಪದಾವಿಭಾಗತೋ ವಿಭಾವಿತಪುಗ್ಗಲಚತುಕ್ಕತೋ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತನಯಭೂಮಿವಿಭಾವನಾಯಂ ಪಟಿಪದಾವಿಭಾಗತೋ ವಿಭಾವಿತಂ ಪುಗ್ಗಲಚತುಕ್ಕಂ ಪರಮಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **“ತತ್ಥ ಯೇ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಯೋ ಪಟಿಪದಾಚತುಕ್ಕೋ ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತನಯಭೂಮಿವಿಭಾವನಾಯಂ ನಿದ್ಧಾರಿತೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಪದಾಚತುಕ್ಕೇ। **ಯೇ**ತಿ ಯೇ ದನ್ಧಉದತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಪುಗ್ಗಲಾ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಸುಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾಯ ಚ ಸುಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾಯ ಚ ನಿಯ್ಯನ್ತಿ, ಇತಿ ನಿಯ್ಯಕಾ ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಚ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ। “ತೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಕತಮೋ ಸಂಕಿಲೇಸೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ “ತೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಯಂ ಸಂಕಿಲೇಸೋ”ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ **“ತೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಯಂ ಸಂಕಿಲೇಸೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ…ಪೇ॰… ಚತ್ತಾರಿ ಅಗತಿಗಮನಾನಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಿ, ಇತಿ ಅಯಂ ದಸವಿಧೋ ಆಹಾರಚತುಕ್ಕಾದಿಚತುಕ್ಕೋ ತೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ। ತೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತೋ, “ಕತಮಂ ವೋದಾನ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಇದಂ ವೋದಾನ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಪದಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ಚತಸ್ಸೋ ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, **ಇತಿ** ಇದಂ ದಸವಿಧಂ ಪಟಿಪದಾಚತುಕ್ಕಾದಿಚತುಕ್ಕಭೂತಂ ಧಮ್ಮಜಾತಂ ತೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವೋದಾನಂ ಹೋತಿ।

೮೮. “ತೇಸು ಚತೂಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು ಕತಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ, ಕತಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ, ಕತಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇಯ್ಯೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಯೇ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ಪುಬ್ಬೇಪಿ ‘ತತ್ಥ ಯೇ’ತಿಆದಿನಾ ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಪುನ “ತತ್ಥ ಯೇ’ತಿಆದಿನಾ ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ”ತಿ ಚೇ ವದೇಯ್ಯ? ಪುಬ್ಬೇ ಸಂಕಿಲೇಸವೋದಾನಂ ಸಾಮಿಭಾವೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ಪಚ್ಛಾ ಪನ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಆದೀನಂ ಅವಯವಾನಂ ಸಮೂಹಭಾವೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾತಿ ವಿಸೇಸತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ತತ್ಥ ಯೇ…ಪೇ॰… ಇಮೇ ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯೋಜನತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಸದಿಸೋವ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಚತೂಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು। **ಯೋ**ತಿ ಉದತ್ತೋ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ। **ಅಯ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ನಿಯತೋ ಉದತ್ತೋ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ। ಪುನ **ಯೋ**ತಿ ಉದತ್ತೋವ ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ ಚ ಮನ್ದೋ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ ಚ। **ಸಾಧಾರಣಾಯಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾಯ ಚ ಸುಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾಯ ಚ।

“ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಆದಯೋ ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ತೇಸು ತೀಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು ಕತಮಸ್ಸ ಕತಮಸ್ಸ ಕತಮಂ ಕತಮಂ ಭಗವಾ ಉಪದಿಸತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಭಗವಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ “ಪಟಿಪದಾಭೇದೇನ ಪುಗ್ಗಲಭೇದೋ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭಾವಿತೋ, ಕಥಂ ದೇಸನಾಭೇದೇನ ಪುಗ್ಗಲಭೇದೋ ವಿಭಾವಿತೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ದೇಸನಾಭೇದೇನಪಿ ಪುಗ್ಗಲಭೇದಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **“ತತ್ಥ ಭಗವಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ತೀಸು ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಆದೀಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು। “ಸಮಥದೇಸನಾವಿಪಸ್ಸನಾದೇಸನಾಭೇದೇನೇವ ಪುಗ್ಗಲಭೇದೋ ವಿಭಾವಿತೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಮುದುಧಮ್ಮದೇಸನಾತಿಕ್ಖಧಮ್ಮದೇಸನಾಭೇದೇನಪಿ ಪುಗ್ಗಲಭೇದಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **“ತತ್ಥ ಭಗವಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏವಮೇವ ಅನುಸನ್ಧ್ಯತ್ಥೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ।

ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಪಟಿಪದಾಭೇದೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಸುಂ ಚ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಾ ಚ ಪಟಿಪದಾಭೇದೇನ ಚೇವ ದೇಸನಾಭೇದೇನ ಚ ತಯೋ ಹೋನ್ತೀತಿ ವಿಭಾವೇತುಂ **“ತತ್ಥ ಯೇ”**ತಿಆದಿಂ ಪುನ ವತ್ವಾ **“ಇತಿ ಖೋ ಚತ್ತಾರಿ ಹುತ್ವಾ ತೀಣಿ ಭವನ್ತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಚತ್ತಾರಿ ತೀಣೀ**ತಿ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸನಿದ್ದೇಸೋ, “ಚತ್ತಾರೋ ತಯೋ”ತಿ ಪನ ಪಕತಿಲಿಙ್ಗನಿದ್ದೇಸೋ ಕಾತಬ್ಬೋವ।

“ತೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಕತಮೋ ಸಂಕಿಲೇಸೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಯಂ ಸಂಕಿಲೇಸೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಯಂ ಸಂಕಿಲೇಸೋತಿ** “ತೀಣಿ ಅಕುಸಲಮೂಲಾನಿ…ಪೇ॰… ಸೀಲವಿಪತ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿ ಆಚಾರವಿಪತ್ತೀ”ತಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಇತಿ ಅಯಂ ಸಮೂಹೋ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ। “ತೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತೋ, ಕಥಂ ವೋದಾನಂ ನಿದ್ಧಾರಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಇದಂ ವೋದಾನ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಇದಂ ವೋದಾನನ್ತಿ** “ತೀಣಿ ಕುಸಲಮೂಲಾನಿ…ಪೇ॰… ತೀಣಿ ವಿಮೋಕ್ಖಮುಖಾನಿ ಸುಞ್ಞತಂ ಅನಿಮಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತ”ನ್ತಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಂ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮೂಹಭೂತಂ ಇತಿ ಇದಂ ಧಮ್ಮಜಾತಂ ವೋದಾನಂ ಹೋತಿ।

“ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಹುತ್ವಾ ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಭವನ್ತೀತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭಾವಿತಾ, ತಯೋ ಹುತ್ವಾ ಕಿತ್ತಕಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಭವನ್ತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **“ಇತಿ ಖೋ ಚತ್ತಾರಿ ಹುತ್ವಾ ತೀಣಿ ಭವನ್ತಿ, ತೀಣಿ ಹುತ್ವಾ ದ್ವೇ ಭವನ್ತಿ ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ ಚ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ ಚಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಇತೀತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ **ಚತ್ತಾರಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಹುತ್ವಾ **ತೀಣಿ** ತಯೋ ಭವನ್ತಿ। **ತೀಣಿ** ತಯೋ ಹುತ್ವಾ ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ ಚ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ ಚಾತಿ **ದ್ವೇ** ಪುಗ್ಗಲಾ ಭವನ್ತಿ।

“ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಕತಮೋ ಸಂಕಿಲೇಸೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **“ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಯಂ ಸಂಕಿಲೇಸೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಯಂ ಸಂಕಿಲೇಸೋತಿ** “ತಣ್ಹಾ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾ ಚ…ಪೇ॰… ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ ಚ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ ಚಾ”ತಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಂ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಇತಿ ಅಯಂ ಸಮೂಹೋ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ಹೋತಿ।

“ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತೋ, ಕಥಂ ವೋದಾನ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **“ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಇದಂ ವೋದಾನ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಇದಂ ವೋದಾನನ್ತಿ** “ಸಮಥೋ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಚ…ಪೇ॰… ಸಉಪಾದಿಸೇಸಾ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತು, ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತೂ”ತಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಾನಂ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮೂಹಭೂತಂ ಇತಿ ಇದಂ ಧಮ್ಮಜಾತಂ ವೋದಾನಂ ಹೋತಿ।

“ತೀಣಿ ಅಕುಸಲಮೂಲಾನೀ”ತಿಆದಿನಾ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ಅಕುಸಲಮೂಲತಿಕಾದೀನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ತಿಕಾನಂ, ತಿಣ್ಣಂ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಆದಿಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸವಿಭಾವನಾಮುಖೇನ ಯಾ ನಿದ್ಧಾರಣಾ ಕತಾ, “ತೀಣಿ ಕುಸಲಮೂಲಾನೀ”ತಿಆದಿನಾ ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ಕುಸಲಮೂಲತಿಕಾದೀನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ತಿಕಾನಂ, ತಿಣ್ಣಂ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಆದಿಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವೋದಾನವಿಭಾವನಾಮುಖೇನ ಯಾ ನಿದ್ಧಾರಣಾ ಕತಾ, **ಅಯಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರನಿದ್ಧಾರಣಾ ತಿಪುಕ್ಖಲಸ್ಸ ಚ ನಯಸ್ಸ, ಅಙ್ಕುಸಸ್ಸ ಚ ನಯಸ್ಸ **ಭೂಮಿ** ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಪವತ್ತಿಹೇತು ನಾಮಾತಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ “ತಣ್ಹಾ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾ ಚಾ”ತಿಆದಿನಾ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾದುಕಾದೀನಂ ಪನ್ನರಸನ್ನಂ ದುಕಾನಂ, ದ್ವಿನ್ನಂ ತಣ್ಹಾಚರಿತದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವೋದಾನವಿಭಾವನಾಮುಖೇನ ಯಾ ನಿದ್ಧಾರಣಾ ಕತಾ, “ಸಮಥೋ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಚಾ”ತಿಆದಿನಾ ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾದುಕಾದೀನಂ ಏಕೂನವೀಸತಿದುಕಾನಂ, ದ್ವಿನ್ನಂ ತಣ್ಹಾಚರಿತದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವೋದಾನವಿಭಾವನಾಮುಖೇನ ಯಾ ನಿದ್ಧಾರಣಾ ಕತಾ, ಅಯಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟಸ್ಸ ನಯಸ್ಸ ಭೂಮೀತಿಪಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ। ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನವಸೇನ ಹಿ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟನಯತೋ ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತನಯಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ, ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತನಯತೋ ಚ ತಿಪುಕ್ಖಲನಯಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ ಹೋತಿ। ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನವಸೇನ ಪನ ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತನಯತೋ ತಿಪುಕ್ಖಲನಯಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ, ತಿಪುಕ್ಖಲನಯತೋ ಚ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟನಯಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಅನ್ತೇ ‘ತಣ್ಹಾ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾ ಚಾ’ತಿಆದಿನಾ ಸಮಥಸ್ಸ ನಯಸ್ಸ ಭೂಮಿ ದಸ್ಸಿತಾ। ತೇನೇವ ಹಿ ‘ಚತ್ತಾರಿ ಹುತ್ವಾ ತೀಣಿ ಭವನ್ತಿ, ತೀಣಿ ಹುತ್ವಾ ದ್ವೇ ಭವನ್ತೀ’ತಿ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೮)।

“ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಅಯಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಯ ನಿದ್ಧಾರಣಾಯ ತಿಪುಕ್ಖಲಸ್ಸ ಚ ನಯಸ್ಸ, ಅಙ್ಕುಸಸ್ಸ ಚ ನಯಸ್ಸ ಭೂಮಿಭಾವೋ ವಿಞ್ಞಾಯತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **“ತೇನಾಹಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತೇನ** ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ನಿದ್ಧಾರಣಾಯ ಭೂಮಿಭಾವೇನ ಆಚರಿಯೋ **“ಯೋ ಅಕುಸಲೇ...ಪೇ॰... ದಿಸಾಲೋಚನೇನಾತಿ ಚಾ”**ತಿ ಯಂ ವಚನಂ ಆಹ, ತೇನ ವಚನೇನ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾಯ ನಿದ್ಧಾರಣಾಯ ತಿಪುಕ್ಖಲ...ಪೇ॰... ಯಸ್ಸ ಭೂಮಿಭಾವೋ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

“ಏತ್ತಾವತಾ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞಂ ನತ್ಥೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ನಿಯುತ್ತಂ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇನ ಯೇನ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನೇನ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ವಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ , ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ವಾ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ತಂ ತಂ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ **ನಿಯುತ್ತಂ** ಯಥಾರಹಂ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ನಯಕ್ಕಮೇನ ಪನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ದಸ್ಸಯಿಸ್ಸಾಮಿ - ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ, ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲಾತಿ ಪುಗ್ಗಲಾ ತಿಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಭವನ್ತಿ, ಚತುದಿಸಾ, ಛದಿಸಾ, ಅಟ್ಠದಿಸಾತಿ ದಿಸಾಪಿ ತಿಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಭವನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾತಿ** ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ ಪುಗ್ಗಲೋತಿ ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಭವನ್ತಿ। **ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾತಿ** ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಪುಗ್ಗಲೋ, ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞುಪುಗ್ಗಲೋ, ನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲೋತಿ ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಭವನ್ತಿ। **ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲಾತಿ** ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಾದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾದಿಭೇದೇನ ಭಿನ್ನಾ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯೋ ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯೋ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯೋ ತಣ್ಹಾಚರಿತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯೋ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತೋ ಪುಗ್ಗಲೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಭವನ್ತಿ। **ಚತುದಿಸಾತಿ** ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ದಿಸಾ, ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ದಿಸಾತಿ ಚತುದಿಸಾ ಭವನ್ತಿ। **ಛದಿಸಾತಿ** ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ತಿಸ್ಸೋ ತಿಸ್ಸೋ ದಿಸಾ, ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ತಿಸ್ಸೋ ತಿಸ್ಸೋ ದಿಸಾತಿ ಛದಿಸಾ ಭವನ್ತಿ। **ಅಟ್ಠದಿಸಾತಿ** ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ಚತಸ್ಸೋ ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾ, ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ಚತಸ್ಸೋ ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾತಿ ಅಟ್ಠದಿಸಾ ಭವನ್ತಿ। ತೇಸು ದ್ವೇ ದ್ವೇ ತಣ್ಹಾಚರಿತದಿಟ್ಠಿಚರಿತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ, ಚತುದಿಸಾ ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ। ತಯೋ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞುನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲೇ ಚ ಛದಿಸಾ ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಿಪುಕ್ಖಲನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ। ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಾದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾದಿಭೇದೇನ ಭಿನ್ನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯತಣ್ಹಾಚರಿತತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯತಣ್ಹಾಚರಿತಮುದಿನ್ದ್ರಿಯದಿಟ್ಠಿಚರಿತತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯದಿಟ್ಠಿಚರಿತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಚ ಅಟ್ಠದಿಸಾ ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ । ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನೇ ವಿಭಜಿತೇ ದಿಸಾಲೋಚನಅಙ್ಕುಸನಯಸಮುಟ್ಠಾನಾನಿಪಿ ವಿಭಜಿತಾನಿ ಭವನ್ತಿ।

“ಕಥಂ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತೀ”ತಿ ಚೇ ವದೇಯ್ಯ? “ತಣ್ಹಾ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾ ಚ ಅಹಿರಿಕಞ್ಚ ಅನೋತ್ತಪ್ಪಞ್ಚ ಅಸ್ಸತಿ ಚ ಅಸಮ್ಪಜಞ್ಞಞ್ಚ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ಚ ಕೋಸಜ್ಜಞ್ಚ ದೋವಚಸ್ಸಞ್ಚ ಅಹಂಕಾರೋ ಚ ಮಮಂಕಾರೋ ಚ ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ಚ ಪಮಾದೋ ಚ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಞ್ಚ ಅಸಂವರೋ ಚ ಅಭಿಜ್ಝಾ ಚ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಚ ನೀವರಣಞ್ಚ ಸಂಯೋಜನಞ್ಚ ಕೋಧೋ ಚ ಉಪನಾಹೋ ಚ ಮಕ್ಖೋ ಚ ಪಳಾಸೋ ಚ ಇಸ್ಸಾ ಚ ಮಚ್ಛೇರಞ್ಚ ಮಾಯಾ ಚ ಸಾಠೇಯ್ಯಞ್ಚ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ ಚ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ ಚಾ”ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ೮೮) ದುಕದುಕವಸೇನ ದೇಸಿತೋ ಅಯಂ ದಿಸಾಭೂತೋ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಸಮೂಹೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ತಣ್ಹಾಚರಿತದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ಹೋತೀತಿ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ಸಂಕಿಲೇಸಸಾಮಞ್ಞಭಾವೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ “ಇಮೇಸು ಪನ್ನರಸಸು ದುಕದುಕವಸೇನ ದೇಸಿತೇಸು ದಿಸಾಭೂತೇಸು ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೇಸು ಕತಮೋ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ಕತಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ದಿಸಾ”ತಿ ಮನಸಾವ ದಿಸಾಧಮ್ಮಭಾವೇನ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ “ಅಯಂ ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಪಠಮೋ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ತಣ್ಹಾಚರಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ಪಠಮಾ ದಿಸಾ ನಾಮ, ಅಯಂ ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ದುತಿಯೋ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ದುತಿಯಾ ದಿಸಾ ನಾಮಾ”ತಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚದುಕ್ಖಸಚ್ಚಾನಿ ಯಥಾರಹಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಧಮ್ಮಸಭಾವೋ ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ದಸ್ಸಿತೋ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ, ತಸ್ಸ ಓಲೋಕನಾ ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ದಸ್ಸಿತಾ, ಸೋ

ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ ದಿಸಾಲೋಚನನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ, ತಥಾ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ದಿಸಾವಿಸೇಸಭೂತಸ್ಸ ಧಮ್ಮವಿಸೇಸಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ನಯನಞ್ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ನಯತಿ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ ಅಙ್ಕುಸನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ।

"ಸಮಥೋ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಚ, ಹಿರೀ ಚ ಓತ್ತಪ್ಪಞ್ಚ, ಸತಿ ಚ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಞ್ಚ, ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ ಚ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ ಚ, ಸೋವಚಸ್ಸಞ್ಚ ಧಮ್ಮೇ ಞಾಣಞ್ಚ ಅನ್ವಯೇ ಞಾಣಞ್ಚ, ಖಯೇ ಞಾಣಞ್ಚ ಅನುಪ್ಪಾದೇ ಞಾಣಞ್ಚ, ಸದ್ಧಾ ಚ ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಚ, ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಞ್ಚ ಸಂವರೋ ಚ, ಅನಭಿಜ್ಝಾ ಚ ಅಬ್ಯಾಪಾದೋ ಚ, ರಾಗವಿರಾಗಾ ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ, ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾ ಚ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿ, ಅಭಿಸಮಯೋ ಚ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ ಚ, ಸನ್ತುಟ್ಠಿ ಚ ಅಕ್ಕೋಧೋ ಚ, ಅನುಪನಾಹೋ ಚ ಅಮಕ್ಖೋ ಚ, ಅಪಳಾಸೋ ಚ ಇಸ್ಸಾಪಹಾನಞ್ಚ ಮಚ್ಛರಿಯಪ್ಪಹಾನಞ್ಚ ವಿಜ್ಜಾ ಚ, ವಿಮುತ್ತಿ ಚ ಸಙ್ಖತಾರಮ್ಮಣೋ ಚ ವಿಮೋಕ್ಖೋ, ಅಸಙ್ಖತಾರಮ್ಮಣೋ ಚ ವಿಮೋಕ್ಖೋ, ಸಉಪಾದಿಸೇಸಾ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತು, ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತೂ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ೮೮) ತಿಕದುಕವಸೇನ ದೇಸಿತಂ ಇದಂ ದಿಸಾಭೂತಂ ಕುಸಲಸಮೂಹಧಮ್ಮಜಾತಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ತಣ್ಹಾಚರಿತದಿಟ್ಠಿಚರಿತಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವೋದಾನಂ ಹೋತೀತಿ ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ವೋದಾನಸಾಮಞ್ಞಭಾವೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ "ಇಮೇಸು ಏಕೂನವೀಸತಿಯಾ ದುಕದುಕವಸೇನ ವಾ ದೇಸಿತೇಸು ದಿಸಾಭೂತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕತಮೋ ಕತಮೋ ಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ಕತಮಸ್ಸ ಕತಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ದಿಸಾ"ತಿ ಮನಸಾವ ದಿಸಾಧಮ್ಮಭಾವೇನ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ "ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಪಠಮೋ ಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ತಣ್ಹಾಚರಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ಪಠಮಾ ದಿಸಾ ನಾಮ, ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ದುತಿಯೋ ಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ದುತಿಯಾ ದಿಸಾ ನಾಮಾ"ತಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚನಿರೋಧಸಚ್ಚಾನಿ ಯಥಾರಹಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಧಮ್ಮಭಾವೋ ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ದಸ್ಸಿತೋ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ, ತಸ್ಸ ಓಲೋಕನಾ ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ದಸ್ಸಿತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ ದಿಸಾಲೋಚನನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ, ತಥಾ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ದಿಸಾವಿಸೇಸಭೂತಸ್ಸ ಧಮ್ಮವಿಸೇಸಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ನಯನಞ್ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ನಯತಿ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ ಅಙ್ಕುಸನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ।

"ಕಥಂ ತಿಪುಕ್ಖಲನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತೀ"ತಿ ಚೇ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ, "ತೀಣಿ ಅಕುಸಲಮೂಲಾನಿ - ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ, ದೋಸೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ, ಮೋಹೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। ತೀಣಿ ದುಚ್ಚರಿತಾನಿ - ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ , ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ, ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ। ತಯೋ ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕಾ - ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ, ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ, ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ। ತಿಸ್ಸೋ ಅಕುಸಲಸಞ್ಞಾ - ಕಾಮಸಞ್ಞಾ, ಬ್ಯಾಪಾದಸಞ್ಞಾ, ವಿಹಿಂಸಾಸಞ್ಞಾ। ತಿಸ್ಸೋ ವಿಪರೀತಸಞ್ಞಾ - ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ, ಸುಖಸಞ್ಞಾ, ಅತ್ತಸಞ್ಞಾ। ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ - ಸುಖಾ ವೇದನಾ, ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ, ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾ। ತಿಸ್ಸೋ ದುಕ್ಖತಾ - ದುಕ್ಖದುಕ್ಖತಾ, ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತಾ, ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖತಾ। ತಯೋ ಅಗ್ಗೀ - ರಾಗಗ್ಗಿ, ದೋಸಗ್ಗಿ, ಮೋಹಗ್ಗಿ। ತಯೋ ಸಲ್ಲಾ - ರಾಗಸಲ್ಲೋ, ದೋಸಸಲ್ಲೋ, ಮೋಹಸಲ್ಲೋ। ತಿಸ್ಸೋ ಜಟಾ - ರಾಗಜಟಾ, ದೋಸಜಟಾ, ಮೋಹಜಟಾ। ತಿಸ್ಸೋ ಅಕುಸಲೂಪಪರಿಕ್ಖಾ - ಅಕುಸಲಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ , ಅಕುಸಲಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ, ಅಕುಸಲಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ। ತಿಸ್ಸೋ ವಿಪತ್ತಿಯೋ - ಸೀಲವಿಪತ್ತಿ, ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿ, ಆಚಾರವಿಪತ್ತೀ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ೮೮) ತಿಕವಸೇನ ದೇಸಿತೋ ಅಯಂ ದಿಸಾಭೂತೋ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಸಮೂಹೋ ತಿಣ್ಣಂ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞುನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ಹೋತೀತಿ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ಸಂಕಿಲೇಸಸಾಮಞ್ಞಭಾವೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ "ಇಮೇಸು ದ್ವಾದಸಸು ತಿಕತಿಕವಸೇನ ದೇಸಿತೇಸು ದಿಸಾಭೂತೇಸು ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೇಸು ಕತಮೋ ಕತಮೋ ಅಕುಸಲೋ ಧಮ್ಮೋ ಕತಮಸ್ಸ ಕತಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ದಿಸಾ"ತಿ ಮನಸಾವ ದಿಸಾಧಮ್ಮಭಾವೇನ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ "ಅಯಂ ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಪಠಮೋ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ಪಠಮಾ ದಿಸಾ ನಾಮ। ಅಯಂ ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ದುತಿಯೋ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞುಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ದುತಿಯಾ ದಿಸಾ ನಾಮ। ಅಯಂ ಅಯಂ ತತಿಯೋ ತತಿಯೋ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ನೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ತತಿಯಾ ದಿಸಾ ನಾಮಾ"ತಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚದುಕ್ಖಸಚ್ಚಾನಿ ಯಥಾರಹಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಧಮ್ಮಸಭಾವೋ ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ

ದಸ್ಸಿತೋ। ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ ತಿಪುಕ್ಖಲನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ। ತಸ್ಸ ಓಲೋಕನಾ ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ದಸ್ಸಿತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ ದಿಸಾಲೋಚನನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ ತಥಾ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ದಿಸಾವಿಸೇಸಭೂತಸ್ಸ ಧಮ್ಮವಿಸೇಸಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ನಯನಞ್ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ನಯತಿ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಅಙ್ಕುಸನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ।

"ತೀಣಿ ಕುಸಲಮೂಲಾನಿ - ಅಲೋಭೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ, ಅದೋಸೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ, ಅಮೋಹೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ। ತೀಣಿ ಸುಚರಿತಾನಿ - ಕಾಯಸುಚರಿತಂ, ವಚೀಸುಚರಿತಂ, ಮನೋಸುಚರಿತಂ। ತಯೋ ಕುಸಲವಿತಕ್ಕಾ - ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕೋ, ಅಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ, ಅವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ। ತಯೋ ಸಮಾಧೀ - ಸವಿತಕ್ಕೋ ಸವಿಚಾರೋ ಸಮಾಧಿ, ಅವಿತಕ್ಕೋ ವಿಚಾರಮತ್ತೋ ಸಮಾಧಿ, ಅವಿತಕ್ಕೋ ಅವಿಚಾರೋ ಸಮಾಧಿ। ತಿಸ್ಸೋ ಕುಸಲಸಞ್ಞಾ - ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಞ್ಞಾ, ಅಬ್ಯಾಪಾದಸಞ್ಞಾ, ಅವಿಹಿಂಸಾಸಞ್ಞಾ। ತಿಸ್ಸೋ ಅವಿಪರೀತಸಞ್ಞಾ - ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ, ದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾ, ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ। ತಿಸ್ಸೋ ಕುಸಲೂಪಪರಿಕ್ಖಾ - ಕುಸಲಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ, ಕುಸಲಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ, ಕುಸಲಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ। ತೀಣಿ ಸೋಚೇಯ್ಯಾನಿ - ಕಾಯಸೋಚೇಯ್ಯಂ, ವಚೀಸೋಚೇಯ್ಯಂ, ಮನೋಸೋಚೇಯ್ಯಂ। ತಿಸ್ಸೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ - ಸೀಲಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪತ್ತಿ । ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ - ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ , ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ। ತಯೋ ಖನ್ಧಾ - ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ। ತೀಣಿ ವಿಮೋಕ್ಖಮುಖಾನಿ - ಸುಞ್ಞತಂ, ಅನಿಮಿತ್ತಂ, ಅಪ್ಪಣಿಹಿತ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ೮೮) ತಿಕತಿಕವಸೇನ ದೇಸಿತಂ ಇದಂ ದಿಸಾಭೂತಂ ಕುಸಲಸಮೂಹಧಮ್ಮಜಾತಂ ತಿಣ್ಣಂ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞುನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವೋದಾನಂ ಹೋತೀತಿ ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ವೋದಾನಸಾಮಞ್ಞಭಾವೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ "ಇಮೇಸು ದ್ವೀಸು ದ್ವಾದಸಸು ತಿಕತಿಕವಸೇನ ದೇಸಿತೇಸು ದಿಸಾಭೂತೇಸು ಕುಸಲಧಮ್ಮೇಸು ಕತಮೋ ಕತಮೋ ಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ಕತಮಸ್ಸ ಕತಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ದಿಸಾ"ತಿ ಮನಸಾವ ದಿಸಾಧಮ್ಮಭಾವೇನ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ "ಅಯಂ ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಪಠಮೋ ಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ಪಠಮಾ ದಿಸಾ ನಾಮ। ಅಯಂ ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ದುತಿಯೋ ಕುಸಲೋ ಧಮ್ಮೋ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞುಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ದುತಿಯಾ ದಿಸಾ ನಾಮ। ಅಯಂ ಅಯಂ ತತಿಯೋ ತತಿಯೋ ಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ತತಿಯಾ ದಿಸಾ ನಾಮಾ"ತಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ದಿಸಾಭಾವೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚನಿರೋಧಸಚ್ಚಾನಿ ಯಥಾರಹಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಧಮ್ಮಸಭಾವೋ ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ದಸ್ಸಿತೋ। ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ ತಿಪುಕ್ಖಲನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ। ತಸ್ಸ ಓಲೋಕನಾ ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ದಸ್ಸಿತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ ದಿಸಾಲೋಚನನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ। ತಥಾ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ದಿಸಾವಿಸೇಸಭೂತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ನಯನಞ್ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ನಯತಿ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ ಅಙ್ಕುಸನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ।

"ಕಥಂ ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತನಯಸಮುಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ಚೇ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ, "ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರಾ, ಚತ್ತಾರೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಉಪಾದಾನಾನಿ, ಚತ್ತಾರೋ ಯೋಗಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಗನ್ಥಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಓಘಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಸಲ್ಲಾ, ಚತಸ್ಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ, ಚತ್ತಾರಿ ಅಗತಿಗಮನಾನೀ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ೮೭) ಚತುಕ್ಕಚತುಕ್ಕವಸೇನ ದೇಸಿತೋ ಅಯಂ ದಿಸಾಭೂತೋ ಚತುಕ್ಕೋ ಚತುಕ್ಕೋ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೋ "ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಕಸ್ಸ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಚರಿತಸ್ಸ ಚ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಕಸ್ಸ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಚರಿತಸ್ಸ ಚ ಸುಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಕಸ್ಸ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಸ್ಸ ಚ ಸುಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಕಸ್ಸ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸಂಕಿಲೇಸೋತಿ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ಸಂಕಿಲೇಸಸಾಮಞ್ಞಭಾವೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ "ಇಮೇಸು ಚತುಕ್ಕಚತುಕ್ಕವಸೇನ ದೇಸಿತೇಸು ದಸಸು ಚತುಕ್ಕೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕತಮೋ ಕತಮೋ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ಕತಮಸ್ಸ ಕತಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ದಿಸಾ"ತಿ ಮನಸಾವ ಸಂಕಿಲೇಸಪಕ್ಖೇ ದಿಸಾಧಮ್ಮಭಾವೇನ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ "ಅಯಂ ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಪಠಮೋ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಕಸ್ಸ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಚರಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಠಮಾ ದಿಸಾ

ನಾಮ। ಅಯಂ ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ದುತಿಯೋ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಕಸ್ಸ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಚರಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ದುತಿಯಾ ದಿಸಾ ನಾಮ। ಅಯಂ ಅಯಂ ತತಿಯೋ ತತಿಯೋ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ಸುಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಕಸ್ಸ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತತಿಯಾ ದಿಸಾ ನಾಮ। ಅಯಂ ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೋ ಚತುತ್ಥೋ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ಸುಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಕಸ್ಸ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಾ ದಿಸಾ ನಾಮಾ"ತಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ದಿಸಾಭಾವೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ, ಸಮುದಯಸಚ್ಚದುಕ್ಖಸಚ್ಚಾನಿ ಯಥಾರಹಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ, ವಿಭಜಿತಬ್ಬಧಮ್ಮಸಭಾವೋ ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ದಸ್ಸಿತೋ। ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ। ತಸ್ಸ ಓಲೋಕನಾ ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ದಸ್ಸಿತಾ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ ದಿಸಾಲೋಚನನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ। ತಥಾ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ದಿಸಾವಿಸೇಸಭೂತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ನಯನಞ್ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ನಯತಿ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ ಅಙ್ಕುಸನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ।

"ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಪದಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಝಾನಾನಿ, ಚತ್ತಾರೋ ವಿಹಾರಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಅಚ್ಛರಿಯಾ ಅಬ್ಭುತಾ ಧಮ್ಮಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾನಿ, ಚತಸ್ಸೋ ಸಮಾಧಿಭಾವನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಸುಖಭಾಗಿಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ಚತಸ್ಸೋ ಅಪ್ಪಮಾಣಾ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ೮೮) ಚತುಕ್ಕಚತುಕ್ಕವಸೇನ ದೇಸಿತಂ ಇದಂ ದಿಸಾಭೂತಂ ಕುಸಲಸಮೂಹಧಮ್ಮಜಾತಂ "ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಕಸ್ಸ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಚರಿತಸ್ಸ ಚ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಕಸ್ಸ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಚರಿತಸ್ಸ ಚ ಸುಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಕಸ್ಸ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಸ್ಸ ಸ ಸುಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಕಸ್ಸ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವೋದಾನಂ ಹೋತೀತಿ ವೋದಾನಪಕ್ಖೇ ವೋದಾನಸಾಮಞ್ಞಭಾವೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ "ಇಮೇಸು ಚತುಕ್ಕಚತುಕ್ಕವಸೇನ ದೇಸಿತೇಸು ದಸಸು ಚತುಕ್ಕೇಸು ಕುಸಲಧಮ್ಮೇಸು ಕತಮೋ ಕತಮೋ ಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ಕತಮಸ್ಸ ಕತಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ದಿಸಾ"ತಿ ಮನಸಾವ ದಿಸಾಧಮ್ಮಭಾವೇನ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ, "ಅಯಂ ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಪಠಮೋ ಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಕಸ್ಸ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಚರಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಠಮಾ ದಿಸಾ ನಾಮ। ಅಯಂ ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ದುತಿಯೋ ಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಕಸ್ಸ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಚರಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ದುತಿಯಾ ದಿಸಾ ನಾಮ। ಅಯಂ ಅಯಂ ತತಿಯೋ ತತಿಯೋ ಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ಸುಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಕಸ್ಸ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತತಿಯಾ ದಿಸಾ ನಾಮ। ಅಯಂ ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೋ ಚತುತ್ಥೋ ಕುಸಲಧಮ್ಮೋ ಸುಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾಯ ನಿಯ್ಯಕಸ್ಸ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಚರಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಾ ದಿಸಾ ನಾಮಾ"ತಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ದಿಸಾಭಾವೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ, ಮಗ್ಗಸಚ್ಚನಿರೋಧಸಚ್ಚಾನಿ ಯಥಾರಹಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ, ವಿಭಜಿತಬ್ಬಧಮ್ಮಸಭಾವೋ ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ದಸ್ಸಿತೋ। ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ ಸೀಹವಿಕ್ಕೀಳಿತನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ। ತಸ್ಸ ಓಲೋಕನಾ ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ದಸ್ಸಿತಾ। ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ ದಿಸಾಲೋಚನನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತಿ। ತಥಾ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ದಿಸಾವಿಸೇಸಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ನಯನಞ್ಚ ಯೇನ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೇನ ನಯತಿ, ಸೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋ ಚ ಅಙ್ಕುಸನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತೀತಿ ನಯಕ್ಕಮೇನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಭವತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಇತಿ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ

ವಿಭಾವನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾನುಸಾರೇನ ಗಮ್ಭೀರತ್ಥೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನವಿಭಾವನಾ

೮೯. “ತತ್ಥ ಕತಮಂ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಆಚರಿಯೇನ ಸಬ್ಬಥಾ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಠಪಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, “ಸೋಳಸಹಾರಪಞ್ಚನಯಅಟ್ಠಾರಸಮೂಲಪದೇಸು ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾ ಕಥಂ ವಿಭತ್ತಾ, ಕುಹಿಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **“ತತ್ಥ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾ ಕುಹಿಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಸೋಳಸಹಾರಪಞ್ಚನಯಅಟ್ಠಾರಸಮೂಲಪದೇಸು ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾ ಕೇನ ಪದೇನ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ, ಕುಹಿಂ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನೇ ಮಯಾ ವಿಭತ್ತಾ, ತುಮ್ಹೇಹಿ ಚ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನೇ ದಟ್ಠಬ್ಬಾತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। ವಿಭತ್ತಾಯೇವ ಹಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ ಭವನ್ತಿ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೯) ಪನ -

> “ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾ ನಯಸಮುಟ್ಠಾನಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಂ ವಿಭಜನ್ತೋ ಯಸ್ಮಾ ಸಙ್ಗಹವಾರಾದೀಸು ಮೂಲಪದೇಹೇವ ಪಟ್ಠಾನಂ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸರೂಪತೋ ನ ದಸ್ಸಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ಮೂಲಪದೇಹಿ ಪಟ್ಠಾನಂ ನಿದ್ಧಾರೇತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಪಟ್ಠಾನತೋಪಿ ಮೂಲಪದಾನಿ ನಿದ್ಧಾರೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ‘ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾ ಕುಹಿಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ? ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನೇ’ತಿ ಆಹಾ”ತಿ -

ವುತ್ತಂ। ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನೇ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತಾ, “ಕತಮಂ ತಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಅಟ್ಠಾರಸಮೂಲಪದಸಾಸನಪಟ್ಠಾನೇಸು ಕತಮಂ ತಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಇದಾನಿ ಮಯಾ ನಿದ್ಧಾರಿಯಮಾನಂ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದಿಸುತ್ತಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಮಾತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। **ಸಾಸನ**ನ್ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಸಾಸನಂ। **ಪಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಪರಿಯತ್ತಿಸಾಸನಸ್ಸ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯತಾದೀಹಿ ಪಕಾರೇಹಿ ಠಾನಂ ಪವತ್ತನಂ ಪಟ್ಠಾನಂ, ತಂದೀಪನಸುತ್ತಂ ಪನ ಇಧ ಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - **“ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತ”**ನ್ತಿಆದಿ। ಅಥ ವಾ **ಸಾಸನ**ನ್ತಿ ಅಧಿಸೀಲಅಧಿಚಿತ್ತಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖತ್ತಯಂ ಸಾಸನಂ ನಾಮ, ತಂ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಂ ಪತಿಟ್ಠಹತಿ ಏತೇನ ಸಂಕಿಲೇಸಾದಿನಾತಿ **ಪಟ್ಠಾನಂ,** ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸ್ಸ ಸಾಸನಸ್ಸ ಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ **ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಂ**। ತದಾಧಾರಭೂತಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಠಾನ್ಯೂಪಚಾರತೋ **ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಂ** ನಾಮ। ತಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತಂ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ -

> “ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ, ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ, ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ, ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ, ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ, ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ, ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ, ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ, ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ, ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ, ತಣ್ಹಾಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ, ದಿಟ್ಠಿಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ, ದುಚ್ಚರಿತಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ, ತಣ್ಹಾವೋದಾನಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ, ದಿಟ್ಠಿವೋದಾನಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ, ದುಚ್ಚರಿತವೋದಾನಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತ”ನ್ತಿ -

ವುತ್ತಂ। “ತೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ಯೇ ಸಂಕಿಲೇಸಾದಯೋ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಾ, ತೇಸು ಸಂಕಿಲೇಸಾದೀಸು ಸಂಕಿಲೇಸೋ ಕಿತ್ತಕೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ತಿವಿಧೋ ತಣ್ಹಾಸಂಕಿಲೇಸೋ ದಿಟ್ಠಿಸಂಕಿಲೇಸೋ ದುಚ್ಚರಿತಸಂಕಿಲೇಸೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಸುತ್ತನ್ತೇಸು ಸಂಕಿಲೇಸಾದೀಸು ಧಮ್ಮೇಸು। “ತಿವಿಧೇ ತಸ್ಮಿಂ ಸಂಕಿಲೇಸೇ ತಣ್ಹಾಸಂಕಿಲೇಸೋ ಕತಮೇನ ಕುಸಲೇನ ವಿಸುಜ್ಝತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ತಣ್ಹಾಸಂಕಿಲೇಸೋ ಸಮಥೇನ ವಿಸುಜ್ಝತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಿವಿಧೇ ತಣ್ಹಾಸಂಕಿಲೇಸಾದಿಕೇ। “ಸೋ ಸಮಥೋ ಖನ್ಧೇಸು ಕತಮೋ ಖನ್ಧೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಸೋ ಸಮಥೋ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೋ”**ತಿ

ವುತ್ತಂ। “ದಿಟ್ಠಿಸಂಕಿಲೇಸೋ ಕೇನ ವಿಸುಜ್ಝತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ದಿಟ್ಠಿಸಂಕಿಲೇಸೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ವಿಸುಜ್ಝತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಸಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕತಮೋ ಖನ್ಧೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಸಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। “ದುಚ್ಚರಿತಸಂಕಿಲೇಸೋ ಕೇನ ವಿಸುಜ್ಝತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ದುಚ್ಚರಿತಸಂಕಿಲೇಸೋ ಸುಚರಿತೇನ ವಿಸುಜ್ಝತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। “ತಂ ಸುಚರಿತಂ ಕತಮೋ ಖನ್ಧೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತಂ ಸುಚರಿತಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। “ತಸ್ಮಿಂ ಸೀಲೇ ಠಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಕಿಂ ಭವತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತಸ್ಸ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸೀಲೇ** ಸುಚರಿತಸಙ್ಖಾತೇ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇ **ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ** ತಸ್ಸ ಸೀಲವನ್ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ **ಭವೇಸು** ಕಾಮಭವರೂಪಾರೂಪಭವೇಸು **ಆಸತ್ತಿ** ಭವಪತ್ಥನಾ ಯದಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, **ಏವಂಸಾಯ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಅಸ್ಸ ಅಯನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। **ಏವಂ** ಸತಿ **ಅಸ್ಸ** ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ **ಅಯಂ** ಆಸತ್ತಿ ಭವಪತ್ಥನಾ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾಮಯಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು ಚ ಭವತಿ, **ಚ**-ಸದ್ದೇನ ದಾನಮಯಸೀಲಮಯಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥು ಚ ಭವತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ। **ತತ್ರಾ**ತಿ ತೇಸು ಕಾಮಭವರೂಪಾರೂಪಭವೇಸು **ಉಪಪತ್ತಿಯಾ ಸಂವತ್ತತೀ**ತಿ।

“ಸಂಕಿಲೇಸಾದಯೋ ಯೇಹಿ ಸುತ್ತೇಹಿ ದಸ್ಸಿತಾ, ತಾನಿ ಸುತ್ತಾನಿ ಕಿತ್ತಕಾನೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸುತ್ತಾನೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಸಾಧಾರಣಾನಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಸುತ್ತವಾಸನಾಭಾಗಿಯಸುತ್ತನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಸುತ್ತಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಸುತ್ತಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸುತ್ತಾನಿ ಭವನ್ತಿ, ಸಾಧಾರಣಾನಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯವಾಸನಾಭಾಗಿಯಸುತ್ತ, ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಸುತ್ತ, ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಸುತ್ತ, ವಾಸನಾಭಾಗಿಯನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಸುತ್ತಾನಿ ಕತಾನಿ ಮಿಸ್ಸಿತಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಭವನ್ತಿ। ಇತಿ ಅಟ್ಠ ಸುತ್ತಾನಿ ಭವನ್ತಿ। **ತಾನಿಯೇವ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಿ ಅಟ್ಠ ಸುತ್ತಾನಿ ಭವನ್ತಿ। ಸಾಧಾರಣಾನಿ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಸುತ್ತನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಸುತ್ತ- ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯವಾಸನಾಭಾಗಿಯನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಸುತ್ತಸಂಕಿಲೇಸ- ಭಾಗಿಯವಾಸನಾಭಾಗಿಯಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಸುತ್ತ- ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಸುತ್ತ- ವಾಸನಾಭಾಗಿಯನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಸುತ್ತ- ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯವಾಸನಾಭಾಗಿಯನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಸುತ್ತ- ನೇವಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯನವಾಸನಾ- ಭಾಗಿಯನನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯನಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಸುತ್ತಾನಿ ಕತಾನಿ ಮಿಸ್ಸಿತಾನಿ ಅಟ್ಠ ಸುತ್ತಾನಿ ಭವನ್ತೀತಿ ಸೋಳಸ ಸುತ್ತಾನಿ ಭವನ್ತಿ। ತೇಸು ಸೋಳಸಸುತ್ತೇಸು ಚತ್ತಾರಿ ಏಕಕಾನಿ ಸುತ್ತಾನಿ ಚ ಚತ್ತಾರಿ ದುಕಾನಿ ಸುತ್ತಾನಿ ಚ ದ್ವೇ ತಿಕಾನಿ ಚ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಾನಿ, ದ್ವೇ ದುಕಾನಿ ಸುತ್ತಾನಿ ಚ ದ್ವೇ ತಿಕಾನಿ ಚ ದ್ವೇ ಚತುಕ್ಕಾನಿ ಸುತ್ತಾನಿ ಚ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೮೯) ಆಗತಾನಿ।

“ಯದಿ ಪಟ್ಠಾನನಯೇನ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಿ ಸೋಳಸ ಸುತ್ತಾನಿಯೇವ ವಿಭತ್ತಾನಿ, ಏವಂ ಸತಿ ಸುತ್ತಗೇಯ್ಯಾದಿನವವಿಧಂ ಸಕಲಂ ಪರಿಯತ್ತಿಸಾಸನಂ ಪಟ್ಠಾನನಯೇನ ಅವಿಭತ್ತಂ ಭವೇಯ್ಯಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಇಮೇಹಿ ಸೋಳಸಹಿ ಸುತ್ತೇಹೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪಟ್ಠಾನನಯೇನ ವಿಭತ್ತೇಹಿ ಸೋಳಸಹಿ ಇಮೇಹಿ ಸುತ್ತೇಹಿ ನವವಿಧಂ ಸಕಲಂ ಪರಿಯತ್ತಿ**ಸುತ್ತಂ** ಪಟ್ಠಾನನಯೇನ ವಿಭತ್ತಂಯೇವ ಹುತ್ವಾ ಭಿನ್ನಂ ಭವತಿ। ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದಿಪಭೇದಾಯ **ಗಾಥಾಯ** ಗಾಥಾ ಅನುಮಿನಿತಬ್ಬಾ, ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದಿಪಭೇದೇನ **ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನ** ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ಅನುಮಿನಿತಬ್ಬಂ। ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದಿಪಭೇದೇನ **ಸುತ್ತೇನ** ಸುತ್ತಂ ಅನುಮಿನಿತಬ್ಬಂ ಭವತಿಯೇವಾತಿ।

೯೦. “ತೇಸು ಸೋಳಸಸು ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದೀಸು ಸುತ್ತೇಸು ಕತಮಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಸೋಳಸಸು ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದೀಸು ಸುತ್ತೇಸು ಕತಮಂ ಸುತ್ತಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

> “ಕಾಮನ್ಧಾ ಜಾಲಸಞ್ಛನ್ನಾ, ತಣ್ಹಾಛದನಛಾದಿತಾ।
> ಪಮತ್ತಬನ್ಧನಾಬದ್ಧಾ, ಮಚ್ಛಾವ ಕುಮಿನಾಮುಖೇ।

ಜರಾಮರಣಮನ್ವೇನ್ತಿ, ವಚ್ಛೋ ಖೀರಪಕೋವ ಮಾತರ"ನ್ತಿ॥ -

ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ** ನಾಮ। ಯೇ ಸತ್ತಾ **ಕಾಮನ್ಧಾ** ಕಾಮೇನ ಅನ್ಧಾ ಜಾಲಸಞ್ಛನ್ನಾ ತಣ್ಹಾಛದನೇನ ಛಾದಿತಾ, ಪಮತ್ತಬನ್ಧನಾಯ ಬದ್ಧಾ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಾ, ತೇ ಸತ್ತೇ ಜರಾಮರಣಂ ಅನ್ವೇತಿ, ಯಥಾ ತಂ ಕುಮಿನಾಮುಖೇ ಯೇ ಮಚ್ಛಾ ಗಹಿತಾ, ತೇ ಮಚ್ಛೇ ಜರಾಮರಣಂ ಅನ್ವೇತಿ ಇವ, ಏವಂ ತೇ ಸತ್ತೇ ಜರಾಮರಣಂ ಅನ್ವೇತಿ। ಖೀರಪಕೋ ವಚ್ಛೋ ಮಾತರಂ ಅನ್ವೇತಿ ಇವ, ಏವಂ ತೇ ಸತ್ತೇ ಜರಾಮರಣಂ ಅನ್ವೇತೀತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಅಥ ವಾ ಖೀರಪಕೋ ವಚ್ಛೋ ಮಾತರಂ ಅನ್ವೇತಿ ಇವ, ಕುಮಿನಾಮುಖೇ ಗಹಿತಾ ಮಚ್ಛಾ ಜರಾಮರಣಂ ಅನ್ವೇನ್ತಿ ಇವ ಚ, ಏವಂ ಯೇ ಸತ್ತಾ ಕಾಮನ್ಧಾ ಪಮತ್ತಬನ್ಧನಾಯ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಾ, ತೇ ಸತ್ತಾ ಜರಾಮರಣಂ ಅನ್ವೇನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

"ಇದಂ ಸುತ್ತಂಯೇವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ -

"ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಗತಿಗಮನಾನಿ। ಕತಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ? ಛನ್ದಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ದೋಸಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಮೋಹಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಭಯಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚತ್ತಾರಿ ಅಗತಿಗಮನಾನಿ। ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ, ಇದಂ ವತ್ವಾನ ಸುಗತೋ, ಅಥಾಪರಂ ಏತದವೋಚ ಸತ್ಥಾ -

"ಛನ್ದಾ ದೋಸಾ ಭಯಾ ಮೋಹಾ, ಯೋ ಧಮ್ಮಂ ಅತಿವತ್ತತಿ।
ನಿಹೀಯತಿ ತಸ್ಸ ಯಸೋ, ಕಾಳಪಕ್ಖೇವ ಚನ್ದಿಮಾ"ತಿ॥ -

ಇದಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತನ್ತಿ -

ವುತ್ತಂ। **ಛನ್ದಾ** ಛನ್ದಹೇತುನಾ **ದೋಸಾ** ದೋಸಹೇತುನಾ **ಭಯಾ** ಭಯಹೇತುನಾ **ಮೋಹಾ** ಮೋಹಹೇತುನಾ **ಯೋ** ರಾಜಾದಿಕೋ **ಯೋ** ವಿನಯಧರಾದಿಕೋ ವಾ **ಧಮ್ಮಂ** ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮಂ **ಅತಿವತ್ತತಿ** ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವತ್ತತಿ, **ತಸ್ಸ** ರಾಜಾದಿನೋ ವಾ **ತಸ್ಸ** ವಿನಯಧರಾದಿನೋ ವಾ **ಯಸೋ** ಕಿತ್ತಿ ಚ ಪರಿವಾರೋ ಚ ಭೋಗೋ ಚ ನಿಹೀಯತಿ। ಚನ್ದಿಮಾ ಕಾಳಪಕ್ಖೇ ಪಭಾಯ ನಿಹೀಯತಿ ಇವ, ಏವಂ ನಿಹೀಯತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

"ಏತ್ತಕಂಯೇವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಮನೋಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ಧಮ್ಮಾ...ಪೇ॰... ಚಕ್ಕಂವ ವಹತೋ ಪದನ್ತಿ ಇದಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ಥೋ ಪಾಕಟೋ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯ**ಮ್ಪಿ ವಿಭತ್ತೋ।

"ಮಿದ್ಧೀ ಯದಾ ಹೋತಿ ಮಹಗ್ಘಸೋ ಚ, ನಿದ್ದಾಯಿತಾ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತಸಾಯೀ।
ಮಹಾವರಾಹೋವ ನಿವಾಪಪುಟ್ಠೋ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ಗಬ್ಭಮುಪೇತಿ ಮನ್ದೋ"ತಿ॥ -

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗೇ ವಿಸಯೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ** ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। ನಿವಾಪಪುಟ್ಠೋ **ಮಹಾವರಾಹೋ** ಗಾಮಸೂಕರೋ **ನಿದ್ದಾಯಿತಾ** ಸುಪನಸೀಲೋ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತಸಾಯೀ ಹೋತಿ ಇವ, ಏವಂ ಯೋ **ಮನ್ದೋ** ಸತ್ತೋ ಯದಾ ಮಹಗ್ಘಸೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಮನ್ದೋ ಸತ್ತೋ **ಮಿದ್ಧೀ** ಥಿನಮಿದ್ಧಾಭಿಭೂತೋ ಹುತ್ವಾ **ನಿದ್ದಾಯಿತಾ** ಮುದುಫಸ್ಸಸಯನೇ ಮುದುಹತ್ಥೇಹಿ ಪರಾಮಸಿತೋ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತಸಾಯೀ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಗಬ್ಭಂ ಉಪೇತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

"ಅಯಸಾವ ಮಲಂ ಸಮುಟ್ಠಿತಂ, ತತುಟ್ಠಾಯ ತಮೇವ ಖಾದತಿ।
ಏವಂ ಅತಿಧೋನಚಾರಿನಂ, ಸಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ನಯನ್ತಿ ದುಗ್ಗತಿ"ನ್ತಿ॥ -

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। **ಅಯಸಾ** ಅಯತೋ ಸಮುಟ್ಠಿತಂ ಜಾತಮಲಂ **ತತುಟ್ಠಾಯ** ತತೋ ಅಯತೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ **ತಮೇವ** ಅಯಂ ಖಾದತಿ ಇವ, ಏವಂ **ಅತಿಧೋನಚಾರಿನಂ** ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಧೋನಚಾರಿಪುಗ್ಗಲಂ **ಸಾನಿ** ಸಯಂ ಕತಾನಿ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಾನಿ ದುಗ್ಗತಿಂ ನಯನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

"ಚೋರೋ ಯಥಾ ಸನ್ಧಿಮುಖೇ ಗಹೀತೋ, ಸಕಮ್ಮುನಾ ಹಞ್ಞತಿ ಬಜ್ಝತೇ ಚ।
ಏವಂ ಅಯಂ ಪೇಚ್ಚ ಪಜಾ ಪರತ್ಥ, ಸಕಮ್ಮುನಾ ಹಞ್ಞತಿ ಬಜ್ಝತೇ ಚಾ"ತಿ॥ -

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। ಸನ್ಧಿಮುಖೇ ರಾಜಪುರಿಸಾದೀಹಿ ಗಹಿತೋ ಚೋರೋ **ಸಕಮ್ಮುನಾ** ಅತ್ತನಾ ಕತೇನ ಚೋರಕಮ್ಮೇನ ಹಞ್ಞತಿ ಚ ಬಜ್ಝತೇ ಚ ಯಥಾ, ಏವಂ **ಅಯಂ** ಪಾಪಕಾರಿನೀ ಪಜಾ **ಪರತ್ಥ** ಪರಲೋಕೇ ಪೇಚ್ಚ **ಸಕಮ್ಮುನಾ** ಸಯಂ ಕತೇನ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮುನಾ ಸತ್ಥಾದೀಹಿ ಹಞ್ಞತಿ ಚ ಅದ್ದುಬನ್ಧನಾದೀಹಿ ಬಜ್ಝತೇ ಚಾತಿ ಯೋಜನಾ।

"ಸುಖಕಾಮಾನಿ ಭೂತಾನಿ, ಯೋ ದಣ್ಡೇನ ವಿಹಿಂಸತಿ।
ಅತ್ತನೋ ಸುಖಮೇಸಾನೋ, ಪೇಚ್ಚ ಸೋ ನ ಲಭತೇ ಸುಖ"ನ್ತಿ॥ -

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। ಅತ್ತನೋ ಸುಖಂ **ಏಸಾನೋ** ಏಸಮಾನೋ **ಯೋ** ಸತ್ತೋ ಅಞ್ಞಾನಿ ಸುಖಕಾಮಾನಿ ಭೂತಾನಿ ದಣ್ಡೇನ ವಿಹಿಂಸತಿ, **ಸೋ** ಹಿಂಸಕೋ ಸತ್ತೋ ಪರಲೋಕೇ ಪೇಚ್ಚ ಸುಖಂ ನ ಲಭತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

"ಗುನ್ನಂ ಚೇ ತರಮಾನಾನಂ, ಜಿಮ್ಹಂ ಗಚ್ಛತಿ ಪುಙ್ಗವೋ।
ಸಬ್ಬಾ ತಾ ಜಿಮ್ಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ನೇತ್ತೇ ಜಿಮ್ಹಂ ಗತೇ ಸತಿ॥

"ಏವಮೇವ ಮನುಸ್ಸೇಸು, ಯೋ ಹೋತಿ ಸೇಟ್ಠಸಮ್ಮತೋ।
ಸೋ ಚೇ ಅಧಮ್ಮಂ ಚರತಿ, ಪಗೇವ ಇತರಾ ಪಜಾ।
ಸಬ್ಬಂ ರಟ್ಠಂ ದುಕ್ಖಂ ಸೇತಿ, ರಾಜಾ ಚೇ ಹೋತಿ ಅಧಮ್ಮಿಕೋ"ತಿ॥ -

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। ನದಿಂ ತರಮಾನಾನಂ ಗುನ್ನಂ ಪುಙ್ಗವೋ ಜಿಮ್ಹಂ ಚೇ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ನೇತ್ತೇ ಜಿಮ್ಹಂ ಗತೇ ಸತಿ ಸಬ್ಬಾ **ತಾ** ಗಾವಿಯೋ ಜಿಮ್ಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಯಥಾ, ಏವಮೇವ ಮನುಸ್ಸೇಸು **ಯೋ** ರಾಜಾ ಸೇಟ್ಠಸಮ್ಮತೋ, **ಸೋ** ರಾಜಾ ಅಧಮ್ಮಂ ಚರತಿ, ಏವಂ ರಞ್ಞೇ ಅಧಮ್ಮಂ ಚರನ್ತೇ ಸತಿ ಇತರಾ ಪಜಾ **ಪಗೇವ** ಪಠಮಮೇವ ಅಧಮ್ಮಂ ಚರತಿ। ರಾಜಾ ಅಧಮ್ಮಿಕೋ ಚೇ ಹೋತಿ, ಏವಂ ರಞ್ಞೇ ಅಧಮ್ಮಿಕೇ ಸತಿ ಸಬ್ಬಂ ರಟ್ಠಂ ದುಕ್ಖಂ ಸೇತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

"ಸುಕಿಚ್ಛರೂಪಾ ವತಿಮೇ ಮನುಸ್ಸಾ, ಕರೋನ್ತಿ ಪಾಪಂ ಉಪಧೀಸು ರತ್ತಾ।
ಗಚ್ಛನ್ತಿ ತೇ ಬಹುಜನಸನ್ನಿವಾಸಂ, ನಿರಯಂ ಅವೀಚಿಂ ಕಟುಕಂ ಭಯಾನಕ"ನ್ತಿ॥ -

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। ಯೇ ಮನುಸ್ಸಾ **ಉಪಧೀಸು** ಕಾಮಗುಣೂಪಧೀಸು **ರತ್ತಾ** ರಾಗಾಭಿಭೂತಾ ಹುತ್ವಾ **ಪಾಪಂ** ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ, **ಇಮೇ** ಪಾಪಕಮ್ಮಕರಾ ಮನುಸ್ಸಾ **ಸುಕಿಚ್ಛರೂಪಾ** ವತ ಸುಟ್ಠು ಕಿಚ್ಛಾಪನ್ನರೂಪಾ ವತ ಭವನ್ತಿ, **ತೇ** ಪಾಪಕಮ್ಮಕರಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಕಟುಕಂ ಭಯಾನಕಂ ಬಹುಜನಸನ್ನಿವಾಸಂ ನಿರಯಂ ಅವೀಚಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

"ಫಲಂ ವೇ ಕದಲಿಂ ಹನ್ತಿ, ಫಲಂ ವೇಳುಂ ಫಲಂ ನಳಂ।
ಸಕ್ಕಾರೋ ಕಾಪುರಿಸಂ ಹನ್ತಿ, ಗಬ್ಭೋ ಅಸ್ಸತರಿಂ ಯಥಾ"ತಿ॥ -

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। **ಫಲಂ** ಕದಲಿಯಾ ಫಲಂ ಕದಲಿಂ **ವೇ** ಏಕನ್ತೇನ ಹನ್ತಿ ಯಥಾ, ಫಲಂ ವೇಳುಂ **ವೇ** ಏಕನ್ತೇನ ಹನ್ತಿ ಯಥಾ, ಫಲಂ ನಳಂ **ವೇ** ಏಕನ್ತೇನ ಹನ್ತಿ ಯಥಾ, ಗಬ್ಭೋ **ಅಸ್ಸತರಿಂ** ಮಾತರಂ **ವೇ** ಏಕನ್ತೇನ ಹನ್ತಿ ಯಥಾ, ಏವಂ ಸಕ್ಕಾರೋ ಕಾಪುರಿಸಂ **ವೇ** ಏಕನ್ತೇನ ಹನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

> "ಕೋಧಮಕ್ಖಗರು ಭಿಕ್ಖು, ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಗಾರವೋ।
> ಸುಖೇತ್ತೇ ಪೂತಿಬೀಜಂವ, ಸದ್ಧಮ್ಮೇ ನ ವಿರೂಹತೀ"ತಿ॥ -

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। **ಸುಖೇತ್ತೇ** ಸುನ್ದರೇ ಖೇತ್ತೇಪಿ ಖಿತ್ತಂ ಪೂತಿಬೀಜಂ ನ ರುಹತಿ ಇವ, ಏವಂ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಗಾರವೋ **ಕೋಧಂ** ಕುಜ್ಝನಲಕ್ಖಣಂ ಕೋಧಂ, **ಮಕ್ಖಂ** ಪರಗುಣಸೀಲಮಕ್ಖನಲಕ್ಖಣಂ ಮಕ್ಖಞ್ಚ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಚರತಿ, ಸೋ ಚರನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಮಿಂ ನ ರುಹತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

೯೧. "ಇಧಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪದುಟ್ಠಚಿತ್ತಂ ಏವಂ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ಪಜಾನಾಮಿ…ಪೇ॰… ಇತಿ ಮೇ ಸುತ"ನ್ತಿ **ಇದಂ** ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। ಭಿಕ್ಖವೇ **ಇಧ** ಸಾಸನೇ, ಲೋಕೇ ವಾ ಅಹಂ ಏಕಚ್ಚಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪದುಟ್ಠಚಿತ್ತಂ ಮಮ **ಚೇತಸಾ** ತಸ್ಸ **ಚೇತೋ** ಚಿತ್ತಂ **ಪರಿಚ್ಚ** ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಏವಂ ಪಜಾನಾಮಿ। "ಕಥಂ ಪಜಾನಾಮೀ"ತಿ ಚೇ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಯಞ್ಚ ಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ, ಯಞ್ಚ ಮಗ್ಗಂ ಸಮಾರುಳ್ಹೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಯಥಾ** ಯಾಯ ದುಪ್ಪಟಿಪದಾಯ ಯೇನ ದುಮ್ಮಗ್ಗೇನ **ಇರಿಯತಿ** ಪವತ್ತತಿ, ತಾಯ ದುಪ್ಪಟಿಪದಾಯ ತೇನ ದುಮ್ಮಗ್ಗೇನ **ಇಮಮ್ಹಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ **ಸಮಯೇ** ದುಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜನಕಾಲೇ **ಅಯಂ** ದುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ದುಮ್ಮಗ್ಗಸಮಾರುಳ್ಹೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಚೇ ಕಾಲಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಸತಿ ಆಭತಂ ವತ್ಥು ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಯಥಾ, ಏವಂ ನಿರಯೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಭಿಕ್ಖವೇ **ಅಸ್ಸ** ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ **ಪದುಟ್ಠಂ** ಪದೋಸಿತಂ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। ಏವಂ **ಇಧ** ಸಾಸನೇ, ಲೋಕೇ ವಾ ಚೇತೋಪದೋಸಹೇತು ಚ ಪನ ಏಕಚ್ಚೇ **ಸತ್ತಾ** ಪುಗ್ಗಲಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಪಜಾನಾಮೀತಿ। ಏತಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ। **ತತ್ಥ** ತಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಏತಂ "ಪದುಟ್ಠಚಿತ್ತಂ ಞತ್ವಾನ…ಪೇ॰… ನಿರಯಂ ಸೋ ಉಪಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಗಾಥಾವಚನಂ **ಇತಿ** ಏವಂ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸತ್ಥಾ **ಇಧ** ಸಾಸನೇ, ಲೋಕೇ ವಾ ಪದುಟ್ಠಚಿತ್ತಂ ಏಕಚ್ಚಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಞತ್ವಾನ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಏತಮತ್ಥಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। **ಇಮಮ್ಹಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಚೇ ಕಾಲಂ ಕಯಿರಾಥ, ಏವಂ ಸತಿ ಪದುಟ್ಠಚಿತ್ತಸಮಙ್ಗೀ ಹಿ ನಿರಯಸ್ಮಿಂ ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಪದೂಸಿತಂ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಚೇತೋಪದೋಸಹೇತು ಸತ್ತಾ ದುಗ್ಗತಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಆಭತಂ ವತ್ಥುಂ ನಿಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ ಯಥಾ, ಏವಮೇವಂ ತಥಾವಿಧೋ ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ **ಸೋ** ಪದೋಸಚಿತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜತೀತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ಭಗವತಾ ವುತ್ತೋ, ಇತಿ **ಮೇ** ಮಯಾ ಸುತನ್ತಿ ಯೋಜನಾ।

> "ಸಚೇ ಭಾಯಥ ದುಕ್ಖಸ್ಸ, ಸಚೇ ವೋ ದುಕ್ಖಮಪ್ಪಿಯಂ।
> ಮಾಕತ್ಥ ಪಾಪಕಂ ಕಮ್ಮಂ, ಆವಿ ವಾ ಯದಿ ವಾ ರಹೋ॥
>
> "ಸಚೇ ಚ ಪಾಪಕಂ ಕಮ್ಮಂ, ಕರಿಸ್ಸಥ ಕರೋಥ ವಾ।
> ನ ವೋ ದುಕ್ಖಾ ಪಮುತ್ಯತ್ಥಿ, ಉಪೇಚ್ಚಪಿ ಪಲಾಯತ"ನ್ತಿ॥ -

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। ಸಪ್ಪುರಿಸಾ ತುಮ್ಹೇ **ದುಕ್ಖಸ್ಸ** ಜಾತಿದುಕ್ಖಜರಾದುಕ್ಖಬ್ಯಾಧಿದುಕ್ಖಮರಣದುಕ್ಖಅಪಾಯದುಕ್ಖ-ಅತೀತವಟ್ಟಮೂಲಕದುಕ್ಖಅನಾಗತವಟ್ಟಮೂಲಕದುಕ್ಖಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾಹಾರಮೂಲಕದುಕ್ಖಾತಿ ಅಟ್ಠವಿಧಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಚೇ ಭಾಯಥ,

ವೋ ತುಮ್ಹೇಹಿ **ದುಕ್ಖಂ** ತಥಾ ಅಟ್ಠವಿಧಂ ದುಕ್ಖಂ ಸಚೇ ಅಪ್ಪಿಯಂ, ಏವಂ ಸತಿ ಆವಿ ವಾ ಯದಿ ರಹೋ ವಾ ಪಾಪಕಂ ಕಮ್ಮಂ **ಮಾಕತ್ಥ** ಮಾ ಅಕತ್ಥ। ಸಪ್ಪುರಿಸಾ ತುಮ್ಹೇ ಆವಿ ವಾ ಯದಿ ರಹೋ ವಾ ಪಾಪಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಸಚೇ ಕರಿಸ್ಸಥ ವಾ ಸಚೇ ಕರೋಥ ವಾ, ಏವಂ ಸತಿ **ಉಪೇಚ್ಚಪಿ** ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಾಪಿ **ಪಲಾಯತಂ** ಪಲಾಯನ್ತಾನಂ **ವೋ** ತುಮ್ಹಾಕಂ **ದುಕ್ಖಾ** ಅಟ್ಠವಿಧಾ ದುಕ್ಖತೋ **ಪಮುತ್ತಿ** ಮುಚ್ಚನಂ ನತ್ಥೀವಾತಿ ಯೋಜನಾ।

> "ಅಧಮ್ಮೇನ ಧನಂ ಲದ್ಧಾ, ಮುಸಾವಾದೇನ ಚೂಭಯಂ।
> ಮಮೇತಿ ಬಾಲಾ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ತಂ ಕಥಂ ನು ಭವಿಸ್ಸತಿ॥
>
> "ಅನ್ತರಾಯಾ ಸು ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಸಮ್ಭತಸ್ಸ ವಿನಸ್ಸತಿ।
> ಮತಾ ಸಗ್ಗಂ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ನನು ಏತ್ತಾವತಾ ಹತಾ"ತಿ॥ -

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। ಯೇ ಬಾಲಾ ಅಧಮ್ಮೇನ ಚ ಮುಸಾವಾದೇನ ಚ **ಧನಂ** ಸವಿಞ್ಞಾಣಾವಿಞ್ಞಾಣಂ ಸಬ್ಬಂ ಲಭಿತಬ್ಬಂ ಧನಂ ಲದ್ಧಾ ಉಭಯಂ ಧನಂ "ಮಮ ಧನ"ನ್ತಿ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಬಾಲಾನಂ **ತಂ** ಉಭಯಂ ಧನಂ **ಕಥಂ** ಕೇನ ನು ಪಕಾರೇನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅಧಮ್ಮೇನ ಸಮ್ಭತತ್ತಾ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಂ ನ ಹೋತಿ। **ಅನ್ತರಾಯಾ** ರಾಜನ್ತರಾಯಾದಯೋ ಅನ್ತರಾಯಾ ತೇಸಂ ಬಾಲಾನಂ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಯೇನ ಅಧಮ್ಮವೋಹಾರಾದಿಕೇನ ಯಂ ಧನಂ ಸಮ್ಭತಂ, **ಅಸ್ಸ** ಅಧಮ್ಮವೋಹಾರಾದಿಕಸ್ಸ ತಂ ಸಮ್ಭತಂ ಧನಂ ವಿನಸ್ಸತಿ। **ಮತಾ** ಮರನ್ತಾ ತೇ ಬಾಲಾ **ಸಗ್ಗಂ** ಸುಗತಿಂ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸುಗತಿ ಹಿ ಸೋಭನೇಹಿ ಭೋಗೇಹಿ ಅಗ್ಗೋತಿ "ಸಗ್ಗೋ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ । **ಏತ್ತಾವತಾ** ಏತ್ತಕೇನ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಂ ಅತ್ತಹಿತಾನಂ ಹಾಯನೇನ ತೇ ಬಾಲಾ **ಹತಾ** ವಿನಟ್ಠಾ ಭವನ್ತಿ ನನೂತಿ ಯೋಜನಾ।

> "ಕಥಂ ಖಣತಿ ಅತ್ತಾನಂ, ಕಥಂ ಮಿತ್ತೇಹಿ ಜೀರತಿ।
> ಕಥಂ ವಿವಟ್ಟತೇ ಧಮ್ಮಾ, ಕಥಂ ಸಗ್ಗಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ"॥
>
> "ಲೋಭಾ ಖಣತಿ ಅತ್ತಾನಂ, ಲುದ್ಧೋ ಮಿತ್ತೇಹಿ ಜೀರತಿ।
> ಲೋಭಾ ವಿವಟ್ಟತೇ ಧಮ್ಮಾ, ಲೋಭಾ ಸಗ್ಗಂ ನ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ॥ -

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। ಯೋಜನತ್ಥೋ ಪಾಕಟೋ।

> "ಚರನ್ತಿ ಬಾಲಾ ದುಮ್ಮೇಧಾ, ಅಮಿತ್ತೇನೇವ ಅತ್ತನಾ।
> ಕರೋನ್ತಾ ಪಾಪಕಂ ಕಮ್ಮಂ, ಯಂ ಹೋತಿ ಕಟುಕಪ್ಫಲಂ॥
>
> "ನ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ಸಾಧು, ಯಂ ಕತ್ವಾ ಅನುತಪ್ಪತಿ।
> ಯಸ್ಸ ಅಸ್ಸುಮುಖೋ ರೋದಂ, ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಸೇವತೀ"ತಿ॥ -

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। **ದುಮ್ಮೇಧಾ** ನಿಪ್ಪಞ್ಞಾ ಬಾಲಾ ಅಮಿತ್ತೇನ ಪಾಪಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ಇವ, ಏವಂ ಅತ್ತನಾ ಕಟುಕಪ್ಫಲಂ ಯಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಪಾಪಕಂ ಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಾ ಚರನ್ತಿ। ಯಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಕರೋನ್ತೋ ಪಚ್ಛಾ ಅನುತಪ್ಪತಿ, ತಂ ಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ನ ಸಾಧು। **ಯಸ್ಸ** ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ **ರೋದಂ** ರುದನ್ತೋ ಅಸ್ಸುಮುಖೋ ಪಟಿಸೇವತಿ, ತಂ ಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ನ ಸಾಧೂತಿ ಯೋಜನಾ।

“ದುಕ್ಕರಂ ದುತ್ತಿತಿಕ್ಖಞ್ಚ…ಪೇ॰… ಅವೀತರಾಗೋ”ತಿ **ಇದಂ** ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। ಸುತ್ತತ್ಥೋ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವಿತ್ಥಾರತೋ ವುತ್ತೋ।

“ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ ಪಮಿನನ್ತೋ, ಕೋಧ ವಿದ್ವಾ ವಿಕಪ್ಪಯೇ।
ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ ಪಮಾಯಿನಂ, ನಿವುತಂ ತಂ ಮಞ್ಞೇ ಅಕಿಸ್ಸವ”ನ್ತಿ॥ -

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। **ಇಧ** ಸಾಸನೇ **ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ** ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಗುಣಂ ಖೀಣಾಸವಂ ಪುಗ್ಗಲಂ “ಅಯಂ ಖೀಣಾಸವೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಏತ್ತಕಸೀಲೋ ಏತ್ತಕಸಮಾಧಿ ಏತ್ತಕಪಞ್ಞೋ”ತಿ ಪಮಿನನ್ತೋ **ಕೋ** ಪುಥುಜ್ಜನೋ ವಿಕಪ್ಪಯೇ। ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ ಖೀಣಾಸವಪುಗ್ಗಲಂ **ಪಮಾಯಿನಂ** ಪಮಾಯನ್ತಂ **ತಂ** ಪುಥುಜ್ಜನಂ ಅಯಂ **ನಿವುತಂ** ಅವಕುಜ್ಜಪಞ್ಞಂ **ಅಕಿಸ್ಸವಂ** ಅಪಞ್ಞನ್ತಿ **ಮಞ್ಞೇ** ಮಞ್ಞಾಮೀತಿ ಯೋಜನಾ।

“ಪುರಿಸಸ್ಸ ಹಿ ಜಾತಸ್ಸ, ಕುಠಾರೀ ಜಾಯತೇ ಮುಖೇ।
ಯಾಯ ಛಿನ್ದತಿ ಅತ್ತಾನಂ, ಬಾಲೋ ದುಬ್ಭಾಸಿತಂ ಭಣಂ॥

“ನ ಹಿ ಸತ್ಥಂ ಸುನಿಸಿತಂ, ವಿಸಂ ಹಲಾಹಲಂ ಇವ।
ಏವಂ ವಿರದ್ಧಂ ಪಾತೇತಿ, ವಾಚಾ ದುಬ್ಭಾಸಿತಾ ಯಥಾ”ತಿ॥ -

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। **ದುಬ್ಭಾಸಿತಂ** ಅರಿಯೂಪವಾದಸಙ್ಖಾತಂ ಫರುಸವಾಚಂ **ಭಣಂ** ಭಣನ್ತೋ ಬಾಲೋ ದುಟ್ಠೋ ಪುರಿಸೋ **ಯಾಯ** ಕುಠಾರೀಸದಿಸಿಯಾ ದುಬ್ಭಾಸಿತವಾಚಾಯ ಅತ್ತಾನಂ ಛಿನ್ದತಿ, ಸಾ ಕುಠಾರೀಸದಿಸೀ ದುಬ್ಭಾಸಿತವಾಚಾ ಜಾತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಮುಖೇ **ಜಾಯತೇ** ಜಾಯತಿ, ಸಾ ದುಬ್ಭಾಸಿತವಾಚಾ ಮುಖೇ ಜಾಯತಿ ಇವ, ಏವಂ ಸುನಿಸಿತಂ ಸತ್ಥಂ ಮುಖೇ ನ ಜಾಯತಿ, ಯಥಾ ಹಲಾಹಲಂ ವಿಸಂ ಮುಖೇ ನ ಜಾಯತಿ, ದುಬ್ಭಾಸಿತಾ ವಾಚಾ ಅಪಾಯೇಸು **ವಿರದ್ಧಂ** ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಾತೇತಿ ಯಥಾ, ಏವಂ ಸುನಿಸಿತಂ ಸತ್ಥಂ ಅಪಾಯೇಸು ನ ಪಾತೇತಿ, ಹಲಾಹಲಂ ವಿಸಂ ಅಪಾಯೇಸು ನ ಪಾತೇತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

೯೨. “ಯೋ ನಿನ್ದಿಯಂ ಪಸಂಸತಿ, ತಂ ವಾ ನಿನ್ದತಿ ಯೋ ಪಸಂಸಿಯೋ।
ವಿಚಿನಾತಿ ಮುಖೇನ ಸೋ ಕಲಿಂ, ಕಲಿನಾ ತೇನ ಸುಖಂ ನ ವಿನ್ದತಿ॥

“ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಅಯಂ ಕಲಿ, ಯೋ ಅಕ್ಖೇಸು ಧನಪರಾಜಯೋ।
ಸಬ್ಬಸ್ಸಾಪಿ ಸಹಾಪಿ ಅತ್ತನಾ, ಅಯಮೇವ ಮಹನ್ತತರೋ ಕಲಿ।
ಯೋ ಸುಗತೇಸು ಮನಂ ಪದೋಸಯೇ॥

“ಸತಂ ಸಹಸ್ಸಾನಂ ನಿರಬ್ಬುದಾನಂ, ಛತ್ತಿಂಸತೀ ಪಞ್ಚ ಚ ಅಬ್ಬುದಾನಿ।
ಯಮರಿಯಗರಹೀ ನಿರಯಂ ಉಪೇತಿ, ವಾಚಂ ಮನಞ್ಚ ಪಣಿಧಾಯ ಪಾಪಕ”ನ್ತಿ॥ -

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। **ಯೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ **ನಿನ್ದಿಯಂ** ದುಚ್ಚರಂ ದುಸ್ಸೀಲಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಸಂಸತಿ, ಸೋ ಪಸಂಸಕೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮುಖೇನ ಕಲಿಂ **ವಿಚಿನಾತಿ** ಉಪಚಿನಾತಿ, ತೇನ ಕಲಿನಾ ಸುಖಂ ನ ವಿನ್ದತಿ। **ಯೋ** ಸುಚಾರೀ ಸೀಲವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಸಂಸಿಯೋ ಹೋತಿ, **ತಂ** ವಾ ಸುಚಾರಿಂ ವಾ ಸೀಲವನ್ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ **ಯೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ ನಿನ್ದತಿ, ಸೋ ನಿನ್ದನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮುಖೇನ ಕಲಿಂ **ವಿಚಿನಾತಿ** ಉಪಚಿನಾತಿ, ತೇನ ಕಲಿನಾ ಸುಖಂ ನ ವಿನ್ದತಿ।

ಅತ್ತನಾ ಸಹಾಪಿ **ಸಬ್ಬಸ್ಸ** ಧನಸ್ಸ ವಸೇನಪಿ ಅಕ್ಖೇಸು ಯೋ ಧನಪರಾಜಯೋ ಭವತಿ, **ಅಯಂ ಕಲಿ** ಅಯಂ ಧನಪರಾಜಯೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಹೋತಿ। **ಯೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ ಸುಗತೇಸು ಮನಂ ಪದೋಸಯೇ, ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಯೋ ಕಲಿ ಭವತಿ, ಅಯಮೇವ ಕಲಿ ಮಹನ್ತತರೋ ಹೋತಿ।

ಕಸ್ಮಾ? ವಾಚಞ್ಚ ಮನಞ್ಚ ಪಣಿಧಾಯ **ಅರಿಯಗರಹೀ** ಪುಗ್ಗಲೋ **ಯಂ** ಕಾಲಂ ಪಾಪಕಂ ನಿರಯಂ ಉಪೇತಿ, ಸೋ ಕಾಲೋ "ಸತಂ ಸಹಸ್ಸಾನಂ ನಿರಬ್ಬುದಾನಞ್ಚ ಛತ್ತಿಂಸ ನಿರಬ್ಬುದಾನಿ ಚ ಪಞ್ಚ ಅಬ್ಬುದಾನಿ ಚ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಗಣೀಯನ್ತೀ"ತಿ ತೇನ ಕಾಲೇನ ಸಮೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಮಹನ್ತತರೋ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

> "ಯೋ ಲೋಭಗುಣೇ ಅನುಯುತ್ತೋ…ಪೇ॰…
> ಗಚ್ಛಸಿ ಖೋ ಪಪತಂ ಚಿರರತ್ತ"ನ್ತಿ॥ –

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। **ಯೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ ಲೋಭಗುಣೇ **ಅನುಯುತ್ತೋ** ಅನು ಪುನಪ್ಪುನಂ ಯುತ್ತೋ ಹೋತಿ, **ಸೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ **ಅಞ್ಞೇ** ಪುಗ್ಗಲೇ ವಚಸಾ ಪರಿಭಾಸತಿ, ಅಸ್ಸದ್ಧೋ ಕದರಿಯೋ **ಅವದಞ್ಞೂ** ಬುದ್ಧಾನಂ ಓವಾದಞ್ಞೂ ನ ಹೋತಿ, ಮಚ್ಛರೀ ಪೇಸುಣಿಯಂ ಪೇಸುಣಿಯಸ್ಮಿಂ ಅನುಯುತ್ತೋ ಹೋತಿ।

ಮುಖದುಗ್ಗ ಮುಖವಿಸಮ **ವಿಭೂತ** ವಿಗತಭೂತ ಅನರಿಯ **ಭೂನಹು** ಬುದ್ಧಿವಿನಾಸಕ ಪಾಪಕ ದುಕ್ಕಟಕಾರಿ **ಪುರಿಸನ್ತ** ಪುರಿಸಲಾಮಕ **ಕಲಿ** ಅಲಕ್ಖಿ ಅವಜಾತಪುತ್ತ ತ್ವಂ ನೇರಯಿಕೋ ಅಸಿ। **ಇಧ** ಇದಾನಿ ಬಹುಭಾಣೀ ಮಾ ಹೋಹಿ।

ಅಹಿತಾಯ ರಜಂ ಅತ್ತನಿ **ಮಾ ಆಕಿರಸಿ** ಮಾ ಪಕ್ಖಿಪಸಿ। ಕಿಬ್ಬಿಸಕಾರಿ ತ್ವಂ **ಸನ್ತೇ** ಖೀಣಾಸವೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಗರಹಸಿ, ಬಹೂನಿ ದುಚ್ಚರಿತಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಚರಸಿ, ಚರಿತ್ವಾ ತ್ವಂ **ಚಿರರತ್ತಂ** ರಚನವಿರಹಿತಂ **ಪಪತಂ** ನರಕಂ ನಿರಯಂ ಗಚ್ಛಸಿ **ಖೋ** ಏಕಂಸೇನಾತಿ ಯೋಜನಾ।

ನಾನಾವಿಧಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕತಮಂ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಂ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಸೋಳಸಸು ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದೀಸು ಸುತ್ತೇಸು ಕತಮಂ ಸುತ್ತಂ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। "ಮನೋಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ಧಮ್ಮಾ…ಪೇ॰… ಛಾಯಾವ ಅನಪಾಯಿನೀ"ತಿ ಇದಂ ವಾಸನಾಭಾಗೇ ಪುಞ್ಞಭಾಗೇ ವಿಸಯೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ** ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। ಅತ್ಥೋ ಪಾಕಟೋ।

೯೩. "ಮಹಾನಾಮೋ ಸಕ್ಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ…ಪೇ॰… ಅಪಾಪಿಕಾ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾ"ತಿ **ಇದಂ** ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ವಾಸನಾಭಾಗೇ ಪುಞ್ಞಭಾಗೇ ವಿಸಯೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ** ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। ಅತ್ಥೋ ಪಾಕಟೋ।

> "ಸುಖಕಾಮಾನಿ ಭೂತಾನಿ, ಯೋ ದಣ್ಡೇನ ನ ಹಿಂಸತಿ।
> ಅತ್ತನೋ ಸುಖಮೇಸಾನೋ, ಪೇಚ್ಚ ಸೋ ಲಭತೇ ಸುಖ"ನ್ತಿ॥ –

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। ಅತ್ಥೋ ಪಾಕಟೋ।

"ಗುನ್ನಂ ಚೇ ತರಮಾನಾನಂ…ಪೇ॰… ರಾಜಾ ಚೇ ಹೋತಿ ಧಮ್ಮಿಕೋ"ತಿ **ಇದಂ** ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। ಅತ್ಥೋ ಪಾಕಟೋ।

೯೪. “ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಪಜಾನಾತೀ”ತಿ ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ವಾಸನಾ…ಪೇ॰… ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। ಅತ್ಥೋ ಪಾಕಟೋ।

“ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಸತ್ತಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತಿ। ಕತಮೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ? ದೇಸನ್ತರಗತಾನಂ ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ವಿನಯನತ್ಥಂ, ತತ್ರ ಠಿತಾನಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಸಮುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ, ಸಾವಕಾನಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಿಬದ್ಧವಾಸನಿವಾರಣತ್ಥಂ, ಅತ್ತನೋ ಚ ತತ್ಥ ನಿಬದ್ಧವಾಸೇ ಅನಾಸಙ್ಗದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ಸಮ್ಬುದ್ಧವಸಿತಟ್ಠಾನತಾಯ ದೇಸಾನಂ ಚೇತಿಯಭಾವಸಮ್ಪಾದನತ್ಥಂ, ಬಹೂನಂ ಸತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸನೂಪಸಙ್ಕಮನಾದೀಹಿ ಪುಞ್ಞೋಘಪ್ಪಸವನತ್ಥಂ, ಅವುಟ್ಠಿಆದಿಉಪದ್ದವೂಪಸಮನತ್ಥಞ್ಚಾತಿ ಇಮೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೀತಿ ಜನಪದಚರಣಕಾರಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

> “ಏಕಪುಪ್ಫಂ ಚಜಿತ್ವಾನ, ಸಹಸ್ಸಂ ಕಪ್ಪಕೋಟಿಯೋ।
> ದೇವೇ ಚೇವ ಮನುಸ್ಸೇ ಚ, ಸೇಸೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ”ತಿ॥ –

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। **ಸಹಸ್ಸಂ ಕಪ್ಪಕೋಟಿಯೋ**ತಿ ಸಹಸ್ಸಂ ಅತ್ತಭಾವತೋ ಕೋಟಿಯೋ।

> “ಅಸ್ಸತ್ಥೇ ಹರಿತೋಭಾಸೇ, ಸಂವಿರೂಳ್ಹಮ್ಹಿ ಪಾದಪೇ।
> ಏಕಂ ಬುದ್ಧಗತಂ ಸಞ್ಞಂ, ಅಲಭಿಂಹಂ ಪತಿಸ್ಸತೋ॥
>
> “ಅಜ್ಜ ತಿಂಸಂ ತತೋ ಕಪ್ಪಾ, ನಾಭಿಜಾನಾಮಿ ದುಗ್ಗತಿಂ।
> ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ಸಚ್ಛಿಕತಾ, ತಸ್ಸಾ ಸಞ್ಞಾಯ ವಾಸನಾ”ತಿ॥ –

ಇದಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। **ಹರಿತೋಭಾಸೇ**ತಿ ಹರಿತಓಭಾಸೇ। **ಅಲಭಿಂಹ**ನ್ತಿ ಅಹಂ ಅಲಭಿಂ।

“ಪಿಣ್ಡಾಯ ಕೋಸಲಂ ಪುರಂ…ಪೇ॰… ವಿಪಾಕೋ ಹೋತಿ ಅಚಿನ್ತಿಯೋ”ತಿ **ಇದಂ** ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುಕಮ್ಪಕೋ ತಣ್ಹಾನಿಘಾತಕೋ **ಮುನಿ** ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪುರೇಭತ್ತಂ **ಪಿಣ್ಡಾಯ** ಪಿಣ್ಡಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ ಕೋಸಲಂ ಪುರಂ ಪಾವಿಸಿ।

ಯಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಸಬ್ಬಪುಪ್ಫೇಹಿ ಅಲಙ್ಕತೋ **ವಟಂಸಕೋ** ಪುಪ್ಫವಟಂಸಕೋವ ಅತ್ಥಿ, **ಸೋ** ಅಯಂ ಪುರಿಸೋ ರಾಜಮಗ್ಗೇನ ಕೋಸಲಪುರಂ ಪವಿಸನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪುರಕ್ಖತಂ ದೇವಮಾನುಸಪೂಜಿತಂ ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಅದ್ದಸ, ದಿಸ್ವಾ ಹಟ್ಠೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇಸಿ; ಪಸಾದೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ।

ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ **ಸೋ** ಅಯಂ **ಪಸನ್ನೋ** ಹುತ್ವಾ ಸುರಭಿಂ ವಣ್ಣವನ್ತಂ ಮನೋರಮಂ ತಂ ವಟಂಸಕಂ ಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸೇಹಿ ಪಾಣೀಭಿ ಉಪನಾಮೇಸಿ।

ತತೋ ಬುದ್ಧಸ್ಸ **ಲಪನನ್ತರಾ** ಲಪನಸ್ಸ ವದನಸ್ಸ ಅನ್ತರಾ ಅಗ್ಗಿಸಿಖಾ ವಣ್ಣಾ ಸಹಸ್ಸರಂಸಿ **ಓಕ್ಕಾ** ಪಭಾ ನಿಕ್ಖಮಿ, ಅಬ್ಭಾ ವಿಜ್ಜು ನಿಕ್ಖಮತಿ ಇವ, ಏವಂ ಆನನಾ ಸಹಸ್ಸರಂಸಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನೋ ಸೀಸೇ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ **ಕರಿತ್ವಾನ** ಪರಿವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಮುದ್ಧನಿ ಅನ್ತರಧಾಯಥ।

ಆನನ್ದೋ ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಅಬ್ಭುತಂ ಲೋಮಹಂಸನಂ **ಇದಂ** ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಚೀವರಂ ಏಕಂಸಂ ಕರಿತ್ವಾ ಏತಂ ಅಬ್ರವಿ - "ಮಹಾಮುನಿ, ಸಿತಕಮ್ಮಸ್ಸ ಹೇತು ಕೋ? ತಂ ಹೇತುಂ ಬ್ಯಾಕರೋಹಿ, ಧಮ್ಮಾಲೋಕೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ।

ಯಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಞಾಣಂ ಸದಾ ಪವತ್ತತಿ, ಕಙ್ಖಾವಿತರಣೋ ಮುನಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಕಙ್ಖಂ ವೇಮತಿಕಂ ಆನನ್ದಂ ಥೇರಂ ಏತಂ ಅಬ್ರವಿ। ಆನನ್ದ, ಯೋ ಸೋಪುರಿಸೋ ಮಯಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದಯಿ, ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಚತುರಾಸೀತಿಕಪ್ಪಾನಿ ದುಗ್ಗತಿಂ ನ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ದೇವೇಸು ದೇವಸೋಭಗ್ಗಂ ದಿಬ್ಬಂ ರಜ್ಜಂ ಪಸಾಸಿತ್ವಾ ಮನುಜೇಸು **ರಟ್ಠೇ** ಸಕಲರಟ್ಠೇ ಮನುಜಿನ್ದೋ ರಾಜಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಸೋ** ಪುರಿಸೋ ಚರಿಮಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ, ಧಮ್ಮತಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಚ ಧುತರಾಗೋ **ವಟಂಸಕೋ** ನಾಮ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ತಥಾಗತೇ ವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ವಾ ಪಚ್ಚೇಕ**ಸಮ್ಬುದ್ಧೇ** ವಾ **ತಸ್ಸ** ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸಾವಕೇ ವಾ ಚಿತ್ತೇ ಪಸನ್ನಮ್ಹಿ ದಕ್ಖಿಣಾ ಅಪ್ಪಕಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

ಬುದ್ಧಾ **ಏವಂ** ಏತ್ತಕಾತಿ ಅಚಿನ್ತಿಯಾ ಭವನ್ತಿ। **ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾ** ಬುದ್ಧಗುಣಾ **ಏವಂ** ಏತ್ತಕಾತಿ ಅಚಿನ್ತಿಯಾ ಭವನ್ತಿ, ಅಚಿನ್ತಿಯೇ ಪಸನ್ನಾನಂ **ವಿಪಾಕೋ** ಪುಞ್ಞವಿಪಾಕೋ **ಏವಂ** ಏತ್ತಕೋತಿ ಅಚಿನ್ತಿಯೋ ಹೋತೀತಿ ಏತಂ ಅಬ್ರವೀತಿ ಯೋಜನಾ।

೯೭. "ಇಧಾಹಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚಂ ಪುಗ್ಗಲಂ…ಪೇ॰… ಅಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ ಭಗವತಾ ಇತಿ ಮೇ ಸುತ"ನ್ತಿ **ಇದಂ** ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। ಭಿಕ್ಖವೇ, **ಇಧ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಅಹಂ ಏಕಚ್ಚಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಏವಂ ಮಮ ಚೇತಸಾ ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ **ಚೇತೋ** ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಚ್ಚ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಏವಂ ಪಜಾನಾಮಿ, **ಯಥಾ** ಯೇನ ಪಕಾರೇನ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯಞ್ಚ ದಾನಾದಿ**ಪಟಿಪದಂ** ಪಟಿಪನ್ನೋ, ಯಞ್ಚ ದಸ್ಸನಾದಿ**ಮಗ್ಗಂ** ಸಮಾರುಳ್ಹೋ ಹುತ್ವಾ ತಂ ಪಟಿಪದಂ, ಮಗ್ಗಞ್ಚ **ಇರಿಯತಿ** ಪವತ್ತೇತಿ, **ಇಮಮ್ಹಿ** ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಮಯೇ **ಅಯಂ** ಪುಗ್ಗಲೋ ಚೇ ಕಾಲಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಸತಿ ಆಭತಂ ವತ್ಥುಂ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ ಯಥಾ, ಏವಂ ತಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಸಗ್ಗೇ ಅತ್ತನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಭವೇ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಭಿಕ್ಖವೇ, **ಅಸ್ಸ** ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ **ಚಿತ್ತಂ ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ **ಪಸನ್ನಂ** ಪಸಾದಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಭವೇ। **ಇಧ** ಸಾಸನೇ, ಲೋಕೇ ವಾ ಏಕಚ್ಚೇ **ಸತ್ತಾ** ಪುಗ್ಗಲಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಚೇತೋಪಸಾದಹೇತು **ಖೋ** ಪನ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಅಹಂ ಪಜಾನಾಮೀತಿ ಭಗವಾ ಏತಮತ್ಥಂ ಅವೋಚ। **ತತ್ಥ** ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಸಙ್ಗಹವಸೇನ ಪವತ್ತಂ **ಏತಂ** "ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಂ ಞತ್ವಾನ…ಪೇ॰… ಸಗ್ಗಂ ಸೋ ಉಪಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಗಾಥಾವಚನಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ಭಗವತಾ ವುತ್ತೋ, ಇತಿ **ಮೇ** ಮಯಾ ಸುತನ್ತಿ ಯೋಜನಾ।

"ಸುವಣ್ಣಚ್ಛದನಂ ನಾವಂ…ಪೇ॰… ಏತಾದಿಸಂ ಕತಪುಞ್ಞಾ ಲಭಿ"ನ್ತಿ **ಇದಂ** ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। **ನಾರಿ** ದೇವಧೀತಾ **ಸುವಣ್ಣಚ್ಛದನಂ** ಸುವಣ್ಣಾಲಙ್ಕಾರೇಹಿ ಛಾದಿತಂ ನಾವಂ ಆರುಯ್ಹ ತಿಟ್ಠಸಿ, **ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ** ದೇವಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಓಗಾಹಸಿ, ಪದುಮಂ ಪಾಣಿನಾ ಛಿನ್ದಸಿ।

ದೇವತೇ **ಕೇನ** ಕಮ್ಮೇನ **ತೇ** ತವ ತಾದಿಸೋ ವಣ್ಣೋ ತಾದಿಸೋ ಆನುಭಾವೋ ತಾದಿಸೀ ಜುತಿ ಭವತಿ, ದೇವತೇ **ತೇ** ತವ ಯೇ ಕೇಚಿ ಭೋಗಾ ಮನಸಾ ಇಚ್ಛಿತಾ ಭವನ್ತಿ, ತೇ ಭೋಗಾ ಚ ಕೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ದೇವತೇ ಮೇ ಪುಚ್ಛಿತಾ ತ್ವಂ **ಸಂಸ** ಸಂಸಾಹಿ **ಇದಂ** ಸಬ್ಬಂ ಕಿಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ಫಲನ್ತಿ ಸಕ್ಕೋ ಪುಚ್ಛತಿ।

ದೇವರಾಜೇನ ಪುಚ್ಛಿತಾ ಸಾ ದೇವಧೀತಾ ಅತ್ತಮನಾ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠಾ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ದೇವರಾಜಾ **ಅದ್ಧಾನಂ** ದೀಘಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪನ್ನಾ ಅಹಂ ಯಸಸ್ಸಿನೋ **ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ** ಭಗವತೋ ಮನೋರಮಂ ಥೂಪಂ ಅದ್ದಸ್ಸಂ, ದಿಸ್ವಾ **ತತ್ಥ** ಥೂಪೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇಸಿಂ। ಪಸನ್ನಾಹಂ ಸೇಹಿ ಪಾಣೀಹಿ ಪದುಮಪುಪ್ಫೇಹಿ ಪೂಜೇಸಿಂ। ತಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ ಭವೇ। ಕತಪುಞ್ಞಾಹಂ ಏತಾದಿಸಂ ಫಲಂ ಅಲಭಿನ್ತಿ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ಇತಿ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ವದತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

“ಯಥಾನಿದ್ಧಾರಿತಸುತ್ತಾನಿಯೇವ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಸುತ್ತಾನಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ದಾನಕಥಾ ಸೀಲಕಥಾ ಸಗ್ಗಕಥಾ ಪುಞ್ಞಕಥಾ ಪುಞ್ಞವಿಪಾಕಕಥಾತಿ ಇದಂ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯ**”ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯಾಯ ದೇಸನಾಯ ದಾನಞ್ಚ ದಾನಫಲಞ್ಚ ದಸ್ಸಿತಂ, ಸಾ ದೇಸನಾ **ದಾನಕಥಾ** ನಾಮ। ಯಾಯ ದೇಸನಾಯ ಸೀಲಞ್ಚ ಸೀಲಫಲಞ್ಚ ದಸ್ಸಿತಂ, ಸಾ ದೇಸನಾ **ಸೀಲಕಥಾ** ನಾಮ। ಯಾಯ ದೇಸನಾಯ ಸಗ್ಗಾ ಚ ಸಗ್ಗೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪಕಞ್ಚ ಕಮ್ಮಂ ದಸ್ಸಿತಂ, ಸಾ **ಸಗ್ಗಕಥಾ** ನಾಮ। ಯಾಯ ದೇಸನಾಯ ದಾನಸೀಲಭಾವನಾದಿವಸೇನ ದಸವಿಧಂ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ದಸ್ಸಿತಂ, ಸಾ **ಪುಞ್ಞಕಥಾ** ನಾಮ। ಯಾಯ ದೇಸನಾಯ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿವಿಧೋ ಅಯಂ ವಿಪಾಕೋ ಇಮಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಸ್ಸ ವಿಪಾಕೋತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತೋ, ಸಾ **ಪುಞ್ಞವಿಪಾಕಕಥಾ** ನಾಮ।

ದಸಬಲಧರಾನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸಕತೇಸು ಸರೀರಧಾತುಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಂಸೂಹಿ ಕತೇಸು ಥೂಪೇಸು ಯೇ ನರಾ ಪಸನ್ನಾ, ತೇ ನರಾ **ತತ್ಥ** ಥೂಪೇ **ಕಾರಂ** ಪುಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಮೋದನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ವಾ…ಪೇ॰… ಸುತ್ತಂ।

೯೭. **ದೇವಪುತ್ತಸರೀರವಣ್ಣಾ** ದೇವಪುತ್ತಸರೀರಸದಿಸವಣ್ಣಾ **ಸುಭಗಸಣ್ಠಿತಿ** ಸೋಭಗ್ಗಯುತ್ತಸಣ್ಠಾನಾ **ಸಬ್ಬೇ** ಜನಾ ಉದಕೇನ ಪಂಸುಂ ತೇಮೇತ್ವಾ ಥೂಪಂ ವಡ್ಢೇಥ, ಸೋ ಅಯಂ ಥೂಪೋ ಕಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಥೂಪೋತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಸುಗತ್ತೇ ಸುನ್ದರಗತ್ತೇ ದೇವತೇ **ತಸ್ಮಿಂ** ಥೂಪೇ ಪಸನ್ನಾ ಇಮೇ ದೇವಮನುಜಾ **ಕಾರಂ** ಪುಞ್ಞಂ ಕರೋನ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಜರಾಮರಣತೋ ಪಮುಚ್ಚರೇ। ಸೋ ಅಯಂ ಥೂಪೋ ಮಹೇಸಿನೋ ದಸಬಲಧಮ್ಮಧಾರಿನೋ ಸುಗತಸ್ಸ ಥೂಪೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಆಹಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ವಾ…ಪೇ॰… ಸುತ್ತಂ।

ಯಾಹಂ ಯಾ ಅಹಂ ಮಹೇಸಿನೋ ಥೂಪಂ ಚತ್ತಾರಿ ಉಪ್ಪಲಾನಿ ಚ ಮಾಲಞ್ಚ ಅಭಿರೋಪಯಿಂ, ತೇನ ಮಯಾ ಕತಂ **ತಂ** ಪುಞ್ಞಂ ಉಳಾರಂ ವತ **ಆಸಿ** ಅಹೋಸಿ। **ತತೋ** ಕಪ್ಪತೋ ಅಜ್ಜ ಕಪ್ಪಾ ತಿಂಸಂ ಧರನ್ತಿ ಸತ್ಥುನೋ ಥೂಪಂ ಪೂಜೇತ್ವಾ ತತ್ತಕಾನಿ ದುಗ್ಗತಿಂ ನ ಜಾನಾಮಿ, ವಿನಿಪಾತಂ ನ ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ವಾ…ಪೇ॰… ಸುತ್ತಂ।

ಅಹಂ **ಬಾತ್ತಿಂಸಲಕ್ಖಣಧರಸ್ಸ** ಬಾತ್ತಿಂಸಲಕ್ಖಣಧರೇನ ಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಿಜಿತವಿಜಯಸ್ಸ ಲೋಕನಾಥಸ್ಸ ಥೂಪಂ ಅಪೂಜೇಸಿಂ, ಪೂಜೇತ್ವಾ **ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಕಪ್ಪೇ** ಆಯುಕಪ್ಪೇ ಪಮುದಿತೋ ಆಸಿಂ। ಮಯಾ ಯಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸುತಂ, ತೇನ ಪುಞ್ಞೇನ ವಿನಿಪಾತಂ **ಅನಾಗನ್ತುನ** ಅನಾಗನ್ತ್ವಾ **ದೇವಸೋಭಗ್ಗಂ** ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಚ ದೇವರಜ್ಜಾನಿ ಚ ತಾನಿ ಅಕಾರಿಂ । ಅಥ ವಾ ದೇವಸೋಭಗ್ಗಞ್ಚ ಮಯಾ ಕಾರಿತಂ, ರಜ್ಜಾನಿ ಚ ಮಯಾ ಕಾರಿತಾನಿ।

ಅದನ್ತದಮಕಸ್ಸ ಸಾಸನೇ **ಯಂ ಚಕ್ಖು** ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖು ಪಣಿಹಿತಂ, ತಥಾ **ಚಿತ್ತಂ** ಯಂ ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತಂ ಪಣಿಹಿತಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖು ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತಂ **ಮೇ** ಮಯಾ ಲದ್ಧಂ, ಅಹಂ ವಿಧುತಲತಾಸಞ್ಞಾತತಣ್ಹಾ ಹುತ್ವಾ **ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತಾ** ಫಲವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತಸಮ್ಪನ್ನಾ ಅಮ್ಹೀತಿ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ವಾ…ಪೇ॰… ಸುತ್ತಂ।

೯೮. **ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೇ** ಫಲವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತಸಮ್ಪನ್ನೇ **ಅಖಿಲೇ** ಪಞ್ಚಚೇತೋಖೀಲರಹಿತೇ ಅನಾಸವೇ **ಅರಣವಿಹಾರಿಮ್ಹಿ** ಅರಣವಿಹಾರಸೀಲೇ **ಅಸಙ್ಗಮಾನಸೇ** ಅಲಗ್ಗಮಾನಸೇ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸ್ಮಿಂ ಸಾಮಾಕಪತ್ಥೋದನಮತ್ತಮೇವ ದಕ್ಖಿಣಂ ಅದಾಸಿಂ।

ತಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ **ಉತ್ತಮಂ ಧಮ್ಮಂ** ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಧಮ್ಮಂ **ಓಕಪ್ಪಯಿಂ** “ಸೋ ಉತ್ತಮೋ ಧಮ್ಮೋ ಅತ್ಥೀ”ತಿ ಸದ್ದಹಿಂ। **ಏವಂ** ಅರಿಯವಿಹಾರೇನ ವಿಹಾರೀಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇಹಿ **ಮೇ** ಮಮ ಸಙ್ಗಮೋ ಕತೋ **ಸಿಯಾ** ಭವೇ, ಕುದಾಸುಪಿ ಚ ಅಹಂ

ಅಪೇಕ್ಖವಾ ಮಾ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ಮಾನಸಂ ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಧಮ್ಮೇ **ಪಣಿಧೇಸಿಂ** "ಇಮಿನಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇನ ಲದ್ಧಧಮ್ಮಂ ಅಹಮ್ಪಿ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಣಿದಹಿಂ।

ತಸ್ಸೇವ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ಕತಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕತೋ ಅಹಂ ದೀಘಾಯುಕೇಸು **ಅಮಮೇಸು** "ಮಮ ಪರಿಗ್ಗಹೋ"ತಿ ಪರಿಗ್ಗಹಾಭಾವೇನ ಅಪರಿಗ್ಗಹೇಸು ವಿಸೇಸಗಾಮೀಸು ಅಹೀನಗಾಮೀಸು **ಕುರೂಸು** ಉತ್ತರಕುರೂಸು **ಪಾಣೀಸು** ಸತ್ತೇಸು ಸಹಸ್ಸಕ್ಖತ್ತುಂ **ಉಪಪಜ್ಜಥ** ಉಪಪಜ್ಜಿಂ।

ತಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕತೋ ವಿಚಿತ್ರಮಾಲಾಭರಣಾನುಲೇಪೀಸು **ಯಸಸ್ಸೀಸು** ಪರಿವಾರವನ್ತೇಸು **ತಿದಸೋ** ದೇವೋ ಅಹಂ ವಿಸಿಟ್ಠಕಾಯೂಪಗತೋ ಹುತ್ವಾ ಸಹಸ್ಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಉಪಪಜ್ಜಥ।

ತಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕತೋ ಅಹಂ ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಅಖೀಲೋ ಅನಾಸವೋ ಹುತ್ವಾ **ಹಿತಾಹಿತಾಸೀಹಿ** ಕುಸಲಾಕುಸಲವೀತಿವತ್ತೇಹಿ ಅನ್ತಿಮದೇಹಧಾರಿಭಿ **ಇಮೇಹಿ** ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇಹಿ, ಬುದ್ಧಸಾವಕೇಹಿ ವಾ **ಮೇ** ಮಮ ಸಮಾಗಮೋ ಆಸಿ।

"ಸೀಲವತೋ ಯಂ ಇಚ್ಛಿತಂ, ತಂ ಸಮಿಜ್ಝತೇ"ತಿ ಇಮಂ ವಚನಂ ತಥಾಗತೋ ಜಿನೋ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ ಅವಚ ಖೋ, **ಯಥಾ ಯಥಾ** ಯೇನ ಯೇನ ಪಕಾರೇನ ಮೇ ಮನಸಾ ವಿಚಿನ್ತಿತಂ, **ತಥಾ** ತಥಾ ತೇನ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ಸಮಿದ್ಧಂ ಭವತಿ। **ಅಯಂ** ಭವೋ ಅನ್ತಿಮೋ ಭವೋತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ವಾ...ಪೇ॰... ಸುತ್ತಂ।

ಏಕತಿಂಸಮ್ಹಿ ಕಪ್ಪಮ್ಹಿ ಜಿನೋ ಅನೇಜೋ ಅನನ್ತದಸ್ಸೀ **"ಸಿಖೀ"**ತಿ ಇತಿನಾಮಕೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ತಸ್ಸಾಪಿ ಭಗವತೋ ರಾಜಾ ಭಾತಾ **ಸಿಖಿದ್ಧೇ** ಚ ಸಿಖೀ ಇತಿನಾಮಕೇ ಬುದ್ಧೇ ಚ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ **ಧಮ್ಮೇ** ಚ ಅಭಿಪ್ಪಸನ್ನೋ ಲೋಕವಿನಾಯಕಮ್ಹಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಸತಿ ದೇವಾತಿದೇವಸ್ಸ ನರುತ್ತಮಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ ವಿಪುಲಂ ಮಹನ್ತಂ ಸಮನ್ತತೋ ಗಾವುತಿಕಂ ಥೂಪಂ ಅಕಾಸಿಂ।

ತಸ್ಮಿಂ ಥೂಪೇ **ಬಲಿಂ** ಪೂಜಾಬಲಿಂ ಅಭಿಹಾರೀ ಮನುಸ್ಸೋ ಜಾತಿಸುಮನಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ಪಹಟ್ಠೋ ಪೂಜೇಸಿ। **ಅಸ್ಸ** ಮನುಸ್ಸಸ್ಸ ಏಕಂ ಪುಪ್ಫಂ ವಾತೇನ ಪಹರಿತಂ ಹುತ್ವಾ ಪತಿತಂ। ಅಹಂ **ತಂ** ಪತಿತಂ ಏಕಂ ಪುಪ್ಫಂ ಗಹೇತ್ವಾ **ತಸ್ಸೇವ** ಪುಪ್ಫಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಅದಾಸಿಂ।

ಸೋ ಮನುಸ್ಸೋ ಪುಪ್ಫಸಾಮಿಕೋ ಅಭಿಪ್ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಮಂ "ತ್ವಮೇವ ಏತಂ ಏಕಂ ಪುಪ್ಫಂ ಪೂಜಾ"ತಿ ಅದಾಸಿ। **ದದಾಸೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ದ-ಕಾರೋ ಆಗಮೋ। ಅಹಂ **ತಂ** ಏಕಂ ಪುಪ್ಫಂ ಗಹೇತ್ವಾ **ಬುದ್ಧಂ** ಬುದ್ಧಗುಣಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಅಭಿರೋಪಯಿಂ, **ತತೋ** ಕಪ್ಪತೋ ಅಜ್ಜ ಕಪ್ಪಾ ತಿಂಸಂ ಅಹೇಸುಂ। ತೇಸು ಕಪ್ಪೇಸು ದುಗ್ಗತಿಂ ನಾಭಿಜಾನಾಮಿ, ವಿನಿಪಾತಞ್ಚ ನ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಇದಂ ಫಲಂ ಥೂಪಪೂಜಾಯ ಫಲನ್ತಿ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ವಾ...ಪೇ॰... ಸುತ್ತಂ।

ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನಾಮಕಸ್ಸ ರಾಜಿನೋ ಕಪಿಲಂ ನಾಮ ನಗರಂ **ಸುವಿಭತ್ತಂ** ಭಾಗತೋ ಸುಟ್ಠು ವಿಭತ್ತಂ, **ಮಹಾಪಥಂ** ಮಹಾಪಥಸಮ್ಪನ್ನಂ **ಆಕಿಣ್ಣಂ,** ನಾನಾಜಾತಿಕೇಹಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ, ಇದ್ಧಂ ಫೀತಞ್ಚ ಆಸಿ।

ಪಞ್ಚಾಲಾನಂ ತತ್ಥ ಪುರುತ್ತಮೇ ಅಹಂ ಕುಮ್ಮಾಸಂ ವಿಕ್ಕಿಣಿಂ, ಸೋ ಅಹಂ ಯಸಸ್ಸಿನಂ **ಉಪರಿಟ್ಠಂ** ಉಪಸಮೀಪೇ ಠಿತಂ ಅರಿಟ್ಠಂ ನಾಮ **ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ** ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಂ ಅದ್ದಸಿಂ, ದಿಸ್ವಾ ಹಟ್ಠೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತ್ವಾ ನರುತ್ತಮಂ ಅರಿಟ್ಠಂ ಮೇ ಗೇಹಸ್ಮಿಂ **ಯಂ** ಧುವಭತ್ತಂ **ವಿಜ್ಜಥ** ವಿಜ್ಜಿ, ತೇನ ಧುವಭತ್ತೇನ ನಿಮನ್ತೇಸಿಂ।

ಯತೋ ಚ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಚ ಕತ್ತಿಕೋ ಯಸ್ಸಂ ಪನ್ನರಸೀಪುಣ್ಣೋ, ಸಾ **ಪುಣ್ಣಮಾಸೀ** ಪನ್ನರಸೀ ಉಪಟ್ಠಿತಾ, **ತತೋ ಚ** ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಚ ಅಹಂ ನವಂ ದುಸ್ಸಯುಗಂ ಗಯ್ಹ **ಅರಿಟ್ಠಸ್ಸ** ಅರಿಟ್ಠನಾಮಕಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸ್ಸ ಉಪನಾಮೇಸಿಂ।

ನರುತ್ತಮೋ ಅನುಕಮ್ಪಕೋ ಕಾರುಣಿಕೋ ತಣ್ಹಾನಿಘಾತಕೋ **ಮುನಿ** ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ **ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಂ** ಮಂ ಇತ್ವಾನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿ।

ಅಹಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಬುದ್ಧವಣ್ಣಿತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರಿತ್ವಾನ ದೇವೇ ಚ ಮನುಸ್ಸೇ ಚ ಸನ್ಧಾವಿತ್ವಾ ತತೋ ಚುತೋ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ನಗರೇ ಅಡ್ಢೇ ಕುಲಸ್ಮಿಂ ಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸ ಏಕಪುತ್ತಕೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಂ, ಪಾಣೇಹಿ ಚ ಪಿಯತರೋ ಆಸಿಂ।

ತತೋ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ವಿಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ದೇವಪುತ್ತೇನ ಚೋದಿತೋ ಅಹಂ ಪಾಸಾದಾ ಓರುಹಿತ್ವಾನ **ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ** ಭಗವನ್ತಂ ಗೋತಮಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂ।

ಸೋ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ ಗೋತಮೋ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ಮೇ ಧಮ್ಮಂ ಅದೇಸೇಸಿ। **ದುಕ್ಖಂ** ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಞ್ಚ **ದುಕ್ಖಸಮುಪ್ಪಾದಂ** ಸಮುದಯಸಚ್ಚಞ್ಚ **ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅತಿಕ್ಕಮಂ** ನಿರೋಧಸಚ್ಚಞ್ಚ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ದುಕ್ಖೂಪಸಮಗಾಮಿನಂ **ಮಗ್ಗಂ** ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಞ್ಚ ಇತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ದೇಸಿತಾನಿ, ತದುಪ್ಪಾದಕಂ ಧಮ್ಮಂ **ಮುನಿ** ಭಗವಾ ಗೋತಮೋ ಅದೇಸಯಿ।

ಅಹಂ **ತಸ್ಸ** ಭಗವತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಸಾಸನೇ ರತೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರಿಂ, ಅಹಂ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಅತನ್ದಿತೋ ಹುತ್ವಾ ಸಮಥಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಂ।

ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚ ಯೇ ಆಸವಾ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಯೇ ಆಸವಾ ಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ಆಸುಂ, **ಸಬ್ಬೇ** ತೇ ಆಸವಾ **ಮೇ** ಮಮ ವಿಜ್ಜಿಂಸು, ಪುನ ನ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜರೇ।

ದುಕ್ಖಂ "ಪರಿಯನ್ತಕತಂ ಯಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ"ತಿ **ಪರಿಯನ್ತಕತಂ** ಆಸಿ, ಅಯಂ ಸಮುಸ್ಸಯೋ ಜಾತಿಮರಣಸಂಸಾರೋ **ಚರಿಮೋ** ಅನ್ತಿಮೋ ಆಸಿ, ಇದಾನಿ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಅನನ್ತರಂ ಪುನಬ್ಭವೋ ಮಮ ನತ್ಥೀತಿ ಅಪೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಯಂ ನಾನಾವಿಧಂ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ಉದಾಹರಣವಸೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, **ಇದಂ** ನಾನಾವಿಧಂ ಸುತ್ತಂ ವಾಸನಾಭಾಗೇ ಪುಞ್ಞಕೋಟ್ಠಾಸೇ ವಿಸಯೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ** ಸುತ್ತಂ ನಾಮ।

ನಾನಾವಿಧಂ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕತಮಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥ** ತೇಸು ಸೋಳಸಸು ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದೀಸು ಸುತ್ತೇಸು ಕತಮಂ ಸುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಉದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ **ಅಧೋ** ಕಾಮಾವಚರೇ ಭವೇ **ಸಬ್ಬಧಿ** ಸಬ್ಬೇಸು ಭವೇಸು **ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ** ಅರಹಾ **"ಅಯಂ** ನಾಮ ಧಮ್ಮೋ ಅಹಂ ಅಸ್ಮೀ"ತಿ ಅನಾನುಪಸ್ಸೀ, ಏವಂ ವಿಮುತ್ತೋ ಅರಹಾ ಅತಿಣ್ಣಪುಬ್ಬಂ ಓಘಂ ಅಪುನಬ್ಭವಾಯ **ಉದತಾರಿ** ಉತ್ತಿಣ್ಣೋತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗೇ ಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮೇ ವಿಸಯೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ** ಸುತ್ತಂ ನಾಮ।

"ಏತ್ತಕಮೇವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸೀಲವತೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಆನನ್ದ, ಸೀಲವತೋ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ "ಕಿನ್ತಿ **ಮೇ** ಮಮ ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ **ಜಾಯೇಯ್ಯ** ಪವತ್ತೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಚೇತನಾ **ನ ಕರಣೀಯಾ** ನ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಆನನ್ದ, ಸೀಲವತೋ ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ಯಂ **ಜಾಯೇಯ್ಯ** ಪವತ್ತೇಯ್ಯ, **ಏಸಾ** ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಸ್ಸ ಜಾಯನಾ ಪವತ್ತನಾ ಧಮ್ಮತಾ ಭವತಿ। ಆನನ್ದ, **ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಿನಾ** ಪುಗ್ಗಲೇನ "ಕಿನ್ತಿ **ಮೇ** ಮಮ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ **ಜಾಯೇಯ್ಯ** ಪವತ್ತೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಚೇತನಾ ನ ಕರಣೀಯಾ, ಆನನ್ದ, **ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಿನೋ** ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಯಂ **ಜಾಯೇಯ್ಯ** ಪವತ್ತೇಯ್ಯ, **ಏಸಾ** ಪಾಮೋಜ್ಜಸ್ಸ ಜಾಯನಾ ಪವತ್ತನಾ ಧಮ್ಮತಾ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಇಮಸ್ಸ ಯೋಜನಾನಯಾನುಸಾರೇನ ಯೋಜನಾನಯೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ।

ಆತಾಪಿನೋ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಆತಾಪೇನ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ **ಝಾಯತೋ** ಝಾಯನ್ತಸ್ಸ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ** ಬಾಹಿತಪಾಪಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ **ಧಮ್ಮಾ** ಅನುಲೋಮಪಚ್ಚಯಾಕಾರಪಟಿವೇಧಸಾಧಕಾ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ **ಯದಾ** ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ **ಹವೇ** ಏಕನ್ತೇನ **ಪಾತುಭವನ್ತಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ **ಧಮ್ಮಾ** ಚತುಅರಿಯಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾ **ಪಾತುಭವನ್ತಿ** ಪಕಾಸಯನ್ತಿ ಅಭಿಸಮಯವಸೇನ ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಅಥ** ವಾ ಪಾತುಭವನಕಾಲೇ **ಅಸ್ಸ** ಆತಾಪಿನೋ ಝಾಯತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಸಬ್ಬಾ ಕಙ್ಖಾ **ವಪಯನ್ತಿ** ಅಪಗಚ್ಛನ್ತಿ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? **ಸಹೇತುಧಮ್ಮಂ** ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕೇನ ಹೇತುನಾ ಸಹ ಪವತ್ತಂ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಂ ಸುಖೇನ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸಂ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಧಮ್ಮಂ **ಯತೋ** ಯಸ್ಮಾ **ಪಜಾನಾತಿ** ಅಞ್ಞಾಸಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ , ತತೋ ತಸ್ಮಾ ವಪಯನ್ತಿ ಅಪಗಚ್ಛನ್ತಿ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ।

ದುತಿಯಗಾಥಾಯಂ ಪನ **ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಖಯಂ** ಖಯಸಙ್ಖಾತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ **ಯತೋ** ಯಸ್ಮಾ **ಅವೇದಿ** ಅಞ್ಞಾಸಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ, ತತೋ ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಕಙ್ಖಾ ವಪಯನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ।

ತಿಸ್ಸ, ತ್ವಂ ಕಿಂ ನು ಕುಜ್ಝಸಿ? ಮಾ ಕುಜ್ಝಿ, ತಿಸ್ಸ, **ತೇ** ತವ **ಅಕ್ಕೋಧೋ** ಅಕುಜ್ಝನಂ **ವರಂ** ಉತ್ತಮಂ, **ಹಿ** ಸಚ್ಚಂ, ತಿಸ್ಸ, ತಯಾ ಕೋಧಮಾನಮಕ್ಖವಿನಯತ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವುಸ್ಸತಿ ನೂತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ।

ಆರಞ್ಞಂ ಆರಞ್ಞಕಂ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಂ **ಅಞ್ಞಾತುಞ್ಛೇನ** ಅಞ್ಞಾತಅನಭಿಲಕ್ಖಿತಘರಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ರತ್ವಾ ಉಞ್ಛೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತಚರಣವೀರಿಯೇನ ಲದ್ಧೇನ ಮಿಸ್ಸಕಭೋಜನೇನ ಯಾಪೇನ್ತಂ ನನ್ದಂ **ಕದಾ** ಕಾಲೇ ಅಹಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ।

ಗೋತಮ , **ಕಿಂಸು** ಕತಮಂ **ಛೇತ್ವಾ** ವಧಿತ್ವಾ ವಧನ್ತೋ ಕೋಧಪರಿಳಾಹೇನ ಅಪರಿದಯ್ಹಮಾನೋ ಹುತ್ವಾ ಸುಖಂ **ಸೇತಿ** ಸಯತಿ, **ಕಿಂಸು** ಕತಮಂ **ಛೇತ್ವಾ** ವಧಿತ್ವಾ ವಧನ್ತೋ ಕೋಧವಿನಾಸೇನ ವಿನಟ್ಠದೋಮನಸ್ಸೋ ಹುತ್ವಾ ನ ಸೋಚತಿ, ಗೋತಮ, ತ್ವಂ ಕಿಸ್ಸ ಏಕಧಮ್ಮಸ್ಸ **ವಧಂ** ವಧನಂ ರೋಚೇಸೀತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, **ಕೋಧಂ** ಕುಜ್ಝನಂ **ಛೇತ್ವಾ** ವಧಿತ್ವಾ ವಧನ್ತೋ ಕೋಧಪರಿಳಾಹೇನ ಅಪರಿದಯ್ಹಮಾನೋ ಹುತ್ವಾ ಸುಖಂ **ಸೇತಿ** ಸಯತಿ, **ಕೋಧಂ** ಕುಜ್ಝನಂ **ಛೇತ್ವಾ** ವಧಿತ್ವಾ ವಧನ್ತೋ ಕೋಧವಿನಾಸೇನ ವಿನಟ್ಠದೋಮನಸ್ಸೋ ಹುತ್ವಾ ನ ಸೋಚತಿ, **ವಿಸಮೂಲಸ್ಸ** ವಿಸಸದಿಸಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲಭೂತಸ್ಸ **ಮಧುರಗ್ಗಸ್ಸ** ಮಧುರಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸುಖಪರಿಯೋಸಾನಸ್ಸ **ಕೋಧಸ್ಸ** ಕುಜ್ಝನಸ್ಸ **ವಧಂ** ವಧನಂ **ಅರಿಯಾ** ಬುದ್ಧಾದಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಪಸಂಸನ್ತಿ। **ಹಿ** ಸಚ್ಚಂ **ತಂ** ಕೋಧಂ ಕುಜ್ಝನಂ **ಛೇತ್ವಾ** ವಧಿತ್ವಾ ವಧನ್ತೋ ಕೋಧವಿನಾಸೇನ ವಿನಟ್ಠದೋಮನಸ್ಸೋ ಹುತ್ವಾ **ಸೇತಿ** ಸಯತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಮಧುರಗ್ಗಸ್ಸಾ**ತಿ ಚ ಮಧುರಂ ಚೇತಸಿಕಸುಖಂ ಅಸ್ಸಾದಅಗ್ಗಂ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಅಸ್ಸ ಕೋಧಸ್ಸಾತಿ **ಮಧುರಗ್ಗೋ**ತಿ ಸಮಾಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕುಜ್ಝನ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಅಕ್ಕೋಸಿತ್ವಾ ಪರಿಭಾಸಿತ್ವಾ ಪಹರಿತ್ವಾ ಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚೇತಸಿಕಸುಖಸ್ಸಾದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ।

ಗೋತಮ, ಹನನ್ತೋ ಧೀರೋ ಉಪ್ಪತಿತಂ **ಕಿಂಸು** ಕತಮಂ **ಹನೇ** ಹನೇಯ್ಯ। ವಿನೋದೇನ್ತೋ ಧೀರೋ ಜಾತಂ **ಕಿಂಸು** ಕತಮಂ **ವಿನೋದಯೇ** ವಿನೋದಯೇಯ್ಯ। ಪಜಹನ್ತೋ ಧೀರೋ **ಕಿಂ ಚ** ಕತಮಂ **ಪಜಹೇ** ಪಜಹೇಯ್ಯ। ಧೀರಸ್ಸ **ಕಿಸ್ಸ** ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಭಿಸಮಯೋ ಸುಖೋತಿ ದೇವತಾ ಪುಚ್ಛತಿ।

ದೇವಪುತ್ತ, ಹನನ್ತೋ ಧೀರೋ ಉಪ್ಪತಿತಂ **ಕೋಧಂ** ಕುಜ್ಝನಂ **ಹನೇ** ಹನೇಯ್ಯ। ವಿನೋದೇನ್ತೋ ಧೀರೋ ಜಾತಂ ರಾಗಂ **ವಿನೋದಯೇ** ವಿನೋದಯೇಯ್ಯ। ಪಜಹನ್ತೋ ಧೀರೋ ಅವಿಜ್ಜಂ **ಪಜಹೇ** ಪಜಹೇಯ್ಯ। ಸಚ್ಚಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಭಿಸಮಯೋ ಸುಖೋತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ।

೧೦೧. ಭಗವಾ ಸತ್ತಿಯಾ **ಓಮಟ್ಠೋ** ಉಪರಿತೋ ಯಾವ ಹೇಟ್ಠಾ ವಿದ್ಧೋ ಪುರಿಸೋ ಸತ್ತಿಪ್ಪಹಾನಾಯ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ವಿಯ, ಅಗ್ಗಿನಾ ಮತ್ಥಕೇ **ಡಯ್ಹಮಾನೋ** ಆದಿತ್ತಸಿರೋ ಪುರಿಸೋ ಅಗ್ಗಿನಿಬ್ಬಾಪನತ್ಥಾಯ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಇವ, ಏವಂ ಕಾಮರಾಗೇನ ಡಯ್ಹಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖು **ಕಾಮರಾಗಪ್ಪಹಾನಾಯ** ಕಾಮರಾಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನಾಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ವಾಯಮಮಾನೋ **ಸತೋ** ಸತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ **ಪರಿಬ್ಬಜೇ** ವಿಹರೇಯ್ಯಾತಿ ದೇವತಾ ಕಥೇಸಿ।

ಭಗವಾ ಪನ "ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಾಯ ವೀರಿಯಂ ಆರಭೇಯ್ಯತೀ"ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸತ್ತಿಯಾ ವಿಯ ಓಮಟ್ಠೋ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ದೇವಪುತ್ತ, ಸತ್ತಿಯಾ **ಓಮಟ್ಠೋ** ಪುರಿಸೋ ಸತ್ತಿಪ್ಪಹಾನಾಯ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ವಿಯ, ಅಗ್ಗಿನಾ ಮತ್ಥಕೇ **ಡಯ್ಹಮಾನೋ** ಆದಿತ್ತಸಿರೋ ಪುರಿಸೋ ಅಗ್ಗಿನಿಬ್ಬಾಪನತ್ಥಾಯ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಇವ, ಏವಂ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅಭಿಭೂತೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ **ಪಹಾನಾಯ** ಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಾಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ವಾಯಮಮಾನೋ **ಸತೋ** ಸತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ **ಪರಿಬ್ಬಜೇ** ವಿಹರೇಯ್ಯಾತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ।

ಸಬ್ಬೇ **ನಿಚಯಾ** ಭೋಗಾ **ಖಯನ್ತಾ** ಖಯಪರಿಯೋಸಾನಾ ಭವನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇ **ಸಮುಸ್ಸಯಾ** ಧಮ್ಮಾ **ಪತನನ್ತಾ** ಪತನಪರಿಯೋಸಾನಾ ಭವನ್ತಿ, **ಸಬ್ಬೇಸಂ** ಸತ್ತಾನಂ ಮರಣಮಾಗಮ್ಮ **ಸಬ್ಬೇಸಂ** ಸತ್ತಾನಂ ಜೀವಿತಂ ಅದ್ಧುವಂ ಭವತಿ, ಇತಿ **ಏತಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ **ಭಯಂ** ಭಯಹೇತುಂ **ಮರಣಂ** ಸಮ್ಮುತಿಮರಣಂ **ಅಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ಸುಖಾವಹಾನಿ** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಸುಖಾವಹಾನಿ **ಪುಞ್ಞಾನಿ** ದಾನಸೀಲಭಾವನಾಮಯಪುಞ್ಞಾನಿ ಕಯಿರಾಥಾತಿ ದೇವತಾ ಅವೋಚ।

ದೇವಪುತ್ತ, ಸಬ್ಬೇ **ನಿಚಯಾ** ಭೋಗಾ **ಖಯನ್ತಾ** ಖಯಪರಿಯೋಸಾನಾ, ಸಬ್ಬೇ **ಸಮುಸ್ಸಯಾ** ಧಮ್ಮಾ **ಪತನನ್ತಾ** ಪತನಪರಿಯೋಸಾನಾ, **ಸಬ್ಬೇಸಂ** ಸತ್ತಾನಂ ಮರಣಮಾಗಮ್ಮ **ಸಬ್ಬೇಸಂ** ಸತ್ತಾನಂ ಜೀವಿತಂ ಅದ್ಧುವಂ, ಇತಿ **ಏತಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ **ಭಯಂ** ಭಯಹೇತುಂ ಮರಣಂ ಅಪೇಕ್ಖಮಾನೋ **ಸನ್ತಿಪೇಕ್ಖೋ** ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರುಪಸಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಪಣ್ಡಿತೋ **ಲೋಕಾಮಿಸಂ** ಕಾಮಗುಣಂ **ಪಜಹೇ** ಪಜಹೇಯ್ಯಾತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ।

ಮಾವಿಧ **ಯೇಸಂ** ಮುನೀನಂ ಚಿತ್ತಂ **ಝಾನರತಂ** ಝಾನೇ ರತಂ ಹೋತಿ, ತೇ ಮುನಯೋ ಸುಖಂ ಸಯನ್ತಿ ನ ಸೋಚನ್ತಿ। **ಪಞ್ಞವಾ** ಮಗ್ಗಪಞ್ಞವಾ ಸುಸಮಾಹಿತೋ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ **ಪಹಿತತ್ತೋ** ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪೇಸಿತಚಿತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುತ್ತರಂ **ಓಘಂ** ಸಂಸಾರೋಘಂ ತರತಿ।

ಕಾಮಸಞ್ಞಾಯ **ವಿರತೋ** ವಿಗತಚಿತ್ತೋ ಯೋ ಖೀಣಾಸವೋ **ಸಬ್ಬಸಂಯೋಜನಾತೀತೋ** ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬೇ ಸಂಯೋಜನೇ ಅತೀತೋ ನನ್ದಿಭವಪರಿಕ್ಖೀಣೋ ಅಹೋಸಿ, **ಸೋ** ಖೀಣಾಸವೋ **ಗಮ್ಭೀರೇ** ಸಂಸಾರಣ್ಣವೇ ನ ಸೀದತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ನನ್ದಿಸಙ್ಖಾತಾ ತಣ್ಹಾ ಚ ಕಾಮಭವರೂಪಭವಅರೂಪಭವಾ ಚ **ನನ್ದಿಭವಾ,** ನನ್ದಿಭವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಯಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸಾತಿ **ನನ್ದಿಭವಪರಿಕ್ಖೀಣೋ**ತಿ ಸಮಾಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ।

ಅರಹತಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ **ಧಮ್ಮಂ** ಸುಚರಿತಾದಿಭೇದಞ್ಚ ಸತ್ತತಿಂಸಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಭೇದಞ್ಚ ಧಮ್ಮಂ ಯೋ ಪಣ್ಡಿತೋ **ಸದ್ದಹಾನೋ** ಸದ್ದಹನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ** ವಿಚಕ್ಖಣೋ ಹುತ್ವಾ **ಸುಸ್ಸೂಸಂ** ಸುಸ್ಸೂಸನ್ತೋ ಭವೇ, ಸೋ ಪಣ್ಡಿತೋ **ಪಞ್ಞಂ** ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಪಞ್ಞಂ **ಲಭತೇ** ಲಭತಿ।

ಯೋ ವೀರಿಯವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಪತಿರೂಪದೇಸಕಾರೀ** ದೇಸಕಾಲಾದೀನಿ ಅಹಾಪೇತ್ವಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಪತಿರೂಪಂ ಅಧಿಗಮೂಪಾಯಂ ಕರೋತಿ, **ಧುರವಾ** ಚೇತಸಿಕವೀರಿಯೇನ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ **ಉಟ್ಠಾತಾ** ಕಾಯಿಕವೀರಿಯವಸೇನ ಉಟ್ಠಾನಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ವೀರಿಯವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಧನಂ** ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಧನಂ **ವಿನ್ದತೇ** ಅಧಿಗಚ್ಛತಿ। **ಸಚ್ಚೇನ**

ವಚೀಸಚ್ಚೇನ ಚ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚೇನ ಚ ಬುದ್ಧಾದಿಕೋ ಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ ಠಿತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಕಿತ್ತಿಂ ಪಪ್ಪೋತಿ। **ದದಂ** ದದನ್ತೋ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಇಚ್ಛಿತಂ ಪತ್ಥಿತಂ ಚತುಸಙ್ಗಹವತ್ಥುಂ ದದನ್ತೋ ಸಙ್ಗಹನ್ತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ **ಮಿತ್ತಾನಿ** ಏಕನ್ತಮಿತ್ತಾನಿ **ಗನ್ಥತಿ** ಸಮ್ಪಾದೇತಿ, **ಏವಂ** ಚತೂಹಿ ಸಚ್ಚಧಮ್ಮಧಿತಿಚಾಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ **ಅಸ್ಮಾ** ಲೋಕಾ ಪರಂ ಲೋಕಂ **ಪೇಚ್ಚ** ಗನ್ತ್ವಾ ಏಕನ್ತೇನ ಸೋಕಕಾರಣಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ನ ಸೋಚತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ಗೋತಮ, ಸಬ್ಬಗನ್ಥಪ್ಪಹೀನೋ ತೀಹಿ ಭವೇಹಿ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ **ಸತೋ** ಸತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ತ್ವಂ, ಸಮಣೋ, **ಅಞ್ಞಂ** ದೇವಮನುಸ್ಸಾದಿಕಂ **ಯಂ ಅನುಸಾಸಸಿ** ಯಂ ಅನುಸಾಸನಂ ಕರೋಸಿ, **ತಂ** ಅನುಸಾಸನಂ ಸಬ್ಬಗನ್ಥಪ್ಪಹೀನಸ್ಸ ತೀಹಿ ಭವೇಹಿ **ವಿಪ್ಪಮುತ್ತಸ್ಸ** ಸಮಣಸ್ಸ **ತೇ** ತವ ನ ಸಾಧೂತಿ ಸಕ್ಕನಾಮಕೋ ಮಾರಪಕ್ಖಿಕೋ ಯಕ್ಖೋ ಗಾಥಾಯ ಅಜ್ಝಭಾಸಿ।

"**ಸಕ್ಕ** ಸಕ್ಕನಾಮಕ ಯಕ್ಖ ಅನುಕಮ್ಪಿತೇನ ಪುರಿಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯೇನ ಕೇನಚಿ **ವಣ್ಣೇನ** ಕಾರಣೇನ **ಸಂವಾಸೋ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸಹವಾಸೋ ಜಾಯತಿ, **ತಂ** ಅನುಕಮ್ಪಿತಬ್ಬಂ ಸಹವಾಸಗತಂ ಪುರಿಸಂ ಸಪ್ಪಞ್ಞೋ ಮನಸಾ **ಅನುಕಮ್ಪಿತುಂ ನ ಅರಹತಿ** ಅನುಕಮ್ಪಿತುಂಯೇವ ಅರಹತಿ। ಯಾ **ಅನುಕಮ್ಪಾ** ಕರುಣಾ, ಯಾ **ಅನುದ್ದಯಾ** ಮೇತ್ತಾ, ಮುದಿತಾ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ತಾಯ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ಕರುಣಾಯ, ತಾಯ ಅನುದ್ದಯಾಯ ಮೇತ್ತಾಯ ಮುದಿತಾಯ ಚ ಸಮುಸ್ಸಾಹಿತೇನ ಪಸನ್ನೇನ ಮನಸಾ ಯೋ **ಸಪ್ಪಞ್ಞೋ** ಸಪ್ಪುರಿಸೋ **ಅಞ್ಞಂ** ದೇವಮನುಸ್ಸಾದಿಕಂ **ಯಂ ಅನುಸಾಸತಿ** ಯಂ ಅನುಸಾಸನಂ ಕರೋತಿ, ಸೋ ಸಪ್ಪಞ್ಞೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ತೇನ ಅನುಸಾಸನೇನ **ಸಂಯುತ್ತೋ** ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾದೀನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ವಸೇನ ಅನನುಲೋಮಸಂಯೋಗೇನ ಸಂಯುತ್ತೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ।

೧೦೨. ಸಮಣ , ರಾಗೋ ಚ ದೋಸೋ ಚ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ **ಕುತೋನಿದಾನಾ,** ಕಿಂನಿದಾನಾ, ಕಿಂಪಚ್ಚಯಾ ಭವನ್ತಿ, ಅರತಿ ಚ ರತಿ ಚ ಲೋಮಹಂಸೋ ಚ ಇಮೇ ತಯೋ ಕುತೋಜಾ ಕುತೋ ಭವನ್ತಿ? ಕುಮಾರಕಾ **ಧಙ್ಕಂ** ಕಾಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾದೇ ದೀಘಸುತ್ತಕೇನ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸುತ್ತಕೋಟಿಂ ಅಙ್ಗುಲಿಯಂ ವೇಠೇತ್ವಾ ಓಸಜನ್ತಿ ಇವ, ಏವಂ ಮನೋವಿತಕ್ಕಾ ಕುತೋ ಸಮುಟ್ಠಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಓಸಜನ್ತೀತಿ ಸೂಚಿಲೋಮಯಕ್ಖೋ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿ।

ರಾಗೋ ಚ ದೋಸೋ ಚ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ **ಇತೋನಿದಾನಾ** ಇತೋ ಅತ್ತಭಾವತೋ ನಿದಾನಾ ಜಾಯನ್ತಿ; ಅರತಿ ಚ ರತಿ ಚ ಲೋಮಹಂಸೋ ಚ ಇಮೇ ತಯೋ **ಇತೋಜಾ** ಇತೋ ಅತ್ತತೋ ಭವನ್ತಿ; ಕುಮಾರಕಾ **ಧಙ್ಕಂ** ಕಾಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾದೇ ದೀಘಸುತ್ತಕೇನ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸುತ್ತಕೋಟಿಂ ಅಙ್ಗುಲಿಯಂ ವೇಠೇತ್ವಾ ಓಸಜನ್ತಿ ಇವ, ಏವಂ ಮನೋವಿತಕ್ಕಾ **ಇತೋ** ಅತ್ತಭಾವತೋ ಸಮುಟ್ಠಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಓಸಜನ್ತಿ।

ನಿಗ್ರೋಧಸ್ಸ **ಖನ್ಧಜಾ** ಪಾರೋಹಾ ಸಾಖಾಸು ಜಾಯನ್ತಿ ಇವ, ವನೇ ರುಕ್ಖಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಜಾತಾ **ಮಾಲುವಾ** ಲತಾ ತಂ ರುಕ್ಖಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ **ವಿತತಾ** ಓತತವಿತತಾ ತಿಟ್ಠತಿ ಇವ, ಏವಂ, ಯಕ್ಖ, ತ್ವಂ ಸುಣೋಹಿ **ಸ್ನೇಹಜಾ** ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹತೋ ಜಾತಾ **ಅತ್ತಸಮ್ಭೂತಾ** ಅತ್ತನಿ ಸಮ್ಭೂತಾ ಪುನ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಾ **ಮನೋವಿತಕ್ಕಾ** ಪಾಪಮನೋವಿತಕ್ಕಾ ಚೇವ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಕಿಲೇಸಾ ಚ **ಕಾಮೇಸು** ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು **ವಿಸತ್ತಾ** ಲಗ್ಗಾ ಸಂಸಿಬ್ಬಿತಾ ಠಿತಾ।

ಯೇ ಪಣ್ಡಿತಾ "ಯಂ ನಿದಾನಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸಾ"ತಿ **ಯತೋನಿದಾನಂ ನಂ** ಕಿಲೇಸಗಹನಂ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ಪಜಾನನ್ತಿ, **ತೇ** ಪಣ್ಡಿತಾ ಅತ್ತಭಾವಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಸ್ಸ ನಿದಾನಭೂತಂ **ನಂ** ಕಿಲೇಸಗಹನಂ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚೇನ **ವಿನೋದೇನ್ತಿ।** **ಅಪುನಬ್ಭವಾಯ** ಅಪುನಭವಸಙ್ಖಾತಾಯ ನಿರೋಧಸಚ್ಚತ್ಥಾಯ **ಅತಿಣ್ಣಪುಬ್ಬಂ** ಅನಮತಗ್ಗೇ ಸಂಸಾರೇ ಸುಪಿನೇನಾಪಿ ಅತಿಣ್ಣಪುಬ್ಬಂ **ದುತ್ತರಂ ಇಮಂ ಓಘಂ** ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಸಂಕಿಲೇಸೋಘಂ ತರನ್ತೀತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ।

“ಭಗವಾ, ಸಮಣಧಮ್ಮಸ್ಸ ಕರಣಂ ನಾಮ **ದುಕ್ಕರಂ,** ಭಗವಾ, ಸಮಣಧಮ್ಮಸ್ಸ ಕರಣಂ ನಾಮ **ಸುದುಕ್ಕರಂ** ಸುಟ್ಠುತರಂ ದುಕ್ಕರ”ನ್ತಿ ಏಕೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಸೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಹ। ಕಾಮದ, ಸೀಲಸಮಾಹಿತಾ **ಠಿತತ್ತಾ** ಠಿತಸಭಾವಾ ಸತ್ತ **ಸೇಕ್ಖಾ** ಪುಗ್ಗಲಾ **ದುಕ್ಕರಂ ವಾಪಿ** ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ಅನಗಾರಿಯುಪೇತಸ್ಸ** ಅನಗಾರಿಯಂ ನಿಗ್ಗೇಹಭಾವಂ ಉಪಗತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ **ತುಟ್ಠಿ** ಚತುಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸೋ ಸುಖಾವಹಾ **ಹೋತೀ**”ತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

“ಭಗವಾ, **ಯದಿದಂ** ಯಾ ಏಸಾ ತುಟ್ಠಿ ಸುಖಾವಹಾ, ಏಸಾ ತುಟ್ಠಿ ದುಲ್ಲಭಾ”ತಿ ಸೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ಆಹ। “ಕಾಮದ, **ಯೇಸಂ** ಸೇಕ್ಖಾನಂ ಮನೋ ದಿವಾ ಚ ರತ್ತೋ ಚ **ಭಾವನಾಯ ರತೋ** ಚಿತ್ತವೂಪಸಮೇ ರತೋ, ತೇ ಸೇಕ್ಖಾ ದುಲ್ಲಭಂ ವಾಪಿ ತುಸ್ಸನಂ ಲಭನ್ತೀ”ತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

“ಭಗವಾ, **ಯದಿದ**ಂ ಯಂ ಇದಂ ಚಿತ್ತಂ ಭಾವನಾಯ ರತಂ, ತಂ ಚಿತ್ತಂ ದುಸ್ಸಮಾದಹ”ನ್ತಿ ಸೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ಆಹ। “ಕಾಮದ, ಯೇ ಅರಿಯಾ ಇನ್ದ್ರಿಯೂಪಸಮೇ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ರತಾ, ತೇ ಅರಿಯಾ ದುಸ್ಸಮಾದಹಂ ವಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾದಹನ್ತಿ, ಕಾಮದ, ತೇ ಅರಿಯಾ ಮಚ್ಚುನೋ **ಜಾಲಂ** ಕಿಲೇಸಜಾಲಂ ಛೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ”ತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

“ಭಗವಾ, ಯೋ ಮಗ್ಗೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾವಸೇನ ವಿಸಮೋ, ಸೋ ಮಗ್ಗೋ ದುಗ್ಗಮೋ”ತಿ ಸೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ಆಹ। “ಕಾಮದ, ಅರಿಯಾ ದುಗ್ಗಮೇ ವಿಸಮೇ ವಾಪಿ ಮಗ್ಗಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅನರಿಯಾ ವಿಸಮೇ ಮಗ್ಗೇ ಅವಂಸಿರಾ ಪಪತನ್ತಿ, ಅರಿಯಾನಂ ಸೋ ಮಗ್ಗೋ ಸಮೋವ ಭವೇ, ನ ಅಸಮೋ। **ಹಿ** ಸಚ್ಚಂ **ವಿಸಮೇ** ವಿಸತ್ತಕಾಯೇ ಅರಿಯಾ ಸಮಾ ಭವನ್ತೀ”ತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ।

೧೦೩. ಯಂ ಜೇತವನಂ ಇಸಿಸಙ್ಘನಿಸೇವಿತಂ ಧಮ್ಮರಾಜೇನ ಆವುತ್ಥಂ, ಇದಂ ತಂ ಜೇತವನಂ ಮಮ **ಪೀತಿಸಞ್ಜನನಂ** ಪೀತಿಯಾ ಸಞ್ಜನನಂ ಕರಂ ಹಿ ಕರಂ ಏವ।

ಕಮ್ಮಂ ಮಗ್ಗಚೇತನಾಕಮ್ಮಞ್ಚ **ವಿಜ್ಜಾ** ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ ಚ **ಧಮ್ಮೋ** ಸಮಾಧಿ ಚೇವ ಸಮಾಧಿಪಕ್ಖಿಕೋ ಚ ಧಮ್ಮೋ **ಸೀಲಂ,** ಸೀಲೇ ಠಿತಸ್ಸ **ಜೀವಿತಂ** ಉತ್ತಮಂ, **ಏತೇನ** ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಸತ್ತಾ ಸುಜ್ಝನ್ತಿ, ಗೋತ್ತೇನ ವಾ ಧನೇನ ವಾ ಸತ್ತಾ ನ ಸುಜ್ಝನ್ತಿ।

ತಸ್ಮಾ ಮಗ್ಗೇನೇವ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುಜ್ಝನತೋ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಂ **ಸಮ್ಪಸ್ಸಂ** ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ಪೋಸೋ **ಯೋನಿಸೋ** ಉಪಾಯೇನ **ಧಮ್ಮಂ** ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಂ **ವಿಚಿನೇ** ವಿಚಿನೇಯ್ಯ, **ಏವಂ** ವಿಚಿನನೇ ಸತಿ **ತತ್ಥ** ಅರಿಯಮಗ್ಗೇ ವಿಚಿನನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸುಜ್ಝತಿ।

ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಸೀಲೇನ ಚ ಉಪಸಮೇನ ಚ ಪಾರಙ್ಗತೋ ಇವ, ಏವಂ ಯೋಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲೇನ ಚ ಉಪಸಮೇನ ಚ ಪಾರಙ್ಗತೋ, ಸೋ ಭಿಕ್ಖು **ಏತಾವ ಪರಮೋ** ಸಾರಿಪುತ್ತಸದಿಸೋವ ಸಿಯಾತಿ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕನಾಮೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಹಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ।

ಅತೀತಂ ಅತೀತಕ್ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ನಾನ್ವಾಗಮೇಯ್ಯ, **ಅನಾಗತಂ** ಅನಾಗತಕ್ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ **ನಪ್ಪಟಿಕಙ್ಖೇ** ನ ಪತ್ಥೇಯ್ಯ। **ಯಂ** ಯಸ್ಮಾ ಅತೀತಂ **ಪಹೀನಂ** ನಿರುದ್ಧಂ ಅತ್ಥಙ್ಗತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅತೀತಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ನಿರುದ್ಧತ್ತಾ ಅತ್ಥಙ್ಗತತ್ತಾ ನಾನ್ವಾಗಮೇಯ್ಯ। **ಯಂ** ಯಸ್ಮಾ ಅನಾಗತಂ ಅಪ್ಪತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ನ ಪಟಿಕಙ್ಖೇ।

ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ವಯಧಮ್ಮಂ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಸನ್ತಾನೇ ವಾ, ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಅರಞ್ಞಾದೀಸು ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, **ತತ್ಥ ತತ್ಥ** ಸನ್ತಾನೇ ವಾ, **ತತ್ಥ ತತ್ಥ** ಅರಞ್ಞಾದೀಸು ವಾ ನಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಂ ಯಾಹಿ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದೀಹಿ ವಿಪಸ್ಸತಿ, ತಾಹಿ

ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದೀಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ರಾಗಾದೀಹಿ ಅಸಂಹೀರಂ ಅಸಂಕುಪ್ಪಂ ಭವತಿ, **ತಂ** ನಿಬ್ಬಾನಂ ವಿಪಸ್ಸಕೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿದ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ **ಅನುಬ್ರೂಹಯೇ** ವಡ್ಢೇಯ್ಯ।

ಆತಪ್ಪಂ ಸಂಕಿಲೇಸಾನಂ ಆತಪನ್ತಂ ವೀರಿಯಂ ಅಜ್ಜೇವ **ಕಿಚ್ಚಂ** ಕಾತಬ್ಬಂ, ಸುವೇ ಜೀವಿತಂ ವಾ ಮರಣಂ ವಾ **ಕೋ ಜಞ್ಞಾ** ಜಾನೇಯ್ಯ, "ಸುವೇ ವಾ ದಾನಾದಿಪುಞ್ಞಂ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ "ಅಜ್ಜೇವ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ವೀರಿಯಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। **ಹಿ** ಸಚ್ಚಂ ಮರಣಕಾರಣಭಾವತಾಯ ಅಹಿವಿಚ್ಛಿಕವಿಸಸತ್ಥಾದಿಅನೇಕಾಯ ಸೇನಾಯ ವಸೇನ **ಮಹಾಸೇನೇನ ತೇನ** ಮಚ್ಚುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಮಿತ್ತಸನ್ಥವಾಕಾರೇನ ವಾ ಲಞ್ಜದಾನೇನ ವಾ ಸಙ್ಗರಂ ನತ್ಥೀತಿ।

ಏವಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ **ವಿಹಾರಿಂ** ವಿಹರನ್ತಂ ಆತಾಪಿಂ ಅಹೋರತ್ತಂ **ಅತನ್ದಿತಂ** ಅನಲಸಂ ಉಟ್ಠಾಹಕಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಂ "ಭದ್ದೇಕರತ್ತೋ"ತಿ ಸನ್ತೋ ಮುನಿ **ವೇ** ಏಕನ್ತೇನ **ಆಚಿಕ್ಖತೇ** ಆಚಿಕ್ಖತಿಯೇವಾತಿ ಯೋಜನಾ।

"ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ ಭಿಕ್ಖವೇ"ತ್ಯಾದಿಸುತ್ತಂ ಪಾಳಿತೋ ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾತೋ ಚ ಪಾಕಟಂ।

೧೦೪. ನಾನಾವಿಧಂ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕತಮಂ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಸೋಳಸಸು ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದೀಸು ಸುತ್ತೇಸು **ಕತಮಂ** ಸುತ್ತಂ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಯಸ್ಸ ಉತ್ತಮಪುರಿಸಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಸೇಲೂಪಮಂ **ಠಿತಂ** ಲೋಕಧಮ್ಮವಾತೇಹಿ ನಾನುಕಮ್ಪತಿ, **ರಜನೀಯೇಸು** ಲಾಭಾದೀಸು ವಿರತ್ತಂ ಭವೇ, ಸೋ ಉತ್ತಮಪುರಿಸೋ **ಕೋಪನೇಯ್ಯೇ** ಅಲಾಭಾದಿಕೇ ನ ಕುಪ್ಪತಿ, ತಸ್ಸ ಉತ್ತಮಪುರಿಸಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಏವಂ ಅನಿಚ್ಚತಾದಿನಾ ಭಾವಿತಂ, **ನಂ** ಭಾವಿತಚಿತ್ತಂ ಉತ್ತಮಪುರಿಸಂ ವೀತಿಕ್ಕನ್ತಲೋಕಧಮ್ಮಹೇತುಕಂ ದುಕ್ಖಂ ಕುತೋ ಏಸ್ಸತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗೇ ವಿಸಯೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ** ಸುತ್ತಂ ನಾಮ। ಏಸ ನಯೋ ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

"ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ಇದಮೇವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ಆಯಸ್ಮತೋ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಬಾಹಿತಪಾಪಧಮ್ಮತ್ತಾ **ಬಾಹಿತಪಾಪಧಮ್ಮೋ** ಭವೇ, ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನಿಗ್ಗತಹುಂಹುಂಕತ್ತಾ **ನಿಹುಂಹುಙ್ಕೋ** ಭವೇ, ನಿಗ್ಗತಕಿಲೇಸಕಸಾವತ್ತಾ **ನಿಕ್ಕಸಾವೋ** ಭವೇ, ಸೀಲಸಂವರೇನ ಸಂಯತಚಿತ್ತತಾಯ **ಯತತ್ತೋ** ಭವೇ, ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣವೇದೇಹಿ ಅನ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗತತ್ತಾ **ವೇದನ್ತಗೂ** ಭವೇ, ಧಮ್ಮೇನ ವುಸಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯತ್ತಾ **ವುಸಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋ** ಭವೇ। ಯಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ **ಉಸ್ಸದಾ** ರಾಗುಸ್ಸದೋ ದೋಸುಸ್ಸದೋ ಮೋಹುಸ್ಸದೋ ಮಾನುಸ್ಸದೋ ದಿಟ್ಠುಸ್ಸದೋ ನತ್ಥಿ, ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ **ಬ್ರಹ್ಮವಾದಂ** "ಅಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಮ್ಹೀ"ತಿ ವಾಚಂ ವದೇಯ್ಯಾತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ।

ಯೇ ಬುದ್ಧಾ **ಪಾಪಕೇ** ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಬಾಹಿತ್ವಾ ಸದಾ ಚರನ್ತಿ **ಸತಾ** ಸತಿಸಮ್ಪನ್ನಾ ಖೀಣಸಂಯೋಜನಾ, ತೇ ಬುದ್ಧಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ **ವೇ** ಏಕನ್ತೇನ ಕಥೀಯನ್ತೀತಿ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ।

ಯತ್ಥ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಆಪೋ ಚ ಪಥವೀ ಚ ತೇಜೋ ಚ ವಾಯೋ ಚ **ನ ಗಾಧತಿ** ನ ಪತಿಟ್ಠಹತಿ, **ತತ್ಥ** ನಿಬ್ಬಾನೇ **ಸುಕ್ಕಾ** ಗಹಾ ಚೇವ ತಾರಕಾ ಚ ನ ಜೋತನ್ತಿ, **ತತ್ಥ** ನಿಬ್ಬಾನೇ ಆದಿಚ್ಚೋ ನಪ್ಪಕಾಸತಿ, **ತತ್ಥ** ನಿಬ್ಬಾನೇ ಚನ್ದಿಮಾ ನ ಭಾತಿ, **ತತ್ಥ** ನಿಬ್ಬಾನೇ ತಮೋ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।

ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ **ಅತ್ತನಾ** ಸಯಂ ಮುನಿ ಮೋನೇನ ಯದಾ ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ **ಅವೇದಿ** ವಿನ್ದತಿ ಪಟಿಲಭತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, **ಅಥ** ಪಟಿವಿಜ್ಝನಕ್ಖಣೇ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ **ರೂಪಾ** ರೂಪಧಮ್ಮತೋ ಚ **ಅರೂಪಾ** ಅರೂಪಧಮ್ಮತೋ ಚ **ಸುಖದುಕ್ಖಾ** ಸುಖದುಕ್ಖತೋ ಚ ಪಮುಚ್ಚತೀತಿ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ।

ಯಕ್ಖ, ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ **ಸಕೇಸು** ಸಕಅತ್ತಭಾವೇಸು **ಧಮ್ಮೇಸು** ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಸಚ್ಚೇಸು, ಧಮ್ಮೇಸು ಚ ಪಾರಗೂ **ಹೋತಿ**, **ಅಥ** ಪಾರಗಮನಕ್ಖಣೇ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ **ಏತಂ** ಅಜಕಲಾಪಕಂ ತಯಾ ವುತ್ತಂ ಏತಂ **ಪಿಸಾಚಂ** ಕಿಲೇಸಪಿಸಾಚಞ್ಚ , ತಯಾ ಕತಂ **ಅಕ್ಕುಲಞ್ಚ** ಅಕ್ಕುಲಂ, ಪಕ್ಕುಲಕರಣಂ ಅತಿವತ್ತತೀತಿ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ।

ಯೋ ಭಿಕ್ಖು **ಆಯನ್ತಿಂ** ಆಗಚ್ಛನ್ತಿಂ ಪುರಾಣದುತಿಯಿಕಂ ಭರಿಯಂ ವಾ, ಅಞ್ಞಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿಂ ಇತ್ಥಿಂ ವಾ ಚಿತ್ತೇನ ನ ಅಭಿನನ್ದತಿ, **ಪಕ್ಕಮನ್ತಿಂ** ಪುರಾಣದುತಿಯಿಕಂ ಭರಿಯಂ ವಾ, ಅಞ್ಞಂ ಪಕ್ಕಮನ್ತಿಂ ಇತ್ಥಿಂ ವಾ ಚಿತ್ತೇನ ನ ಸೋಚತಿ, **ಸಙ್ಗಾ** ಪಞ್ಚವಿಧತೋಪಿ ಸಙ್ಗತೋ ಮುತ್ತಂ ಸಙ್ಗಾಮಜಿಂ **ತಂ** ಭಿಕ್ಖುಂ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣ"ನ್ತಿ ಅಹಂ ವದಾಮೀತಿ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ।

ಏತ್ಥ ನದಿಯಂ ಬಹುಜನೋ ನ್ಹಾಯತಿ, ಸೋ ಬಹುಜನೋ ನ್ಹಾಯಕೋ **ಉದಕೇನ** ಉದಕನ್ಹಾನೇನ ಸುಚೀ ನ ಹೋತಿ। **ಯಮ್ಹಿ** ಪುಗ್ಗಲೇ **ಸಚ್ಚಂ,** ಸಚ್ಚತೋ ಸೇಸ**ಧಮ್ಮೋ** ಚ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸುಚೀ ಚ ಹೋತಿ, ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಚ ಹೋತೀತಿ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ; ಸುಚಿಅಸುಚಿಭಾವೋ **ಟೀಕಾಯಂ** ವಿತ್ಥಾರತೋ ವುತ್ತೋವ।

ಆತಾಪಿನೋ ಝಾಯತೋ ಯಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ **ಧಮ್ಮಾ** ಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾ ಯದಾ **ಹವೇ** ಏಕನ್ತೇನ ಪಾತುಭವನ್ತಿ, ತದಾ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಾತುಭವನಕ್ಖಣೇ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಮಾರಸೇನಂ **ವಿಧೂಪಯಂ** ವಿಧೂಪಯನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ। "ಕಿಮಿವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸೂರಿಯೋವ ಓಭಾಸಯಮನ್ತಲಿಕ್ಖ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೂರಿಯೋ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಂ ಓಭಾಸಯನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ ಇವ, ಏವಂ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ಯೋ ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಬ್ಬಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ **ಯೋಗಾನಿ** ಉಪಾತಿವತ್ತೋ ಸಕಿಞ್ಚನೇ ಲೋಕೇ **ಅಕಿಞ್ಚನೋ ಇರಿಯತಿ** ಚತುಬ್ಬಿಧಇರಿಯಾಪಥಂ ವತ್ತೇತಿ। **ಅಪಹಾನಧಮ್ಮಂ** ಕೇನಚಿ ಮಗ್ಗೇನ ಅಪ್ಪಹಾನಸಭಾವಂ ಅಪ್ಪತ್ತಕಾಯೇನ ಅಪ್ಪತ್ತಂ **ತೇವಿಜ್ಜಪತ್ತಂ,** ಇರಿಯಮಾನಂ ಸನ್ತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ತಂ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ತುಮ್ಹೇ ಪಸ್ಸಥ।

ಆಜಾನಿಯಂ ಪುರಿಸಆಜಾನೀಯಂ **ಜಾತಿಬಲನಿಸೇಧಂ** "ಅಹಂ ಜಾತಿಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ"ತಿ ಜಾತಿಮತ್ತಕೇನ ಪವತ್ತಮಾನಬಲನಿಸೇಧಕಂ ತಂ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಉಳಾರಾ ದೇವತಾ ಬ್ರಹ್ಮಂ ವಿಮಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ **ಇಧ** ಸಾಸನೇ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಮಾನೇ ವಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ। **ನಿಧಾತಿ** ಚ ಏತ್ಥ **ನ**-ಕಾರೋ ಆಗಮೋ।

ಪುರಿಸಾಜಞ್ಞ **ತೇ** ತವ ಅಮ್ಹಾಕಂ ನಮೋ ಅತ್ಥು, ಪುರಿಸುತ್ತಮ **ತೇ** ತವ ಅಮ್ಹಾಕಂ ನಮೋ ಅತ್ಥು, ಯಸ್ಸ **ತೇ** ತವ ನಿಸ್ಸಯಂ ಮಯಂ ನಾಭಿಜಾನಾಮ, ಸೋ ತ್ವಂ ಕಿಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಝಾಯಸೀತಿ ಅವೋಚುನ್ತಿ ಯೋಜನಾ।

ಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನವಸೇನ ಚಿರರತ್ತಂ ಸಮೇತಿಕಾ ಭವನ್ತಿ, ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಹಾಯಾ ಹೋನ್ತಿ ವತ। **ನೇಸಂ** ಸಹಾಯಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ **ಧಮ್ಮೋ** ಬುದ್ಧಪ್ಪವೇದಿತೇ ಧಮ್ಮೋ ಸದ್ಧಮ್ಮೋ ಸಮೇತಿ।

ಕಪ್ಪಿನೇನ ಅರಿಯಪ್ಪವೇದಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ಸುವಿನೀತಾ ತೇ ಸಹಾಯಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸವಾಹಿನಿಂ ಮಾರಂ ಜೇತ್ವಾ ಅನ್ತಿಮಂ **ದೇಹಂ** ಅತ್ತಭಾವಂ ಧಾರೇನ್ತೀತಿ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ।

ಸಿಥಿಲಂ ವೀರಿಯಂ ಆರಬ್ಭ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಪ್ಪಮೋಚನಂ ಇದಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಯೋಗಾವಚರೇನ ನ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಂ, **ಅಪ್ಪೇನ** ಅಪ್ಪಕೇನ ಥಾಮಸಾ ಇದಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಂ।

ಅಯಞ್ಚ ಯೋಗಾವಚರೋ ಭಿಕ್ಖು ದಹರೋ, ಯೋ ಪುರಿಸೋ ಸವಾಹಿನಿಂ ಮಾರಂ ಜೇತ್ವಾ ಅನ್ತಿಮಂ **ದೇಹಂ** ಅತ್ತಭಾವಂ ಧಾರೇತಿ, ಸೋ **ಅಯಂ** ಪುರಿಸೋ ಸೋ ಉತ್ತಮಪುರಿಸೋವಾತಿ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ। "ಪುರಿಸೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣವಸೇನ "ಪೋರಿಸೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಮೋಘರಾಜ, ದುಬ್ಬಣ್ಣಕೋ ಲೂಖಚೀವರೋ ಸದಾ **ಸತೋ** ಸತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಚ ವಿಸಂಯುತ್ತೋ ಚ ಕತಕಿಚ್ಚೋ ಚ ಅನಾಸವೋ ಚ ತೇವಿಜ್ಜೋ ಚ ಇದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತೋ ಚ ಚೇತೋಪರಿಯಾಯಕೋವಿದೋ ಚ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಸವಾಹಿನಿಂ ಮಾರಂ ಜೇತ್ವಾ ಅನ್ತಿಮಂ ದೇಹಂ ಧಾರೇತೀತಿ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ।

೧೦೫. **"ತಥಾಗತೋ"**ತಿಆದೀಸು ಯೋಜನಾ ಪಾಕಟಾ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗೇ ವಿಸಯೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ** ಸುತ್ತಂ ನಾಮ।

೧೦೬. ನಾನಾವಿಧಂ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕತಮಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಸೋಳಸಸು ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದೀಸು ಸುತ್ತೇಸು **ಕತಮಂ** ಸುತ್ತಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಛನ್ನಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಛನ್ನಂ ಛಾದೇನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ದುಕ್ಕಟಾದಿವಸ್ಸೋ ಅತಿವಸ್ಸತಿ, **ವಿವಟಂ** ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವಿವಟಂ ದೇಸೇನ್ತಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ದುಕ್ಕಟಾದಿವಸ್ಸೋ ನಾತಿವಸ್ಸತಿ, **ತಸ್ಮಾ** ಛನ್ನಸ್ಸ ಅತಿವಸ್ಸನತೋ ಚ ವಿವಟಸ್ಸ ನಾತಿವಸ್ಸನತೋ ಚ **ಛನ್ನಂ** ಛಾದಿತಬ್ಬಂ ಆಪತ್ತಿಂ **ವಿವರೇಥ** ದೇಸೇಥ ಆರೋಚೇಥ , **ಏವಂ** ವಿವರಣೇ ಸತಿ **ತಂ** ವಿವರನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ದುಕ್ಕಟಾದಿವಸ್ಸೋ ನಾತಿವಸ್ಸತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

"ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಕಿತ್ತಕೇನ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ಕಿತ್ತಕೇನ ವಾಸನಾ ದಸ್ಸಿತಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ "ಛನ್ನಮತಿವಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸಂಕಿಲೇಸೋ, 'ವಿವಟಂ ನಾತಿವಸ್ಸತೀ'ತಿ ವಾಸನಾ, 'ತಸ್ಮಾ ಛನ್ನಂ ವಿವರೇಥ, ಏವಂ ತಂ ನಾತಿವಸ್ಸತೀ'ತಿ ಅಯಂ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ಚ ವಾಸನಾ ಚಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **"ಛನ್ನಮತಿವಸ್ಸತೀ"**ತಿ ಏತ್ತಕೇನ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ದಸ್ಸಿತೋ। **"ವಿವಟಂ ನಾತಿವಸ್ಸತೀ"**ತಿ ಏತ್ತಕೇನ ವಾಸನಾ ದಸ್ಸಿತಾ। **"ತಸ್ಮಾ ಛನ್ನಂ ವಿವರೇಥ, ಏವಂ ತಂ ನಾತಿವಸ್ಸತೀ"**ತಿ ಏತ್ತಕೇನ ಅಯಂ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ಚ ದಸ್ಸಿತೋ, ಅಯಂ ವಾಸನಾ ಚ ದಸ್ಸಿತಾ। **ಇದಂ** "ಛನ್ನಂ…ಪೇ॰.. ವಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸುತ್ತಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗೇ ವಿಸಯೇ ಚ ವಾಸನಾಭಾಗೇ ವಿಸಯೇ ಚ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಞ್ಚ** ಸುತ್ತಂ ನಾಮ।

"ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ಏತ್ತಕಮೇವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಚತ್ತಾರೋಮೇ ಮಹಾರಾಜಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ತೇಸು ಚತೂಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು ಕತಮೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾ, ಕತಮೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಯೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಚತೂಸು ತಮೋತಮಪರಾಯಣಾದೀಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಪಾಕಟೋ। **ಇದಂ** "ಚತ್ತಾರೋಮೇ"ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯೇಸು ದ್ವೀಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು ಚ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯೇಸು ದ್ವೀಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು ಚ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಞ್ಚ** ಸುತ್ತಂ ನಾಮ।

ನಾನಾವಿಧಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕತಮಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ನಾಮಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಯಸಂ ಯಂ ಬನ್ಧನಞ್ಚ, ದಾರುಜಂ ಯಂ ಬನ್ಧನಞ್ಚ, ಪಬ್ಬಜಂ ಯಂ ಬನ್ಧನಞ್ಚ ಲೋಕೇ ಅತ್ಥಿ, **ತಂ** ಅಯಸಾದಿಬನ್ಧನಂ "ದಳ್ಹಂ ಬನ್ಧನ"ನ್ತಿ **ಧೀರಾ** ಬುದ್ಧಾದಯೋ ಪಣ್ಡಿತಪುರಿಸಾ ನ ಆಹು। ಮಣಿಕುಣ್ಡಲೇಸು ಚ ಪುತ್ತೇಸು ಚ ದಾರೇಸು ಚ ಯಾ **ಸಾರತ್ತರತ್ತಾ** ಬಲವರಾಗರತ್ತಾ ಅಪೇಕ್ಖಾ ಲೋಕೇ ವಿಜ್ಜತಿ, ತಂ ಸಾರತ್ತರತ್ತಅಪೇಕ್ಖಾಸಙ್ಖಾತಂ ರಾಗಬನ್ಧನಂ "ದಳ್ಹಂ ಬನ್ಧನ"ನ್ತಿ **ಧೀರಾ** ಪಣ್ಡಿತಪುರಿಸಾ ಆಹು। ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ **ಅಯಂ** ಸಾರತ್ತರತ್ತಅಪೇಕ್ಖಾಸಙ್ಖಾತೋ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೋ **ಸಂಕಿಲೇಸೋ** ದಸ್ಸಿತೋ।

"ಕೇನ ನಿಬ್ಬೇಧೋ ದಸ್ಸಿತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಏತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಧೀರಾ** ಪಣ್ಡಿತಪುರಿಸಾ **ಏತಂ** ರಾಗಬನ್ಧನಂ "ದಳ್ಹಂ ಬನ್ಧನ"ನ್ತಿ ಆಹು। **ಏತಂ** ರಾಗಬನ್ಧನಂ **ಓಹಾರಿನಂ** ಹೇಟ್ಠಾ ಅಪಾಯಂ ಅವಹರಣಂ ಹೋತಿ, **ಸಿಥಿಲಂ** ಬನ್ಧನಟ್ಠಾನೇ ಛವಿಆದೀನಿ ಅಕೋಪೇತತ್ತಾ ಸಿಥಿಲಂ ಹೋತಿ, **ದುಪ್ಪಮುಞ್ಚಂ** ಲೋಭವಸೇನ ಏಕವಾರಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ರಾಗಬನ್ಧನಸ್ಸ ದುಮ್ಮೋಚಯತ್ತಾ ದುಪ್ಪಮುಞ್ಚಂ ಹೋತಿ, ಪಣ್ಡಿತಪುರಿಸಾ **ಏತಮ್ಪಿ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ರಾಗಬನ್ಧನಮ್ಪಿ ಮಗ್ಗೇನ **ಛೇತ್ವಾನ** ಅನಪೇಕ್ಖಿನೋ ಹುತ್ವಾ ಕಾಮಸುಖಂ ಪಹಾಯ ಪರಿಬ್ಬಜನ್ತಿ। ಇತಿ ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ **ಅಯಂ** ಮಗ್ಗೋ **ನಿಬ್ಬೇಧೋ** ದಸ್ಸಿತೋ। **ಇದಂ** "ಅಯಸ"ನ್ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ರಾಗಾದಿಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗೇ ವಿಸಯೇ ಚ ವಾಸನಾಭಾಗೇ ವಿಸಯೇ ಚ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ** ನಾಮ।

೧೦೭. ಭಿಕ್ಖವೇ, **ಯಞ್ಚ ಚೇತೇತಿ** ಯಞ್ಚ ಚೇತನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, **ಯಞ್ಚ ಪಕಪ್ಪೇತಿ** ಯಞ್ಚ ಪಕಪ್ಪನಂ ಕರೋತಿ, **ಯಞ್ಚ ಅನುಸೇತಿ** ಯಞ್ಚ ಅನುಸಯನಂ ಭವತಿ, **ಏತಂ** ಚೇತನಂ ಏತಂ ಪಕಪ್ಪನಂ ಏತಂ ಅನುಸಯನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಠಿತಿಯಾ **ಆರಮ್ಮಣಂ** ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ಆರಮ್ಮಣೇ** ಪಚ್ಚಯೇ ಸತಿ ತಸ್ಸ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರ **ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ** ಪತಿಟ್ಠಾ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರ**ವಿಞ್ಞಾಣೇ** ಪತಿಟ್ಠಿತೇ ವಿರುಳ್ಹೇ ಸತಿ ಆಯತಿಂ **ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ** ವಿಞ್ಞಾಣಾದಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಸತಿ ಆಯತಿಂ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಂ ಸಮ್ಭವತಿ। ಆಯತಿಂ ಸೋಕ…ಪೇ॰… ಸಮುದಯೋ ಹೋತಿ।

ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚೇ ನೋ ಚೇತೇತಿ, ಚೇ ನೋ ಪಕಪ್ಪೇತಿ, **ಅಥ** ತಥಾಪಿ ಚೇ **ಅನುಸೇತಿ** ಅನುಸಯನಂ ಭವತಿ, ಏವಂ ಸತಿ **ಏತಂ** ಅನುಸಯನಂ **ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ** ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ **ಆರಮ್ಮಣಂ** ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸಮುದಯೋ ಹೋತಿ। **ಇತಿ** ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ **ಅಯಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಚೇತಯನಾದಿಕೋ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೋ **ಸಂಕಿಲೇಸೋ** ದಸ್ಸಿತೋ।

"ಕೇನ ನಿಬ್ಬೇಧೋ ದಸ್ಸಿತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯತೋ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯತೋ ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗಿಕೋ ನೇವ ಚೇತೇತಿ, ನೋ ಚ ಪಕಪ್ಪೇತಿ, ನೋ ಚ ಅನುಸೇತಿ, ಏತಂ ಅಚೇತಯನಂ ಏತಂ ಅಕಪ್ಪನಂ ಏತಂ ಅನನುಸಯನಂ **ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ** ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ **ಆರಮ್ಮಣಂ** ಪಚ್ಚಯೋ ನ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಆಯತಿಂ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ಆಯತಿಂ ಸೋಕ…ಪೇ॰… ಯಾಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ…ಪೇ॰… ನಿರೋಧೋ ಹೋತಿ। **ಇತಿ** ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ **ಅಯಂ** ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ **ನಿಬ್ಬೇಧೋ** ದಸ್ಸಿತೋ। **ಇದಂ** "ಯಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗೇ ವಿಸಯೇ ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗೇ ವಿಸಯೇ ಚ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚ** ಸುತ್ತಂ ನಾಮ।

೧೦೮. ನಾನಾವಿಧಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕತಮಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ **ಸಮುದ್ದೋ** ಜಲಸಾಗರಸಮುದ್ದೋ "ಸಮುದ್ದೋ ಸಮುದ್ದೋ"ತಿ ಭಾಸತಿ। ಕೇನಟ್ಠೇನ ಭಾಸತಿ? ದುಪ್ಪೂರಣಟ್ಠೇನ ಚ ಸಂಸರಣಟ್ಠೇನ ಚ ದುರತಿಕ್ಕಮನಟ್ಠೇನ ಚ ಸಮುದ್ದೋತಿ ಭಾಸತಿ। ಏವಂ ಸತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಸೋ ಜಲಸಾಗರಸಮುದ್ದೋ **ಅರಿಯಸ್ಸ** ಭಗವತೋ ವಿನಯೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಟ್ಠೇನ ಸಮುದ್ದೋ ನ ಹೋತಿ। ಭಿಕ್ಖವೇ, **ಏಸೋ**

ಜಲಸಾಗರಸಮುದ್ದೋ ಮಹಾ ಉದಕರಾಸಿ ಮಹಾ ಉದಕಣ್ಣವೋ ಹೋತಿ। ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಕ್ಖು ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸಮುದ್ದೋ ಹೋತಿ, **ತಸ್ಸ** ಚಕ್ಖುಸ್ಸ **ರೂಪಮಯೋ** ರೂಪಾಯತನಮಯೋ ವೇಗೋ। ಕೇನಟ್ಠೇನ? ಪಥವಿತೋ ಯಾವ ಅಕನಿಟ್ಠಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ನೀಲಾದಿರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಸಮೋಸರನ್ತಮ್ಪಿ ದುಪ್ಪೂರಣಟ್ಠೇನ ಚ ಅನಮತಗ್ಗೇ ಸಂಸಾರೇ ಸಂಸರಣಟ್ಠೇನ ಚ ದುರತಿಕ್ಕಮನಟ್ಠೇನ ಚ ಚಕ್ಖುಮೇವ ಸಮುದ್ದೋ ಹೋತಿ। ನೀಲಾದಿರೂಪಾಯತನಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೇನ ಊಮಿಮಯೇನ ವೇಗೇನ ಸಂಸರಣಟ್ಠೇನ ನೀಲಾದಿರೂಪಮೇವ ವೇಗೋ ಹೋತಿ। **ಇತಿ** ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ **ಅಯಂ** ಚಕ್ಖು ಸಮುದ್ದೋ ರೂಪಮಯೋ ವೇಗೋ ಚ **ಸಂಕಿಲೇಸೋ** ಸಂಕಿಲೇಸಹೇತು ದಸ್ಸಿತೋ।

"ಕೇನ ಅಸೇಕ್ಖೋ ದಸ್ಸಿತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯೋ ತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಿಂ ಅರಹತ್ತಫಲೇ ಠಿತೋ **ಯೋ** ಅರಹಾ ರೂಪಮಯಂ ತಂ ವೇಗಂ **ಸಹತಿ** ಮನಾಪೇ ರೂಪೇ ರಾಗಂ, ಅಮನಾಪೇ ರೂಪೇ ದೋಸಂ, ಅಸಮಪೇಕ್ಖನೇ ಮೋಹಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪೇಕ್ಖಕಭಾವೇನ ಸಹತಿ, **ಅಯಂ** ಅರಹಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಊಮಿಂ ಸಾವಟ್ಟಂ ಸಗಹಂ ಸರಕ್ಖಸಂ ಚಕ್ಖುಸಮುದ್ದಂ ಅತರೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಿಣ್ಣೋ ಪಾರಙ್ಗತೋ ಥಲೇ ತಿಟ್ಠತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಇತಿ** ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ **ಅಯಂ** ಅರಹತ್ತಫಲಭೂತೋ **ಅಸೇಕ್ಖೋ** ದಸ್ಸಿತೋ।

"ಸೋತಂ ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದೀಸುಪಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇದಂ "ಸಮುದ್ದೋ"ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗೇ ವಿಸಯೇ ಚ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗೇ ವಿಸಯೇ ಚ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಞ್ಚ** ಸುತ್ತಂ ನಾಮ।

"ಏತ್ತಕಮೇವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಛಯಿಮೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತಾನಂ **ಅನಯಾಯ** ಅನತ್ಥಾಯ ಪಾಣೀನಂ ಬ್ಯಾಬಾಧಾಯ ಇಮೇ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ಬಳಿಸಾ ಛ ಭವನ್ತಿ। ಕತಮೇ ಛ? ಭಿಕ್ಖವೇ, **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ** ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಇಟ್ಠಾ **ಕನ್ತಾ** ಕಾಮನೀಯಾ **ಮನಾಪಾ** ಮನವಡ್ಢಕಾ **ಪಿಯರೂಪಾ** ಪಿಯಸಭಾವಾ **ಕಾಮೂಪಸಂಹಿತಾ** ಕಿಲೇಸಕಾಮಸಹಿತಾ **ರಜನೀಯಾ ರೂಪಾ** ನೀಲಾದಿರೂಪಾರಮ್ಮಣಾ ಸನ್ತಿ, **ತಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ರೂಪಂ ಭಿಕ್ಖು **ಚೇ ಅಭಿನನ್ದತಿ** ಸಪ್ಪೀತಿಕತಣ್ಹಾಯ ಅಭಿಮುಖೋ ನನ್ದತಿ, **ಚೇ ಅಭಿವದತಿ** "ಅಹೋ ಸುಖಂ ಅಹೋ ಸುಖ"ನ್ತಿ ವದಾಪೇನ್ತಿಯಾ ತಣ್ಹಾಯನವಸೇನ ಅಭಿವದತಿ, **ಚೇ ಅಜ್ಝೋಸಾಯ ತಿಟ್ಠತಿ** ಗಿಲಿತ್ವಾ ವಿಯ ಪರಿನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏವಂ ಸತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, **ಅಯಂ** ಭಿಕ್ಖು "ಗಿಲಿತಬಳಿಸೋ...ಪೇ॰... ಪಾಪಿಮತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ನೀಲಾದಿಭೇದೇನ ಅನೇಕವಿಧತ್ತಾ "ರೂಪಾ ಇಟ್ಠಾ...ಪೇ॰... ರಜನೀಯಾ"ತಿ ಬಹುವಚನನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋಪಿ ರೂಪಾಯತನರೂಪಾರಮ್ಮಣಭಾವೇನ ಚ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಭಾವೇನ ಚ ಏಕವಿಧತಂ ಅನತಿವತ್ತನತೋ "ತ"ನ್ತಿ ಏಕವಚನನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **"ಸನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ"**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಇತಿ** ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ **ಅಯಂ** ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾದಿಕೋ ಛಬ್ಬಿಧೋ ಬಳಿಸೋ **ಸಂಕಿಲೇಸೋ** ಕಿಲೇಸಹೇತು ದಸ್ಸಿತೋ।

"ಕೇನ ಅಸೇಕ್ಖೋ ದಸ್ಸಿತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸನ್ತಿ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಭೇದಿ ಭಿನ್ದಿ, **ಪರಿಭೇದಿ** ಪರಿಸಮನ್ತತೋ ಭಿನ್ದಿ। **ಇತಿ** ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ **ಅಯಂ** ಅರಹತ್ತಫಲಭೂತೋ **ಅಸೇಕ್ಖೋ** ದಸ್ಸಿತೋ। **ಇದಂ** "ಛಯಿಮೇ"ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ।

೧೦೯. ನಾನಾವಿಧಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕತಮಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಸತ್ತಲೋಕೋ **ಸನ್ತಾಪಜಾತೋ** ಞಾತಿಬ್ಯಸನಾದಿವಸೇನ ಜಾತಸೋಕಸನ್ತಾಪೋ ಚೇವ ರಾಗಾದಿವಸೇನ ಜಾತಪರಿಳಾಹಸನ್ತಾಪೋ ಚ **ಫಸ್ಸಪರೇತೋ** ಅನೇಕೇಹಿ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸೇಹಿ ಅಭಿಭೂತೋ **ರೋದಂ** ರೋದನ್ತೋ ವದತಿ। ಕಿನ್ತಿ ವದತಿ? ಅತ್ತನಾ ಫುಟ್ಠಂ ದುಕ್ಖಂ ಅಭಾವಿತಕಾಯತಾಯ ಅಧಿವಾಸೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ "ಅಹೋ ದುಕ್ಖಂ, ಈದಿಸಂ ದುಕ್ಖಂ ಮಯ್ಹಂ ಸತ್ತುನೋಪಿ ಮಾ ಹೋತೂ"ತಿಆದಿನಾ ರೋದನ್ತೋ ವಿಲಪನ್ತೋ ವದತಿ, "ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ವದತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಅತ್ತತೋ ಯೇನ ಯೇನ ಹಿ ಮಞ್ಞನ್ತೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಏತೇ ಸತ್ತಾ ಯೇನ ಯೇನ ಕಾಮಜ್ಝೋಸಾದಿನಾ ಪಕಾರೇನ ಅತ್ತತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಟಿಕಾರಂ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, **ತತೋ** ಪಕಾರತೋ **ಅಞ್ಞಥಾ** ಅಞ್ಞೇನ ಪಕಾರೇನ **ತಂ** ದುಕ್ಖಂ ತಿಕಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಹೋತಿ।

ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೀತಿ ಯಸ್ಮಾ ರೋದಂ ರೋದನ್ತೋ ವದತಿ, ಯೇನ ಯೇನ ವಾ ಪರವಿಹಿಂಸಾದಿಪಕಾರೇನ ಅತ್ತನೋ ವಡ್ಢಿಂ ಮಞ್ಞನ್ತಿ ಆಸೀಸನ್ತಿ, ತತೋ ಪಕಾರತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ಅವಡ್ಢಿ ಏವ ಹೋತಿ। **ತಂ** ಆಸೀಸಿತಬ್ಬಂ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವಿ ಅವಡ್ಢಿತಭಾವಿ ಏವ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಮಞ್ಞಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಆಸೀಸಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥಾ ಭವನಸೀಲತ್ತಾ ರೋದಂ ರೋದನ್ತೋ ವದತಿ, ಅಯಂ ಸತ್ತಲೋಕೋ ರೋದನ್ತೋ ಚ ಹುತ್ವಾ ವದತಿ। "ಕಿ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಭವಸತ್ತೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಭವಸತ್ತೋ** ಕಾಮಭವಾದೀಸು ಸತ್ತೋ ವಿಸತ್ತೋ ಲೋಕೋ **ಭವಮೇವ** ಕಾಮಭವಾದಿಭವಮೇವ ಅಭಿನನ್ದತಿ। **ಯಂ** ಭವಂ ಅಭಿನನ್ದತಿ, ತಂ ಜರಾಮರಣಾದಿಅನೇಕಬ್ಯಸನಾನುಬನ್ಧತ್ತಾ ಭಯಾನಕಟ್ಠೇನ **ಭಯಂ** ಹೋತಿ। **ಯಸ್ಸ** ಯತೋ ಜರಾಮರಣಾದಿತೋ ಭಾಯತಿ, ತಂ ಜರಾಮರಣಾದಿದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ **ದುಕ್ಖಂ** ದುಕ್ಖಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। **ಇತಿ** ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ **ಅಯಂ** ಸನ್ತಾಪಾದಿಕೋ **ಸಂಕಿಲೇಸೋ** ಸಂಕಿಲೇಸಹೇತು ದಸ್ಸಿತೋ।

ಸಂಕಿಲೇಸೋ ದಸ್ಸಿತೋ, "ಕೇನ ನಿಬ್ಬೇಧೋ ದಸ್ಸಿತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಭವವಿಪ್ಪಹಾನಾಯ ಖೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಭವವಿಪ್ಪಹಾನಾಯ ಖೋ ಪನ** ಕಾಮಭವಾದಿಕಸ್ಸ ಭವಸ್ಸ ಪಜಹನತ್ಥಾಯ ಏವ ಇದಂ ಮಯಾ ಅಧಿಗತಂ ಮಗ್ಗ**ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ** ವುಸ್ಸತಿ। **ಇತಿ** ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ **ಅಯಂ** ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಭೂತೋ ಮಗ್ಗೋ **ನಿಬ್ಬೇಧೋ** ದಸ್ಸಿತೋ।

"ಭವವಿಪ್ಪಹಾನಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ಏಕನ್ತೇನ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಮಗ್ಗೋ ನಿಬ್ಬೇಧೋ ಆಚರಿಯೇನ ದಸ್ಸಿತೋ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತೋ, "ಕತಮೋ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಮಗ್ಗೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಯೇ ಹಿ ಕೇಚಿ ಸಮಣಾ ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಹಿ**-ಸದ್ದೋ ವಾಚಾಸಿಲಿಟ್ಠತ್ಥೋ। ಯೇ ಕೇಚಿ ಸಮಣಾ ವಾ ಯೇ ಕೇಚಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ **ಭವೇನ** ರೂಪಭವೇನ **ಭವಸ್ಸ** ಕಾಮಭವಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಮೋಕ್ಖಂ ಆಹಂಸು, **ಭವೇನ** ಅರೂಪಭವೇನ **ಭವಸ್ಸ** ಕಾಮಭವಸ್ಸ ಚೇವ ರೂಪಭವಸ್ಸ ಚ ವಿಪ್ಪಮೋಕ್ಖಂ ಆಹಂಸು, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಸಮಣಾ ವಾ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ **ಭವಸ್ಮಾ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಭವತೋ ಅವಿಪ್ಪಮುತ್ತಾ ಭವನ್ತೀತಿ ಅಹಂ ವದಾಮಿ।

"ರೂಪಭವಾದಿನಾ ಯೇ ಚ ಕಾಮಭವಾದಿಭವಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಮೋಕ್ಖಂ ಆಹಂಸೂ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ವಿಭವೇನ ಭವಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಆಹಂಸೂತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯೇ ವಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇ ವಾ ಪನ ಕೇಚಿ ಸಮಣಾ ವಾ ಯೇ ವಾ ಪನ ಕೇಚಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ **ವಿಭವೇನ** ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಾ **ಭವಸ್ಸ** ಸಂಸಾರಭವಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣಂ ಆಹಂಸು, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಸಮಣಾ ವಾ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ **ಭವಸ್ಮಾ** ಸಂಸಾರಭವತೋ ಅನಿಸ್ಸಟಾವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಹಂ ವದಾಮಿ। "ಕಸ್ಮಾ ಅನಿಸ್ಸಟಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಅನಿಸ್ಸಟಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಉಪಧಿಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಂ **ದುಕ್ಖಂ** ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಂ **ಉಪಧಿಂ** ಖನ್ಧೂಪಧಿಕಿಲೇಸೂಪಧಿಅಭಿಸಙ್ಖಾರೂಪಧಯೋ ಪಟಿಚ್ಚ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಸಮ್ಭೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನಿಸ್ಸಟಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಇತಿ** ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ **ಅಯಂ** ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತೋ **ಸಂಕಿಲೇಸೋ** ದಸ್ಸಿತೋ।

ಯೇ ಹಿ "ಕೇಚೀ"ತಿಆದಿನಾ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ದಸ್ಸಿತೋ, "ಕೇನ ನಿಬ್ಬೇಧೋ ದಸ್ಸಿತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸಬ್ಬುಪಾದಾನಕ್ಖಯಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬುಪಾದಾನಕ್ಖಯಾ** ಅರಿಯಮಗ್ಗತೋ **ದುಕ್ಖಸ್ಸ** ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ ನತ್ಥಿ। **ಇತಿ** ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ **ಅಯಂ** ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ **ನಿಬ್ಬೇಧೋ** ದಸ್ಸಿತೋ।

“ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಅಞ್ಞಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನಪಿ ದಸ್ಸಿತೋ”ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಲೋಕಮಿಮ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಪುಥೂ** ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಅವಿಜ್ಜಾಯ **ಪರೇತಂ** ಅಭಿಭೂತಂ **ಭೂತರತಂ** ಭೂತೇಸು ಇತ್ಥಿಪುರಿಸೇಸು ಅಞ್ಞಮಞ್ಞರತಂ **ಭೂತಂ** ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಭವೇಹಿ ಅಪರಿಮುತ್ತಂ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಮಮ ಚಿತ್ತ ತ್ವಂ ಪಸ್ಸ। **ಯೇ ಕೇಚಿ ಭವಾ** ಇತ್ತರಖಣಾ ವಾ ಭವಾ, ದೀಘಾಯುಕಾ ವಾ ಭವಾ, ಸಾತವನ್ತೋ ವಾ ಭವಾ, ಅಸಾತವನ್ತೋ ವಾ ಭವಾ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ **ಸಬ್ಬಧಿ** “ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯ”ನ್ತಿ ಇಮೇಸು ಸಬ್ಬೇಸು **ಸಬ್ಬತ್ಥತಾಯ** ಸಬ್ಬತ್ಥಭಾವೇನ ಅಹೇಸುಂ, **ಸಬ್ಬೇ ತೇ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಭವಾ ನಿಚ್ಚಧುವರಹಿತತ್ತಾ **ಅನಿಚ್ಚಾ** ಸಮ್ಪೀಳಿತತ್ತಾ **ದುಕ್ಖಾ** ವಿಪರಿಣಾಮಭಾವತೋ **ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ** ಅಹೇಸುಂ। **ಇತಿ** ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ **ಅಯಂ** ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕೋ **ಸಂಕಿಲೇಸೋ** ದಸ್ಸಿತೋ।

“ಲೋಕಮಿಮ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಂಕಿಲೇಸೋ ದಸ್ಸಿತೋ, “ಕೇನ ನಿಬ್ಬೇಧೋ ದಸ್ಸಿತೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಏವಮೇತ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏವಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ **ಏತಂ** ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಯಥಾಭೂತಂ **ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ** ಸಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ, ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ವಾ **ಪಸ್ಸತೋ** ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಭವತಣ್ಹಾ ಪಹೀಯತಿ, ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಯಥಾಭೂತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ **ವಿಭವಂ** ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಂ **ನಾಭಿನನ್ದತಿ** ನ ಪತ್ಥೇತಿ। ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ ತಣ್ಹಾನಂ ಖಯಾ **ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧೋ** ಅಸೇಸವಿರಾಗಸಙ್ಖಾತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ನಿರೋಧೋ ನಿರುಜ್ಝನಂ **ನಿಬ್ಬಾನಂ** ನಿಬ್ಬುತಿ **ಹೋತಿ**। **ಇತಿ** ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ **ಅಯಂ** ಮಗ್ಗೋ **ನಿಬ್ಬೇಧೋ** ದಸ್ಸಿತೋ।

“ಏವಮೇತ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಿಬ್ಬೇಧೋ ದಸ್ಸಿತೋ, “ಕೇನ ಅಸೇಕ್ಖೋ ದಸ್ಸಿತೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬುತಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿನಿಬ್ಬುತಸ್ಸ ತಸ್ಸ **ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನುಪಾದಾ** ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದನತೋ ಅಗ್ಗಹಣತೋ ಪುನಬ್ಭವೋ ನ ಹೋತಿ, ಏವಂಭೂತೇನ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೇನ ಪುಬ್ಬೇ ಅತ್ತಾನಂ ಅಭಿಭೂತೋ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಮಾರೋ ವಿಜಿತೋ ಅಹೋಸಿ, ಅನೇನ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೇನ ಪಞ್ಚಹಿ ಮಾರೇಹಿ ಸಙ್ಗಾಮೋ ವಿಜಿತೋ, ಸಙ್ಗಾಮೇ, ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಾದೀಸು ವಾ **ತಾದೀ** ತಾದಿಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತೋ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೋ ಸಬ್ಬಭವಾನಿ **ಉಪಚ್ಚಗಾ** ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋವ ಜಾತೋ। **ಇತಿ** ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನ **ಅಯಂ** ಅಸೇಕ್ಖೋ ದಸ್ಸಿತೋ। **ಇದಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ “ಅಯಂ ಲೋಕೋ”ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗೇ ವಿಸಯೇ ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗೇ ವಿಸಯೇ ಚ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗೇ ವಿಸಯೇ ಚ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಏಕದೇಸವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಞ್ಚ** ಸುತ್ತಂ ನಾಮ।

“ಏತ್ತಕಮೇವಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಚತ್ತಾರೋಮೇ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅನ್ಧಪುಥುಜ್ಜನೋ ಸಂಸಾರಸೋತಸ್ಸ ಅನುಕೂಲಭಾವೇನ ಗಚ್ಛನತೋ **ಅನುಸೋತಗಾಮೀ** ನಾಮ, ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನೋ ಸಂಸಾರಸೋತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಿದಾನುಪಸ್ಸನಾದೀಹಿ ಪಟಿಕ್ಕೂಲವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಪಟಿಸೋತಗಾಮೀ** ನಾಮ, ಸೇಕ್ಖೋ ಅಚಲಪ್ಪಸಾದಾದಿಸಮನ್ನಾಗಮೇನ ಠಿತಸಭಾವತ್ತಾ **ಠಿತತ್ತೋ** ನಾಮ, ಅಸೇಕ್ಖೋ ಸಂಸಾರಪಾರಙ್ಗತವಸೇನ ತಿಟ್ಠನತೋ **“ಥಲೇ ತಿಟ್ಠತೀ”**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

“ತೇಸು ಚತೂಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು ಕತಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **“ತತ್ಥ ಯೋಯ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೧೧೦. ನಾನಾವಿಧಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, “ಕತಮಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕತಮ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಭಿಜಾತಿಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಥ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ಕಣ್ಹೇ ನೀಚೇ ಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ **ಕಣ್ಹಾಭಿಜಾತಿಕೋ,** ಕಣ್ಹಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ವಾ **ಕಣ್ಹೋ ಕಣ್ಹಾಭಿಜಾತಿಕೋ** ಹುತ್ವಾ **ಕಣ್ಹಂ** ಕಾಳಕಂ ದಸವಿಧಂ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಧಮ್ಮಂ **ಅಭಿಜಾಯತಿ**

ಪಸವತಿ, ಏಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ಥಿ। ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ಕಣ್ಹೋ ಕಣ್ಹಾಭಿಜಾತಿಕೋ ಹುತ್ವಾ **ಸುಕ್ಕಂ** ದಸವಿಧಂ ಕುಸಲಧಮ್ಮಂ ಅಭಿಜಾಯತಿ, ಏಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ಥಿ। ಕಣ್ಹೋ ಕಣ್ಹಾಭಿಜಾತಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಅಕಣ್ಹಂ ಅಸುಕ್ಕಂ ಅಕಣ್ಹಅಸುಕ್ಕವಿಪಾಕಂ **ಅಚ್ಚನ್ತದಿಟ್ಠಂ** ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಾಧೇತಿ, ಏಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ಥಿ। ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ।

"ತೇಸು ಕತಮೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಯೋ ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

"ಏತ್ತಕಮೇವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಚತ್ತಾರಿಮಾನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೧೧೧. ನಾನಾವಿಧಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಞ್ಚ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕತಮಂ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಂ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಮಾನುಸತ್ತಂ ಮನುಸ್ಸಭಾವಂ ಲದ್ಧಾನ ಕಿಚ್ಚಂ, ಅಕಿಚ್ಚಞ್ಚ ದ್ವೇ ಭವನ್ತಿ, ದ್ವೇ ಕಿಚ್ಚಾನಿಯೇವ ಕತ್ತಬ್ಬಾನಿ। ತೇನಾಹ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೋ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೧) "ಕತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। "ಕತಮಂ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸುಕಿಚ್ಚಂ ಚೇವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪುಞ್ಞಾನಿ ಚ ಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಸುಕಿಚ್ಚಂ ಏವ, ಸಂಯೋಜನವಿಪ್ಪಹಾನಂ ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಸುಕಿಚ್ಚಂ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ।

"ತತ್ಥ ಸುತ್ತೇ ಕತಮೇನ ಕತಮೋ ದಸ್ಸಿತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಸುಕಿಚ್ಚಂಚೇವ ಪುಞ್ಞಾನೀತಿ ವಾಸನಾ, ಸಂಯೋಜನವಿಪ್ಪಹಾನಂ ವಾತಿ ನಿಬ್ಬೇಧೋ"**ತಿ ವುತ್ತೋ।

"ಏತ್ತಕಮೇವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರಿತ್ವಾನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರಿತ್ವಾನ **ಕತಪುಞ್ಞಾ** ಪುಗ್ಗಲಾ **ಸಗ್ಗಾ** ಸಗ್ಗತೋ ಸಗ್ಗಂಯೇವ ವಜನ್ತಿ। **ಸಂಯೋಜನಪ್ಪಹಾನಾ** ಅರಿಯಾ **ಜರಾಮರಣಾ** ಜರಾಮರಣತೋ ವಿಪ್ಪಮುಚ್ಚನ್ತಿ।

"ತತ್ಥ ಸುತ್ತೇ ಕತಮೇನ ಕತಮೋ ದಸ್ಸಿತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ "ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರಿತ್ವಾನ, ಸಗ್ಗಾ ಸಗ್ಗಂ ವಜನ್ತಿ ಕತಪುಞ್ಞಾ'ತಿ ವಾಸನಾ, 'ಸಂಯೋಜನಪ್ಪಹಾನಾ, ಜರಾಮರಣಾ ವಿಪ್ಪಮುಚ್ಚನ್ತೀ'ತಿ ನಿಬ್ಬೇಧೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

"ಏತ್ತಕಮೇವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ದ್ವೇಮಾನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಕತಮೇನ ಕತಮೋ ದಸ್ಸಿತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಯೋ... ಪೇ॰... ಅಯಂ ನಿಬ್ಬೇಧೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ನಾನಾವಿಧಂ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ , "ಕತಮಂ ತಣ್ಹಾಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ತಣ್ಹಾಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಸೋಳಸಸು ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದೀಸು ಸುತ್ತೇಸು ತಣ್ಹಾಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ತಣ್ಹಾಪಕ್ಖೇನೇವ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ, ಬಹುವಿಸಯತ್ತಾ ನಿಯಮೇತ್ವಾನ ನಿದ್ಧಾರೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಕೇನ ಪಕಾರೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೀಹಿ ತಣ್ಹಾಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಭವತಣ್ಹಾಯಾ**ತಿ ರೂಪಭವತಣ್ಹಾಯ। **ವಿಭವತಣ್ಹಾಯಾ**ತಿ ಅರೂಪಭವತಣ್ಹಾಯ। ಯೇನ ಯೇನ ವಾ ಪನ **ವತ್ಥುನಾ** ತಣ್ಹಾಪಭೇದಉಚ್ಛೇದಾದಿವತ್ಥುನಾ **ಅಜ್ಝೋಸಿತಾ** ಭವತಣ್ಹಾದಿವಸೇನ ಅಜ್ಝೋಸಿತಾ, ತೇನ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ತಣ್ಹಾದಿನಾ ವಾ ತಣ್ಹಾಪಭೇದಉಚ್ಛೇದಾದಿವತ್ಥುನಾ ವಾ ತಣ್ಹಾಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ।

ತಣ್ಹಾಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ತಣ್ಹಾಪಕ್ಖೇನೇವ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಲಕ್ಖಿತಂ, "ದಿಟ್ಠಿಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ಕೇನ ಪಕ್ಖೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ದಿಟ್ಠಿಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಯೇನ**

ಯೇನ ವಾ ಪನ ವತ್ಥುನಾತಿ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪಭೇದಅಮರಾವಿಕ್ಖೇಪಾದಿವತ್ಥುನಾ।

ದಿಟ್ಠಿಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ದಿಟ್ಠಿಪಕ್ಖೇನೇವ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಲಕ್ಖಿತಂ, "ದುಚ್ಚರಿತಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ಕೇನ ಪಕಾರೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ದುಚ್ಚರಿತಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಥೇವ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ತಣ್ಹಾವೋದಾನಭಾಗಿಯ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, **"ದಿಟ್ಠಿವೋದಾನಭಾಗಿಯ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, **"ದುಚ್ಚರಿತವೋದಾನಭಾಗಿಯ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೧೧೨. ಯಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನೇ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ತಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಂ ಸೋಳಸಹಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದೀಹಿ ಸುತ್ತೇಹಿ ಏಕದೇಸನಿದ್ಧಾರಣವಸೇನ ವಿಭಜಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕಿಂ ಪನ ತಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಂ ತೇಹಿ ಸೋಳಸಹಿ ಏವ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದೀಹಿ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಂ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞೇಹಿ ಸುತ್ತೇಹಿಪಿ ವಿಭಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಟ್ಠವೀಸಸುತ್ತೇಹಿಪಿ ವಿಭಜಿತುಂ **"ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾ? ಲೋಕಿಯಂ ಲೋಕುತ್ತರ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ । "ಯದಿ ಅಞ್ಞೇಹಿಪಿ ಅಟ್ಠವೀಸಸುತ್ತೇಹಿ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಸತಿ 'ಲೋಕಿಯ'ನ್ತಿಆದಿವಚನಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಕಸ್ಮಾ 'ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾ'ತಿ ವುತ್ತಾ"ತಿ ಚೇ? ತಸ್ಸ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನವಿಭಾಗೋ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಮೂಲಪದೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತೋ, ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾಪಿ ವಿಭಜಿತೇ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನೇ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ಮೂಲಪದಾ ವಿಭತ್ತಾಯೇವ। ತಾನಿ ಮೂಲಪದಾನಿ ವಿಭಜಿತುಂ **"ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೨) ಪನ -

> "ಏವಂ ಸೋಳಸವಿಧೇನ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಂ ನಾನಾಸುತ್ತೇಹಿ ಉದಾಹರಣವಸೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಟ್ಠವೀಸತಿವಿಧೇನ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ ಯಸ್ಮಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಪಟ್ಠಾನವಿಭಾಗೋ ಮೂಲಪದೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತೋ, ನ ಇಮಸ್ಸಾಪಿ ತೇಹಿ ಅಸಙ್ಗಹಿತೋ ಪದೇಸೋ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಮೂಲಪದಂ, ವಿಭಜಿತಬ್ಬತಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ 'ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾ'ತಿ ಪುಚ್ಛಾಯ ವಸೇನ ಮೂಲಪದಾನಿ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ 'ಲೋಕಿಯಂ ಲೋಕುತ್ತರ'ನ್ತಿಆದಿನಾ ನವ ತಿಕಾ, ಥವೋ ಚಾತಿ ಅಟ್ಠವೀಸತಿವಿಧಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಂ ಉದ್ದಿಟ್ಠ"ನ್ತಿ -

ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಸೋಳಸಹಾರಪಞ್ಚಕನಯಅಟ್ಠಾರಸಮೂಲಪದೇಸು ಕತಮಾನಿ ಪದಾನಿ ಮೂಲಪದಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಲೋಕೇ ನಿಯುತ್ತೋ ಸಭಾವಧಮ್ಮೋತಿ **ಲೋಕಿಯೋ,** ಲೋಕೇ ವಾ ವಿದೂಹಿ ವಿದಿತೋ ಸಭಾವೋತಿಪಿ **ಲೋಕಿಯೋ,** ಲೋಕಿಯೋ ಸಭಾವಧಮ್ಮೋ ಅಸ್ಸ ವಿಸೇಸಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ತಂ ವಿಸೇಸಸುತ್ತಂ **ಲೋಕಿಯಂ** ನಾಮ। ಏಸ ನಯೋ **"ಲೋಕುತ್ತರ"**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಜಾನಾತೀತಿ **ಞಾಣಂ,** ಞಾಣಂ ಅಸ್ಸ ವಿಸೇಸಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಞಾಣಂ।** ಞಾತಬ್ಬಾತಿ **ಞೇಯ್ಯಾ,** ಞೇಯ್ಯಾ ಅಸ್ಸ ವಿಸೇಸಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಞೇಯ್ಯಂ।** ಏಸೇವ ನಯೋ - **"ಞಾಣಞ್ಚ ಞೇಯ್ಯಞ್ಚಾ"**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಮಂ ಪಸ್ಸತೀತಿ **ದಸ್ಸನಂ,** ಪರಮಮಗ್ಗಞಾಣಂ, ದಸ್ಸನಂ ಅಸ್ಸ ವಿಸೇಸಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ದಸ್ಸನಂ।** ಭಾವನಾ ಅಸ್ಸ ವಿಸೇಸಸುತ್ತಸ್ಸ ಪಾಳಿಯಾ ಅತ್ಥೀತಿ **ಭಾವನಾ। "ದಸ್ಸನಞ್ಚ ಭಾವನಾ ಚಾ"**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸ ನಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ವಚನನ್ತಿ **ಸಕಂ,** ಸಕಂ ವಚನಂ **ಸಕವಚನಂ,** ಭಗವತೋ ವಚನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪರಸ್ಸ ವಚನಂ **ಪರವಚನಂ।** ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯೋ ಅಸ್ಸ ವಿಸೇಸಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ।** ನತ್ಥಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯೋ ಅಸ್ಸ ವಿಸೇಸಸುತ್ತಸ್ಸಾತಿ **ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ।** ಕಮ್ಮಂ ಅಸ್ಸ ವಿಸೇಸಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಕಮ್ಮಂ।** ವಿಪಾಕೋ ಅಸ್ಸ ಪಾಠಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ವಿಪಾಕೋ** । ಸೇಸೇಸುಪಿ ಅಸ್ಸತ್ಥಿಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ ಲೋಕಿಯಾದಿಅತ್ಥೋ ಮುಖ್ಯತ್ಥೋ, ತಂವಾಚಕಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಠಾನ್ಯೂಪಚಾರೇನ ವುತ್ತಂ। ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಗುಣೇ ಅಭಿತ್ಥವತಿ ಏತೇನ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೇನಾತಿ **ಥವೋ,** ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸೋ।

"ತೇಸು ಅಟ್ಠವೀಸತಿವಿಧೇಸು ಲೋಕಿಯಾದೀಸು ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತೇಸು ಕತಮಂ ಸುತ್ತಂ ಲೋಕಿಯಂ ಸುತ್ತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಲೋಕಿಯ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಅಟ್ಠವೀಸತಿವಿಧೇಸು ಲೋಕಿಯಾದೀಸು

ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತೇಸು **ಕತಮಂ** ಸುತ್ತಂ ಲೋಕಿಯಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಂ ಸುತ್ತನ್ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧೇನುಯಾ ಥನೇಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ಸಜ್ಜುಖೀರಂ ನಿಕ್ಖನ್ತಕ್ಖಣೇ **ನ ಮುಚ್ಚತಿ** ನ ಪರಿಣಮತಿ ಖೀರಭಾವಂ ಪಜಹಿತ್ವಾ ದಧಿಭಾವಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಕ್ಕಾದಿಅಮ್ಬಿಲಸಮಾಯೋಗತೋ ಪಚ್ಛಾ ಖೀರಭಾವಂ ಪಜಹತಿ ದಧಿಭಾವಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಇವ, ಏವಂ ಯೇನ ಬಾಲೇನ ಪಾಪಂ ಯಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತಂ, ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರಣಕ್ಖಣೇ ತಸ್ಸ ಬಾಲಸ್ಸ ಅಪಾಯದುಕ್ಖಾದಿನಿಬ್ಬತ್ತಾಪನವಸೇನ ನ ವಿಪಚ್ಚತಿ। ದುತಿಯೇ ಪನ ವಾ ತತಿಯಾದಿಮ್ಹಿ ವಾ ಅತ್ತಭಾವೇ ವಿಪಚ್ಚತಿ। **ಭಸ್ಮಚ್ಛನ್ನೋ** ಛಾರಿಕಾಯ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ **ಪಾವಕೋ** ಅಗ್ಗಿ ಅಕ್ಕನ್ತಂ ಜನಂ ಅಕ್ಕಮನಕ್ಖಣೇ ನ ಡಹತಿ। ಛಾರಿಕಂ ಪನ ತಾಪೇತ್ವಾ ಕಾಲನ್ತರೇ ಡಹತಿ ಇವ, ಏವಂ ಯೇನ ಬಾಲೇನ ಪಾಪಂ ಯಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತಂ, ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರಣಕ್ಖಣೇ ತಂ ಬಾಲಂ ಅಪಾಯದುಕ್ಖಾದಿನಿಬ್ಬತ್ತಾಪನವಸೇನ ಡಹಾಪೇನ್ತಂ ಹುತ್ವಾ ನ ಅನ್ವೇತಿ। ದುತಿಯೇ ವಾ ತತಿಯಾದಿಮ್ಹಿ ವಾ ಅತ್ತಭಾವೇ ಅಪಾಯದುಕ್ಖಾದಿನಿಬ್ಬತ್ತಾಪನವಸೇನ ಡಹಾಪೇನ್ತಂ ಹುತ್ವಾ ಡಹನ್ತಂ ತಂ ಬಾಲಂ ತಂ ಅನ್ವೇತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** "ನ ಹಿ…ಪೇ॰… ಪಾವಕೋ"ತಿ ಸುತ್ತಂ ಲೋಕಿಯೇ ಅತ್ಥೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಲೋಕಿಯಂ** ನಾಮ।

"ಏತ್ತಕಮೇವ ಲೋಕಿಯ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಚತ್ತಾರಿಮಾನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ಥೋ ಪಾಕಟೋ। **ಇದಂ** "ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ…ಪೇ॰… ಕಾಳಪಕ್ಖೇವ ಚನ್ದಿಮಾ"ತಿ ಸುತ್ತಂ ಲೋಕಿಯೇ ಅತ್ಥೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಲೋಕಿಯಂ** ನಾಮ।

"ಏವಂ ದುವಿಧಂಯೇವ ಲೋಕಿಯ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಅಟ್ಠಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕಧಮ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ಥೋ ಪಾಕಟೋ। **ಇದಂ** "ಅಟ್ಠಿಮೇ"ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಲೋಕಿಯೇಸು ಅಟ್ಠವಿಧೇಸು ಅತ್ಥೇಸು ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಲೋಕಿಯಂ** ನಾಮ।

ನಾನಾವಿಧಂ ಲೋಕಿಯಂ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕತಮಂ ಸುತ್ತಂ ಲೋಕುತ್ತರ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಲೋಕುತ್ತರ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ । ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ ಏಸ ನಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಅಟ್ಠವೀಸತಿವಿಧೇಸು ಲೋಕಿಯಾದೀಸು ಸುತ್ತೇಸು।

ಛೇಕೇನ ಸಾರಥಿನಾ ಸುದನ್ತಾ ಅಸ್ಸಾ ಸಮಥಙ್ಗತಾ ಯಥಾ, ಏವಂ **ಪಹೀನಮಾನಸ್ಸ** ಪಹೀನನವವಿಧಮಾನಸ್ಸ **ಯಸ್ಸ** ಅನಾಸವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ **ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ** ಛಬ್ಬಿಧಾನಿ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಿ ಸಮಥಙ್ಗತಾನಿ। **ತಾದಿನೋ** ತಾದಿಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಅನಾಸವಸ್ಸ **ತಸ್ಸ** ಭಿಕ್ಖುನೋ ದೇವಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಪಿಹಯನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** "ಯಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಾನೀ"ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಲೋಕುತ್ತರೇ ಅತ್ಥೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಲೋಕುತ್ತರಂ** ನಾಮ।

"ಏತ್ತಕಮೇವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಪಞ್ಚಿಮಾನಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಇದಂ** "ಪಞ್ಚಿಮಾನೀ"ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಲೋಕುತ್ತರೇ ಅತ್ಥೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಲೋಕುತ್ತರಂ** ನಾಮ। (೧)

"ಲದ್ಧಾನ ಮಾನುಸತ್ತಂ ದ್ವೇ, ಕಿಚ್ಚಂ ಅಕಿಚ್ಚಮೇವ ಚಾ"ತಿಆದಿಕಾ ದ್ವೇ ಗಾಥಾ ವುತ್ತಾ। **ಇಹ** ಗಾಥಾಸು "ಸುಕಿಚ್ಚಂ ಚೇವ ಪುಞ್ಞಾನೀ"ತಿ **ಯಂ** ಗಾಥಾಪದಞ್ಚ "ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರಿತ್ವಾನ, ಸಗ್ಗಾ ಸಗ್ಗಂ ವಜನ್ತಿ ಕತಪುಞ್ಞಾ"ತಿ **ಯಂ** ಗಾಥಾಪದಞ್ಚ ವುತ್ತಂ, **ಇದಂ** ಗಾಥಾಪದಂ ಲೋಕಿಯೇ ಅತ್ಥೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಲೋಕಿಯಂ** ನಾಮ।

ಇಹ ಗಾಥಾಸು "ಸಂಯೋಜನವಿಪ್ಪಹಾನಂ ವಾ"ತಿ **ಯಂ** ಗಾಥಾಪದಞ್ಚ "ಸಂಯೋಜನವಿಪ್ಪಹಾನಾ, ಜರಾಮರಣಾ ವಿಪ್ಪಮುಚ್ಚನ್ತೀ"ತಿ **ಯಂ** ಗಾಥಾಪದಞ್ಚ ವುತ್ತಂ, **ಇದಂ** ಗಾಥಾಪದಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಲೋಕುತ್ತರಂ ನಾಮ। **ಇದಂ** "ಲದ್ಧಾನಾ"ತಿಆದಿಕಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ಲೋಕಿಯಞ್ಚ ಲೋಕುತ್ತರಞ್ಚ।

ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಞ್ಞಾಣೇ ಆಹಾರೇ ಆಹಾರಪಟಿಬದ್ಧೇ ಛನ್ದರಾಗೇ ಸತಿ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಅವಕ್ಕನ್ತಿ ಹೋತಿ। “ವಿಞ್ಞಾಣೇ…ಪೇ॰… ಹೋತೀ”ತಿ **ಇದಂ** ವುತ್ತನಯೇನ ಲೋಕಿಯಂ ನಾಮ। “ವಿಞ್ಞಾಣೇ…ಪೇ॰… ನಿರೋಧೋ”ತಿ **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ಲೋಕುತ್ತರಂ ನಾಮ। **ಇದಂ** “ವಿಞ್ಞಾಣೇ ಚೇ ಭಿಕ್ಖವೇ”ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಲೋಕಿಯೇ ಅತ್ಥೇ ಚ ಲೋಕುತ್ತರೇ ಅತ್ಥೇ ಚ ಏಕದೇಸವಸೇನ ವಾಚಕಞಾಪಕವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಲೋಕಿಯಞ್ಚ ಲೋಕುತ್ತರಞ್ಚ**। (೧)

೧೧೩. ಸತ್ತಲೋಕೇ ಸಬ್ಬಾ ದಿಸಾ ಅನುಪರಿಗಮ್ಮ **ಕ್ವಚಿ** ದಿಸಾಯಂ ಚೇತಸಾ **ಅತ್ತನಾ** ಅತ್ತತೋ ಪಿಯತರಂ ಅಞ್ಞಂ ನೇವ ಅಜ್ಝಗಾ, ಅತ್ತಾವ ಪಿಯತರೋ ಯಥಾ , ಏವಂ **ಪರೇಸಂ** ಸತ್ತಾನಂ **ಪುಥು** ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಅತ್ತಾವ **ಪಿಯೋ** ಪಿಯತರೋ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋವ ಪಿಯತರತ್ತಾ **ಅತ್ತಕಾಮೋ** ಅತ್ತನೋ ಹಿತಕಾಮೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ಸತ್ತಲೋಕೋ ಅತ್ತಾನಂ ಉಪಮಂ ಕತ್ವಾ ಪರಂ **ನ ಹಿಂಸೇ** ನ ಹಿಂಸೇಯ್ಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** “ಸಬ್ಬಾ ದಿಸಾ”ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಸತ್ತೇಸು ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಂ** ನಾಮ।

ಯೇ ಕೇಚಿ ಖೀಣಾಸವಾ ಪುಗ್ಗಲಾ **ಭೂತಾವ** ನ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, **ಸಬ್ಬೇ** ತೇ ಖೀಣಾಸವಾ ಪುಗ್ಗಲಾ **ದೇಹಂ** ಅತ್ತಭಾವಂ ಪಹಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಯೇ ಚ ಪುಥುಜ್ಜನಾದಯೋ ಸತ್ತಾ ಪುನಬ್ಭವೇಸು ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, **ಸಬ್ಬೇ** ತೇ ಪುಥುಜ್ಜನಾದಯೋ ಸತ್ತಾ **ದೇಹಂ** ಅತ್ತಭಾವಂ ಪಹಾಯ ಪರಲೋಕಂ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಂ **ಸಬ್ಬಜಾನಿಂ** ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಹಾನಿಂ ಮರಣಂ, ವಿನಾಸಂ ವಾ ಕುಸಲೋ ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಜಾನಾತಿ, ಸೋ **ಕುಸಲೋ** ಪುಗ್ಗಲೋ ತಂ ಸಬ್ಬಜಾನಿಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಆತಾಪಿಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರೇಯ್ಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** “ಯೇ ಕೇಚೀ”ತಿಆದಿಕಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಂ।

ಸತ್ತಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಂ ಯಾವಜೀವಂ ಕುಸಲೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ನ ವಿಜಹಿತಬ್ಬಂ। ಕತಮೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ? ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಸಮ್ಪತ್ತಿಪರಿಸುದ್ಧದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಪಿಯೋ ಚ** ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬೋ ಚ ಹೋತಿ, ಪಾಸಾಣಛತ್ತಂ ವಿಯ **ಗರು ಚ** ಹೋತಿ, ಸಮ್ಭಾವೇತಬ್ಬತಾಯ **ಭಾವನೀಯೋ ಚ** ಹೋತಿ, “ಕಾಲೇನ ವದಾಮಿ, ನೋ ಅಕಾಲೇನಾ”ತಿಆದಿಕೇ ಪಞ್ಚಧಮ್ಮೇ ಅತ್ತನಿ ಉಪಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ವಾ ಸಿಸ್ಸಾನಂ ವಾ ವಿನಿಚ್ಛಯಉಲ್ಲುಮ್ಪನಓವಾದದಾನಭಾವೇ ಠತ್ವಾ **ವತ್ತಾ ಚ** ಹೋತಿ, ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಹಿ ವಾ ಸಿಸ್ಸಾದೀಹಿ ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಸುವಚೋ ಹುತ್ವಾ ತೇಸಂ **ವಚನಕ್ಖಮೋ ಚ** ಹೋತಿ, ಸಚ್ಚಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಾದಿಗಮ್ಭೀರಂ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಗಮ್ಭೀರಂ ವಾ **ಕಥಂ ಕತ್ತಾ ಚ** ಹೋತಿ, ಧಮ್ಮವಿನಯಾದಿವಸೇನೇವ ದೀಪನತೋ **ಅಟ್ಠಾನೇ ಚ ನ ನಿಯೋಜಕೋ** ಹೋತಿ। ಇಮೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಂ ಯಾವಜೀವಂ ನ ವಿಜಹಿತಬ್ಬಂ। **ಇದಂ** “ಸತ್ತಹೀ”ತಿಆದಿವಚನಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ। **ಇದಂ** “ಸತ್ತಹೀ”ತಿಆದಿಕಂ ವಚನಂ ಸುಗತೋ ವತ್ವಾ ಅಥಾಪರಂ **ಏತಂ** ಗಾಥಾವಚನಂ ಸತ್ಥಾ ಅವೋಚ। ಕಿಂ ಅವೋಚ?

“ಪಿಯೋ ಗರು ಭಾವನೀಯೋ, ವತ್ತಾ ಚ ವಚನಕ್ಖಮೋ।
ಗಮ್ಭೀರಞ್ಚ ಕಥಂ ಕತ್ತಾ, ನ ಚಟ್ಠಾನೇ ನಿಯೋಜಕೋ।
ತಂ ಮಿತ್ತಂ ಮಿತ್ತಕಾಮೇನ, ಯಾವಜೀವಮ್ಪಿ ಸೇವಿಯ”ನ್ತಿ॥ -

ಏತಂ ಗಾಥಾವಚನಂ ಸತ್ಥಾ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ। “ನ ಚ ಅಟ್ಠಾನಯೋಜಕೋ”ತಿ ಪಾಠೋ ಅತ್ಥಿ। **ಇದಂ** “ಸತ್ತಹೀ”ತಿಆದಿಕಂ ವಚನಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಂ।

ಲೋಕೇ ಯಂ ಕಾಮಸುಖಞ್ಚ ಯಂ ಇದಂ ದಿವಿಯಂ ಸುಖಞ್ಚ ಅತ್ಥಿ, **ಏತೇ** ಕಾಮಸುಖದಿವಿಯಸುಖಾ ತಣ್ಹಕ್ಖಯಸುಖಸ್ಸ ಸೋಳಸಿಂ ಕಲಂ ನ ಅಗ್ಘನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** “ಯಞ್ಚಾ”ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಂ।

ಯತ್ಥ ನಿಬ್ಬಾನೇ ದುಕ್ಖಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧದೇಸಿತಂ ಅಸೋಕಂ ವಿರಜಂ ಖೇಮಂ ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸುಸುಖಂ ವತಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** "ಸುಸುಖ"ನ್ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಂ। (೩)

ತೀಸು ಭವೇಸು ಸತ್ತಾನಂ ಜನನತೋ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತಂ **ಮಾತರಞ್ಚ,** ಪಿತರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಾನಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಮಾನಸಙ್ಖಾತಂ **ಪಿತರಞ್ಚ,** ರಟ್ಠೇ ಲೋಕೋ ರಟ್ಠಿಸ್ಸರಂ ರಾಜಾನಂ ಭಜತಿ ವಿಯ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠೀನಂ ಸಬ್ಬದಿಟ್ಠಿಗತೇಹಿ ಭಜನೀಯತ್ತಾ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತೇ **ಖತ್ತಿಯೇ ದ್ವೇ ರಾಜಾನೋ ಚ,** ಆಯಸಾಧಕೋ ಪುರಿಸೋ ರಟ್ಠೇ ಅತ್ಥಂ ಅನುಚರತಿ ಇವ ನನ್ದಿರಾಗಸ್ಸ ದ್ವಾದಸಾಯತನೇ ಅನುಚರಣತೋ ನನ್ದಿರಾಗಸಙ್ಖಾತೇನ ಅನುಚರಣೇನ ಸಹ ಪವತ್ತನಟ್ಠಾನಂ ದ್ವಾದಸಾಯತನಸಙ್ಖಾತಂ **ರಟ್ಠಞ್ಚ** ಖೀಣಾಸವೋ ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹನತಿ, ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹನ್ತ್ವಾ **ಅನೀಘೋ** ನಿದ್ದುಕ್ಖೋ ಹುತ್ವಾ ಯಾತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಇಹ "ಮಾತರ"ನ್ತಿಆದಿಗಾಥಾಯಂ "ಮಾತರಂ…ಪೇ॰… ಹನ್ತ್ವಾ"ತಿ **ಇದಂ** ಗಾಥಾವಚನಂ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಂ। "ಅನೀಘೋ ಯಾತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ"ತಿ **ಇದಂ** ಗಾಥಾವಚನಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಂ। **ಇದಂ** "ಮಾತರ"ನ್ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಞ್ಚ।

"ಚತ್ತಾರೋಮೇ ಭಿಕ್ಖವೇ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ"ತಿ **ಇದಂ** ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸವಚನಂ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಂ। ಸೋ ಚತೂಹಿ ಇದ್ಧಿಪಾದೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಕಾಯೇಪಿ** ಕರಜಕಾಯೇಪಿ **ಚಿತ್ತಂ** ಪಾದಕಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಂ **ಸಮೋದಹತಿ** ಪಕ್ಖಿಪತಿ, ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಿಸ್ಸಮಾನಕಾಯೇನ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಕರಜಕಾಯಗತಿಕಂ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಹತಿ। **ಚಿತ್ತೇಪಿ** ಪಾದಕಜ್ಝಾನಚಿತ್ತೇಪಿ **ಕಾಯಂ** ಕರಜಕಾಯಂ **ಸಮೋದಹತಿ** ಪಕ್ಖಿಪತಿ, ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಘಂ ಅಞ್ಞಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಗತಿಕಂ ಕರಜಕಾಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಹತಿ। **ಕಾಯೇ** ಕರಜಕಾಯೇ **ಸುಖಸಞ್ಞಞ್ಚ** ಸುಖವಿಹಾರಸಞ್ಞಞ್ಚ **ಲಹುಸಞ್ಞಞ್ಚ** ಲಹುಗಮನಸಞ್ಞಞ್ಚ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಗಮನೇಯ್ಯಂ ಇಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಂ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇನೇವ ಚ ಗನ್ತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। **ಇದಂ** "ಸೋ"ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸವಚನಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಂ। **ಇದಂ** "ಚತ್ತಾರೋಮೇ"ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಞ್ಚ। (೪)

೧೧೪. ಯಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ **ಲೋಕುತ್ತರಂ** ಲೋಕಂ ಉತ್ತರಿತ್ವಾ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಠಿತಂ, **ಯೇನ** ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಭಗವಾ "ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, **ತಸ್ಸ** ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪರಿಹಾನಂ ನತ್ಥಿ, **ತಂ** ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಸಬ್ಬಕಾಲೇ ಜಾನಿತುಂ ಆವಜ್ಜನಕಾಲೇ ಪವತ್ತತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** "ಯಂ ತ"ನ್ತಿಆದಿಕಂ ಞಾಣೇ ಅತ್ಥೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನಪಿ ಪವತ್ತನತೋ **ಞಾಣಂ** ನಾಮ।

ಯಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನಿಯಾ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಜಾತಿಮರಣಸಙ್ಖಯಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಸಾ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನೀ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ ಸಬ್ಬಾಹಿ ಲೋಕಿಯಾಹಿ ಪಞ್ಞಾಹಿ **ಸೇಟ್ಠಾ** ಪಸತ್ಥಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** "ಪಞ್ಞಾ ಹೀ"ತಿಆದಿಕಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಞಾಣಂ ನಾಮ।

"ಧೋತಕ, ವೋ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಂ ಅಹಂ ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚ। **"ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ** ದುಕ್ಖಾದಿಧಮ್ಮೇ ವಾ ಅತ್ತಭಾವೇ ವಾ **ಸತೋ** ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದಿಸತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ **ಚರಂ** ಚರನ್ತೋ ಯೋಗಾವಚರೋ ಅನೀತಿಹಂ **ಯಂ ಸನ್ತಿಂ** ಯಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ **ವಿದಿತ್ವಾ ಲೋಕೇ** ಸಂಸಾರಲೋಕೇ **ವಿಸತ್ತಿಕಂ** ವಿಸಪ್ಪಕಂ ತಣ್ಹಂ **ತರೇ** ತರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚ।

ಧೋತಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ವದತಿ **"ಮಹೇಸಿ** ಮಹನ್ತೇ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದೀ ಏಸನಸೀಲ, ಗೋತಮ, **ಸತೋ** 'ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ'ತಿಆದಿಸರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ **ಚರಂ** ಚರನ್ತೋ ಯೋಗಾವಚರೋ ಉತ್ತಮಂ **ಯಂ ಸನ್ತಿಂ** ಯಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ **ವಿದಿತ್ವಾ ಲೋಕೇ** ಸಂಸಾರಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ ತಣ್ಹಂ **ತರೇ** ತರೇಯ್ಯಾತಿ **ತಞ್ಚ** ವಚನಂ **ತಞ್ಚ** ಸನ್ತಿಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಹಂ **ಅಭಿನನ್ದಾಮಿ** ಅಭಿಪತ್ಥಯಾಮಿ, ಮಹೇಸಿ ತ್ವಂ, ಯಞ್ಚ ಸಮ್ಪಜಾನಾಸೀ"ತಿ ಧೋತಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ವದತಿ।

“**ಧೋತಕಾ**”ತಿ ಆಲಪಿತ್ವಾ ಭಗವಾ ಧೋತಕಂ ಅವೋಚ। “**ಉದ್ಧಂ** ಅನಾಗತಂ ಉಪರಿ **ಅಧೋ** ಅತೀತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಚ **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ** ಮಜ್ಝೇ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಪರಿತೋ ಚ **ಲೋಕೇ** ಸಂಸಾರಲೋಕೇ ಏತಂ ತಣ್ಹಂ **ಭವಾಭವಾಯ** ಖುದ್ದಕಭವಮಹನ್ತಭವತ್ಥಾಯ **ಸಙ್ಗೋ** ಲಗ್ಗೋತಿ **ವಿದಿತ್ವಾ** ವಿಚರನ್ತೋ ತ್ವಂ ತಣ್ಹಂ **ಮಾಕಾಸಿ** ಮಾ ಅಕಾಸೀ”ತಿ ಭಗವಾ ಧೋತಕಂ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** “ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿಆದಿಕಂ ಞೇಯ್ಯೇ ವಿಸಯೇ ಅತ್ಥೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಞೇಯ್ಯಂ** ನಾಮ।

“ಏತ್ತಕಮೇವಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ “**ಚತುನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖವೇ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚತುನ್ನಂ **ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ** ಅರಿಯಭಾವಕರಾನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ **ಅನನುಬೋಧಾ** ಅಬುಜ್ಝನೇನ **ಅಪ್ಪಟಿವೇಧಾ** ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನೇನ **ಏವಂ** ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಮಮಞ್ಚೇವ ತುಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ಇದಂ **ಸನ್ಧಾವಿತಂ** ಸನ್ಧಾವನಂ, ಇದಂ **ಸಂಸರಿತಂ** ಸಂಸರಣಂ ಅಹೋಸೀತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಜ್ಜ **ತಯಿದಂ** ತಂ ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ ಮಯಾ ಅನುಬುದ್ಧಂ ಪಟಿವಿದ್ಧಂ…ಪೇ॰… **ತಯಿದಂ** ತಂ ಇದಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ ಮಯಾ ಅನುಬುದ್ಧಂ ಪಟಿವಿದ್ಧಂ, ಮಮ ಭವತಣ್ಹಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಾ, ಭವನೇತ್ತಿ ತಣ್ಹಾ ಖೀಣಾ, ಇದಾನಿ ಮಮ ಪುನಬ್ಭವೋ ನತ್ಥಿ, **ಇತಿ ಇದಂ** “ಚತುನ್ನ”ನ್ತಿಆದಿಕಂ ಭಗವಾ ಅವೋಚ, ಸುಗತೋ **ಇದಂ** “ಚತುನ್ನ”ನ್ತಿಆದಿಕಂ ವತ್ವಾ ಅಥಾಪರಂ **ಏತಂ** “ಚತುನ್ನ”ನ್ತಿಆದಿಗಾಥಾವಚನಂ ಸತ್ಥಾ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಗಾಥಾಯಞ್ಚ ತಥೇವ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। **ಇದಂ** “ಚತುನ್ನ”ನ್ತಿಆದಿಕಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಞೇಯ್ಯಂ ನಾಮ। (೫)

“ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚಂ…ಪೇ॰… ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅನಿಚ್ಚ”ನ್ತಿ **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ಞೇಯ್ಯೇ ರೂಪಾದಿಧಮ್ಮೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಞೇಯ್ಯಂ** ನಾಮ।

ಏವಂ “ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪಕಾರೇನ **ಜಾನಂ** ಜಾನನ್ತೋ **ಏವಂ** “ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪಕಾರೇನ **ಪಸ್ಸಂ** ಪಸ್ಸನ್ತೋ **ಅರಿಯಸಾವಕೋ** ಅರಿಯಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾವಕೋ “ಇದಂ ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚ”ನ್ತಿ ರೂಪಂ ಪಸ್ಸತಿ, “ಅಯಂ ವೇದನಾ ಅನಿಚ್ಚಾ”ತಿ ವೇದನಂ ಪಸ್ಸತಿ, “ಅಯಂ ಸಞ್ಞಾ ಅನಿಚ್ಚಾ”ತಿ ಸಞ್ಞಂ ಪಸ್ಸತಿ, “ಇಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ”ತಿ ಸಙ್ಖಾರೇ ಪಸ್ಸತಿ, “ಇದಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅನಿಚ್ಚ”ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಸ್ಸತಿ। **ಇತಿ ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ರೂಪಾದಿಪಸ್ಸನೇ ಞಾಣೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಞಾಣಂ** ನಾಮ।

ಸೋ “ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪಕಾರೇನ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ **ರೂಪೇನ** ರೂಪರಾಗೇನ ಪರಿಮುಚ್ಚತಿ…ಪೇ॰… **ವಿಞ್ಞಾಣಮ್ಹಾ** ವಿಞ್ಞಾಣರಾಗಮ್ಹಾ ಪರಿಮುಚ್ಚತೀತಿ ದುಕ್ಖಸ್ಮಾ ಪರಿಮುಚ್ಚತೀತಿ ಅಹಂ ವದಾಮೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** “ಸೋ ಪರಿಮುಚ್ಚತೀ”ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಞಾಣೇ ಚ ಞೇಯ್ಯೇ ಚ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಞಾಣಞ್ಚ ಞೇಯ್ಯಞ್ಚ** ಹೋತಿ।

ಸಬ್ಬೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಙ್ಖರಿತತ್ತಾ **ಸಙ್ಖಾರಾ** ಆದಿಅನ್ತವನ್ತಭಾವತೋ, ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿಕಭಾವತೋ, ತಾವಕಾಲಿಕಭಾವತೋ ಚ ಖಣಪರಿತ್ತಭಾವತೋ **ಅನಿಚ್ಚಾ** ಭವನ್ತಿ। **ಇದಂ** “ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ”ತಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸವಚನಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಞೇಯ್ಯಂ ನಾಮ। **ಯದಾ** ವಿಪಸ್ಸನಾಕರಣಕಾಲೇ **ಪಞ್ಞಾಯ** ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ **ಪಸ್ಸತಿ** ಅನಿಚ್ಚತಾದಿಕಂ ಪಸ್ಸತಿ। **ಇದಂ** “ಯದಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತೀ”ತಿ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸವಚನಂ ಞಾಣಂ ನಾಮ। **ಅಥ** ಪಸ್ಸನಕ್ಖಣೇ **ದುಕ್ಖೇ** ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ವಿಪಸ್ಸಕೋ ನಿಬ್ಬಿನ್ದತಿ, ನಿಬ್ಬಿನ್ದನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಕ್ಖಾದಿಜಾನನಾದಿವಸೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, **ಏಸೋ** ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧೋ **ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ** ವಿಸುದ್ಧತ್ಥಾಯ ಮಗ್ಗೋತಿ। **ಇದಂ** “ಅಥಾ”ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸವಚನಂ ಞಾಣಞ್ಚ ಞೇಯ್ಯಞ್ಚ ಹೋತಿ।

ಸೋಣಾತಿ ಸೋಣಂ ಆಲಪತಿ। **ಸಮಣಾ** ಬಾಹಿರಕಸಮಣಾ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ** ಜಾತಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಅನಿಚ್ಚೇನ ರೂಪೇನ, ದುಕ್ಖೇನ ರೂಪೇನ, ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೇನ ರೂಪೇನ “ಅಹಂ ಪರೇಹಿ **ಸೇಯ್ಯೋ** ಉತ್ತಮೋ ಅಸ್ಮೀ”ತಿ ವಾ ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತಿ, “ಅಹಂ ಪರೇನ **ಸದಿಸೋ** ಸಮಾನೋ ಅಸ್ಮೀ”ತಿ ವಾ ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತಿ, “ಅಹಂ ಪರತೋ **ಹೀನೋ** ಲಾಮಕೋ ಅಸ್ಮೀ”ತಿ ವಾ ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತಿ,

ಯಥಾಭೂತಸ್ಸ ಅದಸ್ಸನಾ **ಅಞ್ಞತ್ರ** ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಂ ನಾಮ ಕಾರಣಂ ಸಿಯಾ, ಯಥಾಭೂತಂ ಅದಸ್ಸನತೋ ತಾವ ಸಮನುಪಸ್ಸನಸ್ಸ ಅಞ್ಞಂ ಕಾರಣಂ ನತ್ಥಿ, ಯಥಾಭೂತಂ ಅದಸ್ಸನಮೇವ ಕಾರಣನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **“ಅನಿಚ್ಚಾಯ ವೇದನಾಯಾ”**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಇಮಿನಾ ವುತ್ತನಯೇನ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। **ಇದಂ** “ಯೇ ಹಿ ಕೇಚೀ”ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸವಚನಂ ಞೇಯ್ಯಂ ನಾಮ। “ಯೇ ಚ ಖೋ ಕೇಚೀ”ತಿಆದಿಕೋ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೋ ಪನ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಇದಂ** “ಯೇ ಚ ಖೋ”ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಪ್ಪದೇಸವಚನಂ ಞಾಣಂ ನಾಮ। **ಇದಂ** “ಯೇ ಹಿ ಕೇಚೀ”ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಞಾಣೇ ಚ ಞೇಯ್ಯೇ ಚ ಅತ್ಥೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಞಾಣಞ್ಚ ಞೇಯ್ಯಞ್ಚ** ಹೋತಿ। (೬)

ನಾನಾವಿಧಂ ಞಾಣಞ್ಚ ಞೇಯ್ಯಞ್ಚ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತಂ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, “ಕತಮಂ ದಸ್ಸನ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕತಮಂ ದಸ್ಸನ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾತಿ** ತೇಸು ಲೋಕಿಯಾದೀಸು ಅಟ್ಠವೀಸತಿವಿಧೇಸು ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ಕತಮಂ ಸುತ್ತಂ ದಸ್ಸನಂ ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

೧೧೫. **ಗಮ್ಭೀರಪಞ್ಞೇನ** ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧೇನ **ಸುದೇಸಿತಾನಿ** ಸಙ್ಖೇಪವಿತ್ಥಾರಾದೀಹಿ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ನಯೇಹಿ ಸುಟ್ಠು ದೇಸಿತಾನಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ **ಯೇ** ಭಾವಿತಭಾವನಾ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ಪಞ್ಞಾಓಭಾಸೇನ ವಿಭಾವಯನ್ತಿ, ತೇ ಭಾವಿತಭಾವನಾ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ದೇವರಜ್ಜಚಕ್ಕವತ್ತಿರಜ್ಜಾದಿಪಮಾದಟ್ಠಾನಂ ಆಗಮ್ಮ ಭುಸಂ ಪಮತ್ತಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾಪಿ **ತೇ** ಭಾವಿತಭಾವನಾ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧೇನ ಅಟ್ಠಮಭವಾದೀಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಾನಂ ನಾಮರೂಪಾನಂ ನಿರುದ್ಧತ್ತಾ ಅಟ್ಠಮಕ್ಖತ್ತುವಸೇನ **ಅಟ್ಠಮಂ** ಭವಂ ನ ಆದಿಯನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** “ಯೇ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನೀ”ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ದಸ್ಸನೇ ಪಠಮಮಗ್ಗಞಾಣೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ದಸ್ಸನಂ** ನಾಮ।

ನಗರದ್ವಾರಬಾಹಥಿರಕರಣತ್ಥಂ ಉಮ್ಮಾರಬ್ಭನ್ತರೇ ಪಥವಿಯಂ ಅಟ್ಠಹತ್ಥದಸಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಂ ಆವಾಟಂ ಖಣಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಆವಾಟೇ ಉಸ್ಸಾಪಿತತ್ತಾ **ಪಥವಿಸ್ಸಿತೋ** ಪಥವಿನಿಸ್ಸಿತೋ ಅನ್ತೋಪಥವಿನಿಸ್ಸಿತೋ **ಇನ್ದಖೀಲೋ** ಸಾರದಾರುಮಯೋ ಥಮ್ಭೋ **ಚತುಬ್ಭಿ** ಚತೂಹಿ ದಿಸಾಹಿ ಆಗತೇಹಿ **ವಾತೇಹಿ** ಮಹಾವಾತೇಹಿ **ಅಸಮ್ಪಕಮ್ಪಿಯೋ** ಸಮ್ಪಕಮ್ಪಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯೋ ಸಿಯಾ ಯಥಾ, **ಯೋ** ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಅವೇಚ್ಚ ಪಸ್ಸತಿ, ತಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಂ ಸಬ್ಬತಿತ್ಥಿಯವಾದವಾತೇಹಿ ಅಸಮ್ಪಕಮ್ಪಿಯತ್ತಾ **ತಥೂಪಮಂ** ಅಹಂ ವದಾಮೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** “ಯಥಿನ್ದಖೀಲೋ”ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ವುತ್ತನಯೇನ ದಸ್ಸನಂ ನಾಮ।

ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚತೂಹಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ **ಅರಿಯಸಾವಕೋ** ಅರಿಯಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಾವಕೋ ಆಚಿಕ್ಖಿತುಂ **ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ** ಹುತ್ವಾ **ಅತ್ತನಾವ** ಸಯಮೇವ ಅತ್ತಾನಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯ “ಭೋ, ಮಮ ಅತ್ತ ಅಹಂ ಇದಾನಿ ಖೀಣನಿರಯೋ ಅಮ್ಹಿ, ಖೀಣತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿ ಅಮ್ಹಿ…ಪೇ॰…. ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯ। ಚತುರಙ್ಗಸರೂಪಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಕತಮೇಹಿ ಚತೂಹೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಇದಂ** “ಚತೂಹೀ”ತಿಆದಿಕಂ ದಸ್ಸನಂ ನಾಮ।

ನಾನಾವಿಧಂ ದಸ್ಸನಂ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, “ಕತಮಾ ಭಾವನಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಭಾವನಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಇಧ ಸಾಸನೇ **ಯಸ್ಸ** ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ **ಅಜ್ಝತ್ತಂ** ಕಾಮಭವೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪಕಾನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪಜಹನವಸೇನ ಚ **ಬಹಿದ್ಧಾ** ರೂಪಾರೂಪಭವೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪಕಾನಂ ಉದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪಜಹನವಸೇನ ಚ **ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ** ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ **ಸುಭಾವಿತಾನಿ** ಅರಿಯಮಗ್ಗಭಾವನಾವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ಭಾವಿತಾನಿ ಭವನ್ತಿ, **ಭಾವಿತೋ** ಭಾವಿತಮಗ್ಗೋ **ಸ ದನ್ತೋ** ಸೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಇಮಂ ಲೋಕಞ್ಚ ಪರಂ ಲೋಕಞ್ಚ **ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝ** ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ **ಕಾಲಂ** ಮರಣಕಾಲೇ , ಕಾಲಂಕಿರಿಯಂ ವಾ **ಕಙ್ಖತಿ** ಪತ್ಥೇತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಅಯಂ** “ಯಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಾನೀ”ತಿಆದಿಕಾ ಪಾಳಿ ಭಾವನಾಯ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಭಾವನಾ** ನಾಮ।

ಧಮ್ಮಪದಾನಿ ಝಾನವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಕೋಟ್ಠಾಸಾನಿ। **ಅನಭಿಜ್ಝಾ ಧಮ್ಮಪದಂ** ಅನಭಿಜ್ಝಾಸೀಸೇನ ಅಧಿಗತಝಾನವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಪದಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ಅಯಂ** "ಚತ್ತಾರಿಮಾನೀ"ತಿಆದಿಕಾ ಪಾಳಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಭಾವನಾ ನಾಮ। (೭)

ದೇವಪುತ್ತ ಛಿನ್ದನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಪಞ್ಚ** ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಾನಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಮಗ್ಗತ್ತಯೇನ **ಛಿನ್ದೇ** ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ, ಪಜಹನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಪಞ್ಚ** ಉದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಾನಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ **ಜಹೇ** ಪಜಹೇಯ್ಯ, ಭಾವಯನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಪಞ್ಚ** ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಿ ಚ ಉತ್ತರಿ **ಭಾವಯೇ** ಭಾವೇಯ್ಯ। **ಪಞ್ಚಸಙ್ಗಾತಿಗೋ** ರಾಗಸಙ್ಗದೋಸಸಙ್ಗಮೋಹಸಙ್ಗಮಾನಸಙ್ಗದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಗಾತಿಗೋ ಭಿಕ್ಖು **ಓಘತಿಣ್ಣೋತಿ** ಕಾಮೋಘಭವೋಘದಿಟ್ಠೋಘಅವಿಜ್ಜೋಘತಿಣ್ಣೋತಿ **ವುಚ್ಚತಿ** ಕಥೀಯತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಪಞ್ಚ ಛಿನ್ದೇ ಪಞ್ಚ ಜಹೇ"ತಿ ಇದಂ ವಚನಂ ದಸ್ಸನಂ ನಾಮ। "ಪಞ್ಚ ಚುತ್ತರಿ…ಪೇ॰… ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ **ಅಯಂ** ಪಾಳಿ ಭಾವನಾ ನಾಮ। **ಇದಂ** "ಪಞ್ಚಾ"ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ದಸ್ಸನಞ್ಚ ಭಾವನಾ ಚ ಹೋತಿ।

"ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದೀಸು ಯೋಜನಾ ಪಾಕಟಾ। (೮)

೧೧೬. "ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣಂ…ಪೇ॰… ಬುದ್ಧಾನ ಸಾಸನ"ನ್ತಿ **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವಚನಭಾವತೋ **ಸಕವಚನಂ** ನಾಮ। ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋವ।

ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬಾಲಸ್ಸ **ಬಾಲಲಕ್ಖಣಾನಿ** ಬಾಲಉಪಲಕ್ಖಣಕಾರಣಾನಿ **ಬಾಲನಿಮಿತ್ತಾನಿ** "ಅಯಂ ಬಾಲೋ"ತಿ ಗಹಣಕಾರಣಾನಿ **ಬಾಲಾಪದಾನಾನಿ** ಬಾಲಸ್ಸ ಅಪದಾನಾನಿ ಪೋರಾಣಾನಿ ವಿರುಳ್ಹಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ **ಯೇಹಿ** ಬಾಲಲಕ್ಖಣಾದೀಹಿ ಬಾಲಂ "ಬಾಲೋ"ತಿ **ಪರೇ** ಪಣ್ಡಿತಾ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ, **ಇಮಾನಿ** ಬಾಲಲಕ್ಖಣಾನಿ ಮಯಾ ವುಚ್ಚಮಾನಾನಿ ತೀಣಿ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬಾಲೋ **ದುಚ್ಚಿನ್ತಿತಚಿನ್ತೀ ಚ** ದುಚ್ಚಿನ್ತಿತಂ ಅಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಮಿಚ್ಛಾದಸ್ಸನಂ ಚಿನ್ತೀ ಚ ಹೋತಿ, **ದುಬ್ಭಾಸಿತಭಾಸೀ** ದುಬ್ಭಾಸಿತಂ ಮುಸಾವಾದಾದಿಂ ಭಾಸೀ ಚ ಹೋತಿ. **ದುಕ್ಕಟಕಮ್ಮಕಾರೀ ಚ** ದುಕ್ಕಟಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಕಮ್ಮಂ ಕಾರೀ ಚ ಹೋತಿ। ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬಾಲಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಬಾಲಾಪದಾನಾನಿ ಇಮಿನಾ ಮಯಾ ವುತ್ತಾನಿ ತೀಣಿ ಖೋ ಭವನ್ತಿ। ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೋ ಪನ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಇದಂ** "ತೀಣಿಮಾನಿ ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿಕಂ ವಚನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವಚನಭಾವತೋ **ಸಕವಚನಂ** ನಾಮ।

ಪಥವೀಸಮೋ ವಿತ್ಥತೋ ಸಮ್ಬೋಧೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಪಾತಂ ವುಟ್ಠಂ ಉದಕಂ ಆಭುಸೋ ಲಾಭಿ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ **ಪಾತಾಲೋ,** ಪಾತಾಲೇನ ಸಮೋ **ಪಾತಾಲಸಮೋ** ನಿನ್ನೋ ನ ವಿಜ್ಜತಿ। ಮೇರುಸಮೋ ಉನ್ನತೋ ನತ್ಥಿ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸದಿಸೋ ಪೋರಿಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** "ಪಥವೀಸಮೋ"ತಿಆದಿಕಂ ವಚನಂ ಪರಸ್ಸ ದೇವಸ್ಸ ವಚನಭಾವತೋ **ಪರವಚನಂ** ಹೋತಿ।

"ದೇವಾನಂ ಇನ್ದ, ತವ ಸುಭಾಸಿತೇನ ಜಯೋ **ಹೋತೀ**"ತಿ ವತ್ವಾ "ವೇಪಚಿತ್ತಿ, ತವ ಸುಭಾಸಿತೇನ ಜಯೋ **ಹೋತೂ**"ತಿ ವತ್ವಾ "ವೇಪಚಿತ್ತಿ, ತ್ವಂ ಗಾಥಂ **ಭಣ** ಭಣಾಹೀ"ತಿ ಅವೋಚ। ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಥ ಖೋ ಅಸುರಿನ್ದೋ ವೇಪಚಿತ್ತಿ **ಇಮಂ** ವುಚ್ಚಮಾನಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ "ತೇ ಪಟಿಸೇಧಕೋ **ನೋ ಚೇ ಅಸ್ಸ** ನೋ ಚೇ ಭವೇಯ್ಯ , ಏವಂ ಸತಿ ಬಾಲಾ ಭಿಯ್ಯೋ ಪಕುಜ್ಝೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಮಾ **ಧೀರೋ** ಪಣ್ಡಿತೋ ಭುಸೇನ ದಣ್ಡೇನ ಬಾಲಂ ನಿಸೇಧಯೇ"ತಿ।

ಗಾಥಾಯ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸುರಿನ್ದೇನ ವೇಪಚಿತ್ತಿನಾ ಭಾಸಿತಾಯ ಅಸುರಾ ಅನುಮೋದಿಂಸು, ದೇವಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೇಸುಂ। ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಥ ಖೋ ಅಸುರಿನ್ದೋ ವೇಪಚಿತ್ತಿ ದೇವಾನಂ ಇನ್ದಂ ಸಕ್ಕಂ **ಏತಂ** ವಚನಂ ಅವೋಚ "ದೇವಾನಮಿನ್ದ, ತ್ವಂ ಗಾಥಂ **ಭಣ** ಭಣಾಹೀ"ತಿ ಏತಂ ವಚನಂ ಅವೋಚ। ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಥ ಖೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಸಕ್ಕೋ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ "ಬಾಲಸ್ಸ

ಪಟಿಸೇಧನಂ **ಪರಂ** ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಂ ಸಙ್ಕುಪಿತಂ ಞತ್ವಾ **ಸತೋ** ಸತಿಮಾ **ಯೋ** ಪಣ್ಡಿತೋ ಕೋಧತೋ ಉಪಸಮ್ಮತಿ, ತಸ್ಸ ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ **ಏತದೇವ** ಉಪಸಮಂ ವರನ್ತಿ ಅಹಂ ಮಞ್ಞೇ"ತಿ।

ಗಾಥಾಯ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇವಾನಮಿನ್ದೇನ ಸಕ್ಕೇನ ಭಾಸಿತಾಯ ದೇವಾ ಅನುಮೋದಿಂಸು, ಅಸುರಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೇಸುಂ। ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಥ ಖೋ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಸಕ್ಕೋ ಅಸುರಿನ್ದಂ ವೇಪಚಿತ್ತಿಂ **ಏತಂ** ವಚನಂ ಅವೋಚ "ವೇಪಚಿತ್ತಿ, ತ್ವಂ ಗಾಥಂ ಭಣಾಹೀ"ತಿ ಏತಂ ವಚನಂ ಅವೋಚ। ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಥ ಖೋ ಅಸುರಿನ್ದೋ ವೇಪಚಿತ್ತಿ ಇಮಂ ಗಾಥಂ ಅಭಾಸಿ "ವಾಸವ ಯದಾ ತಿತಿಕ್ಖತಿ, ತದಾ ನಂ ತಿತಿಕ್ಖನ್ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಬಾಲೋ "ಅಯಂ ಮೇ ಭಯಾ ತಿತಿಕ್ಖತೀ"ತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ತಿತಿಕ್ಖಾಯ ಏತದೇವ ವಜ್ಜಂ ಅಹಂ ಪಸ್ಸಾಮಿ। ವಾಸವ ಗೋಗಣೋ ಪಲಾಯಿನಂ ಗವಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರತಿ ಇವ, ಏವಂ ದುಮ್ಮೇಧೋ ಖಮನ್ತಂ ಭಿಯ್ಯೋ **ಅಜ್ಝಾರುಹತಿ** ಅಜ್ಝೋತ್ಥರತಿ।

ಗಾಥಾಯ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸುರಿನ್ದೇನ ವೇಪಚಿತ್ತಿನಾ ಭಾಸಿತಾಯ ಅಸುರಾ ಅನುಮೋದಿಂಸು, ದೇವಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೇಸುಂ। ಜಾಯಮಾನೇ ಚ ಗೋಯುದ್ಧೇ ಪಠಮಂ ದ್ವೇಯೇವ ಗೋಣಾ ಯುಜ್ಝನ್ತಿ, ಗೋಗಣೋ ಪನ ಯಾವ ಏಕೋ ಗೋಣೋ ನ ಪಲಾಯತಿ, ತಾವ ಓಲೋಕೇನ್ತೋವ ತಿಟ್ಠತಿ। ಯದಾ ಚ ಏಕೋ ಗೋಣೋ ಪಲಾಯತಿ , ತದಾ ಸಬ್ಬೋ ಗೋಣೋ ತಂ ಪಲಾಯಿನಂ ಗವಂ ಭಿಯ್ಯೋ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರತೀತಿ ಗೋಯುದ್ಧಸಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **"ಅಥ ಖೋ"**ತಿಆದೀನಂ ಯೋಜನತ್ಥೋ ಪಾಕಟೋ।

ವೇಪಚಿತ್ತಿ, ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿತಿಕ್ಖತಿ, **ತಂ** ಖಮನ್ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ "ಅಯಂ ಮೇ ಭಯಾ ತಿತಿಕ್ಖತೀ"ತಿ ಕಾಮಂ ಮಞ್ಞತು ವಾ, ಮಾ ಮಞ್ಞತು ವಾ, ತಂ ಮಞ್ಞನಂ ನಿಪ್ಫಲಮೇವ। ಅತ್ಥಾ ಸದತ್ಥಪರಮಾ ಭವನ್ತಿ। **ಖನ್ತ್ಯಾ** ಖನ್ತಿತೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಸದತ್ಥೋ ನಾಮ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।

ಯೋ ಬಲವಾ ಸನ್ತೋ ದುಬ್ಬಲಸ್ಸ ಹವೇ ತಿತಿಕ್ಖತೀತಿ ತಸ್ಸ ಬಲವನ್ತಸ್ಸ **ತಂ** ತಿತಿಕ್ಖನಂ ಪರಮಂ ಖನ್ತಿನ್ತಿ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ ಆಹು, ದುಬ್ಬಲೋ ನಿಚ್ಚಂ ಖಮತಿ ಏವ।

ಯಸ್ಸ ಬಾಲಸ್ಸ ಬಾಲಬಲಂ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಬಾಲಸ್ಸ ಬಾಲಬಲಂ "ಅಬಲ"ನ್ತಿ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ ಆಹು, ಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಗುತ್ತಸ್ಸ ಯಂ ಬಲಂ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಗುತ್ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಬಲಸ್ಸ **ಪಟಿವತ್ತಾ** ಪಟಿಪ್ಫರಿತ್ವಾ ವತ್ತಾ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।

ವೇಪಚಿತ್ತಿ, ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಕುದ್ಧಂ** ಪಠಮಂ ಕುಜ್ಝನ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಕುಜ್ಝತಿ, ಸೋ ಪಟಿಕುಜ್ಝನ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತೇನ ಪಟಿಕುಜ್ಝನೇನ **ತಸ್ಸ** ಪಠಮಂ ಕುಜ್ಝನ್ತಸ್ಸ ಪಾಪಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಾಪಪುಗ್ಗಲತೋ **ಪಾಪಿಯೋ ಏವ** ಪಾಪತರೋ ಹೀನತರೋ ಏವ ಭವೇ।

ವೇಪಚಿತ್ತಿ, ಯೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ **ಸತೋ** ಸತಿಮಾ ಪರಂ ಸಙ್ಕುಪಿತಂ ಞತ್ವಾ ಪಠಮಂ ಕುಜ್ಝನ್ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿಕುಜ್ಝನ್ತೋವ ಭವೇ, ಸೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ದುಜ್ಜಯಂ ಸಙ್ಗಾಮಂ ಜೇತಿ ನಾಮ, ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ ಉಭಿನ್ನಂ ಅತ್ಥಂ ಚರತಿ ನಾಮ।

ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ ತಿಕಿಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಉಭಿನ್ನಂ ಕೋಧೋ ಉಪಸಮ್ಮತಿ, ಯೇ ಜನಾ **ಧಮ್ಮಸ್ಸ** ಖನ್ತಿಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೇ, ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇ ವಾ ಅಕೋವಿದಾ ಭವನ್ತಿ, ತೇ ಜನಾ ಖಮನ್ತಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಂ "ಅಯಂ ಬಾಲೋ"ತಿ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅಕೋವಿದಾನಂ ಜನಾನಂ ತಂ ಮಞ್ಞನಂ ನಿಪ್ಫಲನ್ತಿ।

ಗಾಥಾಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇವಾನಮಿನ್ದೇನ ಸಕ್ಕೇನ ಭಾಸಿತಾಸು ದೇವಾ ಅನುಮೋದಿಂಸು, ಅಸುರಾ ತುಣ್ಹೀ ಅಹೇಸುನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** "ಭಿಯ್ಯೋ ಬಾಲಾ"ತಿಆದಿಕಂ ವಚನಂ ಸಕ್ಕವೇಪಚಿತ್ತೀನಂ ವಚನಭಾವತೋ **ಪರವಚನಂ** ನಾಮ। (೯)

೧೧೭. **ಪತ್ತಂ** ಏತರಹಿ ಅಧಿಗತಂ ಯಞ್ಚ ಕಾಮೂಪಕರಣಂ, ಆಯತಿಂ **ಪತ್ತಬ್ಬಂ** ಅಧಿಗತಂ ಯಞ್ಚ ಕಾಮೂಪಕರಣಂ ಅತ್ಥಿ, ಏತಂ ಉಭಯಂ **ರಜಾನುಕಿಣ್ಣಂ** ರಾಗರಜಾದಿಕಿಣ್ಣಂ ಇತಿ **ಆತುರಸ್ಸ** ಆತುರಾನಂಯೇವ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ **ಅನುಸಿಕ್ಖತೋ** ಅನುಸಿಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ **ಸಿಕ್ಖಾಸಾರಾ** ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಸೀಲಂ ವತಂ ಜೀವಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಇಮೇ ಸಿಕ್ಖಾಸಾರಾ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೀತಿ ಯೇ **ಉಪಟ್ಠಾನಸಾರಾ** ಪುಗ್ಗಲಾ ಸಾರತೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತಾ। ಏತ್ಥ **ಸೀಲಂ** ನಾಮ "ನ ಕರೋಮೀ"ತಿ ಓರಮಣಂ। **ವತಂ** ನಾಮ ಭೋಜನಕಿಚ್ಚಕರಣಾದಿ। **ಜೀವಿತಂ** ನಾಮ ಆಜೀವೋ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ** ನಾಮ ಮೇಥುನವಿರತಿವಿಸೇಸಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇಸಂ ಉಪಟ್ಠಾನಸಾರಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ **ಅಯಂ** ವಾದೋ **ಏಕೋ** ಪಠಮೋ **ಅನ್ತೋ** ಲಾಮಕೋ। **ಯೇ ಚ** ಪುಗ್ಗಲಾ "ಕಾಮೇಸು ದೋಸೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ **ಏವಂವಾದಿನೋ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ** ಹುತ್ವಾ ಠಿತಾ, ತೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ **ಅಯಂ** ವಾದೋ **ಏಕೋ** ದುತಿಯೋ **ಅನ್ತೋ** ಲಾಮಕೋ। ಇಚ್ಚೇತೇ ಉಭೋ **ಅನ್ತಾ** ಅನ್ತವಾದಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಕಟಸಿವಡ್ಢನಾ ಕಟಸಿಯೋ ದಿಟ್ಠಿಂ ವಡ್ಢೇನ್ತಿ। ಏತೇ **ಉಭೋ ಅನ್ತೇ** ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗೇ ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೇ **ಏಕೇ** ಪುಗ್ಗಲಾ ಅನಭಿಞ್ಞಾಯ ಓಲೀಯನ್ತಿ, **ಏಕೇ** ಪುಗ್ಗಲಾ ಅತಿಧಾವನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** "ಯಞ್ಚ ಪತ್ತ"ನ್ತಿಆದಿಕಂ ವಚನಂ ಪರೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವಚನಭಾವತೋ **ಪರವಚನಂ** ನಾಮ।

ಯೇ ಚ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪುಗ್ಗಲಾ **ತೇ ಉಭೋ ಅನ್ತೇ** ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೇ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ **ತತ್ರ** ಚ ಅನ್ತೇ ನ ಅಹೇಸುಂ। ತೇನ ಚ ಅಭಿಜಾನನೇನ **ತೇ** ಉಭೋ ಅನ್ತೇ ನ ಅಮಞ್ಞಿಂಸು, **ತೇಸಂ** ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪುಗ್ಗಲಾನಂ **ವಟ್ಟಂ** ತಿವಿಧಂ ವಟ್ಟಂ ಪಞ್ಞಾಪನಾಯ ನತ್ಥಿ। **ಇತಿ** ಏವಂ **ಇದಂ** "ಯೇ ಚಾ"ತಿಆದಿಕಂ ವಚನಂ ಭಗವತೋ ವಚನಭಾವತೋ **ಸಕವಚನಂ** ನಾಮ। **ಅಯಂ ಉದಾನೋ** "ಯಞ್ಚ ಪತ್ತಂ…ಪೇ॰… ಪಞ್ಞಾಪನಾಯಾ"ತಿ ಅಯಂ ಉದಾನೋ ವುತ್ತನಯೇನ ಸಕವಚನಞ್ಚ ಪರವಚನಞ್ಚ ಹೋತಿ।

ಪಸೇನದಿ ನಾಮ **ಕೋಸಲೋ** ಕೋಸಲಿಸ್ಸರೋ ರಾಜಾ ಭಗವನ್ತಂ **ಏತಂ** "ಇಧ ಮಯ್ಹಂ…ಪೇ॰… ತೇಸಂ ಪಿಯೋ ಅತ್ತಾ"ತಿ ವಚನಂ ಅವೋಚ। ಭನ್ತೇ, ಇಧ ರಹೋಗತಸ್ಸ ಪಟಿಸಲ್ಲೀನಸ್ಸ **ಮಯ್ಹಂ** ಮಮ **ಚೇತಸೋ** ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಏವಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ, **ಕೇಸಂ** ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಾ ಪಿಯೋ ನು ಖೋ, **ಕೇಸಂ** ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಾ ಅಪ್ಪಿಯೋ ನು ಖೋ **ಇತಿ** ಏತಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕನಂ ಉದಪಾದಿ। ಭನ್ತೇ, ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ ಏತಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕನಂ ಅಹೋಸಿ, **ಯೇ ಚ ಕೇಚಿ** ಸತ್ತಾ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರನ್ತಿ ಖೋ…ಪೇ॰… ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರನ್ತಿ ಖೋ, **ತೇಸಂ** ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಾ ಅಪ್ಪಿಯೋ ಖೋ। **ತೇ** ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರನ್ತಾ ಸತ್ತಾ "ನೋ ಅತ್ತಾ ಪಿಯೋ"ತಿ ಏವಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವದೇಯ್ಯುಂ, ಅಥ ಖೋ **ತೇಸಂ** ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರನ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಾ ಅಪ್ಪಿಯೋವ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಅಪ್ಪಿಯೋ **ಅಪ್ಪಿಯಸ್ಸ** ಅನತ್ಥಾಯ **ಯಂ** ದುಚ್ಚರಿತಂ ಕರೇಯ್ಯ, **ತಂ** ದುಚ್ಚರಿತಂ **ತೇ** ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರನ್ತಾ ಸತ್ತಾ **ಅತ್ತನಾವ**. ಸಯಮೇವ। **ಅತ್ತನೋ** ಅನತ್ಥಾಯ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಕರೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ತೇಸಂ** ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರನ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಾ ಅಪ್ಪಿಯೋವಾತಿ ಏತಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕನಂ ಅಹೋಸಿ।

ಭನ್ತೇ , **ಯೇ ಚ ಕೇಚಿ** ಸತ್ತಾ ಕಾಯೇನ ಸುಚರಿತಂ ಚರನ್ತಿ ಖೋ…ಪೇ॰… ಮನಸಾ ಸುಚರಿತಂ ಚರನ್ತಿ ಖೋ, **ತೇಸಂ** ಸುಚರಿತಂ ಚರನ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಾ ಪಿಯೋ ಖೋ, **ತೇ** ಸುಚರಿತಂ ಚರನ್ತಾ ಸತ್ತಾ "ನೋ ಅತ್ತಾ ಅಪ್ಪಿಯೋ"ತಿ ಏವಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವದೇಯ್ಯುಂ, ಅಥ ಖೋ **ತೇಸಂ** ಸುಚರಿತಂ ಚರನ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಾ ಪಿಯೋವ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಪಿಯೋ **ಪಿಯಸ್ಸ** ಅತ್ಥಾಯ **ಯಂ** ಸುಚರಿತಂ ಚರೇಯ್ಯ, **ತಂ** ಸುಚರಿತಂ **ತೇ** ಸುಚರಿತಂ ಚರನ್ತಾ ಸತ್ತಾ **ಅತ್ತನಾವ** ಸಯಮೇವ **ಅತ್ತನೋ** ಅತ್ಥಾಯ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಕರೋನ್ತಿ , ತಸ್ಮಾ **ತೇಸಂ** ಸುಚರಿತಂ ಚರನ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಾ ಪಿಯೋವಾತಿ ಏತಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕನಂ ಅಹೋಸಿ। ಏತಂ ವಚನಂ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ।

"ಏವಮೇತಂ ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿ ವಚನಂ ಪಠಮಂ ವತ್ವಾ **"ಯೇ ಹಿ ಕೇಚೀ"**ತಿಆದಿಕೇ ಭಗವತೋ ವುತ್ತವಚನೇಪಿ ಯೋಜನಾ ತಥೇವ ಕಾತಬ್ಬಾ।

ಗಾಥಾಸು ಪನ ಯೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ಅತ್ತಾನಂ "ಪಿಯ"ನ್ತಿ ಚೇ ಜಞ್ಞಾ, ಏವಂ ಸತಿ ಸೋ ಪಣ್ಡಿತೋ **ನಂ** ಅತ್ತಾನಂ **ಪಾಪೇನ** ಕಮ್ಮೇನ **ನ ಸಂಯುಜೇ** ನ ಸಂಯೋಜೇಯ್ಯ, **ತಂ** ವಚನಂ **ಹಿ** ಸಚ್ಚಂ ಪಿಯಂ ಅತ್ತಾನಂ ಸುಲಭಂ ನ ಹೋತಿ, ದುಕ್ಕಟಕಾರಿನಾ ಸುಖಂ ಸುಲಭಂ ನ ಹೋತಿ।

ಅನ್ತಕೇನ ಮಚ್ಚುನಾ ಅಧಿಪನ್ನಸ್ಸ ಮಾನುಸಂ ಭವಂ **ಜಹತೋ** ಪಜಹನ್ತಸ್ಸ **ತಸ್ಸ** ಮರಣಮುಖೇ ಠಿತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಕಿಂ ಸಕಂ ಹೋತಿ, ಮರಣಮುಖೇ ಠಿತೋ ಸೋ ಸತ್ತೋ ಕಿಞ್ಚ ಆದಾಯ ಪರಲೋಕಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಛಾಯಾ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಸತ್ತಂ ಅನಪಾಯಿನೀ ಇವ, ಏವಂ **ಅಸ್ಸ** ಪರಲೋಕಗತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚ ಅನುಗಂ ಹೋತಿ।

ಇತಿ ಭಗವಾ ಏವಂ ಪುಚ್ಛತಿ, ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ **"ಉಭೋ"**ತಿಆದಿವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಚನಞ್ಚ ಆಹ। **ಇಧ ಲೋಕೇ ಯೋ ಮಚ್ಚೋ** ಯಂ ಪುಞ್ಞಞ್ಚ ಯಂ ಪಾಪಞ್ಚ ಉಭೋ ಕಮ್ಮೇ **ಕುರುತೇ** ಕರೋತಿ, **ತಸ್ಸ** ಪರಲೋಕಗತಸ್ಸ ಮಚ್ಚಸ್ಸ **ತಂ** ಪುಞ್ಞಪಾಪದ್ವಯಂ ಸಕಂ ಹೋತಿ। ಪರಲೋಕಂ ಗತೋ ಮಚ್ಚೋ **ತಂವ** ಪುಞ್ಞಪಾಪದ್ವಯಂ ಆದಾಯ ಪರಲೋಕಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಛಾಯಾ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಸತ್ತಂ ಅನಪಾಯಿನೀ ಇವ, ಏವಂ **ಅಸ್ಸ** ಪರಲೋಕಗತಸ್ಸ ಮಚ್ಚಸ್ಸ **ತಂವ** ಪುಞ್ಞಪಾಪದ್ವಯಂ ಅನುಗಂ ಹೋತಿ।

ತಸ್ಮಾ ಪಣ್ಡಿತೋ **ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಂ** ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಫಲನಿಬ್ಬತ್ತಾಪಕಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ **ನಿಚಯಂ** ನಿಚಯನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಕರೇಯ್ಯ। ಪಾಣಿನಂ ಪರಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಪತಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ, ಇತಿ ಭಗವಾ ಆಹಾತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। **ಇದಂ** "ರಾಜಾ ಪಸೇನದೀ"ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಕೋಸಲರಞ್ಞೋ ವಚನಭಾವತೋ **ಪರವಚನಂ** ಹೋತಿ। "ಏವಮೇತಂ , ಮಹಾರಾಜ, ಏವಮೇತಂ ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿಆದಿಕಾ ಅನುಗೀತಿ ಭಗವತೋ ವಚನಭಾವತೋ **ಸಕವಚನಂ** ಹೋತಿ। **ಇದಂ** ದ್ವಯಂ ವಚನಂ ಸಕವಚನಞ್ಚ ಪರವಚನಞ್ಚ ಹೋತಿ। (೧೦)

೧೧೮. ಪಞ್ಹೇ ಪುಚ್ಛಿತೇ **ಇದಂ** ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ, **ಇದಂ** ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ಪಹಾತಬ್ಬಂ, **ಇದಂ** ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ಭಾವೇತಬ್ಬಂ, **ಇದಂ** ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ಫಲಂ ವಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಂ, **ಇಮೇ** ಕುಸಲಾಕುಸಲಾ **ಧಮ್ಮಾ** ಏವಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಭಾವೇನ **ಗಹಿತಾ** ಅನವಜ್ಜಸಾವಜ್ಜಭಾವೇನ ವಾ **ಗಹಿತಾ** ಸುಖವಿಪಾಕದುಕ್ಖವಿಪಾಕಭಾವೇನ ವಾ **ಗಹಿತಾ** , **ಇದಂ** ಇಟ್ಠವಿಪಾಕಂ **ಇದಂ** ಅನಿಟ್ಠವಿಪಾಕಂ ಫಲಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಯಇತಿ ಏವಂಗಹಿತಾನಂ **ತೇಸಂ** ಕುಸಲಾಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಅಯಂ ವುಡ್ಢಿ ಅತ್ಥೋ, ಅಯಂ ಹಾನಿ ಅತ್ಥೋತಿ। **ಇತಿ ಇದಂ** "ಪಞ್ಹೇ ಪುಚ್ಛಿತೇ"ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯೇ ಅತ್ಥೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ** ನಾಮ।

"ಉಳಾರೋ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಬುದ್ಧಉಳಾರತಂ **ಏಕಂಸೇನೇವ** ಏಕಕೋಟ್ಠಾಸೇನೇವ ನಿದ್ದಿಸೇ। "ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಧಮ್ಮಸ್ವಾಕ್ಖಾತತಂ **ಏಕಂಸೇನೇವ** ಏಕಕೋಟ್ಠಾಸೇನೇವ ನಿದ್ದಿಸೇ। "ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಸಙ್ಘೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಸಙ್ಘಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಂ **ಏಕಂಸೇನೇವ** ಏಕಕೋಟ್ಠಾಸೇನೇವ ನಿದ್ದಿಸೇ "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಸಙ್ಖಾರಾನಿಚ್ಚತಂ ಏಕಂಸೇನೇವ ನಿದ್ದಿಸೇ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತಂ ಏಕಂಸೇನೇವ ನಿದ್ದಿಸೇ। "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಧಮ್ಮಾನತ್ತತಂ ಏಕಂಸೇನೇವ ನಿದ್ದಿಸೇ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ವುತ್ತೇನ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ಅಞ್ಞಂ ಯಂ ವಾ ಪನ ಮಗ್ಗಫಲನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಧಮ್ಮಜಾತಂ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಮಗ್ಗಫಲನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಧಮ್ಮಜಾತಮ್ಪಿ ಏವಂಜಾತಿಯಂ ಏವಂ ಏಕಂಸಬ್ಯಾಕರಣೀಯನ್ತಿ ಮಗ್ಗಫಲನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಧಮ್ಮಜಾತಸ್ಸಾಪಿ ಅನತ್ತತಂ ಏಕಂಸೇನೇವ ನಿದ್ದಿಸೇತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** "ಉಳಾರೋ"ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯೇ ಬುದ್ಧಉಳಾರತಾದಿಕೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ** ನಾಮ।

ನರದಮ್ಮಸಾರಥಿ ಆಕಙ್ಖತೋ **ತೇ** ಭಗವತೋ **ಮನಸಾ** ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸಹಿತಾದಿಮನಸಾ **ವಿಚಿನ್ತಿತಂ** ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಸಬ್ಬೇ ಪಾಣಿನೋ **ನ ಜಞ್ಞಾ** ನ ಜಾನೇಯ್ಯುಂ। ಸನ್ತಂ ಅರಣಂ ಸಮಾಧಿಂ ನಿಸೇವತೋ **ತೇ** ಭಗವತೋ ಮನಸಾ ವಿಚಿನ್ತಿತಾ ಕಸಿಣಾಪಿ ಸಬ್ಬೇ ಪಾಣಿನೋ **ನ ಜಞ್ಞಾ** ನ ಜಾನೇಯ್ಯುಂ। **ಕಸಿಣಾಪಿ** ವಾ ಕಸಿಣಾರಮ್ಮಣಾಯ ಪಞ್ಞಾಯಪಿ **ನ ಜಞ್ಞಾ** ನ ಜಾನೇಯ್ಯುಂ। **ಕಸಿಣಾಪೀತಿ** ಏತ್ಥ ಚ "ಕಸಿಣಾಯಪೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇಪಿ ಯ-ಕಾರ ಲೋಪವಸೇನ "ಕಸಿಣಾಪೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ **"ಯಂ ಆಕಙ್ಖತಿ** ಯಂ ಆಕಙ್ಖನಂ ಕರೋತಿ, **ತಂ** ಆಕಙ್ಖನಂ **ಕಿಂ** ಕತಮ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಂ ಪಞ್ಹಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅವಿಸಯತ್ತಾ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** "ಆಕಙ್ಖತೋ"ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯೇ ವಿಸಯೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ** ನಾಮ।

ಭಗವಾ **ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇ** ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಹೇತು **ಏತ್ತಕೋ** ಏತಪರಿಮಾಣೋ, ಭಗವಾ **ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೇ** ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಹೇತು **ಏತ್ತಕೋ** ಏತಪರಿಮಾಣೋ, ಭಗವಾ **ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೇ** ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಹೇತು **ಏತ್ತಕೋ** ಏತಪರಿಮಾಣೋ, ಭಗವಾ **ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇ** ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಹೇತು **ಏತ್ತಕೋ** ಏತಪರಿಮಾಣೋ, ಭಗವಾ **ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧೇ** ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧಹೇತು **ಏತ್ತಕೋ** ಏತಪರಿಮಾಣೋ, ಭಗವಾ **ಇರಿಯಾಯಂ** ಕಾಯವಚೀಸಮಾಚಾರೇ ಕಾಯವಚೀಸಮಾಚಾರಹೇತು **ಏತ್ತಕೋ** ಏತಪರಿಮಾಣೋ, ಭಗವಾ **ಪಭಾವೇ** ಆನುಭಾವಹೇತು **ಏತ್ತಕೋ** ಏತಪರಿಮಾಣೋ, ಭಗವಾ **ಹಿತೇಸಿತಾಯಂ** ಮೇತ್ತಾಹೇತು **ಏತ್ತಕೋ** ಏತಪರಿಮಾಣೋ, ಭಗವಾ **ಕರುಣಾಯಂ** ಕರುಣಾಹೇತು **ಏತ್ತಕೋ** ಏತಪರಿಮಾಣೋ, ಭಗವಾ **ಇದ್ಧಿಯಂ** ಇದ್ಧಿವಿಧಹೇತು **ಏತ್ತಕೋ** ಏತಪರಿಮಾಣೋತಿ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯೋತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** "ಏತ್ತಕೋ"ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯೇ ವಿಸಯೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ** ನಾಮ।

ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಲೋಕೇ **ಉಪ್ಪಾದಾ** ಉಪ್ಪಾದಹೇತು ತಿಣ್ಣಂ ರತನಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೋ ಸಮ್ಭವತಿ, ಆಯತಿಂ ಬುದ್ಧರತನಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಸಮ್ಭವತಿ, ಏಕಸ್ಸ ಬುದ್ಧರತನಸ್ಸ ಧರಮಾನಕ್ಖಣೇನ ಹಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಬುದ್ಧರತನಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಆಯತಿನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಧಮ್ಮರತನಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಸಮ್ಭವತಿ, ಸಙ್ಘರತನಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ತೀಣಿ ರತನಾನಿ। "ತಾನಿ ತೀಣಿ ರತನಾನಿ ಗುಣತೋ ಕಿಂಪಮಾಣಾನೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಸತಿ ತಾನಿ ತೀಣಿ ರತನಾನಿ ಗುಣತೋ ಏತಪರಿಮಾಣಾನೀತಿ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** "ತಥಾಗತಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯೇ ವಿಸಯೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ** ನಾಮ।

ಬುದ್ಧವಿಸಯೋ ಪುಗ್ಗಲಪರೋ ಪುಗ್ಗಲಪಧಾನೋ ಪಞ್ಹೋ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯೋ, ಬುದ್ಧವಿಸಯಾವ **ಪುಗ್ಗಲಪರೋಪರಞ್ಞುತಾ** ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಾ। ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಪುಬ್ಬಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ತಣ್ಹಾಸಂಯೋಜನಾನಂ, ಸಕಿಂ ನಿರಯಂ ಸನ್ಧಾವತಂ ಸಂಸರತಂ ಸತ್ತಾನಂ, ಸಕಿಂ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಂ ಸನ್ಧಾವತಂ ಸಂಸರತಂ ಸತ್ತಾನಂ, ಸಕಿಂ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಂ ಸನ್ಧಾವತಂ ಸಂಸರತಂ ಸತ್ತಾನಂ, ಸಕಿಂ ಅಸುರಯೋನಿಂ ಸನ್ಧಾವತಂ ಸಂಸರತಂ ಸತ್ತಾನಂ, ಸಕಿಂ ದೇವೇ ಸನ್ಧಾವತಂ ಸಂಸರತಂ ಸತ್ತಾನಂ, ಸಕಿಂ ಮನುಸ್ಸೇ ಸನ್ಧಾವತಂ ಸಂಸರತಂ ಸತ್ತಾನಂ ಪುಬ್ಬಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ನ ದಿಸ್ಸತಿ ನ ಉಪಲಬ್ಭತೀತಿ। "ಸಾ ಪುಬ್ಬಾ ಕೋಟಿ ಕತಮಾ"ತಿ ಕೇನಚಿ ಕತಂ ಪುಚ್ಛನಂ **ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ** ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಕೋಟಿಯಾ ಅಭಾವತೋ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ ಹೋತಿ। **"ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"**ತಿ ದೇಸನಾ ಸಾವಕಾನಂ ಞಾಣವೇಕಲ್ಲೇನ ಕತಾ, ನ ಅತ್ತನೋ ಞಾಣವೇಕಲ್ಲೇನ। "ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ ದೇಸನಾ ಅತ್ತನೋ ಚೇವ ಸಾವಕಾನಞ್ಚ ಞಾಣವೇಕಲ್ಲೇನ ಕಾತಬ್ಬಾ ಸಿಯಾತಿ ಚೋದನಂ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ **"ದುವಿಧಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ದೇಸನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ತಾ ಉಪನೇತಬ್ಬೋ ಏತಿಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯಾತಿ **ಅತ್ತೂಪನಾಯಿಕಾ**। ಪರೋ ಉಪನೇತಬ್ಬೋ ಏತಿಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯಾತಿ **ಪರೂಪನಾಯಿಕಾ**। "ಕತಮಾ ಅತ್ತೂಪನಾಯಿಕಾ ದೇಸನಾ, ಕತಮಾ ಪರೂಪನಾಯಿಕಾ ದೇಸನಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ ದೇಸನಾ ಸಾವಕಾನಂ ನೇತಬ್ಬಾನಂ ವಸೇನ ದೇಸಿತತ್ತಾ ಪರೂಪನಾಯಿಕಾ ದೇಸನಾ ನಾಮ, **"ನತ್ಥಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಅವಿಜಾನನಾ"**ತಿ ದೇಸನಾ ಅತ್ತನೋ ನೇತಬ್ಬಸ್ಸ ವಸೇನ ದೇಸಿತತ್ತಾ ಅತ್ತೂಪನಾಯಿಕಾ ದೇಸನಾ ನಾಮ। "ನತ್ಥಿ

ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಅವಿಜಾನನಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಾಯ ಕೋಟಿಯಾ ಅಭಾವತೋ ಏವ ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ಭಗವತೋ ಞಾಣಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನಂ ಕಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥತ್ತಾ ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ನ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ ತೇನ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ನತ್ಥಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಅವಿಜಾನನಾತಿ ಏತೇನ ಪುರಿಮಾಯ ಕೋಟಿಯಾ ಅಭಾವತೋ ಏವ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ನ ತತ್ಥ ಞಾಣಸ್ಸ ಪಟಿಘಾತೋತಿ ದಸ್ಸೇತೀ"ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೧೮) ವುತ್ತಂ।

"ಕಥಂ ಪನ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಅವಿಜಾನನಾಯ ನತ್ಥಿಭಾವೋವಿಜಾನಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಅವಿಜಾನನಾಯ ನತ್ಥಿಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇತುಂ **"ಯಥಾ ಭಗವಾ ಕೋಕಾಲಿಕಂ ಭಿಕ್ಖು"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ - "ಯಂ ಪನ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಮ್ಪಿ ಭಗವತೋ ನ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯನ್ತಿ ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ 'ಯಥಾ ಭಗವಾ ಕೋಕಾಲಿಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆರಬ್ಭಾ'ತಿಆದಿಮಾಹಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಭಗವಾ ಕೋಕಾಲಿಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆರಬ್ಭ "ಕೀವ ದೀಘಂ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಪದುಮೇ ನಿರಯೇ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣ"ನ್ತಿ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಂ **ಅಞ್ಞತರಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಯಥಾ** ಯೇನ ಪಕಾರೇನ **"ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ... ಪೇ॰... ಆಘಾತೇತ್ವಾ"**ತಿ ಏವಮಾಹ। ತತೋ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ಅವಿಜಾನನಾಯ ನತ್ಥಿಭಾವೋ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಭಿಕ್ಖು, ತ್ವಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಹಿ, ಕೋಕಾಲಿಕೋ ವೀಸತಿಖಾರಿಕೋ ಕೋಸಲಕೋ ತಿಲವಾಹೋ ರಾಸಿಂ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತೋ, ತತೋ ತಿಲತೋ ಪುರಿಸೋ ವಸ್ಸಸತಸ್ಸ ವಸ್ಸಸತಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ ಏಕಮೇಕಂ ತಿಲಂ ಉದ್ಧರೇಯ್ಯ, ಸೋ ವೀಸತಿಖಾರಿಕೋ ಕೋಸಲಕೋ ತಿಲವಾಹೋ ಇಮಿನಾ ಉದ್ಧರಾನುಪಕ್ಕಮೇನ ಖಿಪ್ಪತರಂ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಪರಿಯಾದಾನಂ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಏಕೋ ಅಬ್ಬುದೋ ನಿರಯೋ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಪರಿಯಾದಾನಂ ನ ತ್ವೇವ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। ವೀಸತಿ ಅಬ್ಬುದಾ ನಿರಯಾ ತತ್ತಕೇ ಕಾಲೇ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಪರಿಯಾದಾನಂ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ, ಏವಮೇವ ಏಕೋ ನಿರಬ್ಬುದೋ ನಿರಯೋ ತತ್ತಕೇ ಕಾಲೇ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಪರಿಯಾದಾನಂ ನ ತ್ವೇವ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇಸು ಚಿತ್ತಂ ಆಘಾತೇತ್ವಾ ಪದುಮಂ ನಿರಯಂ ಕೋಕಾಲಿಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಉಪಪನ್ನೋ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ತ್ವಂ ಏವಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಹೀತಿ ಭಗವಾ ಆಹಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಭಗವಾ "ಅಯಂ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ಅಯಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೋ"ತಿ ವಾ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಹ। "ತಸ್ಮಿಂ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೇ ಕತಮೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇ ಕತಮೋ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೋ"ತಿ ಕೇನಚಿ ಕತಂ ಪುಚ್ಛನಂ ಬುದ್ಧವಿಸಯತ್ತಾ **ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ। ಇದಂ** ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಸುತ್ತಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ। (೧೧)

೧೧೯. **"ಯದಾ ಸೋ ಉಪಕೋ"**ತಿಆದೀಸು ಯೋಜನಾ ಪಾಕಟಾ।

"ಕಥಂ ಕೇನ ಪಕಾರೇನ **ಜಿನೋ"**ತಿ ಉಪಕೇನ ಕತಂ ಪುಚ್ಛನಂ "ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಪಕಾರೇನ ಜಿನೋ"ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯತ್ತಾ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ। "ಕೇನ** ಪಕಾರೇನ **ಜಿನೋ"**ತಿ ಉಪಕೇನ ಕತಂ ಪುಚ್ಛನಂ "ಪಾಪಕಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಜಿತತ್ತಾ ಜಿನೋ"ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯತ್ತಾ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ। "ಕತಮೋ ಜಿನೋ"**ತಿ ಕತಂ ಪುಚ್ಛನಂ "ರೂಪಾದಿಕೋ ಜಿನೋ"ತಿ ವಾ "ರೂಪಾದಿಕಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞೋ ಜಿನೋ"ತಿ ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ **ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ। "ಕತಮೋ ಆಸವಕ್ಖಯೋ, ಕತಮೋ ರಾಗಕ್ಖಯೋ, ಕತಮೋ ದೋಸಕ್ಖಯೋ, ಕತಮೋ ಮೋಹಕ್ಖಯೋ"**ತಿ ಕತಂ ಪುಚ್ಛನಂ "ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆಸವಕ್ಖಯೋ"ತಿ ವಾ "ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಆಸವಕ್ಖಯೋ"ತಿ ವಾ "ಅರಹತ್ತಫಲಂ ರಾಗಕ್ಖಯೋ"ತಿ ವಾ ಇತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯತ್ತಾ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ। "ಕಿತ್ತಕೋ ಆಸವಕ್ಖಯೋ,** ಕಿತ್ತಕೋ ರಾಗಕ್ಖಯೋ, ಕಿತ್ತಕೋ ದೋಸಕ್ಖಯೋ, ಕಿತ್ತಕೋ ಮೋಹಕ್ಖಯೋ"ತಿ ಕತಂ ಪುಚ್ಛನಂ "ಏತ್ತಕೋ ಏತಪರಿಮಾಣೋ ಆಸವಕ್ಖಯೋ"ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯತ್ತಾ **ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ। ಇದಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಸುತ್ತಂ ವುತ್ತನಯೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಞ್ಚ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಞ್ಚ ಹೋತಿ। (೧೨)

“ತಥಾಗತೋ ಸತ್ತೋ ಅತ್ಥೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛನಂ “ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಉಪಾದಾಯ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ ಸತ್ತಭೂತೋ ಅತ್ಥೀ”ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯತ್ತಾ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ। “ಅತ್ಥಿ ರೂಪ”**ನ್ತಿ ಕತಂ ಪುಚ್ಛನಂ ರೂಪಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ “ಆಮನ್ತಾ”ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯತ್ತಾ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ, “ರೂಪಂ ತಥಾಗತೋ”**ತಿ ಕತಂ ಪುಚ್ಛನಂ ತಥಾಭಾವತೋ ಅಲಬ್ಭನತೋ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯತ್ತಾ **ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ। “ರೂಪವಾ ತಥಾಗತೋ”**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸ ನಯೋ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। **ಇದಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಸುತ್ತಂ ವುತ್ತನಯೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಞ್ಚ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಞ್ಚ ಹೋತಿ।

“ಪಸ್ಸತಿ ಭಗವಾ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ…ಪೇ॰… ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ ಪಜಾನಾತೀ”ತಿ ಕತಂ ಪುಚ್ಛನಂ “ಪಸ್ಸತಿ ಭಗವಾ”ತಿ ವಾ…ಪೇ॰… “ಪಜಾನಾತಿ ಭಗವಾ”ತಿ ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯತ್ತಾ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ। “ಕತಮೇ ಸತ್ತಾ, ಕತಮೋ ತಥಾಗತೋ”**ತಿ ಕತಂ ಪುಚ್ಛನಂ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅಲಬ್ಭನತೋ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯತ್ತಾ **ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ।**

“ಅತ್ಥಿ ತಥಾಗತೋ”ತಿ ಕತಂ ಪುಚ್ಛನಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ। **“ಅತ್ಥಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ”**ತಿ ಕತಂ ಪುಚ್ಛನಂ “ಅತ್ಥಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ”ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಮಾನೇ ಸತಿ ಚ ಇಧಲೋಕೋ ಏವ ಪರಲೋಕೋತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, “ನತ್ಥಿ ತಥಾಗತೋ ಪರಂ ಮರಣಾ”ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಮಾನೇ ಸತಿ ಚ ಇಧಲೋಕತೋ ಅಞ್ಞೋ ಪರಲೋಕೋತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯತ್ತಾ **ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಂ। ಇದಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಸುತ್ತಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯೇ ವಿಸಯೇ ಚ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯೇ ವಿಸಯೇ ಚ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಞ್ಚ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಞ್ಚ** ಹೋತಿ।

೧೨೦. ನಾನಾವಿಧಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನೀಯಸುತ್ತಂ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, “ಕತಮಂ ಸುತ್ತಂ ಕಮ್ಮ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಕಮ್ಮ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

“ಅನ್ತಕೇನಾಧಿಪನ್ನಸ್ಸಾ”ತಿಆದೀಸು ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ ಪಾಕಟೋ “ಮರಣೇನಾಭಿಭೂತಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಛಾಯಾವ ಅನಪಾಯಿನೀ”ತಿ **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಪಾಪಕಮ್ಮದ್ವಯೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ।

ಭಿಕ್ಖವೇ, ತುಮ್ಹೇ ಪುನ ಚಪರಂ ಕಮ್ಮಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಥ। **(ಅನುಟ್ಠಾನಗಿಲಾನಂ)** ಅನುಟ್ಠಾನಗಿಲಾನಸ್ಸ **ಪೀಠಸಮಾರುಳ್ಹಂ** ಪೀಠಸಮಾರುಳ್ಹಸ್ಸ **ಬಾಲಂ** ಬಾಲಸ್ಸ ವಾ **ಮಞ್ಚಸಮಾರುಳ್ಹಂ** ಮಞ್ಚಸಮಾರುಳ್ಹಸ್ಸ **ಬಾಲಂ** ಬಾಲಸ್ಸ ವಾ **ಛಮಾಯಂ** ಭೂಮಿಯಂ **ಸೇಮಾನಂ** ಸೇಮಾನಸ್ಸ ಸಯನ್ತಸ್ಸ **ಬಾಲಂ** ಬಾಲಸ್ಸ ವಾ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಾನಿ ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಾನಿ ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಾನಿ ಪಾಪಕಾನಿ ಯಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ **ಪುಬ್ಬೇ** ಪುಬ್ಬಕಾಲೇ ವಾ ಅತೀತೇ ಅನೇಕಕಪ್ಪಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸೇ ವಾ **ಅಸ್ಸ** ಬಾಲೇನ ಕತಾನಿ, **ತಾನಿ** ಪಾಪಕಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ **ತಮ್ಹಿ** ಪೀಠಸಮಾರುಳ್ಹಾದಿ**ಸಮಯೇ ಓಲಮ್ಬನ್ತಿ** ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ **ಅಜ್ಝೋಲಮ್ಬನ್ತಿ** ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ **ಅಭಿಪ್ಪಲಮ್ಬನ್ತಿ** ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ। ಭಿಕ್ಖವೇ , **ಮಹತಂ** ಮಹನ್ತಾನಂ ಪಬ್ಬತಕೂಟಾನಂ ಛಾಯಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಪಥವಿಯಂ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಓಲಮ್ಬನ್ತಿ ಅಜ್ಝೋಲಮ್ಬನ್ತಿ ಅಭಿಪ್ಪಲಮ್ಬನ್ತಿ ಯಥಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏವಮೇವ ಬಾಲಂ…ಪೇ॰… ಅಭಿಪ್ಪಲಮ್ಬನ್ತಿ। ಭಿಕ್ಖವೇ, **ತತ್ರ** ತಸ್ಮಿಂ ಉಪಟ್ಠಾನಾಕಾರೇ ಉಪಟ್ಠಾನಾಕಾರಹೇತು **ಬಾಲಸ್ಸ** ಕತಪಾಪಸ್ಸ ಏವಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ **ಹೋತಿ “ಮೇ** ಮಯಾ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಅಕತಂ ವತ, **ಮೇ** ಮಯಾ ಕುಸಲಂ ಅಕತಂ ವತ, ಭೀರುತ್ತಾಣಂ ಕತಂ ವತ, **ಮೇ** ಮಯಾ ಪಾಪಂ ಕತಂ ವತ, **ಮೇ** ಮಯಾ ಲುದ್ದಂ ಕತಂ ವತ, **ಮೇ** ಮಯಾ ಕಿಬ್ಬಿಸಂ ಕತಂ ವತ, **ಭೋ** ಅಗಿಲಾನ ಸಪ್ಪುರಿಸ ಅಕತಕಲ್ಯಾಣಾನಂ ಅಕತಕುಸಲಾನಂ ಅಕತಭೀರುತ್ತಾಣಾನಂ ಕತಪಾಪಾನಂ ಕತಲುದ್ದಾನಂ ಕತಕಿಬ್ಬಿಸಾನಂ ಯಾವತಾ **ಗತಿ** ದುಗ್ಗತಿ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಗತಿಂ ಅಹಂ ಪೇಚ್ಚ ಗಚ್ಛಾಮೀ”ತಿ ಏವಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ **ಹೋತಿ**। ಏವಂ ವಿತಕ್ಕೇನ್ತೋ **ಸೋ** ಬಾಲೋ **ಸೋಚತಿ** ಕಿಲಮತಿ ಪರಿದೇವತಿ, ಉರತ್ತಾಳಿಂ ಕನ್ದತಿ ಸಮ್ಮೋಹಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ಪಬ್ಬತಕೂಟಾನಂ ಛಾಯಾ ನಾಮ ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನಕಾಲೇಪಿ ಪಥವಿಯಾ ಓಲಮ್ಬನ್ತೀಪಿ ಛಾಯಾ ಹಾಯನವಸೇನ ಓಲಮ್ಬನ್ತಿ। ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಪನ ಛಾಯಾ ವಡ್ಢನವಸೇನ ಓಲಮ್ಬನ್ತಿ, ತಥೇವ ಕಮ್ಮಾನಿಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ವಡ್ಢನವಸೇನ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ

ತಮೇವ ವಡ್ಢನುಪಟ್ಠಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಸಾಯನ್ಹಸಮಯ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇಪಿ ಯೋಜನಾ ಕಣ್ಹಪಕ್ಖೇ ಯೋಜನಾನುಸಾರೇನ ಕಾತಬ್ಬಾ। **ಇದಂ** “ಪುನ ಚಪರ”ನ್ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತದ್ವಯಂ ಕುಸಲಕಮ್ಮಅಕುಸಲಕಮ್ಮೇಸು ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ।

ನಾನಾವಿಧಂ ಕಮ್ಮಂ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, “ಕತಮೋ ವಿಪಾಕೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **ತತ್ಥ ಕತಮೋ ವಿಪಾಕೋ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥ** ತೇಸು ಅಟ್ಠವೀಸತಿವಿಧೇಸು ಲೋಕಿಯಾದೀಸು ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನೇಸು ಕತಮೋ ವಿಪಾಕೋತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಭಿಕ್ಖವೇ, ವೋ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಯೇ ಮನುಸ್ಸತ್ತಸದ್ಧಾಪಟಿಲಾಭಾದಯೋ ಪಟಿಲದ್ಧಾ, ತೇ ಮನುಸ್ಸತ್ತಸದ್ಧಾಪಟಿಲಾಭಾದಯೋ **ವೋ** ತುಮ್ಹಾಕಂ ಲಾಭಾ ಭವನ್ತಿ। ತುಮ್ಹೇಹಿ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಯಂ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಾದಿಸಮ್ಪಾದನಂ ಲದ್ಧಂ, ತಂ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಾದಿಸಮ್ಪಾದನಂ **ವೋ** ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸುಲದ್ಧಂ ಭವತಿ। ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯೋ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೋ ನವಮೋ ಖಣೋ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಲದ್ಧೋ, ಸೋ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೋ ನವಮೋ **ಖಣೋ ವೋ** ತುಮ್ಹಾಕಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಾಯ ಪಟಿಲದ್ಧೋ ಭವತಿ।

ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಯಾ ಛಫಸ್ಸಾಯತನಿಕಾ ನಾಮ ನಿರಯಾ ದಿಟ್ಠಾ, **ತತ್ಥ** ತೇಸು ದಿಟ್ಠೇಸು ಛಫಸ್ಸಾಯತನಿಕೇಸು ನಾಮ ನಿರಯೇಸು ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ರೂಪಂ ಚಕ್ಖುನಾ ಪಸ್ಸತಿ, ತಂ ಅನಿಟ್ಠರೂಪಂಯೇವ ಪಸ್ಸತಿ, ನೋ ಇಟ್ಠರೂಪಂ। ಅಕನ್ತರೂಪಂಯೇವ ಪಸ್ಸತಿ, ನೋ ಕನ್ತರೂಪಂ। ಅಮನಾಪರೂಪಂಯೇವ ಪಸ್ಸತಿ, ನೋ ಮನಾಪರೂಪಂ।

ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸದ್ದಂ ಸೋತೇನ…ಪೇ॰… ಘಾನೇನ…ಪೇ॰… ಜಿವ್ಹಾಯ…ಪೇ॰… ಕಾಯೇನ…ಪೇ॰… ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ಮನಸಾ ವಿಜಾನಾತಿ, ತಂ ಅನಿಟ್ಠಧಮ್ಮಂಯೇವ ವಿಜಾನಾತಿ, ನೋ ಇಟ್ಠಧಮ್ಮಂ। ಅಕನ್ತಧಮ್ಮಂಯೇವ ವಿಜಾನಾತಿ, ನೋ ಕನ್ತಧಮ್ಮಂ। ಅಮನಾಪಧಮ್ಮಂಯೇವ ವಿಜಾನಾತಿ, ನೋ ಮನಾಪಧಮ್ಮನ್ತಿ ಪಾಠೋ ಯುತ್ತೋ। “ಅನಿಟ್ಠರೂಪಂಯೇವ ವಿಜಾನಾತಿ, ನೋ ಇಟ್ಠರೂಪ”ನ್ತಿಆದಿಪಾಠೋ ಅಯುತ್ತೋ, ಕತ್ಥಚಿ ಪಾಳಿಯಂ ಅಯುತ್ತಪಾಠೋ ದಿಟ್ಠೋ। ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ ವುತ್ತನಯವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। **ಅಯಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ “ಲಾಭಾ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ”ತಿಆದಿಕೋ ಪಾಠೋ ವಿಪಾಕೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನೇವ ಪವತ್ತನತೋ **ವಿಪಾಕೋ** ನಾಮ।

ಮಾರಿಸಾ **ನಿರಯೇ ಪಚ್ಚಮಾನಾನಂ** ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಬ್ಬಸೋ ನಿಮುಜ್ಜನಉಮ್ಮುಜ್ಜನವಸೇನ **ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ** ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ, ನಿರಯಸ್ಸ **ಅನ್ತೋ** ಪರಿಯೋಸಾನಂ **ಕದಾ** ಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ನಿರಯಸ್ಸ **ಅನ್ತೋ** ಪರಿಯೋಸಾನಂ ನತ್ಥಿ। ನಿರಯಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಕುತೋ ಅತ್ಥಿ? ನಿರಯಸ್ಸ **ಅನ್ತೋ** ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ನ ಪಟಿದಿಸ್ಸತಿ। ಮಾರಿಸಾ, ಯದಾ ತುಮ್ಹೇ ಚ ಅಹಞ್ಚ ಸೇಟ್ಠಿಪುತ್ತಾ ಜಾತಾ, **ತದಾ ತುಯ್ಹಂ** ತುಮ್ಹಾಕಞ್ಚ **ಮಯ್ಹಂ** ಮಮ ಚ ಪಾಪಂ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ **ಪಕತಂ** ಪಕಾರೇಹಿ ಕತಂ, ತಸ್ಮಾ ನಿರಯಸ್ಸ **ಅನ್ತೋ** ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ನ ದಿಸ್ಸತೀತಿ **ಅಯಂ** ಪಾಠೋ ವಿಪಾಕೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ವಿಪಾಕೋ** ನಾಮ। (೧೩)

೧೨೧. ಅಧಮ್ಮಚಾರೀ ನರೋ ಕುಸಲಧಮ್ಮೇಸು ಪಮತ್ತೋ **ಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಅಧಮ್ಮಚಾರೀ ಪಮತ್ತೋ ನರೋ **ಯಹಿಂ ಯಹಿಂ** ಯಂ ಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಂ ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಅಧಮ್ಮಚಾರಿಂ **ನಂ** ನರಂ ಅತ್ತನಾ ಚರಿತೋ ಸೋ ಧಮ್ಮೋವ ಹನತಿ। ಕಿಮಿವ ಹನತಿ? **ಸಯಂ** ಅತ್ತನಾ ಗಹಿತೋ ಕಣ್ಹಸಪ್ಪೋ ಗಣ್ಹನ್ತಂ ಜನಂ ಹನತಿ ಯಥಾ, ಏವಂ ಅತ್ತನಾ ಚರಿತೋ ಅಧಮ್ಮೋ ಅಧಮ್ಮಚಾರಿಂ ನಂ ಹನತಿ। “**ನ ಹಿ ಧಮ್ಮೋ ಅಧಮ್ಮೋ ಚಾ**”ತಿಆದಿಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥೋ ಪಾಕಟೋ। **ಇದಂ** ಸುತ್ತದ್ವಯಂ ಕಮ್ಮೇ ಚ ವಿಪಾಕೇ ಚ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಕಮ್ಮಞ್ಚ ವಿಪಾಕೋ ಚ** ಹೋತಿ।

ಭಿಕ್ಖವೇ, ತುಮ್ಹೇ ಪುಞ್ಞಾನಂ ಮಾ ಭಾಯಿತ್ಥ; ಭಿಕ್ಖವೇ, **ಯದಿದಂ** ಯಂ ಇದಂ “ಪುಞ್ಞಾನೀ”ತಿ ಅಧಿವಚನಂ ಪವತ್ತಂ; **ಏತಂ** “ಪುಞ್ಞಾನೀ”ತಿ ಅಧಿವಚನಂ ಇಟ್ಠಸ್ಸ ಕನ್ತಸ್ಸ ಪಿಯಸ್ಸ ಮನಾಪಸ್ಸ **ಸುಖಸ್ಸ** ಸುಖವಿಪಾಕಜನಕಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅಧಿವಚನಂ ಹೋತಿ।

ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಹಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಕತಾನಂ ಪುಞ್ಞಾನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಪಚ್ಚನುಭೂತಂ ಇಟ್ಠಂ ಕನ್ತಂ ಪಿಯಂ ಮನಾಪಂ ಅಭಿಜಾನಾಮಿ ಖೋ। "ಕಥಂ ಅಭಿಜಾನಾಮೀ"ತಿ ಚೇ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ , ಪುಬ್ಬೇ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ **ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ** ಮೇತ್ತಾಯ ಸಹಿತಂ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಸತ್ತ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ **ಇಮಂ ಲೋಕಂ** ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ಪುನ ನ ಆಗಮಾಸಿಂ। **ಸತ್ತ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ಸಂವಟ್ಟಗ್ಗಹಣೇನ ಸಂವಟ್ಟಟ್ಠಾಯೀ, ವಿವಟ್ಟಗ್ಗಹಣೇನ ವಿವಟ್ಟಟ್ಠಾಯೀಪಿ ಗಹಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏವಮೇವ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಂವಟ್ಟಮಾನೇ ಕಪ್ಪೇ ಅಹಂ ಆಭಸ್ಸರೂಪಗೋ ಹೋಮಿ, ವಿವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ ಸುಞ್ಞಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಮಾನಂ ಉಪಪಜ್ಜಾಮಿ। ಭಿಕ್ಖವೇ, **ತತ್ರ** ಬ್ರಹ್ಮವಿಮಾನೇ ತತ್ರ ಉಪಪಜ್ಜಮಾನೇ ಉಪಪಜ್ಜಮಾನಹೇತು ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಹೋಮಿ, ಅಞ್ಞೇ ಮಹಾನುಭಾವೇನ ಅಭಿಭವನತೋ **ಅಭಿಭೂ,** ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅನಭಿಭವನತೋ **ಅನಭಿಭೂತೋ** ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಹೋಮಿ, **ಅಞ್ಞದತ್ಥು** ಏಕಂಸೇನ ದಸೋ ಅಹಂ ವಸವತ್ತೀ ಹೋಮಿ।

ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಹಂ ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ ಸಕ್ಕೋ ಛತ್ತಿಂಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಅಹೋಸಿಂ ಖೋ, ಧಮ್ಮಿಕೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಚಾತುರನ್ತೋ ವಿಜಿತಾವೀ ಜನಪದತ್ಥಾವರಿಯಪ್ಪತ್ತೋ ಚಕ್ಕರತನಾದಿ**ಸತ್ತರತನಸಮನ್ನಾಗತೋ** ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ ಅನೇಕಸತಕ್ಖತ್ತುಂ ಅಹೋಸಿಂ, ಪದೇಸರಜ್ಜಸ್ಸ ರಾಜಭಾವೇ ಕೋ ಪನ ವಾದೋ।

ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಸ್ಸ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಭೂತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ **ಏತಂ** ಪರಿವಿತಕ್ಕನಂ ಅಹೋಸಿ "ಯೇನ ಫಲೇನ ಯೇನ ವಿಪಾಕೇನ ಅಹಂ ಏತರಹಿ ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೋ ಅಮ್ಹಿ, ತಂ ಇದಂ ಫಲಂ ಕಿಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಫಲಂ ನು ಖೋ, ಸೋ ಅಯಂ ವಿಪಾಕೋ ಕಿಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕೋ ನು ಖೋ"ತಿ ಏತಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕನಂ ಅಹೋಸಿ। ಭಿಕ್ಖವೇ, **ತಸ್ಸ** ವಿತಕ್ಕೇನ್ತಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ **ಏತಂ** ಪರಿವಿತಕ್ಕನಂ ಅಹೋಸಿ "ಯೇನ ಫಲೇನ ಯೇನ ವಿಪಾಕೇನ ಅಹಂ ಏತರಹಿ ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕೋ ಏವಂಮಹಾನುಭಾವೋ ಅಮ್ಹಿ, **ಮೇ** ಪವತ್ತಂ ತಂ ಇದಂ ಫಲಂ ತಿಣ್ಣಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ಖೋ, ಸೋ ಅಯಂ ವಿಪಾಕೋ ತಿಣ್ಣಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ವಿಪಾಕೋ ಖೋ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ ಕತಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ? ದಾನಸ್ಸ ದಮಸ್ಸ ಸಂಯಮಸ್ಸಾತಿ ತಿಣ್ಣಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ"ತಿ ಏತಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕನಂ ಅಹೋಸೀತಿ ಅವೋಚಾತಿ ಯೋಜನಾ।

ತತ್ಥ ತಸ್ಮಿಂ "ಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಞ್ಞಾನಂ ಭಾಯಿತ್ಥಾ"ತಿಆದಿಕೇ ಸುತ್ತೇ ಯಞ್ಚ ದಾನಂ, ಯೋ ಚ ದಮೋ, ಯೋ ಚ ಸಂಯಮೋ ಅತ್ಥಿ, **ಇದಂ** ದಾನಾದಿತ್ತಯಂ **ಕಮ್ಮಂ,** ತಂವಾಚಕಞಾಪಕಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। **ತಪ್ಪಚ್ಚಯೋ** ತಂಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಭೂತೋ ಪಚ್ಚನುಭೂತೋ ಯೋ ವಿಪಾಕೋ ಅತ್ಥಿ, ಏತಂ ವಿಪಾಕೇ ಫಲಮ್ಪಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ, **ಅಯಂ** ವಿಪಾಕೋ ತಂವಾಚಕಞಾಪಕೋ ಪಾಠೋಪಿ **ವಿಪಾಕೋ** ನಾಮ। **ಚೂಳಕಮ್ಮವಿಭಙ್ಗೋ** ಚೂಳಕಮ್ಮವಿಪಾಕಪುಥುತ್ತವಿಭಾಗೋ ತಥಾ ವತ್ತಬ್ಬೋ।

ತೋದೇಯ್ಯಪುತ್ತಸ್ಸ ಸುಭಸ್ಸ ಮಾಣವಸ್ಸ **ಯಂ** ಸುತ್ತಂ ಭಗವತಾ ದೇಸಿತಂ, **ತತ್ಥ** ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾ **ಯೇ** ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಅಪ್ಪಾಯುಕದೀಘಾಯುಕತಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, **ಯೇ** ಹಿಂಸನಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಬಹ್ವಾಬಾಧಅಪ್ಪಾಬಾಧತಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, **ಯೇ** ಉಸೂಯನಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖಮಹೇಸಕ್ಖತಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, **ಯೇ** ಕೋಧಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ದುಬ್ಬಣ್ಣಸುವಣ್ಣತಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, **ಯೇ** ಅಗಾರವಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ನೀಚಕುಲಿಕಉಚ್ಚಕುಲಿಕತಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, **ಯೇ** ಮಚ್ಛೇರಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಅಪ್ಪಭೋಗಮಹಾಭೋಗತಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, **ಯೇ** ಅಸಲ್ಲಕ್ಖಣಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ದುಪ್ಪಞ್ಞಪಞ್ಞವನ್ತತಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ। **ಇದಂ** ಪಾಣಾತಿಪಾತಸತ್ತಯುಗಂ **ಕಮ್ಮಂ,** ತಂವಾಚಕಞಾಪಕಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। **ತತ್ಥ** ಸುಭಸುತ್ತೇ ಯಾ ಅಪ್ಪಾಯುಕದೀಘಾಯುಕತಾ ವುತ್ತಾ…ಪೇ॰… ಯಾ ದುಪ್ಪಞ್ಞಪಞ್ಞವನ್ತತಾ ವುತ್ತಾ, ಸೋ **ಅಯಂ** ಅಪ್ಪಾಯುಕದೀಘಾಯುಕತಾದಿಕೋ **ವಿಪಾಕೋ,** ತಂವಾಚಕಞಾಪಕಪಾಠೋಪಿ **ವಿಪಾಕೋ।** **ಇದಂ** ಸುಭಸುತ್ತಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮೇ ಚೇವ ವಿಪಾಕೇ ಚ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಕಮ್ಮಞ್ಚ ವಿಪಾಕೋ ಚ** ಹೋತಿ। (೧೪)

೧೨೨. ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಪರಿವಜ್ಜನೇನ **ವಾಚಾನುರಕ್ಖೀ** ಭವೇಯ್ಯ, ಅಭಿಜ್ಝಾದಿಅನುಪ್ಪಾದನೇನ **ಮನಸಾ ಸಂವುತೋ** ಭವೇಯ್ಯ, ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಪಜಹನೇನ **ಕಾಯೇನ ಅಕುಸಲಂ ನ ಕಯಿರಾ,** ಇತಿ ತಯೋ ಏತೇ ಕಮ್ಮಪಥೇ ವಿಸೋಧಯೇ, ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಇಸಿಪ್ಪವೇದಿತಂ **ಮಗ್ಗಂ** ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ **ಆರಾಧಯೇ** ಆರಾಧಯೇಯ್ಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** "ವಾಚಾನುರಕ್ಖೀ"ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ಕುಸಲೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಕುಸಲಂ** ನಾಮ।

ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಕಾಯೇನ **ದುಕ್ಕಟಂ** ದುಗ್ಗತಿಸಂವತ್ತನಿಯಕಮ್ಮಂ ನತ್ಥಿ, ವಾಚಾಯ ದುಕ್ಕಟಕಮ್ಮಂ ನತ್ಥಿ, ಮನಸಾ ದುಕ್ಕಟಕಮ್ಮಂ ನತ್ಥಿ, ತೀಹಿ **ಠಾನೇಹಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜನಟ್ಠಾನೇಹಿ ಸಂವುತಂ **ತಂ** ಪುಗ್ಗಲಂ "ಬ್ರಾಹ್ಮಣ"ನ್ತಿ ಅಹಂ ವದಾಮೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** ಗಾಥಾವಚನಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಕುಸಲಂ ನಾಮ।

"ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ಕುಸಲಮೂಲಾನೀ"ತಿ **ಇದಂ** ವಚನಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಕುಸಲಂ। ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಿಜ್ಜಾ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ **ಹೋತಿ,** ಹಿರೀ ಚ ಓತ್ತಪ್ಪಞ್ಚ ಅನುದೇವಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** ವಚನಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಕುಸಲಂ ನಾಮ।

ಮಾಲುವಾ **ಸಾಲಂ** ರುಕ್ಖಂ ಓನತಂ ಭೂಮಿಯಂ ಪತನಂ ಕರೋತಿ ಇವ, ತಥಾ **ಯಸ್ಸ** ಜನಸ್ಸ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ದ್ವೀಸು ತೀಸು ಭವೇಸು ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಂ ಅತ್ಥಿ, **ಸೋ** ಜನೋ ಅತ್ತಾನಂ ಓನತಂ ಅಪಾಯೇಸು ಪಾಕಟಂ ಕರೋತಿ। ಅನತ್ಥಕಾಮೋ ಜನೋ ಯಥಾ ಅನತ್ಥಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಥಾ ಅನತ್ಥಂ ಕರೋತಿ ಯಥಾ, ತಥಾ ಈದಿಸೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ **ನಂ** ಅತ್ತಾನಂ ಅನತ್ಥಂ ಕರೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** "ಯಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿಕಂ ವಚನಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಅಕುಸಲಂ।

ಅಸ್ಮಮಯಂ ಅಸ್ಮಸಞ್ಞಾತಂ ಪಾಸಾಣಮಣಿಮಯಂ **ವಜಿರಂ** ವಜಿರಸ್ಸ ಉಟ್ಠಾನಸಞ್ಞಾತಂ ಪಾಸಾಣಮಣಿಂ **ಅಭಿಮತ್ಥತಿ** ವಿಧಂಸೇತಿ ಇವ, ತಥಾ **ಅತ್ತನಾ ಹಿ** ಸಯಮೇವ ಕತಂ **ಅತ್ತಜಂ** ಅತ್ತಸಮ್ಭವಂ ಪಾಪಂ **ದುಮ್ಮೇಧಂ** ಪಾಪಂ ಕರೋನ್ತಂ ಜನಂ ಅಭಿಮತ್ಥತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** "ಅತ್ತನಾ ಹೀ"ತಿಆದಿಕಂ ವಚನಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಅಕುಸಲಂ।

ದೇವತೇ ಕುಸಲೇಹಿ ವಿವಜ್ಜಿತಾ ಅಕುಸಲಾ ದಸ ಕಮ್ಮಪಥೇ **ನಿಸೇವಿಯ** ಕತ್ವಾ **ಗರಹಾ** ಗಾರಯ್ಹಾ ಭವನ್ತಿ, **ಬಾಲಮತೀ** ಮನ್ದಬುದ್ಧಿನೋ ನಿರಯೇಸು ಪಚ್ಚರೇತಿ ಯೋಜನಾ। **ಇದಂ** "ದಸ ಕಮ್ಮಪಥೇ"ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಅಕುಸಲಂ।

"ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ಅಕುಸಲಮೂಲಾನೀ"ತಿ **ಇದಂ** ವಚನಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಅಕುಸಲಂ। (೧೫)

ಯಾದಿಸಂ ಯಂ ಬೀಜಂ ವಪತೇ, ತಂ ಬೀಜಂ ತಾದಿಸಂ ಫಲಂ ಹರತೇ ಇವ, ತಥಾ **ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ** ಪಣ್ಡಿತೋ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಫಲಂ ಹರತೇ, **ಪಾಪಕಾರೀ** ಬಾಲೋ ಚ ಪಾಪಕಂ ಫಲಂ ಹರತೇತಿ ಯೋಜನಾ। **ತತ್ಥ** "ಯಾದಿಸ"ನ್ತಿಆದಿಕೇ ಸುತ್ತೇ "ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಲ್ಯಾಣ"ನ್ತಿ **ಯಂ** ವಚನಂ ಆಹ, **ಇದಂ** ವಚನಂ ಕುಸಲಂ। "ಪಾಪಕಾರೀ ಚ ಪಾಪಕ"ನ್ತಿ **ಯಂ** ವಚನಂ ಆಹ, **ಇದಂ** ವಚನಂ ಅಕುಸಲಂ। **ಇದಂ** ದ್ವಿವಚನಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಕುಸಲಞ್ಚ ಅಕುಸಲಞ್ಚ ಹೋತಿ।

ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ ಸುಭೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಸುಗ್ಗತಿಂ **ವಜನ್ತಿ** ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಪಾಪಕಾರೀ ಕಾಪುರಿಸಾ ಅಸುಭೇನ ಕಮ್ಮುನಾ ಅಪಾಯಭೂಮಿಂ **ವಜನ್ತಿ** ಗಚ್ಛನ್ತಿ, **ಕಮ್ಮಸ್ಸ** ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಸಹಗತಕಮ್ಮಸ್ಸ **ಖಯಾ** ಖಯನತೋ **ವಿಮುತ್ತಚೇತಸಾ** ಸಮುಚ್ಛೇದವಿಮುತ್ತಿಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತಿಚಿತ್ತಾ **ತೇ** ಸಪ್ಪುರಿಸಾ ಅಸುಭೇ ನಿಬ್ಬನ್ತಿ। ಕಿಮಿವ ನಿಬ್ಬನ್ತಿ? ಇನ್ಧನಕ್ಖಯಾ ಜೋತಿ ನಿಬ್ಬಾತಿ ಇವ, ತಥಾ **ತೇ** ಸಪ್ಪುರಿಸಾ ಕಮ್ಮಸ್ಸ **ಖಯಾ** ಅನವಸೇಸಖಯನತೋ ನಿಬ್ಬನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ತತ್ಥ** ತಸ್ಮಿಂ "ಸುಭೇನಾ"ತಿಆದಿಗಾಥಾವಚನೇ "ಸುಭೇನ…ಪೇ॰… ಸುಗ್ಗತಿ"ನ್ತಿ **ಯಂ** ವಚನಂ ಆಹ, **ಇದಂ** "ಸುಭೇನ…ಪೇ॰…ಸುಗ್ಗತಿ"ನ್ತಿ ವಚನಂ ಕುಸಲೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಕುಸಲಂ** ನಾಮ। "ಅಪಾಯಭೂಮಿಂ ಅಸುಭೇನ ಕಮ್ಮುನಾ"ತಿ **ಯಂ** ವಚನಂ ಆಹ

, **ಇದಂ** “ಅಪಾಯ…ಪೇ॰… ಕಮ್ಮುನಾ”ತಿ ವಚನಂ ಅಕುಸಲೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಅಕುಸಲಂ** ನಾಮ। **ಇದಂ** “ಸುಭೇನಾ”ತಿಆದಿಕಂ ಗಾಥಾವಚನಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಕುಸಲಞ್ಚ ಅಕುಸಲಞ್ಚ ಹೋತಿ। (೧೬)

೧೨೩. **“ಯಥಾಪಿ ಭಮರೋ ಪುಪ್ಫಂ…ಪೇ॰… ಮುನೀ ಚರೇ”**ತಿ **ಇದಂ** ಗಾಥಾವಚನಂ ಅನುಞ್ಞಾತೇ ಚರಣೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಅನುಞ್ಞಾತಂ** ನಾಮ।

ಭಮರೋ ನಾಮ ಪುಪ್ಫರಸಪಿವನಗಹಣವಸೇನ ಚರಣಕೋ ಮಧುಕರಾದಿಕೋ ಭಮರೋ। ಸೋ ಪುಪ್ಫರಸಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಮನ್ದವೇಗೋ ಹುತ್ವಾ ಪುಪ್ಫಞ್ಚ ವಣ್ಣಞ್ಚ ಗನ್ಧಞ್ಚ ಅವಿನಾಸೇತ್ವಾ ಯಾವದತ್ಥಂ ಪುಪ್ಫರಸಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಮಧುಕರಣತ್ಥಾಯ ಚ ಪುಪ್ಫ**ರಸಂ** ಗಹೇತ್ವಾ ಮಧುಕರಣಟ್ಠಾನಂ ವನಸಣ್ಡಂ ಪಲೇತಿ। ಪುಪ್ಫವಣ್ಣಗನ್ಧಾ ಪಾಕತಿಕಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಮೇವ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಗಾಮಂ ಪವಿಸನ್ತೋ ಮುನಿ ಪಸಾದಜನಕಂ ಆಲೋಕನವಿಲೋಕನಗಮನತಿಟ್ಠನಾದಿಕಂ ಜನೇತ್ವಾ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಸಹಿತಂ ಪಸಾದಂ ಜನೇತ್ವಾ ಸದ್ಧಾದೇಯ್ಯಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಯಾಪನಮತ್ತಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಗಾಮತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಉದಕಫಾಸುಕಟ್ಠಾನೇ ವನೇ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಲಿಮ್ಪನ್ತೋ ವಿಯ, ಕನ್ತಾರೇ ಪುತ್ತಮಂಸಂ ಖಾದನ್ತೋ ವಿಯ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಭಮರೋ ವನೇ ಮಧುಂ ಕರೋತಿ ವಿಯ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನುರೂಪಂ ವನಸಣ್ಡಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಝಾನಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬತ್ತನತ್ಥಾಯ ಸಮಣಧಮ್ಮಕರಣತ್ಥಾಯ ಗಾಮೇ **ಚರೇ** ಚರೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

“ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕರಣೀಯಾನಿ…ಪೇ॰… ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತೀಣಿ ಕರಣೀಯಾನೀ”ತಿ **ಇದಂ** ಸುತ್ತಂ ಭಗವತಾ ಅನುಞ್ಞಾತೇ ಆಚಾರೇ ಅತ್ಥೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಅನುಞ್ಞಾತಂ** ನಾಮ। ತಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲಂ ಪಾತಿ ರಕ್ಖತಿ, ಇತಿ ರಕ್ಖಣತೋ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು **ಪಾತಿ** ನಾಮ। ಯಂ ಸೀಲಂ ತಂ ಪಾತಿಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅಪಾಯಾದಿದುಕ್ಖತೋ ಮೋಚೇತಿ, ಇತಿ ಮೋಚನತೋ ತಂ ಸೀಲಂ **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ** ನಾಮ। ಯೇನ ಸೀಲೇನ ಭಿಕ್ಖು ಸಂವರಿತಬ್ಬಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಾದಿಕಂ ಸಂವರತಿ, ಇತಿ ಸಂವರಣಕರಣತೋ ತಂ ಸೀಲಂ **ಸಂವರಂ** ನಾಮ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಏವ ಸಂವರಂ **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಂ,** ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನ **ಸಂವುತೋ** ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹುತ್ವಾ ಸಂವುಣನತೋ ಚತುಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಚಾರಕೋ ಹೋತಿ, ಇತಿ ಸಂವುಣನತೋ ಭಿಕ್ಖು **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ** ನಾಮ। **ವಿಹರತಿ** ಚತುಇರಿಯಾಪಥೇ ಪವತ್ತೇತಿ। ವಾರಿತ್ತಚಾರಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಚಾರಿತ್ತಸೀಲಂ ಆದಾಯ ಚರಣಂ **ಆಚಾರೋ,** ಅಗೋಚರೇ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಗೋಚರೇ ಚರಣಂ **ಗೋಚರೋ**ತಿ। ಅತ್ಥೋ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಅತಿವಿತ್ಥಾರೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಿಞ್ಚಿಮತ್ತಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತಭಾವಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮ।

“ಏತ್ತಕಮೇವ ಸುತ್ತಂ ‘ಅನುಞ್ಞಾತ’ನ್ತಿ ನಿದ್ಧಾರಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ದಸಯಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾ ಪಬ್ಬಜಿತೇನ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಬ್ಬಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಇದಂ** “ದಸಾ”ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಅನುಞ್ಞಾತೇ ದಸವಿಧೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಅನುಞ್ಞಾತಂ** ನಾಮ। “ತೀಣಿಮಾನಿ…ಪೇ॰… ಕರಣೀಯಾನೀ”ತಿ **ಇದಂ** ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಅನುಞ್ಞಾತೇ ತಿವಿಧೇ ಸುಚರಿತೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಅನುಞ್ಞಾತಂ** ನಾಮ।

ನಾನಾವಿಧಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಸುತ್ತಂ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, “ಕತಮಂ ಸುತ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

“ನತ್ಥಿ ಪುತ್ತಸಮಂ ಪೇಮಂ, ನತ್ಥಿ ಗೋಸಮಿತಂ ಧನಂ।
ನತ್ಥಿ ಸೂರಿಯಸಮಾ ಆಭಾ, ಸಮುದ್ದಪರಮಾ ಸರಾ”ತಿ॥ –

ಇದಂ ದೇವಪುತ್ತವಚನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಭಗವಾ –

“ನತ್ಥಿ ಅತ್ತಸಮಂ ಪೇಮಂ, ನತ್ಥಿ ಧಞ್ಞಸಮಂ ಧನಂ।
ನತ್ಥಿ ಪಞ್ಞಾಸಮಾ ಆಭಾ, ವುಟ್ಠಿ ವೇ ಪರಮಾ ಸರಾ”ತಿ॥ -

ಗಾಥಂ ಆಹ। **ಏತ್ಥ** ಏತಸ್ಮಿಂ ಗಾಥಾದ್ವಯೇ **ಯಂ** “ನತ್ಥಿ ಪುತ್ತಸಮಂ ಪೇಮ”ನ್ತಿಆದಿಕಂ ಪುರಿಮಕಂ ಹೋತಿ। **ಇದಂ** “ನತ್ಥಿ ಪುತ್ತಸಮಂ ಪೇಮ”ನ್ತಿಆದಿಕಂ ದೇವಪುತ್ತವಚನಂ ಭಗವತಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ, ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ಅತ್ಥೇ ಪವತ್ತನತೋ ಚ **ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ** ನಾಮ।

ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಕಾಲೇ ವಾ ಕನ್ತಾರೇ ವಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಪುತ್ತಧೀತರೋ ಘಾತೇತ್ವಾಪಿ ಅತ್ತಾನಮೇವ ಪೋಸೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **“ನತ್ಥಿ ಅತ್ತಸಮಂ ಪೇಮ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಕಾಲಾದೀಸು ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಸಾರಾದೀನಿ, ಗೋಮಹಿಂಸಾದೀನಿಪಿ ಧಞ್ಞಗಹಣತ್ಥಾಯ ಧಞ್ಞಸ್ಸಾಮಿಕಾನಂ ದತ್ವಾ ಧಞ್ಞಮೇವ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **“ನತ್ಥಿ ಧಞ್ಞಸಮಂ ಧನ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೂರಿಯಾದೀನಂ ಆಭಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನತಮಂ ಏಕದೇಸಂವ ವಿನೋದೇತಿ, ಪಞ್ಞಾ ಪನ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಮ್ಪಿ ಏಕಪಜ್ಜೋತಂ ಏಕೋಭಾಸಂ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥಾ, ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಕೋಟ್ಠಾಸೇಸುಪಿ ಪಟಿಚ್ಛಾದಕಂ ಕಿಲೇಸತಮಮ್ಪಿ ವಿಧಮತಿ, ತಸ್ಮಾ **“ನತ್ಥಿ ಪಞ್ಞಾಸಮಾ ಆಭಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಮುದ್ದೋ ಭೂಮಿಯಾ ಚ ಏಕದೇಸೇಯೇವ ತಿಟ್ಠತಿ, ಸೋ ಚ ದೇವೇ ಅವುಟ್ಠೇ ಸತಿ ಖಯನಸಭಾವೋ ಭವೇಯ್ಯ, ವುಟ್ಠಿ ಪನ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸುಪಿ ಯಾವ ಆಭಸ್ಸರಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾಪಿ ಪೂರಾ ಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ **“ವುಟ್ಠಿ ವೇ ಪರಮಾಸರಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ।

“ಇದಮೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ನಿದ್ಧಾರಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತೀಣಿಮಾನಿ ಭಿಕ್ಖವೇ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಇದಂ** “ತೀಣಿಮಾನೀ”ತಿಆದಿಕಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ದುಚ್ಚರಿತೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ** ನಾಮ। (೧೭)

೧೨೪. ನಾನಾವಿಧಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, “ಕತಮಂ ಅನುಞ್ಞಾತಞ್ಚ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಞ್ಚಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಅನುಞ್ಞಾತಞ್ಚಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಭೂರಿಪಞ್ಞಭೂರಿಪಞ್ಞವನ್ತ ಗೋತಮ, **ತಂ** ಭೂರಿಪಞ್ಞಂ ಗೋತಮಂ ಅಹಂ ಪುಚ್ಛಾಮಿ। **ಇಧ** ಲೋಕೇ ಅನೇಕಾ **ಯಾ** ಜನತಾ ಭೀತಾ, ಸಾ ಜನತಾ **ಕಿಂಸು** ಕತಮಾ ಭವೇ। ಯೋ ಚ ಮಗ್ಗೋ ಅನೇಕಾಯತನೋ ಇತಿ ಪವುತ್ತೋ, ಸೋ ಚ ಮಗ್ಗೋ **ಕಿಂಸು** ಕತಮೋ ಭವೇ। **ಕಿಸ್ಮಿಂ** ಧಮ್ಮೇ **ಠಿತೋ** ಜನೋ ಪರಲೋಕಂ **ನ ಭಾಯೇ** ನ ಭಾಯೇಯ್ಯಾತಿ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ದೇವಪುತ್ತ ಯೋ ಜನೋ ಸಮ್ಮಾ**ವಾಚಞ್ಚ** ಪಣಿಧಾಯ, ಸಮ್ಮಾ**ಮನಞ್ಚ** ಪಣಿಧಾಯ, ಕಾಯೇನ ಪಾಪಾನಿ ಅಕುಬ್ಬಮಾನೋ ಚ ಭವೇ, ಅಯಂ ಏಕೋ। ಬಹ್ವನ್ನಪಾನಂ ಘರಂ ಆವಸನ್ತೋ ಚ ಭವೇ, ಅಯಂ ಏಕೋ। **ಸದ್ಧೋ** ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚಿತ್ತಮುದುಭಾವೇನ **ಮುದು** ಚ ಭವೇ, ಅಯಂ ಏಕೋ। **ವದಞ್ಞೂ** ಯಾಚಕಾನಂ ಯಾಚನವಸೇನ ವುತ್ತವಚನಞ್ಞೂ ಹುತ್ವಾ ಸಂವಿಭಾಗೀ ಚ ಭವೇ, ಅಯಂ ಏಕೋ। ಇತಿ **ಏತೇಸು** ಚತೂಸು ಧಮ್ಮೇಸು **ಠಿತೋ** ಜನೋ ಧಮ್ಮೇಸು ಠಿತೋ ಹುತ್ವಾ ಪರಲೋಕಂ **ನ ಭಾಯೇ** ನ ಭಾಯೇಯ್ಯಾತಿ ಯೋಜನಾ।

“ತಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಕತಮಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ಕತಮಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ನಾಮಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಯಂ ಆಹಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥ** ತಸ್ಮಿಂ “ಕಿಂಸೂಧಾ”ತಿಆದಿಪಞ್ಹಾಯ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ “ವಾಚಂ ಮನಞ್ಚಾ”ತಿಆದಿವಚನೇ “ವಾಚಂ ಮನಞ್ಚ ಪಣಿಧಾಯ ಸಮ್ಮಾ”ತಿ **ಯಂ** ವಚನಂ ಭಗವಾ ಆಹ, **ಇದಂ** “ವಾಚಂ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾ”ತಿ ವಚನಂ ಅನುಞ್ಞಾತೇ ವಚನೀಯಾದಿಕೇ ಅತ್ಥೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಅನುಞ್ಞಾತಂ** ನಾಮ। “ಕಾಯೇನ ಪಾಪಾನಿ ಅಕುಬ್ಬಮಾನೋ”ತಿ **ಯಂ** ವಚನಂ ಆಹ, **ಇದಂ** “ಕಾಯೇನ …ಪೇ॰… ಮಾನೋ”ತಿ ವಚನಂ ಪಾಪಕುಬ್ಬೇನ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ** ನಾಮ। “ಬಹ್ವನ್ನ…ಪೇ॰… ನ ಭಾಯೇ”ತಿ **ಯಂ** ವಚನಂ ಆಹ, **ಇದಂ** “ಬಹ್ವನ್ನ…ಪೇ॰… ನ ಭಾಯೇ”ತಿ ವಚನಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ನಾಮ। **ಇದಂ** “ವಾಚ”ನ್ತಿಆದಿಕಂ ವಚನಂ ವುತ್ತನಯದ್ವಯೇನ ಅನುಞ್ಞಾತಞ್ಚ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಞ್ಚ ಹೋತಿ।

“ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸ ಅಕರಣ”ನ್ತಿಆದಿಕೋ ವುತ್ತತ್ಥೋವ। “ತಸ್ಮಿಂ ಸಬ್ಬಪಾಪಸ್ಸಾತಿಆದಿಕೇ ಕತಮಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ಕತಮಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **“ತತ್ಥ ಯ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ದೇವಾನಮಿನ್ದ, ಅಹಂ ಕಾಯಸಮಾಚಾರಮ್ಪಿ ದುವಿಧೇನ ವದಾಮಿ - **ಸೇವಿತಬ್ಬಂ** ಅನವಜ್ಜಂ ಕಾಯಸಮಾಚಾರಮ್ಪಿ ವದಾಮಿ, **ಅಸೇವಿತಬ್ಬಂ** ಸಾವಜ್ಜಂ ಕಾಯಸಮಾಚಾರಮ್ಪಿ ಅಹಂ ವದಾಮಿ। ವಚೀಸಮಾಚಾರಾದೀಸುಪಿ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

“ಕಿಞ್ಚ ವಡ್ಢನಹಾಯನಂ ಆಗಮ್ಮ ಕಾಯಸಮಾಚಾರಾದಿಕಂ ಸೇವಿತಬ್ಬಾಸೇವಿತಬ್ಬಭೇದೇನ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **“ಕಿಞ್ಚೇತಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಕುಸಲಧಮ್ಮವಡ್ಢನಂ, ಕುಸಲಧಮ್ಮಹಾಯನಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಾಯಸಮಾಚಾರಾದಯೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ, ಕುಸಲಧಮ್ಮವಡ್ಢನಂ, ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಹಾಯನಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಾಯಸಮಾಚಾರಾದಯೋ ಸೇವಿತಬ್ಬಾತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಬ್ಬಾ। (೧೮)

೧೨೫. ನಾನಾವಿಧಂ ಅನುಞ್ಞಾತಞ್ಚ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಞ್ಚ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, **“ಕತಮೋ ಸುತ್ತವಿಸೇಸೋ ಥವೋ”ತಿ** ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ತಥಾ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಅಯಂ ಸುತ್ತವಿಸೇಸೋ ಥವೋ ನಾಮಾತಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ **“ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಥವೋ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಅಟ್ಠವೀಸತಿವಿಧೇಸು ಲೋಕಿಯಾದೀಸು ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತೇಸು ಕತಮೋ ಸುತ್ತವಿಸೇಸೋ ಥವೋ ನಾಮಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಮಗ್ಗಾನಂ ಜಙ್ಘಮಗ್ಗದಿಟ್ಠಿಮಗ್ಗಾದೀನಂ **ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ** ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಮಗ್ಗಙ್ಗಾದಿಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ **ಸೇಟ್ಠೋ** ಉತ್ತಮೋ। **ಸಚ್ಚಾನಂ** ವಚೀಸಚ್ಚಖತ್ತಿಯಾದಿಸಮ್ಮುತಿಸಚ್ಚಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಾನಂ **ಚತುರೋ** ದುಕ್ಖಸಮುದಯನಿರೋಧನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದಾವಸೇನ ಚತುರೋ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾ **ಪದಾ ಸೇಟ್ಠಾ** ಉತ್ತಮಾ। **ಧಮ್ಮಾನಂ** ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತಸಪ್ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಾನಂ **ವಿರಾಗೋ** ಅಸಙ್ಖತನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತೋ ವಿರಾಗೋ ಧಮ್ಮೋ **ಸೇಟ್ಠೋ** ಉತ್ತಮೋ। **ದ್ವಿಪದಾನಂ** ಸಬ್ಬದೇವಮನುಸ್ಸಾದೀನಂ ದ್ವಿಪದಾನಂ **ಚಕ್ಖುಮಾ** ಪಞ್ಚವಿಧಚಕ್ಖುಮಾ ಭಗವಾ **ಸೇಟ್ಠೋ** ಉತ್ತಮೋತಿ ಯೋಜನಾ। **ಅಯಂ** “ಮಗ್ಗಾನಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ”ತಿಆದಿಸುತ್ತವಿಸೇಸೋ ಥವೇ ಅತ್ಥೇ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಥವೋ** ನಾಮ।

“ಅಯಮೇವ ಸುತ್ತವಿಸೇಸೋ ಥವೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತೀಣಿಮಾನಿ ಭಿಕ್ಖವೇ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಪದಾ** ಅಹಿಮಚ್ಛಾದಯೋ ವಾ, **ದ್ವಿಪದಾ** ಮನುಸ್ಸಸಕುಣಪಕ್ಖಿಜಾತಿಕಾದಯೋ ವಾ, **ಚತುಪ್ಪದಾ** ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಗೋಮಹಿಂಸಾದಯೋ ವಾ, **ಬಹುಪ್ಪದಾ** ಸತಪದಿಆದಯೋ ವಾ, **ರೂಪಿನೋ** ಕಾಮರೂಪಸತ್ತಾ ವಾ, **ಅರೂಪಿನೋ** ಅರೂಪಸತ್ತಾ ವಾ, **ಸಞ್ಞಿನೋ** ಸತ್ತವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಸತ್ತಾ ವಾ, **ಅಸಞ್ಞಿನೋ** ಅಸಞ್ಞಸತ್ತಾ ವಾ, **ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞಿನೋ** ಭವಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಸತ್ತಾ ವಾ **ಯಾವತಾ** ಯತ್ತಕಾ ಸತ್ತಾ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ, **ತೇಸಂ** ತತ್ತಕಾನಂ ಅಪದಾದೀನಂ ಸತ್ತಾನಂ **ಯದಿದಂ** ಯೋ ಅಯಂ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ತಥಾಗತೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಸೋ ಅಯಂ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ತಥಾಗತೋ **ಅಗ್ಗಂ** ಅಗ್ಗೋತಿ ಅಕ್ಖಾಯತಿ, **ಸೇಟ್ಠಂ** ಸೇಟ್ಠೋತಿ ಅಕ್ಖಾಯತಿ, **ಪವರಂ** ಪವರೋತಿ ಅಕ್ಖಾಯತಿ, ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಅಗ್ಗೋ।

ಸಙ್ಖತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ವಾ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಸಭಾವಾನಂ ವಾ, **ಅಸಙ್ಖತಾನಂ** ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಅಸಙ್ಖರಿತಾನಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿಮತ್ತಭೂತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ವಾ **ಯಾವತಾ** ಯತ್ತಕಾ ಪಣ್ಣತ್ತೀ ವೋಹರೀಯನ್ತಿ, ತತ್ತಕೇಹಿ ಪಣ್ಣತ್ತೀಹಿ ಪಞ್ಞಪೇತಬ್ಬಾನಂ **ತೇಸಂ** ಸಙ್ಖತಾಸಙ್ಖತಾನಂ **ಧಮ್ಮಾನಂ ಯದಿದಂ** ಯೋ ಅಯಂ ಮದನಿಮ್ಮದನೋ...ಪೇ॰... ಯೋ ಅಯಂ ನಿರೋಧೋ, ಯಂ ಇದಂ ನಿಬ್ಬಾನಮಗ್ಗಫಲಾನಮಾಲಮ್ಬಣಂ ಭವತಿ, ಸೋ ಅಯಂ ಮದನಿಮ್ಮದನಾದಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ **ಅಗ್ಗಂ** ಅಗ್ಗೋತಿ ಅಕ್ಖಾಯತಿ...ಪೇ॰... ಅಕ್ಖಾಯತಿ, ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಅಗ್ಗೋ।

ಸಙ್ಘಾನಂ ಯಾವತಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿ, ಗಣಾನಂ ಯಾವತಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿ, ಮಹಾಜನಸನ್ನಿಪಾತಾನಂ ಯಾವತಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿ ವೋಹರೀಯನ್ತಿ, ತತ್ತಕೇಹಿ ಪಣ್ಣತ್ತೀಹಿ ಪಞ್ಞಪೇತಬ್ಬಾನಂ ತೇಸಂ ಸಙ್ಘಗಣಾದೀನಂ ಯಾನಿ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪುಗ್ಗಲಾನಿ ಪುರಿಸಯುಗಾನಿ, ಯೇ ಇಮೇ ಅಟ್ಠ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಾ...ಪೇ॰... **ಲೋಕಸ್ಸ** ಯಂ ಇದಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ, ಸೋ ಅಯಂ ಚತುಪುರಿಸಯುಗಾದಿಕೋ ತಥಾಗತಸಾವಕಸಙ್ಘೋ **ಅಗ್ಗಂ** ಅಗ್ಗೋತಿ ಅಕ್ಖಾಯತಿ...ಪೇ॰... ಅಕ್ಖಾಯತಿ, ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಅಗ್ಗೋ। ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ತಥಾಗತನಿಬ್ಬಾನಅರಿಯಸಙ್ಘರತನಾನಿ ಅಗ್ಗಾನಿ ಭವನ್ತಿ।

ಸಬ್ಬಲೋಕುತ್ತರೋ ಅಪದಾದಿಸಬ್ಬಸತ್ತಲೋಕತೋ ಉತ್ತರೋ ಸತ್ಥಾ ಚ, **ಕುಸಲಪಕ್ಖತೋ** ಕುಸಲಅನವಜ್ಜಪಕ್ಖಭಾವತೋ ಉತ್ತರೋ ಧಮ್ಮೋ ಚ, **ನರಸೀಹಸ್ಸ** ಸತ್ಥುನೋ ಗಣೋ ಚ ಇತಿ **ತೀಣಿ** ಸತ್ಥುಧಮ್ಮಗಣರತನಾನಿ ಅಗ್ಗಾನಿ, ತಾನಿ **ತೀಣಿ** ಸತ್ಥುಧಮ್ಮಗಣರತನಾನಿ **ವಿಸಿಸ್ಸರೇ** ಗುಣವಸೇನ ವಿಸಿಸ್ಸನ್ತಿ।

ಸಮಣಪದುಮಸಞ್ಚಯೋ ಸರೇ ರುಹಮಾನಂ ಪದುಮಂ ಸೋಭನಂ ಇವ ಸಾಸನೇ ಸೋಭನಸಮಣಪದುಮಸಮೂಹೋ ಗಣೋ ಚ, ಧಮ್ಮವರೋ ಚ, ವಿದೂನಂ ಸಕ್ಕತೋ **ನರವರದಮಕೋ** ನರವರಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವಮನುಸ್ಸರಾಜರಾಜಮಹಾಮಚ್ಚಾದೀನಂ ದಮಕೋ ಅನುದಮಕೋ **ಚಕ್ಖುಮಾ** ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಚ ಇತಿ **ತೀಣಿ** ಗಣಧಮ್ಮಬುದ್ಧರತನಾನಿ ಲೋಕಸ್ಸ ಉತ್ತರಿ ಭವನ್ತಿ।

ಅಪ್ಪಟಿಸಮೋ ಸತ್ಥಾ ಚ, **ನಿರುಪದಾಹೋ** ನಿಗ್ಗತಉಪದಾಹೋ, ಸಬ್ಬೋ ಧಮ್ಮೋ ಚ ಅರಿಯೋ ಗಣವರೋ ಚ ಇತಿ ಯಾನಿ **ತೀಣಿ** ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಗಣರತನಾನಿ ಅಗ್ಗಾನಿ, **ತಾನಿ** ತೀಣಿ...ಪೇ॰... ನಾನಿ **ಖಲು** ಏಕಂಸೇನ **ವಿಸಿಸ್ಸರೇ** ವಿಸಿಸ್ಸನ್ತಿ।

ಸಚ್ಚನಾಮೋ ಅವಿತಥಸಚ್ಚದೇಸನತೋ ಸಚ್ಚನಾಮೋ ಖೇಮೋ **ಸಬ್ಬಾಭಿಭೂ** ಸಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸದೇವಾದಿಕೇ ಅನಭಿಭವಮಾನೋಪಿ ಗುಣಾತಿರೇಕವಸೇನ ಅಭಿಭವಮಾನೋ ವಿಯ ಪವತ್ತನತೋ ಸಬ್ಬಾಭಿಭೂ ಜಿನೋ ಚ, **ಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ** ಅವಿತಥಸಭಾವತೋ ಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ ಚ, **ತಸ್ಸ** ಸಚ್ಚಧಮ್ಮಸ್ಸ **ಉತ್ತರಿ** ಉತ್ತಮೋ ಅಞ್ಞೋ ಧಮ್ಮೋ ನತ್ಥಿ, ವಿಞ್ಞೂನಂ ನಿಚ್ಚಂ **ಪೂಜಿತೋ** ಪೂಜಾರಹೋ ಅರಿಯಸಙ್ಘೋ ಚ ಇತಿ ತೀಣಿ ಲೋಕಸ್ಸ **ಉತ್ತರಿ** ಉತ್ತಮಾನಿ ಭವನ್ತಿ।

ಏಕಾಯನಪದಸ್ಸ ವಚನತ್ಥೋ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೭೦)** ಬಹುಧಾ ವುತ್ತೋ। ಜಾತಿಖಯನ್ತದಸ್ಸೀ ಹಿತಾನುಕಮ್ಪೀ ಭಗವಾ ಏಕಾಯನಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಜಾನಾತಿ। "ಯಂ ಏಕಾಯನಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಜಾನಾತಿ, ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಕಿಂ ತರತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಭಾವತೋ **"ಏತೇನ ಮಗ್ಗೇನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಂ ಮಗ್ಗಂ ಭಗವಾ ಜಾನಾತಿ, **ಏತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಪುಬ್ಬೇ** ಅತೀತಮದ್ಧಾನಂ ಬುದ್ಧಾದಯೋ ಅರಿಯಾ **ಓಘಂ** ಸಂಸಾರೋಘಂ ತರಿಂಸು, ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನಂ ತರಿಸ್ಸನ್ತಿ, **ಯೇ ಚಾಪಿ** ಬುದ್ಧಾದಯೋ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇ ಚಾಪಿ ಬುದ್ಧಾದಯೋ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ತರನ್ತಿ, **ವಿಸುದ್ಧಿಪೇಕ್ಖಾ** ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಅಪೇಕ್ಖಮಾನಾ **ಸತ್ತಾ** ದೇವಮನುಸ್ಸಸೇಟ್ಠಂ ತಾದಿಸಂ ಯಥಾವುತ್ತಗುಣಂ **ತಂ** ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, **ಇತಿ ಅಯಂ** ನಾನಾವಿಧಸುತ್ತವಿಸೇಸೋಪಿ ಥವೇ ರತನತ್ತಯೇ, ರತನತ್ತಯಗುಣೇ ಚ ವಾಚಕಞಾಪಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತನತೋ **ಥವೋ** ನಾಮ। ಇಚ್ಚೇತಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತವಿಸೇಸದಸ್ಸಕೋ ಸಂವಣ್ಣನಾವಿಸೇಸೋಪಿ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಮ್ಹಾಕಾಚರಿಯ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಅಮ್ಹಾಕಾಚರಿಯೇಹಿ ಸೋಳಸಪ್ಪಭೇದಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದಿಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತಞ್ಚೇವ ಅಟ್ಠವೀಸತಿವಿಧಂ ಲೋಕಿಯಾದಿಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತಞ್ಚ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ತೇಸು ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದೀಸು ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತವಿಸೇಸೇಸು ಕತಮಂ ಸುತ್ತವಿಸೇಸಂ ಕತಮೇನ ಸುತ್ತವಿಸೇಸೇನ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತತ್ಥ ಲೋಕಿಯಂ ಸುತ್ತ"**ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ - "ಏವಂ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಂ ನಾನಾಸುತ್ತಪದಾನಿ ಉದಾಹರನ್ತೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದೀಹಿ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ 'ಲೋಕಿಯಂ ಸುತ್ತ'ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧ"ನ್ತಿ (ನೇತ್ತಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೭೦) ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾತಿ** ತೇಸು ಸೋಳಸವಿಧೇಸು ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದೀಸು ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತವಿಸೇಸೇಸು ಚೇವ ಅಟ್ಠವೀಸತಿವಿಧೇಸು ಲೋಕಿಯಾದೀಸು ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತವಿಸೇಸೇಸು ಚ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖೇ ಪವತ್ತಂ ಲೋಕಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಸುತ್ತೇನ ಸಮಾನತ್ಥಭಾವೇನ ಸಂಸನ್ದತಿ, ಕುಸಲಪಕ್ಖೇ ಪವತ್ತಂ ಲೋಕಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಸುತ್ತೇನ ಸಮಾನತ್ಥಭಾವೇನ ಸಂಸನ್ದತಿ, ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ಏಕವಿಧಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯೇನ ಚ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯೇನ ಚ ದ್ವೀಹಿ ಸುತ್ತೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ। ದಸ್ಸನಪಕ್ಖೇ ಪವತ್ತಂ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಸುತ್ತಂ ದಸ್ಸನಭಾಗಿಯೇನ ಸಮಾನತ್ಥಭಾವೇನ ಸಂಸನ್ದತಿ, ಭಾವನಾಪಕ್ಖೇ ಪವತ್ತಂ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಸುತ್ತಂ ಭಾವನಾಭಾಗಿಯೇನ ಸಮಾನತ್ಥಭಾವೇನ ಸಂಸನ್ದತಿ, ಅಸೇಕ್ಖಪಕ್ಖೇ ಪವತ್ತಂ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಸುತ್ತಂ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯೇನ ಸಮಾನತ್ಥಭಾವೇನ ಸಂಸನ್ದತಿ, ತಸ್ಮಾ ಲೋಕುತ್ತರಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ದಸ್ಸನಭಾಗಿಯೇನ ಚ ಭಾವನಾಭಾಗಿಯೇನ ಚ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯೇನ ಚ ತೀಹಿ ಸುತ್ತೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ। ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಸೇಸೇಸುಪಿ ಸಂಸನ್ದನಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

ಅಮ್ಹಾಕಾಚರಿಯ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಅಮ್ಹಾಕಾಚರಿಯೇಹಿ ನಯದಸ್ಸನವಸೇನ ಸುತ್ತವಿಸೇಸಸಂಸನ್ದನಂ ದಸ್ಸಿತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಕಿಮತ್ಥಾಯ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದಿಭೇದೇನ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಭಗವತಾ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ "**ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ನಿಗ್ಘಾತಾಯಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಸುತ್ತವಸೇನ ಸುತ್ತತ್ಥಾ ಗಹಿತಾ।

"ಯಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ತಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಕಿತ್ತಕೇಹಿ ಸುತ್ತೇಹಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ "**ಲೋಕುತ್ತರಂ ಸುತ್ತಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಛಬ್ಬಿಸತಿಯಾ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ತೇ ಛಬ್ಬೀಸತಿ ಪುಗ್ಗಲಾ ಕತಿಹಿ ಸುತ್ತೇಹಿ ಸಮನ್ವೇಸಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ "**ತೇ ತೀಹೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ದಸ್ಸನಭಾಗಿಯೇನ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ, ಭಾವನಾಭಾಗಿಯೇನ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ, ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯೇನ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಚಾತಿ ತೀಹಿ ಸುತ್ತೇಹಿ ತೇ ಛಬ್ಬೀಸತಿ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸಮನ್ವೇಸಿತಬ್ಬಾ।

"ಕತಮೇಹಿ ಕತಮೇಹಿ ಕತಮಂ ಕತಮಂ ಸುತ್ತಂ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ "**ತತ್ಥ ದಸ್ಸನಭಾಗಿಯ**"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ಥಾತಿ** ತೇಸು ತೀಸು ದಸ್ಸನಭಾಗಿಯಾದೀಸು ಸುತ್ತೇಸು। **ತತ್ಥಾತಿ** ವಾ ತೇಸು ಛಬ್ಬೀಸತಿಯಾ ಪುಗ್ಗಲೇಸು। ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಂ ದಸ್ಸನಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ಏಕಬೀಜಿನಾ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಚ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮಾನುಸಾರಿನಾ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಚ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ, ಇತಿ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಂ ದಸ್ಸನಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಚ ದಸ್ಸನಗ್ಗಹಣೇನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಟ್ಠಾಪಿ ಗಹಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಏಕಬೀಜಿಕೋಲಂಕೋಲಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮಾ ಫಲಟ್ಠಾಪಿ ಗಹಿತಾ।

ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ ಪನ ಯೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ ಸದ್ಧಂ ಧುರಂ ಕತ್ವಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಬ್ಬಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ ನಾಮ, ಸದ್ಧಾಯ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ, ಇತಿ ಸದ್ಧಾಯ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಅನುಸ್ಸರಣತೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಟ್ಠೋ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ** ನಾಮ। ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಕ್ಖಣೇ ಸದ್ಧಾಯ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಏಕಬೀಜಿಕೋಲಂಕೋಲಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮೋ ಭವತಿ। ಯೋ ಪನ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ ಪಞ್ಞಂ ಧುರಂ ಕತ್ವಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಬ್ಬಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ **ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ** ನಾಮ, ಧಮ್ಮೇನ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ, ಇತಿ ಧಮ್ಮೇನ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಅನುಸ್ಸರಣತೋ **ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ** ನಾಮ। ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಫಲಕ್ಖಣೇ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ನಿರೋಧಂ ಪತ್ತತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿಪತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಏಕಬೀಜಿ…ಪೇ॰… ಪರಮೋ ಭವತಿ। **ಧಮ್ಮೋತಿ** ಚೇತ್ಥ ಪಞ್ಞಾ ಗಹಿತಾ। ಇತಿ ಪಭೇದತೋ ದ್ವೇ ಮಗ್ಗಟ್ಠಾ, ಛ ಫಲಟ್ಠಾತಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೇಹಿ, ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತೇ ಪನ ಪಞ್ಚಹಿ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಂ ದಸ್ಸನಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ।

ಇಮೇಸಂ ಏಕಬೀಜಿಆದೀನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸತ್ಥತ್ತಾ ಚೇವ ದಸ್ಸನಭಾಗಿಯತ್ಥತ್ತಾ ಚ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಂ ದಸ್ಸನಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ಏತ್ತಕೇಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ

ಚ ಞಾತಂ, “ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಂ ದಸ್ಸನಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ಕಿತ್ತಕೇಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ -

> “ಭಾವನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ದ್ವಾದಸಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೇನ, ಸಕದಾಗಾಮಿನಾ, ಅನಾಗಾಮಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೇನ, ಅನಾಗಾಮಿನಾ, ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿನಾ, ಉಪಹಚ್ಚಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿನಾ, ಅಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿನಾ, ಸಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿನಾ , ಉದ್ಧಂಸೋತೇನ ಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮಿನಾ, ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೇನ, ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೇನ, ಕಾಯಸಕ್ಖಿನಾ ಚಾತಿ ಭಾವನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ಇಮೇಹಿ ದ್ವಾದಸಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ -

ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥಾಪಿ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಂ ಭಾವನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಸಕದಾ...ಪೇ॰... ಪನ್ನೇನ** ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಟ್ಠೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ, **ಸಕದಾಗಾಮಿನಾ** ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಟ್ಠೇನ, **ಅನಾಗಾಮಿ...ಪೇ॰... ಪನ್ನೇನ** ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಟ್ಠೇನ, **ಅನಾಗಾಮಿನಾ** ಅನಾಗಾಮಿಫಲಟ್ಠೇನ, ಅವಿಹಾದೀಸು ಪಞ್ಚಸು ಸುದ್ಧಾವಾಸೇಸು ಆಯುವೇಮಜ್ಝಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನಸಭಾವೇನ **ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ**ನಾಮಕೇನ ಅನಾಗಾಮಿನಾ, ಆಯುವೇಮಜ್ಝಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನಸಭಾವೇನ **ಉಪಹಚ್ಚಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ**ನಾಮಕೇನ ಅನಾಗಾಮಿನಾ, ಅಸಙ್ಖಾರೇನ ಅಪ್ಪಯೋಗೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನಸಭಾವೇನ **ಅಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ**ನಾಮಕೇನ ಅನಾಗಾಮಿನಾ, ಸಸಙ್ಖಾರೇನ ಸಪ್ಪಯೋಗೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನಸಭಾವೇನ **ಸಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ**ನಾಮಕೇನ ಅನಾಗಾಮಿನಾ, ಅವಿಹಾದೀಹಿ ಉದ್ಧಂ ಅತಪ್ಪಾದೀಸು ಉಪಪತ್ತಿಸೋತೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನಸಭಾವೇನ **ಉದ್ಧಂಸೋತ**ನಾಮಕೇನ ಅನಾಗಾಮಿನಾ, ಅಕನಿಟ್ಠಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನಸಭಾವೇನ **ಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀ**ನಾಮಕೇನ ಅನಾಗಾಮಿನಾ, ಸದ್ಧಾಯ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ **ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತ**ನಾಮಕೇನ ಅನಾಗಾಮಿನಾ, ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ನಿರೋಧಂ ಪತ್ತತ್ತಾ **ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತ**ನಾಮಕೇನ ಅನಾಗಾಮಿನಾ ಚಾತಿ ಇಮೇಹಿ ಏಕಾದಸಹಿ ಅಝಾನಲಾಭೀಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ಚ, ಕಾಯೇನ ನಾಮಕಾಯೇ ಫುಟ್ಠಾನಂ ಅರೂಪಝಾನಾನಂ ಅನನ್ತರಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ, ಇತಿ ಸಚ್ಛಿಕರಣತೋ **ಕಾಯಸಕ್ಖೀ**ನಾಮಕೇನ ಝಾನಲಾಭಿನಾ ಚಾತಿ ದ್ವಾದಸಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ।

ಇಮೇಸಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸತ್ಥತ್ತಾ ಚೇವ ಭಾವನಾಭಾಗಿಯತ್ಥತ್ತಾ ಚ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಂ ಭಾವನಾಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ಏತ್ತಕೇಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಭತ್ತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, “ಕಿತ್ತಕೇಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಂ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ -

> “ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನವಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೇನ, ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೇನ, ಸುಞ್ಞತವಿಮುತ್ತೇನ, ಅನಿಮಿತ್ತವಿಮುತ್ತೇನ, ಅಪ್ಪಣಿಹಿತವಿಮುತ್ತೇನ, ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೇನ, ಸಮಸೀಸಿನಾ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇಹಿ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಹಿ ಚಾತಿ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ಇಮೇಹಿ ನವಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ -

ವುತ್ತಂ । ತತ್ಥ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಂ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಸದ್ಧಾಯ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಅರಹತ್ತಫಲಕ್ಖಣೇ **ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ** ಅರಹಾ, ತೇನ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೇನ। ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಅರಹತ್ತಫಲಕ್ಖಣೇ **ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ** ಅರಹಾ, ತೇನ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೇನ। ಸುಞ್ಞತವಿಪಸ್ಸನಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಅನತ್ತಾನುಪಸ್ಸನೇನ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ **ಸುಞ್ಞತವಿಮುತ್ತೋ** ಅರಹಾ, ತೇನ ಸುಞ್ಞತವಿಮುತ್ತೇನ। ಅನಿಮಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನೇನ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ **ಅನಿಮಿತ್ತವಿಮುತ್ತೋ** ಅರಹಾ, ತೇನ ಅನಿಮಿತ್ತವಿಮುತ್ತೇನ। ಅಪ್ಪಣಿಹಿತಾನುಪಸ್ಸನಾಸಙ್ಖಾತೇನ ದುಕ್ಖಾನುಪಸ್ಸನೇನ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ **ಅಪ್ಪಣಿಹಿತವಿಮುತ್ತೋ** ಅರಹಾ, ತೇನ ಅಪ್ಪಣಿಹಿತವಿಮುತ್ತೇನ। ಉಭತೋ ರೂಪಕಾಯನಾಮಕಾಯತೋ ಉಭತೋಭಾಗತೋ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ

ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ ಅರಹಾ, ತೇನ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೇನ। ಪುರಿಮಾ ಪಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲಾ ಅಝಾನಲಾಭಿನೋ ಗಹಿತಾ, ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ ಪನ ಝಾನಲಾಭೀಗಹಿತೋ।

ಸಮಸೀಸೀ ನಾಮ ಇರಿಯಾಪಥಸಮಸೀಸೀ, ರೋಗಸಮಸೀಸೀ, ಜೀವಿತಸಮಸೀಸೀತಿ ತಿವಿಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ಇಮೇಸು ತೀಸು ಸಮಸೀಸೀಸು ಯೋ ಅರಹಾ ಚತೂಸು ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಇರಿಯಾಪಥೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಇರಿಯಾಪಥಂ ಅಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಇರಿಯಾಪಥೇಯೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಅಯಂ ಅರಹಾ **ಇರಿಯಾಪಥಸಮಸೀಸೀ** ನಾಮ। ಯೋ ಅರಹಾ ಯಸ್ಮಿಂ ರೋಗೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ತತೋ ರೋಗತೋ ಅನುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ರೋಗೇಯೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಅಯಂ ಅರಹಾ **ರೋಗಸಮಸೀಸೀ** ನಾಮ। ಯೋ ಅರಹಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವೀಥಿಯಾನನ್ತರಂ ಭವಙ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ ತತೋ ಮರಣಾಸನ್ನಜವನವೀಥಿಯಾನನ್ತರಮೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಅಯಂ ಅರಹಾ ವಾರಸಮತಾಯ **ಜೀವಿತಸಮಸೀಸೀ** ನಾಮ। **ವಾರಸಮತಾ**ತಿ ಚ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವೀಥಿ ಮಗ್ಗವಿಥ್ಯಾನುವತ್ತಕತ್ತಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವೀಥಿಅನನ್ತರಂ ಪವತ್ತಮಾನಾಯಪಿ ಮರಣಾಸನ್ನವೀಥಿ ಮಗ್ಗವೀಥಿಅನನ್ತರಂ ಪವತ್ತಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾರಹಾ, ತಸ್ಮಾ ವೀಥಿಅನನ್ತರತಾ ವಾರಸಮತಾ ನಾಮ। ತಾಯ ವಾರಸಮತಾಯ ಚ ಜೀವಿತಸಮಸೀಸೀ ವುತ್ತೋ।

ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣೀತಿ ಏತ್ಥಪಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವೀಥಿಯಾನನ್ತರಂ ಭವಙ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಭವಙ್ಗತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಪವತ್ತವೀಥಿಯಾ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಞಾಣಾನಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ವುತ್ತನಯೇನ ವೀಥಿಅನನ್ತರತಾಯ ವಾರಸಮತಾಯ "ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ** ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವೀಥಿಯಾನನ್ತರಂ ಭವಙ್ಗಂ ಓತರಿತ್ವಾ ಭವಙ್ಗತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಪವತ್ತವೀಥಿಯಾ ಪರಮಂ ಪವತ್ತತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಮಿನಾ ಜೀವಿತಸಮಸೀಸಿನಾ, ಸಬ್ಬೇಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇಹಿ, ಸಬ್ಬೇಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಹಿ ಚಾತಿ ಇಮೇಹಿ ನವಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಂ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ।

ಇಮೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸತ್ಥತ್ತಾ ಚೇವ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯತ್ಥತ್ತಾ ಚ **ಏವಂ** ಇಮಿನಾ "ಲೋಕುತ್ತರಂ ಸುತ್ತಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪಕಾರೇನ ವುತ್ತೇಹಿ ಇಮೇಹಿ ಛಬ್ಬೀಸತಿಯಾ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ಅರಿಯೇಹಿ ದಸ್ಸನಭಾಗಿಯವಾಸನಾಭಾಗಿಯಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಸುತ್ತಾನಂ ವಸೇನ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಸುತ್ತಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಂ ಸುತ್ತಂ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ।

ಇಮೇಸಂ ಛಬ್ಬೀಸತಿಯಾ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಸಕಲಲೋಕುತ್ತರಸುತ್ತತ್ಥತ್ತಾ ಚೇವ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಸುತ್ತತ್ಥತ್ತಾ ಚ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಂ ಸುತ್ತಂ। ಏತ್ತಕೇಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಚರಿಯೇನ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವಿಭತ್ತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ಲೋಕಿಯಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಂ ಸುತ್ತಂ ಕಿತ್ತಕೇಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಲೋಕಿಯಂ ಸುತ್ತಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಏಕೂನವೀಸತಿಯಾ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ತೇ ಏಕೂನವೀಸತಿ ಲೋಕಿಯಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಕತಮೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ ಸಮನ್ವೇಸಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇ ಚರಿತೇಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತೇ** ಏಕೂನವೀಸತಿ ಲೋಕಿಯಾ ಪುಗ್ಗಲಾ **ಚರಿತೇಹಿ** ಚರಿತವಿಸೇಸೇಹಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ ಸಮನ್ವೇಸಿತಬ್ಬಾತಿ। "ಕಥಂ ಚರಿತೇಹಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಕೇಚಿ ರಾಗಚರಿತಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ರಾಗಚರಿತದೋಸಚರಿತಾದೀಹಿ ಚರಿತೇಹಿ ಏಕೂನವೀಸತಿ ಲೋಕಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ರಾಗಚರಿತಾ, ಕೇಚಿ ದೋಸಚರಿತಾ...ಪೇ॰... ಮೋಹಚರಿತೋ ಚಾತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ। ಇತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಹಿ ಇಮೇಹಿ ಏಕೂನವೀಸತಿಯಾ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ಲೋಕಿಯಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಂ ಸುತ್ತಂ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ। "ಲೋಕಿಯ"ನ್ತಿ ಸಾಮಞ್ಞವಸೇನ ವುತ್ತಮ್ಪಿ "ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಂ ಲೋಕಿಯ"ನ್ತಿ ವಿಸೇಸತೋ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಂ।

ಲೋಕಿಯಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಂ ಸುತ್ತಂ ಏತ್ತಕೇಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಚರಿಯೇನ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವಿಭತ್ತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, "ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಂ ಸುತ್ತಂ ಕತಮೇಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ವಾಸನಾಭಾಗಿಯ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಂ ಸುತ್ತಂ ಸೀಲವನ್ತೇಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಚ

ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। “ಕಿತ್ತಕಾ ಸೀಲವನ್ತಪುಗ್ಗಲಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತೇ ಸೀಲವನ್ತೋ ಪಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಕಿತ್ತಕಾ ಧಮ್ಮಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಪಕತಿಸೀಲ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಪಕತಿಸೀಲವನ್ತೋ ಚ ಸಮಾದಾನಸೀಲವನ್ತೋ ಚ ಚಿತ್ತಪ್ಪಸಾದವನ್ತೋ ಚ ಸಮಥವನ್ತೋ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾವನ್ತೋ ಚಾತಿ **ಪಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲಾ,** ಪಕತಿಸೀಲಧಮ್ಮೋ ಚ ಸಮಾದಾನಸೀಲಧಮ್ಮೋ ಚ ಚಿತ್ತಪ್ಪಸಾದಧಮ್ಮೋ ಚ ಸಮಥಧಮ್ಮೋ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮೋ ಚಾತಿ **ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ, ಇಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನೇಕದೇಸಂ ಸುತ್ತಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಲೋಕುತ್ತರಂ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸುತ್ತಂ ದಸ್ಸನಭಾಗಿಯವಾಸನಾಭಾಗಿಯಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಸುತ್ತೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಚರಿಯೇನ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವಿಭತ್ತಂ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಞಾತಂ, “ಲೋಕುತ್ತರಂ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸುತ್ತಂ ಕಿತ್ತಕೇಹಿ ಸುತ್ತೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಲೋಕುತ್ತರಂ ಸುತ್ತಂ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಂ…ಪೇ॰… ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯೇನಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ।

“ಲೋಕಿಯಞ್ಚ ಲೋಕುತ್ತರಞ್ಚ ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಕಿತ್ತಕೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಲೋಕಿಯಞ್ಚ… ಪೇ॰… ಉಭಯೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಉಭಯೇನಾ**ತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರೇನ, ಸತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಧಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಸಮಾನತ್ಥಭಾವೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

“ಞಾಣಂ ಕಿತ್ತಕೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಞಾಣಂ ಪಞ್ಞಾಯಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಞಾಣಂ ಆಗತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಞಾಣಂ ಞಾಣಪರಿಯಾಯೇನ ಪಞ್ಞಾದಿನಾ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

“ಞೇಯ್ಯಂ ಕಿತ್ತಕೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಞೇಯ್ಯಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಹೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಞೇಯ್ಯಂ ಆಗತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಞೇಯ್ಯಂ ಞೇಯ್ಯಪರಿಯಾಯೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

“ಞಾಣಞ್ಚ ಞೇಯ್ಯಞ್ಚ ಕಿತ್ತಕೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಞಾಣಞ್ಚ ಞೇಯ್ಯಞ್ಚ ತದುಭಯೇನಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಞಾಣಞೇಯ್ಯಾ ಆಗತಾ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಞಾಣಞೇಯ್ಯಾ ಞಾಣಞೇಯ್ಯಪರಿಯಾಯೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ದಸ್ಸನಸುತ್ತೇ ಯಥಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ, ತಥಾ ಉಪಧಾರಯಿತ್ವಾ ಲಬ್ಭಮಾನತೋ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ। ಭಾವನಾಸುತ್ತೇ ಯಥಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ, ತಥಾ ಉಪಧಾರಯಿತ್ವಾ ಲಬ್ಭಮಾನತೋ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ। ತದುಭಯಂ ದಸ್ಸನಞ್ಚ ಭಾವನಾ ಚ ಸುತ್ತೇ ಯಥಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ, ತಥಾ ಉಪಧಾರಯಿತ್ವಾ ಲಬ್ಭಮಾನತೋ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ।

“ಸಕವಚನಂ ಪರವಚನ”ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏವಮೇವ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಚ ಏಕತೋ ಚ ಸುತ್ತೇ ಯಥಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ, ತಥಾ ಉಪಧಾರಯಿತ್ವಾ ಲಬ್ಭಮಾನತೋ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। “ಏತ್ತಕಮೇವ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಯಂ ವಾ ಪನಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

“ವಿಪಾಕಸ್ಸ ಹೇತು ಕಮ್ಮಮೇವಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ದುವಿಧೋ ಹೇತೂ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಕಿಲೇಸಾ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಸುತ್ತೇನ ಸಮಾನತ್ಥಭಾವೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಾ। ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತೋ ಸಮುದಯೋ ವಾ ಕಿಲೇಸಸಙ್ಖಾತೋ ಸಮುದಯೋ ವಾ ಅಕುಸಲಸಙ್ಖಾತೋ ಸಮುದಯೋ ವಾ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯೇನ ಸುತ್ತೇನ ಸಮಾನತ್ಥಭಾವೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬೋ। ಲೋಕಿಯಕುಸಲಹೇತುಸಙ್ಖಾತೋ ಸಮುದಯೋ ವಾ ಲೋಕಿಯಕುಸಲಸಙ್ಖಾತೋ ಸಮುದಯೋ ವಾ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯೇನ ಸುತ್ತೇನ ಸಮಾನತ್ಥಭಾವೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬೋ।

ಕಮ್ಮಞ್ಚ ವಿಪಾಕೋ ಚ ಯಥಾರಹಂ ಲಬ್ಭಮಾನಸುತ್ತೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬೋತಿ ಸಾಮಞ್ಞವಸೇನ ವಿಭತ್ತೋ, “ಕುಸಲಂ ಕತಮೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತತ್ಥ ಕುಸಲ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಅಟ್ಠವೀಸತಿಯಾ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತೇಸು ಕುಸಲಂ

ಚತೂಹಿ ಸುತ್ತೇಹಿ ಸಮಾನತ್ಥಭಾವೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ। “ಕತಮೇಹಿ ಚತೂಹೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ವಾಸನಾಭಾಗಿಯೇನಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಲೋಕಿಯಕುಸಲಂ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ ಸಮಾನತ್ಥತ್ತಾ, ಲೋಕುತ್ತರಕುಸಲಂ ದಸ್ಸನಭಾಗಿಯೇನ, ವಾಸನಾಭಾಗಿಯೇನ, ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯೇನ ಚ ಯಥಾರಹಂ ಸಮಾನತ್ಥಭಾವೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ। ಕುಸಲಂ ಏತ್ತಕೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವಿಭತ್ತಂ, “ಅಕುಸಲಂ ಕತಮೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಅಕುಸಲ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ಕುಸಲಞ್ಚ ಅಕುಸಲಞ್ಚ ಕತಮೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಕುಸಲಞ್ಚ ಅಕುಸಲಞ್ಚ ತದುಭಯೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ತದುಭಯಂ ಆಗತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಆಗತೇನ ತದುಭಯೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ।

“ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಕತಮೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಅನುಞ್ಞಾತ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಭಗವತೋ ಅನುಞ್ಞಾತಾಯ ಸಮಾನತಾಯ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ। “ಕತಿವಿಧಂ ಅನುಞ್ಞಾತ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತಂ ಪಞ್ಚವಿಧ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಯಂ** ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಯಾಸು ಯಾಸು ಭೂಮೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ, **ತಂ** ಅನುಞ್ಞಾತಂ ತಾಸು ತಾಸು ಭೂಮೀಸು ಆಗತೇನ ಸಮಾನೇನ **ಕಪ್ಪಿಯಾನುಲೋಮೇನ** ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ।

ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಇಮಿನಾ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಚರಿಯೇನ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವಿಭತ್ತಂ, “ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಕತಮೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಭಗವತಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಭಗವತಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಭಗವತಾ **ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಕಾರಣೇನ** ಸುತ್ತೇ ಆಗತೇನ ವತ್ಥುನಾ ಕಾರಣಫಲಭಾವೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ। ಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಯಾಸು ಯಾಸು ಭೂಮೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ಪನ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ತಾಸು ತಾಸು ಭೂಮೀಸು ಆಗತೇನ ಪಾಕಟೇನ ಅಕಪ್ಪಿಯಾನುಲೋಮೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ।

“ಅನುಞ್ಞಾತಞ್ಚ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಞ್ಚ ಕತಮೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಅನುಞ್ಞಾತಞ್ಚ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಞ್ಚ ತದುಭಯೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಅನುಞ್ಞಾತಞ್ಚ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಞ್ಚ ಆಗತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಆಗತೇನ ತದುಭಯೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಂ।

“ಥವೋ ಕತಮೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಥವೋ ಪಸಂಸಾಯಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಯಾ ಯಾ ಪಸಂಸಾ ಆಗತಾ, ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಆಗತಾಯ ತಾಯ ತಾಯ ಪಸಂಸಾಯ ಥವೋ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬೋ। “ಯೋ ಥವೋ ಪಸಂಸಾಯ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬೋ, ಸೋ ಥವೋ ಕತಿವಿಧೇನ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಸೋ ಪಞ್ಚವಿಧೇನಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಭಗವತೋ ಥವೋ ಚ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಥವೋ ಚ ಅರಿಯಸಙ್ಘಸ್ಸ ಥವೋ ಚ ಅರಿಯಧಮ್ಮಾನಂ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಥವೋ ಚ ಲೋಕಿಯಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಥವೋ ಚಾತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಇತಿ ಏವಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ಥವೋ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬೋ।

ಅಮ್ಹಾಕಾಚರಿಯ ಅಮ್ಹಾಕಾಚರಿಯೇನ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನೇ ದಟ್ಠಬ್ಬಾತಿ ವುತ್ತಾ, “ಕತಮಾನಿ ತಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾನೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ **“ಇನ್ದ್ರಿಯಭೂಮೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನೇ **ಇನ್ದ್ರಿಯಭೂಮಿ** ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾದಿಇನ್ದ್ರಿಯಭೂಮಿ ಯೇಹಿ ನವಹಿ ಪದೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಾ, ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನೇ ಕಿಲೇಸಭೂಮಿ ಯೇಹಿ ನವಹಿ ಪದೇಹಿ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಾ, ಏವಂ ಇಮಿನಾ ಪಕಾರೇನ ಏತಾನಿ ಮೂಲಪದಾನಿ ನವ ಪದಾನಿ ಕುಸಲಪದಾನಿ, ನವ ಪದಾನಿ ಅಕುಸಲಪದಾನೀತಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನೇ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, “ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನೇ ದಟ್ಠಬ್ಬಾತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತಥಾ ಹೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತಥಾ ಹೀತಿ** ತತೋ ಏವ ಅಟ್ಠಾರಸಮೂಲಪದಾನಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನೇ ದಟ್ಠಬ್ಬತ್ತಾ **“ಅಟ್ಠಾರಸ ಮೂಲಪದಾ ಕುಹಿಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ? ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನೇ”**ತಿ ಯಂ ವಚನಂ ವುತ್ತಂ, ತೇನ ವಚನೇನ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ। “ಕೇನ ಮೂಲಪದಾನಂ ನವಕುಸಲಪದನವಅಕುಸಲಪದಭಾವೇನ ಅಟ್ಠಾರಸಭಾವೋ ವಿಞ್ಞಾಯತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **“ತೇನಾಹಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತೇನ** ಮೂಲಪದಾನಂ ನವಕುಸಲಪದನವಅಕುಸಲಪದಭಾವತೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ -

“ನವಹಿ ಚ ಪದೇಹಿ ಕುಸಲಾ, ನವಹಿ ಚ ಯುಜ್ಜನ್ತಿ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖಾ।

ಏತೇ ಖೋ ಮೂಲಪದಾ, ಭವನ್ತಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ಪದಾನೀ"ತಿ॥ -

ಯಂ ವಚನಂ ಆಹ, ತೇನ "ನವಹಿ...ಪೇ॰... ಪದಾನೀ"ತಿ ವಚನೇನ ಮೂಲಪದಾನಂ ನವಕುಸಲಪದನವಅಕುಸಲಪದಭಾವೇನ ಅಟ್ಠಾರಸಭಾವೋ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ।

"ಯಂ ಯಂ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದಿಸೋಳಸವಿಧಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಞ್ಚೇವ ಯಂ ಯಂ ಲೋಕಿಯಾದಿಅಟ್ಠವೀಸತಿವಿಧಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಆಚರಿಯೇನ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ, ಏತ್ತಕಮೇವ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ, ಅಞ್ಞಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಂ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯುತ್ತಂ ಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ನಿಯುತ್ತಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾನಿದ್ಧಾರಿತಸಾಸನಪಟ್ಠಾನತೋ ಯಂ ಯಂ ಅಞ್ಞಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಂ ನಿದ್ಧಾರಿತಂ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ತಂ ಅಞ್ಞಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನಂ **ನಿಯುತ್ತಂ** ಯಥಾರಹಂ ನಿದ್ಧಾರೇತ್ವಾ ಯುತ್ತಂ ಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

"ಯಂ ಲೋಕೋ ಪೂಜಯತೇ...ಪೇ॰... ನಿಯುತ್ತಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಯತ್ತಕೋ ವಚನಕ್ಕಮೋ ಭಾಸಿತೋ, ಏತ್ತಕೇನ ವಚನಕ್ಕಮೇನ ಕಿಂ ನೇತ್ತಿ ಸಮತ್ತಾ, ಉದಾಹು ಅಸಮತ್ತಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **"ಏತ್ತಾವತಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಆಯಸ್ಮತಾ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೇನ ಯಾ ನೇತ್ತಿ ಭಾಸಿತಾ, ಭಗವತಾ ಸಾ ನೇತ್ತಿ ಅನುಮೋದಿತಾ, ಮೂಲಸಙ್ಗೀತಿಯಂ ಸಙ್ಗಾಯನ್ತೇಹಿ ಥೇರಾಸಭೇಹಿ ಯಾ ನೇತ್ತಿ ಸಙ್ಗೀತಾ, ಸಾ ನೇತ್ತಿ "ಯಂ ಲೋಕೋ ಪೂಜಯತೇ...ಪೇ॰... ನಿಯುತ್ತಂ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ **ಏತ್ತಾವತಾ** ವಚನಕ್ಕಮೇನ **ಸಮತ್ತಾ** ಪರಿಪುಣ್ಣಾವ ಹೋತಿ।

ಇತಿ ಸಮತ್ತಾಯ ಆಯಸ್ಮತಾ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೇನ ಭಾಸಿತಾಯ ಭಗವತಾ ಅನುಮೋದಿತಾಯ ಮೂಲಸಙ್ಗೀತಿಯಂ ಸಙ್ಗಾಯನ್ತೇಹಿ ಥೇರಾಸಭೇಹಿ ಸಙ್ಗೀತಾಯ ನೇತ್ತಿಯಾ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ **ಸದ್ಧಮ್ಮಪಾಲನಾಮೇನ ಮಹಾಧಮ್ಮರಾಜಗುರುನಾ ಮಹಾಥೇರೇನ** ರಚಿತಾ ಜಿನಪುತ್ತಾನಂ ಹಿತಕರಾ ನೇತ್ತಿವಿಭಾವನಾ ಛಬ್ಬೀಸಾಧಿಕನವಸತೇ ಸಕ್ಕರಾಜೇ ಸಾವಣಮಾಸೇ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ ನವಮದಿವಸೇ ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನಸಮಯೇ ಸಮತ್ತಾ।

ಇತಿ ಸಾಸನಪಟ್ಠಾನೇ ಸತ್ತಿಬಲಾನುರೂಪಾ ರಚಿತಾ ವಿಭಾವನಾ

ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಗಮನಕಥಾ

ಸಬ್ಬಸತ್ತುತ್ತಮೋ ನಾಥೋ, ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ ನಾಯಕೋ।
ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಗೋತಮೋ ಜಿನೋ, ಅನೇಕಗುಣಲಙ್ಕತೋ॥

ಸಾಸನಂ ತಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಸ್ಸ, ಅಟ್ಠವಸ್ಸಸತಾಧಿಕಂ।
ದ್ವಿಸಹಸ್ಸಂ ಯದಾ ಪತ್ತಂ, ನಿಮ್ಮಲಂ ವಡ್ಢನಂ ಸುಭಂ॥

ತದಾ ಭೂಮಿಸ್ಸರೋ **ಮಹಾಧಮ್ಮರಾಜಾ** ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ।
ಆಣಾಚಕ್ಕೇನ ಸಾರೇತಿ, ರಾಜಾ ನೋಅನುವತ್ತಕೇ॥

ಲದ್ಧಾ ಸೇತಗಜೇ ವರೇ, ಲೋಕೇ ವಿಮ್ಹಯಜಾನಕೇ।
ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಮಹಾವೀರೋ, ಪುಞ್ಞಂ ಕತ್ವಾಭಿಮೋದತಿ॥

ತಸ್ಮಿಂ ವಸ್ಸೇವ ಸಾವಣೇ, ಮಾಸೇ ನವಮದಿವಸೇ।
ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನೇ ಕಾಲೇ, ನಿಬ್ಬತ್ತಾಯಂ ವಿಭಾವನಾ॥

ಯತ್ತಕಂ ಸಾಸನಂ ಠಿತಂ, ತತ್ತಕಂ ರಚಿತಂ ಮಯಾ।
ಠಾತು ನೇತ್ತಿವಿಭಾವನಾ, ಜಿನಪುತ್ತಹಿತಾವಹಾ॥

ಇತಿ ತಂ ರಚಯನ್ತೇನ, ಪುಞ್ಞಂ ಅಧಿಗತಂ ಮಯಾ।
ಹೋನ್ತು ತಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ, ಸಬ್ಬೇ ವಿಮುತ್ತಿಭಾಗಿನೋ॥

ರಾಜದೇವೀ ಪುತ್ತನತ್ತಾ, ಪನತ್ತಾ ಚ ಸಜಾತಿಕಾ।
ಸಬ್ಬೇ ರಜ್ಜಸುಖೇ ಠತ್ವಾ, ಚರನ್ತು ಚರಿತಂ ಸುಖೀ॥

ದೇವೋ ಕಾಲೇ ಸುವಸ್ಸತು, ಸಬ್ಬೋ ರಟ್ಠಜನೋ ಸುಖೀ।
ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಹಿಂಸನ್ತೋ, ಪಿಯೋ ಹೋತು ಹಿತಾವಹೋತಿ॥

ನೇತ್ತಿವಿಭಾವಿನೀ ನಿಟ್ಠಿತಾ।